

an

informe **anual** 2011

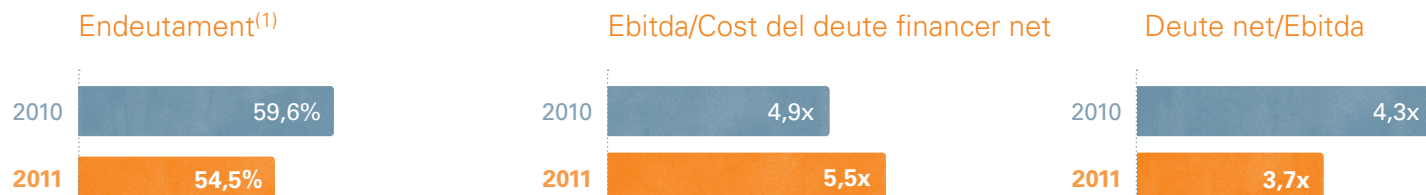
sumari

informe **anual** 2011

- 04 Magnituds bàsiques.
- 06 Carta del President.
- 08 Les fites de 2011.
- 12 Govern corporatiu.
- 14 Gestió corporativa.
 - 15 Recursos humans.
 - 19 Medi ambient.
 - 26 Innovació.
 - 30 Qualitat.
 - 34 Compromís amb la societat.
 - 42 Gestió econòmico-financera.
 - 46 Auditoria interna.
- 50 Anàlisi econòmica.
 - 51 Anàlisi econòmica consolidada.
 - 60 Informació borsària.
 - 62 Informe d'Auditoria, Comptes Anuals Consolidats i Informe de Gestió de Gas Natural Fenosa.
- 338 Dades Consolidades 2007-2011.
 - 339 Estadístiques d'explotació.
 - 340 Estadístiques financeres.
 - 341 Estadístiques borsàries.

Magnituds bàsiques

Ràtios financeres

(1) Deute financer net/Deute financer net+Patrimoni+Socis externs.

Explotació

	2011	2010	%
Distribució de gas (GWh)	395.840	411.556	(3,8)
Distribució d'electricitat (GWh)	54.067	54.833	(1,4)
Punts de subministrament de distribució de gas (en milers) a 31/12	11.372	11.361	0,1
Punts de subministrament de distribució d'electricitat (en milers) a 31/12	8.133	9.436	(13,8)

	2011	2010	%
Energia elèctrica produïda (GWh)	56.616	58.389	(3,0)
Espanya	38.081	38.338	(0,7)
Internacional	18.535	20.051	(7,6)
Capacitat de generació elèctrica (MW)	15.443	17.305	(10,8)
Espanya	12.760	14.637	(12,8)
Internacional	2.683	2.668	0,6
Subministrament de gas (GWh)	308.635	305.704	1,0
Espanya	236.902	250.885	(5,6)
Resta	71.733	54.819	30,9
Unión Fenosa Gas⁽¹⁾			
Comercialització de gas a Espanya (GWh)	56.937	59.518	(4,3)
Resta vendes de gas (GWh)	26.503	27.774	(4,6)
Transport de gas-Empl (GWh)	111.855	109.792	1,9

(1) Magnituds al 100%.

Personal

	2011	2010	(%)
Nombre d'empleats	17.769	18.778	(5,4)

Financer (milions d'euros)

	2011	2010
Import net de la xifra de negocis	21.076	19.630
Benefici operatiu brut. Ebitda	4.645	4.477
Inversions totals	1.514	1.553
Benefici net	1.325	1.201
Dividend ⁽¹⁾	821	742

(1) Import total equivalent.

Borsari

	2011	2010
Cotització a 31/12 (euros)	13,27	11,49
Benefici per acció (euros)	1,39	1,30
Relació capitalització-benefici ⁽¹⁾	9,9	8,80
Capital social (nombre d'accions 31/12)	991.672.139	921.756.951
Capitalització borsària (milions d'euros)	13.155	10.591

(1) Considerant el nombre d'accions mitjà de l'exercici.

Carta del President

Senyores i Senyors Accionistes,

Després d'haver finalitzat amb èxit la integració, Gas Natural Fenosa ha avançat, durant l'exercici 2011, en el compliment del Pla Estratègic 2010-2014 i ha conclòs, un any abans del previst, el pla de desinversions i el programa de sinergies compromesos després de la fusió. Paral·lelament, s'ha reforçat l'estructura financera de la companyia i s'ha reestructurat el deute, amb dues exitoses emissions de bons a l'euromercat.

El benefici net va créixer un 10,3%, fins als 1.325 milions d'euros, gràcies a l'impuls de l'activitat internacional de comercialització de gas, al desenvolupament de l'activitat a l'Amèrica Llatina i a la captura de les sinergies.

L'Ebitda va arribar als 4.645 milions d'euros, un 3,8% més, recolzat en l'excel·lència operativa i un perfil de negoci basat en l'adequat equilibri entre activitats liberalitzades i regulades, amb una contribució internacional creixent. Aquest model ha avalat, un any més, l'estratègia de creixement de la companyia, amb uns resultats que mantenen la tendència ascendent.

Fruit de tot això, l'import total destinat a remunerar l'accionista serà de 821 milions d'euros, xifra que representa un *pay out* del 62%. La retribució serà un 10,7% superior a la del 2010, en línia amb el compromís que la companyia manté amb tots vostès.

Aquests resultats són encara més importants, quan els situem en el context actual, caracteritzat per la debilitat de la demanda a Espanya, l'enduriment de l'escenari energètic mundial, i una situació macroeconòmica i financera molt exigent.

Gas Natural Fenosa manté una sòlida posició de lideratge, amb l'impuls de nous negocis com l'eòlic marí; una clara aposta per les energies renovables madures, i l'entrada en nous mercats, com l'uropeu. I al mateix temps, ha continuat apostant per la innovació, amb el desenvolupament de les xarxes intel·ligents i el vehicle elèctric.

Amb la vista posada en el futur, hem tancat un contracte amb la nord-americana Cheniere per seguir diversificant els nostres proveïments, i hem arribat a un acord amb Sonatrach que posa fi a l'arbitratge interposat per la companyia algeriana. D'aquesta manera,

Gas Natural Fenosa ha reforçat la relació amb el seu principal subministrador, que ha entrat en l'accionariat de la companyia, tot obrint altres vies de col·laboració en altres àmbits de negoci.

En matèria de reputació corporativa, vull destacar l'aprovació d'una nova Política de Respecte i Promoció dels Drets Humans, per donar resposta a les exigències de l'entorn. La companyia manté la seva inclusió en els índexs DJSI World, DJSI Europe i FTS4Good, ha estat l'empresa millor valorada en l'informe Carbon Disclosure Project Iberia 125, i s'ha posicionat com l'empresa número 372 del món, segons el rànquing Global 500 de la prestigiosa revista Fortune.

Per tot això, vull expressar la meua confiança per continuar el camí emprès i a l'hora estar preparats per fer front a un entorn complicat, que seguirà exigint l'encomiable esforç que realitzen, dia a dia, totes les persones que formen part d'aquesta gran companyia.

Salvador Gabarró i Serra
President del Consell
d'Administració

Les fites de 2011

Consolidació d'una empresa líder en gas i electricitat

Amb motiu de la Junta General Ordinària d'Accionistes de 2011, celebrada el 14 d'abril, el president de la companyia, Salvador Gabarró, i el conseller delegat, Rafael Villaseca, van tenir ocasió de presentar davant dels accionistes el pla estratègic 2010-2014.

Així mateix, la Junta va aprovar els resultats de la companyia del 2010, primer any d'aquest pla estratègic, en el qual l'Ebitda de Gas Natural Fenosa va augmentar un 14,1%, fins els 4.447 milions d'euros, i el benefici net va arribar als 1.201 milions d'euros.

Els resultats en aquest primer any del pla van confirmar la consolidació de Gas Natural Fenosa com una empresa energètica líder integrada en gas i electricitat.

Aquesta posició òptima es va veure reforçada al llarg de l'any amb dos acords estratègics a llarg termini.

D'una banda, la signatura d'un conjunt d'acords amb l'empresa Sonatrach, que van permetre resoldre tots els procediments que estaven en curs en relació amb el preu aplicable als contractes de subministrament de gas, a més d'obrir la porta a la col·laboració entre ambdues companyies en diferents àmbits.

En virtut d'aquest acord, el Consell d'Administració de Gas Natural Fenosa va aprovar l'entrada de la companyia algeriana en l'accionariat de l'empresa amb un 3,85%.

D'altra banda, Gas Natural Fenosa va signar amb la companyia nord-americana Cheniere el seu major contracte de proveïment de gas natural liquat (GNL) amb llibertat de destinació. Segons l'acord, Cheniere subministrarà a la multinacional espanyola prop de 5 bcm anuals de GNL. Aquest contracte marca una fita en la història de Gas Natural Fenosa, ja que per primera vegada rebrà gas natural procedent dels Estats Units.

Culminació de la integració amb Unión Fenosa

L'any passat va ser també l'any de la culminació del procés d'integració amb Unión Fenosa. Dins dels compromisos adquirits amb la Comissió Nacional de la Competència per a l'autorització de l'operació, la companyia va acordar la venda d'aproximadament 300.000 punts de subministrament de gas, a la zona de Madrid, al grup Madrileña Red de Gas, per 450 milions d'euros. Aquesta venda va generar una plusvàlua bruta estimada de 250 milions d'euros.

En l'àmbit de la generació, a Espanya, es va acordar la venda de la planta de cicle combinat de Plana del Vent (Tarragona), per 200 milions d'euros, al grup suís Alpiq, i de la central de cicle combinat de 800 MW d'Arrúbal (La Rioja) a una filial de ContourGlobal, operador americà especialitzat en el desenvolupament i operació de projectes de generació. L'import d'aquesta operació va ascendir a 313 milions d'euros.

Finalment, Gas Natural Fenosa va acordar la venda a Endesa de 245.000 clients de gas a Madrid per un import total de 38 milions d'euros. La plusvàlua bruta estimada va ser de 15 milions d'euros.

Altres operacions

L'empresa va acordar el 2011, amb el fons d'inversió Actis, la venda de participacions de les seves filials a Guatemala, les elèctriques Deorsa i Deocsa, així com les seves participacions en altres societats amb activitats energètiques al país. L'import de l'operació va ascendir a 345 milions de dòlars.

En distribució de gas a Espanya, la companyia va executar la compra d'actius de distribució de Toledo i

Granada a Corporación Llorente, per 26,9 milions d'euros. L'adquisició inclou 100 quilòmetres de xarxa de transport secundari i distribució, que permeten vehicular 900 GWh anuals.

Reconeixements internacionals

Gas Natural Fenosa va rebre múltiples premis i reconeixements públics durant l'any 2011 que posen en valor la seva actuació en els àmbits de la responsabilitat social, la sostenibilitat i el medi ambient, a més del seu rigor financer.

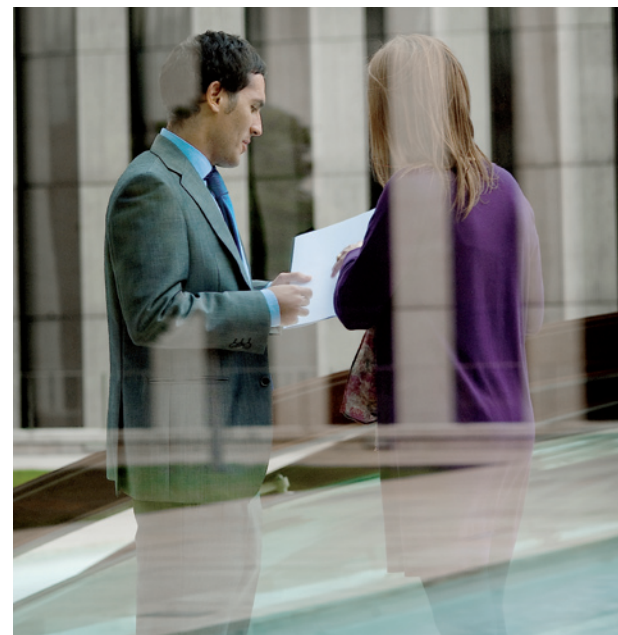
Així, l'aposta per la sostenibilitat de Gas Natural Fenosa li va permetre renovar, un any més, la pertinença al Dow Jones Sustainability Index i al selectiu europeu DJSI Europe. Així mateix, Gas Natural Fenosa va ser inclosa, per desè any consecutiu, en la sèrie d'índexs de sostenibilitat FTSE4Good, després d'una nova avaluació semestral dirigida a inversors socialment responsables.

Gas Natural Fenosa va ser, a més, la companyia espanyola dels sectors *d'utilities* i energia amb millor puntuació en el Global Green Ranking, índex anual que elabora la revista nord-americana Newsweek. El rànquing analitza l'empremta ambiental, la gestió ambiental i la transparència en la comunicació d'assumptes ambientals de cada empresa. Destaca la puntuació obtinguda per Gas Natural Fenosa en comunicació ambiental.

També per la seva activitat ambiental, la companyia va ser reconeguda com l'empresa amb millor estratègia davant del el canvi climàtic de la Península Ibèrica. El prestigiós informe Carbon Disclosure Project Iberia, que analitza les majors empreses de la península, va destacar la transparència i la gestió del canvi climàtic que realitza Gas Natural Fenosa. La multinacional espanyola va ser també l'empresa energètica europea millor valorada en l'estudi que analitza les principals 300 empreses europees.

Finalment, Gas Natural Fenosa va rebre a Nova York el premi al millor programa de desenvolupament comunitari que atorga Platts, pel seu projecte de gasificació Cuartel V (Buenos Aires, Argentina), en l'edició 2011 dels Platts Global Energy Awards. La iniciativa premiada té com a objectiu afavorir l'accés dels col·lectius més necessitats als serveis públics i contribuir, d'aquesta manera, a la reducció de la pobresa en les comunitats locals on opera.

Així mateix, la companyia va ser qualificada com la primera gasista del món en el Rànquing d'Energètiques Platts Top 250 per tercer any consecutiu. El Platts Top 250 destaca els resultats financers de les principals companyies energètiques del món.

Desplegament de xarxes elèctriques intel·ligent

Gas Natural Fenosa va continuar, el 2011, la seva tasca de transformació de les seves xarxes de distribució d'electricitat per convertir-les en xarxes intel·ligents.

La companyia va tancar 2011 amb 200.000 comptadors intel·ligents instal·lats i una inversió global que va arribar als 50 milions d'euros durant aquest exercici.

Aquest ambiciós desplegament, que es va iniciar a Alcalá de Henares i Aranjuez (Comunitat de Madrid, Espanya), es va estendre a les altres tres comunitats autònomes on Gas Natural Fenosa compta amb xarxes de distribució elèctrica: Galícia, Castella-La Manxa i Castella i Lleó. Juntament amb el canvi dels comptadors, durant el 2011, la companyia va adaptar i va automatitzar més de 400 centres de transformació.

Aposta per les renovables

Gas Natural Fenosa Renovables va materialitzar la compra al grup ACS de participacions en cinc parcs de generació d'energia eòlica a les comunitats autònomes de Catalunya, Galícia i Andalusia. L'operació es va tancar per 72,4 milions d'euros.

Així mateix, es va acordar amb Gamesa la compra de dos parcs eòlics amb una potència instal·lada de 42 MW. El preu final de la transacció va ser d'uns 64 milions d'euros.

Aquestes adquisicions van reforçar el creixement del grup energètic en l'àrea de renovables, després d'haver estat la primera adjudicatària en els últims concursos eòlics impulsats en diferents comunitats autònomes.

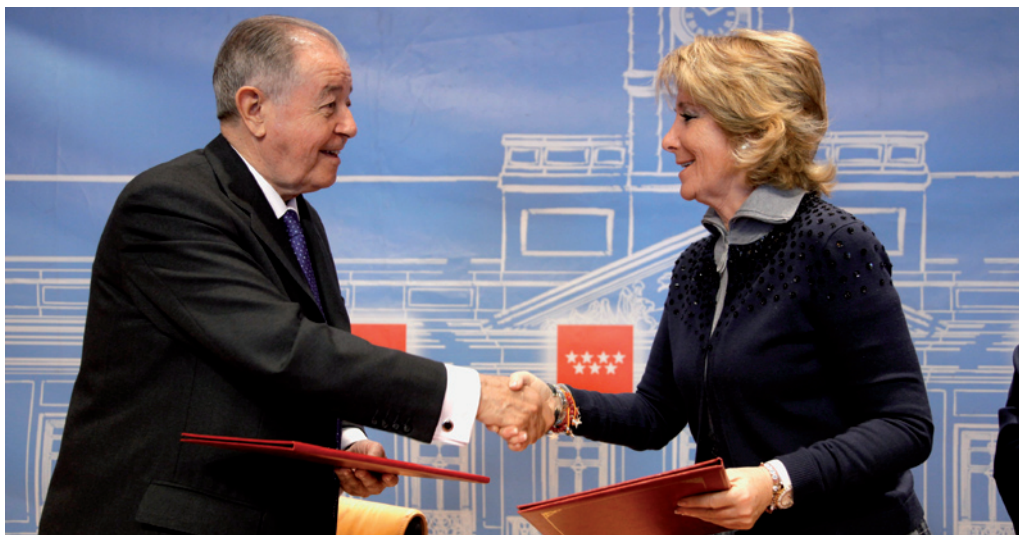
Finalment, la companyia va anunciar la creació d'una empresa energètica gallega especialitzada en renovables, denominada Fenosa. La societat neix amb un pla per invertir 1.000 milions d'euros fins a l'any 2016, crear més de 2.000 llocs de treball a Galícia i gestionar més de 3.000 MW de generació amb energies renovables.

Presència internacional

En l'àmbit internacional, Gas Natural Europe, filial de Gas Natural Fenosa, empresa per a la comercialització de gas natural a França, va realitzar la seva primera descàrrega de GNL a la terminal de Montoir de Bretanya amb l'objectiu de consolidar i potenciar la presència en el mercat francès.

Així mateix, es va ampliar i reforçar la seva presència europea amb una nova sucursal comercial a Holanda. Amb l'obertura d'aquesta oficina per a la captació de clients, l'empresa preveu incrementar a curt termini la seva activitat de venda majorista de gas natural, aprofitant la seva posició i experiència com a primer comercialitzador de gas natural a la Península Ibèrica i el fet de ser un operador mundial de GNL, amb presència destacada a les costes atlàntica i mediterrània.

A l'Amèrica Llatina, la companyia va continuar impulsant els seus negocis en tots els països on és present i, ja en l'àmbit institucional, el president de la República de Panamà, Ricardo Martinelli, es va reunir amb el president de Gas Natural Fenosa, Salvador Gabarró, i amb el seu conseller delegat, Rafael Villaseca, a la seu de la companyia a Madrid.

La Junta General d'Accionistes de 2011 va aprovar una remuneració per a l'accionista per un import equivalent a 0,80 euros per acció

Nomenaments

El Consell d'Administració va comptar amb la incorporació de Nemesio Fernández-Cuesta com a conseller dominical a proposta de Repsol YPF, en substitució de Fernando Ramírez Mazarredo. D'altra banda, Narcís Serra i Serra va presentar la seva renúncia al seu lloc en el Consell d'Administració de l'empresa.

Compromís amb els accionistes

La Junta General d'Accionistes de 2011 va aprovar una remuneració per a l'accionista per un import equivalent a 0,80 euros per acció amb càrrec als resultats de l'exercici 2010. Per primera vegada, els accionistes van poder triar entre rebre aquesta quantitat en accions, en metàl·lic o en una combinació d'ambdues.

Al desembre, el Consell d'Administració va acordar destinar 360 milions d'euros al pagament del dividend a compte a càrrec dels resultats de l'exercici 2011. ■

Govern corporatiu

Comitè de Direcció

El Comitè de Direcció és el màxim òrgan de decisió en l'àmbit executiu i està constituït de la següent manera:

Conseller Delegat
Sr. Rafael Villaseca i Marco

Direcció General Econòmico-Financera
Sr. Carlos J. Álvarez Fernández

Direcció General de Llatinoamèrica
Sr. Sergio Aranda i Moreno

Direcció General d'Estratègia i Desenvolupament
Sr. Antoni Basolas Tena

Direcció General de Negocis Regulats d'Electricitat
Sr. José Antonio Couso López

Direcció General de Planificació Energètica
Sr. José Mª Egea Krauel

Direcció General de Negocis Majoristes d'Energia
Sr. Manuel Fernández Álvarez

Direcció General de Generació
Sr. José Javier Fernández Martínez

Direcció General de Recursos
Sr. Antonio Gallart Gabás

Direcció General de Serveis Jurídics
Sr. Manuel García Cobaleda

Direcció General de Comunicació i Gabinet de Presidència
Sr. Jordi García i Taberner

Direcció General de Negocis Minoristes d'Energia
Sr. Daniel López Jordà

Direcció General de Negocis Regulats de Gas
Sr. Antoni Peris Mingot

Entre les prioritats de Gas Natural Fenosa es troba garantir la transparència i l'eficàcia en el funcionament dels seus òrgans de govern i, per aquesta raó, assumeix pràctiques avançades de govern corporatiu.

Es pot afirmar, després de les successives modificacions del Reglament d'Organització i Funcionament del Consell d'Administració i les seves comissions (l'última d'elles, al setembre de 2011), que la companyia compleix amb la majoria de les recomanacions de bon govern corporatiu de les societats cotitzades.

Les pràctiques de govern corporatiu de Gas Natural Fenosa es descriuen en detall en diversos informes anuals, que són elevats a la Junta General d'Accionistes per al seu coneixement o per a la seva aprovació.

La documentació elaborada per la companyia en matèria de govern corporatiu pretén donar compte de la informació més rellevant relacionada amb les seves normes i procediments, així com els criteris que serveixen de base per a les decisions adoptades. Tota la informació corporativa es troba a disposició de qualsevol interessat a la pàgina web del grup.

www.gasnaturalfenosa.com.

En el desenvolupament de les pràctiques de govern corporatiu participen la Junta General d'Accionistes, màxim òrgan decisor de la societat, així com el Consell d'Administració i les seves comissions: la Comissió Executiva, la Comissió de Nomenaments i Retribucions, i la Comissió d'Auditoria i Control. També el Comitè de Direcció, des de la perspectiva de la gestió de la companyia, té un paper rellevant.

Durant el 2011, els diferents òrgans de govern esmentats es van reunir amb la següent freqüència:

- Consell d'Administració: tretze reunions.
- Comissió Executiva: nou reunions.
- Comissió de Nomenaments i Retribucions: vuit reunions.
- Comissió d'Auditoria i Control: cinc reunions.
- Comitè de Direcció: reunions mensuals.

El Consell d'Administració, les seves comissions i el Comitè de Direcció van funcionar durant el 2011 amb la normalitat esperada, exercint plenament i sense interferències les seves competències, amb total respecte, tant de la legalitat vigent, com de les normes aplicables d'organització i funcionament del Reglament d'Organització i Funcionament del Consell d'Administració i les seves comissions.

Respecte a la diversitat del Consell d'Administració, el 31,25% dels consellers són menors de 55 anys, el 25% tenen una edat compresa entre els 55 i els 60 anys, i el 43,75% restant té més de 60 anys. ■

Composició del Consell d'Administració i les diferents comissions (a 31 de desembre de 2011)

	Consell d'Administració	Comissió Executiva	Comissió d'Auditoria i Control	Comissió de Nomenaments i Retribucions	Naturalesa del càrrec
President	Sr. Salvador Gabarró i Serra	President			Executiu
Vicepresident	Sr. Antonio Brufau i Niubó	Vocal		Vocal	Dominical
Conseller delegat	Sr. Rafael Villaseca i Marco	Vocal			Executiu
Vocal	Sr. Ramon Adell Ramon				Independent
Vocal	Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui				Dominical
Vocal	Sr. Demetrio Carceller Arce	Vocal			Dominical
Vocal	Sr. Santiago Cobo Cobo			Vocal	Independent
Vocal	Sr. Felipe González Márquez				Independent
Vocal	Sr. Carlos Kinder Espinosa	Vocal	Vocal		Dominical
Vocal	Sr. Emiliano López Achurra	Vocal			Independent
Vocal	Sr. Carlos Losada Marrodán	Vocal	President		Independent
Vocal	Sr. Juan María Nin Génova	Vocal			Dominical
Vocal	Sr. Juan Rosell Lastortras				Dominical
Vocal	Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena ⁽¹⁾				Dominical
Vocal	Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla ⁽²⁾		Vocal		Dominical
Vocal	Sr. Miguel Valls Maseda			President	Independent
Secretari no conseller	Sr. Manuel García Cobeleda	Secretari	Secretari	Secretari	

(1) El Consell d'Administració de data 28 de gener de 2011 va nomenar conseller per cooptació el Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena. A la Junta General Ordinària de data 14 d'abril de 2011 es va ratificar el nomenament.

(2) El Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla va entrar a formar part de la Comissió d'Auditoria i Control el 28 de gener de 2011.

gestió corporativa

informe **anual** 2011

- 15 Recursos humans.
- 19 Medi ambient.
- 26 Innovació.
- 30 Qualitat.
- 34 Compromís amb la societat.
- 42 Gestió econòmico-financera.
- 46 Auditoria interna.

Recursos humans

Dades demogràfiques i composició de la plantilla

A tancament de l'exercici de 2011, la plantilla de Gas Natural Fenosa era de 17.769 empleats distribuïts en 22 països. Aquesta xifra suposa un 5,4% menys que en l'exercici de 2010 i respon a les actuacions de millora de processos i eficiència després del procés d'integració, tancat amb èxit amb un any d'antelació sobre el previst.

Respecte a la distribució per gèneres, la presència de dones en la plantilla s'ha incrementat un 2% respecte l'any anterior, en els mateixos termes homogenis, resultant un 29% de dones i un 71% d'homes.

En relació amb la distribució geogràfica, el 47% de la plantilla desenvolupa les seves activitats fora d'Espanya. L'activitat es desplega en els següents països: Argentina, Austràlia, Brasil, Colòmbia, Costa Rica, Egipte, França, Guatemala, Irlanda, Itàlia, Kènia, Madagascar, Marroc, Mèxic, Moldàvia, Nicaragua, Panamà, Puerto Rico, República Dominicana, Sud-àfrica i Uganda.

La mitjana d'edat de la plantilla és de 43 anys, amb un promig d'antiguitat al grup d'aproximadament quinze anys.

La plantilla gestionada directament el 2011 va ser de 14.806 persones.

Model de gestió del talent

La gestió del talent és una prioritat estratègica del grup com a eina clau per a la consecució dels objectius de negoci en les seves diferents perspectives temporals, aportant un avantatge competitiu sostenible per al creixement.

El model de gestió del talent planifica accions d'atracció, retenció i desenvolupament dels professionals que necessita Gas Natural Fenosa, amb accions diferenciades en funció dels diferents segments de llocs de treball i dels empleats, per garantir l'existència de candidats preparats per a cada posició en tot moment.

En l'actualitat, Gas Natural Fenosa està immersa en un procés de transformació del model que se sustenta en tres pilars fonamentals:

1. Enfocament proactiu i transversal cap a la gestió del talent amb una gran implicació de l'alta direcció, com a participant clau en els processos d'identificació i desenvolupament.
2. Programa de gestió de talent, segmentat i estructurat amb accions de desenvolupament diferenciades, definit d'acord amb les necessitats de posicionament del grup a curt i llarg termini.
3. Integració dels processos de gestió del talent del grup i utilització de totes les eines disponibles.

Per donar resposta a aquests objectius, s'ha definit un esquema de treball basat en el perfil de les posicions que definiran les carreres professionals dels empleats:

- Posicions de nivell generalista en les quals preval el component de gestió de projectes i equips, necessari per impulsar l'estratègia del grup en la presa de decisions clau i coordinació amb altres àrees.
- Posicions en les quals el component clau es troba en els coneixements i en una *expertise* específiques i en relacions externes difícils de trobar internament o externament, i que resulten claus per al grup.

Durant 2011, la companyia va actualitzar la valoració de talent per a un col·lectiu de 3.507 persones, xifra que suposa un 23% de la plantilla.

A més, s'han realitzat plans de successió corresponents als llocs d'estructura en les posicions de perfil directiu, identificant més de 2.000 successors potencials, que suposen una ràtio de cobertura que garanteix la continuïtat de les operacions del negoci.

D'altra banda, s'han realitzat més d'un centenar d'entrevistes de desenvolupament, i gairebé 150 programes d'alt impacte en desenvolupament gerencial, directiu i *coaching*.

Desenvolupament humà i social: compromís amb les persones

Garantir la igualtat d'oportunitats, promoure la diversitat i oferir una carrera professional atractiva i estimulante, formen part del compromís assumit per Gas Natural Fenosa amb els seus empleats.

En línia amb el Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament, Gas Natural Fenosa ha impulsat, durant 2011, un pla de desenvolupament humà i social per tal d'impulsar encara més la seva cultura socio-laboral i empresarial basada en la flexibilitat, el respecte i el compromís mutus, propiciant la diversitat d'opinions, perspectives, cultures, edats i gènere en cadascun dels països on la companyia és present.

Gas Natural Fenosa compleix els requeriments legals respecte a la igualtat d'oportunitats i la integració social, afavorint la contractació de persones discapacitades fins i tot per sobre dels requeriments mínims legals.

Destaca l'obtenció, durant 2011, de dos nous reconeixements en aquest sentit:

- La certificació EFR en matèria de desenvolupament humà avalada pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat.
- La certificació d'Excel·lència en Diversitat (EDC) en matèria de discapacitat.

Aquestes certificacions constitueixen un referent per homogeneïtzar les polítiques corporatives de recursos humans, així com consolidar les *best practices* tant del nostre sector com d'altres.

La creació d'un Comitè Operatiu de Diversitat suposa un punt d'inflexió important i un compromís clar per a la correcta gestió, així com la incorporació de nous empleats amb discapacitat en la companyia, facilitant la integració laboral i la diversitat i emprenent accions específiques de sensibilització.

A Espanya, el grup manté convenis de col·laboració amb diferents entitats jurídiques i associacions, com la Fundació "la Caixa", la Fundació Adecco, Prodis i Carriegos.

- Igualment, en totes les societats del grup es van desenvolupar accions dirigides al foment d'activitats de promoció social, mitjançant la intervenció voluntària dels empleats:
 - Associació Dia Solidari.
 - Campanyes de conscienciació ambiental.
 - Activitats esportives.
 - Acords de cooperació amb fundacions, instituts i centres de recerca, públics i privats com Creu Roja Mexicana, Fundació Humanista d'Ajuda a Persones amb Discapacitat i Associació Privada de Desenvolupament Integral de la Família, entre d'altres.
 - Foment d'activitats esportives, a Nicaragua, Colòmbia, l'Argentina, etc., i culturals, a Colòmbia, Itàlia i Brasil.
 - Activitats educacionals com el Programa Argentina.
 - Activitats ambientals.

Gas Natural Fenosa entén que el sentiment de pertinença dels individus i la sensibilitat cap als trets propis de cada territori són factors determinants per a l'èxit de la companyia. Per aquest motiu, es promou la contractació d'empleats i directius locals, prioritzant la contractació d'aquests enfront d'altres opcions.

Durant 2011, la companyia va actualitzar la valoració del talent per a un col·lectiu del 3.507 persones, xifra que suposa un 23% de la plantilla

Formació i desenvolupament

El 2011, la Universitat Corporativa de Gas Natural Fenosa va consolidar l'evolució del seu model renovant-ne l'estructura, llançant la Universitat Virtual i potenciant l'Institut Tècnic i el de Lideratge, en línia amb la missió de contribuir a desenvolupar professionals que facin realitat la visió de Gas Natural Fenosa i els seus objectius.

Els nous òrgans de govern, el Consell Assessor i el Comitè Director, asseguren la connexió permanent entre l'estratègia de la companyia i els programes formatius. Compten amb representants de l'alta direcció de l'empresa i amb assessors externs de prestigioses institucions acadèmiques.

La nova estructura de la universitat es basa en dos instituts, el de Lideratge i el Tècnic, organitzats a la seva vegada en vuit escoles i més de cinquanta aules. L'Institut de Lideratge desenvolupa i perfecciona la funció directiva a través de programes de formació de gestió d'habilitats i potenciació del lideratge.

Per la seva banda, l'Institut Tècnic assegura el *know how* necessari per al creixement de Gas Natural Fenosa. Es focalitza en els conceptes i les tècniques de treball per àrees de negoci i funcions corporatives; en la transferència dels coneixements dels experts interns amb experiència rellevant i en la difusió de l'experiència i les millors pràctiques.

Finalment, en l'últim trimestre de l'any es va llançar la Universitat Virtual per tal de respondre als reptes d'optimitzar la gestió del coneixement de Gas Natural Fenosa, dotar el grup d'un canal de formació *best in class* i homogeneïtzar la formació a nivell internacional. Es tracta d'un espai integrat de formació que incrementa la transversalitat i que afavoreix l'homogeneïtzació de l'aprenentatge. Proporciona un entorn de col·laboració, un espai amigable pensat per connectar persones i fomentar el seu creixement on, no només s'imparteix formació, sinó on també es genera coneixement i s'intercanvien les millors pràctiques.

La inversió anual en formació, el 2011, es va incrementar un 9,56% respecte a l'exercici anterior, amb una inversió mitjana per persona de 569,2 euros. ■

Indicadors de formació de Gas Natural Fenosa

	2011	2010
Hores de formació per empleat	52,2	47,8
Usuaris de formació <i>online</i> sobre el total de la plantilla (%)	32,3	22,6

Medi ambient

Gas Natural Fenosa entén la responsabilitat corporativa com el conjunt d'accions desenvolupades per establir relacions de confiança, estables, sòlides i de benefici mutu amb els seus grups d'interès. L'adequada relació amb l'entorn constitueix un aspecte estratègic de primer ordre per a la companyia, i és imprescindible per a la generació de valor i per vetllar per la sostenibilitat d'aquesta a llarg termini.

En aquest context, i des de fa molts anys, Gas Natural Fenosa integra les consideracions ambientals en les seves estratègies i plans empresarials, com una variable clau per al desenvolupament sostenible de l'entorn on du a terme les seves activitats. L'any 2011 s'ha caracteritzat per la culminació de la gestió ambiental, que s'ha vist materialitzada en diferents reconeixements i certificacions de la seva gestió ambiental, especialment rellevant per l'activitat que la nostra companyia exerceix. D'aquesta forma, activitats que van començar la seva operació a finals de 2010 han aconseguit incorporar-se a aquest reconeixement, permetent a Gas Natural Fenosa posicionar-se entre els llocs més alts tant a nivell sectorial com dels països on desenvolupa la seva activitat.

Malgrat l'increment de les emissions de les instal·lacions de carbó espanyoles com a conseqüència de l'obligació d'utilitzar combustible autòcton, l'any 2011, s'han aconseguit uns valors en matèria d'ecoeficiència alineats amb la Política de Responsabilitat Corporativa, destacant tant la producció com la potència instal·lada que utilitza fonts renovables en la generació d'energia elèctrica.

Gestió ambiental

Gràcies al compromís dels empleats per actuar en tot moment d'acord amb els criteris de respecte i sostenibilitat i per adoptar hàbits i conductes relacionades amb les bones pràctiques ambientals, es dona resposta de forma homogènia i coordinada al desenvolupament de les activitats, processos i procediments amb repercussions ambientals i a l'optimització de la gestió ambiental. En les relacions amb els contractistes, proveïdors i empreses col·laboradores, els empleats transmeten aquests principis.

Al tancament de l'exercici 2011, Gas Natural Fenosa tenia certificats, d'acord amb la Norma UNE-EN ISO 14001 de gestió ambiental, 14.085 MW de generació elèctrica a Espanya, Mèxic, Puerto Rico, Kènia, República Dominicana, Costa Rica i Panamà, que suposa el 97% de la potència total instal·lada atribuïble al grup.

A més, té certificat ambientalment el subministrament de gas natural i electricitat a grans clients mitjançant l'accés a les instal·lacions de tercers, així com la gestió comercial de les mateixes

(Gas Natural Comercializadora i Unión Fenosa Comercial); la comercialització, contractació i prestació del servei de manteniment d'instal·lacions i aparells de gas; l'atenció al client, la facturació, el cobrament i la venda de serveis energètics (Gas Natural Serveis i Gas Natural Comercial); la distribució i regasificació de gas natural i la gestió de projectes, obres i manteniment en el transport i distribució d'energia elèctrica a Espanya; els serveis d'enginyeria (Gas Natural Fenosa Engineering); Unión Fenosa Gas i els principals centres de treball de la companyia.

En l'àmbit internacional té certificada la distribució de gas natural a Itàlia; la distribució i comercialització de gas natural a Mèxic (Gas Natural México i Metrogas); la distribució i comercialització d'electricitat a Panamà (Edemet-Edechi); la distribució d'energia elèctrica i del subministrament elèctric a tarifa regulada a Moldàvia (Red Unión Fenosa); la producció de gas natural liquat de Damietta a Egipte (Unión Fenosa Gas); la planta de regasificació de Sagunt (Espanya); l'operació, manteniment i vigilància del tram marroquí del gasoducte Magrib-Europa (Metragaz) i l'empresa de serveis professionals (Gas Natural Fenosa Operations & Maintenance).

D'altra banda, segueixen adherides al sistema europeu EMAS les centrals tèrmiques de carbó i els cicles combinats de Sabón, Palos de la Frontera i Nueva Generadora del Sur i el Sector Hidràulic de Tambre-Ulla a Galícia. Això suposa liderar les empreses energètiques en nombre de centres verificats d'acord amb aquesta exigent norma ambiental europea.

Gas Natural Fenosa ha desenvolupat en els últims anys diverses eines informàtiques per tal de millorar la qualitat i operativitat de la gestió ambiental de les seves instal·lacions. Les eines proporcionen el suport d'informació en les principals àrees, com ara la identificació i avaluació dels requisits legals ambientals (NorMA), els aspectes ambientals (UMAS), la gestió de riscos ambientals (SERA), el control operatiu de les emissions, residus i abocaments (OCEN-MA), l'impacte ambiental de l'avifauna (CRA) o el report d'indicadors (SIA-Enabon) i la planificació ambiental (SPA-Enablon).

Menció especial mereix el desenvolupament de l'eina de càlcul de l'empremta de carboni, basada en l'aplicació de la metodologia d'anàlisi d'el cycle de vida, que inclou l'inventari de les emissions de totes les activitats de Gas Natural Fenosa a tots els països on és present, i incorpora tant les emissions directes, associades a les activitats que són controlades per l'empresa, com aquelles indirectes, que no havent estat generades en fonts controlades per ella són conseqüència de les seves activitats.

Gas Natural Fenosa ha continuat l'impuls a la política d'implicació de la cadena de subministrament en les bones pràctiques ambientals. L'any 2011, el 84% dels principals contractistes d'obres i infraestructures de distribució de gas van mantenir la seva adhesió voluntària a les "Bones pràctiques d'actuació ambiental en obres per a la construcció de xarxes de distribució". Addicionalment, el 100% dels principals contractistes d'obres i infraestructures de distribució elèctrica s'han adherit per primera vegada al document "Bones pràctiques d'actuació ambiental per a proveïdors homologats de xarxes d'electricitat".

El conjunt de les actuacions ambientals realitzades en l'exercici 2011 han suposat un total de 99,2 milions d'euros, 57,6 milions dels quals corresponen a inversions ambientals i 41,6 milions, a despeses incorregudes en la gestió ambiental.

Paràmetres ambientals

L'any 2011, s'han complert la majoria dels objectius ambientals establerts en l'exercici, si bé s'ha produït un increment de les emissions a l'atmosfera de les centrals de generació elèctrica a Espanya, com a conseqüència de les obligacions derivades del Reial Decret 134/2010, de 12 de febrer, pel qual s'estableix el procediment de resolució de restriccions per garantia de subministrament, que comporta la necessitat d'utilitzar carbó autòcton per a la producció d'energia elèctrica. Aquestes emissions es van situar en 12,9 kt d'òxids de sofre, 19 kt d'òxids de nitrogen i 0,7 kt de partícules.

En matèria de residus, ha continuat la implantació en el grup del Pla de Reutilització, Reducció, Reciclatge i Valorització Energètica de Residus (Pre3ver), que pretén establir i homogeneïtzar criteris i pautes en la gestió de residus, prenent en consideració els principis ambientals establerts en la Política de Responsabilitat Corporativa. S'ha realitzat un diagnòstic de la situació actual en el grup i s'ha avaluat la previsió de generació i gestió de residus durant el seu període de vigència (2010-2014). Així mateix, el pla analitza potencials opcions de minimització, identificant aquelles susceptibles de reducció, d'acord amb l'activitat i/o procés que la genera, i estableix les estratègies bàsiques i els objectius a assolir així com les mesures concretes per a la seva consecució.

Durant 2011, s'ha continuat amb l'eliminació dels transformadors de PCB de concentracions entre 50 i 500 ppm, amb un total de 53,2t en les instal·lacions d'Unión Fenosa Distribución, per tal de complir amb el Reial Decret 228/2006, pel qual es modifica el Reial Decret 1378/1999 de 27 d'agost, que estableix mesures per a l'eliminació i gestió dels PCB i aparells

que els continguin. També en l'àrea internacional es van realitzar inventaris, per a la retirada i emmagatzematge adequats, reduint significativament el risc de contaminació en les instal·lacions pel vessament d'aquest tipus de residu.

Un any més, cal destacar el bon funcionament dels equips i sistemes de depuració, que han permès complir amb les autoritzacions d'abocament concedides a cadascuna de les instal·lacions. També s'han reduït els consums d'aigua i matèries primeres, pel baix funcionament de les centrals tèrmiques i la necessitat d'evaporació d'aigua a les torres de refrigeració.

Per comprovar el compliment legislatiu de les instal·lacions en servei, donar resposta a queixes i reclamacions i donar d'alta noves instal·lacions, s'ha realitzat el mesurament i control d'emissions sonores en centrals de generació, subestacions i centres de transformació elèctrica, i estacions de regulació i mesura de gas natural, en les quals s'ha aplicat el redisseny i homogeneïtzació dels elements constructius de cada tipologia.

Posicionament davant del canvi climàtic

Gas Natural Fenosa, amb la iniciativa Menys Gasos d'Efecte Hivernacle, es compromet a:

- Mantenir estratègies i polítiques en matèria energètica coherents amb la seguretat de subministrament, competitivitat i sostenibilitat ambiental.
- Establir objectius quantificats de reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle.
- Anivellar el balanç dels vectors socials, ambientals i econòmics per contribuir a una economia baixa en carboni.
- Optimitzar i fomentar l'estalvi i l'eficiència energètica a les nostres instal·lacions i en les dels nostres clients, com la contribució més eficaç en la lluita contra l'escalfament global.
- Ser actius en els mercats de carboni i donar suport a la seva globalització perquè les tendències en producció i consum d'energia siguin sostenibles.
- Guiar les actuacions de la companyia per conscienciar el conjunt de la societat en la solució global del canvi climàtic.
- Establir mesures concretes que contribueixin a assolir el compromís de reducció d'emissions globals, equitatives i sostenibles.
- Impulsar l'execució de projectes de reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle a escala global, prestant especial atenció a països en vies de desenvolupament.

Canvi climàtic

El posicionament de Gas Natural Fenosa davant del canvi climàtic es basa en la seva mitigació a través d'una generació elèctrica amb baix contingut en carboni, el foment de les energies renovables i la promoció de l'estalvi i l'eficiència energètica en el transport, generació, distribució i consum de gas i electricitat.

La companyia afronta el canvi climàtic com un nou repte, identificant potencials oportunitats de negoci, opcions i solucions de reducció de gasos d'efecte hivernacle, i minimitzant els riscos derivats de les restriccions reguladores en la matèria. El gas natural és l'energia fòssil amb menor contingut en carboni i amb menors emissions de CO₂, cosa que el converteix en una de les millors solucions per a la reducció de les emissions, en un vector decisiu en el balanç energètic per als propers anys i en l'energia referent en la transició a una economia baixa en carboni.

El grup és un dels principals operadors de cicles combinats del món, amb 9.287 MW de potència instal·lada, i és pioner en la introducció del gas natural com a combustible per a automoció a Espanya.

Gas Natural Fenosa ha calculat l'empremta del CO₂ a través de l'inventari, control i verificació de les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH) derivades de totes les activitats de la companyia en tots els països on és present. Les emissions totals del grup el 2011 han estat de 23,2 MtCO₂eq (emissions directes), un 19,6% més que l'any anterior, i el factor d'emissió del mix energètic de generació ha estat de 371 g CO₂/kWh.

Entre altres, cal destacar actuacions en ecoeficiència, com la millora del rendiment de les instal·lacions, i el foment de les energies renovables, amb 3.035 MW instal·lats, i dels cicles combinats, amb 9.287 MW.

L'ús de millors materials i la renovació de canonades i escomeses en les distribuïdores de gas del grup, han permès a la companyia disminuir les seves emissions de CH₄ per unitat de longitud de xarxa un 0,3% respecte a 2010. La racionalització del consum energètic és una de les prioritats del grup. La companyia supervisa i sotmet tots els seus processos a estrictes controls en la matèria, consolidant el seu objectiu d'assolir una eficiència elevada.

Així mateix, l'any 2011, Gas Natural Fenosa va evitar l'emissió a l'atmosfera de més de 17,4 MtCO₂, gràcies a les seves activitats de generació d'energia de baix contingut en carboni, l'ús d'energies renovables, la seva gestió energètica, la transformació d'instal·lacions industrials i residencials de carbó i fuel-oil per altres de gas natural, la utilització de vehicles de gas, la posada en marxa de projectes de Mecanisme de Desenvolupament Net (MDN) i d'altres iniciatives de reducció.

Gas Natural Fenosa aposta per la reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle en els països en vies de desenvolupament a través dels mecanismes de flexibilitat. La companyia participa en diversos fons de carboni i va registrar a les Nacions Unides deu projectes d'MDN com a participant del projecte: les centrals hidràuliques de Los Algarrobos, Macho de Monte i Dolega a Panamà, la de La Joya a Costa Rica i les d'Amaime, Bajo Tulúa i Alto Tulúa a Colòmbia; l'aprofitament energètic del biogàs a l'abocador de Doña Juana a Bogotà (Colòmbia), el projecte Sombrilla, també a Bogotà, i el projecte Quimvale, a Rio de Janeiro (Brasil), tots dos de substitució de fueloil per gas natural.

En matèria de sostenibilitat ambiental, se sensibilitza els clients en l'ús eficient de l'energia. A través del projecte Compromís Natural, l'empresa patrocina centres d'art per a la millora dels seus sistemes d'il·luminació, mitjançant la substitució d'aparells convencionals per altres de millor classe energètica, i organitza jornades divulgatives amb clients, en les quals es traslladen qüestions d'interès ambiental i energètic. Gas Natural Fenosa també promou entre els seus clients un consum racional i sostenible d'energia. En aquest sentit, la pàgina web del grup posa a disposició dels consumidors les seccions www.hogareficiente.com i www.empresaeiciente.com, que ofereixen consells d'estalvi i eficiència energètica i que permeten realitzar un autodiagnòstic complet i gratuït.

D'altra banda l'empresa segueix adherida al programa Caring for Climate: The Business Leadership Platform, plataforma integrada per dirigents empresarials que participen en el Pacte Mundial de Nacions Unides, amb l'objectiu d'avançar en la lluita contra els efectes del canvi climàtic a través de la millora de l'eficiència i la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

Compromís per a la conservació de la biodiversitat

- Complir amb la legislació i les disposicions reglamentàries per a la protecció de la natura.
- Fomentar i col·laborar en la conservació de la biodiversitat en l'entorn de les seves instal·lacions, amb especial atenció als espais protegits.
- Estudiar l'impacte ambiental de les seves activitats, els seus efectes sobre els ecosistemes i la diversitat biològica, tenint en compte els grups d'interès.
- Adoptar mesures per evitar i minimitzar els possibles efectes adversos sobre la biodiversitat, restaurant zones i sòls degradats.
- Respectar els estils tradicionals de vida de les comunitats indígenes que afavoreixin la conservació i utilització sostenible de l'entorn.

Sostenibilitat i biodiversitat

Gas Natural Fenosa ha definit una estratègia ambiental com a garantia del seu compromís de conservació del patrimoni natural, desenvolupant nombroses iniciatives orientades al coneixement dels ecosistemes i hàbitats en l'entorn de les seves instal·lacions. També impulsa projectes de restauració i compensació quan els impactes ambientals no poden ser completament evitats. A més, col·labora amb diferents organitzacions socials per tal de donar suport a les seves iniciatives en defensa de la natura.

La companyia realitza de forma continuada estudis d'ecosistemes terrestres i aquàtics als entorns de les centrals de producció elèctrica, per a la caracterització de l'entorn natural i per poder estudiar l'impacte de les seves instal·lacions. Tots els estudis realitzats durant el 2011 van resultar satisfactoris. Per tal de suportar la informació georeferenciada de l'entorn i proporcionar capacitat d'anàlisi avançat en relació amb l'impacte ambiental de les mateixes, s'està desenvolupant un sistema d'informació geogràfica (SIG), en el qual es recollirà la informació obtinguda a través dels estudis realitzats des de 1999 fins a l'actualitat. Això suposa el tractament de milers de dades relacionades amb la qualitat ambiental del medi terrestre, aquàtic i aeri. Aquesta base d'informació serà d'utilitat com a eina per a la valoració objectiva de l'entorn de les instal·lacions, en el marc d'aplicació de la Llei de Responsabilitat Ambiental i de la Llei de Prevenció i Control Integrat de la Contaminació.

Gas Natural Fenosa quantifica l'impacte ambiental global en el temps dels seus diferents processos i instal·lacions, aplicant criteris de valoració basats en la metodologia d'anàlisi del cicle de vida (ACV), d'acord amb els estàndards internacionals ISO 14040: classificació, caracterització, normalització i valoració. Per a això, ha desenvolupat una eina pròpia, anomenada UMAS (unitats mediambientals). Addicionalment a la quantificació de l'impacte ambiental global a través de l'eina UMAS, i de la relació d'estudis ecològics, es calcula també la variació en el temps de la sostenibilitat en forma d'empremta ecològica, indicador global que tradueix els impactes generats en superfície de territori necessària per produir els recursos consumits i assimilar els residus generats.

Pel que fa als sòls, durant 2011, es van realitzar 19 estudis de qualitat en subestacions elèctriques, complint totes amb el Reial Decret 9/2005, pel qual s'estableix la relació d'activitats potencialment contaminants del sòl i els criteris i estàndards per a la declaració de sòls contaminats. D'acord a la normativa, es van realitzar i enviar a les diferents comunitats autònomes quatre informes preliminars de sòls de subestacions elèctriques i 105 informes de situació. A més, s'han adequat els sòls de vuit subestacions.

Gas Natural Fenosa patrocina diferents organitzacions científiques i conservacionistes, amb la finalitat de donar suport a les seves iniciatives en defensa de la natura. Entre altres, es mantenen acords de col·laboració amb la Fundació Ós Bru per a la realització d'activitats d'educació ambiental, amb la finalitat d'afavorir canvis d'actituds i suport social en la conservació de l'ós bru al nord de la Península Ibèrica. També col·labora amb la Societat Espanyola

d'Ornitologia en el programa Aus i Clima, amb l'objectiu de conscienciar sobre els efectes del canvi climàtic i obtenir dades sobre la fenologia de les aus com a mètode per veure com el canvi climàtic pot modificar el seu cicle biològic i valorar les possibles conseqüències. També es manté un conveni de col·laboració amb l'Agència Estatal del Consell Superior d'Investigacions Científiques per al patrocini de la Càtedra Gas Natural-CSIC de conservació de la biodiversitat davant del canvi climàtic.

Gas Natural Fenosa es manté, per setè any consecutiu, com a membre de DJSI World, que inclou les 342 empreses del món amb millors pràctiques de responsabilitat corporativa. Un cop més, la companyia ha estat seleccionada per formar part de la variant europea DJSI Europe, i és una de les dues empreses del sector del gas que en formen part. Pel que fa a la puntuació, Gas Natural Fenosa ha aconseguit un total de 85 punts, que la situa 24 punts per sobre de la mitjana del sector. En la dimensió ambiental, Gas Natural Fenosa ha obtingut les millors qualificacions del seu sector en biodiversitat i informació ambiental, i ha quedat molt pròxima a les millors qualificacions en estratègia en canvi climàtic i política ambiental, i sistemes de gestió. Així mateix, la companyia ha estat valorada com la segona *utility* més verda al prestigiós Global Green Ranking publicat per la revista Newsweek. L'objectiu d'aquest rànquing consisteix a quantificar les empremtes reals sobre el medi ambient, les polítiques i la reputació de les 500 grans empreses globals. Aquesta és la primera vegada que Gas Natural Fenosa participa, obtenint una puntuació de 60,6, la segona millor puntuació de les 21 *utilities* i de les 37 empreses d'energia avaluades. ■

Innovació

El concepte de les ciutats intel·ligents o *smart cities* ha anat adquirint una importància progressiva en tots els portafolis de desenvolupament tecnològic

La innovació s'ha consolidat, durant 2011, com una de les palanques clau per a la recuperació econòmica. Les empreses més innovadores són, en general, les que millor estan responent en aquest entorn desfavorable. Per això, aquest any, s'ha seguit mantenint un esforç general, tant en les entitats públiques amb responsabilitat en la matèria com en les empreses privades, per seguir amb els programes iniciats i no perdre el tren en la posada en marxa i desenvolupament de les noves idees. En l'àmbit de l'energia, la resposta al canvi climàtic ha seguit sent la motivació última que impulsa diferents àrees i línies tecnològiques. A Europa, s'han mantingut els objectius del Pla Estratègic de Tecnologia Energètica (SET Plan), que segueix el seu curs de cara a aportar avenços tecnològics que permetin el compliment dels objectius traçats en energia per a l'any 2020. Si bé totes les línies de treball són interessants, potser les que poden donar resultats a més curt termini, per la situació econòmica conjuntural en què ens trobem, requereixen en aquests moments de major atenció. L'eficiència energètica en entorns urbans (on, a Europa, es consumeix un 80% de l'energia) ha tingut un paper destacat. De la mateixa manera,

el concepte de les ciutats intel·ligents o *smart cities* ha anat adquirint una progressiva importància en tots els portafolis de desenvolupament tecnològic. Espanya, tot i veure's afectada de manera especial per la situació econòmica, ha mantingut el ritme al mateix temps que ha iniciat una reflexió interna per aconseguir una major coordinació entre les diferents plataformes existents i una millor posada en valor, a l'exterior, de la tecnologia nacional desenvolupada.

Dins de l'anterior context, Gas Natural Fenosa ha consolidat la seva estratègia reforçant la seva estructura tecnològica, iniciant nous projectes de gran importància i mantenint una presència destacada en els fòrums clau de decisió. Menció especial mereix el compromís i participació en la iniciativa Innoenergy, la missió, encomanada per l'Institut Europeu d'Innovació i Tecnologia (EIT), és arribar fins al mercat real en els avenços tecnològics que, en matèria d'energia, es plantegen a Europa. Durant l'any 2011, s'ha consolidat aquesta iniciativa amb la creació de la KIC Innoenergy SE. A Espanya i Portugal, s'ha creat la filial KIC Iberia S.L., amb seu a Barcelona i amb responsabilitats en

l'àmbit europeu en matèria d'energies renovables. Gas Natural Fenosa és soci d'ambdues entitats i és present en els òrgans de govern de major nivell de les mateixes.

Dins de les actuacions de suport, la vigilància i la transferència tecnològiques permeten un coneixement i aprofitament òptims dels avenços en l'entorn tecnològic. Durant l'any 2011, s'ha continuat la col·laboració amb l'Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) i amb l'Electric Power Research Institute (EPRI), centrada en les àrees d'operacions i manteniment de cicles combinats, control d'emissions, eficiència energètica, xarxes intel·ligents, noves centrals de carbó i captura i emmagatzematge de CO₂, així com en actuacions de formació i suport específiques. La missió de la vigilància i transferència es completa amb una participació molt activa en les plataformes tecnològiques de l'àmbit energètic i en altres fòrums de decisió, tant nacionals com europeus, en els quals s'estan dissenyant i acordant els itineraris tecnològics que s'han de seguir en aquesta dècada.

En l'àmbit del foment de la cultura innovadora dins del grup, s'han llançat els Premis La Nostra Energia d'Innovació i Millora Contínua, amb l'objectiu de fomentar i reconèixer les aportacions del personal de la companyia en forma d'idees que ajudin a millorar les activitats dins de l'empresa. També s'han estrenat espais específics d'innovació a la renovada web corporativa, a la xarxa interna Naturalnet i en la nova Universitat Virtual llançada per la Universitat Corporativa.

En relació als projectes, es descriuen a continuació alguns dels més significatius, tenint en compte la línia a la qual corresponen.

En emmagatzematge d'energia, cal destacar la finalització del sistema d'emmagatzematge tèrmic per millorar l'aprofitament de l'energia solar captada a la planta pilot termosolar Fresnel, ubicada a l'ETSII de Sevilla. També ha estat rellevant la finalització del projecte Sotavento, amb l'anàlisi d'estratègies de gestió de la producció del parc eòlic amb un sistema d'emmagatzematge d'energia mitjançant hidrogen.

En el tractament del CO₂, durant 2011, els esforços s'han centrat en l'experimentació amb la nova planta pilot de captura de CO₂ mitjançant cicles de carbonatació-calcinació per a combustió sobre lilit fluiditzat de biomassa, de 300 kW de potència instal·lada, situada a la central tèrmica de La Robla (Espanya). Addicionalment, Gas Natural Fenosa continua participant en un projecte industrial, coordinat per EPRI, que consisteix en el disseny, construcció i experimentació de dues plantes pilot amb tecnologies diferents de captura de CO₂ en postcombustió i emmagatzematge en formacions geològiques. En aquest projecte, la planta de captura de Mountaineer va finalitzar la seva operació al juny després d'injectar més de 35.000 tones de CO₂.

En la línia d'infraestructures de mesurament intel·ligent i solucions suportades en la mateixa, destaca el concepte "smart" com a element modernitzador i dinamitzador en els sistemes de distribució de gas i electricitat, desenvolupant projectes que permetin disposar de les dades de consum dels clients de les xarxes de distribució de gas, incorporar serveis energètics a través del comptador i modelitzar la xarxa de distribució de gas per millorar la seva seguretat i reduir el seu impacte sobre els ciutadans i els seus costos d'execució. Exemples assenyalats en aquesta línia d'activitat són els projectes de telemesura d'electricitat i gas i ME3Gas. Aquest últim, a més d'objectius d'integració de telemesura de gas i electricitat, aborda el desenvolupament d'*smart meters gas* que compleixin amb les especificacions de la normativa italiana i que puguin ser utilitzats en el pla de desplegament que afecta els més de 500.000 punts de subministrament que el grup té al sud d'Itàlia.

En relació amb el desenvolupament de solucions en l'entorn residencial, ha continuat l'avanç del projecte europeu 3e-Houses, en el marc del qual es van instal·lar pilots, durant 2011, en dos països

Han continuat els esforços iniciats en anys anteriors per al desenvolupament de sistemes avançats de recàrrega de vehicles elèctrics

per estudiar l'efecte sobre el consum de l'aplicació de tecnologies de la informació per a la gestió de la demanda dels usuaris. A més, s'ha desenvolupat *software* de tractament i anàlisi de la informació de consums d'aigua, aigua calenta sanitària (ACS), calefacció i electricitat; la interfície per mostrar als usuaris els seus consums; i consells que els permetin millorar el seu comportament energètic.

En la línia d'eficiència energètica per a l'usuari final, durant 2011, les activitats de R+D+i van estar relacionades amb tres aspectes principals. D'una banda, el desenvolupament d'eines i solucions d'alta eficiència energètica en la utilització de tecnologies d'il·luminació, gestió de generació renovable de petita potència i domòtica, orientats a aconseguir estalvis energètics. Un exemple destacat d'això i integrador de la major part de les tecnologies referides ha estat el projecte Reforma Integral del Complex Cuzco (seu del Ministeri d'Economia i Hisenda a Madrid). També s'ha iniciat el camí per a la millora de l'eficiència energètica en el sector industrial, a través del projecte Innoenergy Lighthouse Industrial Energy Efficiency. Complementàriament, s'ha potenciat el desenvolupament de les empreses de serveis energètics, afegint la figura de la Certificació de Sistemes de Gestió Energètica segons norma UNE-EN ISO 50001 o l'ús del Protocol Internacional de Mesura i Verificació de l'Estalvi Energètic (IPMVP).

En l'àmbit de les xarxes intel·ligents, durant l'any 2011, s'ha iniciat una nova arquitectura de xarxa intel·ligent (projecte Cenit Energos) i s'ha iniciat el desenvolupament de diverses eines per donar-ne suport, tant des del punt de vista de la gestió de la pròpia xarxa i els seus actius (projecte Cenit Energos), com de l'adquisició i tractament de la gran quantitat de mesuraments que es

generaran a la xarxa intel·ligent (projecte Eureka Imponet). També són rellevants les investigacions en l'àrea d'intel·ligència distribuïda per al tractament de la informació (projecte 7°PM HyperDNO) i les solucions específiques d'automatització per a la xarxa (projecte Innpackto RedNA).

Després de diversos anys d'investigació i desenvolupament a la xarxa intel·ligent, es disposa ja de solucions amb un grau de maduresa adequat per a ser provades en entorns reals, pas previ imprescindible a la seva implantació massiva. En aquest sentit, durant 2011, s'han llançat dos projectes de caràcter demostratiu. D'una banda, s'ha abordat el projecte Scala, que es desenvolupa a les xarxes de distribució de les poblacions d'Alcalá de Henares i Aranjuez, a la Comunitat de Madrid, per tal de provar els nous comptadors intel·ligents amb tecnologia Prime desenvolupada expressament per a aquest tipus de mesuradors, que, a més, incorpora el monitoratge de la generació distribuïda existent a la zona i la instal·lació de punts de recàrrega elèctrica. D'altra banda, el projecte Innpackto Price posa l'èmfasi en el desenvolupament i demostració de solucions interoperables i comuns a empreses distribuïdores en un àmbit geogràfic compartit, amb desenvolupament i demostració en quatre àrees: monitoratge i automatització de la xarxa de distribució, gestió energètica dels centres de transformació, integració de renovables i gestió de la demanda, inclòs el vehicle elèctric.

En la recerca de tecnologies avançades de centrals i grans instal·lacions, cal destacar la continuació en el projecte Capwa per al desenvolupament de nous sistemes de captació de l'aigua generada amb la combustió en centrals tèrmiques. Així mateix, són rellevants els avenços, mitjançant projectes de col·laboració i

programes de transferència tecnològica en la millora de les instal·lacions existents.

En relació amb la mobilitat i el transport sostenibles, han continuat els esforços iniciats en anys anteriors per al desenvolupament de sistemes avançats de recàrrega de vehicles elèctrics, estacions de servei estàndard per a gas natural vehicular, un autobús urbà híbrid gas-elèctric, i el desenvolupament i demostració de sistemes de mobilitat elèctrica complets. Com a indicador d'aquest nivell d'activitat, es pot citar el projecte Rirve per al desenvolupament d'una xarxa intel·ligent de recàrrega de vehicles elèctrics, amb el qual s'ha posat en marxa una estació de càrrega a A Coruña i s'ha iniciat una operació pilot per valorar la viabilitat dels vehicles elèctrics com a flota pròpia.

Finalment, en l'àmbit de les energies renovables i vectors energètics, durant l'any 2011, s'ha treballat en múltiples desenvolupaments per tal d'abaratir els costos d'aquestes energies i d'ampliar, en la mesura del possible, la seva aplicació a través de una cartera més extensa de tecnologies. Cal esmentar alguns d'aquests desenvolupaments, com el projecte Innoenergy Tesconsol, que té com a objecte millorar els sistemes d'emmagatzematge tèrmic existents (per calor sensible) i desenvolupar noves opcions viables de sistemes d'emmagatzematge tèrmic. Un altre projecte que requereix una menció expressa és l'Innoenergy Neptune, que té com a objectiu la mesura del recurs eòlic mitjançant Light Detection And Ranging technique (LIDAR) ubicat en elements flotants, per exemple, boies, i l'anàlisi de viabilitat i simulació de parcs eòlics *offshore*. També cal esmentar el projecte Biogàs, desenvolupat per verificar la possibilitat de l'aprofitament del biometà,

que s'està erigint en un nou i interessant vector energètic per la seva associació al gas natural i el seu caràcter renovable, a través dels sistemes de distribució de gas natural. Finalment, s'inclou el desenvolupament de noves tecnologies relacionades amb la biomassa i els cultius energètics, amb dos projectes orientats a l'obtenció d'aquest recurs energètic a costos menors que els actuals. ■

Qualitat

Gas Natural Fenosa estableix com un dels pilars bàsics de gestió la satisfacció dels seus clients a través de la qualitat del servei. Per a això, realitza un seguiment continu de la qualitat percebuda i dels aspectes del servei que són més crítics per millorar l'experiència dels clients amb la companyia. Això ha permès, un any més, ser líder en satisfacció en el segment residencial.

Durant 2011, s'han implementat millores en el model de mesura per tal d'obtenir més i millor informació per gestionar els processos, de manera que s'orientin a la satisfacció dels clients. Aquest model està format per dues visions que són complementàries: d'una banda, una visió general de tots els clients de la companyia, que constitueix l'índex de satisfacció global; i, d'altra banda, una visió de procés, on s'entrevista als nostres clients que han estat usuaris d'un determinat servei i tenen un record recent de la seva experiència. Dins de les millores implementades s'ha evolucionat des d'una escala semàntica a una escala numèrica, s'ha augmentat el nombre de competidors respecte als quals es fa la comparació i s'han revisat els aspectes més crítics del servei per incorporar-los al model, a més d'incloure aspectes intangibles com la imatge, la recomanació o la fidelitat. Això ha permès comptar amb un model de mesura únic i homogeni per a tots els productes i països. D'altra banda, el model s'ha completat incorporant tots els segments de clients de la companyia: residencials, pimes i grans clients.

Cal ressaltar que l'índex de satisfacció global (clients que es manifesten satisfets o molt satisfets) de Gas Natural Fenosa va ascendir, el 2011, al 75,8% a Espanya en el segment residencial i al 64,5% en el segment de les pimes. La companyia és líder del seu sector, ja que la mitjana de la competència va mostrar una satisfacció del 62,1% i 52,4% en els segments residencial i pimes, respectivament. Per la seva banda, el 66% dels clients en el segment majorista, integrant així mateix gas i electricitat, estan satisfets o molt satisfets.

Durant 2011, Gas Natural Fenosa va desenvolupar nombroses iniciatives de millora de la qualitat en el servei al client per optimitzar els resultats en aquest àmbit. A Espanya, destaca el fet que Gas Natural Fenosa ha estat reconeguda amb el Premi Servei al Client 2012 a la categoria de Proveïdors d'Energia. Aquest certamen és una competició oberta a totes les companyies que desitgin avaluar el seu nivell de servei d'atenció al client i es basa en un estudi amb clients reals, amb els quals s'avaluen els tres principals canals de comunicació: telèfon, Internet i correu postal. D'altra banda, dins l'àmbit d'atenció a grans clients, cal destacar les iniciatives de formació en el coneixement i utilització de l'Oficina Virtual, el llançament d'una plataforma d'atenció d'incidències les 24 hores i la nova pàgina web per a majoristes.

A Itàlia, al llarg de 2011, s'han dut a terme diverses iniciatives de millora, entre les quals destaca, en l'àmbit de Gas Natural Vendita Italia, la reducció de temps de gestió de reemborsaments a clients o la reducció de reclamacions per la demora en els enviaments de les factures.

A Moldàvia s'ha llançat la nova pàgina web de la companyia en aquest país, que permetrà atendre el client per aquesta via i oferir informació útil sobre serveis, gestions, etc.

A Colòmbia, destaquen les millores realitzades en la gestió, administració i resolució de PQR escrites (Problems, Questions and Request), així com la incorporació dels clients d'electricitat al model de mesurament de la satisfacció. També es va posar en marxa el projecte Passió pel Servei, que s'emmarca dins de les iniciatives de millora del servei al client i que ha aconseguit reduir significativament el nombre de reclamacions.

Al Brasil, cal destacar el projecte d'Atenció amb Excel·lència, dins del qual s'emmarca també la segona edició de la Campanya VIP, que té com a objectiu estrènyer els llaços entre l'empresa i els clients. Així mateix, cal destacar que CEG, filial del grup a la ciutat de Rio de Janeiro, va ser guardonada amb el Premi d'Excel·lència en Contact Center, per segona vegada consecutiva, en la categoria de Call Center Terciari. L'objectiu del premi és reconèixer els millors serveis en la relació amb els clients en el mercat brasiler. També per segon any consecutiu, CEG va ser guardonada en la XIa edició del Premi ABT en la categoria de Servei d'Atenció al Client.

Gas Natural Fenosa va continuar promovent, durant l'any 2011, com a palanca del pla estratègic, la millora contínua dels processos per tal d'augmentar-ne l'eficiència, sempre amb el focus posat en el client. El model de millora contínua de la companyia se sustenta sobre tres pilars: la metodologia, la comunicació i les persones. La metodologia està basada en Lean Sis

Sigma i s'ha potenciat la formació amb el desenvolupament d'un curs *online* bàsic de millora i formació específica en eines com el *value stream mapping*. A més, es van formar 21 persones amb perfil de Champion, 21 Yellow Belt i 52 Green Belt. En l'apartat de comunicació s'ha creat un espai de millora contínua a la intranet, per tal de promoure la difusió de coneixements i bones pràctiques, i també s'ha realitzat el llançament dels Premis La Nostra Energia, amb dues categories: Millora Contínua i Innovació. El premi pretén promoure, en tots els nivells de la companyia, la generació d'idees que puguin esdevenir projectes de millora i reconèixer aquells que hagin reportat millors i més amplis resultats. Pel que fa a les persones, s'ha promogut el reconeixement d'aquelles que han participat amb èxit en el desenvolupament de projectes de millora, lliurant un guardó per part de l'alta direcció de cada un dels països: Colòmbia, Mèxic, l'Argentina i Brasil. El 2011, es van iniciar 49 projectes amb la finalitat comú de millorar l'eficàcia i eficiència de diferents processos de negoci de la companyia.

A Espanya, és destacable la difusió de la metodologia en tots els negocis de l'organització, realitzant-se projectes, no només en l'àmbit de la distribució de gas, sinó també en l'àmbit de la generació i la distribució d'electricitat, així com en àrees corporatives com Compres o Servei al Client.

El model de millora contínua de la companyia se sustenta sobre tres pilars: la metodologia, la comunicació i les persones

Destaquen els projectes d'optimització dels cicles de posada en marxa i parada de les centrals del Besòs (Barcelona) i San Roque (Cadis), l'inici d'un projecte de millora dels plans d'inspecció i gestió de vida en les centrals de cycle combinat, la definició de criteris de verificació de dades enviades a la BDI per tal de millorar-ne la qualitat, la gestió integrada d'indicadors de manteniment de xarxa i de subestacions, el projecte de telesupervisió d'obres d'escomesa, l'optimització dels controls de qualitat de processos com la inspecció o la posada en servei, la gestió visual de bobines al magatzem d'A Coruña, la millora del flux de compres de baix import o l'optimització de la gestió de reclamacions de l'Oficina de Garantia.

A Itàlia, a part dels projectes ja esmentats relatius a la comercialització, destaquen les iniciatives realitzades per reduir els temps de gestió de nous punts de subministrament i per incrementar l'eficiència en els processos de manteniment de vàlvules i vigilància de xarxa.

Al Brasil, la companyia va introduir millores en els processos, optimitzant la posada en servei de nous clients, la gestió dels avisos de lectura o els processos d'enviament de les notes de dèbit. A més, considerant els proveïdors com una peça clau per a la qualitat del servei prestat, s'han desenvolupat diferents campanyes, com Sumant per Multiplicar, amb l'objectiu de millorar l'eficiència, o la creació d'un segell de qualitat promogut per CEG juntament amb el Sindicat de la Indústria d'Instal·lacions Elèctriques, Gas, Hidràuliques i Sanitàries de Rio de Janeiro, per a les empreses que presten serveis a aquestes companyies.

A Colòmbia, s'ha reduït el nombre d'anomalies i queixes reiterades i s'ha millorat el manteniment dels centres de mesura; en l'àmbit del servei al client, s'ha millorat, no només l'atenció d'escrits, sinó també l'efectivitat de les reconexions a clients; mentre que, a l'Argentina, s'ha redissenyat l'estratègia de cobrament.

A Mèxic, cal destacar els projectes realitzats per millorar la recuperació de comptadors, el desenvolupament de proveïdors, la reducció en les reclamacions de Gas Natural Servicios o el projecte Lean d'assignació, certificació i pagament a proveïdors.

A Guatemala, es va millorar el control i tractament de les anomalies de lectura i facturació i es va optimitzar el procés de provisió del servei.

Gas Natural Fenosa s'ha proposat la implantació d'un sistema integrat de gestió de la qualitat, medi ambient i seguretat i salut a nivell mundial, en tots els processos, negocis i països. Per a això, s'ha dissenyat un pla director per aconseguir aquest objectiu al llarg dels anys 2011 i 2012. Durant el 2011, s'ha avançat en aquesta planificació integrant criteris de gestió i implantant eines

comunes com el Navegador de Normativa, que permet accedir a la documentació interna (procediments, normes, etc.) i externa (normes UNE, ISO, etc.) a tota la companyia; o com l'eina NorMA, que dóna accés a tots els requisits legals d'obligat compliment en els àmbits de qualitat, seguretat industrial, medi ambient, prevenció de riscos o protecció civil; o Enablon, que permet la gestió integrada d'objectius.

L'any 2011, tots els sistemes de qualitat i medi ambient certificats en exercicis anteriors d'acord amb les normes UNE-EN ISO 9001 i UNE-EN ISO 14001 van renovar la seva validesa després de les corresponents auditories. A Espanya, a més, es va ampliar la certificació a OHSAS 18001 en els principals negocis de la companyia. També s'han incorporat al sistema integrat de gestió, empreses com Gas Natural SUR o la central de cycle combinat de Durango (Mèxic). A Itàlia, es va aconseguir la certificació del sistema integrat per als processos de distribució.

Al Brasil, Panamà i l'Argentina, Gas Natural Fenosa va mantenir l'acreditació dels seus laboratoris respectius segons la norma ISO 17025. A Nicaragua, s'han iniciat els treballs per aconseguir l'acreditació esmentada durant l'any 2012.

Addicionalment, Gas Natural Fenosa va renovar a Espanya la marca Madrid Excelente, en superar els requisits d'excel·lència en la gestió exigits per a obtenir-la.

Cal destacar que Gas Natural Fenosa pertany a l'Associació Espanyola per a la Qualitat, on participa activament tant en el seu Comitè d'Indústries Energètiques com en el de Lean Six Sigma, i a la Comissió de Certificació del Centre de Registre i Certificació de Persones (CERPER), amb la qual va organitzar, per quart any consecutiu, el Fòrum CERPER. Representants de la companyia també formen part de la Junta Directiva d'AENOR, del Comitè de Govern del Club Excel·lència en la Gestió i del Comitè Executiu de la Fundació Iberoamericana de Qualitat (Fundibeq). ■

Compromís amb la societat

La companyia desenvolupa iniciatives encaminades a promoure l'educació, la riquesa cultural i la inclusió dels col·lectius més desfavorits

Gas Natural Fenosa està compromesa amb les societats on opera i genera valor, tant a través de la seva condició de companyia energètica, com mitjançant la inversió social que realitza.

El repte de les companyies del sector de l'energia consisteix en satisfer la creixent demanda energètica d'un món en desenvolupament i, a més, fer-ho d'una manera cada vegada més neta, segura i fiable. El subministrament d'energia sota criteris de sostenibilitat, eficiència i seguretat és la principal contribució de Gas Natural Fenosa a la consecució d'un desenvolupament equilibrat que tingui en compte aspectes econòmics, socials i ambientals.

Gas Natural Fenosa utilitza un enfocament estratègic i global en les seves inversions socials, destinant recursos a accions que reforcin l'activitat de la companyia i que aportin millores estructurals en les comunitats on és present.

Així mateix, la companyia, en el marc dels principis del Pacte Mundial de Nacions Unides, desenvolupa iniciatives encaminades a promoure l'educació, la riquesa cultural i la inclusió dels col·lectius més desfavorits.

Programes d'accés a l'energia

L'energia és motor de prosperitat i, en la seva absència, no hi ha desenvolupament. Gas Natural Fenosa opera en països que, de vegades, no tenen una infraestructura adequada per satisfer les necessitats energètiques dels seus habitants. En ells, hi ha determinades zones geogràfiques on la cobertura energètica no abasta la totalitat de la població. En aquest sentit, la companyia treballa activament per atendre totes aquelles persones, famílies i organitzacions ubicades en àrees en les quals li ha estat concedida la llicència de distribució o servei .

Per adaptar les seves operacions a les necessitats específiques de persones amb baixos recursos en alguns països i zones d'operacions, Gas Natural Fenosa disposa de diversos programes per atendre els barris més desfavorits. Aquests barris es caracteritzen per presentar unes condicions socio-econòmiques particulars que dificulten, tant la distribució de gas o electricitat, com la gestió del cycle comercial, donant com resultat un difícil accés a l'energia i una elevada morositat.

A Colòmbia, la comercialitzadora Energía Social, l'activitat de la qual va començar el 2004, s'ocupa de la gestió comercial d'aquells barris sense infraestructures elèctriques normalitzades. Les xarxes són propietat del barri, el nivell de morositat és elevat i el client del subministrament elèctric és el propi barri, per la qual cosa, cal oferir noves formes de mesurament del consum, ja que la facturació individualitzada no és possible. En aquest context, Energía Social ha desenvolupat un sistema de facturació comunitari específic per a aquests clients i gestiona el Fons d'Energia Social (FOES), un subsidi que reben els barris i que es reflecteix com un descompte en la factura.

Energía Social desenvolupa una important tasca educativa pel que fa a l'ús eficient i segur de l'energia, i genera ocupació en aquestes comunitats a través dels recaptadors, a qui remunera per la tasca de cobrament i atenció al client que realitzen. Energía Social també realitza un paper catalitzador essencial per aconseguir la normalització d'aquests barris fomentant la seva inclusió en el Programa de Normalització Elèctrica (PRONE).

A través del PRONE, i en col·laboració amb el govern colombià, l'any 2011 es van veure beneficiades 21.707 famílies. La inversió va ascendir a més de 20 milions d'euros.

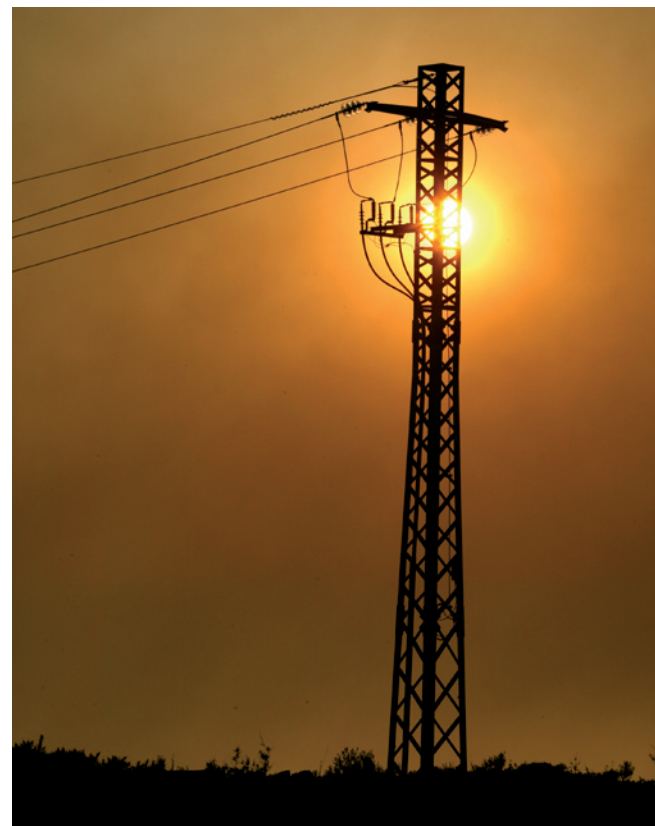
Els barris, un cop compten amb instal·lacions normalitzades, passen a considerar-se zones especials, ja que, si bé tenen amb millors instal·lacions, continuen existint circumstàncies socials que requereixen una gestió diferenciada d'aquests clients. L'activitat de la companyia a les zones especials va beneficiar 23.202 famílies, i es van invertir gairebé 9 milions d'euros, en

projectes de millora de la fiabilitat i la seguretat del servei en línies i subestacions elèctriques.

A Nicaragua, en els anomenats assentaments, succeeix una realitat similar. Les agrupacions humanes creades de forma espontàniadins d'àrees urbanes generen una distribució desordenada de l'espai i provoquen la manca de serveis bàsics. En col·laboració amb el govern s'ha elaborat un inventari que identifica les zones considerades assentaments.

Durant el 2011, en coordinació amb el Ministeri d'Energia i Mines de Nicaragua, Gas Natural Fenosa va realitzar la normalització de cinc assentaments, que va afectar un total de 3.800 clients que tenien connexions il·legals. Addicionalment, s'han establert les bases per a l'execució del Pla Nacional d'Electrificació Sostenible i Energies Renovables (PNESER). Aquest programa, impulsat per la distribuïdora en col·laboració amb el govern, té per objectiu incrementar la cobertura de serveis d'electricitat en zones rurals on no hi ha xarxes elèctriques i en aquells assentaments connectats de manera il·legal. El programa es desenvoluparà a partir de 2012 i té una durada prevista de quatre anys. A través d'aquest, es beneficiaran gairebé un milió i mig de persones.

A l'Argentina, durant el 2011, la companyia va continuar desenvolupant el model utilitzat per estendre la xarxa de gas a barris de baixos recursos. Juntament amb la Fundació Pro-Habitatge Social (FPVS), es va continuar ampliant la xarxa de gas al barri de Cuartel V, Etapa II. Durant 2012 i 2013 es construïran més de 60 quilòmetres de xarxa de gas, que beneficiaran a més de 4.000 famílies.

Una companyia compromesa amb les comunitats

Gas Natural Fenosa preveu els impactes socials, ambientals o en matèria de drets humans, que es puguin produir com a conseqüència dels seus projectes i inversions.

En compliment del que estableix la política de drets humans de Gas Natural Fenosa, aprovada el 2011, la companyia implantarà de manera progressiva una metodologia d'avaluació d'impacte social i de relació amb les comunitats en els projectes d'inversió i desinversió que realitzi.

En aquest sentit, la companyia analitza l'impacte de la seva activitat en alguns projectes on participa. Entre d'altres, destaca el desenvolupament del projecte hidroelèctric Torito, a Costa Rica. L'àrea d'influència directa del projecte preveu onze comunitats veïnes i la població

afectada, directament o indirecta, és d'unes 68.000 persones. Abans de la construcció de la central, la companyia està portant a terme un treball de camp per analitzar les actuacions que s'han de realitzar amb les comunitats. S'han delimitat tres vectors estratègics: llocs de treball, arranjament de camins i aportacions a infraestructures de tipus social, educatiu i de salut. Abans de l'inici dels treballs de construcció, es definirà un pla d'acció que prevegi les mesures de compensació socials per implementar en les comunitats durant el període de construcció i operació de la planta.

Principis estratègics de l'acció social

Gas Natural Fenosa considera que les seves activitats d'inversió social han d'atendre aquelles problemàtiques socials identificades en els països on desenvolupa la seva activitat i simultàniament estar alineades amb l'activitat de la companyia.

En coherència amb aquests principis, el 2011, la companyia va crear el Centre Operatiu Integrat d'Amèrica Llatina de Gestió de Projectes d'Acció Social, un centre d'excel·lència operativa que té com a objectius els següents:

- Dissenyar programes model aplicables a tots els països d'Amèrica Llatina, adaptats a la cultura, necessitats i objectius estratègics de cada filial.
- Incrementar la reputació i reconeixement de la marca Gas Natural Fenosa a l'Amèrica Llatina, mitjançant l'aplicació de programes d'acció social.
- Ser identificada com a sinònim de bones pràctiques de responsabilitat corporativa a l'Amèrica Llatina.
- Promoure solucions d'aplicació regional a les necessitats detectades.
- Dissenyar indicadors que permetin mesurar l'eficàcia dels programes d'acció social i les accions de patrocini i mecenatge.

L'acció social de Gas Natural Fenosa està basada en tres programes model, en el marc dels quals es desenvolupen els projectes d'acció social de la companyia a l'Amèrica Llatina. Està previst destinar a aquests programes al

voltant del 80% del pressupost estimat en inversió social. Els tres programes definits són els següents:

- Valor pels proveïdors: es tracta de projectes de formació tècnica i empresarial per a proveïdors, autònoms i microempresaris vinculats al sector del gas i l'electricitat. El seu objectiu és que puguin integrar-se en la cadena de valor de la companyia. Compta amb dues versions, una de formació tècnica i una altra de formació empresarial.
- Ús responsable: són projectes que busquen promoure un ús segur i eficient de l'energia entre els clients i la societat en general. Compta amb una versió dirigida a nens i una altra a adults.
- Famílies del personal: projectes que pretenen fomentar la millora educativa i la inserció laboral dels fills i familiars dels empleats de la companyia

La companyia compta amb altres iniciatives d'acció social, adaptades a la realitat socio-econòmica de cada país, destinades a promoure el desenvolupament sostenible, reduir les desigualtats socials o donar resposta a necessitats especials.

Entre els projectes desenvolupats fins ara, destaca Impuls per al teu Negoci, programa de formació tècnica i empresarial per a proveïdors desenvolupat a Mèxic des del 2008. El 2011, el programa ha incorporat a les seves activitats la formació d'empreses col·laboradores en temes relacionats amb els processos interns que facilitin el seu creixement. En el marc d'aquest programa, l'any 2011, 579 instal·ladors van ser certificats per l'Associació Mexicana de Gas Natural.

Suport a l'educació

Les activitats educatives per a joves continuen sent una de les principals línies d'activitat de Gas Natural Fenosa en el marc del seu compromís amb la societat. En particular, pel que fa al bon ús de l'energia i al desenvolupament sostenible, durant el 2011, van destacar les conferències impartides en el marc del programa "El gas natural i el medi ambient"; a les quals van assistir un total de 96.109 alumnes espanyols. Per la seva banda, l'activitat *online* "El gas natural, l'energia del segle XXI" va comptar amb la participació de 815 grups escolars.

A Espanya, la companyia va continuar col·laborant amb la Fundació Príncep de Girona i la Fundació Carolina, i va renovar la seva participació amb Esade mitjançant el Programa Vicens Vives de Lideratge i Compromís Cívic.

A Moldàvia, la companyia va mantenir la seva col·laboració amb la Facultat de Periodisme i Ciències de la Comunicació per a la celebració dels premis anuals Creanga de aur.

A l'Amèrica Llatina, s'han desenvolupat diversos projectes. A Colòmbia, destaca el suport a la Fundació Empresaris per a l'Educació i la col·laboració amb el Centre Interactiu Maloka, l'activitat del qual està orientada a crear espais d'aprenentatge per a nens de zones vulnerables. A Panamà, destaquen les col·laboracions amb el Ministeri d'Educació i amb l'Associació de Pares de Família del Col·legi Sant Agustí. I, finalment, al Brasil, la companyia va donar suport a l'Institut Cidade Viva en la celebració del Premi Rio Socio Cultural, i a Riosolidário-Obra social do Rio de Janeiro.

L'Associació Dia Solidari ha recaptat més de 3 milions d'euros des de la seva creació

Acció social orientada a col·lectius desfavorits

Gas Natural Fenosa impulsa i dóna suport a projectes orientats a pal·liar problemes causats per l'exclusió social, així com per integrar els col·lectius socials més vulnerables.

A Espanya, la companyia col·labora activament amb fundacions d'acció humanitària. En aquest sentit, la Federació Espanyola del Banc d'Aliments, institució que coordina les activitats dels 50 bancs d'aliments que actualment existeixen a Espanya, va ser l'escollida per rebre la quantitat econòmica que Gas Natural Fenosa destinava anualment a les felicitacions de Nadal.

A Moldàvia, la companyia col·labora amb la Fundació Eas Europe en la posada en marxa de projectes socials, així com amb alguns projectes de la Cambra Americana de Comerç, entre els quals destaca l'escola d'anglès per a joves amb discapacitat visual.

Pel que fa a l'Amèrica Llatina, a l'Argentina, Gas Natural Fenosa col·labora amb l'Associació Civil Gregorio Mendel.

A Mèxic, la companyia va treballar amb La Borsa de Vida, una iniciativa de la Secretaria de Protecció Civil del Districte Federal, orientada a la supervivència en cas de sisme. A més, la companyia continua cooperant amb la Creu Roja Mexicana.

Impuls a la salut i a la recerca

Gas Natural Fenosa dóna suport a programes que promouen la conservació i rehabilitació del patrimoni cultural, la millora de la qualitat de vida de les persones, el respecte a l'entorn natural i la creació de nous models d'actuació més sostenibles.

A Espanya, Gas Natural Fenosa va mantenir la seva col·laboració, en condició d'empresa fundadora, amb la Corporació Tecnològica d'Andalusia, que gestiona el Centre Tecnològic Avançat d'Energies Renovables (CTAER), i va continuar donant suport al Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) a través de la Càtedra Gas Natural Fenosa de Conservació de la Biodiversitat.

D'altra banda, Gas Natural Fenosa dóna suport a la investigació destinada a la millora de la qualitat de vida de malalts i els seus familiars. Durant el 2011, la col·laboració amb la Fundació de Síndrome de Down va permetre desenvolupar eines que permeten als afectats tenir una vida més independent. Així mateix, el suport a l'Associació ALEPH-TEA va ajudar a millorar la qualitat de vida, tant de les persones afectades per trastorns en el desenvolupament i amb problemes relacionats amb l'autisme, com la dels seus familiars.

Cal recordar que, el 2006, Gas Natural Fenosa va participar en la constitució de la Fundació ProCNIC, que investiga les malalties cardiovasculars, primera causa de mortalitat al món. La companyia mantindrà el seu compromís de col·laboració amb aquesta organització fins al 2020.

A Moldàvia, Gas Natural Fenosa va col·laborar amb la Universitat Tècnica de Moldàvia en la posada en marxa d'un laboratori per a l'estudi avançat de les instal·lacions de distribució de l'energia elèctrica.

A l'Argentina, la companyia va col·laborar amb la Fundació Natalí Flexer per ajuda als nens amb càncer. A Panamà, Gas Natural Fenosa va donar suport al Defensor del Poble amb el lliurament de medicaments i, a Colòmbia, va col·laborar amb la Fundació Cardioinfantil per contribuir amb operacions de cor a nens amb escassos recursos. Finalment, a Nicaragua, la companyia va continuar donant suport a l'Organització Teletón i a l'Associació Pro Nens Cremats de Nicaragua, que ofereix atenció mèdica i rehabilitació gratuïta a nens que han patit cremades.

Voluntariat corporatiu i participació dels empleats

La posada en marxa d'iniciatives que materialitzen el compromís de la companyia amb les societats i les comunitats on és present és possible, en gran mesura, gràcies a l'esforç dels seus empleats.

Dins de les diverses accions que Gas Natural Fenosa porta a terme amb la participació dels seus empleats destaca el Dia Solidari. Aquesta iniciativa, creada i gestionada pels empleats, consisteix en la donació voluntària per part dels participants d'un dia de sou a l'any per a l'execució de programes de compromís social als països on Gas Natural Fenosa desenvolupa la seva activitat. Com a contrapartida, Gas Natural Fenosa dóna a Dia Solidari un import igual al recaptat pels empleats i assumeix les despeses de gestió, amb la finalitat que el total de l'import recaptat es destini al projecte anual seleccionat.

L'Associació Dia Solidari, nascuda el 1997, ha aconseguit involucrar prop de 2.000 empleats de tot el món i ha recaptat més de 3 milions d'euros destinats a promoure l'educació i formació de la infància i la joventut en les àrees geogràfiques més

desfavorides on és present la companyia. Des de la seva creació, ha desenvolupat projectes a Kènia, Bolívia, Filipines, Moçambic, la República Dominicana, Moldàvia, Guatemala, Nicaragua, Mèxic, Colòmbia, Panamà i l'Argentina. L'any 2011, la recaptació va ascendir a més de 376.000 euros que es destinaran a l'execució de dos projectes al Brasil.

Així mateix, durant l'any 2011, s'han seguit executant els projectes que Dia Solidari va posar en marxa en anys anteriors. És el cas del projecte Energia Natural, Creixement Exponencial, iniciat a l'Argentina el 2010, amb el qual es finança la formació universitària de dotze joves, nou en estudis d'enginyeria i els altres tres en llicenciatura. En finalitzar el primer any, onze estudiants han obtingut resultats satisfactoris. Per la seva banda, durant aquest mateix any, en el projecte Promoció de Líders Juvenils en el Medi Rural, que consisteix en la dotació de 18 beques amb la finalitat de contribuir al desenvolupament local en el sector rural, onze dels alumnes participants han continuat els seus estudis, que combinen amb pràctiques en granges i empreses agrícoles. Així mateix, el projecte Beques Conalep-Dia Solidari, iniciat a Mèxic l'any 2009, consisteix a finançar l'educació tècnica de 175 joves i, a més, proporciona una ajuda addicional per a material escolar, transport i despeses de manutenció. Al llarg de l'últim any, els 35 estudiants que formen la primera promoció van continuar amb èxit els seus estudis.

Promoció de la cultura musical, teatral i cinematogràfica

Com en anys anteriors, Gas Natural Fenosa va patrocinar cicles i temporades musicals en diferents ciutats espanyoles. Destaquen la col·laboració amb el Gran Teatre del Liceu de Barcelona, el Teatre Real de Madrid i el Teatre de la Maestranza de Sevilla. La companyia també va contribuir a la celebració del Festival Internacional de Música i Dansa de Granada i del Festival Internacional de la Porta Ferrada (Girona). Addicionalment, i entre d'altres patrocinis, la companyia va estar present, el 2011, al Festival Internacional de Música Castell de Peralada, així com en l'exposició que celebrava el XXV Aniversari del festival.

L'any 2011, Gas Natural Fenosa va desenvolupar la seva línia de promoció de la cultura cinematogràfica a través del patrocini de 32 sales de cinema en 3D de Cinesa, col·laborant amb el Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Sitges i amb el suport a la XV Edició del Festival Internacional de Cinema de Cartagena i al Festival Cinema Obert de Màlaga 2011.

A Itàlia, Gas Natural Fenosa va col·laborar en les activitats desenvolupades per la Fundació Lírico Simfònica Petruzzelli i Tiatro di Bari.

Així mateix, a l'Amèrica Llatina, destaca el suport al Fons de Beques del Collegium Musicum i als cicles de concerts de la Cambra Espanyola de Comerç a l'Argentina. A Colòmbia, cal ressenyar la col·laboració amb la Fundació Teatre Nacional i amb la Fundació Harmonia en la celebració del XXI Festival de Ruitoqueño de Música Colombiana. A Nicaragua, Gas Natural Fenosa va col·laborar amb l'Associació Nacional d'Artistes en la divulgació i organització de les seves activitats, mentre que, al Brasil, va participar al Festival Vale do café 2011 i en el 4t Festival Internacional de Cinema de Paraty.

Foment de la riquesa cultural

Una part important de la inversió de la companyia en l'àmbit de la cultura es desenvolupa a través del Museu d'Art Contemporani Gas Natural Fenosa, espai per a exposicions amb seu a A Coruña, que compta amb més de 17 anys de camí. El museu desenvolupa activitats expositives, escèniques, de divulgació i d'oci. El 2011, va rebre 37.721 visitants, xifra que va significar un increment del 2,48% respecte l'any anterior, i va acollir 7.196 alumnes procedents de 77 centres educatius, que van participar en les activitats de divulgació de l'art contemporani organitzades pel museu. La pàgina web del museu va tenir 154.428 visites.

A més de les activitats dedicades a l'art, el museu col·labora en accions que fomenten l'oci saludable i afavoreixen la integració social de persones afectades per algun tipus de discapacitat. L'any 2011, aquestes iniciatives es van desenvolupar en onze centres d'A Coruña i van tenir 2.719 beneficiaris. El museu també va presentar dues exposicions amb activitat educativa a Barcelona, València i Almeria, amb un total de 3.938 visitants.

Gas Natural Fenosa col·labora i patrocina premis dedicats a promoure i fomentar noves idees i coneixement. Destaquen el Premi Duran Farell de la Universitat Politècnica de Catalunya i els Premis de la Fundació Foment de les Arts i el Disseny (FAD), considerats els guardons més prestigiosos a Espanya en disseny gràfic i industrial, arquitectura, artesania i moda.

Adicionalment, la companyia dona suport a altres institucions, com el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), el Museu de la Ciència de Valladolid o la Fundació Thyssen-Bornemisza, organització amb la qual manté un conveni per a la millora de les seves instal·lacions energètiques.

Gas Natural Fenosa també va destinar inversions per a la creació de coneixement a l'Amèrica Llatina. Destaquen el suport a la Fundació Hay Festival de Colòmbia i a l'Associació d'Amics del Museu Nacional de Colòmbia.

Compromís institucional

Gas Natural Fenosa és membre actiu de prestigioses institucions, sectorials i empresarials, d'àmbit nacional i internacional, on participa aportant la seva experiència, coneixement i recursos.

Entre elles, cal destacar la Cambra de Comerç Internacional, The Conference Board, i les patronals del sector elèctric i de gas, Unesa i Sedigas, respectivament. La companyia també té presència activa al Club Espanyol de l'Energia, el Consell Mundial de l'Energia, Eurogas, la Unió Internacional del Gas, l'Associació Tècnica Europea de la Indústria del Gas, l'Observatori Mediterrani de l'Energia i la Florence School of Regulation. Així mateix, Gas Natural Fenosa és membre de la CEOE i de Foment del Treball Nacional.

En l'àmbit de la responsabilitat corporativa, la companyia és membre de Forètica, associació per a la gestió ètica, i de l'Associació Espanyola del Pacte Mundial de Nacions Unides, que promou l'adhesió a deu principis sobre drets humans, drets laborals, millora ambiental i lluita contra la corrupció.

El 2011, Gas Natural Fenosa va participar en la constitució de la Fundació per a la Sostenibilitat Energètica i Ambiental, un centre per a la investigació i l'anàlisi dels aspectes econòmics, ambientals i socials relacionats amb l'energia.

Així mateix, la companyia va passar a formar part de Corporate Excellence-Centre for Reputation Leadership, un laboratori d'idees dedicat a promoure la gestió de la marca i la reputació corporativa com un valor estratègic per a l'excel·lència empresarial. ■

Patrocini i acció social

	2011	2010
Nombre d'activitats	439	388

Motivació de les iniciatives (%)^(*)

	2011	2010
Inversió social	68,3	63,7
Aportació puntual	24,7	31,1
Iniciatives lligades al negoci	7,0	5,2

(*) Metodologia London Benchmarking Group (LBG).

Àrea d'actuació (%)^(*)

	2011	2010
Ajut humanitari	1,2	0,3
Salut	1,3	3,8
Educació i joventut	2,8	3,8
Desenvolupament econòmic	51,9	42,0
Benestar social	6,0	10,1
Medi ambient	5,7	11,4
Art i cultura	29,3	26,9
Esports	1,2	1,2
Investigació	0,6	0,5

(*) Metodologia London Benchmarking Group (LBG).

Participació total d'alumnes en el programa pedagògic "El gas natural i el medi ambient" (Espanya)

	2011	2010
Nombre d'alumnes	96.109	100.059

Gestió econòmico-financiera

Durant l'exercici 2011, s'ha continuat amb el projecte de millora contínua dels processos econòmics que es presten de manera centralitzada des del Centre de Serveis Compartits Econòmico-Financer Europeu i des dels diferents Centres de Serveis Econòmico-Financers a l'Amèrica Llatina, amb l'objectiu de la seva simplificació i homogeneïtzació per a la millora de l'eficiència. En particular, cal destacar que, en aquest exercici, s'han unificat, a Espanya, les plataformes de facturació electrònica i de digitalització de factures, fet que ha permès disposar ja del 75% del total de les factures de proveïdors en format electrònic.

Durant l'exercici, s'han seguit integrant en el Sistema Informàtic Econòmico-Financer i al Centre de Serveis Compartits Econòmico-Financer Europeu diverses societats, entre les quals destaquen les societats d'energies renovables adjudicades per Eufer després de la fi de la col·laboració amb un altre soci i les recentment adquirides. Això ha permès millorar la gestió econòmico-financiera d'aquestes societats i optimitzar-ne els costos.

Al llarg de l'any, s'ha continuat amb les operacions de reestructuració societària, amb l'objectiu de simplificar i adequar l'estructura de Gas Natural Fenosa als negocis. Així, s'han eliminat més de 25 societats, bàsicament concentrant la seva activitat en d'altres ja existents que exercien la mateixa activitat, entre les quals destaquen les operacions de fusió del subgrup d'energies renovables. Aquestes operacions s'han dissenyat de manera que es puguin acollir al règim fiscal establert en el capítol VIII del títol VII del Reial Decret Legislatiu 4/2004, de 5 de març.

A l'àrea de Control Intern, durant l'exercici 2011, s'ha implantat a Gas Natural Fenosa el nou Sistema de Control Intern de la Informació Financiera (SCIIF), d'acord amb les recomanacions i bones pràctiques establertes per la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV). Per a això, ha estat aprovada la norma general del grup que sustenta aquest model de control, així com la documentació que recull la metodologia aplicada (matriu d'abast, matriu de riscos, matriu d'activitats de control i mapa d'interrelacions), juntament amb els descriptius dels processos crítics i la identificació dels seus riscos d'informació financiera i de les activitats de control associades.

Durant els últims mesos de l'exercici 2011, s'ha dut a terme el procés d'avaluació dels controls del SCIIF a través de la certificació interna, i s'ha obtingut la certificació de 3.085 activitats de control associades a 142 processos crítics identificats. En aquest procés han estat involucrats un total de 151 unitats corporatives o de negoci, 79 d'elles a Espanya i 72 en l'àmbit internacional.

Durant 2011, s'ha dut a terme l'actualització del Pla Comptable de Gas Natural Fenosa, incorporant els canvis en la normativa NIF-UE aplicable i les necessitats d'adaptació comptable a tots els negocis, i assegurant-ne la implantació com a pla de comptes únic en l'àmbit del grup i la seva correspondència amb els plans de comptes locals.

A l'àrea de Fiscalitat, el Consell d'Administració, en la sessió de 17 de setembre de 2010, va acordar l'adhesió de Gas Natural Fenosa al Codi de Bones Pràctiques Tributàries. D'acord amb el que preveu aquest codi, Gas Natural Fenosa ha complert efectivament amb el contingut del mateix i, en particular, en la reunió celebrada el dia 27 de gener de 2012, el Consell d'Administració ha estat informat sobre les polítiques fiscals seguides pel grup durant l'exercici de 2011.

En l'àmbit de la política de concertació fiscal municipal, s'ha estès la signatura de convenis de col·laboració en matèria de gestió de tributs locals a diversos ajuntaments, fins a un total de 284 municipis, fet que permetrà seguir reduint les càrregues administratives i millorant l'eficiència en la gestió i en la compensació d'aquests tributs.

Així mateix, en l'àmbit del Fòrum de Grans Contribuents, creat per l'Agència Tributària, s'ha continuat amb la col·laboració tant amb l'Agència com

amb el Ministeri d'Hisenda a través de la comissió de reducció de la càrrega fiscal indirecta i, concretament, en l'adaptació a l'actual marc regulador sectorial del gas i l'electricitat, dels Impostos Especials sobre Hidrocarburs i sobre l'Electricitat.

Durant l'exercici 2011, Gas Natural Fenosa ha continuat amb la política de diversificació de les fonts de finançament del grup, evitant la intermediació bancària mitjançant l'emissió de deute en mercats de capitals i l'apel·lació a la banca institucional i multilateral.

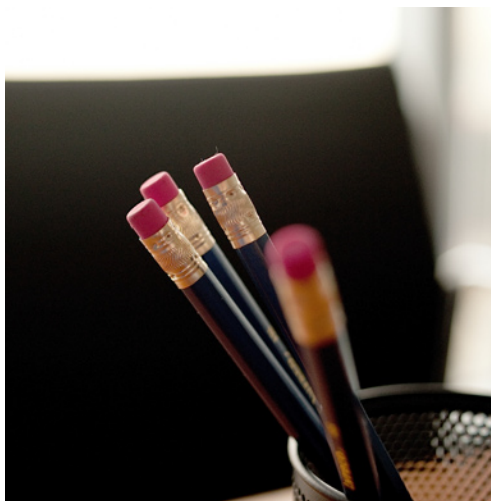
A Espanya, Gas Natural Fenosa ha ampliat el seu programa EMTN de bons fins als 12.000 milions d'euros. Sota aquest programa s'han efectuat dues emissions de bons a sis i vuit anys, per un import agregat de 1.100 milions d'euros. El desembre de 2011 es va firmar un préstec amb el Banc Europeu d'Inversions (BEI) a llarg termini, de 350 milions d'euros, que forma part d'un límit aprovat de 500 milions d'euros l'import restant del qual es formalitzarà durant el primer trimestre del 2012. Addicionalment, s'ha realitzat una gestió activa per estendre la durada de les línies de crèdit bilaterals amb venciment a un any, i se n'han renovat la major part a un termini de tres anys.

Pel que fa al finançament de les societats del grup fora d'Espanya, Gas Natural Fenosa ha ampliat la seva presència en els mercats de capitals internacionals, mitjançant l'emissió inaugural de certificats borsaris (bons) a Mèxic, a través de la filial Gas Natural México, per 4.000 milions de pesos a terminis de quatre i set anys, i ha consolidat la seva posició a Panamà amb una nova emissió de Valors Comercials Negociables per 30 milions de dòlars. A Mèxic, a més, es va completar el procés de refinançament de tot el seu deute

mitjançant la formalització d'un *club deal* de 2.500 milions de pesos amb les principals entitats financeres del país. La profunditat dels mercats financers a l'Amèrica Llatina ha permès continuar amb el procés de refinançament de deute a llarg termini en condicions molt competitives. També cal assenyalar que, en l'àmbit internacional, s'han formalitzat operacions i disposicions de deute amb l'International Finance Corporation (IFC), situada en l'àmbit del Banc Mundial, a Moldàvia; el Banc Centreamericà d'Integració Econòmica (BCIE), a Nicaragua, i el Banc Nacional de Desenvolupament Econòmic i Social (BNDES), al Brasil.

Addicionalment, i en un entorn de mercats de deute amb tensions, s'ha prioritzat la gestió de liquiditat amb el propòsit de reforçar la posició financera, tant des de la visió del disponible com de l'optimització de recursos destinats a la cobertura del circulat, amb actuacions concretes en el fons de maniobra, tant a nivell local com internacional.

Així mateix, s'ha completat amb èxit el procés d'implantació a les filials de Gas Natural Fenosa a Mèxic i Colòmbia del mòdul corporatiu de SAP, per a l'administració de les operacions financeres i el bolcat als sistemes d'informació econòmico-financera. Tot això, ha permès millorar i automatitzar els processos d'obtenció d'informació de gestió sobre l'endeutament de Gas Natural Fenosa en un entorn integrat.

S'ha realitzat una gestió activa per estendre la durada de les línies de crèdit bilaterals amb venciment a un any, i se n'han renovat la major part a un termini de tres anys

En relació amb la gestió de la tresoreria, durant l'any 2011, s'ha optimitzat la gestió de fons centralitzada (per a les zones euro i dòlar), i, amb això, la liquiditat de la companyia i la racionalització de l'estructura bancària. Cal destacar que, durant el mateix any, tots els negocis i països han aplicat la política corporativa sobre la gestió del risc de canvi, minimitzant d'aquesta manera les diferències de canvi de Gas Natural Fenosa.

D'altra banda, 2011 ha estat un any important en l'evolució de la divisió de renovables on, entre altres, s'ha culminat l'*split* d'Eufer i diverses adquisicions. Això ha suposat una estricta gestió per tal d'eliminar les restriccions financeres existents per tancar aquestes operacions empresarials. En total, s'han incorporat més de 30 societats, en què ha estat necessari simplificar i homogeneïtzar els seus productes financers (finançament, avals i tresoreria) per a la correcta gestió interna dins de les polítiques de Gas Natural Fenosa.

Durant l'any 2011, s'ha avançat significativament en l'obtenció de beneficis relacionats amb la gestió del risc de mercat en horitzons temporals de curt i llarg termini. En el curt termini, s'ha avançat en el disseny de límits de risc de la posició financera i del resultat net. Per a això, s'han determinat uns límits relacionats amb la volatilitat de tipus d'interès i *spread* creditici que permet dotar d'especial eficiència a la funció financera. A llarg termini, s'ha avançat en la comprensió de com el risc de mercat impacta en el valor de la companyia.

Pel que fa al risc de crèdit, destaca l'impuls normatiu orientat a garantir l'adequada internalització de l'exposició creditícia en la concessió de finançaments d'índole comercial. Per a això, s'ha formalitzat un procediment que desenvolupa la Norma General de Riscos, sistematitzant el càlcul de la rendibilitat ajustada al risc en els projectes de projecció plurianual amb suport d'instruments de finançament, i garantint a la vegada la congruència necessària amb la Norma General d'Inversions en relació amb els nivells d'aprovació.

Així mateix, s'ha finalitzat amb èxit la implementació del Sistema d'Admissió de Risc de Crèdit, permetent valorar la qualitat creditícia de noves contractacions i renovacions de la cartera comercial de forma automatitzada.

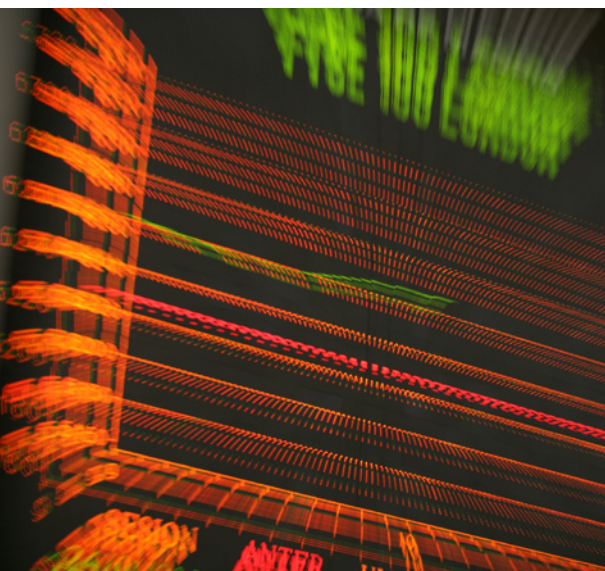
En l'àmbit de risc operacional assegurable, destaca l'impuls normatiu a través de l'emissió d'un procediment per a la gestió de l'exposició operacional. En aquest procediment, es defineix el límit d'exposició de Gas Natural Fenosa, expressat en termes de cost total del risc, així com l'exposició al risc operacional derivat de l'explotació d'actius i contractes, susceptible de ser mitigable a través de la contractació de cobertures en el mercat

assegurador. Així mateix, s'explicita quines són les pautes d'actuació davant la materialització d'un sinistre, des de la seva identificació fins al recobrament en els casos en què estigui subjecte a cobertura per part del mercat assegurador.

Durant l'any 2011, en l'àmbit de control de gestió, s'ha iniciat el projecte d'implantació d'una eina única i integrada per a la gestió i seguiment dels processos de planificació de Gas Natural Fenosa. Un cop determinats els requeriments i la funcionalitat necessària, es tria SAP BPC com a eina, iniciant-se el 2012 la seva implantació.

En l'exercici de 2011, Gas Natural SDG, S.A., d'acord amb la política implementada per altres companyies nacionals i internacionals, va proporcionar als seus accionistes una alternativa de retribució implementada en el pagament del dividend complementari, la qual, sense limitar de cap manera la possibilitat de percebre la totalitat de la retribució anual en efectiu si així ho desitjaven, els va permetre rebre accions de la societat amb la fiscalitat pròpia de les accions alliberades.

Per posar en pràctica aquest sistema, la Junta General Ordinària d'Accionistes de Gas Natural SDG, S.A. celebrada el 14 d'abril de 2011, va aprovar un augment de capital alliberat, així com el mecanisme mitjançant el qual la societat assumia el compromís irrevocable de compra, a un preu fix, dels drets d'assignació gratuïta corresponents a l'esmentada ampliació de capital alliberada. Això va permetre que tots els accionistes que així ho desitgessin poguessin vendre els seus drets i rebre un import en efectiu equivalent al que hauria estat el pagament del dividend complementari de l'exercici de 2010.

El 14 de juny de 2011, va finalitzar el període de negociació dels drets d'assignació gratuïta, amb el resultat que els titulars del 96,39% del capital de la societat van optar per rebre noves accions i el 3,61% restant van acceptar el compromís irrevocable de compra de drets assumit per la societat. El nombre definitiu d'accions ordinàries, d'un euro de valor nominal unitari, emeses en l'augment de capital alliberat, va ascendir a 31.731.588 accions. L'ampliació de capital va ser subscripta i desemborsada en la seva totalitat i inscrita en el Registre Mercantil en data 23 de juny de 2011 i les accions representatives de la mateixa estan admeses a negociació en Borsa des del 29 de juny de 2011.

Així mateix, el 14 de juny de 2011, Gas Natural Fenosa i la companyia algeriana Sonatrach van signar un conjunt d'acords que va permetre resoldre tots els procediments que estaven en curs, en relació amb el preu aplicable als contractes de subministrament de gas, i establir les bases per una col·laboració futura entre les dues companyies i els seus grups respectius.

El tancament del conflicte de preus va permetre a les dues companyies analitzar, a més, oportunitats de col·laboració que es concretaran en diverses àrees, incloent l'adquisició per part de Sonatrach d'una participació minoritària en Gas Natural Fenosa, realitzada el mes d'agost de 2011, i la possible participació de Gas Natural Fenosa en diversos projectes de Sonatrach i en el desenvolupament conjunt d'altres oportunitats de negoci.

Durant l'any 2011, Gas Natural Fenosa va continuar la seva activitat amb analistes i inversors facilitant la posada en valor de la societat i l'actualització dels seus models de valoració.

Coincidint amb la publicació de resultats del tercer trimestre, el mes de novembre, es va realitzar un *road show* liderada pel conseller delegat juntament amb el director general Econòmico-Financer, mantenint reunions a Madrid, Barcelona, Londres i en les principals places financeres dels Estats Units.

El grup va desenvolupar diversos canals orientats a facilitar una informació homogènia als inversors institucionals i minoristes, sota els principis d'igualtat de tracte i difusió simultània. D'aquesta manera es dona resposta al compromís assumit per Gas Natural Fenosa en la seva política de responsabilitat corporativa de dedicar especial atenció als accionistes minoritaris.

Finalment, Gas Natural Fenosa va continuar amb el programa de comunicació amb analistes i inversors per reforçar, amb la major transparència, la informació econòmico-financera i permetre el seguiment del projecte empresarial de Gas Natural Fenosa. Durant 2011, representants de l'equip directiu i de la unitat de Relacions amb Inversors van mantenir reunions amb inversors institucionals, tant de renda fixa com de renda variable, en les principals places financeres d'Europa i d'Amèrica del Nord, mantenint un total de 383 reunions. ■

**Gas Natural Fenosa
va continuar amb el
programa de comunicació
amb analistes i inversors
per reforçar, amb la
major transparència, la
informació econòmico-
financera i per permetre
el seguiment del projecte
empresarial de la
companyia**

Auditoria interna

Gas Natural Fenosa desenvolupa l'activitat d'auditoria interna com una funció de valoració independent i objectiva. L'àrea d'Auditoria Interna reporta a la vegada a la Comissió d'Auditoria i Control, al president i al conseller delegat de Gas Natural SDG.

La seva missió consisteix a garantir la supervisió i avaluació contínua de l'eficàcia del Sistema de Control Intern, inclòs el Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera (SCIIF), en tots els àmbits de Gas Natural Fenosa, aportant un enfocament metòdic i rigorós per al seguiment i millora dels processos i per a l'avaluació dels riscos i controls operacionals associats als mateixos. Tot això orientat al compliment dels objectius estratègics del grup, així com a l'assistència a la Comissió d'Auditoria i Control i al primer nivell de direcció de la companyia en el compliment de les seves funcions en matèria de gestió, control i govern corporatiu.

D'acord amb allò que recomana l'Informe COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), el Sistema de Control Intern a Gas Natural Fenosa es va establir

com un procés que du a terme el Consell d'Administració, el primer nivell de direcció i la resta de personal de l'organització, a fi de proporcionar un grau raonable de confiança en la consecució d'objectius en els àmbits o categories següents:

- Eficàcia i eficiència de les operacions.
- Fiabilitat de la informació financera.
- Compliment de les lleis i normes aplicables.

El Pla Estratègic d'Auditoria de Processos (amb un horitzó temporal de cinc anys) i els Plans d'Auditoria Interna Anuals s'elaboren considerant principalment el Pla Estratègic del grup, les àrees de risc incloses en el Mapa de Riscos Corporatiu del grup, la valoració dels riscos operacionals de cadascun dels processos (mapes de riscos operacionals), els resultats de les auditories d'anys anteriors i les propostes de la Comissió d'Auditoria i Control i el primer nivell de direcció.

L'àrea d'Auditoria Interna ha establert una metodologia de valoració dels riscos operacionals alineada amb les millors pràctiques de govern corporatiu, basada en el marc conceptual de l'Informe COSO, i prenent com a punt de partida la tipologia dels riscos definits en el Mapa de Riscos Corporatiu de Gas Natural Fenosa.

D'acord amb aquesta metodologia, els riscos operacionals associats als processos són prioritzats valorant la seva incidència, importància relativa i grau de control. En funció dels resultats obtinguts en l'avaluació esmentada, es dissenya un pla d'acció orientat a implantar les mesures correctives que permetin mitigar els riscos residuals identificats amb un impacte potencial superior al risc tolerable o acceptat. En l'Informe Anual de Govern Corporatiu s'indica la metodologia d'identificació i control dels riscos del grup.

En concret i en referència al SCIIF, l'àrea d'Auditoria Interna es responsabilitza de supervisar el següent:

- El correcte disseny del SCIIF, d'acord amb els principis bàsics del model aprovat per la Comissió d'Auditoria i Control.
- L'eficàcia i adequació de les polítiques i procediments de control implantats (de forma completa en un període de cinc anys).
- La revisió i avaluació de les conclusions sobre el compliment i efectivitat del SCIIF resultant de les certificacions internes de les unitats de negoci i corporatives responsables dels controls (de manera completa en un període de cinc anys).
- La delimitació adequada del perímetre de consolidació.
- La correcta aplicació dels principis comptables (de forma completa en un període de cinc anys).

Els projectes d'auditoria es desenvolupen a través de la Intranet corporativa d'Auditoria Interna. Aquesta eina informàtica té com a objectiu millorar

L'àrea d'Auditoria Interna ha establert una metodologia de valoració dels riscos operacionals alineada amb les millors pràctiques de govern corporatiu i basada en el marc conceptual de l'Informe COSO

l'eficàcia i eficiència del desenvolupament de la funció d'auditoria interna en tots els àmbits geogràfics i de negoci de Gas Natural Fenosa. Així mateix, cal assenyalar que la funció es desenvolupa d'acord amb les Normes Internacionals per a la Pràctica d'Auditoria Interna i que la major part dels auditors interns són o estan en procés d'obtenció del Certified Internal Auditor (CIA), única certificació reconeguda mundialment que avala l'excel·lència en la prestació de serveis d'auditoria interna.

El desenvolupament de la funció d'auditoria interna en el grup està orientat a la millora continuada en la prestació d'aquests serveis, mitjançant l'aplicació de polítiques basades en la gestió i mesurament de la seva qualitat, i en potenciar la creació d'un equip humà qualificat fomentant la rotació interna, la formació, l'avaluació contínua i el desenvolupament professional dins del grup.

Així mateix, com a conseqüència de la integració de Gas Natural i Unión Fenosa, l'àrea d'Auditoria Interna va actualitzar la seva estructura organitzativa durant l'exercici 2009 i 2010 a fi de millorar la contribució de la funció d'auditoria al

compliment dels objectius estratègics del nou grup, d'adquirir un major coneixement dels negocis i processos per especialització de l'equip auditor i de millorar l'eficiència i eficàcia del mateix procés d'auditoria interna.

El Pla d'Auditoria Interna de Gas Natural Fenosa per a l'any 2011 va ser aprovat per la Comissió d'Auditoria i Control en la reunió celebrada el 26 de gener de 2011.

En compliment del pla esmentat, durant el període comprès entre l'1 de gener de 2011 i el 27 de gener de 2012 (data de formulació dels comptes anuals de l'exercici 2011), els responsables d'Auditoria Interna van participar en sis reunions de la Comissió d'Auditoria i Control per presentar el grau d'execució del Pla d'Auditoria Interna, així com les principals conclusions, avaluacions de controls i riscos i recomanacions incloses en els informes d'auditoria interna.

Així mateix, en aquestes reunions es va informar del grau d'implementació, per part de les unitats, de les mesures correctores que apareixen en els informes d'auditoria, i especialment, les proposades per la mateixa Comissió.

Les funcions de la Comissió d'Auditoria i Control i les seves principals activitats durant l'exercici 2011 s'inclouen en l'Informe Anual d'Activitats de la Comissió d'Auditoria i Control, que forma part de la documentació a presentar pel Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A. en la Junta General d'Accionistes. També està disponible a la pàgina web de Gas Natural Fenosa (www.gasnaturalfenosa.com).

Les funcions i activitats realitzades per la Comissió d'Auditoria i Control de Gas Natural SDG, S.A. i l'àrea d'Auditoria Interna donen compliment a les exigències legals introduïdes per la Llei 12/2010 per la qual es modifica la Llei 19/1988, de 12 de juliol, d'Auditoria de Comptes; la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors; i el text refós de la Llei de Societats Anònimes aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1564/1989, de 22 de desembre; així com el Reial Decret Legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Societats de Capital.

Així mateix, les funcions i activitats de la Comissió i l'àrea d'Auditoria Interna compleixen amb les recomanacions de bon govern corporatiu recollides en la legislació actual i en el Codi Unificat de Bon Govern Corporatiu de les Societats Cotitzades, de 19 de maig de 2006, aprovat el 22 de maig de 2006 i publicat per la Comissió Nacional del Mercat de Valors (Codi Conthe).

Durant l'exercici 2011, es va desenvolupar un projecte liderat per l'àrea Econòmico-Financera i l'àrea d'Auditoria Interna, que

tenia com a objectiu millorar el model del Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera (SCIIF) de Gas Natural Fenosa i la seva supervisió per part de la Comissió d'Auditoria i Control, incorporant aquelles recomanacions sobre el SCIIF publicades al juny de 2010 per la Comissió Nacional del Mercat de Valors que es trobaven pendents d'implantació o en desenvolupament en el grup. Està prevista la implantació definitiva de les esmentades millores durant l'exercici 2012 (en l'Informe Anual de Govern Corporatiu 2011 de Gas Natural SDG, S.A. s'explica amb més detall el Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera i el model de supervisió implantats a Gas Natural Fenosa).

Els principals processos revisats per l'Àrea d'Auditoria Interna durant el 2011 van ser:

- Processos de Negoci:
 - Distribució de gas: construcció de xarxes de distribució, posada en servei, lectura i mesurament, operacions domiciliàries i urgències.
 - Distribució electricitat: desenvolupament mitja i baixa tensió, desenvolupament alta tensió, operacions de tall i reconexió.
 - Comercialització majorista i minorista: gestió d'impagats del sector industrial, captació i contractació.
 - Generació: facturació i cobrament en generació de cicles, operació i manteniment de l'actiu de generació i seguiment d'actius.
 - Exploració i producció: *joint ventures* a Angola i Casablanca-Montanazo.

- Gestió de l'energia: balanç de gas, balanç d'electricitat i *trading* d'energia.
- Proveïments: gestió tècnica de gasoductes.
- Processos de suport:
 - Servei al client: cobrament minorista i majorista, gestió d'impagats.
 - Gestió dels sistemes d'informació: atenció al client, gestió de manteniments evolutius, migració de sistemes comercials majoristes i gestió de l'explotació.
 - Gestió dels recursos financers i físics: gestió de compres i contractació de serveis, comptabilitat, gestió jurídica i legal.
 - Gestió dels recursos humans: gestió de processos i servei de recursos humans.
 - Seguiment de compromisos de millora d'auditoria de processos.
 - Revisió del sistema normatiu del grup.
 - Revisió de l'Informe de Responsabilitat Corporativa 2010.
 - Revisió de la valoració i consecució de les sinèrgies d'integració.

Així mateix, donada la posició organitzativa d'independència i àmbit d'actuació transversal de la funció d'auditoria interna, des de la seva àrea es va liderar o participar en altres projectes de col·laboració, investigació o assessoria. En aquest sentit, l'àrea d'Auditoria Interna presideix la Comissió del Codi Ètic, encarregada de fomentar la difusió, coneixement i compliment del Codi Ètic

de Gas Natural Fenosa en tots els seus àmbits, i de gestionar les comunicacions rebudes a través dels diferents canals de comunicació creats per tal que tots els empleats, proveïdors i empreses col·laboradores del grup puguin realitzar consultes o notificar incompliments del codi esmentat. Els incompliments notificats relacionats amb el frau, l'auditoria o les fallides en els processos comptables o de control intern són traslladats directament a la Comissió d'Auditoria i Control. ■

Gas Natural Fenosa desenvolupa l'activitat d'auditoria interna com una funció de valoració independent i objectiva

anàlisi econòmica

informe **anual** 2011

51 Anàlisi econòmica consolidada.

60 Informació borsària.

Anàlisi econòmica consolidada

Canvis en el perímetre de consolidació

Les principals variacions en el perímetre de consolidació en l'exercici 2011 respecte a l'any anterior són les següents:

- El mes d'abril de 2010, s'alienen les societats Madrileña Red de Gas, Madrileña Suministro Gas SUR 2010, Madrileña Suministro Gas 2010 i Madrileña Servicios Comunes.
- El mes de maig de 2010, s'alienen Central d'Anahuac, Central Lomas del Real, Central Vallehermoso, Central Saltillo, Electricidad Águila de Altamira, Gasoducto del Río i Compañía Mexicana de Gerencia y Operación.
- El mes de maig de 2011, s'alienen les participacions en les societats a través de les quals es desenvolupa l'activitat de distribució elèctrica a Guatemala.
- El mes de maig de 2011, es materialitza l'execució de l'acord de separació empresarial i repartiment d'actius d'Eufer a través de l'intercanvi de participacions en diferents societats propietàries de parcs eòlics. Amb aquesta operació, Gas Natural Fenosa Renovables ha rebut aproximadament la meitat dels actius nets d'Eufer, fet que representa més de 500 MW de capacitat instal·lada en actius operatius.
- El 30 de juny de 2011, es va alienar la societat Bis Distribución de Gas amb 304.000 punts de subministraments de gas a la zona de Madrid.
- El mes de setembre de 2011, es materialitza l'adquisició al grup ACS del 66,66% d'Energías Ambientales (EASA) i del 25% d'Explotaciones Eólicas Sierra de Utrera, aconseguint el 100% i 75%, respectivament, i passant a ser consolidades pel mètode d'integració global.
- El mes de desembre de 2011, es materialitza l'adquisició a Gamesa del 100% de Sistemas Energéticos Altos de Seixal, que passa a ser consolidada pel mètode d'integració global.
- El mes de desembre de 2011, s'adquireix el 100% de Favellato Reti Gas (Itàlia), que passa a ser consolidada pel mètode d'integració global.

Anàlisi de resultats

En relació amb la controvèrsia que Gas Natural Fenosa mantenia amb Sonatrach sobre la revisió de preu dels contractes de subministrament del gas que rep des d'Algèria a través del gasoducte Magrib-Europa, l'agost de 2010 es va notificar el laude que donava fi al procediment arbitral. El tribunal arbitral va reconèixer el dret de Sonatrach a un increment de preu a partir del 2007. Els efectes retroactius màxims facturats per Sonatrach ascendirien a un import de 1.970 milions de dòlars per al període que va fins al mes de juliol de 2010. El laude va ser impugnat per Gas Natural Fenosa davant el Tribunal Federal de Suïssa. Així mateix, Gas Natural Fenosa va sol·licitar l'obertura del procés de revisió de preu d'aquests contractes per tenir en compte els profunds canvis ja produïts, així com la situació actual dels mercats mundials i, en especial, de l'espanyol, tot això tal com es preveu en els contractes corresponents.

Al novembre de 2010, el Tribunal Federal de Suïssa va concedir una mesura cautelar en relació amb el laude dictat, de manera que va quedar suspès fins que aquest tribunal decidís sobre la impugnació presentada per Gas Natural Fenosa.

El 14 de juny de 2011, Gas Natural Fenosa i la companyia algeriana Sonatrach van signar un conjunt d'acords que permeten resoldre tots els procediments que estaven en curs, en relació amb el preu aplicable als contractes de subministrament de gas, i van establir les bases per a una col·laboració futura entre les dues companyies i els seus grups respectius.

En primer lloc, Sonatrach i Gas Natural Fenosa van acordar resoldre les diferències que mantenien en relació amb el preu aplicable als contractes de subministrament de gas i sobre els quals va recaure un laude arbitral dictat l'agost del 2010, determinant tant el preu aplicable al període 2007-2009, com l'aplicable des de l'1 de gener de 2010.

El tancament del conflicte de preus ha permès a les dues companyies analitzar més oportunitats de col·laboració que es concretarien en diverses àrees, incloent l'adquisició per part de Sonatrach d'una participació minoritària a Gas Natural Fenosa, realitzada el mes d'agost de 2011, i la possible participació de Gas Natural Fenosa en diversos projectes de Sonatrach i en el desenvolupament conjunt d'altres oportunitats de negoci.

Import net de la xifra de negocis

L'import net de la xifra de negocis, fins al 31 de desembre de 2011, ascendeix a 21.076 milions d'euros i registra un augment del 7,4% respecte l'any anterior, principalment pel creixement de l'activitat de proveïment i comercialització.

Ebitda i benefici d'exploració

L'Ebitda consolidat de l'exercici 2011 arriba als 4.645 milions d'euros, amb un augment del 3,8% respecte l'any anterior, en un entorn macroeconòmic, energètic i financer molt exigent, gràcies a l'adequat equilibri entre els negocis regulats i liberalitzats en els mercats gasista i

elèctric, amb una contribució creixent i diversificada de la presència internacional i que ha compensat la contribució a l'Ebitda de les desinversions realitzades durant 2010 i 2011.

Les activitats regulades de distribució de gas i electricitat, a Espanya (33,9%) i internacional (22,1%), representen en conjunt un 56% de l'Ebitda de Gas Natural Fenosa.

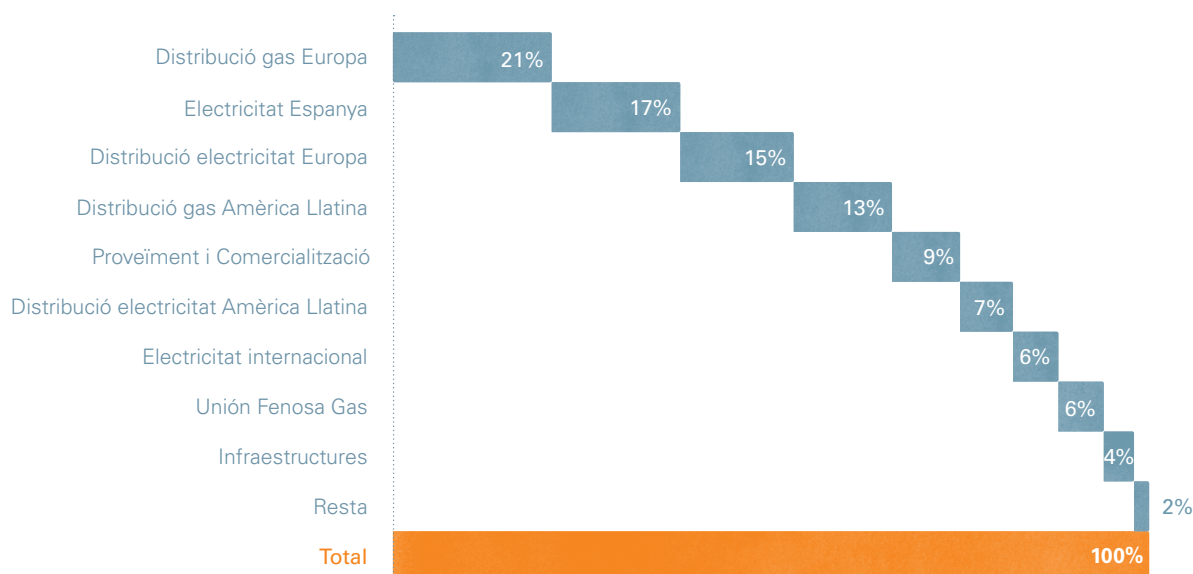
L'activitat d'electricitat a Espanya representa un 17,4% de l'Ebitda consolidat.

Les dotacions a amortitzacions augmenten un 2% mentre que les dotacions a provisions baixen en 22 milions d'euros fins als 216 milions d'euros. Malgrat uns

resultats procedents de l'alienació d'immobilitzats inferiors als de l'any anterior, el benefici operatiu augmenta en un 1,9% i se situa en 2.947 milions d'euros.

Homogeneïtzat per les desinversions realitzades, durant l'any 2010, que inclouen la venda d'actius de distribució de gas a baixa pressió corresponent a 507.726 punts de subministrament a la Comunitat de Madrid, l'abril de 2010; la venda de part dels actius de generació (2.233 MW) a Mèxic, el juny de 2010; i la venda dels actius a Guatemala, el maig de 2011, l'Ebitda augmentaria en un 6,5%.

Contribució a l'Ebitda per activitats

Resultat financer

El cost del deute financer net de 2011 és de 849 milions d'euros, inferior al de l'any anterior pel fet que, comparativament amb 2010, el deute brut mitjà ha estat una mica inferior (bàsicament, en el primer semestre de l'any) i a la remuneració obtinguda pel manteniment d'un major saldo de tresoreria i altres mitjans líquids equivalents. Tant la reducció del deute brut com l'increment de tresoreria són conseqüència del procés de desinversió, realitzat durant els anys 2010 i 2011, així com els cobraments per la titulització del dèficit de tarifa i la generació de caixa dels propis negocis de la companyia.

Impost sobre beneficis

Gas Natural Fenosa tributa a Espanya en el règim de consolidació fiscal, tenint la consideració de subjecte passiu el grup fiscal, determinant-se la seva base imposable per l'agregació de les bases imposables de les societats integrants del grup. La resta de societats residents a Espanya que no formen part del règim especial tributen de forma independent, i les no residents tributen en cadascun dels països on operen, aplicant-se el tipus de gravamen vigent en l'impost sobre societats (o impost equivalent) sobre els beneficis del període.

La despesa per impost sobre els guanys es reconeix sobre la base de la millor estimació de la taxa efectiva prevista per tot l'exercici anual. La taxa efectiva de l'exercici 2011 ha ascendit al 24,5% davant un 24,9% en l'any anterior. La diferència entre la taxa impositiva teòrica i la taxa efectiva correspon bàsicament a l'aplicació de deduccions fiscals per la reinversió de beneficis extraordinaris de les transmissions d'actius realitzades en compliment de disposicions de la normativa de defensa de la competència.

Interessos minoritaris

Les principals partides que componen aquest capítol corresponen als resultats de la participació dels minoritaris a Empl, a les societats participades a Colòmbia, a les societats de distribució de gas al Brasil i a les societats de distribució i generació elèctrica a Panamà.

El resultat atribuït als interessos minoritaris en l'exercici 2011 ascendeix a 201 milions d'euros, xifra 13 milions inferior a la de l'any anterior a causa, fonamentalment, dels resultats provinents de les activitats a Colòmbia afectades per l'impacte de la reforma recent.

Resultat financer

(milions d'euros)	2011	2010
Cost deute financer net	(849)	(915)
Altres despeses/ingressos financers	(85)	(144)
Resultat financer	(934)	(1.059)

Balanç de situació

Inversions

Les inversions materials i immaterials de l'exercici ascendeixen a 1.406 milions d'euros, amb un descens del 8,9% respecte a les de l'any anterior, a causa fonamentalment de la finalització del programa de construcció de centrals de

cicle combinat. D'altra banda, cal destacar l'increment de les inversions en negocis regulats, fonamentalment en la distribució de gas (+ 21,3%), que inclou l'adquisició dels actius de distribució i de transport secundari a la societat Distribuïdora Sureuropea de Gas.

Les inversions financeres del 2011 inclouen l'adquisició a ACS de les seves participacions en sis societats de parcs

eòlics, que ha permès passar a tenir-hi una participació majoritària, i l'adquisició a Gamesa del parc eòlic Altos do Seixal, situat a Galícia.

Desglossament de les inversions per naturalesa

(milions d'euros)	2011	2010	%
Inversions materials	1.230	1.394	(11,8)
Inversions en immobilitzats intangibles	176	149	18,1
Inversions financeres	108	10	–
Total inversions	1.514	1.553	(2,5)

Detall per activitats de les inversions materials i intangibles

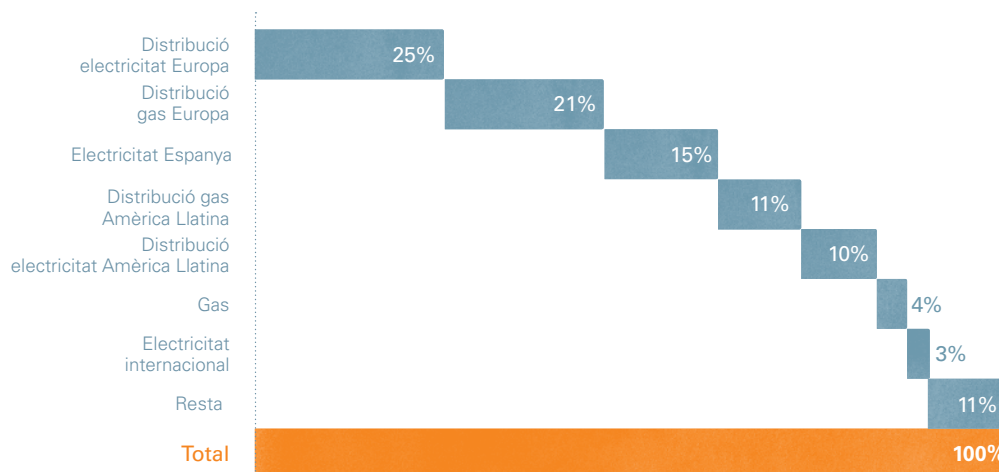
(milions d'euros)	2011	2010	%
Distribució de gas	445	367	21,3
Espanya	260	221	17,6
Amèrica Llatina	149	108	38,0
Itàlia	36	38	(5,3)
Distribució d'electricitat	490	466	5,2
Espanya	340	313	8,6
Amèrica Llatina	133	137	(2,9)
Moldàvia	17	16	6,3
Electricitat	258	512	(49,6)
Espanya	211	361	(41,6)
Internacional	47	151	(68,9)
Gas	62	67	(7,5)
Infraestructures	32	22	45,5
Proveïment i comercialització	20	19	5,3
Unión Fenosa Gas	10	26	(61,5)
Resta	151	131	15,3
Total inversions materials i intangibles	1.406	1.543	(8,9)

Gas Natural Fenosa destina el 66,5% de les seves inversions a les activitats regulades de distribució de gas i d'electricitat, fet que permet refermar la contribució d'aquestes activitats a l'Ebitda consolidat.

En l'àmbit geogràfic, Espanya segueix sent el principal destinatari de la inversió amb el 70% de les inversions consolidades.

A l'Amèrica Llatina, Brasil, Mèxic i Colòmbia segueixen sent els principals focus d'inversió de la regió.

Inversions materials i intangibles per activitats

Deute

El 31 de desembre de 2011, el deute financer net va arribar als 17.294 milions d'euros, situant la ràtio d'endeutament en el 54,5%.

Si es descompta el dèficit de tarifa pendent de recuperar (1.231 milions d'euros), el deute net se situaria en 16.063 milions d'euros, xifra que representa una ràtio d'endeutament del 52,7%.

Les ràtios de Deute net/Ebitda i Ebitda/Cost deute financer net se situen, a 31 de desembre de 2011, en 3,7x (3,5x si es considera el deute net descomptant el dèficit de tarifa) i en 5,5x, respectivament.

Des que, el passat 11 de gener de 2011, el Fons d'Amortització del Dèficit Elèctric (FADE) procedís a l'emissió inaugural de bons suportats pels drets cedits del

sistema elèctric, s'han efectuat cinc emissions públiques de bons, per un import nominal total de 8.500 milions d'euros, i sis emissions o ampliacions d'emissions anteriors privades per import de 1.406 milions d'euros. Això situa el total emès pel FADE, durant l'any 2011, en 9.906 milions d'euros en terminis compresos entre els dos i els quinze anys, dels quals Gas Natural Fenosa ha rebut la part corresponent per un import agregat de 1.102 milions d'euros.

Quant a la distribució de venciments del deute financer net, el 68,2% té venciment igual o posterior a l'any 2015. La vida mitjana del deute net se situa en els 4,6 anys.

El 70,1% del deute financer net està a tipus d'interès fix i el 29,9% restant a tipus variable. El 9,1% del deute financer té venciment a curt termini i el 90,9% restant a llarg termini.

A 31 de desembre de 2011, la tresoreria i altres actius líquids equivalents juntament amb el finançament bancari disponible totalitzen una liquiditat superior a 7.000 milions d'euros, fet que suposa la cobertura de venciments superior als 24 mesos.

Adicionalment, els instruments financers disponibles en el mercat de capitals, a 31 de desembre de 2011, se situen en 5.963 milions d'euros i inclouen el programa Euro Medium Terms Notes (EMTN), per import de 3.950 milions d'euros; el programa d'Euro Commercial Paper (ECP), per 734 milions d'euros; el programa de Pagarés Comercials llistat en AIAF Mercat de Renda Fixa, per 932 milions d'euros; i els programes de Certificats Borsaris en la Borsa Mexicana de Valors i de Valors Comercials, a Panamà, que conjuntament suposen 347 milions d'euros.

El mes de gener de 2011, es va tancar una emissió de bons en el mercat de capitals a sis anys per un import de 600 milions d'euros amb un cupó anual del 5,625% sota el programa d'EMTN. Al maig de 2011, es va efectuar una nova emissió de bons a vuit anys sota el mateix programa, per import de 500 milions d'euros i cupó anual del 5,375%.

L'import agregat emès sota el programa EMTN, en els dos últims anys, és de més de 8.000 milions d'euros, amb un cupó mitjà de 4,77% i una vida mitjana de 7,1 anys.

En el procés de diversificació de les fonts de finançament efectuat en l'exercici, Gas Natural Fenosa ha col·locat deute en nous mercats. Així, Gas Natural México va registrar un Programa de Certificats Borsaris en la Borsa Mexicana de Valors per un import de 10.000 milions de pesos mexicans. Sota aquest programa, el 20 de maig de 2011, Gas Natural México va tancar amb èxit dues emissions a terminis de quatre i set anys, per un import agregat de 4.000 milions de pesos mexicans. El tram a quatre anys es va tancar a taxa variable (TIIE) més un spread de 65 punts bàsics, mentre que el cost del tram a set anys va ser del 8,62% anual. Per a aquesta emissió, Gas Natural México va rebre una qualificació local d'AAA per part de Fitch Ratings i d'AA + per Standard & Poor's (S&P).

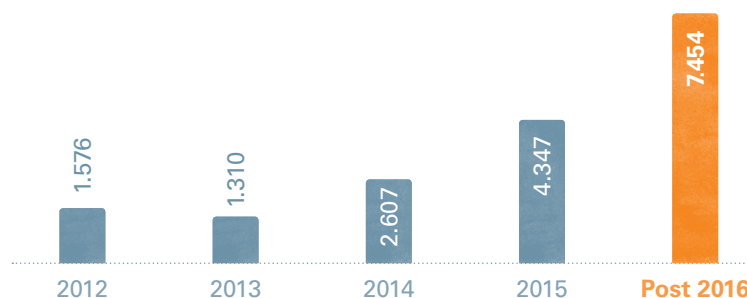
Addicionalment, durant el mes de maig de 2011, la societat Edemet (Panamà) sota el programa de Valors Comercials negociables per import de 50 milions de dòlars, va col·locar en el mercat local una emissió per import de 30 milions de dòlars, a una taxa del 2,9%.

El mes de desembre de 2011, Gas Natural Fenosa va signar una línia de finançament amb el BEI, per

import 350 milions d'euros, per un termini de fins a deu anys (si bé hi ha autorització per arribar fins als 500 milions d'euros), dels quals a tancament de l'exercici únicament s'havien disposat 150 milions d'euros.

L'Ebitda consolidat de l'exercici 2011 arriba als 4.645 milions d'euros, amb un augment del 3,8%

Venciment del deute net (milions d'euros)

Desglossament per monedes del deute financer net a 31 de desembre de 2011 i el seu pes relatiu sobre el total

(milions d'euros)	31/12/11	2010
Euros	14.297	82,6
Dòlars americans	1.820	10,5
Pesos colombians	430	2,5
Pesos mexicans	322	1,9
lens	235	1,4
Reals brasilers	168	1,0
Pesos argentins	26	0,1
Resta	(4)	-
Total deute financer net	17.294	100,0

El gener de 2012, el Fons d'Amortització del Dèficit Elèctric (FADE) va realitzar sis emissions privades per un import efectiu de 1.363 milions d'euros, corresponent a Gas Natural Fenosa un total de 153 milions d'euros.

El 30 de gener de 2012, Gas Natural Fenosa va tancar una nova emissió de bons en els mercats de capitals a sis anys per un import de 750 milions d'euros amb un cupó anual del 5,000%, fixant el tipus d'emissió al 99,413% del seu valor nominal. El desemborsament d'aquesta emissió havia de realitzar-se el 13 de febrer de 2012.

Qualificació creditícia del deute de Gas Natural Fenosa a curt i llarg termini

Agència	l/t	c/t
Moody's	Baa2	P-2
Standard & Poor's	BBB	A-2
Fitch	A-	F2

Patrimoni

La proposta d'aplicació del resultat de l'exercici 2010, aprovada per la Junta General d'Accionistes celebrada el 14 d'abril de 2011, va representar destinar 324 milions d'euros a dividendes (import equivalent a la quantitat distribuïda a compte del dividend de l'exercici 2010, que va ser satisfeta el dia 7 de gener de 2011), així com un augment de capital alliberat, mitjançant l'emissió de noves accions ordinàries.

El 14 de juny de 2011, va finalitzar el període de negociació dels drets d'assignació gratuïta corresponents a l'augment de capital alliberat, a través del qual es va articular la política de remuneració a l'accionista de Gas Natural Fenosa per a l'exercici 2010, resultant que els titulars del 3,61% dels drets d'assignació gratuïta van acceptar el compromís irrevocable de compra de drets assumit per Gas Natural Fenosa, fet que suposa l'adquisició de 33.272.473 de drets per un import brut total de 15 milions d'euros. Els titulars del 96,39% restant van optar per rebre noves accions. Per tant, el nombre definitiu d'accions ordinàries d'un euro de valor nominal unitari, que es van emetre en l'augment de capital alliberat, va ascendir a 31.731.588 d'accions. L'ampliació de capital va ser inscrita en el Registre Mercantil en data 23 de juny de 2011 i les accions representatives de la mateixa estan admeses a negociació en Borsa des del 29 de juny de 2011.

Així mateix, i com a continuació als acords subscrits amb la Société Nationale pour la Recherche, la Production, le Transport, la Transformation et la Commercialisation des Hydrocarbures (Sonatrach), un cop obtinguda la corresponent aprovació de les autoritats algerianes i havent-se produït el desemborsament pertinent, ha quedat inscrita en el Registre Mercantil de

Barcelona l'escriptura d'augment de capital de les 38.183.600 de noves accions de Gas Natural SDG, S.A. titularitat de Sonatrach, i que ha suposat un desemborsament de 515 milions d'euros a un preu de 13,4806 euros per acció.

Conseqüentment, a 31 de desembre de 2011, el nombre total d'accions ordinàries és de 991.672.139, representades mitjançant anotacions en compte amb un valor nominal d'un euro per acció. Totes les accions emeses estan totalment desemborsades i amb els mateixos drets polítics i econòmics.

La proposta d'aplicació del resultat, formulada pel Consell d'Administració per a la seva aprovació per la Junta General d'Accionistes, inclou el pagament d'un dividend de 360 milions d'euros (import equivalent a la quantitat distribuïda a compte del dividend de l'exercici 2011, que es va satisfer per la societat el dia 9 de gener de 2012), així com un augment de capital alliberat, mitjançant l'emissió de noves accions ordinàries per un valor de mercat de referència màxim de 461 milions d'euros.

Aquest augment de capital oferirà als accionistes la possibilitat de rebre accions ordinàries de la societat en lloc del que hauria estat el pagament, el juliol del 2012, del dividend complementari de l'exercici 2011, i contempla l'establiment per la societat de mecanismes per garantir que aquells accionistes que així ho prefereixin puguin percebre l'import en efectiu.

El 31 de desembre de 2011, el patrimoni net de Gas Natural Fenosa arriba als 14.441 milions d'euros. D'aquest patrimoni, és atribuïble a Gas Natural Fenosa la xifra de 12.792 milions d'euros, xifra que representa un creixement del 12,4% respecte al 31 de desembre de 2010.

Segons la informació pública disponible al tancament de l'exercici 2011, les principals participacions en el capital social de Gas Natural SDG són les següents:

	% participació
Criteria CaixaHolding	35,3
Grup Repsol	30,0
Sonatrach	3,9

Informació borsària

L'any 2011, s'ha caracteritzat per una inestabilitat de l'entorn macroeconòmic que s'ha traduït en retrocessos borsaris generalitzats. La incertesa sobre la capacitat de consolidar el creixement iniciat l'any 2010, el deute sobirà i la crisi fiscal en determinats països de la zona euro s'han reflectit en una major volatilitat i una evolució negativa dels preus en els mercats de valors.

L'Íbex 35, principal índex de la borsa espanyola, va tancar l'any 2011 en els 8.566,3 punts i una caiguda del 13,1% respecte el tancament de l'exercici 2010. L'índex va marcar el seu màxim anual en els 11.165 punts i el mínim anual en 7.505,3 punts, els dies 18 de febrer de 2011 i 13 de setembre de 2011, respectivament.

En un context de baixes generalitzades, les accions de Gas Natural Fenosa van tancar l'exercici a 13,27 euros, amb una revalorització del 15,4%, respecte al tancament de l'exercici anterior, fet que representa la sisena major pujada en l'índex espanyol de l'any 2011. El màxim anual es va registrar el 22 de juliol a 15,00 euros i el mínim anual el 10 de gener a 10,20 euros.

El volum d'accions negociat durant l'any 2011 ha estat de 844 milions, amb una reducció del 20,6% respecte l'exercici anterior. Del total d'accions negociades, un 99,8% ho van ser dins de l'horari de mercat continu, tot i que d'aquest percentatge, un 19,4% va ser contractat a través de les anomenades operacions de bloc. El 0,2% restant es va negociar a través d'operacions especials. La mitjana diària de títols negociats va ser de 3,3 milions d'accions.

El volum efectiu negociat va suposar 10.827 milions d'euros, un 18,34% menys que l'assolit en l'exercici anterior. La mitjana diària de negociació va ser de 42 milions d'euros.

Gas Natural SDG, S.A., d'acord amb la política implementada per altres companyies nacionals i internacionals, va oferir als seus accionistes una alternativa que, sense limitar de cap manera la seva possibilitat de percebre la totalitat de la retribució anual en efectiu si així ho desitjaven, els va permetre rebre accions de la societat amb la fiscalitat pròpia de les accions alliberades.

Per posar en pràctica aquest sistema, la Junta General Ordinària d'Accionistes de Gas Natural SDG, S.A., celebrada el 14 d'abril de 2011, va aprovar un augment de capital alliberat i el mecanisme mitjançant el qual la societat assumia el compromís irrevocable de compra dels drets d'assignació gratuïta corresponents a l'esmentada ampliació de capital alliberada a un preu fix (compromís de compra). Això va permetre que tots els accionistes que ho desitgessin poguessin vendre els seus drets i rebre un import en efectiu equivalent al que hauria estat el pagament del dividend complementari de l'exercici 2010 i que hagués estat satisfet en els primers dies de juliol de 2011.

Així mateix, com a continuació als acords subscrits amb Sonatrach pel tancament del conflicte sobre els preus del gas, la societat algeriana va adquirir una participació del 3,85% de Gas Natural Fenosa a través d'una ampliació de capital de 38.183.600 d'accions i un desemborsament de 515 milions d'euros.

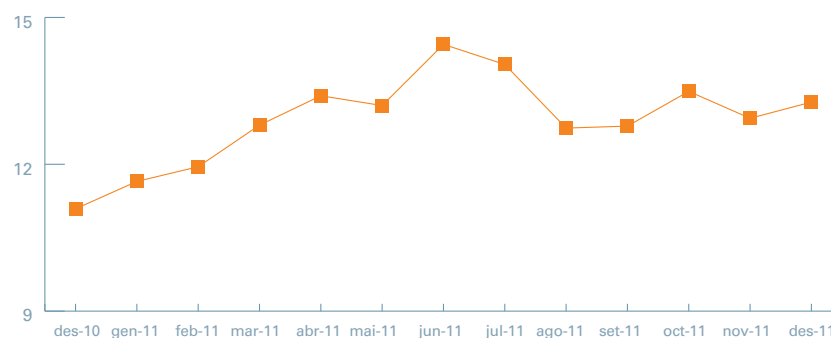
Conseqüentment, a 31 de desembre de 2011, el nombre total d'accions ordinàries era de 991.672.139, representades mitjançant anotacions en compte. Totes les accions emeses estan totalment desemborsades i amb els mateixos drets polítics i econòmics.

La capitalització borsària de Gas Natural Fenosa, a 31 de desembre de 2011, va ser de 13.155 milions d'euros, la millor evolució relativa al mercat que ha permès passar del catorzè lloc, el 2010, fins al setè valor de major ponderació en l'Íbex 35, amb un pes del 2,46%.

Per la seva banda, les accions de Gas Natural BAN, la distribuïdora del grup a l'Argentina, van tancar l'exercici a un preu de 2,77 pesos, amb un descens anual del 13,6%. El màxim i mínim anual va ser de 3,36 pesos i 2,50 pesos, respectivament. El nombre d'accions negociades, durant l'any 2011, va ser d'1,1 milions de títols. Així mateix, l'índex Merval, representatiu de la Borsa de Buenos Aires, va tancar l'any amb una pèrdua del 31,2%.

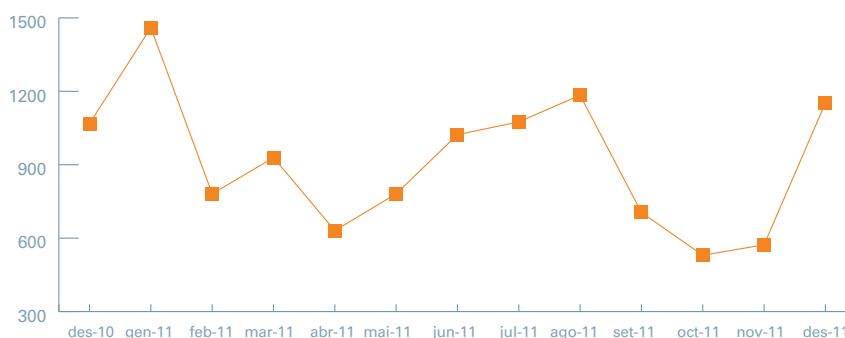
El 31 de desembre de 2011, i tenint en compte la millor informació disponible, el nombre d'accionistes de Gas Natural SDG s'estima en uns 84.000. ■

Cotització de Gas Natural Fenosa

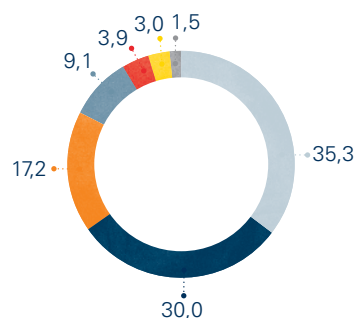

Total negociació efectiva

Dades mensuals en milions €

Accionistes i inversors (*)

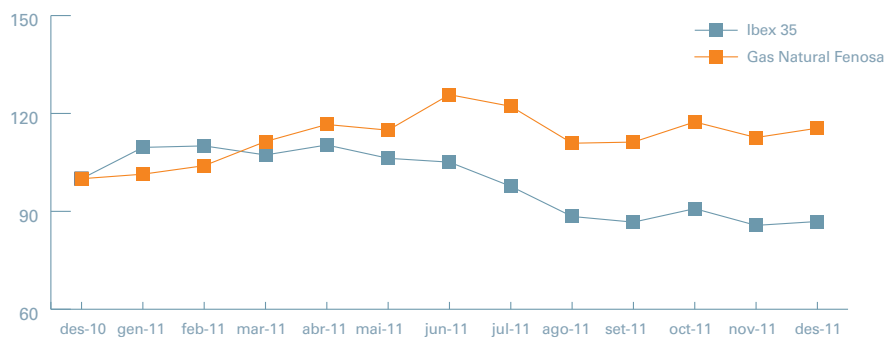

- Accionistes individuals a Espanya.
- Caixa d'Estalvis de Catalunya.
- Criteria CaixaHolding.
- Institucional a Espanya.
- Institucional a l'estranger.
- Grup Repsol.
- Sonatrach.

(*) A 31 de desembre de 2011.

Evolució de Gas Natural Fenosa i Ibex 35

1 any

informe d'auditoria, comptes anuals consolidats i informe de gestió de Gas Natural Fenosa

informe **anual** 2011

63	Informe d'Auditoria.
64	Comptes Anuals Consolidats.
64	Balanç de Situació Consolidat.
65	Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.
66	Estat Consolidat de Resultat Global.
67	Estat de Canvis en el Patrimoni Net Consolidat.
68	Estat de Fluxos d'Efectiu Consolidat.
69	Memòria Consolidada.
196	Informe de Gestió Consolidat.
196	Evolució dels negocis.
225	Factors de risc.
229	Medi ambient i activitats d'innovació tecnològica.
230	Perspectives de futur.
231	Informe Anual de Govern Corporatiu.

INFORME D'AUDITORIA DELS COMPTES ANUALS CONSOLIDATS

Als Senyors Accionistes de Gas Natural SDG, S.A.

Hem auditat els comptes anuals consolidats de Gas Natural SDG, S.A. (la Societat dominant) i societats dependents (el Grup) que comprenen el balanç de situació consolidat a 31 de desembre de 2011, el compte de pèrdues i guanys consolidat, l'estat consolidat de resultat global, l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat, l'estat de fluxos d'efectiu consolidat i la memòria consolidada corresponents a l'exercici anual finalitzat en aquesta data. Tal com s'indica a la Nota 3.1. de la memòria adjunta, els Administradors són responsables de la formulació dels comptes anuals del Grup, d'acord amb les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea, i demés disposicions del marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup. La nostra responsabilitat és expressar una opinió sobre els esmentats comptes anuals consolidats en el seu conjunt, basada en el treball realitzat d'acord amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya, que requereix l'examen, mitjançant la realització de proves selectives, de l'evidència justificativa dels comptes anuals consolidats i l'avaluació de si la seva presentació, els principis i criteris comptables utilitzats i les estimacions realitzades estan d'acord amb el marc normatiu d'informació financera que resulta d'aplicació.

Segons la nostra opinió, els comptes anuals consolidats de l'exercici 2011 adjunts expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni consolidat i de la situació financera consolidada de Gas Natural SDG, S.A. i societats dependents a 31 de desembre de 2011, així com dels resultats consolidats de les seves operacions i dels seus fluxos d'efectiu consolidats corresponents a l'exercici anual finalitzat en aquesta data, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea, i demés disposicions del marc normatiu d'informació financera que resulten d'aplicació.

L'informe de gestió consolidat adjunt de l'exercici 2011 conté les explicacions que els Administradors de Gas Natural SDG, S.A. consideren oportunes sobre la situació del Grup, l'evolució dels seus negocis i sobre altres assumptes i no forma part integrant dels comptes anuals consolidats. Hem verificat que la informació comptable que conté l'esmentat informe de gestió consolidat concorda amb la dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2011. El nostre treball com a auditors es limita a la verificació de l'informe de gestió consolidat amb l'abast esmentat en aquest mateix paràgraf i no inclou la revisió d'informació diferent de l'obtinguda a partir dels registres comptables de Gas Natural SDG, S.A. i societats dependents.

PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L.

Manuel Valls Morató
Soci – Auditor de Comptes

14 de febrer de 2012

PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L., Avinguda Diagonal, 640, 08017 Barcelona, España
T: +34 932 532 700 F: +34 934 059 032, www.pwc.com/es

Balanç de Situació Consolidat

(en milions d'euros)

	31.12.11	31.12.10
Actiu		
Immobilitzat intangible (Nota 5)	11.080	11.223
Fons de comerç	5.876	6.002
Altre immobilitzat intangible	5.204	5.221
Immobilitzat material (Nota 6)	22.744	23.206
Inversions comptabilitzades pel mètode de la participació (Nota 7)	99	105
Actius financers no corrents (Nota 8)	1.024	694
Actiu per impost diferit (Nota 21)	975	957
Actiu no corrent	35.922	36.185
Actius no corrents mantinguts per a la venda (Nota 9)	23	707
Existències (Nota 10)	879	755
Deutors comercials i altres comptes a cobrar (Nota 11)	5.192	4.592
Clients per vendes i prestacions de serveis	4.577	3.946
Altres deutors	497	534
Actius per impost corrent	118	112
Altres actius financers corrents (Nota 8)	1.388	1.901
Efectiu i altres actius líquids equivalents (Nota 12)	3.098	1.203
Actiu corrent	10.580	9.158
Total actiu	46.502	45.343
Patrimoni net i passiu		
Capital	992	922
Prima d'emissió	3.808	3.331
Reserves	6.900	6.106
Resultat de l'exercici atribuït a la societat dominant	1.325	1.201
Dividend a compte	(360)	(324)
Ajustos per canvis de valor	127	148
Operacions de cobertura	(8)	(39)
Diferències de conversió	135	187
Patrimoni net atribuït a la societat dominant	12.792	11.384
Interessos minoritaris	1.649	1.590
Patrimoni net (Nota 13)	14.441	12.974
Subvencions (Nota 14)	803	657
Provisions no corrents (Nota 15)	1.712	2.865
Passius financers no corrents (Nota 16)	17.539	18.176
Deutes amb entitats de crèdit i obligacions	17.209	17.805
Altres passius financers	330	371
Passiu per impost diferit (Nota 21)	2.642	2.704
Altres passius no corrents (Nota 18)	1.033	1.040
Passiu no corrent	23.729	25.442
Passius vinculats amb actius no corrents mantinguts per a la venda (Nota 9)	-	350
Provisions corrents (Nota 15)	133	127
Passius financers corrents (Nota 16)	2.853	2.130
Deutes amb entitats de crèdit i obligacions	2.706	1.887
Altres passius financers	147	243
Creditors comercials i altres comptes a pagar (Nota 19)	4.671	3.658
Proveïdors	3.900	3.005
Altres creditors	481	468
Passius per impost corrent	290	185
Altres passius corrents (Nota 20)	675	662
Passiu corrent	8.332	6.927
Total patrimoni net i passiu	46.502	45.343

Les notes 1 a 38 són part integrant d'aquests Comptes Anuals Consolidats.

Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat

(en milions d'euros)

	2011	2010
Import net de la xifra de negoci (Nota 22)	21.076	19.630
Aprovisionaments (Nota 23)	(14.074)	(12.970)
Altres ingressos d'exploració (Nota 24)	263	258
Despeses de personal (Nota 25)	(858)	(798)
Altres despeses d'exploració (Nota 26)	(2.013)	(1.912)
Amortització d'immobilitzat (Notes 5 i 6)	(1.750)	(1.716)
Imputació de subvencions d'immobilitzat i d'altres (Nota 14)	35	31
Altres resultats (Nota 27)	268	370
Resultat d'exploració	2.947	2.893
Ingressos financers	137	118
Despeses financeres	(1.073)	(1.165)
Variacions de valor raonable en instruments financers	2	(6)
Diferències de canvi	-	(6)
Resultat per alienacions d'instruments financers	2	44
Resultat financer (Nota 28)	(932)	(1.015)
Resultat d'entitats valorades pel mètode de la participació (Nota 7)	7	5
Resultat abans d'impostos	2.022	1.883
Impost sobre beneficis (Nota 21)	(496)	(468)
Resultat de l'exercici procedent d'operacions continuades	1.526	1.415
Resultat consolidat de l'exercici	1.526	1.415
Atribuïble a		
Societat dominant	1.325	1.201
Interessos minoritaris	201	214
Benefici en euros per acció bàsic i diluït d'activitats continuades atribuïble als accionistes de la societat dominant (Nota 13)	1,39	1,30
Benefici en euros per acció bàsic i diluït atribuïble als accionistes de la societat dominant (Nota 13)	1,39	1,30

Les notes 1 a 38 són part integrant d'aquests Comptes Anuals Consolidats.

■ Estat Consolidat de Resultat Global

(en milions d'euros)

	2011	2010
Resultat consolidat de l'exercici	1.526	1.415
Altre resultat global reconegut directament en el patrimoni net	(146)	185
Por valoració d'actius financers disponibles per a la venda	–	(20)
Por cobertures de flux d'efectiu	(60)	(92)
Diferències de conversió	(81)	310
Per pèrdues i guanys actuàrials i altres ajustos	(46)	(45)
Efecte impositiu	41	32
Transferències al compte de pèrdues i guanys	82	95
Por valoració d'actius financers disponibles per a la venda	–	(4)
Por cobertures de flux d'efectiu	103	166
Diferències de conversió	9	(19)
Efecte impositiu	(30)	(48)
Altre resultat global de l'exercici	(64)	280
Resultat global total de l'exercici	1.462	1.695
Atribuïble a		
Societat dominant	1.281	1.444
Interessos minoritaris	181	251

Les notes 1 a 38 són part integrant d'aquests Comptes Anuals Consolidats.

■ Estat de Canvis en el Patrimoni Net Consolidat

(en milions d'euros)

	Patrimoni atribuïble als accionistes de la societat						Interessos minoritaris	Total Patrimoni net
	Capital social	Prima d'emissió i reserves	Resultat de l'exercici	Ajustos per canvis de valor	Subtotal			
Balanç a 01.01.10	922	8.682	1.195	(118)	10.681	1.496	12.177	
Resultat global total de l'exercici	–	(23)	1.201	266	1.444	251	1.695	
Distribució de dividendes	–	465	(1.195)	–	(730)	(157)	(887)	
Altres variacions	–	(11)	–	–	(11)	–	(11)	
Balanç a 31.12.10	922	9.113	1.201	148	11.384	1.590	12.974	
Resultat global total de l'exercici	–	(23)	1.325	(21)	1.281	181	1.462	
Distribució de dividendes	–	841	(1.201)	–	(360)	(124)	(484)	
Adquisició drets assignació gratuïta (Nota 13)	–	(15)	–	–	(15)	–	(15)	
Ampliació de capital (Nota 13)	70	445	–	–	515	–	515	
Increment/reducció per combinació de negocis	–	–	–	–	–	16	16	
Altres variacions	–	(13)	–	–	(13)	(14)	(27)	
Balanç a 31.12.11	992	10.348	1.325	127	12.792	1.649	14.441	

Les notes 1 a 38 són part integrant d'aquests Comptes Anuals Consolidats.

■ Estat de Fluxos d'Efectiu Consolidat

(en milions d'euros)

	2011	2010
Resultat abans d'impostos	2.022	1.883
Ajustos del resultat	2.510	2.857
Amortització immobilitzat	1.750	1.716
Altres ajustos del resultat net	760	1.141
Canvis en el capital corrent	(1.298)	(729)
Altres fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació	(1.097)	(1.265)
Pagament d'interessos	(845)	(798)
Cobrament d'interessos	59	9
Pagaments per impostos sobre beneficis	(311)	(476)
Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació (Nota 29)	2.137	2.746
Pagaments per inversions	(2.750)	(2.333)
Empreses del grup, associades i unitats de negoci	(76)	-
Immobilitzat material i intangible	(1.456)	(1.545)
Altres actius financers	(1.218)	(788)
Cobraments per desinversions	2.521	2.216
Empreses del grup, associades i unitats de negoci	685	1.868
Immobilitzat material i intangible	539	84
Altres actius financers	1.297	264
Altres fluxos d'efectiu d'activitats d'inversió	153	153
Cobraments de dividends	4	5
Altres cobraments/(pagaments) d'activitats d'inversió	149	148
Fluxos d'efectiu d'activitats d'inversió	(76)	36
Cobraments/(pagaments) per instruments de patrimoni	500	-
Emissió	515	-
Adquisició	(15)	-
Cobraments/(pagaments) per instruments de passiu financer	(166)	(1.272)
Emissió	4.514	11.375
Devolució i amortització	(4.680)	(12.647)
Pagaments per dividends	(445)	(858)
Altres fluxos d'efectiu d'activitats de finançament	(55)	(69)
Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament	(166)	(2.199)
Efecte de les variacions dels tipus de canvi	-	31
Variació d'efectiu i equivalents	1.895	614
Efectiu i equivalents a l'inici de l'exercici	1.203	589
Efectiu i equivalents al final de l'exercici	3.098	1.203

Les notes 1 a 38 són part integrant d'aquests Comptes Anuals Consolidats.

Notes explicatives als comptes anuals consolidats de Gas Natural Fenosa de l'exercici 2011

Nota 1. Informació general

Gas Natural SDG, S.A. és una societat anònima constituïda l'any 1843 i que té el seu domicili social a Plaça del Gas, número 1, de Barcelona.

Gas Natural SDG, S.A. i les seves filials (en endavant, GAS NATURAL FENOSA) és un grup que té per objecte principal de les activitats d'exploració i producció, liqüefacció, regasificació, transport, emmagatzematge, distribució i comercialització de gas, així com les activitats de generació, transport, distribució i comercialització d'electricitat.

L'adquisició i fusió d'Unión Fenosa, S.A. en l'exercici 2009 va suposar un avanç significatiu en el desenvolupament de GAS NATURAL FENOSA i en la seva estratègia de convertir-se en un grup líder integrat de gas i electricitat.

GAS NATURAL FENOSA opera principalment a Espanya i fora del territori espanyol, especialment a Amèrica Llatina, la resta d'Europa (Itàlia, França i Moldàvia) i Àfrica.

A la nota 4 s'inclou informació financera per segments d'operació i sobre àrees geogràfiques.

A l'Annex I es relacionen les empreses participades per GAS NATURAL FENOSA, així com la seva activitat, domicili, patrimoni i resultats en la data de tancament.

Les accions de Gas Natural SDG, S.A. estan admeses a cotització en les quatre borses espanyoles, cotitzen en el mercat continu, i formen part del Ibex35. Les accions de la participada Gas Natural BAN, S.A. cotitzen a la Borsa de Buenos Aires (Argentina).

Nota 2. Marc regulador

a) Regulació del sector del gas natural a Espanya

Principals característiques del sector del gas natural a Espanya

El sector gasista espanyol està regulat per la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del Sector d'Hidrocarburs, reformada per la Llei 12/2007, de 2 de juliol, i per la seva normativa de desenvolupament, entre la qual destaca per la seva importància, el Reial Decret 1434/2002, de 27 de desembre i el Reial Decret 949/2001, de 3 d'agost.

El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme és el competent per a la regulació dels sectors de gas i electricitat, mentre que la Comissió Nacional d'Energia (d'ara endavant CNE) és l'autoritat reguladora que té encomanades les tasques de mantenir i assegurar la competència efectiva i el funcionament transparent dels sectors energètics espanyols. Les conselleries corresponents de les comunitats autònomes tenen competències, tant de desenvolupament normatiu, com d'execució de la normativa.

Així mateix, el Gestor Tècnic del Sistema, Enagás, S.A., és responsable del funcionament adequat i coordinació del sistema gasista. En aquest sentit, cal tenir en compte que la Llei 12/2007 limita la participació a Enagás, S.A. a un màxim del 5% del capital, l'exercici dels drets de vot a un 3% amb caràcter general, l'1% en el cas dels subjectes que exerceixen activitats gasistes i, en tot cas, la suma de la participació dels accionistes que exerceixin activitats en el sector del gas no pot superar el 40%.

A grans trets, el sector gasista espanyol té les següents característiques principals:

- És un sector on conviuen activitats regulades i no regulades, essent les activitats regulades el transport (incloent-hi la regasificació, l'emmagatzematge i el transport en sentit estricte) i la distribució de gas natural, i les activitats no regulades, la producció, l'aprovisionament i el subministrament de gas natural realitzat per les comercialitzadores.
- El sector del gas natural és gairebé totalment dependent dels subministraments exteriors de gas natural, que suposen gairebé el 99,9% del gas natural subministrat a Espanya.
- Seguint les directrius establertes per la normativa comunitària (Directives 2003/55/CE, de 26 de juny, i 98/30/CE, de 22 de juny), el subministrament de gas natural a Espanya està completament liberalitzat, tots els consumidors espanyols són qualificats i poden triar lliurement proveïdor de gas natural des de l'1 de gener de 2003. El procediment liberalitzador del sector s'ha vist reforçat de manera substancial amb la desaparició des de l'1 de juliol de 2008 del subministrament regulat a tarifa per les empreses distribuïdores i la consegüent obligació de tots els consumidors de participar en el mercat liberalitzat (encara que, com s'indica més endavant, s'ha mantingut una tarifa d'últim recurs pels consumidors de menys volum).

La regulació de les activitats de gas natural a Espanya

Les activitats del sector del gas natural es classifiquen en: 1) activitats regulades: transport (que inclou l'emmagatzematge, la regasificació i el transport pròpiament dit) i la distribució de gas natural; i 2) activitats no regulades: la producció, l'aprovisionament i la comercialització de gas natural.

1. Activitats regulades

Les activitats regulades es caracteritzen per:

- Necessitat d'autorització administrativa prèvia: la realització de les activitats regulades requereix una autorització administrativa prèvia de caràcter reglat, per a la obtenció de la qual el sol·licitant bàsicament ha de demostrar la seva capacitat legal, tècnica i econòmica per a l'exercici d'aquesta activitat. Aquesta autorització concedeix un monopoli legal per a un determinat territori.
- Remuneració establerta normativament: les directrius generals per les quals s'estableix la remuneració d'aquestes activitats es regulen en el Reial Decret 949/2001, mentre que la remuneració concreta a percebre s'actualitza anualment per mitjà d'Ordre ministerial.

Així, el marc econòmic d'aquestes activitats persegueix incentivar el desenvolupament de les xarxes i permetre a les empreses que les fan recuperar els recursos invertits, tant les inversions realitzades, com els costos d'operació.

El marc regulador del sector del gas natural a Espanya preveu un procediment de liquidacions per a la redistribució entre les empreses del sector de la facturació obtinguda neta dels costos d'adquisició de gas i altres costos, de manera que cada empresa percebi la retribució que li ha estat reconeguda per les seves activitats regulades.

- Submissió a obligacions específiques: l'exercici de les activitats regulades està sotmès a obligacions específiques per tal de permetre assegurar el desenvolupament de la competència en la fase de comercialització. Les dues obligacions principals en aquest sentit consisteixen a permetre l'accés de tercers a les xarxes de transport (incloent regasificació i emmagatzematge) i distribució, i l'obligació de mantenir separades les activitats regulades i les no regulades.

El Reial Decret 949/2001 regula l'accés dels tercers a la xarxa, determinant els subjectes amb dret d'accés, com realitzar la sol·licitud, els terminis de la mateixa, les causes de denegació d'accés, així com els drets i obligacions de cada un dels subjectes relacionats amb aquest sistema. Els titulars de les xarxes de transport i distribució tenen dret a percebre uns peatges i cànon com a compensació per aquest accés, que s'actualitzen anualment per ordre ministerial.

La normativa estableix un deure de separació funcional, que implica no només una separació comptable-per tal d'evitar els subsidis creuats i incrementar la transparència del càlcul de tarifes, peatges i cànon-i jurídica-per mitjà de societats separades-, sinó el deure de funcionament autònom de la filial regulada respecte de la resta de societats del grup en què s'integra.

1.1. Transport

L'activitat de transport comprèn la regasificació, l'emmagatzematge i el transport del gas en sentit estricte a través de la xarxa de transport bàsica de gas d'alta pressió:

- Regasificació: el gas natural és importat a Espanya via gasoducte (en forma gasosa) i via vaixells metaners (en forma líquida, referit com a gas natural líquid). La regasificació és l'activitat que comprèn la conversió del gas natural en estat líquid, emmagatzemat en tancs criogènics generalment de les plantes de regasificació, a l'estat gasós i la seva introducció dins de la xarxa nacional de gasoductes.
- Transport: un cop el gas natural és importat o produït i, si cal, regasificat, s'injecta en forma gasosa a la xarxa de transport d'alta pressió. La xarxa de transport travessa la majoria de les regions espanyoles i trasllada el gas natural als grans consumidors, a les plantes de producció d'electricitat, als clients industrials i als distribuïdors locals.

La xarxa de transport és propietat principalment d'Enagás, S.A., encara que altres empreses, entre elles diverses participades de GAS NATURAL FENOSA, tenen una petita proporció de la mateixa.

- Emmagatzematge: les instal·lacions d'emmagatzematge estan compostes fonamentalment per dipòsits subterranis, necessaris per assegurar que hi ha un subministrament constant de gas natural que no es veu afectat pels canvis estacionals i altres pics en la demanda. Aquestes instal·lacions serveixen també per a complir amb l'obligació establerta en el Reial Decret 1766/2007, de 28 de desembre, de mantenir unes existències mínimes de seguretat. Part de les instal·lacions d'emmagatzematge subterrani estan exemptes de l'obligació de permetre l'accés a tercers.

1.2. Distribució

El gas natural és transportat de la xarxa de transport d'alta pressió al consumidor final a través de la xarxa de distribució de mitjana i baixa pressió.

Fins l'1 de juliol de 2008 el distribuïdor tenia l'obligació de subministrar el gas als consumidors que s'acollissin a la tarifa regulada, per la qual cosa, també es trobava dins dels mercats de subministrament minorista. No obstant això, des d'aquesta data, l'activitat de les distribuïdores es limita a la gestió de les xarxes de distribució, essent, en el seu cas, les comercialitzadores de cada grup les encarregades del subministrament d'últim recurs, que s'esmenta en l'apartat 2.2.

De conformitat amb el Reial Decret Llei 5/2005, d'11 de març, l'exercici de l'activitat de distribució es basa en un règim d'autoritzacions administratives que concedeixen l'exclusivitat del distribuïdor sobre la seva zona. A més, amb l'entrada en vigor de la Llei 12/2007, el distribuïdor d'una zona té preferència per obtenir les autoritzacions de les zones limítrofes a la seva.

L'Ordre Ministerial IET/3587/2011, de 30 de desembre, ha establert la retribució de les activitats regulades del sector gasista per a 2012. En concret, la retribució inicial reconeguda a GAS NATURAL FENOSA per a l'exercici 2012 puja a 1.077 milions d'euros per a les activitats de distribució i 42 milions d'euros per a les activitats de transport.

El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme va remetre al mes de novembre a la CNE i al Consell Consultiu d'Hidrocarburs el Projecte de Reial Decret en el qual es revisa, com a conseqüència del laude arbitral dictat l'agost del 2010, la retribució del gas natural destinat al mercat a tarifa procedent del contracte d'Algèria a què fa referència el Reial Decret 6/2000, en l'article 15, i on es proposa un recàrrec per al finançament del cost sobrevingut com a conseqüència del laude.

2. Activitats no regulades

2.1. L'aprovisionament (importació de gas natural)

Considerant la poca rellevància de la producció de gas natural a Espanya, aquesta secció es centrarà en l'aprovisionament internacional del gas natural.

L'aprovisionament de gas natural a Espanya es realitza en la seva majoria mitjançant operadors de gas com GAS NATURAL FENOSA a través de contractes a llarg termini amb productors de gas. Dit aprovisionament, encara que és una activitat no regulada, està sotmesa a dos tipus de limitacions, l'objectiu de les quals consisteix bàsicament en assegurar la diversificació del subministrament i la introducció de competència en el mercat: 1) cap país pot ser l'origen de més del 60% del gas introduït a Espanya, i 2) des de l'1 de gener de 2003 cap subjecte o grup empresarial podrà aportar en el seu conjunt gas natural pel seu consum a Espanya en una quantia superior al 70% del consum nacional, exclosos els autoconsums.

2.2. Comercialització

Des de l'1 de juliol de 2008, de conformitat amb la Llei 12/2007 i la seva normativa de desenvolupament, entre les quals destaquen el Reial Decret 1068/2007, de 27 de juliol, i l'Ordre 2309/2007 de 30 de juliol, el gas natural ha passat a ser subministrat exclusivament pels comercialitzadors, ha desaparegut el subministrament a tarifa, que fins llavors era realitzat per les empreses distribuïdores, i es reconeix el dret dels consumidors connectats a menys de 4 bar que no superen un determinat llindar de consum (3 GWh, que es redueixen a 2 GWh al juliol de 2009 ja 1 GWh al de juliol 2010) a ser subministrats a un preu màxim que es denomina tarifa d'últim recurs.

Per facilitar el canvi de comercialitzador, la Llei 12/2007 va ordenar la creació de l'oficina de canvis de subministrador -Oficina de Canvis de Suministrador, S.A. (OCSUM) - que està participada pels principals operadors gasistes i elèctrics.

D'acord amb la legislació, pel càlcul de la tarifa de subministrament d'últim recurs, s'hauran de tenir en compte de manera additiva el cost de la matèria primera, els peatges d'accés que corresponguin, els costos de comercialització i els costos derivats de la seguretat de subministrament.

El Ministre d'Indústria, Energia i Turisme va dictar l'Ordre ITC/1506/2010 de 8 de juny, que modifica l'Ordre ITC/1660/2009, de 22 de juny, tot establint que les revisions de la tarifa d'últim recurs de gas natural es realitzaran mitjançant resolució de la Direcció General de Política Energètica i Mines. Els termes fixos i variables de les tarifes s'actualitzaran en el moment en que es produeixi alguna modificació en els termes fixos i variables dels peatges i cànon d'accés al sistema o en els coeficients de minves en vigor. El terme variable s'actualitzarà amb caràcter trimestral, des del dia 1 dels mesos de gener, abril, juliol i octubre de cada any, sempre que el cost de la matèria primera experimenti una variació a l'alça o a la baixa superior al 2%.

b) Regulació del sector del gas natural a Amèrica

Al Brasil, Colòmbia i Mèxic existeixen marcs regulatoris i tarifaris estables que defineixen els procediments i tràmits necessaris per a la revisió periòdica de tarifes i dels marges de distribució. La revisió tarifària es porta a terme amb periodicitat quinquennal mitjançant la presentació dels corresponents expedients tarifaris davant dels ens reguladors.

A Mèxic, PEMEX és l'operador dominant. El 23 de febrer de 2011 es va publicar oficialment la nova tarifa de distribució de gas per a totes les zones on GAS NATURAL FENOSA distribueix gas a Mèxic, resultant increments tarifaris anuals d'entre el 9% i el 13,5%, a excepció de la zona de Los Bajíos, on la revisió tarifària quinquennal aprovada comporta un increment tarifari del 26,8%.

Al Brasil, Petrobras és l'operador dominant.

A Colòmbia, les autoritats han determinat que les empreses transportistes no podran realitzar de manera directa cap activitat de producció, comercialització o distribució (i a l'inrevés). També es limita al 25% la participació accionarial que les empreses transportistes poden tenir en les empreses de producció, comercialització o distribució de gas (i a l'inrevés).

A l'Argentina, com a conseqüència de la crisi del 2001, es va produir una congelació i pesificació de les tarifes. No obstant això, des de l'any 2007 el govern argentí està introduint de manera gradual un sistema estable de retribució de les distribuïdores basat en l'adequada retribució dels actius. En aquest context, el 10 d'octubre de 2008 el govern argentí va publicar un augment tarifari d'entre el 10% i el 30%, aplicable a Gas Natural BAN des de l'1 de setembre d'aquell any a clients residencials i industrials i al gas natural vehicular.

c) Regulació del sector del gas natural a Itàlia

A Itàlia, l'activitat de subministrament de gas natural està completament liberalitzada des de l'1 de gener 2003. No obstant això, per als clients residencials (clients que no superen un llindar de consum de 2 GWh l'any) que no han optat per un nou subministrador, el preu de subministrament de gas natural segueix sent fixat per l'Autorità per Energia Elettrica e il Gas (la Comissió Nacional d'Energia Italiana, AEEG). En canvi, per als clients residencials que hagin triat un nou subministrador de gas natural al mercat, la AEEG estableix, sobre la base dels costos efectius de servei, preus de referència que les empreses subministradores, en el marc de les obligacions de servei públic, han d'incloure dins de la pròpia oferta comercial.

A la regió de Sicília, la liberalització de les activitats de subministrament de gas natural ha estat implementada segons modalitats i terminis diferents, estant prevista la seva conclusió l'1 de gener de 2010, data en què tots els consumidors tenen llibertat d'elecció del subministrador

El subministrament de gas natural només pot ser efectuat per part d'empreses que no exerceixin cap altra activitat en el sector del gas natural, llevat activitats d'importació, exportació, producció i venda a l'engròs. Existeix igualment una separació jurídica obligatòria de l'operador del sistema de distribució, així com unes limitacions en els percentatges màxims de aprovisionament i de comercialització per afavorir la competència i l'entrada de nous operadors.

d) Regulació del sector elèctric a Espanya

Principals característiques del sector elèctric a Espanya

La regulació del sector elèctric a Espanya té com a marc de referència la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del Sector Elèctric, que ha estat reformada per la Llei 17/2007, de 4 de juliol i per la seva prolixa normativa de desenvolupament, entre la qual destaca el Reial Decret 1955/2000, d'1 de desembre, que regula les activitats de transport, distribució, comercialització i subministrament, així com les autoritzacions administratives, el Reial Decret 2019/1997, de 26 de desembre, que regula el mercat de producció i el Reial Decret 661/2007, de 25 de maig, que regula el règim especial.

El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme és el competent per a la regulació dels sectors de gas i electricitat, mentre que la CNE és l'autoritat reguladora que té encomanades les tasques de mantenir i assegurar la competència efectiva i el funcionament transparent dels sectors energètics espanyols. Les conselleries corresponents de les comunitats autònomes tenen competències, tant de desenvolupament normatiu, com d'execució de la normativa. El Consell de Seguretat Nuclear exerceix competències específiques sobre les instal·lacions que utilitzen aquesta tecnologia.

Així mateix, l'Operador Tècnic del Sistema, Red Eléctrica de España, S.A. (REE), té com a funció principal garantir la continuïtat i seguretat del subministrament elèctric i la correcta coordinació del sistema de producció i transport. En aquest sentit, cal tenir en compte que la Llei 17/2007 limita amb caràcter general la participació en REE a un màxim del 3% del capital social o dels drets de vot i l'1% en el cas dels subjectes que exerceixen activitats en el sector elèctric. A més, en tot cas, la suma de la participació dels accionistes que exerceixen activitats en el sector elèctric no pot superar el 40%.

El sector elèctric té les següents característiques principals:

- És un sector on conviuen activitats regulades i no regulades, essent les activitats regulades el transport i la distribució d'electricitat, i les activitats no regulades, la generació i la comercialització d'electricitat.

Seguint les directrius establertes per la normativa comunitària (Directives 2003/54/CE, de 26 de juny, i 96/92/CE, de 22 de juny), tots els consumidors espanyols són qualificats i poden triar lliurement el proveïdor d'electricitat des de l'1 de gener de 2003. De conformitat amb la Llei 17/2007 i, a semblança del sector gasista, des de l'1 de gener de 2009 havia de desaparèixer el subministrament a tarifa per les empreses distribuïdores i el conjunt dels consumidors s'hauria d'haver vist obligat a participar en el mercat liberalitzat (encara que com s'indica més endavant, s'ha mantingut una tarifa d'últim recurs per als consumidors de menor volum). No obstant això, aquesta reforma es va veure retardada fins l'1 de juliol de 2009.

- L'electricitat consumida a Espanya es produeix majoritàriament en el territori nacional, ja que les interconnexions internacionals amb França i Portugal tenen capacitat reduïda.
- Des de l'1 de juliol de 2007 ha entrat en funcionament el Mercat Ibèric de l'Energia Elèctrica (MIBEL) entre Espanya i Portugal de manera efectiva, el que ha suposat la integració dels sistemes elèctrics d'ambdós països (encara que aquesta integració encara no és perfecta).
- El sistema elèctric no ha estat autosuficient en els darrers anys, generant un dèficit anual que han hagut de finançar les empreses elèctriques.

La regulació de les activitats del sector elèctric a Espanya

Les activitats del sector elèctric es classifiquen entre: 1) activitats regulades: transport i distribució d'electricitat; i 2) activitats no regulades: la generació i la comercialització d'electricitat.

1. Activitats regulades

Les activitats regulades es caracteritzen pel fet que l'accés a les mateixes està sotmès a autorització administrativa, la seva remuneració s'estableix normativament i el seu exercici està sotmès a una sèrie d'obligacions específiques:

- Necessitat d'autorització administrativa prèvia: la realització de les activitats regulades requereix una autorització administrativa prèvia de caràcter reglat, per a la obtenció de la qual el sol·licitant bàsicament ha de demostrar la seva capacitat legal, tècnica i econòmica per a l'exercici d'aquesta activitat. Aquesta autorització concedeix un monopoli legal per a un determinat territori.

- Remuneració establerta normativament: les directrius generals per les quals s'estableix la remuneració d'aquestes activitats es recullen al Reial Decret 2819/1998, de 23 de desembre, pel transport, i al Reial Decret 222/2008, de 15 de febrer, per a la distribució, i pretenen assegurar una adequada remuneració de l'exercici d'aquestes activitats i el desenvolupament de les xarxes. La remuneració a percebre per l'exercici d'aquestes activitats s'actualitza anualment per mitjà d'ordre ministerial.

El marc regulador del sector elèctric a Espanya preveu un procediment de liquidacions per a la redistribució entre les empreses del sector de la facturació obtinguda neta dels costos d'adquisició d'electricitat i altres costos, de manera que cada empresa percebi la retribució que li ha estat reconeguda per les seves activitats regulades.

- Submissió a obligacions específiques: l'exercici de les activitats regulades està sotmès a obligacions específiques per tal de permetre assegurar el desenvolupament de la competència en la fase de comercialització. Les dues obligacions principals en aquest sentit consisteixen a permetre l'accés de tercers a les xarxes de transport i distribució i l'obligació de mantenir separades les activitats regulades i les no regulades.

El Reial Decret 1955/2000 regula l'accés dels tercers a la xarxa, determinant els subjectes amb dret d'accés, com realitzar la sol·licitud, els terminis de la mateixa, les causes de denegació d'accés, així com els drets i obligacions de cada un dels subjectes relacionats amb aquest sistema. Els titulars de les xarxes de transport i distribució tenen dret a percebre uns peatges i cànon com a compensació per aquest accés, que s'actualitzen anualment per ordre ministerial.

La normativa estableix un deure de separació funcional, que implica no només una separació comptable-per tal d'evitar els subsidis creuats i incrementar la transparència del càlcul de tarifes, peatges i cànon-i jurídica-per mitjà de societats separades-, sinó el deure de funcionament autònom de la filial regulada respecte de la resta de societats del grup en què s'integra.

1.1. Transport

El transport d'electricitat uneix els centres de producció amb les xarxes de distribució i els clients finals específics. La xarxa de transport és propietat principalment de REE, encara que la societat de GAS NATURAL FENOSA, Unión Fenosa Distribución, S.A., té una petita proporció de la xarxa de transport secundari.

La retribució de l'activitat de transport s'estableix reglamentàriament, fixant una quantia per a cada subjecte que té en compte els costos acreditats d'inversió i d'operació i manteniment de les instal·lacions de cada empresa, més un incentiu a la seva disponibilitat.

1.2. Distribució

La distribució d'energia elèctrica comprèn totes aquelles activitats que tenen la funció de fer arribar l'energia des de la xarxa de transport d'alta tensió fins als consumidors finals. Fins l'1 de juliol de 2009, els distribuïdors eren alhora titulars de les instal·lacions de distribució, gestors de la xarxa de distribució i subministradors a tarifa de consumidors finals.

No obstant això, a partir de l'1 de juliol de 2009, l'activitat de les distribuïdores ha quedat restringida a la titularitat i gestió de les xarxes de distribució, essent, si s'escau, les comercialitzadores de cada grup les encarregades del subministrament d'últim recurs que s'esmenta en l'apartat 2.2.

L'Ordre Ministerial IET/3586/2011, de 30 de desembre, ha establert la retribució de les activitats regulades del sector elèctric per a 2012. En concret, la retribució inicial reconeguda a GAS NATURAL FENOSA per a l'exercici 2012 puja a 862 milions d'euros per a les activitats de distribució i 41 milions d'euros per a les activitats de transport.

2. Activitats no regulades

2.1. Generació d'electricitat

L'activitat de generació d'energia elèctrica comprèn la producció d'energia elèctrica en règim ordinari i l'activitat de generació d'energia elèctrica en règim especial. El règim especial tracta d'incentivar la generació elèctrica a partir de la cogeneració i de les fonts renovables a través de l'oferiment d'una remuneració més atractiva.

El règim especial està reservat per a les plantes de fins a 50 MW de potència instal·lada que utilitzen energies renovables com a font d'energia, residus i la cogeneració. En règim ordinari produeixen la resta de plantes de generació d'energia elèctrica, és a dir, aquelles que tenen una potència superior a 50 MW i/o utilitzen una font primària diferent de les anteriors, com energia nuclear o carbó.

La retribució de l'activitat de generació en règim ordinari es realitza en base als preus del mercat de producció elèctrica. El Reial Decret 661/2007 estableix un règim econòmic específic per a les instal·lacions de producció d'energia elèctrica en règim especial, que recull unes tarifes, primes i incentius específics per a cada tipus de tecnologia (excepte per a les instal·lacions solars fotovoltaïques posteriors al 29 de setembre de 2008).

L'energia produïda en el sistema és ven en el mercat majorista de producció d'energia elèctrica, regulat pel Reial Decret 2019/1997, bé en el mercat organitzat spot o pool elèctric, o bé mitjançant contractes bilaterals, físics i financers, i la contractació a termini.

Des de l'any 2006 fins a l'1 de juliol de 2009, la normativa va establir l'obligació sobre generadors de minorar dels ingressos de generació l'import equivalent al valor dels drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle assignats prèvia i gratuïtament.

El Reial Decret Llei 6/2009, de 30 d'abril, va establir una sèrie de mesures encaminades a solucionar el dèficit tarifari, creant un fons de titulització pel dèficit de tarifa que podrà disposar de la garantia de l'Estat, així com la implantació del "bonus social" (bonificació en la tarifa elèctrica per a consumidors domèstics que compleixin amb determinades característiques socials, de consum i poder adquisitiu, que serà finançada pels generadors). Aquest Reial Decret Llei també contempla que el finançament dels costos de gestió de residus radioactius i del combustible gastat en les centrals nuclears a partir de la constitució d'ENRESA com a entitat pública empresarial es realitzarà mitjançant el pagament d'una taxa directament proporcional a l'energia generada, per part de les empreses titulars de les centrals en explotació.

El 21 d'abril de 2010 es va publicar al BOE el Reial Decret 437/2010 pel qual es desenvolupa la regulació del procés de titulització del dèficit del sistema elèctric que va ser establert en el Reial Decret Llei 6/2009, essent els seus principals aspectes els següents:

- Podran cedir-se al Fons de Titulització del dèficit del sistema:
 - Els drets de cobrament generats durant el 2006 i 2008 i no cedits a tercers fins a 10.000 milions d'euros.
 - Els drets de cobrament del dèficit 2009 fins a 3.500 milions d'euros.
 - Els drets de cobrament del dèficit 2010-2012 reconeguts cada any en l'Ordre ministerial on es fixen les tarifes d'accés de l'any següent, moment a partir del qual els drets podran ser cedits al Fons de Titulització. Les diferències entre els dèficits de tarifes estimats i reals es liquidaran durant l'exercici en curs.
- El fons ha d'adquirir els drets de cobrament el compromís de cessió dels quals li hagi estat comunicat pels titulars inicials, en un termini màxim d'un any des de la comunicació sempre que no es produeixin supòsits excepcionals en els mercats.

- Els tipus d'interès d'actualització que meritaren els imports pendents de cobrament seran:

- Drets de cobrament 2006 i 2008: Euribor a 3 mesos.

- Drets de cobrament 2009: Euribor a 3 mesos més un diferencial de 0,20 punts percentuals.

El 2 d'octubre de 2010 es va publicar el Reial Decret 1221/2010 pel qual es modifica el Real Decret 134/2010 que va crear un mecanisme de restriccions per garantia de subministrament de centrals de carbó autòcton, contemplant un preu regulat per retribuir aquesta energia.

El 24 de desembre de 2010 es va publicar al BOE el Reial Decret Llei 14/2010, de 23 de desembre, pel qual s'estableixen mesures urgents per a la correcció del dèficit tarifari del sector elèctric, essent els seus principals aspectes els següents:

- Les empreses finançaran "bonus social" fins al 2013 i assumiran el cost de les polítiques d'estalvi i eficiència energètica en el període 2011-2013.
- Totes les empreses generadores d'electricitat, tant en règim ordinari com les d'energies renovables i cogeneració, pagaran un peatge de 0,5 euros/MWh.
- Es limita durant tres anys les hores amb dret a prima de les plantes fotovoltaïques, tal i com ha passat amb altres sectors, com l'eòlic i el termosolar.
- Es modifiquen els límits màxims del dèficit de tarifa pel 2010, 2011 i 2012 per adequar-los a les desviacions, i es manté l'any 2013 com a moment en què s'ha d'arribar a l'equilibri pressupostari.

El 10 de febrer de 2011 es va publicar al BOE la Resolució de la Secretaria d'Estat d'Energia per la qual es fixen les quantitats de carbó, el volum màxim de producció i els preus de retribució per a l'any 2011 a aplicar en el procés de resolució de restriccions per garantia de subministrament. En ella s'estableixen els preus de retribució de l'energia de les centrals de l'annex II del Reial Decret 134/2010 que consumeixen carbó autòcton, amb el detall dels paràmetres utilitzats, el volum màxim de producció que pot ser programat en el procés de restriccions per garantia de subministrament i el consum de carbó equivalent. La Resolució suposa l'establiment d'uns preus provisionals que són els que utilitza l'operador del sistema per liquidar a aquestes centrals durant l'any 2011.

El 28 de maig de 2011 es va publicar al BOE la Llei 12/2011, de 27 de maig, sobre responsabilitat civil per danys nuclears o produïts per materials radioactius per la qual es regula la responsabilitat civil nuclear de conformitat amb els convenis internacionals de París i Brussel·les, el que es complementa amb l'establiment d'un règim específic de responsabilitat civil pels danys que puguin causar accidents en què es vegin involucrats materials radioactius que no siguin substàncies nuclears. A més, es redefineix la figura del titular o explotador d'una autorització, i s'incorporen nous criteris sobre el règim de titularitat de les centrals.

L'Ordre ITC/3127/2011, de 17 novembre 2011 regula la retribució en concepte de pagament per capacitat, incloent l'incentiu a la inversió en capacitat a llarg termini i el servei de disponibilitat a mitjà termini, modificant la retribució de l'incentiu a la inversió en capacitat que estableix l'Ordre ITC/2794/2007, de 27 de setembre, i regulant el servei de disponibilitat a mitjà termini d'aplicació a les tecnologies marginals del mercat diari, és a dir, les centrals de fuel-oil, les centrals de cicle combinat i les de carbó, essent igualment d'aplicació per a les instal·lacions hidràuliques de bombament pur, bombament mixt i embassament.

Finalment, el 27 de gener de 2012 es va aprovar mitjançant Reial Decret Llei la suspensió temporal de primes a noves instal·lacions de règim especial. Aquest Reial Decret suspèn temporalment els incentius econòmics per a noves instal·lacions d'energia elèctrica mitjançant les tecnologies següents: eòlica, solar fotovoltaica, termosolar, cogeneració, biomassa, biogàs, minihidràulica i de residus. La mesura no afectarà les instal·lacions en curs ni a aquelles ja inscrites en els registres previs.

2.2. Comercialització d'electricitat

L'activitat de comercialització es basa en els principis de llibertat de contractació i selecció de subministrador pel client. La comercialització, com a activitat liberalitzada, té una retribució pactada lliurement entre les parts.

Com s'ha esmentat anteriorment, des de l'1 juliol 2009, els consumidors amb potència contractada superior a 10 Kw han de ser subministrats per un comercialitzador en el mercat lliure, mentre que els que tenen una potència igual o inferior a 10 Kw tenen l'opció de continuar consumint sota un subministrament de preu regulat (tarifa d'últim recurs).

Per facilitar el canvi de comercialitzador, la Llei 12/2007 va ordenar la creació de l'Oficina de Canvis de Suministrador, S.A. (OCSUM) que està participada pels principals operadors gasistes i elèctrics.

Mitjançant successives ordres ministerials s'han regulat els criteris per a l'establiment de la tarifa de subministrament d'últim recurs. D'acord amb la legislació, la tarifa d'últim recurs ha de recollir tots els costos del subministrament de manera additiva, incloent els costos de producció de l'energia, els peatges d'accés i els costos de comercialització. El cost de producció es determina a partir dels preus dels mercats a termini i altres costos.

e) Regulació del sector d'electricitat internacional

1. Generació

Els principals països en els que GAS NATURAL FENOSA és present com a generador són Mèxic i Puerto Rico.

El sector elèctric de Mèxic està configurat per dues societats públiques que monopolitzen el sector: Comisión Federal de Electricidad (CFE) i Luz y Fuerza del Centro. Ambdues societats estan verticalment integrades en generació, transmissió i distribució. La Llei del Servei Públic d'Energia Elèctrica de 1992 va permetre la participació de la inversió privada en el sector de la generació d'energia elèctrica a Mèxic sota la figura del productor independent o productor extern d'energia, autoabastiment, cogeneració, importació i exportació. Els productors independents, entre els quals es troben diverses societats participades de GAS NATURAL FENOSA, venen la seva energia de manera exclusiva a CFE, d'acord amb contractes de compromís de capacitat i energia associada de llarg termini.

El sector elèctric de Puerto Rico està controlat per l'Autoridad de Energía Eléctrica (AEE o Puerto Rico Electric Power Authority, PREPA), corporació pública i agència governamental. La seva missió és proveir el servei d'energia elèctrica als clients en la forma més eficient, econòmica i segura, en harmonia amb el medi ambient. Actualment, produeix, transmet i distribueix pràcticament tota l'electricitat que es consumeix a Puerto Rico i s'autoregula en matèria de tarifes i estàndards de qualitat de servei. Hi ha generadors independents que venen la seva energia a PREPA, entre els quals es troba EcoEléctrica L.P., societat participada per GAS NATURAL FENOSA.

2. Distribució

En els països en els que GAS NATURAL FENOSA és present com a distribuïdor, Colòmbia, Moldàvia, Nicaragua i Panamà, l'activitat de distribució està regulada. Les distribuïdores tenen la funció de transportar l'energia des de la xarxa de transport als punts de consum dels clients i a més, la funció de subministrar energia, a tarifes regulades, als clients regulats, els quals pel seu nivell de consum no poden triar subministrador. Pel que fa als clients no regulats, que opten per comprar l'energia a un altre subministrador, han de pagar el peatge o tarifa regulada de distribució per l'ús de les xarxes.

Les tarifes s'ajusten periòdicament i de forma automàtica, per reflectir les variacions del preu de compra de l'energia i de la tarifa de transport, així com la variació dels indicadors econòmics.

En aquests països hi ha marcs regulatoris i tarifaris estables que defineixen els procediments i tràmits necessaris per a la revisió periòdica de tarifes i de marges de distribució. La revisió tarifària es porta a terme amb una periodicitat d'entre quatre i cinc anys, mitjançant la presentació davant dels ens reguladors corresponents dels expedients tarifaris.

Amb data 15 de juny de 2011, l'organisme regulador del sistema elèctric nicaragüenc (INE) ha aprovat una resolució ajustant a l'alça la tarifa, de manera que absorbeixi un increment del preu mitjà de compra d'energia reconegut en un 41,88%, sense alterar la vigència de l'actual període tarifari (fins 2013). Aquest increment tarifari entra en vigor l'1 de juliol.

Nota 3. Bases de presentació i polítiques comptables

3.1 Bases de presentació

Els Comptes Anuals Consolidats de GAS NATURAL FENOSA corresponents a l'exercici 2010 van ser aprovats per la Junta General d'Accionistes celebrada el 14 d'abril de 2011.

Els Comptes Anuals Consolidats corresponents a l'exercici 2011, que han estat formulats pel Consell d'Administració amb data 27 de gener de 2012, se sotmetran, igual que les de les societats participades, a l'aprovació de les respectives Juntes Generals d'Accionistes, estimant-se que seran aprovats sense cap modificació.

Els Comptes Anuals Consolidats de GAS NATURAL FENOSA de l'exercici 2011 han estat preparats a partir dels registres de comptabilitat mantinguts per Gas Natural SDG, S.A. i la resta de societats integrades en el grup, d'acord amb el que estableixen les Normes Internacionals d'Informació Financera adoptades per la Unió Europea (en endavant "NIIF-UE"), de conformitat amb el Reglament (CE) 1606/2002 del Parlament Europeu i del Consell.

Per a la preparació d'aquests Comptes Anuals Consolidats s'ha utilitzat l'enfocament del cost històric, encara que modificat pels criteris de registre a valor raonable dels actius financers disponibles per a la venda, els instruments financers derivats i les combinacions de negoci.

Aquests Comptes Anuals Consolidats mostren la imatge fidel del patrimoni consolidat i de la situació financera consolidada de GAS NATURAL FENOSA a 31 de desembre de 2011, dels Resultats Consolidats de les seves operacions, dels Canvis en l'Estat Consolidat de Resultat Global, dels Canvis en el Patrimoni Net Consolidat i dels Fluxos d'Efectiu Consolidats, que s'han produït en GAS NATURAL FENOSA en l'exercici acabat en aquesta data.

Les xifres contingudes en aquests Comptes Anuals Consolidats es mostren en milions d'euros, excepte el que s'indica expressament en una altra unitat.

3.2 Noves normes NIIF-UE i interpretacions CNIIF

Com a conseqüència de l'aprovació, publicació i entrada en vigor l'1 de gener del 2011 s'han aplicat les següents NIIF i CINIIF:

- NIIF 1 (Modificació), "Adopció per primera vegada de les NIIF". Exempció limitada dels desglossaments comparatius de la NIIF 7 a les entitats que adopten per primera vegada les NIIF.
- NIC 24 (Revisada), "Informació a desvetllar sobre parts vinculades".
- NIC 32 (Modificació), "Classificació d'emissions de drets".

- CINIIF 14 (Modificació), "Pagaments anticipats. Requisits mínims d'informació quan existeix l'obligació de mantenir un nivell mínim de finançament".
- CINIIF 19, "Cancel·lació de passius financers amb instruments de patrimoni".
- Projecte de millores de les Normes Internacionals d'Informació Financera.

L'aplicació de les anteriors normes, modificacions i interpretacions no ha suposat cap impacte significatiu en els Comptes Anuals Consolidats.

Durant l'any 2011 s'han publicat en el Diari Oficial de la Unió Europea les següents noves NIIF i CINIIF amb entrada en vigor per a exercicis iniciats l'1 de gener de 2012, que no han estat adoptades anticipadament:

- NIIF 7 (modificació) "Impostos diferits: Informació a desvetllar" – Transmissió d'actius financers.

Així mateix, s'han aprovat les següents modificacions de NIIF amb entrada en vigor per a exercicis iniciats l'1 de gener de 2012 que encara no han estat adoptades per la Unió Europea:

- NIC 12 (Modificació), "Impostos diferits: Recuperació d'actius subjacents".
- NIIF 1 (Modificació), "Hiperinflació greu i eliminació de les dates fixades per a entitats que adopten per primera vegada les NIIF".

De l'anàlisi d'aquestes noves normes comptables i interpretacions a aplicar en els exercicis que s'iniciïn a partir de l'1 de gener de 2012, GAS NATURAL FENOSA no espera que la seva aplicació tingui efectes significatius sobre els Comptes Anuals Consolidats.

D'altra banda, durant el 2011, l'IASB ha emès una sèrie de normes amb entrada en vigor entre l'1 de gener de 2013 i 2015 que es troben pendents d'adopció per la Unió Europea, entre les quals s'inclou la modificació de la normativa de consolidació a través de la NIIF 10 "Consolidació d'estats financers", la NIIF 11 "Acords conjunts" i de la NIIF 12 "Desglossaments sobre participacions en altres entitats". GAS NATURAL FENOSA està avaluant l'impacte que l'aplicació d'aquestes normes tindrà sobre els Comptes Anuals Consolidats.

3.3 Polítiques comptables

Les principals polítiques comptables utilitzades per a l'elaboració d'aquests Comptes Anuals Consolidats han estat les següents:

3.3.1 Consolidació

a) Dependents

Es consideren societats dependents aquelles sobre les quals GAS NATURAL FENOSA té poder per dirigir les polítiques financeres i operatives, cosa que normalment ve acompanyada d'una participació superior a la meitat dels drets de vot exercitables.

Per comptabilitzar l'adquisició de dependents s'utilitza el mètode d'adquisició. El cost d'adquisició és el valor raonable dels actius lliurats, dels instruments de patrimoni emesos i dels passius incorreguts o assumits en la data d'intercanvi i de qualsevol contraprestació addicional que depengui d'esdeveniments futurs (sempre que sigui probable i es pugui valorar amb fiabilitat).

Els actius intangibles adquirits mitjançant una combinació de negocis es reconeixen separatament del fons de comerç si es compleixen els criteris de reconeixement d'actius, és a dir, si són separables o tenen el seu origen en drets legals o contractuals i quan el seu valor raonable es pot calcular de manera fiable.

Els actius identificables adquirits i els passius o passius contingents incorreguts o assumits com a resultat de la transacció, es valoren inicialment al seu valor raonable a la data d'adquisició, amb independència del percentatge dels interessos minoritaris.

L'excés de cost de l'adquisició respecte al valor raonable de la participació de GAS NATURAL FENOSA en els actius nets identificables adquirits es registra com a fons de comerç. Si el cost d'adquisició és menor que el valor raonable dels actius nets de la dependent adquirida, es reconeix la diferència directament en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

En una combinació de negocis realitzada per etapes, GAS NATURAL FENOSA valora la seva participació prèvia en el patrimoni de la societat adquirida pel seu valor raonable en la data de control, reconeixent els guanys o pèrdues resultants en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

Les dependents es consoliden pel mètode d'integració global a partir de la data en què es transfereix el control a GAS NATURAL FENOSA.

En el procés de consolidació, s'eliminen les transaccions, els saldos i els guanys no realitzats entre societats de GAS NATURAL FENOSA. Les pèrdues no realitzades també s'eliminen, a menys que la transacció proporcioni evidència d'una pèrdua per deteriorament de l'actiu transferit.

La participació dels accionistes minoritaris en el patrimoni i en els resultats de les societats dependents es presenta de forma detallada en els epígrafs "Interessos minoritaris" en el Balanç de Situació Consolidat i de "Resultat atribuïble a interessos minoritaris" en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

En relació amb les adquisicions d'interessos minoritaris, la diferència entre el preu pagat i el seu valor net comptable, o, si s'escau, el resultat de la seva venda, es registra com a transaccions patrimonials.

Les opcions de venda atorgades a accionistes minoritaris de societats dependents en relació amb participacions en aquestes societats, es valoren al valor actual de l'import a reemborsar, és a dir, el seu preu d'exercici, i es presenten en l'epígraf "Altres passius no corrents".

b) Negocis conjunts

S'entenen per negocis conjunts aquells on existeixen acords contractuals en virtut dels quals dues o més societats participen en societats, realitzen operacions o mantenen actius de manera que, qualsevol decisió estratègica, tant financera com operativa, és sotmesa al consentiment unànim dels partícips.

Les participacions en negocis conjunts s'integren pel mètode de consolidació proporcional de manera que l'agregació de saldos i les posteriors eliminacions tenen lloc només en la proporció de la participació de GAS NATURAL FENOSA.

Els actius i passius assignats a les operacions conjuntes i els actius que es controlen conjuntament es presenten en el Balanç de Situació Consolidat classificats d'acord amb la seva naturalesa específica. De la mateixa manera, els ingressos i despeses amb origen en negocis conjunts es presenten en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat d'acord a la seva pròpia naturalesa.

c) Associades

Associades són totes les entitats sobre les quals GAS NATURAL FENOSA exerceix una influència significativa però no té el control i que, generalment, ve acompanyada per una participació que oscil·la entre un 20% i un 50% dels drets de vot.

Les inversions en associades es comptabilitzen pel mètode de la participació. La participació en les pèrdues o guanys posteriors a l'adquisició de les associades es reconeix en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat, i la seva participació en els moviments patrimonials posteriors a l'adquisició es reconeix en reserves. Els resultats no realitzats amb les associades s'eliminen en funció del percentatge de participació en aquestes.

d) Perímetre de consolidació

A l'Annex I s'inclouen les societats participades directa i indirectament per GAS NATURAL FENOSA que han estat incloses en el perímetre de consolidació.

A l'Annex II s'inclouen les principals variacions en el perímetre de consolidació produïdes en els exercicis 2011 i 2010, essent les més rellevants les següents:

Exercici 2011

En l'exercici 2011 les principals variacions produïdes en el perímetre de consolidació corresponen a:

- L'alienació de les participacions en les distribuïdores elèctriques de Guatemala (Nota 9).
- L'alienació addicional de diverses societats i actius de distribució de gas a la zona de Madrid (Nota 9).
- La permuta dels actius de renovables d'EUFER como a conseqüència de la finalització de la col·laboració amb un altre soci que es mantenia a través d'aquesta societat (Nota 9).
- L'adquisició de participacions en diversos parcs de generació d'energia eòlica (Nota 30).
- L'adquisició de la societat de distribució de gas a Itàlia Favellato Reti, S.R.L. (Nota 30).

Exercici 2010

En l'exercici 2010 les principals variacions produïdes en el perímetre de consolidació corresponen a:

- L'alienació de diferents societats de generació elèctrica per cicles combinats a Mèxic (Nota 9).
- L'alienació de diverses societats i actius de distribució i subministrament de gas a Madrid (Nota 9).

3.3.2 Transaccions en moneda estrangera

Les partides incloses en els Comptes Anuals Consolidats de cadascuna de les entitats de GAS NATURAL FENOSA es valoren utilitzant la moneda de l'entorn econòmic principal en que l'entitat opera. Els Comptes Anuals Consolidats es presenten en euros, que és la moneda de presentació de GAS NATURAL FENOSA.

Les transaccions en moneda estrangera es converteixen a la moneda funcional utilitzant els tipus de canvi vigents en les dades de les transaccions. Les pèrdues i guanys en moneda estrangera que resulten de la liquidació d'aquestes transaccions i de la conversió als tipus de canvi de tancament dels actius i passius monetaris denominats en moneda estrangera es reconeixen en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

Els resultats i la situació financera de totes les entitats de GAS NATURAL FENOSA (cap de les quals té la moneda d'una economia hiperinflacionària) que tenen una moneda funcional diferent de la moneda de presentació es converteixen a la moneda de presentació de la manera següent:

- Els actius i passius de cada Balanç de Situació presentat es converteixen al tipus de canvi de tancament en la data del balanç.
- Els ingressos i despeses de cada Compte de Pèrdues i Guanys es converteixen als tipus de canvi mitjans mensuals, llevat que aquesta mesura no sigui una aproximació raonable de l'efecte acumulatiu dels tipus existents en les dates de la transacció, en aquest cas els ingressos i despeses es converteixen en la data de les transaccions.
- Totes les diferències de canvi resultants es reconeixen en l'Estat Consolidat del Resultat Global i l'import acumulat es registra en l'epígraf de "Diferències de conversió" del Patrimoni net.

Els ajustos al fons de comerç i al valor raonable que sorgeixen de l'adquisició d'una entitat estrangera es tracten com a actius i passius de l'entitat estrangera i es converteixen al tipus de canvi de tancament.

Els tipus de canvi respecte de l'euro (EUR) de les principals divises de les societats de GAS NATURAL FENOSA a 31 de desembre de 2011 i 2010 han estat els següents:

(en milions d'euros)	31 de desembre de 2011		31 de desembre de 2010	
	Tipus de tancament	Tipus mitjà acumulat	Tipus de tancament	Tipus mitjà acumulat
Dòlar nord-americà (USD)	1,29	1,39	1,34	1,33
Pes Argentí (ARS)	5,54	5,72	5,29	5,16
Real Brasiler (BRL)	2,43	2,33	2,22	2,33
Pes Colombià (COP)	2.514	2.569	2.557	2.516
Pes Mexicà (MXN)	18,09	17,27	16,54	16,74
Córdoba Nicaragua (NIO)	29,72	31,21	29,24	28,32
Balboa Panamà (PAB)	1,29	1,39	1,34	1,33
Lei Moldàvia (MDL)	15,14	16,30	16,23	16,39

3.3.3 Immobilitzat intangible

a) Fons de comerç

El fons de comerç representa l'excés del cost d'adquisició sobre el valor raonable de la participació en els actius nets identificables de la dependent, controlada conjuntament, o associada adquirida, en la data d'adquisició. El fons de comerç relacionat amb adquisicions de dependents o controlades conjuntament s'inclou en immobilitzat intangible i el relacionat amb adquisicions d'associades s'inclou en inversions comptabilitzades aplicant el mètode de la participació.

El fons de comerç que es deriva de les adquisicions realitzades abans de l'1 de gener de 2004 es registra per l'import reconegut com a tal en els Comptes Anuals Consolidats a 31 de desembre de 2003 preparats sota els principis comptables espanyols.

El fons de comerç no s'amortitza i es revisa anualment per analitzar les possibles pèrdues per deteriorament del seu valor, registrant-se en el Balanç de Situació Consolidat al seu valor de cost menys les pèrdues per deteriorament acumulades.

Les pèrdues per deteriorament del fons de comerç no són reversibles.

b) Concessions i similars

L'epígraf de "Concessions i similars" recull el cost d'adquisició de les concessions si s'adquireixen directament a un organisme públic o similar, o al valor raonable atribuït a la concessió corresponent, en cas d'adquirir-se com a part d'una combinació de negocis o el cost de construcció i millora de les infraestructures destinades a concessions, d'acord amb la CINIIF 12 "Acords de concessió de serveis".

Els actius dels acords de concessió de serveis afectes a l'esmentada CINIIF 12, que són aquells en què el concedent controla els serveis que GAS NATURAL FENOSA (operador) ha de prestar i la participació residual significativa en la infraestructura al final de la vigència de l'acord, s'inclouen en aquest epígraf d'acord amb el model comptable d'actiu intangible en funció de la naturalesa dels beneficis econòmics a percebre per l'operador. Els ingressos i despeses corresponents als serveis de construcció o millora de les infraestructures es registren pel seu import brut. Atès que els acords de concessió no especifiquen la retribució corresponent per aquests conceptes, el valor raonable dels ingressos s'estima per referència a les despeses incorregudes sense marge.

Els actius inclosos en aquest epígraf s'amortitzen linealment durant el període de durada de cada una de les concessions, excepte en el cas del gasoducte Magrib-Europa que, per reflectir adequadament el patró de consum esperat dels beneficis econòmics futurs, es basa en el volum de gas transportat durant la vida del dret d'ús, el que suposa una amortització acumulada que no és menor que la que s'obtidria en utilitzar un mètode d'amortització lineal.

Així mateix, les concessions de distribució d'energia elèctrica a Espanya, adquirides com a part d'una combinació de negocis, no tenen límit legal ni de cap altre tipus. En conseqüència, en tractar-se d'actius intangibles de vida indefinida, no s'amortitzen, si bé s'analitza el seu possible deteriorament amb periodicitat anual d'acord amb el descrit en la nota 3.3.5.

c) Aplicacions informàtiques

Els costos directament relacionats amb la producció de programes informàtics que sigui probable que hagin de generar beneficis econòmics superiors als costos, es reconeixen com a immobilitzat intangible. Els costos directes inclouen les despeses del personal que desenvolupa els programes informàtics.

Els costos d'aplicacions informàtiques reconeguts com a actius, s'amortitzen linealment durant un període de quatre anys des del moment en què estan disponibles per a l'entrada en explotació de l'aplicació.

d) Despeses de recerca

Les despeses de recerca es reconeixen com a despesa en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat quan es produeixen.

e) Altre immobilitzat intangible

En altre immobilitzat intangible principalment s'inclouen els següents conceptes:

- El cost de l'adquisició dels drets de regasificació en exclusiva a les instal·lacions de la societat participada EcoEléctrica L.P., Ltd. a Puerto Rico, que s'amortitza linealment fins a la data d'extinció dels drets (2025).
- El cost de les llicències d'explotació de parcs de generació eòlica, bàsicament adquirits com a conseqüència de combinacions de negocis, que s'amortitzen en 20 anys una vegada han entrat en funcionament.
- Els drets d'emissió de CO₂ rebuts sense contraprestació es valoren per valor zero i els adquirits, al cost d'adquisició. En cas que GAS NATURAL FENOSA no tingui els drets suficients per complir les seves quotes d'emissió, es registra en l'epígraf de "Provisions corrents" el dèficit valorat al cost d'adquisició per drets comprats i al valor raonable per als drets pendents de compra a la data de presentació dels Comptes Anuals Consolidats.
- Els contractes de aprovisionament de gas i altres drets contractuals adquirits com a part d'una combinació de negocis, que es valoren a valor raonable i s'amortitzen linealment en la durada dels mateixos, que no difereix significativament del patró de consum esperat.

No hi ha immobilitzats intangibles amb una vida útil indefinida diferents del fons de comerç i de les esmentades concessions de distribució d'energia elèctrica a Espanya.

3.3.4 Immobilitzat material

a) Cost

Els béns compresos en l'immobilitzat material es valoren al preu d'adquisició o al cost de producció o al valor atribuït a l'actiu en cas que s'adquireixin com a part d'una combinació de negocis.

Formen part de l'immobilitzat material els costos financers corresponents al finançament dels projectes d'instal·lacions tècniques durant el període de construcció, fins a la preparació de l'actiu per al seu ús.

Els costos de renovació, ampliació o millora són incorporats a l'actiu com a major valor del bé exclusivament quan suposen un augment de la seva capacitat, productivitat o prolongació de la seva vida útil.

Els costos de reparacions importants s'activen i s'amortitzen durant la vida útil estimada dels mateixos (generalment, de 2 a 6 anys), mentre que les despeses recurrents de manteniment s'imputen als resultats de l'exercici en què es produeixen.

Els imports relacionats amb els treballs efectuats per l'empresa per a l'immobilitzat material corresponen al cost directe de producció.

Es registra com a immobilitzat material el gas no extraïble precís per l'explotació dels emmagatzematges subterranis de gas natural (gas matalàs), amortitzats en el període de vida útil de l'emmagatzematge subterrani.

Les despeses derivades de les actuacions empresarials encaminades a la protecció i millora del medi ambient es comptabilitzen com a despesa de l'exercici en què es produeixen.

Quan suposen incorporacions a l'immobilitzat material, quan la seva finalitat sigui la minimització de l'impacte mediambiental i la protecció i millora del medi ambient, es comptabilitzen com a major valor de l'immobilitzat.

Els costos futurs als que GAS NATURAL FENOSA haurà de fer front en relació amb el tancament de determinades instal·lacions s'incorporarà al valor de l'actiu pel valor actualitzat, recollint la corresponent provisió (Nota 3.3.15).

Els beneficis i pèrdues en vendes són determinades per comparació del preu de venda amb els valors comptables i són registrats en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

b) Amortització

Els actius s'amortitzen linealment, durant la seva vida útil estimada o, en cas de ser menor, durant la durada de la concessió. Les vides útils estimades són:

	Anys de vida útil estimada
Construccions	33-50
Vaixells pel transport de gas natural líquat	25-30
Instal·lacions tècniques (xarxa de distribució i transport de gas)	20-40
Instal·lacions tècniques (centrals hidràuliques)	14-100
Instal·lacions tècniques (centrals tèrmiques)	25-40
Instal·lacions tècniques (plantes de cicle combinat)	25
Instal·lacions tècniques (centrals nuclears)	40
Instal·lacions tècniques (parcs eòlics)	20
Instal·lacions tècniques (línies de transport elèctric)	30-40
Instal·lacions tècniques (xarxa de distribució elèctrica)	18-40
Equips informàtics	4
Elements de transport	6
Altres elements	3-20

Les centrals hidràuliques estan subjectes al règim de concessió administrativa temporal. A l'acabament dels terminis establerts per a les concessions administratives, les instal·lacions han de revertir a l'Estat en condicions de bon ús, el que s'aconsegueix gràcies als programes de manteniment de les mateixes.

En el càlcul de la dotació de l'amortització de les centrals hidràuliques es diferencien els diferents tipus d'elements que les integren, distingint les inversions en obra civil (el termini d'amortització es determina en funció del període de la concessió, o 100 anys, en el cas de no existir concessió), l'equip electromecànic (40 anys) i la resta de l'immobilitzat (14 anys), i en qualsevol cas, atenent a l'ús de la central i amb el límit màxim del termini de la concessió (entre els anys 2012 i 2060).

GAS NATURAL FENOSA amortitza les seves centrals nuclears en una vida útil de 40 anys. No obstant això, el permís d'explotació d'aquestes instal·lacions sol abarcar un període de 30 anys des de l'entrada en funcionament, sense que pugui demanar-se la seva renovació fins a un moment pròxim a la finalització del mateix. No obstant això, considerant l'òptim rendiment d'aquestes instal·lacions, així com els seus programes de manteniment, es considera que la renovació d'aquests permisos podrà ser obtinguda, almenys, fins a assolir el període de 40 anys de vida útil.

Els valors residuals i les vides útils dels actius es revisen, ajustant-los, si s'escau, a la data de cada Balanç de Situació.

Quan el valor comptable d'un actiu és superior al seu import recuperable estimat o quan ja no és útil, a causa, per exemple, a desplaçaments a la xarxa de distribució, el seu valor es redueix de forma immediata fins al seu import recuperable (Nota 3.3.5).

c) Operacions d'exploració i producció

GAS NATURAL FENOSA registra les operacions d'exploració de gas i carbó d'acord amb el mètode d'exploració amb èxit, el tractament del qual és el següent:

- Despeses d'exploració

Els costos d'exploració (despeses de geologia i geofísica, costos associats al manteniment de les reserves no provades i altres costos relacionats), excloent els costos de perforació, es carreguen a resultats en el moment en què es produeixen.

Si no es troben reserves provades que justifiquin el seu desenvolupament comercial, els costos de perforació inicialment capitalitzats són carregats en resultats. No obstant això si, com a conseqüència dels sondejos d'exploració, es troben reserves provades, els costos són traspassats a "Inversions en zones amb reserves".

- Inversions en zones amb reserves

Els costos d'adquisició de nous interessos en zones amb reserves, els costos de desenvolupament per extracció, tractament i emmagatzematge, així com el valor actual estimat dels costos d'abandonament, es capitalitzen i s'amortitzen al llarg de la vida comercial estimada del jaciment en funció de la relació existent entre la producció de l'any i les reserves provades a l'inici del període d'amortització.

A la data de tancament, o sempre que hi hagin indicis de que pugui haver un deteriorament en el valor dels actius, es compara el valor recuperable dels mateixos amb el seu valor net comptable.

3.3.5 Pèrdues per deteriorament de valor dels actius no financers

Els actius es revisen, per analitzar les possibles pèrdues per deteriorament, sempre que algun succés o canvi en les circumstàncies indiqui que el valor net comptable pot no ser recuperable. Addicionalment es revisa com a mínim anualment per als fons de comerç i els immobilitzats intangibles que, o bé no estan en explotació, o tenen vida indefinida.

Quan l'import recuperable és menor que el valor net comptable de l'actiu, es reconeix en resultats una pèrdua per deteriorament per la diferència entre ambdós. L'import recuperable es calcula com el major entre el valor raonable de l'actiu menys els costos per a la venda i el seu valor d'ús pel procediment del descompte dels fluxos d'efectiu futurs.

En general, GAS NATURAL FENOSA està considerant com a import recuperable el valor en ús, emprant pel seu càlcul la metodologia que es descriu a continuació.

A efectes d'avaluar les pèrdues per deteriorament del valor, els actius s'agrupen al nivell més baix per al qual és possible identificar fluxos d'efectiu independents. Tant els actius i fons de comerç s'assignen a aquestes Unitats Generadores d'Efectiu (UGE).

Aquestes unitats s'han definit seguint els següents criteris:

- Distribució de gas

- Distribució de gas Espanya: es gestiona de forma conjunta el desenvolupament, operació i manteniment de la xarxa de distribució de gas.
- Distribució de gas Amèrica Llatina: es considera que hi ha una UGE per a cada país en el qual s'opera (Argentina, Brasil, Colòmbia i Mèxic), en tractar-se de negocis subjectes a diferents marcs regulatoris.
- Distribució de gas Resta: correspon als actius de distribució de gas a Itàlia.

- Distribució d'electricitat

- Distribució d'electricitat Espanya. Es gestiona de forma conjunta el desenvolupament, operació i manteniment de la xarxa de distribució d'electricitat.
- Distribució d'electricitat a Amèrica Llatina. Es considera que hi ha una UGE per a cada país en el qual s'opera (Colòmbia, Nicaragua, Panamà), en tractar-se de negocis subjectes a diferents marcs reguladors.
- Distribució d'electricitat Resta. Correspon als actius de distribució d'electricitat a Moldàvia.

- Electricitat

- Electricitat Espanya. El parc de generació d'electricitat a Espanya es gestiona d'una forma conjunta i centralitzada, en funció de les condicions del mercat.
- Electricitat Amèrica Llatina: Es considera que hi ha una UGE a cada país en el qual s'opera (Costa Rica, Mèxic, Puerto Rico, Panamà i República Dominicana), en existir en cada un d'ells un parc de generació la consideració del qual és similar a la d'Espanya.
- Electricitat resta. Correspon a Kenya.
- Gas. Inclou les UGE d'infraestructures de gas, d'aprovisionaments i comercialització, i d'Unión Fenosa Gas.
- Altres. Inclou les UGE de jaciments de carbó a Sud-àfrica i de fibra òptica.

Els fluxos d'efectiu s'han basat en el pla estratègic a quatre anys aprovat per GAS NATURAL FENOSA ampliat fins a cinc anys en funció de la regulació i de les expectatives per al desenvolupament del mercat d'acord amb les previsions sectorials disponibles i de l'experiència històrica sobre l'evolució dels preus i els volums produïts.

Els fluxos d'efectiu posteriors al període projectat s'extrapolen considerant les taxes de creixement estimades per UGE i que, en cap cas, superen el tipus de creixement mitjà a llarg termini per al negoci i país on operen i que són, en tots els casos, inferiors als creixements del període del pla estratègic. Així mateix, per estimar els fluxos d'efectiu futurs en el càlcul dels valors residuals, s'han considerat totes les inversions de manteniment i, si s'escau, les inversions de renovació necessàries per mantenir la capacitat productiva de les UGEs.

Les taxes de creixement nominal emprades són les següents::

	Creixement 2011 (%)	Creixement 2010 (%)
Distribució de gas Amèrica Llatina	1,0	1,0
Distribució de gas Resta	1,0	1,0
Distribució d'electricitat Espanya	0,8	0,8
Distribució d'electricitat Resta	1,8	1,8
Distribució d'electricitat a Amèrica Llatina	1,2-3,0	1,2-3,0
Electricitat Espanya	1,8	1,8
Electricitat Amèrica Llatina	1,9-4,9	1,9-4,9
Electricitat Resta	4,5	4,5
Unión Fenosa Gas	2,0	2,0

Les taxes de descompte abans d'impostos utilitzades per a calcular el valor recuperable de cada UGE o grup d'UGE són les següents:

	Taxes 2011 (%)	Taxes 2010 (%)
Distribució de gas Amèrica Llatina	17-18	11-20
Distribució de gas Resta	10,4	9,6
Distribució d'electricitat Espanya	9,2	8,4
Distribució d'electricitat Resta	16,6	13,7
Distribució d'electricitat a Amèrica Llatina	10,7-24,1	9,4-23,0
Electricitat Espanya	10,0	8,9
Electricitat Amèrica Llatina	6,8-16,5	8,6-16,2
Electricitat Resta	12,6	7,7-12,1
Unión Fenosa Gas	12,5	11,0

Els paràmetres considerats per a la composició de les taxes de descompte anteriors han estat:

- Bo lliure de risc: bo a 10 anys.
- Prima de risc de mercat: estimació de renda variable espanyola a 10 anys.
- Beta despallanquejada: segons mitjana de cada sector en cada cas.
- Swap de tipus d'interès moneda local: swap a 10 anys.
- Proporció patrimoni-deute: mitjana sectorial.

Al marge de les taxes de descompte, els aspectes més sensibles que s'inclouen en les projeccions utilitzades i que es basen en les previsions sectorials i l'experiència històrica són les següents:

- Distribució de gas i electricitat Espanya:
 - Import i creixement de la retribució aprovada pel regulador.
- Distribució de gas i electricitat Amèrica Llatina i Resta.
 - Evolució de les tarifes.
 - Cost de l'energia i dels combustibles.
- Electricitat Espanya:
 - Electricitat produïda i venuda al mercat, que està condicionada per la demanda del mercat i la quota de participació en aquest.
 - Preu de l'electricitat en el mercat ibèric.
 - Cost dels combustibles i dels drets d'emissió de CO₂.
- Electricitat Amèrica Llatina i Resta:
 - La generació d'electricitat a Amèrica Llatina es realitza a l'empara de contractes de compravenda d'energia que determinen models de negoci estables i no estan subjectes a riscos de fluctuació en funció de variables de mercat.

Com a resultat del procés anterior, en els exercicis 2011 i 2010, els valors recuperables dels actius de les UGE, calculats segons el model anterior són, en tots els casos, superiors als valors nets comptables registrats en aquests Comptes Anuals Consolidats, motiu pel qual no s'ha comptabilitzat cap deteriorament de valor. Així mateix, GAS NATURAL FENOSA estima que les variacions desfavorables que raonablement puguin patir els esmentats aspectes sensibles en què s'ha basat la determinació de l'import recuperable de les diferents UGE, no farien variar les conclusions obtingudes respecte que l'import recuperable és superior al seu valor en llibres. Quant a la taxa de descompte, aquesta anàlisi de sensibilitat s'ha realitzat considerant un increment de 50 punts bàsics de les taxes de descompte emprades en el cas base.

3.3.6 Actius i passius financers

Inversions financeres

Les adquisicions i alienacions d'inversions es reconeixen en la data de negociació, és a dir, la data en què GAS NATURAL FENOSA es compromet a adquirir o vendre l'actiu, classificant-se a l'adquisició en les següents categories:

a) Crèdits i comptes a cobrar

Són actius financers no derivats amb cobraments fixos o determinables que no cotitzen en un mercat actiu, i sobre els quals no hi ha intenció de negociar a curt termini. S'inclouen en actius corrents, excepte per venciments superiors a dotze mesos des de la data del balanç que es classifiquen com a actius no corrents.

Es registren inicialment al seu valor raonable i posteriorment al seu cost amortitzat, utilitzant el mètode d'interès efectiu.

S'efectuen les correccions de valor necessàries per deteriorament de valor quan existeix evidència objectiva que no es cobraran tots els imports que es deuen. L'import de la provisió és la diferència entre el valor en llibres de l'actiu i el valor actual dels fluxos d'efectiu futurs estimats, descomptats al tipus d'interès efectiu.

b) Actius financers mantinguts fins el venciment

Són valors representatius de deute amb cobraments fixos o determinables i venciment fix que GAS NATURAL FENOSA té la intenció efectiva i la capacitat de mantenir fins al seu venciment. Els criteris de valoració d'aquestes inversions són els mateixos que per als crèdits i comptes a cobrar.

c) Actius financers a valor raonable amb canvis a resultats

Són actius que s'adquireixen amb el propòsit de vendre'ls a curt termini. Els derivats es consideren en aquesta categoria excepte en el cas que estiguin designats com a instruments de cobertura. Aquests actius financers es valoren, tant en el moment inicial com en valoracions posteriors, pel seu valor raonable, imputant els canvis que es produeixen en aquest valor en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de l'exercici.

d) Actius financers disponibles per a la venda

Són els valors representatius de deute i instruments de patrimoni, no derivats, que no es classifiquen en cap de les categories anteriors.

Es reconeixen pel seu valor raonable les pèrdues i guanys no realitzades que sorgeixen de canvis en el valor raonable, i es reconeixen en el patrimoni net. Quan es venen o pateixen pèrdues per deteriorament del valor, els ajustaments acumulats en la reserva per ajustaments per valoració s'inclouen en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

Els valors raonables de les inversions que cotitzen es basen en el valor de cotització. En el cas de participacions en societats no cotitzades s'estableix el valor raonable emprant tècniques de valoració que inclouen l'ús de transaccions recents entre parts interessades i degudament informades, referències a altres instruments substancialment iguals i l'anàlisi de fluxos d'efectiu futurs descomptats. En cas que cap tècnica esmentada pugui ser utilitzada per fixar el valor raonable, es registren les inversions al seu cost d'adquisició minorat per la pèrdua per deteriorament, si s'escau.

Les valoracions a valor raonable realitzades es classifiquen utilitzant una jerarquia de valor raonable que reflecteix la rellevància de les variables utilitzades per dur a terme aquestes valoracions. Aquesta jerarquia consta de tres nivells:

- Nivell 1: valoracions basades en el preu de cotització d'instruments idèntics en un mercat actiu.
- Nivell 2: valoracions basades en variables que siguin observables per l'actiu o passiu.
- Nivell 3: valoracions basades en variables que no estiguin basades en dades de mercat observables.

Els actius financers es donen de baixa quan els drets contractuals sobre els fluxos d'efectiu de l'actiu han vençut o s'han transferit, essent necessari que s'hagin transferit de manera substancial els riscos i beneficis inherents a la seva propietat. No es donen de baixa els actius financers i es reconeix un passiu per un import igual a la contraprestació rebuda en les cessions d'actius en què s'han retingut els riscos i beneficis inherents.

GAS NATURAL FENOSA ha subscrit contractes de cessió de comptes a cobrar durant els exercicis 2011 i 2010, que han estat considerats *factoring* sense recurs, en haver traspassat els riscos i beneficis inherents a la propietat dels actius financers cedits.

Efectiu i altres actius líquids equivalents

L'efectiu i altres actius líquids equivalents inclouen l'efectiu en caixa, els dipòsits a la vista en entitats de crèdit i altres inversions a curt termini de gran liquiditat amb un venciment de no més de tres mesos.

Deutes financers

Els deutes financers es reconeixen inicialment al seu valor raonable, net dels costos de la transacció en els que s'haguessin incorregut. Qualsevol diferència entre l'import rebut i el seu valor de reemborsament es reconeix en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat durant el període d'amortització del deute financer, utilitzant el mètode del tipus d'interès efectiu.

Els deutes financers es classifiquen com a passius corrents a menys que el seu venciment tingui lloc a més de dotze mesos des de la data del balanç, o incloguin clàusules de renovació tàcita a exercici de GAS NATURAL FENOSA.

Creditors comercials i altres comptes a pagar

Els creditors comercials i altres comptes a pagar corrents són passius financers a curt termini que es valoren a valor raonable, no meriten explícitament interessos i es registren pel seu valor nominal. Es consideren deutes no corrents els de venciment superior a dotze mesos.

3.3.7 Derivats i altres instruments financers

Els derivats financers es reconeixen al seu valor raonable en la data de contracte, recalculat successivament al seu valor raonable. El mètode pel reconeixement del guany o pèrdua depèn de si es classifica el derivat com un instrument de cobertura, i en aquest cas, la naturalesa de l'actiu objecte de la cobertura.

Per a cada operació de cobertura GAS NATURAL FENOSA documenta la relació entre l'instrument de cobertura i l'element cobert, la naturalesa del risc a cobrir i la mesura de l'eficàcia de l'instrument de cobertura. Addicionalment, de forma periòdica es revisen objectius de la gestió de riscos i l'estratègia de cobertura.

Una cobertura es considera altament eficaç quan els canvis en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu dels elements objecte de cobertura es compensen amb el canvi en el valor raonable o en els fluxos d'efectiu de l'instrument de cobertura amb una efectivitat compresa en un rang del 80% al 125%.

El valor de mercat dels diferents instruments financers es calcula mitjançant els procediments següents:

- Pels derivats cotitzats en un mercat organitzat, per la seva cotització al tancament de l'exercici.
- En el cas dels derivats no negociables en mercats organitzats, pel descompte de fluxos de caixa, basant-se en les condicions de mercat a data de tancament de l'exercici o, en el cas d'elements no financers, en la millor estimació de les corbes futures de preus d'aquests elements.

Els derivats implícits en altres instruments financers o en altres contractes principals són comptabilitzats separatament com a derivats, només quan les seves característiques econòmiques i riscos inherents no estan relacionats estretament amb els instruments en els que es troben implícits i el conjunt estigui sent comptabilitzat a valor raonable amb canvis a través del Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

A efectes de la seva comptabilització, les operacions es classifiquen de la manera següent:

1. Derivats que qualifiquen per a la comptabilitat de cobertures

a) Cobertura del valor raonable

Els canvis en el valor raonable dels derivats designats, que compleixen les condicions per classificar-se com operacions de cobertura del valor raonable, es reconeixen en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat, juntament amb qualsevol canvi en el valor raonable de les partides cobertes.

b) Cobertura de fluxos d'efectiu

La part efectiva de canvis en el valor raonable dels derivats designats i qualificats com a cobertura de fluxos d'efectiu es reconeix en el patrimoni net. El guany o pèrdua corresponent a la part no efectiva es reconeix immediatament en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

Els imports acumulats en el patrimoni net es traspassen al Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat en l'exercici en què la partida coberta afecta el guany o la pèrdua.

c) Cobertures d'inversió neta a l'estranger

La seva operativa comptable és similar a la cobertura de fluxos d'efectiu. Les variacions de valor de la part efectiva de l'instrument de cobertura es recullen en el Balanç de Situació consolidat en l'epígraf "Diferències de conversió". La pèrdua o guany relativa a la part no efectiva es reconeix immediatament en l'epígraf "Diferències de canvi" del Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat. L'import acumulat de la valoració registrat en "Diferències de conversió" es traspassa al Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat, en la mesura que s'aliena la inversió a l'estranger que ho ha ocasionat.

2. Derivats que no qualifiquen per a la comptabilitat de cobertura

Certs derivats no compleixen el criteri per a poder aplicar la comptabilitat de cobertura. Els canvis en el valor raonable de qualsevol derivat que no qualifiqui per a la comptabilitat de cobertura es reconeixen immediatament en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

3. Contractes de compra i venda d'energia

En el curs normal dels seus negocis GAS NATURAL FENOSA disposa de contractes de compra i venda d'energia que en la majoria dels casos inclouen clàusules *take or pay*, en virtut de les quals el comprador assumeix l'obligació de pagar el valor de la quantitat d'energia contractada amb independència de que la rebí o no. Aquests contractes es celebren i es mantenen amb el propòsit de fer front a les necessitats de recepció o lliurament físic d'energia previstes per GAS NATURAL FENOSA d'acord amb les estimacions periòdiques de compra i venda d'energia, el seguiment de les quals es fa de manera sistemàtica i que s'ajusten en el seu cas mitjançant lliurament físic. En conseqüència, es tracta de contractes per a "ús propi" i, per tant, es troben fora de l'abast de la NIC 39.

3.3.8 Actius no corrents mantinguts per a la venda i activitats interrompudes

GAS NATURAL FENOSA classifica com a actius mantinguts per a la venda tots els actius i passius vinculats per als quals s'han iniciat gestions actives per a la seva venda i s'estima que la mateixa es durà a terme dins dels dotze mesos següents

Addicionalment, GAS NATURAL FENOSA considera activitats interrompudes els components (unitats generadores d'efectiu o grups d'unitats generadores d'efectiu) que representen una línia de negoci o una àrea geogràfica de l'explotació, que sigui significativa i que es

pugui considerar separada de la resta, que s'han venut o s'ha disposat d'elles per una altra via o bé que reuneixen les condicions per ser classificades com mantingudes per a la venda. Així mateix, es consideren activitats interrompudes aquelles entitats adquirides exclusivament amb la finalitat de revendre-les.

Aquests actius es presenten valorats al menor import d'entre el seu valor comptable i el valor raonable minorat pels costos necessaris per a la seva alienació, i no estan subjectes a amortització des del moment en que són classificats com a actius no corrents mantinguts per a la venda.

Els actius no corrents mantinguts per a la venda es presenten en el Balanç de Situació Consolidat de la manera següent: els actius en un únic epígraf denominat "Actius no corrents mantinguts per a la venda" i els passius també en un únic epígraf anomenat "Passius vinculats a actius no corrents mantinguts per a la venda". Els resultats després d'impostos de les activitats interrompudes es presenten en una sola línia del Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat anomenada "Resultat després d'impostos d'activitats interrompudes".

3.3.9 Existències

Les existències es valoren al menor d'entre el cost o el seu valor net realitzable. El cost es determina pel cost mitjà ponderat.

El cost de les existències inclou el cost de les matèries primeres i aquells costos directament atribuïts a la seva adquisició i/o producció, incloent també les despeses incorregudes al traslladar les existències a la seva ubicació actual.

El combustible nuclear es valora en base als costos realment incorreguts en l'adquisició i elaboració posterior d'aquest. El consum del combustible nuclear s'imputa a resultats en funció de la capacitat energètica consumida.

El valor net realitzable és el preu de venda estimat en el curs normal del negoci, menys els costos variables de venda aplicables. Per al cas de les matèries primeres s'avalua si el valor net de realització dels productes acabats als quals s'incorpora és superior al cost de producció dels mateixos.

3.3.10 Capital social

El capital social està representat per accions ordinàries.

Els costos d'emissió de noves accions o opcions, nets d'impostos, es dedueixen del patrimoni net, com menors reserves.

Els dividendes sobre accions ordinàries es reconeixen com a menor valor del patrimoni quan són aprovats.

3.3.11 Benefici per acció

El benefici bàsic per acció es calcula com el quocient entre el resultat consolidat del període atribuïble a la societat dominant i el nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació durant aquest període, sense incloure el nombre mitjà d'accions de la societat dominant en poder del grup.

El benefici per acció diluït es calcula com el quocient entre el resultat consolidat del període atribuïble als accionistes ordinaris ajustat per l'efecte atribuïble a les accions ordinàries potencials amb efecte dilutori i el nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació durant el període, ajustat per la mitjana ponderada de les accions ordinàries que serien emeses si es convertissin totes les accions ordinàries potencials en accions ordinàries de la societat. A aquests efectes es considera que la conversió té lloc al començament del període o en el moment de l'emissió de les accions ordinàries potencials, si aquestes s'haguessin posat en circulació durant el mateix període.

3.3.12 Participacions preferents

Les emissions de participacions preferents únicament es consideren instruments de patrimoni si:

- No inclouen l'obligació contractual de recompra per part de l'emissor, en condicions d'import i data determinades o determinables, o un dret del tenidor a exigir el seu rescat i
- El pagament d'interessos és discrecional per a l'emissor.

En el cas d'emissions de participacions preferents realitzades des d'una societat filial del grup, i que compleixen les condicions anteriors, l'import rebut es classifica al Balanç de Situació Consolidat dins de l'epígraf "Interessos minoritaris".

3.3.13 Subvencions i ingressos diferits

En aquest epígraf s'inclouen bàsicament:

- Les subvencions oficials rebudes, corresponents principalment als convenis amb Comunitats Autònomes per a la gasificació o electrificació de municipis i altres inversions gasistes o elèctriques, per a les quals GAS NATURAL FENOSA ha complert totes les condicions establertes i que es valoren per l'import concedit.
- Ingressos rebuts per a la construcció d'instal·lacions de connexió a la xarxa de distribució de gas o electricitat, que es registren per l'efectiu rebut, així com cessions rebudes de les instal·lacions, que es registren d'acord amb el que estableix la CINIIF 18 pel seu valor raonable, en considerar que tant l'efectiu, com les instal·lacions, es reben en contrapartida a un servei continu d'accés a la xarxa durant la vida de les instal·lacions.
- Ingressos rebuts per desplaçament de xarxa a càrrec de tercers

Els imports imputats en l'epígraf de "Subvencions" es reconeixen en resultats de forma sistemàtica en funció de la vida útil de l'actiu corresponent, compensant d'aquesta forma la despesa per la dotació de l'amortització.

En cas de substitució de l'actiu corresponent, els ingressos per desplaçaments de xarxa a càrrec de tercers s'imputen a resultats per l'import del valor net comptable dels actius substituïts. L'import restant es reconeix en resultats de manera sistemàtica en funció de la vida útil de l'actiu corresponent.

3.3.14 Provisions per obligacions amb el personal

a) Obligacions per pensions i similars

- Plans d'aportació definida

Gas Natural SDG, S.A., juntament amb altres empreses del grup, és promotora d'un pla de pensions de promoció conjunta, de sistema d'ocupació, que és d'aportació definida per a la jubilació i de prestació definida per a les denominades contingències de risc, les quals es troben assegurades.

Com a conseqüència de l'operació de fusió per absorció d'Unión Fenosa, S.A. i Gas Natural SDG, S.A. i per tal de donar compliment al que estableix el Reglament de plans i fons de pensions, el 29 de setembre de 2011 es van integrar aquests plans de pensió de promoció conjunta de sistemes d'ocupació en el de Gas Natural SDG, S.A.

Addicionalment, hi ha un pla d'aportació definida per a un col·lectiu de directius, en el qual GAS NATURAL FENOSA es compromet a realitzar unes aportacions a una pòlissa d'assegurances, garantint a aquest col·lectiu una rendibilitat del 125% de l'IPC de les aportacions realitzades a l'assegurança. Tots els riscos estan transferits a la companyia d'assegurances, ja que aquesta fins i tot assegura la garantia indicada anteriorment.

Les aportacions realitzades han estat registrades en l'epígraf de "Despeses de personal" del Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

- Plans de prestació definida

Per a determinats col·lectius existeixen compromisos de prestació definida en relació amb el pagament de complements per pensions de jubilació, mort i invalidesa, d'acord amb les prestacions acordades per l'entitat i que han estat exterioritzats en el cas d'Espanya mitjançant la formalització de contractes d'assegurança de primes úniques d'acord amb el Reial Decret 1588/1999 de 15 d'octubre pel qual s'aprova el Reglament sobre la instrumentació dels compromisos per pensions de les empreses.

El passiu reconegut respecte dels plans de prestacions definides és el valor actual de l'obligació en la data del balanç menys el valor raonable dels actius afectes al pla, juntament amb els ajustos per costos per serveis passats. L'obligació per prestacions definides es calcula anualment per actuaris independents d'acord amb el mètode de la unitat de crèdit projectada. El valor actual de l'obligació es determina descomptant els fluxos d'efectiu futurs estimats a tipus d'interès de bons denominats en la moneda en què es pagaran les prestacions i amb terminis de venciment similars als de les corresponents obligacions.

GAS NATURAL FENOSA s'ha acollit a la possibilitat consistent en el reconeixement íntegre de les pèrdues i guanys actuàrials que sorgeixen per canvis en les hipòtesis actuàrials o per diferències entre les hipòtesis i la realitat en el període en què tenen lloc directament en patrimoni en l'epígraf de "Reserves".

Els costos per serveis passats es reconeixen immediatament en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat (en l'epígraf de "Despeses de personal"), tret que els canvis en el pla de pensions estiguin condicionats a la continuïtat dels empleats en servei per un període de temps específic (període de consolidació). En aquest cas, els costos per serveis passats s'amortitzen segons el mètode lineal durant el període de consolidació. El cost d'interès d'actualitzar les obligacions de personal i el rendiment previst dels actius del pla es registren en l'epígraf "Resultat financer".

b) Altres obligacions posteriors a la jubilació

Algunes companyies de GAS NATURAL FENOSA ofereixen prestacions posteriors a la jubilació als seus empleats. El dret a aquest tipus de prestacions normalment està condicionat a la permanència de l'empleat en l'empresa fins a la seva jubilació i durant un mínim determinat d'anys. Els costos esperats d'aquestes prestacions es meriten durant la vida laboral dels empleats d'acord amb un mètode comptable similar al dels plans de pensions de prestacions definides. Les pèrdues i guanys actuàrials que sorgeixen de canvis en les hipòtesis actuàrials es carreguen o s'abonen a l'epígraf de "Reserves".

c) Indemnitzacions

Les indemnitzacions per cessament es paguen als empleats com a conseqüència de la decisió de rescindir el seu contracte de treball abans de l'edat normal de jubilació o quan el treballador ho accepta voluntàriament a canvi d'aquestes prestacions.

GAS NATURAL FENOSA reconeix aquestes prestacions quan s'ha compromès de manera demostrable a cessar en la seva feina als treballadors actuals, d'acord amb un pla formal detallat sense possibilitat de retirada, o proporcionar indemnitzacions per cessament. En cas que sigui necessari el mutu acord, únicament es registra la provisió en aquelles situacions en què GAS NATURAL FENOSA ha decidit que donarà el seu consentiment a la baixa dels empleats, una vegada sol·licitada per ells.

3.3.15 Provisions

Es reconeixen les provisions quan GAS NATURAL FENOSA té una obligació present, ja sigui legal o implícitament, com a resultat de successos passats, i hi han més probabilitats que hagi de ser necessària una sortida de recursos per liquidar l'obligació que en cas contrari; i l'import s'ha estimat de manera fiable. No es reconeixen provisions per pèrdues d'explotació futures.

Es valoren les provisions al valor present de l'import necessari per liquidar l'obligació a la data del balanç, segons la millor estimació disponible.

Quan s'espera que part del desemborsament necessari per liquidar la provisió sigui reemborsat per un tercer, el reemborsament es reconeix com un actiu independent, sempre que sigui pràcticament segura la seva recepció.

GAS NATURAL FENOSA té l'obligació de desmantellar determinades instal·lacions en finalitzar la seva vida útil, com pot ser el cas de les vinculades a centrals nuclears i explotacions mineres, així com de dur a terme la restauració mediambiental de l'emplaçament on aquestes s'ubiquen. Per a tal fi es registra en l'immobilitzat material el valor present del cost que suposarà realitzar aquestes tasques que, en el cas de les nuclears, abasten fins al moment en què l'entitat pública empresarial ENRESA es fa càrrec del desmantellament i gestió dels residus, amb contrapartida a provisions per a riscos. Aquesta estimació es revisa anualment de manera que la provisió reflecteixi el valor present dels costos futurs augmentant o disminuint el valor de l'actiu. La variació de la provisió originada per la seva actualització financera es registra amb càrrec a l'epígraf de "Despeses financeres".

En aquells contractes on les obligacions assumides comporten uns costos inevitables superiors als beneficis econòmics que s'espera percebre d'ells, es reconeix la despesa i la provisió corresponent per l'import del valor present de la diferència existent.

En el cas que GAS NATURAL FENOSA no tingui els drets d'emissió CO₂ suficients per complir les seves quotes d'emissió, es registra en provisions el dèficit valorat al cost d'adquisició per drets comprats i el valor raonable per als drets pendents de compra.

3.3.16 Arrendaments

a) Arrendaments financers

Els arrendaments on l'arrendatari té substancialment tots els riscos i els avantatges derivats de la propietat dels actius es classifiquen com a arrendaments financers. Es reconeixen a l'inici del contracte al menor d'entre el valor raonable de l'actiu i el valor actual dels pagaments per l'arrendament, inclosa, si s'escau, l'opció de compra. Cada pagament per arrendament és desglossa entre la reducció del deute i la càrrega financera, de manera que s'obtingui un tipus d'interès constant sobre el deute pendent d'amortitzar. L'obligació de pagament derivada de l'arrendament, neta de la càrrega financera, es reconeix en el passiu del Balanç de Situació Consolidat. La part d'interès de la càrrega financera s'imputa al Compte de Pèrdues i Guanyos Consolidat durant el període de vigència de l'arrendament per tal d'obtenir un tipus d'interès diari constant sobre el deute pendent d'amortitzar a cada període. L'immobilitzat material adquirit sota contractes d'arrendament financer s'amortitza durant la vida útil de l'actiu.

b) Arrendaments operatius

Els arrendaments en els quals l'arrendador conserva una part important dels riscos i avantatges derivats de la titularitat es classifiquen com a arrendaments operatius. Els pagaments en concepte d'arrendament operatiu es carreguen en el Compte de Pèrdues i Guanyos Consolidat sobre una base lineal durant el període d'arrendament.

GAS NATURAL FENOSA manté contractes de compromís de capacitat de generació d'energia elèctrica i de compravenda d'energia elèctrica per a les seves centrals de cycle combinat a Mèxic i Puerto Rico. Una part dels ingressos s'obté com a càrrec fix de capacitat mitjançant el qual es garanteix la disponibilitat de la central. Aquests contractes es classifiquen com a arrendaments operatius, de manera que els càrrecs fixos es reconeixen de forma lineal en cada exercici del període del contracte, amb independència del calendari de facturació acordat, en mantenir GAS NATURAL FENOSA tots els riscos i beneficis sobre els actius, ja que:

- En finalitzar el termini de l'arrendament, l'arrendador (GAS NATURAL FENOSA) segueix mantenint la propietat de l'actiu.
- L'arrendatari no té dret a exigir una pròrroga en el termini de l'arrendament.
- L'arrendatari no disposa d'opció de compra alguna.
- El risc de l'operació recau sobre l'arrendador.
- El càrrec fix per capacitat pot arribar a ser zero en els períodes en què la disponibilitat de la central estigui per sota de la garantida. Si l'incompliment fos prolongat, podria arribar a cancel·lar-se el contracte.
- El valor actual dels càrrecs per capacitat és inferior al cost de construcció de la central.
- L'arrendador té dret a vendre energia a tercers per la part de la capacitat instal·lada que supera la compromesa en contracte.

3.3.17 Impost sobre beneficis

La despesa meritada de l'impost sobre beneficis inclou la despesa per l'impost diferit i la despesa per l'impost corrent, entès aquest com la quantitat a pagar (o recuperar) relativa al resultat fiscal de l'exercici.

Els impostos diferits es registren per comparació de les diferències temporàries que sorgeixen entre les bases fiscals dels actius i passius i els seus imports comptables en els Comptes Anuals Consolidats utilitzant els tipus impositius que s'espera que estiguin en vigor quan els actius i passius es realitzin. Pels beneficis no distribuïts de les filials no es reconeixen impostos diferits quan GAS NATURAL FENOSA pot controlar la reversió de les diferències temporals i sigui probable que no hagin de revertir en un futur previsible.

Els impostos diferits originats per càrrecs o abonaments directes en comptes de patrimoni es comptabilitzen també amb càrrec o abonament al patrimoni.

Els actius per impostos diferits i crèdits fiscals es reconeixen únicament en la mesura que es considera probable que es disposarà de beneficis fiscals futurs amb què poder compensar les diferències temporàries i fer efectius els crèdits fiscals.

3.3.18 Reconeixement d'ingressos i despeses i liquidacions per activitats regulades

a) General

Les vendes de béns es reconeixen quan els productes han estat lliurats al client i el client els ha acceptat, encara que no s'hagin facturats, o, quan sigui aplicable, els serveis han estat prestats i la probabilitat de cobrança dels corresponents comptes a cobrar està raonablement assegurada. La xifra de vendes de l'exercici inclou l'estimació de l'energia subministrada que es troba pendent de facturació.

Les despeses es reconeixen atenent a la seva meritació, de forma immediata, en el supòsit de desemborsaments que no hagin de generar beneficis econòmics futurs o quan no compleixen els requisits necessaris per a registrar-les comptablement com a actiu.

Les vendes es valoren netes d'impostos i descomptes i s'eliminen les transaccions entre companyies de GAS NATURAL FENOSA.

b) Ingressos de l'activitat de gas i liquidacions per activitats regulades

A la nota 2 es descriuen els aspectes fonamentals de les regulacions del sector gasista que són d'aplicació.

El marc regulador del sector gasista a Espanya preveu un procediment de liquidacions per a la redistribució entre les empreses del sector de la facturació obtinguda neta, de manera que cada empresa percebi la retribució que li ha estat reconeguda per les seves activitats regulades.

La retribució de l'activitat regulada de distribució de gas es calcula i registra com a ingrés en funció de l'actualització de la retribució de l'exercici anterior, de l'increment mitjà de consumidors i de l'energia vehiculada segons s'estableix en l'Ordre Ministerial que la determina cada any i s'ajusta amb les dades reals.

La retribució de l'activitat regulada de transport de gas es registra com a ingrés per l'import assignat a l'Ordre Ministerial que la determina cada any.

L'Ordre Ministerial de 28 d'octubre de 2002 per la qual es regulen els procediments de liquidació de les activitats regulades de gas estableix que les desviacions que es posin de manifest per l'aplicació del procediment de liquidacions entre els ingressos nets liquidables definitius i les retribucions acreditades cada any, seran tingudes en compte en el càlcul dels peatges i cànons dels dos anys següents. A la data de formulació d'aquests Comptes Anuals Consolidats no s'ha publicat la liquidació definitiva de l'exercici 2009, però sí que s'han tingut en compte les desviacions provisionals d'aquest exercici a fi de calcular els peatges i cànons de l'exercici 2011. No s'espera que de les liquidacions definitives es derivin diferències significatives respecte a les estimacions realitzades.

La xifra d'ingressos inclou l'import tant de les vendes d'últim recurs com de les vendes realitzades en el mercat liberalitzat, ja que tant el comercialitzador d'últim recurs com el comercialitzador lliure es consideren un agent principal i no un comissionista del subministrament realitzat.

Els intercanvis de gas que no tinguin un valor diferent i no comportin costos que produeixin diferències de valor no es consideren transaccions que produeixen ingressos ordinaris i no s'inclouen, per tant, en la xifra d'ingressos.

Es reconeix com a ingrés la millor estimació de gas i serveis subministrats pendents de facturar.

c) Ingressos per les activitats regulades de distribució d'electricitat

A la nota 2 es descriuen els aspectes fonamentals de les regulacions del sector elèctric que són d'aplicació.

El marc regulador del sector elèctric a Espanya preveu un procediment de liquidacions per a la redistribució entre les empreses del sector de la facturació obtinguda neta, de manera que cada empresa percebi la retribució que li ha estat reconeguda per les seves activitats regulades.

La retribució de les activitats regulades de transport i distribució elèctrica es registren com a ingressos per l'import assignat a l'Ordre Ministerial que la determina cada any.

La retribució de l'energia generada a les centrals de carbó autòcton subjectes al mecanisme de restriccions per garantia de subministrament es registren com a ingressos pel preu determinat en el Reial Decret 134/2010.

A la data de formulació d'aquests Comptes Anuals Consolidats no s'han publicat les liquidacions definitives dels exercicis 2007 a 2008, però no s'espera que de les liquidacions definitives es derivin diferències significatives respecte a les estimacions realitzades.

En els exercicis compresos entre 2006 i 2011, els ingressos recaptats per les empreses del sector elèctric espanyol no han estat suficients per retribuir les diferents activitats regulades i costos del sistema. Les empreses generadores, entre les quals hi ha Gas Natural SDG, S.A., s'han vist obligades a finançar aquest dèficit d'ingressos, fins al seu finançament definitiu a través del Fons de Titulització del dèficit del sistema elèctric.

Durant l'exercici 2008 es va subhastar la totalitat del dèficit de l'exercici 2007, havent-se rebut tant el principal finançat com els interessos del període. Pel que fa al dèficit dels exercicis 2006, 2008, 2009 i 2010, de conformitat amb la legislació en vigor (Nota 2), la recuperació de les aportacions que no s'hagin cedit a tercers es realitzarà mitjançant la cessió al Fons de Titulització dels drets de cobrament. Donada la previsió, d'acord amb la legislació en vigor, que les cessions es produeixin en un període inferior a un any, l'import a recuperar estimat s'ha registrat en l'epígraf "Altres actius financers corrents" del Balanç de Situació Consolidat.

La xifra d'ingressos inclou l'import tant de les vendes d'electricitat d'últim recurs com de les vendes realitzades en el mercat liberalitzat, ja que tant el comercialitzador d'últim recurs com el comercialitzador lliure es consideren un agent principal i no un comissionista del subministrament realitzat. En conseqüència, es registren per l'import total les vendes i les compres d'energia. No obstant això, les compres i vendes d'energia realitzades al pool per les empreses de generació i comercialització del grup realitzades en el mateix tram horari s'eliminen en el procés de consolidació.

Es reconeix com a ingrés la millor estimació de l'electricitat i serveis subministrats que es troben pendents de facturar.

d) Altres ingressos i despeses

En la comptabilització dels ingressos derivats dels contractes de prestació de serveis s'utilitza el mètode del percentatge de realització en el que, quan els ingressos poden ser estimats de manera fiable, aquests són registrats en funció del grau d'avanç en l'execució del contracte a la data de tancament, calculat com la proporció que representen els costos incorreguts a la data sobre l'estimació dels costos necessaris per a l'execució del contracte.

Si els ingressos del contracte no poden ser estimats de manera fiable, els costos (i el seu ingrés corresponent) es registren en el període en què es produeixen sempre que els primers siguin recuperables. No es registra el marge del contracte fins al moment en què es té certesa del mateix, en base a la planificació de costos i ingressos.

En el cas que els costos totals superin els ingressos del contracte, aquesta pèrdua es reconeix immediatament en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de l'exercici.

Els ingressos i despeses per interessos es reconeixen usant el mètode del tipus d'interès efectiu.

Els ingressos per dividends es reconeixen quan s'estableix el dret a rebre el cobrament.

3.3.19 Estat de Fluxos d'Efectiu

L'Estat de Fluxos d'Efectiu Consolidat ha estat elaborat utilitzant el mètode indirecte, i en el mateix s'utilitzen les següents expressions amb el significat que a continuació s'indica:

- a) Activitats d'explotació: activitats que constitueixen els ingressos ordinaris del grup, així com altres activitats que no poden ser qualificades com d'inversió o finançament
- b) Activitats d'inversió: activitats d'adquisició, alienació o disposició per altres mitjans d'actius no corrents i altres inversions no incloses en l'efectiu i els seus equivalents.
- c) Activitats de finançament: activitats que produeixen canvis en la grandària i composició del patrimoni net i dels passius que no formen part de les activitats d'explotació.

3.3.20 Estimacions i hipòtesis comptables significatives

La preparació dels Comptes Anuals Consolidats requereix la realització d'estimacions i hipòtesis. Es relacionen a continuació les normes de valoració que requereixen una major quantitat d'estimacions:

a) Immobilitzat material (Nota 3.3.4)

La determinació de les vides útils de l'immobilitzat material requereix d'estimacions respecte al nivell d'utilització dels actius, així com respecte l'evolució tecnològica esperada. Les hipòtesis respecte al nivell d'utilització, marc tecnològic i el seu desenvolupament futur impliquen un grau significatiu de judici, en la mesura que el moment i la naturalesa de futurs esdeveniments són difícils de preveure.

b) Deteriorament d'actius no financers (Nota 3.3.5)

El valor recuperable estimat de les UGE aplicat a les proves de deteriorament ha estat determinat a partir dels fluxos d'efectiu descomptats basats en els pressupostos de GAS NATURAL FENOSA.

c) Derivats i altres instruments financers (Nota 3.3.7)

El valor raonable dels instruments financers que es comercialitzen en mercats actius es basa en els preus de mercat a la data de Balanç de Situació Consolidat. El preu de cotització de mercat que s'utilitza pels actius financers és el preu corrent comprador.

El valor raonable dels instruments financers que no cotitzen en un mercat actiu es determina usant tècniques de valoració. GAS NATURAL FENOSA utilitza una varietat de mètodes i realitza hipòtesis que es basen en les condicions del mercat existents en cada una de les dates del balanç. Per determinar el valor raonable de la resta d'instruments financers s'utilitzen altres tècniques, com la de fluxos d'efectiu descomptats estimats. El valor raonable de les permutes de tipus d'interès es calcula com el valor actual dels fluxos futurs d'efectiu estimats. El valor raonable dels contractes de tipus de canvi a termini es determina usant els tipus de canvi a termini cotitzats en el mercat en la data del balanç. El valor raonable dels derivats de preus de *commodities* es determina utilitzant les corbes futures de preus cotitzats en el mercat en la data de balanç.

S'assumeix que l'import en llibres menys la provisió per deteriorament de valor dels comptes a cobrar i a pagar s'aproxima al seu valor raonable. El valor raonable dels passius financers a efectes de la presentació d'informació financera s'estima descomptant els fluxos contractuals futurs d'efectiu al tipus d'interès corrent del mercat del que pot disposar GAS NATURAL FENOSA per instruments financers similars.

d) Provisions per obligacions amb el personal (Nota 3.3.14)

El càlcul de la despesa per pensions, altres despeses de prestacions posteriors a la jubilació o altres passius posteriors a la jubilació, requereix l'aplicació de diverses hipòtesis. GAS NATURAL FENOSA estima al tancament de cada exercici la provisió necessària per tal de fer front als compromisos per pensions i obligacions similars, d'acord amb l'assessorament d'actuaris independents. Els canvis que afecten a aquestes hipòtesis poden donar com a resultat diferents imports de despeses i passius comptabilitzats. Les hipòtesis més importants per a la valoració del passiu per pensions o prestacions posteriors a la jubilació són el consum d'energia dels beneficiaris en el seu període de passius, l'edat de jubilació, la inflació i la taxa de descompte utilitzada. A més, les hipòtesis de la cobertura de la seguretat social són essencials per determinar altres prestacions posteriors a la jubilació. Els canvis futurs en aquestes hipòtesis tindran un impacte sobre les despeses i passius futurs per pensions.

e) Provisions (Nota 3.3.15)

GAS NATURAL FENOSA fa una estimació dels imports a liquidar en el futur, incloent els corresponents a obligacions contractuals, litigis pendents, costos futurs per al desmantellament i tancament de determinades instal·lacions i restauració de terrenys o altres passius. Aquestes estimacions estan subjectes a la interpretació dels fets i circumstàncies actuals, projeccions d'esdeveniments futurs i estimacions dels efectes financers d'aquests esdeveniments.

f) Impost sobre beneficis (Nota 3.3.17)

El càlcul de la despesa per l'impost sobre beneficis requereix la interpretació de normativa fiscal en les jurisdiccions on opera GAS NATURAL FENOSA. La determinació de desenllaços esperats respecte a controvèrsies i litigis pendents, requereix la realització d'estimacions i judicis significatius. GAS NATURAL FENOSA avalua la recuperabilitat dels actius per impostos diferits en base a les estimacions de resultats fiscals futurs i a la capacitat de generar resultats suficients durant els períodes en els que siguin deduïbles aquests impostos diferits. Els passius per impostos diferits es registren d'acord amb les estimacions realitzades dels actius nets que en un futur no seran fiscalment deduïbles.

g) Reconeixement d'ingressos i liquidacions per activitats regulades (Nota 3.3.18)

Els ingressos per subministrament d'energia són reconeguts quan el bé ha estat lliurat al client en base a les lectures periòdiques del comptador i inclouen la meritació estimada pel valor del bé consumit des de la data de la lectura del comptador fins al tancament del període. El consum diari estimat es deriva dels perfils històrics de client ajustats estacionalment i altres factors que poden mesurar i que afectin el consum. Històricament, no s'ha realitzat cap ajust material corresponent als imports registrats com a ingressos no facturats i no s'espera tenir-los en el futur.

Determinades magnituds del sistema elèctric, incloent-hi les corresponents a altres empreses que permeten estimar la liquidació global del sistema elèctric que haurà de materialitzar-se en les corresponents liquidacions definitives, podrien afectar la determinació de l'import corresponent al dèficit de les liquidacions de les activitats regulades elèctriques a Espanya.

Nota 4. Informació financera per segments

Un segment d'explotació és un component que desenvolupa activitats de negoci per les que pot obtenir ingressos ordinaris i incórrer en despeses, els resultats d'explotació són revisats de manera regular per la màxima autoritat en la presa de decisions d'explotació de l'entitat, per decidir sobre els recursos que s'han d'assignar al segment i avaluar el seu rendiment, i en relació amb el qual es disposa d'informació financera diferenciada.

a) Informació per segments

Els segments d'operació de GAS NATURAL FENOSA són:

- Distribució de gas. Engloba el negoci regulat de distribució de gas a Espanya, Amèrica Llatina i Resta (Itàlia).

El negoci de distribució de gas a Espanya inclou l'activitat regulada de distribució de gas, els serveis d'accés de tercers a la xarxa, a més de les activitats relacionades amb la distribució.

La distribució a Amèrica Llatina (Argentina, Brasil, Colòmbia i Mèxic) inclou l'activitat regulada de distribució de gas i les vendes a clients a preus regulats.

La distribució de gas a Resta (Itàlia) consisteix en la distribució regulada de distribució i comercialització de gas.

- Distribució d'electricitat. Engloba el negoci regulat de distribució d'energia elèctrica a Espanya, Amèrica Llatina i Resta (Moldàvia).

El negoci de distribució d'electricitat a Espanya inclou l'activitat regulada de distribució d'electricitat, les actuacions de serveis de xarxa i altres actuacions associades a l'accés de tercers a la xarxa de distribució.

El negoci de distribució d'electricitat a Amèrica Llatina correspon a l'activitat regulada de distribució d'electricitat i vendes a clients a preus regulats a Colòmbia, Nicaragua i Panamà.

S'inclou el negoci de distribució d'electricitat a Guatemala fins a la data de la seva alienació, el 19 de maig de 2011 (Nota 9).

El negoci de distribució d'electricitat a Moldàvia consisteix en la distribució regulada d'electricitat i comercialització a tarifa d'aquesta en l'àmbit del país.

- Electricitat. Inclou la generació d'electricitat a Espanya, a Amèrica Llatina (a Costa Rica, Mèxic, Puerto Rico, Panamà i República Dominicana) i Resta (Kenya).

El negoci d'electricitat a Espanya inclou les activitats de generació d'electricitat mitjançant centrals de cicle combinat, tèrmiques, nuclears, hidràuliques, cogeneració i parcs de generació eòlica, així com altres tecnologies de règim especial, el subministrament d'electricitat en mercats majoristes i la comercialització majorista i minorista d'electricitat en el mercat liberalitzat espanyol.

- Gas. Inclou l'activitat derivada de les infraestructures de gas, l'activitat d'aprovisionament i comercialització i la d'Unión Fenosa Gas.

El negoci d'infraestructures inclou les activitats d'exploració i de producció de gas des del moment de la seva extracció fins el procés de líquüefacció. També recull les activitats de la cadena de valor de Gas Natural Liquefacció (GNL) des de la seva sortida dels països exportadors (plantes de líquüefacció) fins als punts d'entrada dels mercats finals, incloent el transport marítim del GNL i el procés de regasificació. També inclou la operació del gasoducte Magrib-Europa.

El negoci de aprovisionament i comercialització inclou les activitats de aprovisionament i comercialització de gas natural a clients majoristes i minoristes del mercat liberalitzat espanyol, a més del subministrament de productes i serveis relacionats amb la comercialització minorista. Així mateix, inclou les vendes de gas natural a clients fora d'Espanya.

El negoci d'Unión Fenosa Gas inclou les activitats de líquüefacció a Damietta (Egipte), de transport marítim, de regasificació a Sagunt i de aprovisionament i comercialització de gas, gestionades de manera conjunta amb un altre soci.

- Altres. Inclou l'explotació del jaciment de carbó de la societat Kangra Coal (Proprietary), Ltd. a Sud-àfrica, les activitats relacionades amb fibra òptica i la resta de les activitats alienes a l'energia.

Els resultats i inversions per segments pels períodes de referència són els següents:

Informació financera per segments—Compte de Pèrdues i Guanys

2011	Distribució de gas				Distribució d'electricitat				Electricitat				Gas					
	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Infraestructures	Proveïm. i Comerc.	Unión Fenosa Gas	Total	Altres	Total
INCN segments	1.240	2.585	238	4.063	922	2.290	206	3.418	5.452	865	126	6.443	289	8.603	1.011	9.903	650	24.477
INCN entre segments	(108)	–	–	(108)	(30)	(2)	–	(32)	(1.182)	(9)	–	(1.191)	(192)	(1.220)	(495)	(1.907)	(163)	(3.401)
INCN consolidat	1.132	2.585	238	3.955	892	2.288	206	3.386	4.270	856	126	5.252	97	7.383	516	7.996	487	21.076
Ebitda	896	621	70	1.587	680	306	30	1.016	809	245	14	1.068	184	444	277	905	69	4.645
Altres resultats	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	268	268
Amortització d'immobilitzat	(284)	(113)	(23)	(420)	(220)	(71)	(6)	(297)	(560)	(101)	(5)	(666)	(65)	(14)	(157)	(236)	(131)	(1.750)
Dotació a provisions	–	(14)	(4)	(18)	(1)	(102)	–	(103)	(46)	–	–	(46)	–	(47)	–	(47)	(2)	(216)
Resultat d'exploració	612	494	43	1.149	459	133	24	616	203	144	9	356	119	383	120	622	204	2.947
Resultat financer net	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(932)
Resultat mètode participació	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	7	7	–	7
Resultat abans d'impostos	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2.022
Impost sobre beneficis	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(496)
Resultat de l'exercici	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1.526

2010	Distribució de gas				Distribució d'electricitat				Electricitat				Gas					
	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Infraestructures	Proveïm. i Comerc.	Unión Fenosa Gas	Total	Altres	Total
INCN segments	1.299	2.645	210	4.154	884	2.200	188	3.272	5.420	954	96	6.470	264	7.678	849	8.791	584	23.271
INCN entre segments	(127)	–	–	(127)	(55)	(2)	–	(57)	(1.144)	(8)	–	(1.152)	(179)	(1.525)	(365)	(2.069)	(236)	(3.641)
INCN consolidat	1.172	2.645	210	4.027	829	2.198	188	3.215	4.276	946	96	5.318	85	6.153	484	6.722	348	19.360
Ebitda	915	635	70	1.620	645	390	27	1.062	974	263	15	1.252	191	57	224	472	71	4.477
Altres resultats	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	370	370
Amortització d'immobilitzat	(289)	(112)	(22)	(423)	(213)	(89)	(5)	(307)	(537)	(105)	(6)	(648)	(50)	(14)	(146)	(210)	(128)	(1.716)
Dotació a provisions	–	(7)	(6)	(13)	(12)	(124)	(1)	(137)	(50)	(4)	–	(54)	–	(31)	–	(31)	(3)	(238)
Resultat d'exploració	626	516	42	1.184	420	177	21	618	387	154	9	550	141	12	78	231	310	2.893
Resultat financer net	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(1.015)
Resultat mètode participació	–	–	–	–	–	–	–	–	(1)	–	–	(1)	–	–	3	3	3	5
Resultat abans d'impostos	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1.883
Impost sobre beneficis	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(468)
Resultat de l'exercici	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1.415

INCN correspon a l'import net de la xifra de negocis.

L'Ebitda es calcula com a "Resultat d'exploració" sense tenir en compte l'epígraf de "Altres resultats", més l'epígraf d' "Amortització d'immobilitzat" i la dotació de provisions operatives.

L'Ebitda de l'exercici 2010 d' "Aprovisionament i comercialització" es va veure minorat per un import de 305 milions d'euros per l'efecte net de diverses partides no recurrents entre les quals destacaven, entre altres, les provisions, addicionals a les ja realitzades fins ara, pels riscos derivats del contenciós amb Sonatrach (Nota 15).

Informació financera per segments-Actius, Passius i Inversions

2011	Distribució de gas				Distribució d'electricitat				Electricitat				Gas					
	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Infraestructures	Pro-veim. i Comerc.	Unión Fenosa Gas	Total	Altres	Total
Actius ⁽¹⁾	4.208	2.633	673	7.514	5.160	2.087	163	7.410	11.562	1.758	118	13.438	1.055	2.469	2.301	5.825	1.953	36.140
Inversions mètode de la participació	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	-	23	-	1	61	62	14	99
Passius ⁽²⁾	(786)	(488)	(104)	(1.378)	(696)	(893)	(33)	(1.622)	(1.326)	(192)	(26)	(1.544)	(65)	(2.560)	(159)	(2.784)	(1.085)	(8.413)
Inversió immobilitzat intangible ⁽³⁾	9	16	28	53	11	2	1	14	27	5	-	32	5	-	-	5	72	176
Inversió immobilitzat material ⁽⁴⁾	251	133	8	392	329	131	16	476	184	42	0	226	27	20	10	57	79	1.230
Combinacions de negoci ⁽⁵⁾	-	-	10	10	-	-	-	-	77	-	-	77	-	-	-	-	-	87

2010	Distribució de gas				Distribució d'electricitat				Electricitat				Gas					
	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Espanya	Amèrica Llatina	Resta	Total	Infraestructures	Pro-veim. i Comerc.	Unión Fenosa Gas	Total	Altres	Total
Actius ⁽¹⁾	4.192	2.625	640	7.457	4.959	2.294	128	7.381	11.308	1.738	115	13.161	1.025	2.472	2.293	5.790	1.913	35.702
Inversions mètode de la participació	5	-	-	5	-	-	-	-	29	-	-	29	-	1	60	61	10	105
Passius ⁽²⁾	(765)	(532)	(72)	(1.369)	(560)	(815)	(21)	(1.396)	(929)	(201)	(20)	(1.150)	(66)	(2.696)	(115)	(2.877)	(1.571)	(8.363)
Inversió immobilitzat intangible ⁽³⁾	5	15	28	48	4	-	-	4	21	-	-	21	8	-	2	10	66	149
Inversió immobilitzat material ⁽⁴⁾	216	93	10	319	309	137	16	462	340	149	2	491	14	19	24	57	65	1.394
Combinacions de negoci ⁽⁵⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(1) Els Actius per segments consisteixen en actius d'explotació (incloent immobilitzat material, immobilitzat intangible, llevat del fons de comerç que es detalla a la nota 5, existències, derivats designats com a cobertura de transaccions comercials futures, clients, deutors i efectiu i altres mitjans líquids equivalents). Exclouen els saldos deutors amb Hisenda Pública, els actius financers i els derivats per negociació o cobertura de préstecs. Els actius no considerats suposen 10.362 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (9.641 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).

(2) Els Passius per segments consisteixen en passius d'explotació (incloent derivats designats com a operacions de cobertura per a transaccions futures). Exclouen conceptes com Hisenda Pública creditora, deute financer i els derivats de cobertura corresponents. Els passius no considerats suposen 23.648 milions d'euros a desembre de 2011 (24.006 milions d'euros a desembre de 2010).

(3) S'inclou la inversió en immobilitzat intangible (Nota 5) detallada per segments d'operació.

(4) S'inclou la inversió en immobilitzat material (Nota 6) detallada per segments d'operació. En la inversió en immobilitzat material de Distribució de gas a Espanya s'inclou la compra de determinats actius de distribució i transport secundari de gas a les comunitats autònomes d'Andalucía i Castilla-La Mancha, realitzada al mes de febrer de 2011 a la Sociedad Corporación Llorente Muñoz, S.L. per un import de 27 milions d'euros.

(5) S'inclouen les combinacions de negoci (Nota 30) detallades per segments d'operació.

b) Informació per àrees geogràfiques

El domicili de GAS NATURAL FENOSA, on resideix l'operativa principal, està ubicat a Espanya. Les àrees d'operacions abasten principalment la resta d'Europa (Itàlia, França i Moldàvia), Amèrica Llatina i altres.

L'import net de la xifra de negoci de GAS NATURAL FENOSA assignat segons el país de destinació es detalla en el quadre següent:

	2011	2010
Espanya	12.224	11.772
Resta d'Europa	1.203	1.192
Amèrica Llatina	6.370	5.954
Altres	1.279	712
Total	21.076	19.630

Els actius de GAS NATURAL FENOSA, que inclouen els actius d'explotació segons descripció anterior i les inversions comptabilitzades aplicant el mètode de la participació assignats, segons la ubicació dels mateixos són els següents:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Espanya	27.813	27.556
Resta d'Europa	810	693
Amèrica Llatina	6.582	6.508
Altres	1.034	1.050
Total	36.239	35.807

Les inversions en immobilitzats materials i intangibles de GAS NATURAL FENOSA assignades segons la ubicació dels actius són:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Espanya	975	1.047
Resta d'Europa	54	57
Amèrica Llatina	345	400
Altres	32	39
Total	1.406	1.543

Nota 5. Immobilitzat intangible

El moviment produït en els exercicis 2011 i 2010 a l'immobilitzat intangible és el següent:

	Concessions i similars	Aplicacions informàtiques	Altre immobilitzat intangible	Subtotal	Fons de comerç	Total
Cost brut	3.614	561	2.620	6.795	6.056	12.851
Fons d'amortització	(1.023)	(371)	(71)	(1.465)	–	(1.465)
Valor net comptable a 1.1.2010	2.591	190	2.549	5.330	6.056	11.386
Inversió	42	76	31	149	–	149
Desinversió	(1)	–	(56)	(57)	–	(57)
Dotació a l'amortització	(112)	(70)	(139)	(321)	–	(321)
Diferències de conversió	154	3	2	159	20	179
Combinacions de negoci i altres (Nota 30)	–	–	–	–	–	–
Reclassificacions i altres ⁽¹⁾	57	4	(100)	(39)	(74)	(113)
Valor net comptable a 31.12.2010	2.731	203	2.287	5.221	6.002	11.223
Cost brut	3.902	588	2.521	7.011	6.002	13.013
Fons d'amortització	(1.171)	(385)	(234)	(1.790)	–	(1.790)
Valor net comptable a 01.1.2011	2.731	203	2.287	5.221	6.002	11.223
Inversió	42	87	47	176	–	176
Desinversió	(1)	–	(8)	(9)	–	(9)
Dotació a l'amortització	(111)	(76)	(166)	(353)	–	(353)
Diferències de conversió	(90)	(1)	(2)	(93)	13	(80)
Combinacions de negoci i altres (Nota 30)	43	–	238	281	4	285
Reclassificacions i altres ⁽²⁾	(19)	(1)	1	(19)	(143)	(162)
Valor net comptable a 31.12.2011	2.595	212	2.397	5.204	5.876	11.080
Cost brut	3.865	590	2.814	7.269	5.876	13.145
Fons d'amortització	(1.270)	(378)	(417)	(2.065)	–	(2.065)
Valor net comptable a 31.12.2011	2.595	212	2.397	5.204	5.876	11.080

(1) Inclou principalment traspasos de projectes de desenvolupament de generació eòlica a l'epígraf "Immobilitzat material en curs" per 64 milions d'euros, així com traspasos a l'epígraf "Actius no corrents mantinguts per a la venda" per import de 71 milions d'euros (Nota 9).

(2) Inclou Traspasos a l'epígraf "Actius no corrents mantinguts per a la venda" de concessions de distribució elèctrica per 88 milions d'euros i del fons de comerç per 69 milions d'euros de les societats a Guatemala (Nota 9), així com del fons de comerç per 68 milions d'euros d'EUFER (Nota 9), que s'han donat de baixa durant l'exercici 2011.

A la nota 4 s'inclou el detall de les inversions en immobilitzat intangible per segments.

A l'epígraf "Concessions i similars" s'inclou el valor de les concessions que es consideren actius intangibles d'acord amb la CINIIF 12 "Acords de concessió de serveis" (Nota 32) per un import net de 1.535 milions d'euros (1.592 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).

També s'inclou la concessió del gasoducte Magrib-Europa (Nota 32), per un import de 315 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (327 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).

També s'inclouen les concessions de distribució elèctrica adquirides com a conseqüència de la combinació de negocis d'Unión Fenosa per un import de 708 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (802 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), dels quals 684 milions d'euros corresponen a concessions de distribució elèctrica a Espanya que tenen una vida útil indefinida i la resta corresponen a concessions de distribució elèctrica en altres països (Nota 32).

L'epígraf "Altre immobilitzat intangible" inclou principalment:

- Llicències d'exploració de parcs de generació eòlica que ascendeixen a 303 milions d'euros a 31 de desembre de 2011, incloent els imports corresponents a l'adquisició de diverses societats de generació eòlica esmentada a la nota 30 (34 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).
- El cost de l'adquisició dels drets de regasificació en exclusiva a Puerto Rico que puguen a 49 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (58 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).
- Els drets d'emissió de CO₂ adquirits per 67 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (44 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).
- Altre immobilitzat intangible adquirit com a conseqüència de la combinació de negocis d'Unión Fenosa per un import de 1.947 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (2.073 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), que inclou bàsicament contractes de aprovisionament de gas i altres drets contractuals.

Es presenta a continuació un resum de l'assignació del fons de comerç per UGE o grups d'UGE:

	31 de desembre de 2011					
	Distribució de gas	Distribució electricitat	Electricitat	Unión Fenosa Gas	Altres	Total
Espanya	–	1.133	2.878	891	–	4.902
Latinoamérica	75	136	552	–	–	763
Resto	143	16	17	–	35	211
	218	1.285	3.447	891	35	5.876

	31 de desembre de 2010					
	Distribució de gas	Distribució electricitat	Electricitat	Unión Fenosa Gas	Altres	Total
Espanya	–	1.133	2.948	891	–	4.972
Latinoamérica	81	206	534	–	–	821
Resto	143	14	16	–	36	209
	224	1.353	3.498	891	36	6.002

Les proves de deteriorament s'han realitzat el 31 de desembre de 2011 i 2010. De l'anàlisi del deteriorament del fons de comerç realitzat no es va deduir que fos probable que sorgís cap deteriorament en un període futur (Nota 3.3.5).

L'immobilitzat intangible inclou, a 31 de desembre de 2011, elements en ús totalment amortitzats per un import de 176 milions d'euros.

Nota 6. Immobilitzat material

El moviment durant els exercicis 2011 i 2010 en les diferents comptes d'immobilitzat material i de les seves corresponents amortitzacions acumulades i provisions ha estat el següent:

	Terrenys i construccions	Instal·lacions tècniques de gas	Instal·lacions tècniques de generació elèctrica	Instal·lacions tècniques de transport i distribució elèctrica	Vaixells transport de gas	Altres i mobilitzat	Immobilitzat en curs	Total
Cost brut	579	7.740	10.142	5.314	661	1.086	2.003	27.525
Fons d'amortització	(66)	(3.330)	(395)	(19)	(86)	(259)	-	(4.155)
Valor net comptable a 1.1.2010	513	4.410	9.747	5.295	575	827	2.003	23.370
Inversió	27	248	78	182	-	45	814	1.394
Desinversió	(4)	(5)	(14)	(9)	-	-	(36)	(68)
Dotació a l'amortització	(18)	(355)	(670)	(253)	(24)	(75)	-	(1.395)
Diferències de conversió	16	107	115	148	-	25	50	461
Combinacions de negoci (Nota 30)	-	-	-	-	-	-	-	-
Reclassificacions i altres ⁽¹⁾	26	19	999	301	-	(7)	(1.894)	(556)
Valor net comptable a 1.1.2010	560	4.424	10.255	5.664	551	815	937	23.206
Cost brut	671	8.229	11.412	6.101	662	1.171	937	29.183
Fons d'amortització	(111)	(3.805)	(1.157)	(437)	(111)	(356)	-	(5.977)
Valor net comptable a 1.1.2011	560	4.424	10.255	5.664	551	815	937	23.206
Inversió	38	308	43	289	-	58	494	1.230
Desinversió	(3)	-	-	-	-	(3)	(8)	(14)
Dotació a l'amortització	(23)	(355)	(607)	(283)	(25)	(104)	-	(1.397)
Diferències de conversió	(1)	(29)	42	24	-	4	(2)	38
Combinacions de negoci (nota 30)	2	-	592	-	-	1	143	738
Reclassificacions i altres ⁽²⁾	(5)	(47)	(412)	(129)	-	65	(529)	(1.057)
Valor net comptable a 1.1.2011	568	4.301	9.913	5.565	526	836	1.035	22.744
Cost brut	688	8.198	11.721	6.259	662	1.315	1.035	29.878
Fons d'amortització	(120)	(3.897)	(1.808)	(694)	(136)	(479)	-	(7.134)
Valor net comptable a 31.12.2011	568	4.301	9.913	5.565	526	836	1.035	22.744

(1) Es mostren traspasos a l'epígraf "Actius no corrents mantinguts per a la venda" per import de 615 milions d'euros (Nota 9), dels quals 28 milions d'euros corresponen a actius venuts en l'exercici 2010 (Nota 9).

(2) S'inclouen traspasos a l'epígraf "Actius no corrents mantinguts per a la venda" per import de 1.081 milions d'euros, que s'han donat de baixa en l'exercici 2011 (Nota 9).

A la nota 4 s'inclou el detall de les inversions en immobilitzat material per segments.

Les despeses financeres activades en l'exercici 2011 en projectes d'immobilitzat durant la seva construcció ascendeixen a 17 milions d'euros (14 milions d'euros el 2010). Les despeses financeres capitalitzades en l'exercici 2011 representen l'1,8% del total dels costos financers per endeutament net (4,5% per a l'exercici 2010). La taxa mitjana de capitalització durant els exercicis 2011 i 2010 ha ascendit a 4,9% i 2,7% respectivament.

A l'epígraf "Instal·lacions tècniques de generació elèctrica" s'inclouen les illes de potència de les centrals de cycle combinat de Palos de la Frontera i Sagunt adquirides en règim d'arrendament financer (Nota 16).

A l'epígraf de "Vaixells transport de gas" s'inclou el valor actual, en el moment de l'adquisició, dels pagaments compromesos per al noliejament de 6 vaixells metaners (dels quals 2 vaixells han estat contractats conjuntament amb el Grup Repsol YPF i 2 vaixells han estat contractats pel negoci conjunt Unión Fenosa Gas) en règim d'arrendament financer (Nota 18).

A l'epígraf "Altres immobilitzats" es recull a 31 de desembre de 2011 el valor net comptable d'"Inversions en zones amb reserves" per 417 milions d'euros (411 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), entre les quals s'inclou les inversions en el jaciment de carbó de la societat Kangra Coal (Proprietary), Ltd. a Sud-àfrica, adquirida en la combinació de negocis d'Unión Fenosa i costos d'exploració per 64 milions d'euros (73 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).

L'immobilitzat en curs a 31 de desembre de 2011 inclou bàsicament inversions realitzades a:

- Els parcs de generació eòlica en construcció, per un import total de 214 milions d'euros.
- Inversions recurrents per al desenvolupament de la xarxa de distribució de gas per 130 milions d'euros i d'electricitat per 219 milions d'euros.

A l'exercici 2010 es va iniciar la operació de les centrals de cycle combinat de Màlaga, Port de Barcelona i Norte Durango (Mèxic).

L'immobilitzat material inclou, a 31 de desembre de 2010 elements en ús totalment amortitzats per un import de 1.081 milions d'euros.

És política de GAS NATURAL FENOSA contractar totes les pòlisses d'assegurances que s'estimin necessàries per a donar cobertura als possibles riscos que poguessin afectar els elements d'immobilitzat material.

GAS NATURAL FENOSA manté a 31 de desembre de 2011 compromisos d'inversió per 244 milions d'euros, bàsicament per a la construcció de parcs eòlics i pels projectes d'infraestructures de gas.

A 31 de desembre de 2011 GAS NATURAL FENOSA no disposava d'immobles d'inversió de valor significatiu.

Nota 7. Inversions comptabilitzades pel mètode de la participació

El moviment en els exercicis 2011 i 2010 de les inversions comptabilitzades pel mètode de la participació és el següent:

	2011	2010
A 1 de gener	105	141
Inversió	–	1
Participacions en el resultat del període	7	5
Dividends rebuts	(7)	(5)
Desinversions i traspessos	(6)	(37)
A 31 de desembre	99	105

Exercici 2011

Atesa la permuta dels actius de renovables d'EUFER a causa de l'acord de finalització de la col·laboració amb l'altre soci que es mantenia a través d'aquesta societat, s'ha produït la baixa de la participació en diverses societats que es comptabilitzaven pel mètode de la participació per un import de 4 milions d'euros (Nota 9).

Amb data 22 de desembre de 2011 es va materialitzar la liquidació de la societat Ensafeca Holding Empresarial S.L. en què GAS NATURAL FENOSA ostentava una participació del 18,5%, havent-se generat una plusvàlua abans d'impostos d'1 milió d'euros (Nota 28).

Exercici 2010

Amb data 17 de desembre de 2010 es va materialitzar la venda del 35% de Gas Aragón, S.A. per import de 75 milions d'euros, generant una plusvàlua abans d'impostos de 40 milions d'euros (Nota 28).

A l'Annex I es relacionen totes les empreses associades participades per GAS NATURAL FENOSA.

El percentatge en els resultats de les principals societats associades, cap de les quals cotitza en borsa, i els seus actius (incloent un fons de comerç de 17 milions d'euros) i passius agregats són els següents:

	País	Actiu	Passiu	Ingrés	Resultat	Participació (%)
2011						
Bluemobility Systems, S.L.	Espanya	1	–	–	–	20,0
Enervent, S.A.	Espanya	4	2	1	–	26,0
Kromschroeder, S.A.	Espanya	8	3	6	–	42,5
Sistemas Energéticos La Muela, S.A.	Espanya	2	–	1	–	20,0
Sistemas Energéticos Mas Garullo, S.A. ⁽¹⁾	Espanya	1	–	1	–	18,0
Sociedade Galega do Medio Ambiente, S.A.	Espanya	113	95	45	(1)	49,0
Subgrupo Unión Fenosa Gas ^(1/2)	Espanya/Oman	119	57	30	7	3,7-10,5
Torre Marenostrom, S.L.	Espanya	32	24	3	1	45,0
2010						
Bluemobility Systems, S.L.	Espanya	1	–	–	–	20,0
Enervent, S.A.	Espanya	5	2	1	–	26,0
Ensafeca Holding Empresarial, S.L. ⁽¹⁾	Espanya	2	–	–	–	18,5
Gas Aragón, S.A. ⁽³⁾	Espanya	–	–	9	3	–
Kromschroeder, S.A.	Espanya	7	2	6	–	42,5
Sistemas Energéticos La Muela, S.A.	Espanya	2	–	1	–	20,0
Sistemas Energéticos Mas Garullo, S.A. ⁽¹⁾	Espanya	2	1	1	–	18,0
Sociedade Galega do Medio Ambiente, S.A.	Espanya	116	97	41	(2)	49,0
Subgrupo Eufer ⁽¹⁾	Espanya	9	4	–	1	9,0-22,5
Subgrupo Unión Fenosa Gas ^(1/2)	Espanya/Oman	117	58	27	3	3,7-10,5
Torre Marenostrom, S.L.	Espanya	33	25	3	–	45,0

(1) Consolidada pel mètode de la participació tot i que el percentatge de participació se situa per sota del 20%, ja que GAS NATURAL FENOSA té una representació significativa en la seva gestió.

(2) Inclou les participacions en les societats associades Qalhat LNG SAOC i Regasificadora del Noroeste, S.A. i 3G Holdings Limited gestionades a través del subgrup Unión Fenosa Gas.

(3) Inclou els resultats de Gas Aragón, S.A. fins a la data de la seva venda, el 17 de desembre de 2010.

Nota 8. Actius financers

El detall dels actius financers, excloent els inclosos en els epígrafs “Deutors comercials i altres comptes a cobrar” (Nota 11) i “Efectius i altres actius líquids equivalents” (Nota 12), a 31 de desembre de 2011 i 2010, classificats per naturalesa i categoria és el següent:

A 31 desembre 2011	Disponibles per a la venda	Préstecs i partides a cobrar	Inversions mantingudes fins el venciment	Total
Instrumentos de patrimoni	75	–	–	75
Altres actius financers	–	948	1	949
Actius financers no corrents	75	948	1	1.024
Altres actius financers	–	1.388	–	1.388
Actius financers corrents	–	1.388	–	1.388
Total	75	2.336	1	2.412

A 31 desembre 2010	Disponibles per a la venda	Préstecs i partides a cobrar	Inversions mantingudes fins el venciment	Total
Instrumentos de patrimoni	90	–	–	90
Altres actius financers	–	603	1	604
Actius financers no corrents	90	603	1	694
Altres actius financers	–	1.901	–	1.901
Actius financers corrents	–	1.901	–	1.901
Total	90	2.504	1	2.595

Actius financers disponibles per a la venda

El moviment en els exercicis 2011 i 2010 dels actius financers disponibles per a la venda en funció del mètode emprat per al càlcul del seu valor raonable és el següent:

	2011				2010			
	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Total	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Total
A 1 de gener	–	–	90	90	141	–	78	219
Augments	–	–	3	3	–	–	4	4
Desinversions	–	–	(11)	(11)	(127)	–	–	(127)
Combinacions de negocis	–	–	–	–	–	–	–	–
Ajust a valor raonable	–	–	–	–	(14)	–	–	(14)
Diferències de conversió	–	–	(6)	(6)	–	–	11	11
Traspassos i altres	–	–	(1)	(1)	–	–	(3)	(3)
A 31 de desembre	–	–	75	75	–	–	90	90

Exercici 2011

Durant l'exercici 2011 les variacions de l'epígraf "Actius financers disponibles per a la venda" s'han produït bàsicament a conseqüència de la venda de la participació en la societat colombiana Proyecto TDO, S.A.S. per import de 9 milions d'euros, sense impacte en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat.

Exercici 2010

Durant l'exercici 2010 la principal variació de l'epígraf "Actius financers disponibles per a la venda" es va produir com a conseqüència de la venda a l'abril 2010 de la participació del 5% a Indra Sistemas, S.A. per un import total de 127 milions d'euros, que va generar un benefici abans d'impostos de 4 milions d'euros, reduint les reserves d'"Ajustos per canvis de valor" (Nota 28).

Préstecs i partides a cobrar

La composició a 31 de desembre de 2011 i 2010 es mostra a continuació:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Crèdits comercials	118	182
Fiances i depòsits	156	156
Deutors ingressos capacitat	19	17
Altres crèdits	655	248
Préstecs i partides a cobrar no corrents	948	603
Crèdits comercials	73	56
Dèficit de tarifa	1.231	1.747
Dividend a cobrar	1	2
Altres crèdits	83	96
Préstecs i partides a cobrar corrents	1.388	1.901
Total	2.336	2.504

El desglossament per venciments a desembre de 2011 i 2010 és el següent:

Venciments	A 31.12.11	A 31.12.10
Abans d'1 any	1.388	1.901
Entre 1 any i 5 anys	444	313
Més de 5 anys	504	290
Total	2.336	2.504

El valor raonable i el valor comptable d'aquests actius no difereixen de forma significativa.

A l'epígraf "Crèdits comercials" s'inclouen, principalment, crèdits per la venda d'instal·lacions de gas i electricitat. Els tipus d'interès corresponents (entre 7,75% i 9% per crèdits d'entre 1 a 5 anys) s'ajusten als tipus d'interès del mercat per a préstecs d'aquesta classe i durada.

A l'epígraf "Fiances i dipòsits" s'inclouen fonamentalment els imports rebuts dels clients en el moment de la contractació com a garantia del subministrament d'energia i que, d'acord amb la legislació que així ho estableix, han estat dipositats a les Administracions Públiques competents.

A l'epígraf "Deutors ingressos capacitat" es recullen els ingressos pendents de facturar reconeguts per la linealització en el període de vigència del contracte de compromís de capacitat de generació a Puerto Rico.

A l'epígraf "Altres crèdits no corrents", s'inclou el finançament de 258 milions d'euros a una companyia del Grup ContourGlobal per la venda de la central de cicle combinat d'Arrúbal (La Rioja) que es va produir en data 28 de juliol 2011 (Nota 9). Aquest crèdit està garantit per les accions d'aquesta companyia i per altres actius, merita un interès anual de mercat, i té venciment el 2021.

S'inclou també a l'epígraf "Altres crèdits" el valor de les concessions que es consideren actius financers d'acord amb la CINIIF 12 "Acords de concessió de serveis" (Nota 32) per import de 114 milions d'euros (113 milions d'euros a 31 desembre 2010).

A l'epígraf "Altres crèdits no corrents" s'inclou també l'import a cobrar que resulta del cost sobrevingut del laude arbitral dictat l'agost del 2010 (Nota 15), quantificat en 157 milions d'euros i a recuperar en un període de 5 anys, d'acord amb els termes de l'article 15 del Reial Decret Llei 6/2000, de 23 de juny, que estableix l'obligació per al titular del contracte d'aprovisionament de gas natural procedent d'Algèria i subministrat a través del gasoducte del Magrib de destinar-lo preferentment al subministrament a tarifa. L'estimació d'aquest import s'ha efectuat d'acord amb la quantificació realitzada pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme en el Projecte de Reial Decret que va remetre al mes de novembre a la CNE i al Consell Consultiu d'Hidrocarburs en el qual es revisa, com a conseqüència del laude esmentat, la retribució del gas natural destinat al mercat a tarifa procedent del contracte d'Algèria a què fa referència l'esmentat Reial Decret 6/2000 i en el qual es proposa un recàrrec per al finançament del cost sobrevingut com a conseqüència del laude a ser liquidat pel sistema gasista a la societat Sagane, S.A. (Nota 2.1.2).

S'inclou en l'epígraf "Altres crèdits no corrents" i "Altres crèdits corrents" el valor actual dels imports diferits pendents de cobrament de la venda de les participacions esmentada en la nota 18 a Chemo España, S.L. per import de 14 milions de dòlars nord-americans, amb venciments entre 2012 i 2013.

El finançament del dèficit de les liquidacions de les activitats regulades d'electricitat, s'inclou a l'epígraf "Altres actius financers corrents"; de tal manera que, d'acord amb la legislació vigent, hi ha el dret a percebre el seu reintegrament i sense que es trobi subjecte a factors contingents futurs, preveient la seva recuperació en un termini inferior a dotze mesos. A 31 de desembre de 2011, GAS NATURAL FENOSA manté un dret de cobrament per aquest dèficit per import de 1.231 milions d'euros corresponents a l'exercici 2006 (192 milions d'euros), a l'exercici 2008 (194 milions d'euros), a l'exercici 2010 (317 milions d'euros) i a l'exercici 2011 (528 milions d'euros). Aquests actius meriten interessos d'acord amb allò establert a la nota 2.

Durant l'exercici 2011, addicionalment als cobraments rebuts de les liquidacions, s'han realitzat onze emissions del Fons de Titulització del dèficit del sistema elèctric, havent cobrat GAS NATURAL FENOSA com a resultat d'aquestes emissions un import de 1.102 milions d'euros. Els drets de cobrament pel dèficit de les liquidacions de les activitats regulades d'electricitat s'han cedit de manera irrevocable al Fons de Titulització del dèficit del sistema elèctric (FADE).

Nota 9. Actius no corrents i grups alienables d'elements mantinguts per a la venda

El desglossament per naturalesa dels actius classificats com mantinguts per la venda i dels passius vinculats és el següent:

	31 de desembre de 2011			31 de desembre de 2010		
	Proveïm. i Comerc. Espanya ⁽¹⁾	Electricitat Espanya ⁽²⁾	Total	Proveïm. i Comerc. Espanya ⁽¹⁾	Electricitat Espanya ⁽²⁾	Total
Immobilitzat intangible	-	-	-	-	71	71
Immobilitzat material	-	-	-	-	587	587
Actius financers no corrents	-	-	-	-	7	7
Actiu per impost diferit	-	-	-	-	2	2
Actiu no corrent	-	-	-	-	667	667
Existències	-	-	-	-	1	1
Deutors comercials i altres comptes a cobrar	23	-	23	-	22	22
Efectiu i altres actius líquids equivalents	-	-	-	-	17	17
Actiu corrent	23	-	23	-	40	40
Total actiu	23	-	23	-	707	707
Passius financers no corrents	-	-	-	-	12	12
Passiu per impost diferit	-	-	-	-	34	34
Altres passius no corrents	-	-	-	-	3	3
Passiu no corrent	-	-	-	-	49	49
Passius financers corrents	-	-	-	-	262	262
Creditors comercials i altres comptes a pagar	-	-	-	-	36	36
Altres passius corrents	-	-	-	-	3	3
Passiu corrent	-	-	-	-	301	301
Total passiu	-	-	-	-	350	350

(1) Inclou clients de gas addicionals i altres contractes associats a la zona de Madrid.

(2) Inclou grup cicle combinat de Plana del Vent i actius eòlics a cedir a Enel Green Power.

L'aportació al resultat global total consolidat dels actius esmentats no és significativa.

Es descriuen a continuació les principals variacions en els actius i passius mantinguts per a la venda:

Actius i passius classificats com mantinguts per a la venda en l'exercici 2011

En data 7 de febrer de 2011, GAS NATURAL FENOSA va acordar amb una companyia del Grup Madrileña Red de Gas la venda d'aproximadament 300.000 punts de subministrament addicionals de distribució de gas a la zona de Madrid per import de 450 milions d'euros. Aquesta operació s'emmarca en el compliment dels compromisos adquirits per GAS NATURAL FENOSA amb la Comissió Nacional de la Competència (d'ara en endavant CNC) per a la compra d'Unión Fenosa. Des de la data de l'acord, aquests actius es van considerar com a actius no corrents mantinguts per a la venda. Un cop obtingudes les corresponents autoritzacions, la venda es va realitzar el 30 juny 2011 generant una plusvàlua abans d'impostos de 280 milions d'euros (Nota 27).

En data 14 d'abril de 2011, GAS NATURAL FENOSA va acordar la venda de la central de cicle combinat d'Arrúbal (La Rioja), amb una capacitat instal·lada de 800 MW, a una companyia del Grup ContourGlobal. Aquesta operació s'emmarca en els compromisos adquirits amb la CNC relatius a l'adquisició d'Unión Fenosa. Des de la data de l'acord, aquests actius es van considerar com a actius no corrents mantinguts per a la venda. Un cop obtingudes les corresponents autoritzacions, la venda es va realitzar el 28 de juliol de 2011, transmetent-se la propietat de la central per un import de 313 milions d'euros sense que s'hagin generat impactes en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat. L'acord va incloure una operació de finançament al comprador per un import de 258 milions d'euros que merita un interès anual de mercat (Nota 8) i la signatura amb Gas Natural Comercializadora SDG, S.A. (societat dependent de GAS NATURAL FENOSA) dels contractes de subministrament de gas i de compravenda d'energia elèctrica d'una part inferior al 50% de la producció prevista i amb una durada màxima de 10 anys per a la central (Nota 35).

En data 19 de maig de 2011, GAS NATURAL FENOSA va acordar amb companyies pertanyents al fons d'inversió Actis la venda de les participacions en les distribuïdores elèctriques a Guatemala, Distribuidora de Electricidad de Oriente, S.A. i Distribuidora de Electricidad de Occidente, S.A. i en altres societats amb activitats energètiques al país, per un import total de 239 milions d'euros, generant-se una minusvàlua abans d'impostos de 9 milions d'euros (Nota 27).

En data 30 de juny de 2011, GAS NATURAL FENOSA va acordar la venda d'aproximadament 245.000 clients de gas addicionals i altres contractes associats a la zona de Madrid al Grup Endesa per 38 milions d'euros. Aquesta operació s'emmarca en el compliment dels compromisos adquirits per GAS NATURAL FENOSA amb la CNC per a la compra d'Unión Fenosa i es troba subjecta a l'obtenció de les autoritzacions pertinents. Des de la data de l'acord, aquests actius es van considerar com a actius no corrents mantinguts per a la venda.

Actius i passius classificats com mantinguts per a la venda en l'exercici 2010

En data 19 de desembre de 2009, GAS NATURAL FENOSA va acordar amb Morgan Stanley Infraestructura i Galp Energia SGPS i determinades entitats dels seus grups la venda de la branca de distribució de gas natural a 38 municipis de la Comunitat Autònoma de Madrid, la branca d'activitat de subministrament de gas natural i electricitat a clients domèstic-comercials i pimes, i la branca d'activitat de prestació de serveis comuns en aquestes zones. Aquesta operació es va realitzar en el marc del pla d'actuacions aprovat per la CNC en relació amb l'adquisició d'Unión Fenosa. Des de la data de l'acord, aquests actius es van considerar com a actius no corrents mantinguts per a la venda. Un cop obtingudes les corresponents autoritzacions, la venda es va realitzar el 30 de d'abril de 2010 per un import de 800 milions d'euros, generant una plusvàlua abans d'impostos de 380 milions d'euros (Nota 27).

En data 24 de desembre de 2009, GAS NATURAL FENOSA va acordar amb Mitsui Group i Tokyo Gas Company la desinversió de les societats de generació elèctrica per cicles combinats de Mèxic Anáhuac (Río Bravo II), Lomas del Real (Río Bravo III), Vallehermoso (Río Bravo IV), Electricidad Águila Altamiras i Saltillo, amb una capacitat de generació total de 2.233 MW, i Gasoducto del Río. Després d'obtenir l'aprovació per part de les autoritats mexicanes, la venda es va completar el 3 de juny de 2010. Mitjançant aquest acord Mitsui Group i Tokyo Gas Company van assolir una

participació del 76% a través d'una ampliació de capital que va diluir la participació de GAS NATURAL FENOSA i posteriorment, es va exercir una opció de compra del 24% del capital restant. Des de la data de l'acord, aquests actius es van considerar com a actius no corrents mantinguts per a la venda. Un cop obtingudes les corresponents autoritzacions, la venda es va realitzar el 3 de juny de 2010 per un import de 1.012 milions d'euros, generant una plusvàlua abans d'impostos de 4 milions d'euros (Nota 27).

En data 12 de juliol de 2010, GAS NATURAL FENOSA va acordar amb el Grup Alpiq la venda d'un grup de 400MW de la central de cicle combinat de Plana del Vent per un import total de 200 milions d'euros. A més, Alpiq disposarà d'un dret d'ús exclusiu i d'operació de l'altre grup de 400 MW durant un període de dos anys, sobre el qual podrà exercir, al final dels mateixos, un dret de compra per un total de 195 milions d'euros, import que es correspon amb el valor de mercat representatiu d'aquest dret. Aquesta operació es va emmarcar en el compliment dels compromisos adquirits per GAS NATURAL FENOSA amb la CNC per a la compra d'Unión Fenosa. Des del 30 de juny de 2010 els actius del grup per al qual s'ha acordat la venda s'han considerat com a actius no corrents mantinguts per a la venda. Un cop obtingudes les corresponents autoritzacions, la venda es va realitzar l'1 d'abril del 2011 sense que s'hagi generat cap impacte en el Compte de Pèrdues i Guanyos Consolidat.

En data 23 de juliol de 2010, GAS NATURAL FENOSA i Red Eléctrica de España, S.A.U. van arribar a un acord per a la venda d'actius de transport d'electricitat, en compliment amb el que estableix la Disposició Transitòria Novena de la Llei 17/2007 de 4 de juliol, que modifica la Llei 54/97 del Sector Elèctric, per la qual s'obliga a les societats distribuïdores a vendre les seves xarxes i instal·lacions de transport d'electricitat. Des d'aquesta data aquests actius s'han considerat com a actius no corrents mantinguts per a la venda. Un cop obtingudes les corresponents autoritzacions, la venda s'ha realitzat el 30 de novembre de 2010 per un import total de 47 milions d'euros, generant una plusvàlua abans d'impostos de 5 milions d'euros (Nota 27).

En data 2 d'agost de 2010, GAS NATURAL FENOSA i Enel Green Power van acordar finalitzar la col·laboració en energies renovables que mantenien a través d'Enel Unión Fenosa Renovables, S.A. (EUFER), societat en què cada grup era accionista amb un 50%, mitjançant la reducció del seu capital a la meitat i devolució d'aportacions per aproximadament la meitat dels actius i passius a GAS NATURAL FENOSA. Aquesta operació es trobava subjecta a l'obtenció de les autoritzacions regulatòries i administratives requerides. La part dels actius i passius que figuren en el Balanç de Situació Consolidat de GAS NATURAL FENOSA que seran cedides a Enel Green Power s'han considerat com a actius i passius no corrents mantinguts per a la venda. Un cop obtingudes les corresponents autoritzacions, l'operació s'ha realitzat el 27 de maig de 2011. Comptablement s'ha considerat com una permuta entre els actius i passius que es donen de baixa pel seu valor comptable en el Balanç de Situació Consolidat de GAS NATURAL FENOSA i el negoci adquirit que es dona d'alta pel seu valor raonable determinat sobre la base de valoracions realitzades per tercers independents (Nota 30), registrant-se una minusvàlua abans d'impostos de 4 milions d'euros (Nota 27).

Nota 10. Existències

El desglossament de les existències és el següent:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Gas natural i gas natural líquat	513	414
Carbó i fuel-oil	260	234
Combustible nuclear	52	52
Materials i altres existències	54	55
Total	879	755

Les existències de gas inclouen bàsicament les existències en els emmagatzematges subterranis, en trànsit marítim, en plantes i en gasoductes.

Nota 11. Deutors comercials i altres comptes a cobrar

La composició d'aquest epígraf és la següent:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Clients	5.150	4.267
Comptes a cobrar d'empreses vinculades (Nota 33)	7	62
Provisió por depreciació de deutors	(580)	(383)
Clients per vendes i prestacions de serveis	4.577	3.946
Administracions públiques	167	208
Pagaments anticipats	57	46
Instruments financers derivats (Nota 17)	46	93
Deutors varis	227	187
Altres deutors	497	534
Actiu per impost corrent	118	112
Total	5.192	4.592

Amb caràcter general, les facturacions pendents de cobrament no meriten interessos, estant establert el seu venciment en un període mitjà de 25 dies.

El moviment de la provisió per depreciació de deutors és el següent:

	2011	2010
A 1 de gener	(383)	(208)
Dotació neta de l'exercici	(216)	(238)
Baixes	42	98
Diferències de conversió i altres	(23)	(35)
A 31 de desembre	(580)	(383)

Nota 12. Efectiu i altres actius líquids equivalents

Efectiu i altres actius líquids equivalents a l'efectiu inclou:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Tresoreria	986	824
Altres actius líquids equivalents (Espanya i Resta d'Europa)	1.907	296
Altres actius líquids equivalents (Internacional)	205	83
Total	3.098	1.203

Les inversions en altres actius líquids equivalents a l'efectiu vencen en un termini inferior a 3 mesos i meriten un tipus d'interès efectiu ponderat de 3,0% a 31 de desembre del 2011 (1,6% a 31 de desembre de 2010).

Nota 13. Patrimoni

Els principals components del Patrimoni es detallen en els següents apartats:

Capital social i prima d'emissió

Les variacions durant els exercicis 2011 i 2010 del nombre d'accions i els comptes de Capital social i Prima d'emissió han estat les següents:

	Nombre d'accions (en milers)	Capital social	Prima d'emissió	Total
A 1 de gener de 2010	921.757	922	3.331	4.253
Variacions	–	–	–	–
A 31 de desembre de 2010	921.757	922	3.331	4.253
Variacions				
Ampliació de capital en efectiu	38.184	38	477	515
Ampliació de capital alliberada	31.731	32	–	32
A 31 de desembre de 2011	991.672	992	3.808	4.800

A 31 de desembre de 2011 i a 31 de desembre de 2010 el nombre autoritzat total d'accions ordinàries és de 991.672.139 i 921.756.951 accions, respectivament, representades mitjançant anotacions en compte amb un valor nominal d'1 euro per acció. Totes les accions emeses estan totalment desemborsades i amb els mateixos drets polítics i econòmics.

La proposta d'aplicació del resultat de l'exercici 2010, aprovada per la Junta General d'Accionistes celebrada el 14 d'abril de 2011, incloïa el pagament d'un dividend de 324 milions d'euros (import equivalent a la quantitat distribuïda a compte del dividend de l'exercici 2010), així com un augment de capital alliberat, mitjançant l'emissió de noves accions ordinàries, contemplant mecanismes per a garantir que aquells accionistes que així ho preferissin poguessin percebre l'import en efectiu. El 14 juny 2011 va finalitzar el període de negociació dels drets d'assignació gratuïta corresponents a l'esmentat augment de capital alliberat, resultant que els titulars del 3,6% dels drets d'assignació gratuïta acceptar el compromís irrevocable de compra de drets assumit per la societat, el que va suposar una adquisició de 33.272.473 drets per un import brut total de 15 milions d'euros. Els titulars del 96,4% restant van optar per rebre noves accions, de manera que el nombre d'accions ordinàries d'un euro de valor nominal, sense prima d'emissió que es van emetre va ascendir a 31.731.588 accions. L'ampliació de capital va ser subscripta i desemborsada en la seva totalitat i inscrita en el Registre Mercantil en data 23 de juny de 2011 i les accions representatives de la mateixa estan admeses a negociació en Borsa des del 29 de juny de 2011.

Com a continuació als acords subscrits entre la companyia algeriana Société Nationale pour la Recherche, la Production, le Transport, la Transformation et la Commercialisation des Hydrocarbures s.p.a. (Sonatrach) i GAS NATURAL FENOSA (Nota 15), el 17 de juny de 2011 el Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A. va aprovar una ampliació de capital amb exclusió del dret de subscripció preferent mitjançant l'emissió de 38.183.600 noves accions a un preu de 13,4806 euros per acció, a subscriure íntegrament per Sonatrach per un import total a desemborsar en efectiu de 515 milions d'euros, el que ha suposat l'entrada de Sonatrach en l'accionariat d'aquesta societat

amb un 3,85%. D'acord amb l'Informe especial sobre exclusió del dret de subscripció preferent emès per l'expert independent en virtut del que disposa el text refós de la Llei de Societats de Capital, el tipus d'emissió acordat es correspon amb el valor raonable de les accions de la societat. Aquesta ampliació i la conseqüent entrada de Sonatrach com a accionista minoritari de la societat, es va executar un cop obtinguda la corresponent aprovació per part de les autoritats algerianes, el 9 d'agost de 2011.

La Llei de Societats de Capital permet expressament la utilització del saldo de la prima d'emissió per ampliar capital i no estableix cap restricció específica quant a la disponibilitat d'aquest saldo.

Durant els exercicis 2011 i 2010 no s'han realitzat transaccions amb accions pròpies.

D'acord amb la informació pública disponible, les participacions més rellevants en el capital social de Gas Natural SDG, S.A. a 31 de desembre de 2011 són les següents:

	Participació en el capital social (%)
Grup "la Caixa" (Criteria CaixaHolding, S.A.U.)	35,3
Grup Repsol YPF	30,0
Sonatrach	3,9

La totalitat de les accions de Gas Natural SDG, S.A. estan admeses a cotització en les quatre borses oficials espanyoles, cotitzen en el mercat continu i formen part de l'IBEX 35.

La cotització a la fi de l'exercici 2011 de les accions de Gas Natural SDG, S.A. es va situar en 13,27 euros (11,49 euros a 31 de desembre de 2008).

Reserves

L'epígraf de Reserves inclou les següents reserves:

	2011	2010
Reserva legal	185	185
Reserva estatutària	91	89
Reserva de revalorització RD 7/96	225	225
Reserva de fons de comerç	357	179
Reserva voluntària	4.491	4.388
Altres reserves	1.551	1.040
	6.900	6.106

Reserva legal

En compliment del que disposa la Llei de Societats de Capital s'ha de destinar una xifra igual al 10% dels beneficis a aquesta reserva fins que representi, com a mínim, el 20% del capital social. La reserva legal es pot utilitzar per augmentar el capital en la part que superi el 10% del capital ja augmentat.

Excepte per a la finalitat esmentada, i sempre que no superi el 20% del capital social, la reserva legal únicament es pot utilitzar per compensar pèrdues i sempre que no hi hagi altres reserves disponibles suficients per a aquest fi.

Reserva estatutària

En virtut dels Estatuts Socials de Gas Natural SDG, S.A., el 2% del benefici net de l'exercici s'ha d'assignar a la reserva estatutària fins que aquesta assoleixi, almenys, el 10% del capital social.

Reserva de revalorització

La reserva de revalorització pot destinar-se a l'eliminació de resultats comptables negatius, o a l'ampliació del capital social o reserves de lliure disposició, sempre que la plusvàlua monetària hagi estat realitzada. S'entendrà realitzada la plusvàlua en la part corresponent a l'amortització comptabilitzada quan els elements patrimonials actualitzats hagin estat transmesos o quan hagin estat donats de baixa en els llibres de comptabilitat.

Reserva per fons de comerç

D'acord amb l'article 273 de la Llei de Societats de Capital, Gas Natural SDG, S.A. ha de dotar una reserva indisponible equivalent al fons de comerç que aparegui en l'actiu del seu balanç, destinant almenys una xifra que representi el 5% de l'import del fons de comerç. Si no hi hagués benefici, o aquest fos insuficient, es podrà emprar la prima d'emissió o reserves de lliure disposició.

Guany per acció

Els guanys bàsics per acció es calculen dividint el benefici atribuïble a accionistes de la societat dominant entre el nombre mitjà ponderat de les accions ordinàries en circulació durant l'any.

	A 31.12.11	A 31.12.10
Benefici atribuïble a accionistes de la societat dominant	1.325	1.201
Nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació (milions)	953	922
Guanys per acció de les activitats continuades (en euros)		
Bàsics	1,39	1,30
Diluïts	1,39	1,30
Guanys per acció de les activitats discontinues (en euros)		
Bàsics	-	-
Diluïts	-	-

Per al càlcul del nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació de l'exercici 2011, s'han considerat les accions emeses en les ampliacions de capital esmentades en l'apartat "Capital social i Prima d'emissió" d'aquesta nota. Les ampliacions de capital alliberades es consideren com una emissió d'accions a valor de mercat de manera que les accions emeses es consideren per al càlcul del nombre mitjà ponderat d'accions ordinàries en circulació des de la data en què les accions són desemborsades.

	Nombre d'accions (en milers)	Dies	Dies x nombre d'accions
Accions a 1 de gener de 2011	921.757	365	336.441.287
Ampliació de capital alliberada	31.731	191	6.061.733
Ampliació de capital en efectiu	38.184	144	5.498.438
Accions a 1 de desembre de 2011	991.672	365	348.001.458
Nombre mitjà ponderat d'accions del període			953.429

La societat no té emissions d'instruments financers que puguin diluir el benefici per acció.

Dividends

A continuació es detallen els pagaments de dividends efectuats durant els exercicis 2011 i 2010:

	31.12.11			31.12.10		
	% sobre Nominal	Euros per acció	Import ⁽¹⁾	% sobre Nominal	Euros per acció	Import ⁽²⁾
Accions ordinàries	35	0,35	324	79	0,79	730
Resta d'accions (sense vot, rescatables, etc.)	-	-	-	-	-	-
Dividends totals pagats	35	0,35	324	79	0,79	730
a) Dividends amb càrrec a resultats	35	0,35	324	79	0,79	730
b) Dividends amb càrrec a reserves o prima d'emissió	-	-	-	-	-	-
c) Dividends en espècie	-	-	-	-	-	-

(1) Inclou el pagament del dividend a compte de 0,35 euros per acció, per un import total de 324 milions d'euros acordat el 26 de novembre de 2010 i pagat el dia 7 de gener de 2011.

(2) Inclou el pagament del dividend a compte de 0,35 euros per acció, per un import total de 324 milions d'euros acordat el 27 de novembre de 2009 i pagat el dia 8 de gener de 2010 i el dividend complementari de l'exercici 2009 de 0,44 euros per acció per un import total de 406 milions d'euros acordat el 20 d'abril de 2010 i pagat el dia 2 de juliol de 2010.

El Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A. va acordar, en la reunió del 25 de novembre de 2011, distribuir un dividend a compte amb càrrec als resultats de l'exercici 2011 de 0,363 euros per acció, per un import total de 360 milions d'euros, a pagar a partir del dia 9 de gener de 2012.

La societat comptava, a la data d'aprovació del dividend a compte, amb la liquiditat necessària per a procedir al seu pagament d'acord amb els requisits establerts en la Llei de Societats de Capital. L'estat comptable provisional de la societat formulat pels administradors a 25 de novembre de 2011 és el següent:

Resultat després d'impostos	852
Reserves a dotar	(200)
Quantitat màxima distribuïble	652
Previsió de pagament del dividend a compte	360
Liquiditat de tresoreria	2.046
Línies de crèdit no disposades	3.283
Liquiditat total	5.329

Amb data 27 de gener de 2012, el Consell d'Administració aprova la proposta que elevarà a la Junta General d'Accionistes de distribució del benefici net de Gas Natural SDG, S.A. corresponent a l'exercici 2011, que és la següent:

Base de repartiment	
Resultat dels exercicis anteriors	366
Pèrdues i guanys	1.317
Distribució	
A Reserva legal	14
A Reserva estatutària	7
A Reserva por fons de comerç	179
A Reserva voluntària	662
A Dividend	360
A Remanent	461

La proposta d'aplicació dels resultats formulada pel Consell d'Administració per a la seva aprovació per la Junta General d'Accionistes inclou el pagament d'un dividend de 360 milions d'euros (import equivalent a la quantitat distribuïda a compte del dividend de l'exercici 2011, a satisfer a partir del dia 9 de gener de 2012), així com un augment de capital alliberat, mitjançant l'emissió de noves accions ordinàries per un valor de mercat de referència màxim de 461 milions d'euros. Aquest augment de capital oferiria als accionistes la possibilitat de rebre accions ordinàries de Gas Natural SDG, S.A. en lloc del que hagués estat el pagament, el juliol del 2012, del dividend complementari de l'exercici 2011, i contempla l'establiment per Gas Natural SDG, S.A. de mecanismes per garantir que aquells accionistes que així ho prefereixin puguin rebre l'import en efectiu.

Interessos minoritaris

En l'exercici 2005 la societat Unión Fenosa Preferentes, S.A. va realitzar una emissió d'accions preferents per import nominal de 750 milions d'euros, que es va comptabilitzar a l'epígraf "Interessos minoritaris". Les principals característiques són:

- Dividend: variable i no acumulatiu; fins el 30 juny 2015 serà l'Euribor a tres mesos més un diferencial de 0,65%; a partir d'aquesta data, serà l'Euribor a tres mesos més un diferencial del 1,65%.
- Pagament de dividend: es pagarà per trimestres naturals vençuts, condicionat a l'existència de benefici distribuïble de GAS NATURAL FENOSA, considerant com a tal el menor d'entre el benefici net declarat de GAS NATURAL FENOSA i el benefici net de Gas Natural SDG, S.A. com a garant.
- Termini: perpètuas, amb opció per a l'emissor d'amortitzar en tot o en part les participacions amb data posterior a 30 de juny de 2015. En cas d'amortització s'efectuarà pel seu valor nominal.
- Retribució: el pagament del dividend serà preferent i no acumulatiu i està condicionat a l'obtenció de benefici distribuïble de Gas Natural SDG, S.A. i al pagament de dividend als seus accionistes ordinaris. L'emissor té l'opció però no l'obligació d'abonar als titulars de les participacions una remuneració en espècie mitjançant l'increment del valor nominal de les participacions preferents
- Drets polítics: no tenen.

Nota 14. Subvencions

El detall i els moviments produïts en subvencions de capital i altres ingressos diferits durant els exercicis 2011 i 2010 han estat els següents:

	Subvencions oficials	Ingressos per escameses	Ingressos per desplaçament de xarxa amb càrrec a tercers	Altres	Total
A 01.01.10	168	192	111	49	520
Import rebut	37	108	16	11	172
Aplicacions a resultats	(6)	(13)	(11)	(1)	(31)
Diferències de conversió	6	–	–	1	7
Traspassos i altres	(45)	60	1	(27)	(11)
A 31.12.10	160	347	117	33	657
Import rebut	40	103	11	47	201
Aplicacions a resultats	(12)	(14)	(7)	(2)	(35)
Diferències de conversió	1	–	(1)	1	1
Traspassos i altres	7	(30)	(4)	6	(21)
A 31.12.11	196	406	116	85	803

Nota 15. Provisions

El detall de les provisions a 31 de desembre de 2011 i 2010 és:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Provisions per obligacions amb el personal	709	698
Altres provisions	1.003	2.167
Provisions no corrents	1.712	2.865
Provisions corrents	133	127
Total	1.845	2.992

Provisions per obligacions amb el personal

Tot seguit s'inclou un desglossament de les Provisions relatives a les obligacions amb el personal:

	2011	2010
A 1 de gener	698	645
Dotacions amb càrrec a resultats	42	47
Pagaments en l'exercici	(77)	(75)
Diferències de conversió	-	37
Variacions reconegudes directament en patrimoni	46	45
Traspassos i altres aplicacions	-	(1)
A 31 de desembre	709	698

El desglossament de les provisions per a pensions per país és el següent:

Desglossament per país	A 31.12.11	A 31.12.10	A 01.1.10
Espanya ⁽¹⁾	355	362	389
Colòmbia ⁽²⁾	284	268	222
Brasil ⁽³⁾	61	57	25
Resta	9	11	9
Total	709	698	645

1) Plans de pensions i altres prestacions posteriors a la relació laboral a Espanya.

La major part dels compromisos post-ocupació de GAS NATURAL FENOSA a Espanya consisteixen en l'aportació de quantitats definides a plan de pensions del sistema d'ocupació. No obstant, a 31 de desembre de 2011 i 31 de desembre de 2010, GAS NATURAL FENOSA tenia en vigor els següents compromisos de prestació definida per a determinats col·lectius:

- Pensions a pensionistes jubilats, persones discapacitades, vidues i orfes pertanyents a determinats col·lectius.
- Compromisos de pagament de complements de pensions de prestació definida amb el personal passiu de l'antic grup Unión Fenosa jubilat amb anterioritat a novembre de 2002 i una part residual del personal actiu.
- Cobertura de jubilació i mort a favor de determinats empleats.
- Subsidi de gas per a personal actiu i passiu.
- Energia elèctrica per al personal actiu i passiu.
- Compromís amb empleats jubilats anticipadament fins que arribin a l'edat de jubilació i plans de jubilació anticipada.
- Complementos salarials i cotitzacions a la Seguretat Social per un col·lectiu de prejubilat fins al moment d'accés a la jubilació ordinària.
- Assistència sanitària i altres prestacions.

2) Plans de pensions i altres prestacions posteriors a la relació laboral a Colòmbia.

A 31 de desembre de 2011 i 2010 existeixen els següents compromisos per a determinats empleats de la societat colombiana Electrificadora del Caribe, S.A. E.S.P:

- Compromisos per pensions causades per al personal passiu.
- Energia elèctrica per al personal actiu i passiu.
- Assistència sanitària i altres ajuts postjubilació.

3) Plans de pensions i altres prestacions posteriors a la relació laboral al Brasil.

A 31 de desembre de 2011 i a 31 de desembre de 2010, GAS NATURAL FENOSA té en vigor les següents prestacions per a determinats empleats a Brasil:

- Pla de prestacions definides posteriors a la relació laboral, amb cobertura per a la jubilació, mort durant el treball i pensions per discapacitat i quantitats globals.
- Pla d'assistència sanitària posterior a la relació laboral.
- Altres plans de prestacions definides posteriors a la relació laboral que garanteix pensions temporals, pensions de vida i quantitats globals depenent dels anys de servei.

El detall de les provisions per a pensions i obligacions similars, desglossat per països, reconegudes en el Balanç de Situació Consolidat, així com el moviment del valor actual de les obligacions i del valor raonable dels actius del pla és el següent:

	2011			2010		
	Espanya	Colòmbia	Brasil	Espanya	Colòmbia	Brasil
Valor actual de les obligacions						
A 1 de gener	1.200	268	171	1.204	222	117
Cost del servei de l'exercici	4	-	-	4	-	2
Cost d'interessos	48	20	17	54	21	19
Guanys i pèrdues actuàries	(43)	31	28	(4)	26	36
Beneficis pagats	(90)	(34)	(14)	(97)	(34)	(13)
Traspassos	6	-	-	40	-	-
Diferències de conversió	-	5	(16)	-	33	10
Altres	-	(6)	-	(1)	-	-
A 31 de desembre	1.125	284	186	1.200	268	171
Valor raonable actius del pla						
A 1 de gener	838	-	114	815	-	92
Rendiment esperat	33	-	14	37	-	17
Aportacions	9	-	5	36	-	1
Guanys i pèrdues actuàries	(42)	-	12	7	-	7
Prestacions pagades	(68)	-	(9)	(97)	-	(10)
Traspassos	-	-	-	40	-	-
Diferències de conversió	-	-	(11)	-	-	7
A 31 de desembre	770	-	125	838	-	114
Provisions per a pensions i obligacions similars	355	284	61	362	268	57

Les quantitats reconegudes en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat, per a tots els plans de prestació definida esmentats anteriorment són les següents:

	2011			2010		
	Espanya	Colòmbia	Brasil	Espanya	Colòmbia	Brasil
Cost de servei de l'exercici	4	-	-	4	-	2
Cost d'interessos	48	20	17	54	21	19
Rendiment esperat dels actius del pla	(33)	-	(14)	(37)	-	(17)
Càrrec total en Compte de Pèrdues i Guanys	19	20	3	21	21	4

El moviment en el passiu reconegut en el Balanç de Situació Consolidat és el següent:

	2011			2010		
	Espanya	Colòmbia	Brasil	Espanya	Colòmbia	Brasil
A 1 de gener	362	268	57	389	222	25
Dotació a pèrdues i guanys	19	20	3	21	21	4
Contribucions pagades	(31)	(34)	(10)	(37)	(34)	(4)
Variacions reconegudes en patrimoni	(1)	31	16	(10)	26	29
Traspassos	6	(6)	-	-	-	-
Diferències de conversió	-	5	(5)	-	33	3
Altres	-	-	-	(1)	-	-
A 31 de desembre	355	284	61	362	268	57

L'import acumulat dels guanys i pèrdues actuàries reconeguts directament en patrimoni és negatiu en 95 milions d'euros per a l'exercici 2011 (Espanya: 4 milions d'euros en positiu, Colòmbia: 66 milions d'euros en negatiu i Brasil: 33 milions d'euros en negatiu).

Les principals categories dels actius del pla, expressades en percentatge sobre el valor raonable total dels actius, són les següents:

% sobre total	2011 (%)			2010 (%)		
	Espanya	Colòmbia	Brasil	Espanya	Colòmbia	Brasil
Títols	-	-	16	-	-	10,7
Bons	100	-	76	100	-	84,0
Immobles i altres actius	-	-	8	-	-	5,3

El rendiment real sobre actius del pla durant l'exercici 2011, corresponent a Espanya i Brasil, ha estat de 47 milions d'euros (54 milions d'euros el 2010).

Les hipòtesis actuàries van ser les següents:

% sobre total	A 31.12.11			A 31.12.10		
	Espanya	Colòmbia	Brasil	Espanya	Colòmbia	Brasil
Tipus de descompte ⁽¹⁾	3,1 a 4,9	7,8	11,4	2,5 a 5	8	6,8
Rendiment esperat actius pla ⁽¹⁾	3,1 a 4,9	7,8	12,8	2,5 a 5	8	6,8
Incrementos futurs en salari ⁽¹⁾	3,0	2,75	7,6	3,0	2,7	6,6
Incrementos futurs en pensió ⁽¹⁾	2,5	2,75	5,5	2,5	2,7	0,0
Tipus d'inflació ⁽¹⁾	2,5	2,75	5,5	2,5	2,7	4,5
Taula de mortalitat	PERMF 2000	RV08	AT-83	PERMF 2000	RV08	AT-83

(1) Anual.

Aquestes hipòtesis són aplicables a tots els compromisos de forma homogènia amb independència de l'origen dels seus convenis col·lectius.

El següent quadre recull l'efecte d'una variació d'un 1% en el tipus d'inflació, d'un 1% en la taxa de descompte i d'un 1% en el cost de l'assistència sanitària sobre les provisions i costos actuàrials:

	Inflació +1%	Descompte 1%	Assistència sanitària +1%
Valor actual de les obligacions	100	(136)	14
Valor raonable actius del pla	–	(61)	–
Provisions per a pensions	100	(75)	14
Cost de servei de l'exercici	1	(1)	–
Cost d'interessos	7	6	1
Rendiment esperat dels actius del pla	(1)	4	–

Altres provisions corrents i no corrents

El moviment de les provisions corrents i no corrents és el següent:

	2011			2010		
	Provisions no corrents	Provisions corrents	Total	Provisions corrents	Provisions corrientes	Total
A 1 de gener	2.167	127	2.294	1.236	128	1.364
Dotacions/reversions amb càrrec a resultats						
Dotacions	264	18	282	767	9	776
Reversions	(29)	–	(29)	(38)	(4)	(42)
Pagaments	(53)	(5)	(58)	(66)	(42)	(108)
Combinacions de negoci	2	–	2	–	–	–
Diferències de conversió	(3)	2	(1)	17	4	21
Traspassos i altres	(1.345)	(9)	(1.354)	251	32	283
A 31 de desembre	1.003	133	1.136	2.167	127	2.294

S'inclouen en aquest epígraf les provisions constituïdes per a fer front a obligacions derivades principalment de reclamacions fiscals, litigis i arbitratges. La informació sobre la naturalesa de les disputes amb tercers i la posició de l'entitat per a cada una d'elles es detalla en l'apartat de "Litigis i arbitratges" de la nota 35.

El 14 juny 2011 GAS NATURAL FENOSA i Sonatrach van acordar resoldre les diferències que mantenien en relació amb el preu aplicable als contractes de subministrament de gas de Sagane S.A. (societat dependent de GAS NATURAL FENOSA) i sobre els quals va recaure un laude arbitral dictat l'agost del 2010, determinant tant el preu aplicable al període 2007-2009, com l'aplicable des de l'1 de gener de 2010 fins al 31 maig 2011, havent ambdues parts desistit de tots els procediments en curs. Aquest acord no ha tingut impacte en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat, atès que els riscos derivats del contenciós ja figuraven provisionats, havent-se traspassat a l'epígraf de "Creditors comercials i altres comptes a pagar" per un import de 1.356 milions d'euros, dels quals 1.182 milions d'euros han estat pagats en l'exercici 2011.

El tancament del conflicte de preus ha permès a les dues companyies analitzar més oportunitats de partenariat que s'han concretat en l'adquisició per part de Sonatrach d'una participació minoritària de Gas Natural SDG, S.A. (Nota 13).

Adicionalment s'inclouen les provisions per fer front a obligacions derivades del desmantellament, restauració i altres costos relacionats amb les instal·lacions, bàsicament de generació elèctrica, per un import de 314 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (318 milions d'euros el 2010).

També s'inclou en provisions corrents l'excés d'emissions de CO₂ sobre els drets assignats per un import de 18 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (5 milions d'euros el 2008).

L'estimació de les dates de pagament d'aquestes obligacions és de 452 milions d'euros entre un i cinc anys, 325 milions d'euros entre cinc i deu anys i 226 milions d'euros a més de deu anys.

Nota 16. Deute financer

La composició del deute financer a 31 de desembre de 2011 i 2010 és la següent:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Emissions d'obligacions i altres valors negociables	8.276	7.488
Deute financer amb entitats de crèdit	8.847	10.242
Instruments financers derivats	86	75
Altres passius financers	330	371
Deute financer no corrent	17.539	18.176
Emissions d'obligacions i altres valors negociables	1.076	631
Deute financer amb entitats de crèdit	1.621	1.195
Instruments financers derivats	9	61
Altres passius financers	147	243
Deute financer corrent	2.853	2.130
Total	20.392	20.306

El valor comptable i el valor raonable del deute financer no corrent és el següent:

	Valor comptable		Valor raonable	
	A 31.12.11	A 31.12.10	A 31.12.11	A 31.12.10
Emissió d'obligacions i altres valors negociables	8.276	7.488	8.207	7.199
Deute financer amb entitats de crèdit i altres passius financers	9.177	10.613	9.282	10.705

El valor raonable de les emissions d'obligacions cotitzades s'estima d'acord amb la seva cotització (Nivell 1). El valor raonable de deutes amb tipus d'interès fixos s'estima sobre la base dels fluxos de caixa descomptats sobre els terminis restants d'aquest deute. Els tipus de descompte es van determinar sobre els tipus de mercat disponibles a 31 de desembre de 2011 i a 31 de desembre de 2010 sobre deute financer amb característiques de venciment i crèdit similars. Aquestes valoracions es basen en la cotització d'instruments financers similars en un mercat actiu o en dades observables d'un mercat actiu (Nivell 2).

El moviment del deute financer ha estat el següent:

	2011	2010
A 1 de gener	20.306	21.507
Combinacions de negoci	640	–
Augment de deute financer	4.514	11.375
Disminució de deute financer	(4.680)	(12.647)
Diferències de conversió	9	302
Reclassificacions i altres ⁽¹⁾	(397)	(231)
A 31 de desembre	20.392	20.306

1) Inclou principalment traspassos a l'epígraf "Actius no corrents mantinguts per a la venda" per import de 399 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (274 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), que s'han donat de baixa durant l'exercici 2011.

Les taules següents descriuen el deute financer per instrument a 31 de desembre de 2011 i a 31 de desembre de 2010, i el seu calendari de venciments, considerant l'impacte de la cobertura dels derivats:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017 i següents	Total
A 31 de desembre de 2011							
Emissió d'obligacions i altres valors negociables							
Fix	742	600	1.977	790	987	3.922	9.018
Variable	334	–	–	–	–	–	334
Bancs institucionals i altres entitats financeres							
Fix	133	127	181	177	175	638	1.431
Variable	165	33	32	46	25	112	413
Bancs comercials i altres passius financers							
Fix	799	723	154	110	99	349	2.234
Variable	680	1.648	263	3.224	356	791	6.962
Total fix	1.674	1.450	2.312	1.077	1.261	4.909	12.683
Total variable	1.179	1.681	295	3.270	381	903	7.709
Total	2.853	3.131	2.607	4.347	1.642	5.812	20.392

	2011	2012	2013	2014	2015	2016 i següents	Total
A 31 de desembre de 2010							
Emissió d'obligacions i altres valors negociables							
Fix	562	551	307	1.907	650	4.087	8.064
Variable	55	-	-	-	-	-	55
Bancs institucionals i altres entitats financeres							
Fix	112	123	123	121	117	509	1.105
Variable	39	116	15	71	99	431	771
Bancs comercials i altres passius financers							
Fix	302	364	1.213	172	1.508	668	4.227
Variable	1.060	1.128	1.535	31	1.959	371	6.084
Total fix	976	1.038	1.643	2.200	2.275	5.264	13.396
Total variable	1.154	1.244	1.550	102	2.058	802	6.910
Total	2.130	2.282	3.193	2.302	4.333	6.066	20.306

En el cas de no considerar l'impacte dels derivats en el deute financer, la classificació entre tipus fix i tipus variable seria: a tipus fix 10.918 milions d'euros en 2011 (9.955 milions d'euros en 2010) i a tipus variable 9.379 milions d'euros en 2011 (10.215 milions d'euros en 2010).

Les següents taules descriuen el deute financer brut nominat per monedes a 31 de desembre de 2011 i a 31 de desembre de 2010 i el seu calendari de venciments, considerant l'impacte de la cobertura dels derivats:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017 i següents	Total
A 31 de desembre de 2011							
Deute denominat en euros	1.972	2.528	2.236	3.866	1.523	4.809	16.934
Deute denominat en moneda estrangera							
Dòlar nord-americà	507	428	116	276	119	600	2.046
Pes mexicà	37	2	72	140	-	80	331
Real brasiler	116	77	30	21	-	12	256
Pes colombià	203	80	153	44	-	76	556
Pes argentí	18	16	-	-	-	-	34
Resta	-	-	-	-	-	235	235
Total	2.853	3.131	2.607	4.347	1.642	5.812	20.392

	2011	2012	2013	2014	2015	2016 i següents	Total
A 31 de desembre de 2010							
Deute denominat en euros	1.331	1.647	2.877	2.131	3.946	4.797	16.729
Deute denominat en moneda estrangera							
Dòlar nord-americà	249	305	381	109	297	677	2.018
Pes mexicà	165	91	47	–	–	–	303
Real brasiler	173	56	28	9	43	58	367
Pes colombià	171	163	79	41	41	56	551
Pes argentí	26	7	–	–	–	–	33
Resta	15	13	73	12	6	186	305
Total	2.130	2.282	3.485	2.302	4.333	5.774	20.306

El deute financer en euros ha suportat a 31 de desembre de 2011 un tipus d'interès efectiu mitjà del 4,14% (3,99% a 31 de desembre de 2010) i el deute financer en moneda estrangera ha suportat un tipus d'interès efectiu mitjà del 5,21% (5,29% a 31 de desembre de 2010), incloent els instruments derivats assignats a cada transacció.

A 31 de desembre de 2010, GAS NATURAL FENOSA té línies de crèdit per una quantitat total 4.933 milions d'euros (4.935 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), de les quals 4.202 milions d'euros no estan disposades (3.573 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).

Deutes financers amb entitats de crèdit per import de 1.490 milions d'euros es troben subjectes al compliment de determinades ràtios financeres que corresponen en la seva major part a deutes contrets per l'antic grup Unión Fenosa i a deute de societats llatinoamericanes en operacions de finançament en el seu mercat local sense recurs a la matriu.

A la data de formulació d'aquests Comptes Anuals Consolidats, GAS NATURAL FENOSA no es troba en situació d'incompliment de les obligacions financeres indicades o d'qualsevol tipus d'obligació que poguessin donar lloc a una situació de venciment anticipat dels compromisos financers.

D'altra banda, determinats projectes d'inversió han estat finançats amb estructures específiques (finançament del projecte) que inclouen la pignoració de les accions d'esmentats projectes. El saldo viu d'aquest tipus de préstecs, a 31 de desembre de 2011 ascendeix a 812 milions d'euros.

Tot seguit descrivim els instruments de finançament més destacats:

Emissió d'obligacions i altres valors negociables

En l'exercici 2011 i en l'exercici 2010 l'evolució de les emissions dels valors representatius de deute ha estat el següent:

	A 01.01.11	Emissions	Recompres o reemborsaments	Ajustos per tipus de canvi i altres	A 31.12.11
Emesos en un estat membre de la Unió Europea que han requerit el registre d'un fullet informatiu	7.484	3.218	(2.259)	64	8.507
Emesos en un estat membre de la Unió Europea que no han requerit el registre d'un fullet informatiu	–	–	–	–	–
Emesos fora d'un estat membre de la Unió Europea	635	262	(35)	(17)	845
Total	8.119	3.480	(2.294)	47	9.352

	A 01.01.10	Emissions	Recompres o reemborsaments	Ajustos per tipus de canvi i altres	A 31.12.10
Emesos en un estat membre de la Unió Europea que han requerit el registre d'un fullet informatiu	6.439	3.660	(2.650)	35	7.484
Emesos en un estat membre de la Unió Europea que no han requerit el registre d'un fullet informatiu	5	–	(5)	–	–
Emesos fora d'un estat membre de la Unió Europea	653	15	(25)	(8)	635
Total	7.097	3.675	(2.680)	27	8.119

Programa ECP

El 23 de març GAS NATURAL FENOSA va formalitzar de 2010 s'ha formalitzat la signatura d'un programa Euro Commercial Paper (ECP) per un import de 1.000 milions d'euros, essent l'emissor la societat dependent Unión Fenosa Finance BV. Durant l'exercici 2011 s'han seguit realitzant emissions sota aquest programa, realitzant emissions per un import total de 2.085 milions d'euros. El 31 de desembre de 2011 la quantitat disposada d'aquest programa era de 266 milions d'euros (357 milions d'euros a desembre 2010), essent el disponible 734 milions d'euros (643 milions d'euros a desembre 2010).

Programa Pagarés

El juliol de 2009, GAS NATURAL FENOSA va subscriure un programa de Pagarés en virtut del qual podia emetre fins a un principal total de 2.000 milions d'euros, si bé al juliol de 2010 es va minorar aquest import màxim fins als 1.000 milions d'euros. Aquest programa va ser renovat el juliol de 2011 pel mateix import. A 31 de desembre de 2011 les emissions vives sota l'esmentat programa ascendien a 69 milions d'euros (118 milions d'euros a desembre 2010), essent el disponible 932 milions d'euros (882 milions d'euros a desembre 2010).

Programa EMTN

GAS NATURAL FENOSA manté, a través de la societat dependent Gas Natural Capital Markets, S.A. i Unión Fenosa Finance BV, un programa d'European Medium Term Notes (EMTN) a mig termini. Aquest programa es va establir el 1999 i permetia emetre fins a un principal total de 2.000 milions d'euros. Després de diverses ampliacions, l'última de les quals el novembre de 2011, el límit del Programa és de 12.000 milions d'euros (10.000 milions d'euros a 31 de desembre de 2010). A 31 de desembre de 2011 s'havia disposat un principal total de 8.050 milions d'euros (6.950 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), essent l'import pendent d'utilització de 3.950 milions d'euros. El detall del saldo nominal emès és el següent:

	Nominal	Emissió	Venciment	Cupó (%)
	500	Juliol 2009	2019	6,37
	2.000	Juliol 2009	2014	5,25
	1.000	Novembre 2009	2016	4,37
	500	Novembre 2009	2012	3,12
	750	Novembre 2009	2021	5,12
	850	Gener 2010	2020	4,50
	650	Gener 2010	2015	3,37
	700	Gener 2010	2018	4,12
	600	Febrer 2011	2017	5,63
	500	Maig 2011	2019	5,38
Total	8.050			

Participacions preferents

El maig de 2003, Unión Fenosa Financial Services USA, Llc., va emetre per un import nominal de 609 milions d'euros, participacions preferents amb les següents característiques:

- Dividend: variable i no acumulatiu; fins al 20 de maig de 2013 serà l'Euribor a tres mesos més un diferencial de 0,25% amb un màxim del 7% i un mínim de 4,25%; a partir d'aquesta data, serà l'Euribor a tres mesos més un diferencial del 4%.
- Termini: a perpetuïtat, amb opció per a l'emissor d'amortitzar de forma anticipada total o parcialment les participacions a partir del 20 de maig de 2013. En cas d'amortització s'efectuarà pel seu valor nominal.
- Retribució: el pagament del dividend serà preferent i no cumulatiu i està condicionat a l'obtenció de beneficis consolidats o al pagament de dividend a les accions ordinàries.
- Drets polítics: no tenen.

Obligacions Negociables i Certificats Borsaris

La societat dependent Compañía de Distribución Eléctrica Metro-Oeste, S.A. situada a Panamá, va formalitzar durant el mes de maig de 2010 una emissió de Valors Comercials Negociables de fins a 50 milions de dòlars nord americans (39 milions d'euros). L'import disposat a 31 de desembre de 2011 era de 23 milions d'euros (15 milions d'euros a desembre de 2010).

Per la seva banda, en data 3 maig 2011 GAS NATURAL FENOSA, a través de la seva societat dependent Gas Natural México S.A. de C.V., va registrar un Programa de Certificats Borsaris en la Borsa Mexicana de Valors per import de 10.000 milions de pesos mexicans (544 milions d'euros). A l'empara d'aquest Programa, el 20 de maig de 2011 es va tancar una emissió de deute a terminis de quatre i set anys, per un import agregat de 4.000 milions de pesos mexicans (221 milions d'euros), essent el disponible 323 milions d'euros amb la garantia de Gas Natural SDG, S.A

Deute financer amb entitats de crèdit

Deute amb entitats de crèdit europees (bancs comercials/institucionals)

A 31 de desembre de 2011, el deute financer amb entitats de crèdit inclou altres préstecs bancaris per un import de 6.595 milions d'euros (6.437 milions d'euros a 31 de desembre de 2010) i línies de crèdit disposades per 461 milions d'euros (1.003 milions d'euros a 31 de desembre de 2010). A més, es mantenen deutes contrets amb l'Institut de Crèdit Oficial (ICO) per un import total de 577 milions d'euros formalitzades mitjançant préstecs amb venciment màxim 2018 (593 milions d'euros a 31 de desembre 2010), així com amb una línia de crèdit signada el desembre 2005 amb un límit de 125 milions d'euros, estant disposada a 31 de desembre de 2011 en la seva totalitat (100 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).

Així mateix, el Banc Europeu d'Inversions (BEI) manté atorgat finançament a GAS NATURAL FENOSA per un import de 853 milions d'euros, els quals inclouen 150 milions d'euros disposats d'una nova línia de finançament atorgat el desembre de 2011 per import 350 milions d'euros, mantenint disponibles els 200 milions d'euros restants.

Deute amb entitats de crèdit a Amèrica Llatina (bancs comercials/institucionals)

A 31 de desembre de 2011, el deute a Amèrica Llatina va ascendir a 1.263 milions d'euros (1.617 milions d'euros a 31 de desembre 2010) amb diverses entitats financeres. El desglossament geogràfic d'aquests deutes és el següent: Mèxic: 312 milions d'euros (522 milions d'euros a 31 de desembre 2010), Colòmbia: 556 milions d'euros (551 milions d'euros a 31 de desembre 2010), Brasil: 256 milions d'euros (367 milions d'euros a 31 de desembre 2010), Argentina: 34 milions d'euros (13 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), Panamá: 99 milions d'euros (96 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), Nicaragua: 6 milions d'euros (5 milions d'euros a 31 de desembre de 2010) i a 31 de desembre de 2010 s'inclouïa el deute a Guatemala per import de 63 milions d'euros (Nota 9).

Del total del deute a Amèrica Llatina a 31 de desembre de 2011, el 79% del deute correspon a finançament amb bancs comercials i el restant 21% a deute amb bancs institucionals (BNDES, BEI, ICO, etc.).

A 31 de desembre de 2011, el deute associat a la planta de cicle combinat i la planta de regasificació a Puerto Rico puja a 156 milions d'euros (167 milions d'euros a 31 de desembre 2010), incloent 12 milions d'euros en línies de crèdits disposades (11 milions d'euros a 31 de desembre 2010). La major part d'aquest deute venç a llarg termini.

Operadores de parcs de generació eòlica (bancs comercials)

A 31 de desembre de 2011, les societats operadores de parcs eòlics mantienien 66 milions d'euros de deute pendent, principalment en relació amb el finançament de projectes (83 milions d'euros a 31 de desembre 2010). La major part d'aquest deute venç a llarg termini.

A 31 de desembre de 2010, les societats pertanyents a Enel Unión Fenosa Renovables (EUFER) mantienien 274 milions d'euros. En el cas de considerar el deute financer vinculat als actius no corrents mantinguts per a la venda (Nota 9), el saldo seria de 548 milions d'euros. A causa de la permuta d'actius de renovables d'EUFER, que es va dur a terme el 27 de maig de 2011, aquest deute va ser donat de baixa pel seu valor comptable en el Balanç de Situació Consolidat i es va donar d'alta el deute financer a valor raonable dels actius i passius adquirits en la permuta (Nota 30); posteriorment, va ser cancel·lat totalment.

Unión Fenosa Gas (bancs comercials/institucionals)

A 31 de desembre de 2011, les societats pertanyents a Unión Fenosa Gas mantienien 394 milions d'euros de deute pendents (389 milions d'euros a 31 de desembre 2010), principalment pel finançament atorgat en dòlars nord-americans pel Banc Europeu d'Inversions (BEI) pel finançament de la planta de liqüefacció de gas natural al port de Damietta (Egipte) per 148 milions d'euros (156 milions d'euros a 31 de desembre 2010) i per un préstec concedit en dòlars nord-americans per vint-i-dues entitats financeres per 220 milions d'euros (233 milions d'euros a 31 de desembre de 2010). La major part d'aquest deute venç l'any 2016 i següents.

Deutes amb entitats de crèdit altres països (bancs comercials)

A 31 de desembre de 2011, el deute amb entitats de crèdit d'altres països puja a 14 milions d'euros (12 milions d'euros a 31 de desembre de 2010) i pertanyen bàsicament a les àrees geogràfiques de Moldàvia i Kenya.

Altres passius financers

A l'epígraf "Altres passius financers" s'inclouen bàsicament els contractes d'arrendaments financers amb entitats de crèdit corresponents a les illes de potència de les centrals de cycle combinat de Palos de la Frontera i Sagunt, amb una vigència de 10 anys, signats respectivament en els exercicis 2005 i 2007.

El detall dels pagaments mínims pels contractes d'arrendament financer són els següents:

	A 31.12.11			A 31.12.10		
	Valor nominal	Descompte	Valor actual	Valor nominal	Descompte	Valor actual
Menys d'1 any	87	(4)	83	91	(4)	87
Entre 1 i 5 anys	274	(34)	240	321	(43)	278
Més de 5 anys	51	(11)	40	88	(21)	67
Total	412	(49)	363	500	(68)	432

Nota 17. Gestió del risc i instruments financers derivats

La gestió del risc

GAS NATURAL FENOSA compta amb una sèrie de normes, procediments i sistemes orientats a la identificació, mesurament i gestió de les diferents categories de risc que defineixen els principis bàsics d'actuació següents:

- Garantir que els riscos més rellevants siguin correctament identificats, avaluats i gestionats.
- Segregació a nivell operatiu de les funcions de gestió del risc.
- Assegurar que el nivell d'exposició al risc assumit per GAS NATURAL FENOSA en el desenvolupament dels seus negocis sigui congruent amb el perfil global de risc objectiu.
- Assegurar l'adequada determinació i revisió del perfil de risc per part del Comitè de Riscos, proposant límits globals per categoria de risc, i la seva assignació entre les Unitats de Negoci.

Risc de tipus d'interès

Les variacions dels tipus d'interès modifiquen el valor raonable d'aquells actius i passius financers que meriten un tipus d'interès fix, així com els fluxos d'efectiu dels actius i passius financers indexats a un tipus d'interès variable, per la qual cosa afecten tant el patrimoni com al resultat respectivament.

L'objectiu de la gestió del risc de tipus d'interès és mantenir un equilibri entre el deute variable i fix que permeti reduir els costos del deute financer dins dels paràmetres de risc establerts.

GAS NATURAL FENOSA utilitza permutes financeres per gestionar la seva exposició a fluctuacions en els tipus d'interès canviant deute a interès variable per deute a tipus fix. Addicionalment cal considerar les permutes financeres contractades per mitigar el risc d'una operació específica de finançament en iens que no s'han considerat com a instrument de cobertura.

L'estructura de deute a 31 de desembre de 2011 i 2010, una vegada considerades les cobertures a través dels derivats contractats, és la següent:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Tipus d'interès fix	12.683	13.396
Tipus d'interès variable	7.709	6.910
Total	20.392	20.306

La taxa d'interès variable està subjecta principalment a les oscil·lacions de l'Euribor, el LIBOR i els tipus indexats de Mèxic, Brasil, Colòmbia i Argentina.

La sensibilitat del resultat i del patrimoni (ajustos per canvis de valor) a la variació dels tipus d'interès és la següent:

	Increment/descens en el tipus d'interès (punts bàsics)	Efecte en el resultat abans d'impostos	Efecte en el patrimoni abans d'impostos
2011	+50	(45)	18
	-50	41	(18)
2010	+50	(35)	15
	-50	35	(15)

Risc de tipus de canvi

Les variacions dels tipus de canvi poden afectar el valor raonable de:

- Contravalor dels fluxos d'efectiu associats a compravenda de matèries primeres denominats en moneda diferent a la moneda local o funcional.
- Deute denominat en moneda diferent a la moneda local o funcional.
- Operacions i inversions en monedes diferents de l'euro, pel que fa al contravalor del patrimoni net aportat i resultats.

Per mitigar aquests riscos GAS NATURAL FENOSA finança, en la mesura del possible, les seves inversions en la moneda local. Així mateix, s'intenta fer coincidir, sempre que sigui possible, els costos i ingressos indexats en una mateixa divisa, així com els imports i venciment d'actius i passius que es deriven de les operacions denominades en divises diferents de l'euro.

Per a les posicions obertes, els riscos en monedes que no siguin la moneda funcional són gestionats, de considerar-se necessaris, mitjançant la contractació de permutes financeres i assegurances de canvi dins dels límits aprovats d'instruments de cobertura.

La divisa diferent de l'euro en què més opera GAS NATURAL FENOSA és el dòlar nord-americà. La sensibilitat del resultat i del patrimoni (Ajustos per canvis de valor) de GAS NATURAL FENOSA a una variació del 5% (increment i decrement) del tipus de canvi del dòlar enfront de l'euro és la següent:

	%	2011	2010
Efecte en el resultat abans d'impostos	+5	2	-
	-5	(2)	-
Efecte en el patrimoni abans d'impostos	+5	13	11
	-5	(15)	(12)

Risc de preu de *commodities*

Una part important de les despeses d'explotació de GAS NATURAL FENOSA estan vinculades a la compra de gas pel seu subministrament a clients o per a la generació d'energia elèctrica a les plantes de cycle combinat. Per tant, GAS NATURAL FENOSA es troba exposat al risc de variació del preu de gas, la determinació del qual està subjecta bàsicament als preus del cru i els seus derivats. Addicionalment, en el negoci de generació d'electricitat, GAS NATURAL FENOSA es troba exposat al risc de variació dels drets d'emissió de CO₂ i del preu de venda d'electricitat.

L'exposició a aquests riscos es gestiona i mitiga a través del seguiment de la posició respecte a dites *commodities*, tractant d'equilibrar les obligacions de compra i subministrament i la diversificació i gestió dels contractes de subministrament. Quan no és possible assolir una cobertura natural es gestiona la posició, dins de paràmetres de risc raonables, contractant ocasionalment derivats per reduir l'exposició al risc de preu, designant-se generalment com a instruments de cobertura.

En les operacions de *trading* d'electricitat i de drets d'emissió de CO₂ realitzades per GAS NATURAL FENOSA, el risc és poc significatiu a conseqüència del reduït volum d'aquestes operacions i als límits establerts, tant en import com en venciment temporal.

La sensibilitat del resultat i del patrimoni (Ajustos per canvis de valor) a la variació del valor raonable dels derivats contractats per cobrir el preu de *commodities*, és la següent:

	Increment/descens en el preu de compra de gas (%)	Efecte en el resultat abans d'impostos	Efecte en el patrimoni abans d'impostos
2011	+10	-	3
	-10	-	(3)
2010	+10	-	(12)
	-10	-	12

	Increment/descens en el preu de venda electricitat (%)	Efecte en el resultat abans d'impostos	Efecte en el patrimoni abans d'impostos
2011	+10	(7)	(7)
	-10	7	7
2010	+10	-	4
	-10	-	(4)

	Increment/descens en el preu dels drets d'emissió de CO ₂ (%)	Efecte en el resultat abans d'impostos	Efecte en el patrimoni abans d'impostos
2011	+10	-	1
	-10	-	(1)
2010	+10	1	1
	-10	(1)	(1)

Risc de crèdit

El risc de crèdit derivat de la fallida d'una contrapart està controlat a través de polítiques que assegurin que les vendes a l'engròs de productes es facin a clients amb un historial de crèdit adequat, respecte als quals s'estableixen els corresponents anàlisis de solvència i en base als quals s'assignen els corresponents límits de crèdit.

Per això s'han dissenyat diversos models de mesurament de la qualitat creditícia. A partir d'aquests models es pot mesurar la probabilitat d'impagament d'un client, i es pot controlar la pèrdua esperada de la cartera comercial.

Els principals tipus de garanties que es negocien són avals, fiances i dipòsits. A 31 de desembre de 2011, GAS NATURAL FENOSA havia rebut garanties per 10 milions d'euros per cobrir el risc de clients industrials de gran consum (14 milions d'euros a 31 de desembre de 2010). Durant l'exercici 2011, s'han executat avals per imports inferiors a 1 milió d'euros (1 milió d'euros a 31 de desembre de 2010).

Així mateix, els imports de deutes comercials es reflecteixen en el Balanç de Situació Consolidat nets de provisions d'insolvències (Nota 11), estimades per GAS NATURAL FENOSA en funció de l'antiguitat del deute i l'experiència d'exercicis anteriors d'acord amb la prèvia segregació de carteres de clients i de l'entorn econòmic actual.

A 31 de desembre de 2011 i 2010, GAS NATURAL FENOSA no tenia concentracions significatives de risc de crèdit.

Per a mitigar el risc de crèdit derivat de posicions financeres, la contractació de derivats i la col·locació d'excedents de tresoreria es realitza en bancs i institucions financeres d'alta solvència d'acord amb la qualificació creditícia de Moody's i S&P.

Igualment, la gran majoria dels comptes per cobrar no vençuts no provisionats tenen una elevada qualitat creditícia d'acord amb les valoracions de GAS NATURAL FENOSA, basades en l'anàlisi de solvència i hàbits de pagament de cada client.

L'anàlisi d'antiguitat dels actius financers en mora però no considerats deteriorats a 31 de desembre de 2011 i 2010 és el següent:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Menys de 90 dies	338	268
90–180 dies	108	77
Més de 180 dies	26	6
Total	472	351

Els actius financers deteriorats estan desglossats a la nota 11.

Risc de liquiditat

GAS NATURAL FENOSA manté unes polítiques de liquiditat que assegurin el compliment dels compromisos de pagament adquirits, diversificant la cobertura de les necessitats de finançament i els venciments del deute. Una gestió prudent del risc de liquiditat incorpora el manteniment de prou efectiu i actius realitzables i la disponibilitat de fons d'import adequat per cobrir les obligacions de crèdit.

A 31 de desembre de 2011, les disponibilitats de liquiditat arriben als 13.263 milions d'euros, considerant l'efectiu i altres actius líquids equivalents per un import de 3.098 milions d'euros (Nota 12), el finançament bancari i línies de crèdit disponibles per 4.202 milions d'euros (Nota 16) i la capacitat per emetre deute no utilitzada per un import de 5.963 milions d'euros (Nota 16).

El detall dels venciments dels passius financers existents a 31 de desembre de 2011 i 2010 és el següent:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017 i següents	Total
A 31 de desembre de 2011							
Creditors comercials i altres comptes a pagar	(4.671)	–	–	–	–	–	(4.671)
Préstecs i altres deutes financers	(3.642)	(3.793)	(3.216)	(4.774)	(1.985)	(7.019)	(24.429)
Derivats financers	(30)	(19)	(7)	(5)	(5)	65	(1)
Altres passius	(62)	(62)	(154)	(57)	(58)	(763)	(1.156)
Total⁽¹⁾	(8.405)	(3.874)	(3.377)	(4.836)	(2.048)	(7.717)	(30.257)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016 i següents	Total
A 31 de desembre de 2010							
Creditors comercials i altres comptes a pagar	(3.658)	–	–	–	–	–	(3.658)
Préstecs i altres deutes financers	(2.895)	(2.987)	(4.097)	(2.801)	(4.713)	(7.323)	(24.816)
Derivats financers	(66)	(18)	(9)	(6)	(8)	65	(42)
Altres passius	(67)	(61)	(157)	(57)	(56)	(820)	(1.218)
Total⁽¹⁾	(6.686)	(3.066)	(4.263)	(2.864)	(4.777)	(8.078)	(29.734)

(1) Els imports inclosos són els fluxos de caixa contractuals sense descomptar, motiu pel qual difereixen dels imports inclosos en el Balanç de Situació Consolidat i en la nota 16.

Gestió del capital

El principal objectiu de la gestió del capital de GAS NATURAL FENOSA és assegurar una estructura financera que optimitzi el cost de capital mantenint una sòlida posició financera, per compatibilitzar la creació de valor per a l'accionista amb l'accés als mercats financers a un cost competitiu per cobrir les necessitats de finançament.

GAS NATURAL FENOSA considera com a indicadors dels objectius fixats per a la gestió del capital mantenir a llarg termini, després de l'adquisició d'Unión Fenosa, un nivell de palanquejament del voltant del 50% a llarg termini i un *rating* A.

Després de l'operació d'adquisició d'Unión Fenosa les agències de *rating* van finalitzar la revisió amb implicació negativa en les seves qualificacions confirmant les avaluacions en línia amb els objectius previstos en el procés d'adquisició.

La classificació creditícia del deute de GAS NATURAL FENOSA a llarg termini és la següent:

	2011	2010
Moody's	Baa2	Baa2
Standard & Poor's	BBB	BBB
Fitch	A-	A-

La ràtio de palanquejament és la següent:

	2011	2010
Deute financer net (%)	17.294	19.102
Deute financer no corrent (Nota 16)	17.539	18.176
Deute financer corrent (Nota 16)	2.853	2.130
Efectiu i altres mitjans equivalents (Nota 12)	(3.098)	(1.203)
Derivats (Nota 17)	-	(1)
Patrimoni net (%)	14.441	12.974
Dels accionistes de la societat dominant (Nota 13)	12.792	11.384
D'interessos minoritaris	1.649	1.590
Palanquejament (Deute financer net/(Deute financer net + Patrimoni net))	54,5	59,6

A 31 de desembre de 2010, en cas de considerar el deute financer net vinculat als actius no corrents mantinguts per a la venda (Nota 9), el saldo del deute financer net seria de 19.359 milions d'euros.

Instruments financers derivats

El detall dels instruments financers derivats per categories i venciments és el següent:

	A 31.12.11		A 31.12.10	
	Actiu	Passiu	Actiu	Passiu
Instruments financers derivats de cobertura	-	72	--	56
Cobertura fluxos d'efectiu				
Tipus d'interès	-	71	-	56
Cobertura valor raonable				
Tipus de canvi	-	1	-	-
Altres instruments financers	-	14	-	19
Tipus d'interès i tipus de canvi	-	14	-	19
Instruments financers derivats no corrents	-	86	-	75
Instruments financers derivats de cobertura	43	16	91	71
Cobertura fluxos d'efectiu				
Tipus d'interès	-	9	-	54
Tipus de canvi	15	1	7	1
Preu de <i>commodities</i>	3	6	7	16
Cobertura valor raonable				
Tipus de canvi	25	-	77	-
Altres Instruments financers	3	-	2	11
Preu de <i>commodities</i>	3	-	2	4
Tipus d'interès	-	-	-	7
Instruments financers derivats corrents	46	16	93	82
Total	46	102	93	157

S'inclouen en l'epígraf "Altres instruments financers" els derivats no designats comptablement de cobertura.

L'impacte en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat dels instruments financers derivats és el següent:

	2011		2010	
	Resultat explotació	Resultat financer	Resultat explotació	Resultat financer
Cobertura fluxos d'efectiu	(29)	(74)	(39)	(127)
Cobertura valor raonable	(22)	(5)	32	(3)
Altres	3	3	(2)	(11)
Total	(48)	(76)	(9)	(141)

El detall dels instruments financers derivats el 31 de desembre de 2011 i 2010, el seu valor raonable i el desglossament per venciments dels valors nacionals és el següent:

	Valor raonable	31.12.11						Posterior	Total
		2012	2013	2014	2015	2016	Valor nacional		
Cobertura de tipus d'interès									
Cobertura de fluxos d'efectiu									
Permutes financeres (EUR)	(27)	847	55	651	4	2	26	1.585	
Permutes financeres (USD)	(52)	203	28	29	29	31	151	471	
Permutes financeres (MXN)	-	14	14	67	-	-	-	95	
Collars (EUR)	(1)	13	3	3	2	-	-	21	
Cobertura de tipus de canvi									
Cobertura de fluxos d'efectiu									
Assegurança de canvi (USD)	14	376	-	-	-	-	-	376	
Assegurança de canvi (BRL)	-	42	-	-	-	-	-	42	
Cobertura de valor raonable:									
Permutes financeres (BRL)	-	2	-	-	-	-	-	2	
Assegurances de canvi (BRL)	-	10	-	-	-	-	-	10	
Assegurança de canvi (USD)	25	351	11	-	-	-	-	362	
Assegurança de canvi (DHN)	-	6	-	-	-	-	-	6	
Cobertura de <i>commodities</i>									
Cobertura de fluxos d'efectiu									
Derivats preus de <i>commodities</i> (EUR)	(3)	246	3	1	-	-	-	250	
Derivats preus de <i>commodities</i> (USD)	(1)	36	-	-	-	-	-	36	
Altres									
Permuta financera (JPY)	(14)	-	-	-	-	-	220	220	
Derivats preus de <i>commodities</i> (EUR)	3	78	2	2	1	-	-	83	
Total	(56)	2.224	116	753	36	33	397	3.559	

	Valor raonable	31.12.11 Valor nocional					Posteriores	Total
		2011	2012	2013	2014	2015		
Cobertura de tipus d'interès								
Cobertura de fluxos d'efectiu								
Permutes financeres (EUR)	(66)	2.580	206	15	8	4	25	2.838
Permutes financeres (USD)	(43)	20	193	24	25	24	162	448
Permutes financeres (MXN)	-	16	16	16	-	-	-	48
Permutes financeres (ARS)	-	9	-	-	-	-	-	9
Collars (EUR)	(1)	4	13	2	3	2	2	26
Cobertura de tipus de canvi								
Cobertura de fluxos d'efectiu								
Assegurança de canvi (USD)	6	270	4	-	-	-	-	274
Cobertura de valor raonable								
Permutes financeres (BRL)	-	5	2	-	-	-	-	7
Assegurances de canvi (BRL)	-	32	-	-	-	-	-	32
Assegurança de canvi (USD)	77	1.156	-	-	-	-	-	1.156
Assegurança de canvi (DHN)	-	7	-	-	-	-	-	7
Cobertura de <i>commodities</i>								
Cobertura de fluxos d'efectiu								
Derivats preus de <i>commodities</i> (EUR)	(3)	175	-	-	-	-	-	175
Derivats preus de <i>commodities</i> (USD)	(6)	85	-	-	-	-	-	85
Altres								
Opcions <i>commodities</i> (USD)	(2)	2	-	-	-	-	-	2
Permuta financera (JPY)	(19)	-	-	-	-	-	220	220
Permuta financera (EUR)	(7)	105	-	-	-	-	-	105
Collars (EUR)	-	17	-	-	-	-	-	17
Derivats preus de <i>commodities</i> (EUR)	-	2	-	-	-	-	-	2
Total	(64)	4.485	434	57	36	30	409	5.451

Nota 18. Altres passius no corrents

La composició d'aquest epígraf a 31 de desembre de 2011 i 2010 es mostra a continuació:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Deute per contractes d'arrendament financer ⁽¹⁾	571	582
Deute ingressos capacitat ⁽²⁾	68	55
Fiances i depòsits	198	212
Altres passius ⁽³⁾	196	191
Total	1.033	1.040

No existeixen diferències significatives entre els valors comptables i els valors raonables en els conceptes inclosos en aquest epígraf "Altres passius no corrents".

1) Deute per contractes d'arrendament financer

El 2003, GAS NATURAL FENOSA va adquirir dos vaixells per al transport de gas natural líquid amb una capacitat de 276.000 m³ a través de contractes de *time-charter* amb una durada de 20 anys, amb venciment en 2023.

El juliol de 2004 Unión Fenosa Gas va adquirir dos vaixells per al transport de gas natural líquid amb unes capacitats de 138.000 m³ i 140.500 m³ a través de contractes de *time-charter* amb una durada de 25 anys, ampliable fins a 30 anys.

El desembre de 2007 es va adquirir un vaixell de 138.000 m³ a través d'un contracte de *time-charter* amb una durada de 25 anys i venciment el 2032, ampliable per períodes consecutius de 5 anys, i que representa una inversió conjunta de 162 milions d'euros corresponent al valor actual dels pagaments compromesos per Repsol YPF (50%) i GAS NATURAL FENOSA (50%).

El 2009 es va adquirir un vaixell de 138.000 m³ de capacitat a través d'un contracte de *time-charter* amb una durada de 25 anys, ampliable per períodes consecutius de 5 anys, i que representa una inversió conjunta de 142 milions d'euros corresponent al valor actual dels pagaments compromesos per Repsol YPF (50%) i GAS NATURAL FENOSA (50%).

El detall dels pagaments mínims per aquests contractes d'arrendament financer són els següents:

	A 31.12.11			A 31.12.10		
	Valor nominal	Descompte	Valor actual	Valor nominal	Descompte	Valor actual
Menys d'1 any	57	(3)	54	57	(3)	54
Entre 1 i 5 anys	229	(43)	186	227	(42)	185
Més de 5 anys	763	(378)	385	820	(423)	397
Total	1.049	(424)	625	1.104	(468)	636

El deute per contractes d'arrendament financer ha suportat a 31 de desembre de 2011 un tipus d'interès efectiu mitjà del 6,8% (6,7% a 31 de desembre de 2010).

2) Deute ingressos capacitat

Recull els ingressos facturats per capacitat de generació elèctrica, pendents de reconèixer en ingressos, per la linealització d'aquests en el període de vigència dels contractes de compromís de capacitat a Mèxic.

3) Altres passius

S'inclou l'obligació de recompra de les accions preferents de Buenergia Gas & Power, Ltd. (societat tenidora del 47,5% d'EcoEléctrica, L.P.), que està participada en un 95% per Gas Natural Fenosa i en un 5% per un altre soci, que és, a més, titular de les accions preferents de Buenergia que li atorguen un dret preferent sobre els dividendes d'aquesta societat i que hauran de ser recomprades per Buenergia, en la mesura en què la societat reparteixi beneficis, conforme al següent calendari:

	Milions de dòlars nord-americans
2012 ⁽¹⁾	6
2013	6
Total	12

(1) Inclou la part a curt termini d'"Altres passius corrents" (Nota 20).

També s'inclou el compromís de compra sense prima atorgat a Sinca Inbursa, S.A. de C.V. (Inbursa). El 22 de setembre de 2008 es va vendre el 15% de Gas Natural México, S.A. de C.V. i Sistemas de Administración, S.A. de C.V. a Inbursa, per 761 milions de pesos mexicans (49 milions d'euros), acordant un compromís de recompra sobre aquestes accions. Inbursa podrà oferir fins el 22 de maig del 2013 totes les accions que tingui en aquell moment a GAS NATURAL FENOSA, qui tindrà l'obligació d'adquirir-les. El preu d'adquisició serà determinat pel major entre la valoració a mercat de cada acció, en base als resultats de les participades, o el capital invertit actualitzat per interessos financers. Com a conseqüència d'aquest compromís aquesta venda es va registrar com un pagament ajornat, per la qual cosa es continua assignant a la societat dominant l'esmentat percentatge. Durant l'exercici 2011, les participacions anteriors s'han traspassat a la societat Holding Gasinmex, S.A. de C.V., i en conseqüència el compromís de compra de Gas Natural SDG, S.A., ha passat a atorgar-se a Inbursa sobre el 17,29% de les accions d'aquesta societat. El passiu registrat al 31 de desembre 2011 ascendeix a 988 milions de pesos mexicans (917 milions de pesos mexicans a 31 de desembre de 2010) i equival al valor actual de l'import a reemborsar.

També s'inclou el compromís de compra sense prima atorgat a Chemo España, S.L. El 16 de desembre 2008 es va vendre a Chemo España, S.L. el 28% d'Invergas, S.A. i Gas Natural SDG Argentina, S.A., el que suposa una participació a Gas Natural BAN, S.A., Natural Energy, S.A. i Natural Servicios, S.A. del 19,6%, per 56 milions de dòlars nord-americans (38 milions d'euros) mitjançant un cobrament inicial de 28 milions de dòlars i la resta en cobraments diferits (Nota 8), pactant un compromís de recompra sobre aquestes accions. Chemo España, S.L. podrà oferir durant el mes de setembre de 2013 totes les accions que tingui en aquell moment a GAS NATURAL FENOSA qui tindrà l'obligació d'adquirir-les. El preu d'adquisició serà determinat pel capital invertit. Com a conseqüència d'aquest compromís aquesta venda es va registrar com un pagament ajornat, motiu pel qual es continuen assignant a la societat dominant els esmentats percentatges. El passiu registrat al 31 de desembre 2011 ascendeix a 55 milions de dòlars nord-americans (53 milions de dòlars nord-americans a 31 de desembre de 2010) i equival al valor actual de l'import a reemborsar.

Nota 19. Creditors comercials i altres comptes a pagar

El detall a 31 de desembre de 2011 i 2010 és el següent:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Creditors comercials	3.775	2.928
Creditors comercials empreses vinculades (Nota 33)	83	36
Creditors comercials empreses associades	42	41
Proveïdors	3.900	3.005
Administracions públiques	375	357
Instruments financers derivats (Nota 17)	7	22
Remuneracions pendents de pagament	99	89
Altres creditors	481	468
Passius per impost corrent	290	185
Total	4.671	3.658

Informació sobre els ajornaments de pagaments efectuats a proveïdors. DA 3a "Deure d'informació" de la Llei 15/2010, de 5 de juliol.

L'import total de pagaments realitzats als proveïdors en l'exercici, amb detall dels terminis de pagament, d'acord amb els terminis màxims legals de pagament establerts a la Llei 15/2010 de 5 de juliol, per la qual s'estableixen les mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, és el següent:

	2011		2010	
	Import	%	Import	%
Pagaments realitzats en l'exercici dins del termini màxim legal	7.210	99,8	1.706	99,7
Resta de pagaments realitzats en l'exercici	11	0,2	5	0,3
Total pagaments exercici	7.221	100	1.711	100
Termini mitjà ponderat dels pagaments excedits (dies)	11		28	
Ajornaments que al tancament de l'exercici excedeixen del termini legal màxim	1		1	

La informació de l'exercici 2010 recull els pagaments a proveïdors per operacions comercials realitzats dins i fora del termini màxim legal, així com saldos que acumulen ajornaments superiors al màxim permès per llei, per a aquells contractes subscrits amb posterioritat al 7 de juliol de 2010.

Nota 20. Altres passius corrents

El detall a 31 de desembre de 2011 i 2010 és el següent:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Dividend a pagar	392	351
Despeses meritades i no pagades	159	154
Passiu per arrendament financer (Nota 18)	54	54
Altres passius	70	103
Total	675	662

Nota 21. Situació fiscal

Gas Natural SDG, S.A. com a societat dominant del Grup Consolidat Fiscal 59/93 i per a la seva tributació a Espanya, tributa en el Règim de Consolidació Fiscal regulat en el Capítol VII del Títol VII del text refós de la Llei de l'Impost sobre Societats, el que implica la determinació de manera conjunta del resultat fiscal del grup i les deduccions i bonificacions a la quota. El Grup Consolidat Fiscal per a l'exercici 2011 s'indica a l'Annex III.

La resta de societats de GAS NATURAL FENOSA tributen, de forma individualitzada d'acord amb els seus respectius règims, llevat del cas de diverses societats dependents a Itàlia que tributen en un grup consolidat fiscal propi.

La conciliació entre la taxa impositiva aplicable i la taxa efectiva i la composició de la despesa per impost sobre beneficis per als exercicis 2011 i 2010 és la següent:

	2011	%	2010	%
Resultat abans d'impostos	2.022	–	1.883	–
Impost teòric	607	30,0	565	30,0
Tipus impositius societats estrangeres	(42)	(2,1)	(39)	(2,1)
Deduccions fiscals per reinversió	(39)	(1,9)	(53)	(2,8)
Altres deduccions fiscals	(25)	(1,2)	(8)	(0,4)
Efecte beneficis nets integres mètode participació	(2)	(0,1)	(1)	(0,1)
Diferències impositives exercici anterior i altres	(3)	(0,2)	4	0,2
Impost sobre beneficis	496	24,5	468	24,9
Desglossament de la despesa corrent/diferida:				
Impost corrent	441	–	370	–
Impost diferit	55	–	98	–
Impost sobre beneficis	496	–	468	–

Les deduccions fiscals per reinversió de beneficis extraordinaris de l'exercici 2011 corresponen bàsicament a l'alienació dels actius de distribució de gas a la Comunitat de Madrid, realitzada en compliment de disposicions de la normativa de defensa de la competència (Nota 9). Les deduccions fiscals per reinversió de beneficis extraordinaris de l'exercici 2010 corresponen bàsicament a l'alienació dels actius de distribució de gas a la Comunitat de Madrid, realitzada en compliment de disposicions de la normativa de defensa de la competència (Nota 9), així com a la transmissió de la participació del 35% de Gas Aragón, S.A. (Nota 7).

Les rendes acollides a la deducció per reinversió de beneficis extraordinaris prevista a l'article 42 del text refós de la Llei de l'Impost sobre Societats, i les inversions en què s'han materialitzat en exercicis anteriors es detallen en els comptes anuals dels corresponents exercicis. El detall corresponent als últims cinc anys, juntament amb el del propi exercici 2011, és el següent:

Any venda	Import obtingut de la venda	Import reinvertit
2006	321	321
2007	780	780
2008	152	152
2009	485	485
2010	882	882
2011	849	849
Total	3.469	3.469

La reinversió s'ha realitzat en elements patrimonials de l'immobilitzat afectes a activitats econòmiques, havent estat efectuada tant per la pròpia societat com per la resta d'empreses del Grup Consolidat Fiscal en virtut del que disposa l'article 75 del text refós de la Llei de l'Impost sobre Societats.

El detall de l'efecte impositiu corresponent a cada element de l'apartat "Altres resultats globals de l'exercici" de l'Estat Consolidat de Resultats Global és el següent:

	A 31.12.11			A 31.12.10		
	Brut	Efecte impositiu	Net	Brut	Efecte impositiu	Net
Valoració actius financers disponibles per a la venda	-	-	-	(24)	7	(17)
Cobertures de fluxos d'efectiu	43	(12)	31	74	(21)	53
Diferències de conversió	(72)	8	(64)	291	(14)	277
Guanys i pèrdues actuàries i altres ajustos	(46)	15	(31)	(45)	12	(33)
Total	(75)	11	(64)	296	(16)	280

El moviment i la composició dels epígrafs d'impostos diferits és la següent:

Impostos diferits d'actiu	Personal i obligacions similars	Altres provisions	Crèdits fiscals	Diferències amortització	Valoració actius i instruments financers	Altres	Total
A 01.01.10	240	292	51	93	51	229	956
Creació/(reversió)	(38)	(49)	(5)	(33)	16	67	(42)
Combinacions de negoci	-	-	-	-	-	-	-
Moviments lligats ajustos patrimoni	12	-	-	-	(19)	-	(7)
Diferències de conversió	5	20	4	19	1	3	52
Traspassos i altres	9	(4)	26	33	3	(69)	(2)
A 31.12.10	228	259	76	112	52	230	957
Creació/(reversió)	(12)	(6)	49	5	-	(11)	25
Combinacions de negoci	-	-	-	-	-	-	-
Moviments lligats ajustos patrimoni	15	-	-	-	(9)	-	6
Diferències de conversió	-	(2)	1	(3)	11	(2)	5
Traspassos i altres	(15)	(9)	41	-	(4)	(31)	(18)
A 31.12.11	216	242	167	114	50	186	975

Impostos diferits de passiu	Diferències amortització	Plusvàlues diferides	Valoració combinació de negocis	Valoració actius i instruments financers	Altres	Total
A 01.01.10	258	163	2.083	23	173	2.700
Creació/(reversió)	5	68	(72)	(15)	70	56
Combinacions de negoci	-	-	-	-	-	-
Moviments lligats ajustos patrimoni	-	-	-	(5)	-	(5)
Diferències de conversió	18	-	2	-	5	25
Reclassificacions i altres ⁽¹⁾	15	-	(35)	3	(55)	(72)
A 31.12.10	296	231	1.978	6	193	2.704
Creació/(reversió)	37	50	(61)	-	54	80
Combinacions de negoci	-	-	5	-	-	5
Moviments lligats ajustos patrimoni	-	-	-	3	-	3
Diferències de conversió	(1)	-	(2)	(1)	2	(2)
Traspassos i altres ⁽¹⁾	(7)	-	(127)	-	(14)	(148)
A 31.12.11	325	281	1.793	8	235	2.642

(1) El moviment en els exercicis 2011 i 2010 de les línies de "Traspassos i altres" recull bàsicament el traspàs als epígrafs d'"Actius no corrents mantinguts per a la venda" i "Passius vinculats amb actius no corrents mantinguts per a la venda" (Nota 9).

Com a conseqüència de l'operació de fusió per absorció d'Unión Fenosa, S.A. per Gas Natural SDG, S.A. en l'exercici 2009 ha sorgit una diferència de fusió entre el preu d'adquisició de la participació en Unión Fenosa, S.A. i els fons propis de la mateixa, determinat en el moment de la transmissió patrimonial, la qual, de conformitat amb l'article 89 del text refós de la Llei de l'Impost sobre Societats, es va imputar fiscalment, en primer lloc als béns i drets adquirits, i la part de la diferència no imputada, es considera fiscalment deduïble, amb el límit anual màxim de la vintena part del seu import, per la part en que es compleixin les condicions establertes en les lletres a) i b) de l'esmentat precepte a l'apartat de "Valoració combinació de negocis" de l'epígraf de "Passiu per impostos diferits" figura registrat l'efecte fiscal de la part de la diferència de fusió assignada a actius nets adquirits que s'estima que no tindrà efectes fiscals, així com l'import de la deducció fiscal aplicada de la part de la diferència de fusió no assignada a actius nets adquirits.

A 31 de desembre de 2011 els crèdits fiscals pendents d'enregistrar ascendien a 31 milions d'euros (25 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).

A l'exercici 2011 es van iniciar actuacions inspectores davant Gas Natural SDG, S.A. i Gas Natural Internacional SDG, S.A., Gas Natural Distribución SDG, S.A. i Gas Natural Informática, S.A. per l'Impost sobre Societats (2006 a 2008) i d'altres impostos (2007 i 2008). No es preveu que aquestes actuacions inspectores es derivin liquidacions d'importos significatius pel grup. El grup fiscal de Gas Natural té, a més, oberts a inspecció els exercicis compresos entre els anys 2009 i 2011 pels impostos que li són d'aplicació i el Grup Fiscal d'Unión Fenosa té oberts a inspecció els exercicis 2002 i següents per l'Impost sobre Societats, i els exercicis 2007 i següents per la resta d'impostos que li són d'aplicació.

La informació sobre les principals actuacions administratives amb transcendència fiscal, i la posició de l'entitat per a cada una d'elles es detalla en l'apartat de "Litigis i arbitratges" de la nota 35.

Nota 22. Import net de la xifra de negocis

El detall d'aquest epígraf en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de l'exercici 2011 i 2010 és el següent:

	2011	2010
Vendes de gas i accés a xarxes de distribució	11.280	10.033
Vendes d'electricitat i accés a xarxes de distribució	8.236	8.103
Lloguer d'instal·lacions, manteniment i serveis de gestió	1.367	1.333
Altres vendes	193	161
Total	21.076	19.630

Nota 23. Aprovisionaments

El detall d'aquest epígraf en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de l'exercici 2011 i 2010 és el següent:

	2011	2010
Compres d'energia	12.132	11.079
Servei accés a xarxes de distribució	1.433	1.448
Altres compres i variació d'existències	509	443
Total	14.074	12.970

Nota 24. Altres ingressos d'exploració

El detall d'aquest epígraf en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de l'exercici 2011 i 2010 és el següent:

	2011	2010
Altres ingressos de gestió	261	251
Subvencions d'exploració	2	7
Total	263	258

S'inclouen a l'epígraf "Altres ingressos de gestió" els ingressos corresponents als serveis de construcció o millora de les infraestructures de les concessions afectes a la CINIIF 12 per import de 95 milions d'euros (71 milions d'euros l'exercici 2010)

Nota 25. Despeses de personal

El detall d'aquest epígraf en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de l'exercici 2011 i 2010 és el següent:

	2011	2010
Sous i salaris	699	643
Despeses Seguretat Social	126	125
Plans d'aportació definida	32	33
Plans de prestació definida	4	6
Treballs realitzats per l'immobilitzat del grup	(82)	(82)
Altres	79	73
Total	858	798

El nombre mitjà d'empleats de GAS NATURAL FENOSA durant l'exercici 2011 ha estat de 16.724 i el 2010 de 17.773.

D'acord amb allò que estableix la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, publicada al BOE de 23 de març de 2007, el nombre d'empleats de GAS NATURAL FENOSA a la finalització de l'exercici 2011 i 2010 distribuït per categories, gèneres i àrees geogràfiques és el següent:

	2011		2010	
	Homes	Dones	Homes	Dones
Directius	862	249	821	224
Quadres intermedis	2.239	551	2.311	534
Tècnics especialitzats	2.524	1.434	2.554	1.392
Llocs operatius	6.087	2.256	7.141	2.370
Total	11.712	4.490	12.827	4.520

	2011	2010
Espanya	8.358	8.243
Resta d'Europa	1.553	1.566
Amèrica Llatina	5.475	6.406
Resta	816	1.132
Total	16.202	17.347

Nota 26. Altres despeses d'exploració

El detall d'aquest epígraf en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de l'exercici 2011 i 2010 és el següent:

	2011	2010
Operació i manteniment	439	438
Publicitat i altres serveis comercials	339	316
Tributs	310	261
Deteriorament per insolvències (Nota 11)	216	238
Serveis professionals i assegurances	170	184
Serveis de construcció o millora (CINIIF 12)	95	71
Subministraments	89	86
Arrendaments	57	67
Eficiència energètica	49	-
Altres	249	251
Total	2.013	1.912

L'increment de l'import corresponent a l'apartat de "Tributs" es deu principalment al registre el 2011 d'un import de 52 milions d'euros en les societats dependents de Colòmbia corresponent a l'Impost al Patrimoni, que es va aprovar amb la modificació de la Llei 1370, el qual grava el valor del patrimoni a 1 de gener de 2011, tot i que el pagament es realitzarà en 8 quotes durant els anys 2011 a 2014.

A l'apartat "Eficiència energètica" s'inclou l'aportació de GAS NATURAL FENOSA a les polítiques d'estalvi i eficiència energètica d'acord amb el Reial Decret Llei 14/2010 (Nota 2).

Nota 27. Altres resultats

A l'exercici 2011 correspon bàsicament a la plusvàlua obtinguda en l'alienació d'actius addicionals de distribució a Madrid per un import de 280 milions d'euros (Nota 9) i la plusvàlua obtinguda en la combinació de negocis de l'adquisició de societats eòliques a ACS (Nota 30) per un import de 3 milions d'euros. També inclou la minusvàlua obtinguda en la venda de les distribuïdores elèctriques a Guatemala per 9 milions d'euros (Nota 9) i la minusvàlua de 4 milions d'euros obtinguda en la permuta d'EUFER (Nota 9).

A l'exercici 2010 corresponia bàsicament a la plusvàlua obtinguda en l'alienació de diverses societats i actius de distribució i subministrament de gas a Madrid per un import de 380 milions d'euros (Nota 9) i a la plusvàlua obtinguda en l'alienació d'actius de transport d'electricitat per un import de 5 milions d'euros (Nota 9). També s'inclouïa la minusvàlua obtinguda de l'alienació d'actius de generació elèctrica de Mèxic per un import de 4 milions d'euros (Nota 9).

Nota 28. Resultat financer net

El detall d'aquest epígraf en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de l'exercici 2011 i 2010 és el següent:

	2011	2010
Dividends	4	4
Interessos	71	54
Altres	62	60
Total ingressos financers	137	118
Cost del deute financer	(892)	(924)
Despeses per interessos de pensions	(39)	(40)
Altres despeses financeres	(142)	(201)
Total despeses financeres	(1.073)	(1.165)
Variacions de valor raonable en instruments financers derivats (Nota 17)	2	(6)
Diferències de canvi netes	-	(6)
Resultat per alienacions d'instruments financers	2	44
Resultat financer net	(932)	(1.015)

A l'epígraf d'"Altres despeses financeres" s'inclouïa a l'exercici 2010, un import de 103 milions d'euros corresponent al reconeixement en el Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat de les comissions del crèdit per a l'adquisició d'Unión Fenosa, que estaven pendents d'imputació al Compte de Pèrdues i Guanys Consolidat, com a conseqüència de la cancel·lació d'aquest crèdit.

Els resultats per alienació d'instruments financers de l'exercici 2011 corresponen a la plusvàlua per la venda de la participació del 15% de la societat Ecoenergía de Navarra, S.A. per 1 milió d'euros i a la plusvàlua per la liquidació de la societat Ensafeca Holding Empresarial, S.L. per 1 milió d'euros (Nota 7).

Els resultats per alienació d'instruments financers de l'exercici 2010 corresponien a la plusvàlua per la venda de la participació del 35% de la societat Gas Aragón, S.A. (Nota 7) per 40 milions d'euros i per la venda de la participació del 5% de la societat Indra Sistemas, S.A. per 4 milions d'euros (Nota 8).

Nota 29. Efectiu generat en les operacions d'exploració

La composició de l'efectiu generat en les operacions d'exploració de 2011 i 2010 és la següent:

	2011	2010
Resultat abans d'impostos	2.022	1.883
Ajustos del resultat	2.510	2.857
Amortització de l'immobilitzat (Nota 5 i 6)	1.750	1.716
Altres ajustos del resultat net	760	1.141
Resultat financer (Nota 28)	932	1.015
Resultat entitats valorades mètode participació (Nota 7)	(7)	(5)
Imputació subvencions a resultats (Nota 14)	(35)	(31)
Altres resultats (Nota 27)	(268)	(370)
Variació neta provisions (Nota 15)	138	532
Canvis en el capital corrent (excloent els efectes de canvis en el perímetre i diferències de conversió)	(1.298)	(729)
Existències	(127)	(11)
Deutors comercials i altres comptes a cobrar	(619)	(373)
Creditors comercials i altres comptes a pagar	(552)	(345)
Altres fluxos d'efectiu de les activitats d'exploració	(1.097)	(1.265)
Pagament d'interessos	(845)	(798)
Cobraments d'interessos	59	9
Pagaments per impostos sobre beneficis	(311)	(476)
Fluxos d'efectiu de les activitats d'exploració	2.137	2.746

Nota 30. Combinacions de negocis

Exercici 2011

Durant l'exercici 2011, s'han realitzat diverses adquisicions de societats eòliques i de distribució de gas a Itàlia en línia amb els objectius estratègics de GAS NATURAL FENOSA.

Adquisició de negocis eòlics d'EUFER

Tal com s'indica a la nota 9, com a conseqüència de l'acord de finalització de col·laboració que mantenia amb Enel Green Power a través d'EUFER, GAS NATURAL FENOSA ha adquirit aproximadament la meitat del negoci i dels corresponents actius i passius d'EUFER, havent transferit en l'operació els corresponents mitjans humans i d'altre tipus necessaris per a la realització de l'activitat de generació d'energia en règim especial, per la qual cosa s'ha considerat una combinació de negocis i no una adquisició d'actius.

El cost de la combinació de negocis net del deute assumit coincideix amb la valoració a valor raonable, realitzada per tercers independents amb el propòsit específic de servir de base a l'operació. El detall dels actius nets adquirits al seu valor en llibres d'EUFER i a valor raonable és el següent:

Cost de la combinació de negocis		286
Valor raonable dels actius nets adquirits		282
Fons de comerç (Nota 5)		4
	Valor raonable	Valor en llibres
Altre immobilitzat intangible	204	33
Immobilitzat material	665	665
Altres actius no corrents	3	3
Altres actius corrents	39	39
Efectiu i altres líquids equivalents	21	21
Total actius	932	761
Interessos minoritaris	6	6
Provisions no corrents	2	2
Passius financers no corrents	546	546
Altres passius no corrents	5	1
Passius financers corrents	33	33
Altres passius corrents	58	45
Total passius	650	633
Valor raonable dels actius nets adquirits	282	-

Si l'operació hagués tingut lloc l'1 de gener de 2011 l'impacte sobre l'import net de la xifra de negocis consolidada i sobre el resultat consolidat no hagués estat significatiu.

La comptabilització d'aquesta combinació de negocis ha estat determinada de manera provisional, atès que encara no ha finalitzat el termini de dotze mesos des de l'adquisició que estableix la NIIF 3. Com a conseqüència del procés d'assignació del preu de compra s'ha produït, fonamentalment, una revaloració d'actius intangibles, que correspon a les llicències d'explotació dels actius rebuts, principalment parcs eòlics. Atès que s'ha procedit a efectuar una operació de fusió de les principals participacions rebudes per part de Gas Natural Fenosa Renovables, S.A. (Societat dependent de GAS NATURAL FENOSA), la major part de l'esmentada revaloració té efecte fiscal.

Adquisició de societats eòliques a ACS

Amb data 30 de juny de 2011 es va signar un contracte de compravenda amb el grup ACS que va comprendre la venda de les participacions directes i indirectes d'ACS en cinc parcs eòlics ubicats en diverses comunitats autònomes amb una capacitat de 95,5 MW per un preu de 66 milions d'euros, així com determinats drets de crèdit per un import de 6 milions d'euros. Una vegada obtingudes les autoritzacions regulatòries i administratives requerides s'ha materialitzat el contracte de compravenda el 12 de setembre de 2011.

A través d'aquesta adquisició s'assoleix una participació del 75% a la societat Explotaciones Eólicas Sierra de Utrera, S.L., de la qual prèviament es disposava del 50% i una participació del 100% de la societat matriu Energías Ambientales EASA, S.A. de la qual prèviament es disposava del 33,33%. Al tractar-se d'una adquisició per etapes, es valoren de nou les participacions prèvies a valor raonable a la data d'adquisició. La diferència entre el valor en llibres de la participació prèvia i el seu valor raonable ha donat lloc a una plusvàlua de 3 milions d'euros que ha estat registrada en l'epígraf "Altres resultats" (Nota 27).

El detall dels actius nets adquirits, al seu cost històric en llibres i a valor raonable és el següent:

Cost de la combinació de negocis		66
Valor raonable dels actius nets adquirits		66
Canvis en valor raonable d'actius adquirits primera etapa		3
Plusvàlua (Nota 27)		(3)
	Valor raonable	Valor en llibres
Altres immobilitzat intangible	56	-
Immobilitzat material	37	37
Altres actius no corrents	5	4
Altres actius corrents	10	10
Efectiu i altres líquids equivalents	11	11
Total actius	119	62
Passius financers no corrents	16	16
Altres passius no corrents	2	2
Passius financers corrents	6	6
Altres passius corrents	19	19
Total passius	43	43
Valor raonable dels actius nets adquirits	76	-
Interessos minoritaris	(10)	-
Valor raonable dels actius nets adquirits	66	-

Si l'operació hagués tingut lloc l'1 de gener de 2011 l'impacte sobre l'import net de la xifra de negocis consolidada i sobre el resultat consolidat hauria suposat un increment de 13 milions d'euros i 2 milions d'euros respectivament.

La comptabilització d'aquesta combinació de negocis ha estat determinada de manera provisional, atès que encara no ha finalitzat el termini de dotze mesos des de l'adquisició que estableix la NIIF 3. Com a conseqüència del procés d'assignació del preu de compra s'ha produït, fonamentalment, una revaloració d'actius intangibles, que correspon a les llicències d'explotació dels parcs eòlics. Atès que s'han iniciat diverses operacions de fusió de les principals participacions rebudes per part de Gas Natural Fenosa Renovables, S.A. (societat dependent de GAS NATURAL FENOSA), la major part de l'esmentada revaloració té efecte fiscal.

Adquisició de societats eòliques a Gamesa

Amb data 28 de novembre de 2011 es va signar un contracte de compromís de compravenda amb Gamesa Energía per a l'adquisició del 100% del capital social de Sistemas Energéticos Alto de Seixal, S.A. - societat unipersonal -, l'activitat de la qual consisteix en l'explotació d'un parc eòlic de 30 MW, per un preu d'11 milions d'euros. Una vegada obtingudes les autoritzacions regulatòries i administratives

requerides s'ha materialitzat el contracte de compravenda el 28 de desembre de 2011. Addicionalment, GAS NATURAL FENOSA i Gamesa Energía han acordat la compravenda de la societat Sistemas Energéticos Passanant, S.A., propietària d'un parc eòlic de 12 MW, l'entrada en operació del qual està prevista per a l'exercici 2012. Aquest acord està subjecte al compliment de determinades condicions suspensives.

El detall dels actius nets adquirits al seu valor en llibres de Sistemas Energéticos Alto de Seixal, S.A. i a valor raonable és el següent:

Cost de la combinació de negocis		11
Valor raonable dels actius nets adquirits		11
Fons de comerç (Nota 5)		-
	Valor raonable	Valor en llibres
Altres immobilitzats intangibles	12	-
Immobilitzat material	34	34
Altres actius corrents	4	4
Total actius	50	38
Passius financers no corrents	39	39
Total passius	39	39
Valor raonable dels actius nets adquirits	11	-

Si l'operació hagués tingut lloc l'1 de gener de 2011 l'impacte sobre l'import net de la xifra de negocis consolidada i sobre el resultat consolidat no hagués estat significatiu.

La comptabilització d'aquesta combinació de negocis ha estat determinada de manera provisional, atès que encara no ha finalitzat el termini de dotze mesos des de l'adquisició que estableix la NIIF 3. Com a conseqüència del procés d'assignació del preu de compra s'ha produït, fonamentalment, una revaloració d'actius intangibles, que correspon a les llicències d'explotació dels parcs eòlics. Atès que s'han iniciat diverses operacions de fusió de les principals participacions rebudes per part de Gas Natural Fenosa Renovables, S.A. (societat dependent de GAS NATURAL FENOSA), la major part de l'esmentada revaloració té efecte fiscal.

Adquisició d'una societat de distribució de gas a Itàlia

Finalment, amb data 6 de desembre de 2011 es va signar un contracte de compravenda executat el 22 de desembre de 2011, del 100% del capital social de la societat italiana Favellato Reti, S.R.L., l'activitat de la qual consisteix en la distribució de gas natural a les províncies de Foggia, Isernia i Benevento a Itàlia, per un preu de 10 milions d'euros.

El detall dels actius nets adquirits al seu valor en llibres de Favellato Reti, S.R.L. i a valor raonable és el següent:

Cost de la combinació de negocis		
Valor raonable dels actius nets adquirits		10
Fons de comerç (Nota 5)		-
	Valor raonable	Valor en llibres
Altres immobilitzats intangibles	9	9
Immobilitzat material	2	2
Total actius	11	11
Passius corrents	1	1
Total passius	1	1
Valor raonable dels actius nets adquirits	10	-

Si l'operació hagués tingut lloc l'1 de gener de 2011 el seu impacte sobre l'import net de la xifra de negocis consolidada i sobre el resultat consolidat tampoc hagués estat significatiu.

La comptabilització d'aquesta combinació de negocis ha estat determinada de manera provisional, atès que encara no ha finalitzat el termini de dotze mesos des de l'adquisició que estableix la NIIF 3.

Exercici 2010

Durant l'exercici 2010, GAS NATURAL FENOSA no va dur a terme combinacions de negocis significatives.

Nota 31. Negocis conjunts

GAS NATURAL FENOSA participa en diferents negocis conjunts que compleixen les condicions indicades a la nota 3.3.1.b) i que es detallen a l'Annex I. Les participacions rellevants en negocis conjunts a 31 de desembre de 2011 i 2010 són les següents:

	2011 (%)	2010 (%)		2011 (%)	2010 (%)
Barras Eléctricas Galaico Asturianas, S.A.	44,9	44,9	Eléctrica Conquense, S.A.	46,4	46,4
Barras Eléctricas Generación, S.L.	45,0	45,0	Eléctrica Conquense Distribución, S.A.	46,4	46,4
Centrales Nucleares Almaraz-Trillo, A.I.E	19,3	19,3	Gas Natural West Africa, S.L.	40,0	40,0
Comunidad de Bienes Central Nuclear de Almaraz	11,3	11,3	Nueva Generadora del Sur, S.A.	50,0	50,0
Comunidad de Bienes Central Nuclear de Trillo	34,5	34,5	Repsol-Gas Natural LNG, S.L.	50,0	50,0
Comunidad de Bienes Central Térmica de Aceca	50,0	50,0	Subgrup EUFER	–	50,0
Comunidad de Bienes Central Térmica de Anllares	66,7	66,7	Subgrup Unión Fenosa Gas	50,0	50,0
EcoEléctrica Holding Ltd i dependents	50,0	50,0			

L'aportació de les participacions en negocis conjunts d'actius, passius, ingressos i resultats de GAS NATURAL FENOSA és la següent:

	A 31.12.11	A 31.12.10
Actius no corrents	3.729	4.810
Actius corrents	568	1.006
Actius	4.297	5.816
Passius no corrents	1.166	1.655
Passius corrents	419	993
Passius	1.585	2.648
Actius nets	2.712	3.168
	2011	2010
Ingressos	1.222	1.159
Despeses	1.085	1.131
Beneficis després d'impostos	137	28

No hi ha passius contingents de les participacions en negocis conjunts. A la informació sobre compromisos contractuals de la nota 35 s'inclouen els compromisos per a la compra de gas d'Unión Fenosa Gas i EcoEléctrica LP de 12.052 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (11.353 milions d'euros a 31 de desembre de 2010), els compromisos per a la compra de combustible nuclear per import de 59 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (49 milions d'euros a 31 de desembre de 2010) i els compromisos de pagament d'arrendaments operatius pels vaixells de transport de gas d'Unión Fenosa Gas per import de 133 milions d'euros a 31 de desembre de 2011 (91 milions d'euros a 31 de desembre de 2010).

Nota 32. Acords de concessió de serveis

GAS NATURAL FENOSA gestiona diverses concessions que contenen disposicions per a la construcció, operació i manteniment d'instal·lacions, així com obligacions de connexió i de subministrament d'energia durant el període de concessió, d'acord amb la normativa d'aplicació (Nota 2). A continuació es detalla el període de concessió i el període restant fins a la seva caducitat de les concessions que no tenen caràcter indefinit:

Empresa	Activitat	País	Període de concessió	Període restant inicial
Gas Natural BAN, S.A.	Distribució de gas	Argentina	35 (prorrogable 10)	16
Companhia Distribuidora de Gás do Rio de Janeiro, S.A., Ceg Rio, S.A. i Gas Natural Sao Paulo Sul, S.A.	Distribució de gas	Brasil	30 (prorrogables 20/30)	16-19
Gas Natural, S.A. ESP, Gas Natural del Oriente S.A. ESP, Gas Natural Cundiboyacense S.A. ESP i Gas Natural del Cesar S.A. ESP	Distribució de gas	Colòmbia	15-50 (prorrogables 20)	3-36
Gas Natural Distribuzione SpA, Cetraro Distribuzione Gas, S.R.L., Favellato Reti Gas, S.R.L. i Cilento Reti Gas, S.R.L.	Distribució de gas	Itàlia	11-30	1-27
Gas Natural México S.A. de C.V. i Comercializadora Metrogas S.A. de C.V.	Distribució de gas	Mèxic	30 (prorrogables 15)	16-27
Europe Maghreb Pipeline Ltd	Transport de gas	Marroc	25 (prorrogables)	10
Unión Fenosa Generadora La Joya, S.A. i Unión Fenosa Generadora Torito, S.A.	Generació d'electricitat	Costa Rica	20	11-19
Gas Natural SDG, S.A. i Gas Natural Fenosa Renovables, S.L.	Generació hidràulica d'electricitat	Espanya	14-100	11-52
Red Unión Fenosa, S.A.	Distribució d'electricitat	Moldàvia	25 (prorrogable)	14
Distribuidora de Electricidad del Norte, S.A. i Distribuidora de Electricidad del Sur, S.A.	Distribució d'electricitat	Nicaragua	30	19
Empresa Distribuidora de Electricidad Metro Oeste, S.A. i Empresa Distribuidora de Electricidad Chiriqui, S.A.	Distribució d'electricitat	Panamà	15	2

Tal i com s'indica a la nota 3.3.3, GAS NATURAL FENOSA aplica la CINIIF 12 "Acords de concessió de serveis", seguint el model d'actiu intangible bàsicament a les activitats de distribució de gas a l'Argentina, Brasil i Itàlia, i el model d'actiu financer a l'activitat de generació elèctrica de Costa Rica.

Les concessions de les centrals hidràuliques a Espanya (Nota 3.3.4.b) es troben fora de l'abast de la CINIIF 12, entre altres raons, perquè els preus de venda d'energia es fixen en el mercat. La resta de concessions de l'àmbit internacional es troben fora de l'abast de la CINIIF 12 ja que el concedent no controla la participació residual significativa en la infraestructura al final de la vigència de l'acord. En aquestes concessions es continuen registrant els actius en l'epígraf "Immobilitzat material".

Nota 33. Informació de les operacions amb parts vinculades

Als efectes d'informació d'aquest apartat es consideren parts vinculades les següents:

- Els accionistes significatius de GAS NATURAL FENOSA, entenent com a tals, aquells que tenen directa i indirectament participacions iguals o superiors al 5% així com els accionistes que, sense esser significatius, hagin exercit la facultat de proposar la designació d'algun membre del Consell d'Administració.

Atenent a aquesta definició, els accionistes significatius de GAS NATURAL FENOSA són Critería CaixaHolding, S.A., i en conseqüència el Grup Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (Grup "la Caixa"), el Grup Repsol i Catalunya Caixa (fins el 28 de novembre de 2011, data en què el conseller designat per aquesta societat va presentar la seva dimissió).

Fins el 9 de setembre de 2010, també es considera accionista significatiu al Grup Gaz de France Suez (Grup GDF Suez). En aquesta data, el Grup GDF Suez va vendre, mitjançant un procés de col·locació privada, el 5,01% de participació en el capital social de Gas Natural SDG, S.A.

- Els administradors i directius de la societat i la seva família propera. El terme "administrador" vol dir un membre del Consell d'Administració i el terme "directiu" vol dir un membre del Comitè de Direcció. Les operacions realitzades amb administradors i directius es detallen a la nota 34.
- Les operacions realitzades entre societats o entitats del grup formen part del gir habitual. L'import dels saldos i transaccions no eliminats en el procés de consolidació no és significatiu. Així mateix, les transaccions amb parts vinculades s'han tancat en condicions de mercat.

Els imports agregats d'operacions amb accionistes significatius són els següents (en milers d'euros):

2011

Despeses i ingressos (en milers d'euros)	Grup "la Caixa"	Grup Repsol YPF	Catalunya Caixa(*)
Despeses financeres	12.601	-	1.850
Arrendaments ⁽¹⁾	590	-	-
Recepció de serveis	-	69.586	-
Compra de béns (finalitzats o en curs)	-	884.397	-
Altres despeses ⁽²⁾	24.950	-	274
Total despeses	38.141	953.983	2.124
Ingressos financers	15.617	-	433
Arrendaments	-	353	-
Prestació de serveis	-	31.159	-
Venda de béns (finalitzats o en curs)	-	687.624	-
Altres ingressos	760	-	-
Total ingressos	16.377	719.136	433

2011

Altres transaccions (en milers d'euros)	Grup "la Caixa"	Grup Repsol YPF	Catalunya Caixa(*)
Compra d'actius materials, intangibles i altres actius	-	3.340	-
Acords de finançament: crèdits i aportacions de capital (prestamista) ⁽³⁾	1.040.631	-	-
Venda d'actius materials, intangibles i altres actius ⁽⁴⁾	623.570	518	-
Acords de finançament préstecs i aportacions de capital (prestatari) ⁽⁵⁾	550.088	9.918	-
Garanties i avals rebuts	112.500	-	-
Dividends i altres beneficis distribuïts	118.885	97.755	11.992
Altres operacions ⁽⁶⁾	1.010.004	-	-

Deutors i creditors comercials (en milers d'euros)	Grup "la Caixa"	Grup Repsol YPF	Catalunya Caixa(*)
Deutors comercials i altres comptes a cobrar	-	7.000	-
Creditors comercials i altres comptes a pagar	-	83.100	-

(*) Fins el 28 de novembre de 2011.

2010

Despeses i ingressos (en milers d'euros)	Grup "la Caixa"	Grup Repsol YPF	Grup GDF-Suez(**)	Catalunya Caixa
Despeses financeres	10.562	-	-	156
Arrendaments ⁽¹⁾	2.499	-	-	-
Recepció de serveis	-	67.271	8.530	-
Compra de béns (finalitzats o en curs)	-	592.697	142.475	-
Altres despeses ⁽²⁾	21.259	-	129	111
Total despeses	34.320	659.968	151.134	267
Ingressos financers	433	5	-	33
Arrendaments	-	1.114	-	-
Prestació de serveis	-	21.766	1.054	-
Venda de béns (finalitzats o en curs)	-	479.279	257.053	-
Altres ingressos	688	-	1	-
Total ingressos	1.121	502.164	258.108	33

Altres transaccions (en milers d'euros)	Grup "la Caixa"	Grup Repsol YPF	Grup GDF-Suez(**)	Catalunya Caixa
Compra d'actius materials, intangibles i altres actius	-	6.202	-	-
Acords de finançament: crèdits i aportacions de capital (prestamista) ⁽³⁾	452.826	-	-	40.208
Venda d'actius materials, intangibles i altres actius ⁽⁴⁾	175.507	27	-	-
Acords de finançament préstecs i aportacions de capital (prestatari) ⁽⁵⁾	574.132	-	-	50.987
Garanties i avals rebuts	112.500	-	-	70.000
Dividends i altres beneficis distribuïts	261.528	219.092	36.670	11.799
Altres operacions ⁽⁶⁾	1.702.046	-	-	9

Deutors i creditors comercials (en milers d'euros)	Grup "la Caixa"	Grup Repsol YPF	Grup GDF-Suez(**)	Catalunya Caixa
Deutors comercials i altres comptes a cobrar	-	62.400	-	-
Creditors comercials i altres comptes a pagar	-	35.600	-	-

(**) Fins el 9 de setembre de 2010.

(1) Les operacions amb el Grup "la Caixa" corresponen bàsicament als serveis de rènting de vehicles i el manteniment dels mateixos, registrats com a arrendaments operatius d'acord amb les característiques dels contractes que, fins abril de 2011, prestava una societat pertanyent al Grup "la Caixa".

(2) Inclou aportacions a plans de pensions, assegurances col·lectives, assegurances de vida i altres despeses.

(3) Inclou tresoreria i altres actius líquids equivalents.

(4) Inclou bàsicament la cessió de comptes (operacions de factoring sense recurs) amb el Grup "la Caixa".

(5) A 31 de desembre de 2011 les línies de crèdit contractades amb el Grup "la Caixa" ascendien a 474.914 milers d'euros (483.936 milers d'euros a 31 de desembre de 2010), de les quals s'havien disposat 30.316 milers d'euros (36.316 milers d'euros a 31 de desembre de 2010). Addicionalment, el Grup "la Caixa" manté participacions en crèdits sindicats de 300.000 milers d'euros (300.000 milers d'euros a 31 de desembre de 2010) i altres préstecs per import de 207.665 milers d'euros (237.816 milers d'euros a 31 de desembre de 2010). A 31 de desembre de 2010 les línies de crèdit contractades amb Catalunya Caixa ascendien a 100.000 milers d'euros de les quals no s'havia disposat cap import i altres préstecs per un import de 50.987 milers d'euros. Addicionalment, s'inclou en aquest apartat l'augment de capital social alliberat en el que el Grup "la Caixa" i el Grup Repsol YPF van optar per rebre noves accions de Gas Natural SDG, S.A. (Nota 13).

(6) A 31 de desembre de 2011 s'inclouen en l'apartat d'"Altres operacions" amb el Grup "la Caixa" 566.587 milers d'euros corresponents a cobertures de tipus de canvi (1.249.800 milers d'euros a 31 de desembre de 2010) i 443.417 milers d'euros corresponents a cobertures de tipus d'interès (452.246 milers d'euros a 31 de desembre de 2010). A 31 de desembre de 2010 en aquest mateix apartat s'inclouen 9 milers d'euros amb Caixa Catalunya corresponents a cobertures de tipus d'interès.

Nota 34. Informació sobre membres del Consell d'Administració i Comitè de Direcció

Retribucions als membres del Consell d'Administració

D'acord amb el que disposen els Estatuts Socials, la societat podrà destinar en cada exercici a retribuir als membres del Consell d'Administració una quantitat equivalent al 4% del benefici líquid, que només podrà ser detret després d'estar cobertes les atencions de la reserva legal i aquelles altres que fossin obligatòries i, d'haver-se reconegut als accionistes, almenys, un dividend del 4% del seu valor nominal.

Els imports percebuts per les diverses funcions de supervisió i decisió col·legiada de la companyia en concepte de retribució fixa, retribució variable i altres conceptes han pujat respectivament a 1.012 milers d'euros, 966 milers d'euros i 3 milers d'euros l'exercici 2011 (1.012 milers d'euros, 1.423 milers d'euros i 3 milers d'euros en l'exercici 2010). Addicionalment, en l'exercici 2011, s'ha percebut un import de 1.725 milers d'euros, de caràcter extraordinari i singular, com a incentiu establert per premiar el procés d'adquisició i integració d'Unión Fenosa que s'ha desenvolupat des de l'exercici 2008 fins a la data.

L'import rebut pels membres del Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A., per la seva pertinença al Consell d'Administració, Comissió Executiva (CE), Comissió d'Auditoria i Control (CAiC) i Comissió de Nomenaments i Retribucions (CNiR), va ascendir a 4.074 milers d'euros (4.085 milers d'euros en l'exercici 2010), segons el següent detall expressat en euros

	Càrrec	Consell	CE	CAiC	CNiR	Total
Sr. Salvador Gabarró Serra	President	550.000	550.000	-	-	1.100.000
Sr. Antonio Brufau Niubó	Vicepresident	126.500	126.500	-	12.650	265.650
Sr. Rafael Villaseca Marco	Conseller delegat	126.500	126.500	-	-	253.000
Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui	Vocal	126.500	-	-	-	126.500
Sr. Carlos Kinder Espinosa	Vocal	126.500	126.500	12.650	-	265.650
Sr. Juan María Nin Génova	Vocal	126.500	126.500	-	-	253.000
Sr. Juan Rosell Lastortras	Vocal	126.500	-	-	-	126.500
Sr. Demetrio Carceller Arce	Vocal	126.500	126.500	-	-	253.000
Sr. Luís Suárez de Lezo Mantilla	Vocal	126.500	-	12.650	-	139.150
Sr. Narcís Serra Serra ⁽¹⁾	Vocal	115.000	-	-	-	115.000
Sr. Ramón Adell Ramón	Vocal	126.500	-	-	-	126.500
Sr. Santiago Cobo Cobo	Vocal	126.500	-	-	12.650	139.150
Sr. Felipe González Márquez	Vocal	126.500	-	-	-	126.500
Sr. Emiliano López Achurra	Vocal	126.500	126.500	-	-	253.000
Sr. Carlos Losada Marrodán	Vocal	126.500	126.500	12.650	-	265.650
Sr. Miguel Valls Maseda	Vocal	126.500	-	-	12.650	139.150
Sr. Nemesio Fernandez Cuesta	Vocal	126.500	-	-	-	126.500
		2.562.500	1.435.500	37.950	37.950	4.073.900

(1) El Sr. Narcís Serra Serra forma part del Consell d'Administració fins el 28/11/2011.

En l'exercici 2010 també es va percebre un import adicional de 78 milers d'euros corresponent al Consell d'altres societats participades, no havent-se percebut cap import per aquest concepte en l'exercici 2011.

Les aportacions a plans de pensions i assegurances col·lectives han pujat a 263 milers d'euros durant l'exercici 2011 (262 milers d'euros en l'exercici 2010).

Els membres del Consell d'Administració de la societat no han percebut cap remuneració en concepte de participació en beneficis o primes, ni indemnitzacions, ni tenen concedits crèdits ni bestretes. Tampoc no han rebut accions ni opcions sobre accions durant l'exercici, ni han exercit opcions ni tenen opcions pendents d'exercitar.

El contracte del conseller delegat conté una clàusula que estableix una indemnització que triplica la compensació anual prevista per a determinats supòsits d'extinció de la relació i una indemnització equivalent a una anualitat de retribució pel pacte de no competència post-contractual per un període d'un any.

Operacions amb administradors

D'acord amb allò establert en l'article 229 de la Llei de Societats de Capital, s'informa tant de la participació en el capital com dels càrrecs que ostenten els administradors en societats amb el mateix, anàleg o complementari gènere d'activitat, al que constitueix l'objecte social de Gas Natural SDG, S.A.

Administradors i càrrecs en altres societats amb anàloga o complementària activitat		Nombre d'accions i percentatge a:					
		Gas Natural Fenosa	Enagás	Repsol YPF	Endesa	Red Eléctrica	Iberdrola
Sr. Salvador Gabarró Serra Vicepresident 1 ^{er} de "la Caixa" Conseller de CaixaBank, S.A.	President	3.107 (0,000)	14.371 (0,006)	–	–	10.502 (0,008)	78.434 (0,001)
Sr. Antonio Brufau Niubó President de Repsol YPF, S.A. President de YPF, S.A.	Vicepresident	77.276 (0,008) 1.035 (0,000) ⁽¹⁾	–	237.602 (0,019) 1.650 (0,000) ⁽¹⁾	–	–	–
Sr. Rafael Villaseca Marco President de Repsol-Gas Natural LNG, S.L. Conseller delegat de Gas Natural Aprovisionamientos SDG, S.A.	Conseller delegat	12.434 (0,001)	356 (0,000)	646 (0,000)	859 (0,000)	–	2.614 (0,000)
Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui	Vocal	7.942 (0,001) 20.714 (0,002) ⁽¹⁾	–	–	–	–	7.459 (0,000)
Sr. Carlos Kinder Espinosa	Vocal	5.391 (0,000)	–	–	–	–	–
Sr. Juan María Nin Génova Director general de "La Caixa" Vicepresident y conseller delegat de CaixaBank, S.A. Vicepresident de Critería CaixaHolding, S.A.U. Conseller de Repsol-YPF, S.A. Conseller del Grup financer INBURSA	Vocal	149 (0,000)	–	242 (0,000)	–	–	–
Sr. Juan Rosell Lastortras Conseller de CaixaBank, S.A.	Vocal	2.000 (0,000) ⁽¹⁾	–	–	–	–	–
Sr. Demetrio Carceller Arce President de Disa Corporación Petrolífera, S.A. President de Disa Peninsular, S.L.U.	Vocal	2.692 (0,000)	–	–	–	–	–
Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla Secretari general i conseller de Repsol YPF, S.A. Conseller de YPF, S.A. Conseller de Repsol-Gas Natural LNG, S.L. Vicepresident de la Fundació Repsol Membre de la Comisión de Medioambiente y Energía de la Cámara de Comercio Internacional (ICC)	Vocal	18.156 (0,002) 998 (0,000) ⁽¹⁾	–	8.038(0,001) 368 (0,000) ⁽¹⁾	–	–	333 (0,000) ⁽¹⁾
Sr. Ramon Adell Ramon	Vocal	1.000 (0,000)	–	–	–	–	–
Sr. Santiago Cobo Cobo	Vocal	652 (0,000)	–	–	–	–	–
Sr. Felipe González Márquez	Vocal	1.812 (0,000)	–	–	–	–	–
Sr. Emiliano López Achurra Conseller de Petróleos del Norte, S.A.	Vocal	1.046 (0,000)	–	–	–	–	–
Sr. Carlos Losada Marrodán Membre del Consell de Innoenergy	Vocal	1.924 (0,001) 12.541 (0,001) ⁽¹⁾	–	–	–	–	–
Sr. Miguel Valls Maseda	Vocal	6.530 (0,001)	–	–	–	–	–

Administradors i càrrecs en altres societats amb anàloga o complementària activitat
Nombre d'accions i percentatge a:

		Gas Natural Fenosa	Enagás	Repsol YPF	Endesa	Red Eléctrica	Iberdrola
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena							
President de Repsol Exploración, S.A.							
President de Repsol Sinopec Brasil, S.A.							
Administrador solidari de Repsol Exploración Argelia, S.A.							
Administrador solidari de Repsol Exploración Guinea, S. A.							
Administrador solidari de Repsol Exploración Murzuq, S. A.							
Administrador solidari de Repsol Investigaciones Petrolíferas, S. A.							
Administrador solidari de Repsol YPF Oriente Medio, S.A.							
Administrador solidari de Repsol Exploración Sierra Leona, S.L.							
Director General Upstream Repsol YPF, S.A.	Vocal	1 (0,000)	–	21.353 (0,002)	–	–	–
Administrador solidari de Repsol Exploración Perú, S. A.							
Administrador solidari de Repsol Exploración Colombia, S. A.							
Administrador solidari de Repsol Exploración Atlas, S. A.							
Administrador solidari de Repsol Exploración Tobago, S. A.							
Administrador solidari de Repsol Exploración Kazakhstan, S. A.							
Administrador solidari de Repsol YPF Ecuador, S. A.							
Administrador Únic de Repsol YPF OCP de Ecuador, S.A.							
Administrador Únic de Repsol Exploración Suriname, S. L.							
Administrador Únic d'Exploración Irlanda, S. A.							

(1) Nombre d'accions posseïdes per persones vinculades.

En les operacions amb parts vinculades (accionistes significatius) que s'han sotmès a l'aprovació del Consell, després de l'informe favorable de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, s'han abstingut de votar, en cada cas, aquell o aquells consellers que representen a la part vinculada implicada.

Retribucions al Comitè de Direcció

Els imports percebuts pels membres del Comitè de Direcció en concepte de retribució fixa, retribució variable i altres conceptes han pujat respectivament a 4.177 milers d'euros, 2.405 milers d'euros i 72 milers d'euros l'exercici 2011 (4.210 milers d'euros, 3.441 milers d'euros i 64 milers d'euros en l'exercici 2010).

Addicionalment, en l'exercici 2011, s'ha percebut un import de 3.919 milers d'euros, de caràcter extraordinari i singular, que és un incentiu establert per premiar el procés d'adquisició i integració d'Unión Fenosa que s'ha desenvolupat des de l'exercici 2008 fins a la data.

Les aportacions a plans de pensions i assegurances col·lectives han pujat a 1.811 milers d'euros durant l'exercici 2011 (1.745 milers d'euros en l'exercici 2010).

Els membres del Comitè de Direcció de la societat no han percebut cap remuneració en concepte de participació en beneficis o primes, ni tenen concedits crèdits ni anticips. Tampoc no han rebut accions ni opcions sobre accions durant l'exercici, ni han exercit opcions ni tenen opcions pendents d'exercitar. Durant l'exercici 2010, les indemnitzacions percebudes per extinció del contracte i altres conceptes han ascendit a la xifra de 1.853 milers d'euros.

Els contractes subscrits amb els membres del Comitè de Direcció contenen una clàusula que estableix una indemnització mínima de dos anualitats de retribució en determinats casos d'extinció de la relació i una indemnització equivalent a una anualitat de retribució fixa per no competència post-contractual per un període de dos anys.

Operacions amb administradors i directius

Els administradors i directius no han portat a terme, durant els exercicis 2011 i 2010, operacions vinculades alienes al gir ordinari o que no s'hagin realitzat en condicions normals de mercat amb la societat o amb les societats del grup.

Nota 35. Compromisos i passius contingents

Garanties

A 31 de desembre de 2011 GAS NATURAL FENOSA tenia prestats avals davant de tercers derivats de les seves activitats per import de 1.223 milions d'euros.

D'altra banda, també tenia concedits avals financers per un total de 622 milions d'euros, dels quals 245 milions d'euros correspondrien a la garantia del compliment de les obligacions de préstecs rebuts per societats participades.

GAS NATURAL FENOSA estima que els passius no previstos a 31 de desembre de 2011, si n'hi hagués, que es poguessin originar pels avals prestats, no serien significatius.

Compromisos contractuals

Les següents taules presenten els compromisos contractuals de compra i de venda a 31 de desembre de 2011:

Compra	A 31 de desembre de 2011						
	Total	2012	2013	2014	2015	2016	i següents
Obligacions per arrendaments operatius ⁽¹⁾	818	103	67	49	49	43	507
Obligacions per compres d'energia ⁽²⁾	84.144	8.455	8.078	7.843	7.243	5.914	46.611
Obligacions per compres combustible nuclear	59	26	33	–	–	–	–
Obligacions per transport de gas natural ⁽³⁾	2.414	185	158	197	202	213	1.459
Compromisos d'inversió ⁽⁴⁾	244	154	90	–	–	–	–
Total obligacions contractuals	87.679	8.923	8.426	8.089	7.494	6.170	48.577

Venda	A 31 de desembre de 2011						
	Total	2012	2013	2014	2015	2016	i següents
Obligacions per cessió capacitat cicles combinats ⁽⁵⁾	4.772	235	243	235	224	293	3.542
Obligacions per vendes d'energia ⁽⁶⁾	22.576	4.588	4.229	3.811	3.103	1.126	5.719
Total obligacions contractuals	27.348	4.823	4.472	4.046	3.327	1.419	9.261

(1) Reflecteix bàsicament els pagaments previstos d'arrendament operatiu dels tres vaixells pel transport de gas natural líquat, que finalitzen en el període 2012-2019 i els costos operatius associats als contractes de nolejament de vaixells en règim d'arrendament financer indicats en la nota 18. També s'inclou el lloguer de l'edifici "Torre del Gas" propietat de Torre Marenostrom, S.L., amb la qual GAS NATURAL FENOSA té un contracte d'arrendament operatiu sense opció de compra per un període de deu anys a partir de març de 2006, prorrogable a valor de mercat per períodes successius de tres anys, amb caràcter potestatiu per GAS NATURAL FENOSA i amb caràcter obligatori per a Torre Marenostrom, S.L.

(2) Reflecteix bàsicament els compromisos a llarg termini per comprar gas natural sota els contractes de subministrament de gas amb clàusules *take or pay* negociats i mantinguts per "ús propi" (Nota 3.3.7.3). Normalment aquests contractes tenen un termini de 20 a 25 anys, una quantitat mínima de gas a comprar i mecanismes de revisió de preus indexats a preus internacionals de gas natural i preus regulats de gas natural als països de destinació. Els compromisos segons aquests contractes s'han calculat sobre la base dels preus de gas natural a 31 de desembre de 2011.

També inclou els compromisos a llarg termini per comprar energia elèctrica (Nota 9), calculats en base als preus a 31 de desembre de 2011.

El mes de novembre GAS NATURAL FENOSA ha signat un contracte d'aprovisionament de gas a llarg termini amb el grup nord-americà Cheniere. Aquest contracte suposarà l'adquisició d'aproximadament 5 bcm anuals de gas durant un període de 20 anys a partir de 2017. No s'han inclòs aquests volums de compra dins dels compromisos contractuals de la taula anterior, ja que aquest contracte està subjecte a condicions suspensives pendents de compliment.

(3) Reflecteix els compromisos a llarg termini (de 20 a 25 anys) de transport de gas calculats en base als preus a 31 de desembre de 2011.

(4) Reflecteix bàsicament els compromisos d'inversió de projectes *d'upstream* i d'infraestructures de gas.

(5) Reflecteix els compromisos segons els contractes a llarg termini (25 anys) de compromís de capacitat de generació elèctrica a Puerto Rico i Mèxic sense opció de compra, classificats com a arrendaments operatius (Nota 3.3.16). Els compromisos segons aquests contractes s'han calculat en base als preus a 31 de desembre 2011.

(6) Reflexa bàsicament els compromisos a llarg termini per a vendre gas natural sota els contractes de vendes de gas amb clàusules *take or pay* negociats i mantinguts per "ús propi" (Nota 3.3.7.3). S'han calculat sobre la base dels preus de gas natural a 31 de desembre de 2011.

Litigis i arbitratges

A la data de formulació d'aquests Comptes Anuals Consolidats, els principals litigis o arbitratges en els que GAS NATURAL FENOSA és part són els següents:

Reclamacions fiscals a Espanya

Com a conseqüència de diferents processos d'inspecció, pel que fa als exercicis fiscals de 1998 a 2005, la Inspecció va qüestionar la procedència de la deducció per activitats d'exportació aplicada per GAS NATURAL FENOSA, havent-se signat les actes en disconformitat, estant actualment recorregudes davant el Tribunal Econòmic Administratiu Central i el Tribunal Suprem. L'import total a pagar, incloent interessos, acumulat a 31 de desembre de 2011 objecte d'aquestes actes ascendeix a un total de 265 milions d'euros, que està íntegrament provisionat.

Reclamacions fiscals a l'Argentina

Les autoritats fiscals argentines han realitzat diferents reclamacions fiscals, l'import total de les quals, incloent interessos, puja a 250 milions de pesos argentins (45 milions d'euros) en relació amb el tractament fiscal dels guanys de capital en el període comprès entre 1993 i 2001, derivades de la transferència de xarxes de distribució per part de tercers a la societat del grup Gas Natural BAN, S.A. Totes les reclamacions han estat impugnades i s'estima obtenir un resultat final positiu d'aquestes impugnacions. Així la Cambra Nacional d'Apel·lacions va dictar, en l'exercici 2007, un error en relació al període 1993-1997 pel qual s'ordena deixar sense efecte la Resolució Determinativa d'Ofici per la qual l'Administració Federal d'Ingressos Públics (AFIP) va reclamar l'impost suposadament degut, confirmant a més la no aplicació de multes. La decisió de la Cambra ha estat apel·lada davant la Cort Suprema de Justícia.

Reclamacions fiscals al Brasil

El setembre de 2005 l'Administració Tributària de Rio de Janeiro va deixar sense efecte el reconeixement que havia admès prèviament a l'abril de 2003 per la compensació dels crèdits per les contribucions sobre vendes PIS i COFINS pagades per la societat del grup Companhia Distribuidora de Gás do Rio de Janeiro-CEG. La instància administrativa va confirmar aquesta resolució el març de 2007, motiu pel qual la societat va interposar el recurs davant la jurisdicció contenciosa administrativa (Justícia Federal do Rio de Janeiro), que actualment està en tràmit. Posteriorment, s'ha notificat el 26 de gener de 2009 una acció civil pública contra CEG pels mateixos fets. GAS NATURAL FENOSA considera, juntament amb els assessors legals de la companyia, que les actuacions esmentades no tenen fonament, motiu pel qual no es considera probable la pèrdua d'aquestes accions judicials. L'import total d'aquesta quota tributària qüestionada, actualitzat a 31 de desembre de 2011, puja a 348 milions de reals brasilers (143 milions d'euros).

Reclamació contra Edemet - Edechi (Panamà)

El desembre de 2010 es va notificar la sentència de primera instància per la qual es condemnava a les societats del Grup Empresa Distribuidora de Electricidad Metro-Oeste S.A. i a Empresa Distribuidora de Electricidad Chiriqui S.A. a indemnitzar al demandant en l'import que determinin els pèrits i amb un màxim de 84 milions de dòlars (65 milions d'euros). Edemet, Edechi i el demandant han apel·lat aquesta sentència. Els pretesos danys es derivarien d'un concurs per comprar energia en bloc que va convocar l'Autoritat dels Serveis Públics i que va ser adjudicat al demandant que finalment no va ser capaç de complir amb el contracte per no presentar les garanties exigides en el plec.

GAS NATURAL FENOSA considera que les provisions registrades en aquests Comptes Anuals Consolidats cobreixen adequadament els riscos descrits en aquesta nota, per la qual cosa no s'espera que dels mateixos es desprenguin passius addicionals als registrats.

Nota 36. Honoraris auditors de comptes

Els honoraris meritats en milers d'euros per les diferents societats que utilitzen la marca PricewaterhouseCoopers són:

(milers d'euros)

	2011	2010
Serveis d'auditoria i relacionats amb l'auditoria	4.184	4.235
Altres serveis	1.199	1.847
Total honoraris	5.383	6.082

Addicionalment, durant l'exercici 2011, altres empreses auditores han prestat a diferents societats del grup els següents serveis:

(milers d'euros)

	2011	2010
Serveis d'auditoria i relacionats amb l'auditoria	237	351
Altres serveis	2	37
Total honoraris	239	388

Nota 37. Medi Ambient

Actuacions ambientals

Les principals línies d'actuació de GAS NATURAL FENOSA, al llarg de 2011, es van emmarcar dins dels valors ambientals corporatius. Aquestes actuacions s'han orientat fonamentalment a garantir el compliment de la legislació, amb un rigorós control ambiental de les activitats i instal·lacions.

Es van seguir adoptant mesures per compatibilitzar l'indispensable desenvolupament energètic amb la protecció del medi ambient i, en particular, amb la lluita contra els efectes del canvi climàtic i l'ús eficient dels recursos. S'ha reduït l'impacte ambiental de les nostres activitats, s'ha preservat la biodiversitat de l'entorn i s'ha impulsat la millora contínua mitjançant l'actualització i revisió de la gestió ambiental, involucrant als nostres proveïdors i fomentant en els nostres clients l'ús responsable de l'energia.

GAS NATURAL FENOSA té certificada, d'acord amb la Norma UNE-EN ISO 14001 de gestió ambiental, 14.085 MW de generació elèctrica, el 97% de la seva potència total instal·lada. A més, té certificada la gestió ambiental de la planta de regasificació de Sagunt, la de líquüefacció de Damietta (Egipte), la distribució d'electricitat d'Espanya, Panamà i Moldàvia, la distribució i comercialització de gas d'Espanya i Mèxic, els Serveis Energètics a Espanya, Unión Fenosa Gas, Metragaz (Marroc), i els principals centres de treball de la companyia. Totes aquestes instal·lacions són auditades anualment, tant internament com externament.

D'altra banda, segueixen adherides al sistema europeu EMAS les centrals tèrmiques de carbó, la central tèrmica de Sabón, les cicles combinats de Palos de la Frontera i Nueva Generadora del Sur i el sector hidràulic de Tambre-Ulla a Galícia. Això suposa liderar les empreses energètiques en nombre de centres verificats d'acord amb aquesta exigent norma ambiental europea.

En matèria de residus, s'ha posat en marxa el Pla Pre3ver, per establir i homogeneïtzar criteris i pautes en la gestió de residus. S'ha realitzat un diagnòstic de la situació actual en la societat i s'ha avaluat la previsió de generació i gestió de residus durant el seu període de vigència (2010-2014). Així mateix, el Pla analitza potencials opcions de minimització, identificant aquelles susceptibles de reducció, d'acord amb l'activitat i / o procés que la genera, i estableix les estratègies bàsiques i els objectius a assolir així com les mesures concretes per a la seva consecució.

Les principals inversions realitzades en l'exercici 2011 s'han dirigit a la realització de millores en l'eficiència energètica de centrals hidràuliques i actuacions en matèria de compensació de les emissions de NOx. Així mateix, s'han realitzat inversions per a la renovació de xarxes de distribució de gas per tal de reduir les fuites a l'atmosfera.

Addicionalment, GAS NATURAL FENOSA va efectuar desemborsaments ambientals relacionats amb la prevenció de la contaminació, la protecció atmosfèrica, la gestió de l'aigua, la gestió de residus i la qualitat de sòls, i l'elaboració d'estudis d'impacte ambiental i plans de vigilància ambiental.

Totes aquestes actuacions mediambientals realitzades en l'exercici 2011, han arribat a un total de 99 milions d'euros, dels quals 58 milions d'euros corresponen a inversions ambientals i 42 milions d'euros a despeses incorregudes en la gestió del medi ambient.

Les possibles contingències, indemnitzacions i altres riscos de caràcter mediambiental en els que pogués incórrer GAS NATURAL FENOSA estan adequadament coberts amb les pòlisses d'assegurança de responsabilitat civil que té subscrites.

Emissions

El Consell de Ministres va aprovar, amb data 14 de novembre de 2007, l'assignació individual de drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle per al període 2008-2012, resultant per GAS NATURAL FENOSA una assignació de 47,1 milions de tones, segons el següent detall:

(mtCO ₂)	2008	2009 ^(*)	2010	2011	2012
Drets d'emissió assignats	2.884	11.447	11.220	11.026	10.519

(*) A partir de l'exercici 2009 s'inclouen els drets d'emissió assignats a Unió Fenosa.

El 2011 les emissions totals de CO₂ de les centrals tèrmiques i cicle combinat de GAS NATURAL FENOSA afectades per la normativa que regula el règim del comerç d'emissions de gasos d'efecte hivernacle han estat de 13,4 milions de tones de CO₂ (10,5 milions de tones de CO₂ el 2010).

GAS NATURAL FENOSA realitza una gestió integral de la seva cartera de cobertura de drets d'emissió de CO₂ per al període 2008-2012 i post Kyoto, adquirint els drets i crèdits d'emissió necessaris a través de la seva participació activa tant en el mercat secundari com en projectes primaris i fons de carboni, en els quals té una inversió compromesa d'aproximadament 60 milions d'euros.

Així mateix, GAS NATURAL FENOSA ha registrat a les Nacions Unides deu projectes de MDN i s'han revalidat dos períodes crediticis en sengles projectes. A més, hi ha altres projectes MDN per a la seva validació en diferents graus d'avanç basats en la generació amb fonts renovables, la implantació de sistemes de cogeneració, la reducció d'emissions en xarxes de gas o en la substitució de combustibles per altres menys intensius en carboni.

Nota 38. Fets posteriors al tancament

Després del tancament de l'exercici, s'han aprovat pel Fons de Titulització del dèficit del sistema elèctric tres emissions per un import total de 787 milions d'euros i està previst el seu desemborsament per a principis del mes de febrer. L'import estimat que correspon a GAS NATURAL FENOSA puja a 94 milions d'euros.

Annex I. Societats de GAS NATURAL FENOSA

1. Societats dependents

Societat	País	Activitat
Gas Natural Almacенamientos Andalucía, S.A.	Espanya	Emmagatzematge de gas
Gas Natural Aprovisionamientos SDG, S.A.	Espanya	Aprovisionament de gas
Sagane, S.A.	Espanya	Aprovisionament de gas
Energía Empresarial de la Costa, S.A., E.S.P.	Colòmbia	Comercialització d'electricitat
Energía Social de la Costa S.A. E.S.P.	Colòmbia	Comercialització d'electricitat
Cetraro Distribuzione Gas, S.R.L.	Itàlia	Comercialització de gas
Gas Natural Europe, S.A.S.	França	Comercialització de gas
Gas Natural Vendita Italia, S.P.A.	Itàlia	Comercialització de gas
Natural Energy, S.A. ⁽¹⁾	Argentina	Comercialització de gas
Gas Natural Comercial SDG, S.L.	Espanya	Comercialització de gas i electricitat
Gas Natural Comercializadora, S.A.	Espanya	Comercialització de gas i electricitat
Gas Natural S.U.R. SDG, S.A.	Espanya	Comercialització de gas i electricitat
Gas Natural Servicios SDG, S.A.	Espanya	Comercialització de gas i electricitat
GEM Suministro de Gas 3, S.L.	Espanya	Comercialització de gas i electricitat
GEM Suministro de Gas SUR 3, S.L.	Espanya	Comercialització de gas i electricitat
Unión Fenosa Comercial, S.L.	Espanya	Comercialització de gas i electricitat
Distribuidora de Electricidad del Norte, S.A.	Nicaragua	Distribució d'electricitat
Distribuidora de Electricidad del Sur, S.A.	Nicaragua	Distribució d'electricitat
Distribuidora Eléctrica Navasfrías, S.L.	Espanya	Distribució d'electricitat
Electra de Abusejo, S.L.	Espanya	Distribució d'electricitat
Electra del Jallas, S.A.	Espanya	Distribució d'electricitat
Electrificadora del Caribe S.A, E.S.P.	Colòmbia	Distribució d'electricitat
Empresa de Distribución Eléctrica Chiriquí, S.A.	Panamà	Distribució d'electricitat
Empresa de Distribución Eléctrica Metro Oeste, S.A.	Panamà	Distribució d'electricitat
Red Unión Fenosa, S.A.	Moldàvia	Distribució d'electricitat
Unión Fenosa Distribución, S.A.	Espanya	Distribució d'electricitat
Ceg Río, S.A.	Brasil	Distribució de gas
Comercializadora Metrogas, S.A. de CV	Mèxic	Distribució de gas
Companhia Distribuidora de Gás do Rio de Janeiro, S.A.	Brasil	Distribució de gas
Favellato Reti Gas, S.R.L.	Itàlia	Distribució de gas
Gas Galicia SDG, S.A.	Espanya	Distribució de gas

Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net			
		Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	1	21	(4)	-
I.G.	100,0	95	(11)	165	-
I.G.	85,4	-	5	(2)	-
I.G.	85,4	1	(2)	(7)	-
I.G.	60,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	6	(12)	-
I.G.	100,0	2	9	4	-
I.G.	100,0	-	-	2	-
I.G.	100,0	4	5	(1)	-
I.G.	100,0	2	30	(10)	-
I.G.	100,0	2	6	11	-
I.G.	100,0	2	(1)	2	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	10	101	(25)	-
I.G.	72,3	80	(40)	(4)	-
I.G.	73,7	62	(55)	(6)	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	1	(1)	-	-
I.G.	99,9	-	40	6	-
I.G.	85,4	964	(164)	(13)	-
I.G.	51,0	18	(3)	11	-
I.G.	51,0	71	(3)	30	-
I.G.	100,0	7	144	22	-
I.G.	100,0	833	1.773	315	(200)
I.G.	59,6	41	97	37	(41)
I.G.	86,8	128	(62)	12	-
I.G.	54,2	212	276	100	(104)
I.G.	100,0	1	9	-	-
I.G.	61,6	33	10	5	-

1. Societats dependents (continuació)

Societat	País	Activitat
Gas Natural Andalucía, S.A.	Espanya	Distribució de gas
Gas Natural BAN, S.A. ⁽¹⁾	Argentina	Distribució de gas
Gas Natural Castilla-La Mancha, S.A.	Espanya	Distribució de gas
Gas Natural Castilla y León, S.A.	Espanya	Distribució de gas
Gas Natural Cegas, S.A.	Espanya	Distribució de gas
Gas Natural Cundiboyacense, S.A. ESP	Colòmbia	Distribució de gas
Gas Natural Sao Paulo Sul, S.A.	Brasil	Distribució de gas
Gas Natural del Cesar, S.A. ESP	Colòmbia	Distribució de gas
Gas Natural del Oriente, S.A. ESP	Colòmbia	Distribució de gas
Gas Natural Distribución SDG, S.A.	Espanya	Distribució de gas
Gas Natural Distribuzione Italia, S.P.A.	Itàlia	Distribució de gas
Gas Natural México, S.A. de CV ⁽¹⁾	Mèxic	Distribució de gas
Gas Natural Rioja, S.A.	Espanya	Distribució de gas
Gas Natural Transporte SDG, S.L.	Espanya	Distribució de gas
Gas Natural, S.A. ESP	Colòmbia	Distribució de gas
Gas Navarra, S.A.	Espanya	Distribució de gas
Berrybank development Pty, Ltd	Austràlia	Energia
Crookwell development Pty, Ltd	Austràlia	Energia
Hawkesdale development Pty, Ltd	Austràlia	Energia
Ryan Corner development Pty, Ltd	Austràlia	Energia
Gas Natural Exploración, S.L.	Espanya	Exploració i producció hidrocarburs
Petroleum Oil & Gas España, S.A.	Espanya	Exploració i producció hidrocarburs
Clover Financial and Treasury Services, Ltd.	Irlanda	Financera
Gas Natural Capital Markets, S.A.	Espanya	Financera
Unión Fenosa Finance B.V.	Països Baixos	Financera
Unión Fenosa Financiación, S.A.	Espanya	Financera
Unión Fenosa Financial Services USA, Llc.	Estats Units	Financera
Unión Fenosa Preferentes, S.A.	Espanya	Financera
Energía y Servicios de Panamá, S.A.	Panamà	Generació d'electricitat
Andaluza de Energía Solar Cuarta, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Boreas Eólica 2, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat

Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net			
		Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte
I.G.	100,0	12	41	18	-
I.G.	70,0	215	(127)	7	(13)
I.G.	95,0	27	20	11	-
I.G.	90,1	6	79	26	-
I.G.	99,7	25	68	28	-
I.G.	45,8	1	14	4	-
I.G.	100,0	383	(104)	32	(1)
I.G.	21,7	3	5	1	-
I.G.	32,2	9	16	10	(9)
I.G.	100,0	81	794	277	(175)
I.G.	100,0	33	177	18	-
I.G.	86,8	471	(137)	33	-
I.G.	87,5	3	9	5	-
I.G.	100,0	15	46	10	-
I.G.	59,1	11	136	100	-
I.G.	90,0	4	27	10	-
I.G.	93,9	2	-	-	-
I.G.	93,9	5	1	-	-
I.G.	93,9	2	1	-	-
I.G.	93,9	3	1	-	-
I.G.	100,0	9	22	(21)	-
I.G.	100,0	4	43	(3)	-
I.G.	100,0	-	613	30	(73)
I.G.	100,0	-	-	8	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	1	2	(1)	-
I.G.	100,0	-	1	-	(1)
I.G.	100,0	-	735	17	(15)
I.G.	51,0	9	-	5	-
I.G.	76,0	-	-	-	-
I.G.	89,6	3	5	2	-

1. Societats dependents (continuació)

Societat	País	Activitat
Controladora del Golfo, S.A. de C.V.	Mèxic	Generació d'electricitat
Corporación Eólica de Zaragoza, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Energías Ambientales de Novo, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Energías Ambientales de Somozas, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Energías Ambientales de Vimianzo, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Energías Ambientales Easa, S.A.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Energía Termosolar de los Monegros, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Energías Especiales Alcoholeras, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Energías Especiales de Extremadura, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica de Cordales, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica de Cordales Bis, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Eufer Energías Especiais de Portugal, Unipessoal Lda	Portugal	Generació d'electricitat
Explotaciones Eólicas Sierra de Utrera, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Fenosa Wind, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Fenosa, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Fuerza y Energía BII Hioxo, S.A. de C.V.	Mèxic	Generació d'electricitat
Fuerza y Energía de Hermosillo, S.A. de C.V.	Mèxic	Generació d'electricitat
Fuerza y Energía de Naco Nogales, S.A. de C.V.	Mèxic	Generació d'electricitat
Fuerza y Energía de Norte Durango, S.A de C.V	Mèxic	Generació d'electricitat
Fuerza y Energía de Tuxpan, S.A. de C.V.	Mèxic	Generació d'electricitat
Gas Natural Electricidad SDG, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Gas Natural Fenosa Renovables Andalucía, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Gas Natural Fenosa Renovables, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Gas Natural Fenosa Renovables Castilla la Mancha, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Gas Natural Fenosa Renovables Ruralia, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Gas Natural Wind 4, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Gas Natural Wind 6, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Gas Natural Wind Canarias, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Generación Panamá, S.A.	Panamà	Generació d'electricitat
Generadora Palamara La Vega, S.A.	Rep. Dominicana	Generació d'electricitat
Iberáfrica Power Ltd.	Kenya	Generació d'electricitat

Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net			
		Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte
I.G.	100,0	32	(84)	-	-
I.G.	68,0	3	1	1	-
I.G.	100,0	2	-	-	-
I.G.	97,5	1	-	2	-
I.G.	100,0	5	1	3	-
I.G.	100,0	16	3	3	-
I.G.	90,0	1	-	-	-
I.G.	82,3	-	-	(1)	-
I.G.	78,4	-	-	-	-
I.G.	85,0	-	-	-	-
I.G.	85,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	75,0	3	6	4	-
I.G.	85,0	2	-	-	-
I.G.	100,0	2	-	-	-
I.G.	100,0	41	(14)	-	-
I.G.	100,0	49	7	(2)	-
I.G.	100,0	131	(29)	1	-
I.G.	100,0	54	(9)	8	-
I.G.	100,0	156	14	19	-
I.G.	100,0	4	7	(7)	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	90	343	31	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	60,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	4	63	16	-
I.G.	71,7	16	2	(3)	-

1. Societats dependents (continuació)

Societat	País	Activitat
JGC Cogeneración Daimiel, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Lantarón Energía, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
M&D Generación 1, S.L.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Sistemas Energéticos Alto do Seixal, S.A.U.	Espanya	Generació d'electricitat
Sociedad de Tratamiento Hornillos, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Sociedad de Tratamiento La Andaya, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Societat Eòlica de l'Énderrocada, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Tratamiento Integral de Almazán, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Tratamiento Cinca Medio, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Unión Fenosa Generadora La Joya, S.A.	Costa Rica	Generació d'electricitat
Unión Fenosa Generadora Torito, S.A.	Costa Rica	Generació d'electricitat
UTE La Energía Gas Natural Electricidad	Espanya	Generació d'electricitat
Zemer Energía, S.A. de C.V.	Mèxic	Generació d'electricitat
Hispanogalaica de Extracciones, S.L.	Espanya	Mineria
Kangra Coal (Proprietary), Ltd.	Sud-àfrica	Mineria
Lignitos de Meirama, S.A.	Espanya	Mineria
Pizarras Mahide, S.L.	Espanya	Mineria
Unión Fenosa Minería, S.A.	Espanya	Mineria
Welgedacht Exploration Company Ltd	Sud-àfrica	Mineria
Gas Natural Rigassificazione Italia, S.P.A.	Itàlia	Regasificació de gas
Natural Re, S.A.	Luxemburg	Assegurances
Administración y Servicios ECAP, S.A. de C.V.	Mèxic	Serveis
Administradora de Servicios de Energía México, S.A. de CV	Mèxic	Serveis
Almar Ccs, S.A.	Costa Rica	Serveis
Arte Contemporáneo y Energía, A.I.E.	Espanya	Serveis
Cedifil Cored Wire, S.L.	Espanya	Serveis
Compañía Española de Industrias Electroquímicas, S.A.	Espanya	Serveis
Energía y Confort Administración de Personal, S.A. de C.V.	Mèxic	Serveis
Gas Natural Servicios Colombia Ltda.	Colòmbia	Serveis
Gas Natural Servicios Integrales, S.A.S.	Colòmbia	Serveis
Gas Natural Servicios, S.A. de C.V.	Mèxic	Serveis

Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net			
		Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte
I.G.	97,6	1	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	(1)	-	-
I.G.	94,4	1	2	1	-
I.G.	60,0	1	3	1	-
I.G.	80,0	6	3	2	-
I.G.	90,0	3	3	2	-
I.G.	80,0	2	1	1	-
I.G.	65,0	25	-	4	-
I.G.	65,0	-	5	-	-
I.G.	100,0	4	-	-	-
I.G.	50,0	-	(1)	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	70,0	-	98	58	(21)
I.G.	100,0	23	16	2	-
I.G.	100,0	1	-	-	-
I.G.	100,0	11	169	15	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	17	(1)	(1)	-
I.G.	100,0	4	28	2	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	86,8	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	98,5	4	1	1	-
I.G.	98,5	3	8	-	-
I.G.	87,0	-	1	-	-
I.G.	59,0	-	1	2	-
I.G.	100,0	1	-	-	-
I.G.	86,8	6	2	1	-

1. Societats dependents (continuació)

Societat	País	Activitat
Gas Natural Serviços, S.A.	Brasil	Serveis
General de Edificios y Solares, S.L.	Espanya	Serveis
Inversiones Hermill, S.A.	Rep. Dominicana	Serveis
Natural Servicios, S.A. ⁽¹⁾	Argentina	Serveis
Serviconfort Colombia, S.A.	Colòmbia	Serveis
Sistemas de Administración y Servicios, S.A. de C.V. ⁽¹⁾	Mèxic	Serveis
Unión Fenosa Generación México, S.A. de C.V.	Mèxic	Serveis
Gas Natural Fenosa Engineering, S.L.U.	Espanya	Serveis professionals
Gas Natural Informática, S.A.	Espanya	Serveis professionals
M&D Energy Market, S.L.U.	Espanya	Serveis professionals
Operación y Mantenimiento Energy Costa Rica, S.A.	Costa Rica	Serveis professionals
Operación y Mantenimiento Energy Madagascar, S.A.R.L.U.	Madagascar	Serveis professionals
Operations & Maintenance Energy Uganda Ltd	Uganda	Serveis professionals
Operación y Mantenimiento Energy, S.A.	Espanya	Serveis professionals
Proyectos de Ingeniería la Joya, S.A. (Costa Rica)	Costa Rica	Serveis professionals
Socoin, S.A (Guatemala)	Guatemala	Serveis professionals
Socoin Colombia, S.A.S.	Colòmbia	Serveis professionals
Socoin INC (Puerto Rico)	Puerto Rico	Serveis professionals
Socoin México, S.A. de C.V.	Mèxic	Serveis professionals
Socoin, S.A (Panamá)	Panamà	Serveis professionals
Socoinve, C.A	Veneçuela	Serveis professionals
Soluziona Technical Services, Llc.	Egipte	Serveis professionals
Soluziona, S.A. (Bolivia)	Bolívia	Serveis professionals
Unión Fenosa Operación México S.A. de C.V.	Mèxic	Serveis professionals
United Saudi Spanish Power and Gas Services, LLC	Aràbia Saudita	Serveis professionals
Gas Natural International, Ltd.	Irlanda	Societat de cartera
Aplicaciones y Desarrollos Profesionales Nuevo Milenio, S.L.	Espanya	Societat de cartera
Buenergía Gas & Power, Ltd.	Illes Caiman	Societat de cartera
Caribe Capital B.V.	Països Baixos	Societat de cartera
Distribuidora Eléctrica de Caribe, S.A. (Panamá)	Panamà	Societat de cartera
First Independent Power (Kenya), Ltd.	Kenya	Societat de cartera

Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net			
		Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte
I.G.	100,0	2	3	(2)	-
I.G.	100,0	34	54	9	-
I.G.	100,0	1	(1)	-	-
I.G.	100,0	2	(1)	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	87,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	1	39	2	-
I.G.	100,0	20	7	4	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	7	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	1	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	1	-
I.G.	100,0	8	(6)	1	-
I.G.	100,0	-	1	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	-	1	1	-
I.G.	100,0	-	-	-	-
I.G.	100,0	6	8	-	(7)
I.G.	100,0	32	1	1	-
I.G.	95,0	-	(3)	16	-
I.G.	100,0	-	252	14	(12)
I.G.	100,0	110	9	21	(13)
I.G.	89,6	-	13	-	-

1. Societats dependents (continuació)

Societat	País	Activitat
Gas Natural SDG Argentina, S.A. ⁽¹⁾	Argentina	Societat de cartera
Gas Natural do Brasil, S.A.	Brasil	Societat de cartera
Gas Natural Internacional SDG, S.A.	Espanya	Societat de cartera
Gas Natural Italia S.P.A.	Itàlia	Societat de cartera
Gas Natural Puerto Rico, Inc	Puerto Rico	Societat de cartera
Holding Gasinmex, S.A. de C.V. ⁽¹⁾	Mèxic	Societat de cartera
Invergás, S.A. ⁽¹⁾	Argentina	Societat de cartera
La Energía, S.A.	Espanya	Societat de cartera
La Propagadora del Gas, S.A.	Espanya	Societat de cartera
Unión Fenosa Internacional, S.A.	Espanya	Societat de cartera
Unión Fenosa Internacional B.V.	Països Baixos	Societat de cartera
Unión Fenosa México B.V.	Països Baixos	Societat de cartera
Unión Fenosa México, S.A. de C.V.	Mèxic	Societat de cartera
Unión Fenosa Minería B.V.	Països Baixos	Societat de cartera
Unión Fenosa South Africa Coal (Proprietary), LTD	Sud-àfrica	Societat de cartera
Union Fenosa Wind Australia Pty, Ltd.	Austràlia	Societat de cartera
Gas Natural Fenosa Telecomunicaciones, S.A.	Espanya	Telecomunicacions
Gas Natural Fenosa Telecomunicaciones Colombia, S.A.	Colòmbia	Telecomunicacions
Gas Natural Fenosa Telecomunicaciones Guatemala, S.A.	Guatemala	Telecomunicacions
Unión Fenosa Redes de Telecomunicación, S.A. (Nicaragua)	Nicaragua	Telecomunicacions
Unión Fenosa Redes de Telecomunicación, S.A. (Panamá)	Panamà	Telecomunicacions
Unión Fenosa Redes de Telecomunicación Costa Rica, S.A.	Costa Rica	Telecomunicacions
Europe Maghreb Pipeline, Ltd.	Regne Unit	Transport de gas
Metragaz, S.A.	Marroc	Transport de gas

(1) El percentatge de participació és el corresponent a les accions de titularitat legal i el corresponent al compromís de recompra pels percentatges indicats a la nota 18, que també s'assignen a la societat dominant.

Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net			
		Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte
I.G.	100,0	104	(24)	1	-
I.G.	100,0	3	(3)	-	-
I.G.	100,0	350	166	17	-
I.G.	100,0	-	1	1	-
I.G.	100,0	2	(1)	-	-
I.G.	82,7	302	-	-	-
I.G.	100,0	61	46	2	-
I.G.	100,0	11	4	2	-
I.G.	100,0	10	2	-	-
I.G.	100,0	174	212	209	(175)
I.G.	100,0	5	19	-	-
I.G.	100,0	128	306	-	(1)
I.G.	100,0	472	(184)	14	-
I.G.	100,0	-	142	15	(14)
I.G.	100,0	-	72	15	(21)
I.G.	93,9	18	1	-	-
I.G.	100,0	21	28	24	-
I.G.	88,2	1	5	3	-
I.G.	100,0	-	5	3	-
I.G.	100,0	-	1	1	-
I.G.	90,2	2	7	3	-
I.G.	66,7	-	-	-	-
I.G.	72,6	-	193	159	(75)
I.G.	72,3	3	1	1	-

2. Societats de control conjunt

Societat	País	Activitat
Repsol-Gas Natural LNG, S.L.	Espanya	Aprovisionament i transport
CH4 Energía S.A. de C.V.	Mèxic	Comercialització de gas i transport
Transnatural S.R.L. de C.V.	Mèxic	Comercialització de gas i transport
Barras Eléctricas Galaico Asturianas, S.A.	Espanya	Distribució d'electricitat
Eléctrica Conquense de Distribución, S.A.	Espanya	Distribució d'electricitat
Albidona Distribuzione Gas, S.R.L.	Itàlia	Distribució de gas
Cilento Reti Gas, S.R.L.	Itàlia	Distribució de gas
Gas Natural Vehicular del Norte Asociación en Participación	Mèxic	Distribució de gas
Gas Natural West África, S.L.	Espanya	Exploració i producció hidrocarburs
Palencia 3 Investigación Desarrollo y Explotación, S.L.	Espanya	Exploració i producció hidrocarburs
Gas Directo, S.A.	Espanya	Gas
Gasífica, S.A.	Espanya	Gas
Infraestructuras de Gas, S.A.	Espanya	Gas
Nueva Electricidad del Gas, S.A.U.	Espanya	Gas
Palawan Sulu Sea Gas, Inc.	Filipines	Gas
Planta de Regasificación de Sagunto, S.A.	Espanya	Gas
Segas Services, S.A.E.	Egipte	Gas
Spanish Egiptian Gas Company S.A.E.	Egipte	Gas
Unión Fenosa Gas Exploración y Producción, S.A.	Espanya	Gas
Unión Fenosa Gas Comercializadora, S.A.	Espanya	Gas
Unión Fenosa Gas Infraestructures B.V.	Holanda	Gas
Unión Fenosa Gas, S.A.	Espanya	Gas
Alas Capital & Gas Natural S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Barras Eléctricas Generación, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Castrios, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Centrales Nucleares Almaraz-Trillo, A.I.E	Espanya	Generació d'electricitat
Cogeneración del Noroeste, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Desarrollo de Energías Renovables de la Rioja, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Desarrollo de Energías Renovables de Navarra, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
EcoEléctrica, L.P.	Puerto Rico	Generació d'electricitat
Energías Eólicas de Fuerteventura, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Energías Eólicas de Lanzarote, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat

Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net			
		Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte
I.P.	50,0	2	-	1	-
I.P.	43,4	1	7	2	-
I.P.	43,4	10	(34)	(9)	-
I.P.	44,9	16	69	16	-
I.P.	46,4	1	3	1	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	3	-	-	-
I.P.	44,3	1	-	-	-
I.P.	40,0	14	2	(4)	-
I.P.	39,0	-	-	-	-
I.P.	30,0	7	(1)	-	-
I.P.	55,0	2	10	1	-
I.P.	42,5	-	-	9	(5)
I.P.	50,0	3	(1)	(5)	-
I.P.	50,0	-	6	(5)	-
I.P.	21,3	2	1	15	(13)
I.P.	40,7	1	-	-	-
I.P.	40,0	336	(61)	34	-
I.P.	50,0	-	(1)	(1)	-
I.P.	50,0	2	13	41	-
I.P.	50,0	-	6	(6)	-
I.P.	50,0	33	455	272	(235)
I.P.	40,0	-	-	-	-
I.P.	44,9	1	2	-	-
I.P.	33,3	2	2	1	-
I.P.	19,3	-	-	-	-
I.P.	40,0	5	5	4	-
I.P.	36,3	17	3	6	-
I.P.	50,0	10	29	15	-
I.P.	47,5	63	58	59	(12)
I.P.	50,0	-	-	-	-
I.P.	50,0	-	-	-	-

2. Societats de control conjunt (continuació)

Societat	País	Activitat
Eólicos Singulares 2005, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 12, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 13, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 14, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 15, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 16, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 21, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 22, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 23, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 24, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 71, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 72, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana 73, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eólica Tramuntana, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Eufer-Caetano Energías Renovaveis, Lda	Portugal	Generació d'electricitat
Molinos de la Rioja, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Molinos del Linares, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Molinos del Cidacos, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Montouto 2000, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
Nueva Generadora del Sur, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat
O Novo Aquilón, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Parque Eólico Sierra del Merengue, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Parques Eólicos 2008-2012, S.L.	Espanya	Generació d'electricitat
Toledo PV, A.E.I.E	Espanya	Generació d'electricitat
Eléctrica Conquense, S.A.	Espanya	Serveis
UTE ESE Clece-Gas Natural	Espanya	Serveis
Ghesa Ingeniería y Tecnología, S.A.	Espanya	Serveis professionals
EcoEléctrica Holding, Ltd.	Illes Caiman	Societat de cartera
EcoEléctrica Limited	Illes Caiman	Societat de cartera
Alliance, S.A.	Nicaragua	Telecomunicacions
Biogás Doña Juana, S.A. ESP	Colòmbia	Tractament i aprofitament del biogàs

Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net			
		Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte
I.P.	49,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	54,0	-	-	-	-
I.P.	33,3	3	2	2	-
I.P.	25,0	-	-	-	-
I.P.	50,0	10	8	10	-
I.P.	49,0	6	4	2	-
I.P.	50,0	96	48	(11)	-
I.P.	60,0	-	-	-	-
I.P.	50,0	-	-	-	-
I.P.	54,0	-	-	-	-
I.P.	33,3	-	1	-	-
I.P.	46,4	3	3	1	-
I.P.	50,0	-	-	-	-
I.P.	41,2	4	17	4	-
I.P.	47,5	63	20	-	(20)
I.P.	47,5	1	-	-	-
I.P.	49,9	-	-	-	-
I.P.	49,8	2	1	(1)	-

3. Actius i operacions controlades conjuntament

Càrrec	País	Activitat	% de participació total
Boquerón	Espanya	Exploració i producció	4,5
Casablanca	Espanya	Exploració i producció	9,5
Chipirón	Espanya	Exploració i producció	2,0
Montanazo	Espanya	Exploració i producció	17,1
Morcín-1	Espanya	Exploració	20
Villaviciosa	Espanya	Exploració	70
Bezana/Beguenzo	Espanya	Exploració	60
Murcia-Siroco	Espanya	Exploració	40,0
Rodaballo	Espanya	Exploració i producció	4,0
Sestao Knutsen	Espanya	Transport de gas natural líquat	50,0
Ibérica Knutsen	Espanya	Transport de gas natural líquat	50,0
Comunidad de bienes Central Nuclear de Trillo (Grupo I)	Espanya	Generació elèctrica	34,5
Comunidad de bienes Central Nuclear de Almaraz (Grupo I y II)	Espanya	Generació elèctrica	11,3
Comunidad de bienes Central Térmica de Anllares	Espanya	Generació elèctrica	66,7
Comunidad de bienes Central Térmica de Aceca	Espanya	Generació elèctrica	50,0
Gassi-Chergui	Algèria	Exploració	30,0
Tánger Larrache	Marroc	Exploració	40,0

4. Societats associades

Societat	País	Activitat	Mètode de consolidació	% de participació total	Patrimoni net				
					Capital	Reserves	Resultats 2011	Dividend a compte	
Kromschroeder, S.A.	Espanya	Comptadors	PE.	42,5	1	10	-	-	
Qalhat LNG S.A.O.C.	Oman	Gas	PE.	3,7	55	18	188	(47)	
Regasificadora del Noroeste, S.A.	Espanya	Gas	PE.	10,5	48	5	16	-	
Enervent, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat	PE.	26,0	2	6	1	-	
Sistemas Energéticos La Muela, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat	PE.	20,0	3	2	1	-	
Sistemas Energéticos Mas Garullo, S.A.	Espanya	Generació d'electricitat	PE.	18,0	2	2	2	-	
Sociedad Gallega do Medio Ambiente, S.A.	Espanya	Gestió de residus	PE.	49,0	32	3	3	-	
3G Holdings Limited	Regne Unit	Holding	PE.	10,0	-	-	-	-	
Torre Marenostrum, S.L.	Espanya	Immobilària	PE.	45,0	5	13	1	-	
Bluemobility System, S.L.	Espanya	Serveis	PE.	20,0	-	1	(1)	-	
Oficina de cambios de suministrador, S.A.	Espanya	Serveis	PE.	29,0	-	-	-	-	

Annex II. Variacions en el perímetre de consolidació

Les principals variacions en el perímetre de consolidació produïdes en l'exercici 2011 van ser les següents:

Denominació de l'entitat	Categoria de l'operació	Data efectiva de l'operació	% de drets de vot adquirits / donats de baixa	% de drets de vot després de l'operació	Mètode d'integració després de l'operació
Energías Especiales de Andalucía, S.L.	Adquisició	12 de gener	7,5	50,0	Proporcional
Clece, S.A., Dragados S.A., Socoin S.A.U y Gas Natural Servicios SDG, S.A. UTE	Constitució	31 de gener	50,0	50	Proporcional
O&M Energy Uganda Limited.	Constitució	4 de febrer	100,0	100,0	Global
Gas Natural Finance, BV	Liquidació	15 de març	100,0	–	–
JGC Cogeneración Daimiel, S.L.	Constitució	11 de febrer	97,6	97,6	Global
Red Unión Fenosa, S.A.	Adquisició	24 d'abril	6,0	100,0	Global
Gem de Suministro Gas 3, S.L.	Constitució	9 de maig	100,0	100,0	Global
Gem de Suministro Gas SUR 3, S.L.	Constitució	9 de maig	100,0	100,0	Global
Generación Limpia Guatemala, S.A.	Alienació	19 de maig	100,0	–	–
Comercializadora Guatemalteca Mayorista de Electricidad, S.A.	Alienació	19 de maig	100,0	–	–
Redes Eléctricas de Centroamérica, S.A.	Alienació	19 de maig	100,0	–	–
Distribuidora de Electricidad de Oriente, S.A.	Alienació	19 de maig	92,8	–	–
Distribuidora de Electricidad de Occidente, S.A.	Alienació	19 de maig	90,8	–	–
Unión Fenosa Wind Australia Pty. Lda.	Adquisició	31 de maig	1,0	92,4	Global
Eufer Renovables Ibéricas 2004, S.A.	Adquisició	27 de maig	50,0	100,0	Global
Eólica del Cordal de Montouto, S.L.U.	Adquisició	27 de maig	50,0	100,0	Global
Energías Especiales Espina, S.L.U.	Adquisició	27 de maig	50,0	100,0	Global
Eólica Galaicoasturiana, S.A.U.	Adquisició	27 de maig	50,0	100,0	Global
Andaluza de Energía Solar Cuarta, S.L.	Adquisició	27 de maig	45,6	76,0	Global
Energías Especiales Alcoholeras, S.A.	Adquisició	27 de maig	41,2	82,3	Global
Vientos del Noroeste, S.A.U.	Adquisició	27 de maig	49,9	100	Global
Energía Termosolar de los Monegros, S.L.	Adquisició	27 de maig	45,0	90,0	Global
Energías Especiales de Extremadura, S.L.	Adquisició	27 de maig	39,2	78,3	Global
Parque Eólico Cabo Vilano, S.L.U.	Adquisició	27 de maig	50,0	100	Global
Parque Eólico Sierra del Merengue, S.A.	Adquisició	27 de maig	25,0	50,0	Proporcional
Energías Ambientales de Somozas, S.A.	Adquisició	27 de maig	22,6	45,2	Proporcional
Cogeneración del Noroeste, S.L.	Adquisició	27 de maig	20,0	40	Proporcional
Energías Ambientales Easa, S.A.	Adquisició	27 de maig	16,7	33,3	Proporcional
Energías Ambientales de Vimianzo, S.A.	Adquisició	27 de maig	16,7	33,3	Proporcional
Energías Ambientales de Novo, S.A.	Adquisició	27 de maig	16,7	33,3	Proporcional
Societat Eòlica de L' Enderrocada, S.A.	Adquisició	27 de maig	13,3	26,7	Proporcional
Punta de Lens Eólica Marina, S.L.U.	Adquisició	27 de maig	50,0	100,0	Global

Denominació de l'entitat	Categoria de l'operació	Data efectiva de l'operació	% de drets de vot adquirits /donats de baixa	% de drets de vot després de l'operació	Mètode d'integració després de l'operació
Punta de las Olas Eólica Marina, S.L.U.	Adquisició	27 de maig	50,0	100,0	Global
Eufer Energías Especiais de Portugal, Unipessoal Lda.	Adquisició	27 de maig	50,0	100,0	Global
Prius Enerólica, S.L.U.	Adquisició	27 de maig	50,0	100,0	Global
Eufer-Caetano Energías Renovaveis, Lda.	Adquisició	27 de maig	25,5	51,0	Proporcional
ENEL Unión Fenosa Renovables, S.A.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Andaluza de Energía Solar Primera, S.L.	Alienació	27 de maig	30,4	–	–
Andaluza de Energía Solar Quinta, S.L.	Alienació	27 de maig	30,0	–	–
Andaluza de Energía Solar Tercera, S.L.	Alienació	27 de maig	30,0	–	–
Aprovechamientos Eléctricos, S.A.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Áridos Energías Especiales, S.L.	Alienació	27 de maig	21,0	–	–
Azucarera Energías, S.A.	Alienació	27 de maig	20,0	–	–
Barbao, S.A.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Boiro Energía, S.A.	Alienació	27 de maig	20,0	–	–
Depuración, destilación y reciclaje, S.L.	Alienació	27 de maig	20,0	–	–
Energías Especiales Alto Ulloa, S.A.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales de Andalucía, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales de Careón, S.A.	Alienació	27 de maig	39,0	–	–
Energías Especiales de Gata, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales de Padul, S.L.U.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales del Bierzo, S.A.	Alienació	27 de maig	25,0	–	–
Energías Especiales Montes Castellanos, S.L.U.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales Montes de Andalucía, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales Noroeste, S.A.U.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales Peña Armada, S.A.	Alienació	27 de maig	40,0	–	–
Energías Especiales Santa Bárbara, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales Valencianas, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Energías Especiales Montes de San Sebastian, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Eufer Operación, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Parque Eólico Belmonte, S.A.	Alienació	27 de maig	25,0	–	–
Parque Eólico de Capelada, A.I.E.	Alienació	27 de maig	25,0	–	–
Parque Eólico de Corullón, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Parque Eólico de San Andrés, S.A.	Alienació	27 de maig	41,0	–	–
Parque Eólico Malpica, S.A.	Alienació	27 de maig	18,0	–	–
Parque Eólico Montes de las Navas, S.A.	Alienació	27 de maig	10,0	–	–

Denominació de l'entitat	Categoria de l'operació	Data efectiva de l'operació	% de drets de vot adquirits /donats de baixa	% de drets de vot després de l'operació	Mètode d'integració després de l'operació
Promociones Energéticas del Bierzo, S.L.	Alienació	27 de maig	50,0	–	–
Proyectos Universitarios Energías Renovables, S.L.	Alienació	27 de maig	17,0	–	–
Sistemas Energéticos Mañón Ortiguera, S.A.	Alienació	27 de maig	48,0	–	–
Ufefys, S.L.	Alienació	27 de maig	20,0	–	–
Energías de Villarubia, S.L.	Alienació	27 de maig	10,0	–	–
Enerlasa, S.A.	Alienació	27 de maig	22,0	–	–
Sotavento Galicia, S.A.	Alienació	27 de maig	9,0	–	–
Tirmadrid, S.A.	Alienació	27 de maig	9,0	–	–
Unión Fenosa Energías Renovables Chile, S.A.	Adquisició	30 de juny	11,2	91,2	Global
Bis Distribución de Gas, S.A.	Alienació	30 de juny	100,0	–	–
3G Holdings Limited	Adquisició	30 de juny	7,5	10,0	Participación
Holding Gasinmex, S.A. de C.V.	Ampliació	30 de juny	–	82,7	Global
Distribuidora de Electricidad del Norte, S.A.	Disminució	22 de juliol	16,0	72,3	Global
Distribuidora de Electricidad del Sur, S.A.	Disminució	22 de juliol	16,0	73,7	Global
Unión Fenosa Energías Renovables Chile, S.A.	Alienació	18 d'agost	91,2	–	–
Unión Fenosa Chile Limitada	Alienació	18 d'agost	100,0	–	–
Unión Fenosa Renovables Limitada	Alienació	18 d'agost	100,0	–	–
Ufacex Uk Holdings, Ltd	Liquidació	31 d'agost	100,0	–	–
Energías Ambientales Easa, S.A.U.	Adquisició	12 de setembre	66,7	100,0	Global
Energías Ambientales de Vimianzo, S.A.	Adquisició	12 de setembre	–	100,0	Global
Energías Ambientales de Novo, S.A.	Adquisició	12 de setembre	–	100,0	Global
Energías Ambientales de Somozas, S.A.	Adquisició	12 de setembre	–	97,5	Global
Societat Eòlica de L' Enderrocada, S.A.	Adquisició	12 de setembre	–	80,0	Global
Explotaciones Eólicas Sierra de Utrera, S.L.	Adquisició	12 de setembre	25,0	75,0	Global
Unión Fenosa Wind Australia Pty. Lda.	Adquisició	26 d'octubre	1,5	93,9	Global
Eólica de Cordales, S.L.U.	Constitució	31 d'octubre	100,0	100,0	Global
Eólica de Cordales Bis, S.L.U.	Constitució	31 d'octubre	100,0	100,0	Global
Bis Suministro de Gas, S.L.	Liquidació	10 d'octubre	100,0	–	–
Bis Suministro de Gas Sur, S.L.	Liquidació	21 de novembre	100,0	–	–
Energy Way Produção de Energia, Ltda	Alienació	8 de novembre	100,0	–	–
Dawn Energy-Produção de Energia Unipesoal, Ltda	Alienació	8 de novembre	100,0	–	–
Compañía Auxiliar de Industrias Varias, S.A.	Liquidació	10 de novembre	100,0	–	–
Eufer-Caetano Energías Renovaveis, Lda	Adquisició	5 de desembre	3,0	54,0	Proporcional
Favellato Reti Gas, SRL	Adquisició	6 de desembre	100,0	100,0	Global

Denominació de l'entitat	Categoria de l'operació	Data efectiva de l'operació	% de drets de vot adquirits /donats de baixa	% de drets de vot després de l'operació	Mètode d'integració després de l'operació
Central Térmica la Torrecilla, S.A.	Liquidació	15 de desembre	50,0	–	–
Ensafeca Holding Empresarial, S.L.	Liquidació	22 de desembre	18,5	–	–
Sistemas Energéticos Alto do Seixal, SAU	Adquisició	30 de desembre	100,0	100,0	Global
Electricaribe Mypimes de Energía, S.A. ESP	Liquidació	30 de desembre	85,0	–	–

Les principals variacions en el perímetre de consolidació produïdes en l'exercici 2010 van ser les següents:

Denominació de l'entitat	Categoria de l'operació	Data efectiva de l'operació	% de drets de vot adquirits /donats de baixa	% de drets de vot després de l'operació	Mètode d'integració després de l'operació
Gas Natural Servicios Integrales, S.A.S	Constitució	10 de març	100,0	100,0	Global
Electrificadora del Caribe, S.A. E.S.P	Adquisició	31 de març	4,1	85,4	Global
Madrileña Red de Gas, S.A.	Alienació	30 d'abril	100,0	–	–
Madrileña Suministro de Gas SUR 2010, S.L.	Alienació	30 d'abril	100,0	–	–
Madrileña Suministro Gas 2010, S.L.	Alienació	30 d'abril	100,0	–	–
Madrileña Servicios Comunes, S.L.	Alienació	30 d'abril	100,0	–	–
Central Anahuac, S.A. de C.V.	Alienació	25 de maig	100,0	–	–
Central Lomas del Real, S.A. de C.V.	Alienació	25 de maig	100,0	–	–
Central Vallehermoso S.A. de C.V.	Alienació	25 de maig	100,0	–	–
Central Saltillo, S.A. de C.V.	Alienació	25 de maig	100,0	–	–
Electricidad Águila Altamira, S.A. de C.V.	Alienació	25 de maig	100,0	–	–
Gasoducto del Río, S.A. de C.V.	Alienació	25 de maig	100,0	–	–
Compañía Mexicana de Gerencia y Operación, S.A. de C.V.	Alienació	25 de maig	100,0	–	–
Palencia 3 Investigación Desarrollo y Explotación, S.L.	Constitució	24 de juny	37,0	37,0	Proporcional
Hispano Galaica de Extracciones, S.L.	Constitució	30 de juny	100,0	100,0	Global
Eólica Tramuntana, S.L.	Constitució	5 de juliol	60,0	60,0	Proporcional
Energía Termosolar los Monegros, S.L.	Adquisició	14 de juliol	40,0	45,0	Proporcional
Sistema Eléctrico de conexión Valcaire, S.L.	Constitució	17 de juliol	10,6	10,6	Proporcional
Hotel Naturaleza Tambre, S.L.	Liquidació	19 de juliol	100,0	–	–
M&D Generación 1, S.L.U.	Constitució	21 de juliol	100,0	100,0	Global
M&D Energy Market, S.L.U.	Constitució	21 de juliol	100,0	100,0	Global
Promociones Energéticas del Bierzo, S.L.	Adquisició	30 de juliol	25,0	50,0	Proporcional
Gas Natural del Cesar, S.A. ESP	Adquisició	14 de setembre	16,0	62,0	Global
Berrybank Development Pty Ltd	Constitució	21 de setembre	91,0	91,4	Global

Denominació de l'entitat	Categoria de l'operació	Data efectiva de l'operació	% de drets de vot adquirits /donats de baixa	% de drets de vot després de l'operació	Mètode d'integració després de l'operació
Cilento Reti Gas, S.r.l.	Constitució	13 d'octubre	60,0	60,0	Proporcional
Unión Fenosa Wind Australia PtY, Ltd	Adquisició	18 d'octubre	80,0	91,4	Global
Crookwell Developmet PtY, Ltd	Adquisició	18 d'octubre	80,0	91,4	Global
Hawkesdale Development Pty Ltd	Adquisició	18 d'octubre	80,0	91,4	Global
Ryan Corner Development Pty Ltd	Adquisició	18 d'octubre	80,0	91,4	Global
Limeisa International Coal, B.V.	Liquidació	28 d'octubre	100,0	–	–
Portal del Instalador, S.A.	Liquidació	2 de novembre	100,0	–	–
Eólica Tramuntana 12, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 13, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 14, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 15, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 16, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 21, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 22, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 23, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 24, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 71, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 72, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
Eólica Tramuntana 73, S.L.	Constitució	3 de desembre	60,0	60,0	Proporcional
BIS Distribución de Gas, S.A.	Constitució	3 de desembre	100,0	100,0	Global
BIS Suministro de Gas, S.A	Constitució	3 de desembre	100,0	100,0	Global
BIS Suministro de Gas SUR, S.A	Constitució	3 de desembre	100,0	100,0	Global
Bluemobility System, S.L	Constitució	15 de desembre	20,0	20,0	Participació
Molinos de Valdebezana, S.A.	Adquisició	17 de desembre	60,0	100,0	Global
Gas Aragón, S.A	Alienació	17 de desembre	35,0	–	–
Unión Fenosa Distribución Colombia, BV	Liquidació	21 de desembre	100,0	–	–
ElectroCosta Mipymes de Energía, S.A. ESP	Liquidació	28 de desembre	100,0	–	–
UTE GNS-Dalkia Energía y Servicios	Liquidació	31 de desembre	50,0	–	–

Annex III. Societats del grup fiscal Gas Natural

Les societats pertanyents al Grup Fiscal Gas Natural són les següents:

Gas Natural SDG, S.A.	Gas Natural Fenosa Telecomunicaciones, S.A.
Aplicaciones y Desarrollos Profesionales Nuevo Milenio, S.L.	Gas Natural Informática, S.A.
Aplicaciones y Proyectos energéticos, S.A.	Gas Natural Internacional SDG, S.A.
BIS Suministro de Gas, S.A.	Gas Natural Rioja, S.A.
BIS Suministro de Gas SUR, S.A.	Gas Natural S.U.R. SDG, S.A.
Boreas Eólica 2, S.A.	Gas Natural Servicios SDG, S.A.
Cedifil Cored Wire, S.L.	Gas Natural Transporte SDG, S.L.
Compañía Auxiliar de Industrias Varias, S.A.	Gas Natural Wind 4, S.L.U.
Compañía Española de Industrias Electroquímicas, S.A.	Gas Natural Wind Canarias, S.L.U.
Distribuidora Eléctrica Navasfrías, S.L.	Gas Navarra, S.A.
Electra de Abusejo, S.L.	GEM Suministro de Gas 3, S.L.
Electra del Jallas, S.A.	GEM Suministro de Gas SUR 3, S.L.
Eólica de Cordales Bis, S.L.U.	Generación Peninsular, S.L.
Eólica de Cordales, S.L.U.	General de Edificios y Solares, S.L.
Fenosa Wind, S.L.	Hispanogalaica de Extracciones, S.L.
Fenosa, S.L.U.	La Energía, S.A.
Gas Natural Almacenamientos Andalucía, S.A.	La Propagadora del Gas, S.A.
Gas Natural Andalucía, S.A.	Lignitos de Meirama, S.A.
Gas Natural Aprovisionamientos SDG, S.A.	M&D Energy Market, S.L.U.
Gas Natural Capital Markets, S.A.	M&D Generación 1, S.L.U.
Gas Natural Castilla-La Mancha, S.A.	Molinos de Valdebezana, S.A.U.
Gas Natural Castilla y León, S.A.	Operación y Mantenimiento Energy, S.A.
Gas Natural Cegas, S.A.	Pizarras Mahide, S.L.
Gas Natural Comercial SDG, S.L.	Sagane, S.A.
Gas Natural Comercializadora, S.A.	Sociedad de Tratamiento Hornillos, S.L.
Gas Natural Distribución SDG, S.A.	Tratamiento Cinca Medio, S.L.
Gas Natural Electricidad SDG, S.A.	Tratamiento Integral de Almazán, S.L.
Gas Natural Exploración, S.L.	Unión Fenosa Comercial, S.L.
Gas Natural Fenosa Engineering, S.L.U.	Unión Fenosa Distribución, S.A.
Gas Natural Fenosa Renovables Andalucía, S.L.U.	Unión Fenosa Financiación, S.A.
Gas Natural Fenosa Renovables Castilla La Mancha, S.L.U.	Unión Fenosa Internacional, S.A.
Gas Natural Fenosa Renovables Ruralía, S.L.U.	Unión Fenosa Minería, S.A.
Gas Natural Fenosa Renovables, S.L.U.	Unión Fenosa Preferentes, S.A.

Informe de Gestió Consolidat

1. Evolució dels negocis

Anàlisi de l'exercici 2011

El resultat net atribuïble a la societat dominant de l'exercici 2011 augmenta en un 10,3% respecte al del mateix període de l'any anterior i se situa en 1.325 milions d'euros.

L'Ebitda consolidat de l'exercici assoleix els 4.645 milions d'euros i augmenta un 3,8% respecte al de l'any anterior, recolzat en l'excel·lència operativa i l'equilibri aportat pel perfil de negoci de GAS NATURAL FENOSA permetent compensar la contribució a l'Ebitda de les desinversions realitzades.

Tot i unes menors plusvàlues comptabilitzades per venda d'actius pel que fa al 2010, el benefici net de l'any 2011 se situa en 1.325 milions d'euros i augmenta un 10,3% respecte al de l'any 2010. A més del desenvolupament de les operacions, la reducció del deute i contenció de la despesa financera ha estat un dels principals impulsors d'aquest creixement.

Els resultats obtinguts en el context esmentat, posen en valor els fonaments del model de negoci de GAS NATURAL FENOSA, basat en un adequat equilibri entre els negocis regulats i liberalitzats en els mercats del gas i elèctric, amb una contribució creixent i diversificada de la seva presència internacional.

GAS NATURAL FENOSA ha signat un contracte d'aprovisionament amb la companyia nord-americana Chenière de prop de 5 bcm anuals de GNL, amb llibertat de destinació.

GAS NATURAL FENOSA ha materialitzat amb Gamesa el tancament de la compra d'un parc eòlic a Lugo i l'acord per a la compra d'un altre a Tarragona, sumant en total una potència instal·lada de 42 megavats.

Així mateix, el 13 de setembre de 2011 es va materialitzar la compravenda de les participacions directes i indirectes d'ACS en determinats parcs eòlics amb una capacitat de generació de 95,5 megavats.

GAS NATURAL FENOSA augmenta en un 10,9% la quantitat total destinada a dividend a compte de l'exercici 2011 i distribueix un dividend de 0,363 euros per acció el passat 9 de gener de 2012.

Les desinversions realitzades, la solidesa i equilibri del perfil de negoci, així com una estricta disciplina inversora estan permetent normalitzar progressivament el nivell d'endeutament, situant-se en el 54,5% a 31 de desembre de 2011, essent especialment eficient en estar caracteritzat per una estructura, cost i venciments ajustats al perfil dels negocis de GAS NATURAL FENOSA.

Principals magnituds econòmiques

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	21.076	19.630	7,4
Ebitda	4.645	4.477	3,8
Beneficis d'explotació	2.947	2.893	1,9
Resultat atribuïble a accionistes de la soc. dominant	1.325	1.201	10,3
Inversions	1.514	1.553	(2,5)
Deute financer net (a 31/12)	17.294	19.102	(9,5)

Principals magnituds físiques

Distribució de gas i electricitat

	2011	2010	%
Distribució de gas (GWh)	395.840	411.556	(3,8)
Europa	204.809	210.561	(2,7)
Vendes de gas a tarifa	2.730	2.741	(0,4)
ATX	202.079	207.820	(2,8)
Amèrica Llatina	191.031	200.995	(5,0)
Vendes de gas a tarifa	114.559	128.141	(10,6)
ATX	76.472	72.854	5,0
Distribució d'electricitat (GWh)	54.067	54.833	(1,4)
Europa	36.361	36.831	(1,3)
Vendes d'electricitat a tarifa	2.445	2.372	3,1
ATX	33.916	34.459	(1,6)
Amèrica Llatina	17.706	18.002	(1,6)
Vendes d'electricitat a tarifa	16.789	16.979	(1,1)
ATX	917	1.023	(10,4)
Punts de subministrament de distribució de gas, en milers (a 31/12)	11.372	11.361	0,1
Europa	5.490	5.696	(3,6)
Amèrica Llatina	5.882	5.665	3,8
Punts de subministrament de distribució d'electricitat, en milers (a 31/12)	8.133	9.436	(13,8)
Europa	4.568	4.535	0,7
Amèrica Llatina	3.565	4.901	(27,3)
TIEPI (minuts)	42	61	(31,1)

Negocis energètics

	2011	2010	%
Energia elèctrica produïda (GWh)	56.354	58.130	(3,1)
Espanya	38.081	38.338	(0,7)
Hidràulica	2.892	4.752	(39,1)
Nuclear	4.378	4.325	1,2
Carbó	4.464	772	478,2
Fuel-gas	-	32	-
Cicles combinats	23.967	25.928	(7,6)
Renovables	2.380	2.529	(5,9)
Internacional	18.273	19.792	(7,7)
Hidràulica	118	116	1,7
Cicles combinats	16.362	17.985	(9,0)
Fuel-gas	1.793	1.691	6,0
Capacitat de generació elèctrica (MW)	15.392	17.254	(10,8)
Espanya	12.760	14.637	(12,8)
Hidràulica	1.901	1.860	2,2
Nuclear	595	589	1,0
Carbó	2.048	2.048	-
Fuel-gas	157	617	(74,6)
Cicles combinats	6.998	8.565	(18,3)
Renovables	1.061	958	10,8
Internacional	2.632	2.617	0,6
Hidràulica	22	22	-
Cicles combinats	2.289	2.274	0,7
Fuel-gas	321	321	-
Subministrament de gas (GWh)	308.725	305.704	1,0
Espanya	236.992	250.885	(5,6)
Resta	71.733	54.819	30,9
Unión Fenosa Gas ⁽¹⁾			
Comercialització de gas a Espanya (GWh)	56.937	59.518	(4,3)
Comercialització de gas Internacional (GWh)	26.503	27.774	(4,6)
Transport de gas-Empl (GWh)	111.855	109.792	1,9

Magnituds al 100%.

Anàlisi de resultats consolidat

Import net de la xifra de negocis

	2011	%s/total	2010	%s/total	% 2011/2010
Distribució de gas	4.063	19,3	4.154	21,2	(2,2)
Espanya	1.240	5,9	1.299	6,6	(4,5)
Amèrica Llatina	2.585	12,3	2.645	13,5	(2,3)
Resta	238	1,1	210	1,1	13,3
Distribució d'electricitat	3.418	16,2	3.272	16,7	4,5
Espanya	922	4,4	884	4,5	4,3
Amèrica Llatina	2.290	10,9	2.200	11,2	4,1
Resta	206	1,0	188	1,0	9,6
Electricitat	6.443	30,6	6.470	33,0	(0,4)
Espanya	5.452	25,9	5.420	27,6	0,6
Amèrica Llatina	865	4,1	954	4,9	(9,3)
Resta	126	0,6	96	0,5	31,6
Gas	9.903	47,0	8.791	44,8	12,6
Infraestructures	289	1,4	264	1,3	9,5
Aprovisionament i comercialització	8.603	40,8	7.678	39,1	12,0
Unión Fenosa Gas	1.011	4,8	849	4,3	19,1
Altres activitats	650	3,1	584	3,0	11,3
Ajustos de consolidació	(3.401)	(16,1)	(3.641)	(18,5)	(6,6)
Total	21.076	100,0	19.630	100,0	7,4

L'import net de la xifra de negocis fins al 31 desembre 2011 ascendeix a 21.076 milions d'euros i registra un augment del 7,4% respecte el de l'any anterior, principalment pel creixement de l'activitat de d'aprovisionament i comercialització.

Ebitda⁽¹⁾

	2011	%s/total	2010	%s/total	% 2011/2010
Distribució de gas	1.587	34,2	1.620	36,2	(2,0)
Espanya	896	19,3	915	20,4	(2,1)
Amèrica Llatina	621	13,4	635	14,2	(2,2)
Resta	70	1,5	70	1,6	–
Distribució d'electricitat	1.016	21,9	1.062	23,7	(4,3)
Espanya	680	14,6	645	14,4	5,4
Amèrica Llatina	306	6,6	390	8,7	(21,5)
Resta	30	0,6	27	0,6	11,1
Electricitat	1.068	23,0	1.252	28,0	(14,7)
Espanya	809	17,4	974	21,8	(16,9)
Amèrica Llatina	245	5,3	263	5,9	(6,8)
Resta	14	0,3	15	0,3	(6,7)
Gas	905	19,1	472	10,5	91,7
Infraestructures	184	4,0	191	4,3	(3,7)
Aprovisionament i comercialització	444	9,6	57	1,3	678,9
Unión Fenosa Gas	277	6,0	224	5,0	23,7
Altres activitats	69	1,5	71	1,6	(2,8)
Total	4.645	100,0	4.477	100,0	3,8

(1) Ebitda = Benefici d'exploració + Amortitzacions + Provisions operatives - Altres resultats.

L'Ebitda consolidat de l'exercici 2011 arriba als 4.645 milions d'euros, amb un augment del 3,8% respecte el de l'any anterior, en un entorn macroeconòmic, energètic i financer molt exigent, gràcies a l'adequat equilibri entre els negocis regulats i liberalitzats en els mercats gasista i elèctric, amb una contribució creixent i diversificada de la presència internacional i que han compensat la contribució a l'Ebitda de les desinversions realitzades durant el 2010 i el 2011.

Les activitats regulades de distribució de gas i electricitat, a Espanya (33,9%) i internacional (22,1%), representen en conjunt un 56,0% de l'Ebitda de GAS NATURAL FENOSA.

L'activitat d'electricitat a Espanya representa un 17,4% de l'Ebitda consolidat.

Resultat d'exploració

	2011	%s/total	2010	%s/total	% 2011/2010
Distribució de gas	1.149	39,0	1.184	40,9	(3,0)
Espanya	612	20,8	626	21,6	(2,2)
Amèrica Llatina	494	16,8	516	17,8	(4,3)
Resta	43	1,5	42	1,5	2,4
Distribució d'electricitat	616	20,9	618	21,4	(0,3)
Espanya	459	15,6	420	14,5	9,3
Amèrica Llatina	133	4,5	177	6,1	(24,9)
Resta	24	0,8	21	0,7	14,3
Electricitat	356	12,1	550	19,0	(35,3)
Espanya	203	6,9	387	13,4	(47,5)
Amèrica Llatina	144	4,9	154	5,3	(6,5)
Resta	9	0,3	9	0,3	-
Gas	622	21,1	231	8,0	169,3
Infraestructures	119	4,0	141	4,9	(15,6)
Aprovisionament i comercialització	383	13,0	12	0,4	3.091,7
Unión Fenosa Gas	120	4,1	78	2,7	53,8
Altres activitats	204	6,9	310	10,7	(34,2)
Total	2.947	100,0	2.893	100,0	1,9

Les dotacions a amortitzacions augmenten un 2,0% mentre que les dotacions a provisions baixen en 22 milions d'euros fins als 216 milions d'euros. Tot i uns resultats procedents de l'alienació d'immobilitzats inferiors als de l'any anterior, el benefici operatiu augmenta en un 1,9% i se situa en 2.947 milions d'euros.

Resultat financer

El cost del deute financer net del 2011 és de 849 milions d'euros, inferior al de l'any anterior pel fet que comparativament amb el 2010, el deute brut mitjà ha estat lleugerament inferior (bàsicament, en el primer semestre de l'any) i a la remuneració obtinguda pel manteniment d'un major saldo de tresoreria i altres mitjans líquids equivalents. Tant la reducció del deute brut com l'increment de tresoreria són conseqüència del procés de desinversió realitzat durant els anys 2010 i 2011, així com dels cobraments per la titulització del dèficit de tarifa i la generació de caixa dels propis negocis de la companyia.

Impost sobre beneficis

GAS NATURAL FENOSA tributa a Espanya en el règim de consolidació fiscal, tenint la consideració de subjecte passiu el grup fiscal, determinant la seva base imposable per l'agregació de les bases imposables de les societats integrants del grup. La resta de societats residents a Espanya que no formen part del règim especial tributen de forma independent i les no residents tributen en cada un dels països on operen, aplicant-se el tipus de gravamen vigent en l'impost sobre societats (o impost equivalent) sobre els beneficis del període.

La despesa per impost sobre els guanys es reconeix sobre la base de la millor estimació de la taxa efectiva prevista per tot l'exercici anual. La taxa efectiva de l'exercici 2011 ha ascendit al 24,5% davant un 24,9% en el mateix període de l'any anterior. La diferència entre la taxa impositiva teòrica i la taxa efectiva correspon a l'aplicació de deduccions fiscals bàsicament per la reinversió de beneficis extraordinaris de les transmissions d'actius realitzades en compliment de disposicions de la normativa de defensa de la competència.

Interessos minoritaris

Les principals partides que componen aquest capítol corresponen als resultats de la participació dels minoritaris a EMPL, a les societats participades a Colòmbia, a les societats de distribució de gas al Brasil i a les societats de distribució i generació elèctrica a Panamà.

El resultat atribuït als interessos minoritaris en l'exercici 2011 ascendeix a 201 milions d'euros, xifra 13 milions d'euros inferior a la de l'any anterior a causa fonamentalment dels resultats provinents de les activitats a Colòmbia afectades per l'impacte de la recent reforma tributària tal i com s'explica a l'anàlisi dels resultats per activitats.

Inversions

El desglossament de les inversions per naturalesa és el següent:

	2011	2010	%
Inversions materials	1.230	1.394	(11,8)
Inversions en actius intangibles	176	149	18,1
Inversions financeres	108	10	-
Total inversions	1.514	1.553	(2,5)

Les inversions materials i intangibles de l'exercici arriben a 1.406 milions d'euros, amb un descens del 8,9% respecte a les de l'any anterior, a causa fonamentalment de la finalització del programa de construcció de centrals de cycle combinat. D'altra banda, cal destacar l'increment de les inversions en negocis regulats, fonamentalment en la distribució de gas (+21,3%) que inclou l'adquisició dels actius de distribució i de transport secundari a la societat Distribuidora Sureuropea de Gas.

Les inversions financeres de 2011 inclouen l'adquisició a ACS de les seves participacions en 6 societats de parcs eòlics i que ha permès passar a tenir una participació majoritària en les mateixes, i l'adquisició a Gamesa del parc eòlic Altos do Seixal, situat a Galícia.

El detall per activitats de les inversions materials i immaterials és el següent::

	2011	2010	%
Distribució de gas	445	367	21,3
Espanya	260	221	17,6
Amèrica Llatina	149	108	38,0
Resta	36	38	(5,3)
Distribució d'electricitat	490	466	5,2
Espanya	340	313	8,6
Amèrica Llatina	133	137	(2,9)
Resta	17	16	6,3
Electricitat	258	512	(49,6)
Espanya	211	361	(41,6)
Amèrica Llatina	47	149	(68,5)
Resta	–	2	–
Gas	62	67	(7,5)
Infraestructures	32	22	45,5
Aprovisionament i comercialització	20	19	5,3
Unión Fenosa Gas	10	26	(61,5)
Altres activitats	151	131	15,3
Total inversions materials i immaterials	1.406	1.543	(8,9)

GAS NATURAL FENOSA destina el 66,5% de les seves inversions a les activitats regulades de distribució de gas i electricitat, el que permet refermar la contribució d'aquestes activitats a l'Ebitda consolidat.

En l'àmbit geogràfic, Espanya segueix sent el principal destinatari de la inversió, amb el 70% de les inversions consolidades.

A Amèrica Llatina, Brasil, Mèxic i Colòmbia segueixen sent els principals focus d'inversió a la regió.

Anàlisi de resultats per segments

Distribució gas Espanya

El negoci a Espanya inclou l'activitat retribuïda de distribució de gas, els ATX (serveis d'accés de tercers a la xarxa) i el transport secundari, així com les activitats no retribuïdes de distribució (lloguer de comptadors, escomeses a clients, etc.).

En el marc del pla d'actuacions aprovat per la Comissió Nacional de la Competència (CNC) en relació amb el procés de compra d'Unión Fenosa, GAS NATURAL FENOSA es va comprometre a desinvertir determinats actius de distribució de gas.

En aquest sentit, el 30 d'abril de 2010 es va materialitzar la venda d'actius de distribució de gas a baixa pressió corresponent a 507.726 punts de subministrament i 3.491 km de xarxes de distribució. Així mateix i seguint amb els compromisos amb la Comissió Nacional de la Competència (CNC) per la compra d'Unión Fenosa, el 30 de juny de 2011 es va tancar la venda d'altres 304.456 punts de subministrament de gas natural amb un consum de 1.439 GWh a la Comunitat de Madrid que han estat adquirits pel grup Madrileña Red de Gas, per un import de 450 milions d'euros, generant una plusvàlua bruta de 280 milions d'euros. Per ambdues operacions la comparativa entre exercicis presenta importants variacions originada per aquestes vendes d'actius.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	1.240	1.299	(4,5)
Aprovisionaments	(12)	(18)	(33,3)
Despeses de personal, net	(71)	(67)	6,0
Altres despeses/ingressos	(261)	(299)	(12,7)
Ebitda	896	915	(2,1)
Dotació a l'amortització	(284)	(289)	(1,7)
Dotació a provisions	-	-	-
Beneficis d'exploració	612	626	(2,2)

L'import net de la xifra de negocis de l'activitat de distribució de gas a Espanya arriba als 1.240 milions d'euros i l'Ebitda se situa en els 896 milions d'euros.

Principals magnituds

Les principals magnituds en l'activitat de distribució de gas a Espanya han estat les següents:

	2011	2010	%
Vendes-ATX (GWh)	201.231	207.174	(2,9)
Xarxa de distribució (km)	43.871	44.931	(2,4)
Increment de punts de subministrament, en milers	81	84	(3,6)
Punts de subministrament, en milers (a 31/12)	5.050	5.274	(4,2)

GAS NATURAL FENOSA continua amb l'expansió de la seva xarxa de distribució i l'increment del nombre de punts de subministrament.

Amb data 28 de febrer del 2011 es van adquirir a la societat Distribuidora Sureuropea de Gas (Grupo Corporación Llorente) uns actius de distribució i de transport secundari en les comunitats autònomes d'Andalusia i Castella la Manxa valorats en 27 milions d'euros i que es corresponen a 101 km de xarxa amb 4 punts de subministrament d'ús industrial.

Amb data 31 de desembre de 2011 es va publicar l'Ordre IET/3587/2011 per la qual s'estableixen els peatges i cànons associats a l'accés de tercers a les instal·lacions gasistes i la retribució de les activitats regulades per a l'any 2012. Aquesta ordre manté el sistema de càlcul de la retribució de distribució d'acord a la modificació de l'any anterior amb l'actualització de la retribució pel 2012 amb l'IPH real d'octubre 2011. La retribució reconeguda a GAS NATURAL FENOSA per a l'exercici 2012 en les activitats de distribució i transport ascendeix a 1.119 milions d'euros.

Distribució de gas a Amèrica Llatina

Correspon a l'activitat de distribució de gas a l'Argentina, Brasil, Colòmbia i Mèxic

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	2.585	2.645	(2,3)
Aprovisionaments	(1.659)	(1.748)	(5,1)
Despeses de personal, net	(89)	(81)	9,9
Altres despeses/ingressos	(216)	(181)	19,3
Ebitda	621	635	(2,2)
Dotació a l'amortització	(113)	(112)	0,9
Dotació a provisions	(14)	(7)	100,0
Beneficis d'exploació	494	516	(4,3)

L'Ebitda arriba als 621 milions d'euros, amb una reducció del 2,2% respecte al registrat l'any anterior. L'activitat creix de forma sòlida, malgrat considerar resultats atípics esdevinguts durant 2010 i aspectes climatològics que han produït un descens radical en el despatx de gas per les centrals tèrmiques de Brasil, talls de subministraments en els mercats industrial i gas natural vehicular a Colòmbia, així com una disminució del consum domèstic a Mèxic. Aïllant aquests efectes i les variacions del tipus del canvi, l'Ebitda augmentaria en un 4,9%.

Destaca l'aportació de Brasil i Colòmbia, representant entre ambdós països el 80,0% del total de l'Ebitda, absorbint el negoci de distribució de gas a Colòmbia l'impacte de la recent reforma tributària, on es va aprovar la modificació de la Llei 1370 que contempla el denominat Impost al Patrimoni que grava el valor del patrimoni a 1 de gener de 2011, tot i que el pagament es realitzarà en 8 quotes durant els anys 2011 a 2014.

Addicionalment, i com a conseqüència de l'onada hivernal esdevinguda, després de ser declarat l'estat d'emergència econòmica i social, es va promulgar el Decret 4825 mitjançant el qual es crea una sobretaxa del 25% d'aquest impost per tal d'obtenir recursos que permetin afrontar els efectes de les greus inundacions a les zones afectades.

L'import net de la xifra de negoci arriba als 2.585 milions d'euros i registra una disminució del 2,3%.

Principals magnituds

A continuació es mostren les principals magnituds físiques del negoci de distribució de gas a Amèrica Llatina:

	2011	2010	%
Vendes activitat de gas (GWh)	191.031	200.995	(5,0)
Vendes de gas a tarifa	114.559	128.141	(10,6)
ATX	76.472	72.854	5,0
Xarxa de distribució (km)	65.831	64.492	2,1
Increment de punts de subministrament, en milers	217	243	(10,7)
Punts de subministrament, en milers (a 31/12)	5.882	5.665	3,8

Las principals magnituds físiques per països el 2011 son les següents:

	Argentina	Brasil	Colòmbia	Mèxic	Total
Vendes activitat de gas (GWh)	76.172	49.810	17.345	47.704	191.031
Increment vs.2010 (%)	2,1	(22,4)	7,3	3,7	(5,0)
Xarxa de distribució	23.312	6.137	19.463	16.919	65.831
Increment vs. 31/12/2010 (km)	307	131	453	448	1.339
Punts de subministrament, en milers (a 31/12)	1.492	842	2.291	1.257	5.882
Increment vs. 31/12/2010, en milers	34	25	108	50	217

A l'exercici 2011 la xifra de punts de subministrament de distribució de gas al mercat domèstic-comercial arriba als 5.882.000. Es mantenen les elevades taxes de creixement interanual amb un increment de 217.145 punts de subministrament, destacant Colòmbia amb un augment de 108.000.

Les vendes de l'activitat de gas a Amèrica Llatina, que agrupa les vendes de gas i els serveis d'accés de tercers a la xarxa (ATX), ascendeixen a 191.031 GWh amb un descens del 5,0% respecte a les vendes registrades a l'exercici anterior. Aquesta lleu reducció és conseqüència principalment de les menors vendes de generació elèctrica al Brasil, en haver estat les reserves d'aigua de 2011 a nivells molt superiors a les de 2010.

La xarxa de distribució de gas s'incrementa en 1.339 km. en els últims 12 mesos, fins arribar als 65.831 km. a finals de desembre de 2011, amb un creixement del 2,1%.

Cal destacar els següents aspectes en relació amb l'activitat a l'àrea:

- A l'Argentina segueixen les negociacions amb l'administració per a l'aplicació d'un nou marc tarifari. El ritme de creixement de la base de clients i vendes de gas és del 2%, continuant la forta contenció de despeses davant un escenari d'alta inflació que arriba a nivells del 23,4%.
- L'evolució del negoci al Brasil presenta un creixement en l'increment net de clients d'un 55%, essent les posades en servei un 19% superiors al 2010 a causa de la forta expansió immobiliària que està sent impulsada pels programes socials duts a terme pel govern brasiler.
- A Colòmbia s'han incrementat les vendes de gas un 7% per la major base de clients, principalment en els mercats domèstic, comercial, industrial i ATX, al mateix temps que ha crescut el consum mitjà domèstic.
- A Mèxic el creixement de posades en servei és d'un 18% respecte l'any anterior, el que significa un increment de 78.099 nous clients.

Distribució gas resta (Itàlia)

El negoci a Itàlia inclou a més les vendes de gas a tarifa.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	238	210	13,3
Aprovisionaments	(129)	(103)	25,2
Despeses de personal, net	(14)	(15)	(6,7)
Altres despeses/ingressos	(25)	(22)	13,6
Ebitda	70	70	-
Dotació a l'amortització	(23)	(22)	4,5
Dotació a provisions	(4)	(6)	(33,3)
Beneficis d'exploració	43	42	2,4

Les operacions de distribució i comercialització de gas a Itàlia representen una contribució a l'Ebitda de 70 milions d'euros, amb un augment del 5,4% respecte l'any anterior, una vegada ajustats al 2010 els 3 milions d'euros de retribució relatius al 2009 segons resolució del Regulador de novembre de 2010.

En aquests termes, la millora de l'Ebitda està associada, principalment, a l'increment del marge de venda com a conseqüència de la comercialització amb gas natural dels contractes de GAS NATURAL FENOSA. En aquest sentit, l'any 2011 s'han regasificat a la planta de Panigaglia 15 vaixells de gas natural líquid per un total de 5.373 GWh.

Principals magnituds

	2011	2010	%
Vendes activitat de gas (GWh)	3.578	3.387	5,6
Vendes de gas a tarifa	2.730	2.741	(0,4)
ATX	848	646	31,3
Xarxa de distribució (km)	6.736	5.849	15,2
Punts de subministrament, en milers (a 31/12)	440	422	4,3

GAS NATURAL FENOSA a Itàlia arriba a la xifra de 440.297 punts de subministrament en el negoci de distribució de gas, un 4,3% superior a la xifra del 31 de desembre de 2010.

El 22 de desembre de 2011 Gas Natural Distribuzione Italia ha adquirit el grup Favellato Reti Gas, que agrupa 22 municipis al sud-oest d'Itàlia amb 9.669 punts de subministrament.

L'activitat de distribució de gas assoleix els 3.578 GWh, amb un augment del 5,6% respecte l'any 2010.

La xarxa de distribució a 31 de desembre de 2011 és de 6.736 km. amb un increment de 887 km. en els últims dotze mesos. A l'augment de la xarxa ha contribuït l'adquisició del grup Favellato Reti, que ha afegit 324 km.

Distribució electricitat Espanya

El negoci a Espanya, inclou l'activitat regulada de distribució d'electricitat i les actuacions de serveis de xarxa amb els clients, principalment els drets de connexió i enganxament, mesurament dels consums i altres actuacions associades a l'accés de tercers a la xarxa de distribució de l'àmbit de GAS NATURAL FENOSA.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	922	884	4,3
Aprovisionaments	-	-	-
Despeses de personal, net	(114)	(108)	5,6
Altres despeses/ingressos	(128)	(131)	(2,3)
Ebitda	680	645	5,4
Dotació a l'amortització	(220)	(213)	3,3
Dotació a provisions	(1)	(12)	(91,7)
Beneficis d'exploació	459	420	9,3

El 31 de desembre de 2011 es publica al BOE l'Ordre IET/3586/2011 per la qual s'estableixen els peatges d'accés a partir de l'1 de gener de 2012 i les tarifes i primes a les instal·lacions del règim especial, així com els ingressos regulats associats a les activitats de transport, distribució i gestió comercial de l'accés.

En l'esmentada ordre, es contempla la retribució definitiva de l'any 2010 i les retribucions provisionals de l'any 2011 i 2012. La retribució de l'activitat de distribució, provisional pel 2011, suposa un augment de prop del 4% respecte a la definitiva de l'any 2010, en tant que la retribució a la gestió comercial de l'accés es manté en els mateixos valors del 2010.

En concret, la retribució inicial reconeguda a GAS NATURAL FENOSA per a l'exercici 2012 ascendeix a 862 milions d'euros per a les activitats de distribució i gestió comercial de l'accés i 41 milions d'euros per a les activitats de transport.

Per tot el comentat, l'import net de la xifra de negocis registra un augment del 4,3% respecte l'any anterior i que respon al comportament ja comentat dels ingressos regulats de l'activitat i, d'altra banda, a l'evolució de la resta d'ingressos (lloguer d'equips de mesura, drets de connexió, etc.).

La despesa de personal recurrent es manté en els valors de l'any 2010 (absorbint fins i tot part dels ajustos per conveni) i l'augment que s'aprecia en el quadre adjunt es deu a despesa no recurrent i no homogènia amb any anterior.

En l'apartat d'altres despeses/ingressos, s'aprecien les millores d'eficiència captades a través de la millora dels processos i això permet la consecució d'un Ebitda de 680 milions d'euros, que suposa un augment del 5,4% respecte l'any anterior.

Principals magnituds

	2011	2010	%
Vendes activitat d'electricitat (GWh)	33.916	34.465	(1,6)
Venda d'electricitat a tarifa	-	6	-
ATX	33.916	34.459	(1,6)
Punts de subministrament, en milers (a 31/12)	3.748	3.719	0,8
TIEPI (minuts)	42	61	(31,1)

L'energia subministrada (ATX) recull la disminució del consum que s'ha posat de manifest en tot l'àmbit nacional i que és conseqüència, a més de l'entorn econòmic del moment, a una climatologia dels últims mesos de l'any molt benigna (temperatures molt suaus).

El bon comportament de les instal·lacions, com a conseqüència del procés inversor dut a terme en els últims anys i els plans permanents de manteniment de les instal·lacions, conjuntament amb un any de gràcia des de la perspectiva climatològica, ha permès que no s'hagin generat incidències rellevants en les instal·lacions. En aquest context, el TIEPI (temps d'interrupció equivalent de la potència instal·lada) ha registrat una millora de gairebé 20 minuts, respecte l'any anterior, que ja havia marcat un registre molt favorable, i se situa a tancament d'exercici en tan sol 42 minuts.

El perfil evolutiu dels indicadors de qualitat de servei i, així mateix, el dels paràmetres associats a l'eficiència energètica de la xarxa, posen de manifest l'encert dels plans inversors que s'estan duent a terme, l'encertada arquitectura de la xarxa implantada i l'alta dedicació de recursos, humans i econòmics, en les actuacions d'operació i manteniment de les instal·lacions.

Distribució electricitat Amèrica Llatina

Correspon a l'activitat regulada de distribució d'electricitat a Colòmbia, Guatemala, Nicaragua i Panamà.

Des de l'1 de juny de 2011 deixa d'incorporar-se al perímetre de consolidació el negoci de distribució d'electricitat a Guatemala per haver-se dut a terme la seva alienació.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	2.290	2.200	4,1
Aprovisionaments	(1.723)	(1.580)	9,1
Despeses de personal, net	(42)	(54)	(22,2)
Altres despeses/ingressos	(219)	(176)	24,4
Ebitda	306	390	(21,5)
Dotació a l'amortització	(71)	(89)	(20,2)
Dotació a provisions	(102)	(124)	(17,7)
Beneficis d'explotació	133	177	(24,9)

L'Ebitda de l'activitat de distribució d'electricitat a Amèrica Llatina arriba als 306 milions d'euros, un 21,5% inferior respecte l'any anterior. Sense considerar l'efecte del tipus de canvi, la desinversió de les societats de distribució elèctrica de Guatemala i la conjuntura climatològica, l'Ebitda creixeria en un 6,8%.

Aquesta tendència atípica de l'àrea està provocada, en part, pel negoci de distribució a Colòmbia, on es va aprovar la modificació de la Llei 1370 que contempla el denominat Impost al Patrimoni, el qual grava el valor del patrimoni a 1 de gener de 2011, tot i que el seu pagament es realitzarà en 8 quotes durant els anys 2011 a 2014.

Adicionalment, i com a conseqüència de l'onada hivernal esdevinguda, després de ser declarat l'estat d'emergència econòmica i social, es va promulgar el Decret 4825 mitjançant el qual es crea una sobretaxa del 25% d'aquest impost per tal d'obtenir recursos que permetin afrontar els efectes de les greus inundacions a les zones afectades. Aquesta excepció meteorològica va afectar fortament a la demanda i als preus de l'energia, que a través del pass-through van tenir un impacte important en la tarifa, així com en l'eficàcia en l'execució dels plans operatius en les zones afectades. L'Ebitda del negoci de distribució a Colòmbia aïllant aquest efecte s'incrementa un 4,6%.

Al maig de 2011, GAS NATURAL FENOSA va acordar amb el fons d'inversió britànic Actis la venda de les seves participacions en les distribuïdores DEORSA i DEOCSA, responsables de la distribució elèctrica a tot Guatemala a excepció de la capital i els departaments de Sacatepéquez i Escuintla, així com les seves participacions en altres societats amb activitats energètiques al país. El preu acordat va ser de 345 milions de dòlars. A conseqüència d'aquesta desinversió, el negoci de distribució d'electricitat a Guatemala només contribueix a l'Ebitda de Distribució electricitat a Amèrica Llatina durant els cinc primers mesos de l'any.

El fort increment del preu del fuel #6 ha suposat un major cost de les pèrdues no reconegudes. Amb data 15 de juny de 2011 es va aprovar a Nicaragua una pujada tarifària del 41,9% que va permetre recollir parcialment aquest augment. Per tal de que aquest increment no afecti els consumidors finals, la tarifa ha rebut un finançament, sent cancel·lat una vegada entrin en operació els projectes de generació en base a fonts d'energia renovable.

Principals magnituds

	2011	2010	%
Vendes activitat d'electricitat (GWh)	17.706	18.002	(1,6)
Tarifa	16.789	16.979	(1,1)
ATX	917	1.023	(10,4)
Punts de subministrament, en milers (a 31/12)	3.565	4.901	(27,3)

Les vendes d'activitat d'electricitat arriben als 17.706 GWh amb un descens moderat de l'1,6%, tot i la desinversió a Guatemala.

Las principals magnituds físiques per països el 2011 son les següents:

	Colòmbia	Guatemala	Nicaragua	Panamà	Total
Vendes activitat d'electricitat	10.524	833	2.584	3.765	17.706
Increment vs. 2010 (%)	4,2	(56,9)	6,6	6,2	(1,6)
Punts de subministrament, en milers	2.224	–	849	492	3.565
Increment vs. 31.12.10, en milers	26	(1.422)	41	19	(1.336)
Índex de pèrdues de xarxa (%)	18,3	17,2	20,6	10,2	–

Els plans de reducció de pèrdues s'han comportat conforme al previst, a excepció de Colòmbia, on les inundacions van provocar dificultats i retards en l'execució.

Distribució electricitat resta (Moldàvia)

El negoci a Moldàvia consisteix en la distribució regulada d'electricitat i comercialització a tarifa d'aquesta en l'àmbit de la capital i zones del centre i sud del país. L'àmbit de la distribució de GAS NATURAL FENOSA a Moldàvia representa el 70% del total del país.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	206	188	9,6
Aprovisionaments	(157)	(143)	9,8
Despeses de personal, net	(8)	(7)	14,3
Altres despeses/ingressos	(11)	(11)	–
Ebitda	30	27	11,1
Dotació a l'amortització	(6)	(5)	20,0
Dotació a provisions	–	1	–
Beneficis d'exploració	24	21	14,3

L'import net de la xifra de negocis recull, com *pass through*, el comportament registrat en l'apartat d'aprovisionaments i, addicionalment, el reconeixement del pla inversor realitzat i les actuacions d'operació i manteniment d'acord amb el marc regulatori vigent al país.

Sense considerar l'efecte tipus de canvi, el marge d'electricitat (xifra de negoci - aprovisionaments) presenta un augment proper al 6% respecte al del mateix període de l'any anterior i recull, bàsicament, la retribució regulada a l'activitat de distribució d'electricitat i comercialització a tarifa regulada.

Les despeses de personal, sense considerar l'efecte tipus de canvi, registren un augment del 8,5%, recullen la revisió del conveni per aplicació de l'IPC, que a Moldàvia està a l'entorn del 8%. Les altres despeses/ingressos continuen registrant les eficiències captades a través dels processos de millora de la gestió implantats. Aquest apartat presenta una reducció de gairebé el 3%, en termes corrents i sense l'efecte tipus de canvi, en un entorn, com ja s'ha comentat, d'alta inflació.

Les xifres abans comentades permeten la consecució d'un Ebitda de 30 milions d'euros, fet que suposa un increment de l'11,1% respecte al del mateix període de l'any anterior. Aïllant l'efecte tipus de canvi, l'increment de l'Ebitda se situa a l'entorn del 8%.

Principals magnituds

	2011	2010	%
Vendes activitat d'electricitat (GWh)	2.445	2.366	3,3
Venda d'electricitat a tarifa	2.445	2.366	3,3
ATX	–	–	–
Punts de subministrament, en milers (a 31/12)	820	816	0,5

La demanda d'energia elèctrica en l'àmbit de distribució de GAS NATURAL FENOSA a Moldàvia registra un augment del 3,3% i els punts de subministrament, que se situen en 819.506, també registren creixement respecte l'any anterior.

El pla de millora de la gestió que GAS NATURAL FENOSA continua desenvolupant a Moldàvia i que, bàsicament, es focalitza en els processos associats al control d'energia que circula per les xarxes de distribució, en els processos operatius associats a tot el cicle de la gestió comercial i a l'optimització de les actuacions d'operació i manteniment de les instal·lacions, està complint els objectius planificats.

El pla abans comentat està permetent una millora permanent dels indicadors operatius bàsics i, en particular, de l'indicador de pèrdues de xarxa, el qual millora mig punt percentual respecte l'any anterior (passa del 13,6% al 13,1%), el que permet maximitzar els ingressos regulats.

Així mateix, i molt lligat a l'anterior, es registra una important millora en els indicadors de qualitat del servei i incidències a la xarxa. Cal destacar, d'altra banda, que els indicadors de cobrament estan molt propers al 100%.

Electricitat Espanya

El negoci d'electricitat a Espanya inclou les activitats de generació d'electricitat d'Espanya, la comercialització majorista i minorista d'electricitat en el mercat liberalitzat espanyol, el subministrament d'electricitat a tarifa d'últim recurs, així com el *trading* d'electricitat en mercats majoristes.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	5.452	5.420	0,6
Aprovisionaments	(4.061)	(3.909)	3,9
Despeses de personal, net	(149)	(130)	14,6
Altres despeses/ingressos	(433)	(407)	6,4
Ebitda	809	974	(16,9)
Dotació a l'amortització	(560)	(537)	4,3
Dotació a provisions	(46)	(50)	(8,0)
Beneficis d'exploració	203	387	(47,5)

L'import net de la xifra de negocis de l'activitat d'electricitat l'any 2011 arriba als 5.452 milions d'euros, superior en un 0,6% a la xifra de l'any anterior.

En termes d'Ebitda els resultats obtinguts l'any 2011 s'eleva a 809 milions d'euros, un 16,9% inferior a la xifra de l'any anterior.

L'increment de preus dels mercats de combustible i el consegüent increment del cost de generació, unit al canvi de *mix* de producció elèctrica amb una menor producció hidràulica, i la disminució de la producció del 3,2% en termes acumulats, com a conseqüència, entre altres, de les desinversions dels cicles combinats de Plana del Vent i d'Arrúbal en el segon i tercer trimestre de l'any respectivament, provoquen una reducció de l'Ebitda en un entorn de preus de mercat de producció espanyol més elevat.

A l'entorn nacional, la demanda elèctrica peninsular va assolir 62.274 GWh, suposant una disminució anual d'un 2,1%. Corregit aquest valor dels efectes de laboralitat i temperatura, la demanda disminueix un 1,2% el 2011, accentuant-se, sobretot en els dos últims mesos amb disminucions del 7%, la tendència iniciada a començaments d'any.

A finals de gener es van assolir 44.107 MW de punta de potència horària màxima de l'any, uns 700 MW per sota de l'històric de mitjans de desembre de 2007.

El saldo físic d'intercanvis internacionals es manté exportador en termes anuals, arribant als 6,1 TWh, xifra inferior en un 26,6% a la del passat any, com a conseqüència de preus més alts en el mercat respecte al 2010.

La generació en Règim Especial presenta en valors acumulats anuals un descens de l'1,6% respecte a l'acumulat de 2010. Aquest valor ens mostra una cobertura de la demanda per part del règim especial del 36,2% de la demanda, 1,3 punts més que el 2010.

La generació eòlica és inferior, en el conjunt de l'any, en un 2,6%. A la resta de les tecnologies renovables, el creixement en el del conjunt de l'any va ser d'un 5,4%, el que fa que el Règim Especial en conjunt augmenti l'1,6% el 2011. Aquest valor ens mostra una cobertura de la demanda per part del règim especial del 36,2% de la demanda, 1,3 punts més que el 2010.

Com a conseqüència de la disminució de la demanda i malgrat la disminució del Règim Especial, la generació en Règim Ordinari presenta en aquest any una disminució d'un 5,7%, amb descensos en totes les tecnologies del règim ordinari, excepte en el carbó nacional afectat pel Reial Decret de Garantia de Subministrament.

L'energia hidroelèctrica produïble registrada des de començament d'any 2011 qualifica l'any com a sec, amb una probabilitat de ser superada (PSS), respecte del produïble mitjà històric del 72%, és a dir, estadísticament 72 de cada 100 anys presentarien característiques més humides que l'any actual. Les reserves hidroelèctriques del conjunt nacional es troben en finalitzar l'any al 50%, tretze punts menys que en la mateixa data de 2010, si bé, al 2010 marcava els màxims dels últims deu anys.

La generació nuclear disminueix un 7,0% en aquest any, xifra que es veu afectada pel desplaçament de les revisions d'un any davant l'altre.

La generació amb carbó augmenta en aquest any un 96,7%, arribant a una cobertura del 15,9% de la demanda, el doble que el 2010. Aquesta xifra està visiblement afectada per l'entrada en vigor el passat dia 26 de febrer de 2011 del Reial Decret de Garantia de Subministrament, cosa que ha determinat el funcionament de les centrals d'aquesta tecnologia després de gairebé dos anys sense funcionar en alguns casos.

El 2011 no hi ha hagut generació ordinària amb fuel-oil.

Els cicles combinats disminueixen la seva producció anual un 21,6%, passant d'una cobertura del 24,3% l'any passat al 19,5% actual

Es produeix un alentiment en el camí alcista dels preus, iniciat en el segon trimestre de l'any passat, com a conseqüència de diversos factors: menor producció hidràulica i eòlica, al costat d'una disminució dels preus de les matèries primeres en el quart trimestre respecte al trimestre anterior. Els preus mitjans diaris han superat en diverses ocasions els 60 €/MWh, aconseguint en concret els 66,4 €/MWh el passat 17 d'octubre de 2011, el màxim valor diari del quart trimestre, per disminuir lleugerament al novembre, quan es va registrar el mínim diari de l'any, i tornar a recuperar-se en l'últim mes de l'any.

El preu mitjà ponderat acumulat del mercat diari és de 50,8 €/MWh, 12,7 €/MWh més que l'acumulat el 2010, un 33% superior.

Amb referència a l'evolució de les *commodities*, l'increment de la cotització mitjana del *Brent* respecte a la mitjana del 2010, ha estat de prop del 40%.

Principals magnituds

Les principals magnituds en l'activitat d'electricitat de GAS NATURAL FENOSA a Espanya són les següents:

	2011	2010	%
Capacitat de generació elèctrica (MW)	12.760	14.637	(12,8)
Règim ordinari	11.699	13.679	(14,5)
Hidràulica	1.901	1.860	2,2
Nuclear	595	589	1,0
Carbó	2.048	2.048	–
Fuel-oil/Gas	157	617	(74,6)
Cicles combinats	6.998	8.565	(18,3)
Règim especial	1.061	958	10,8
Energia elèctrica produïda (GWh)	38.081	38.338	(0,7)
Règim ordinari	35.701	35.809	(0,3)
Hidràulica	2.892	4.752	(39,1)
Nuclear	4.378	4.325	1,2
Carbó	4.464	772	478,2
Fuel-oil/Gas	–	32	–
Cicles combinats	23.967	25.928	(7,6)
Règim especial	2.380	2.529	(5,9)
Vendes d'electricitat (GWh)	35.905	40.559	(11,5)
Mercat liberalitzat	27.058	30.179	(10,3)
TUR/Regulat	8.847	10.380	(14,8)

La variació en la potència instal·lada en règim ordinari respecte l'any anterior es deu als següents aspectes:

- L'increment el 2011 de 58,5 MW al grup 1 de la central nuclear d'Almaraz (6 MW atribuïbles a GAS NATURAL FENOSA), de 8 MW a les centrals hidràuliques de Puente Nuevo i de Burguillo, 32 MW de les centrals de Belesar, Albarellos i Tambre 2 i de 65 MW com a conseqüència de noves proves realitzades a les centrals de cicle combinat de Màlaga i Port de Barcelona.
- L'autorització de tancament i el cessament d'activitat el 2011 dels dos grups de fuel de la central de Sabón (460 MW).
- Finalment, en 2011 els dos grups de la central de cicle combinat de Plana de Vent (833 MW) han passat a ser gestionats per l'empresa Alpiq i s'ha transmès a Contour Global la central de cicle combinat d'Arrúbal (799 MW).

En el conjunt de l'any la producció elèctrica peninsular de GAS NATURAL FENOSA presenta una disminució del 0,7% en conjunt, un descens del 0,3% en el Règim Ordinari (enfront del 5,7% de disminució en el conjunt nacional) i un descens del 5,9% en el Règim Especial.

La producció hidràulica realitzada el 2011, 2.892 GWh, és inferior en un 39,1% a la del mateix període de 2010. A les conques de GAS NATURAL FENOSA, l'any 2011 presenta la característica de molt sec des del punt de vista hidrològic, amb un 92% de PSS (probabilitat que el produïble registrat sigui superat, d'acord amb la sèrie històrica del produïble mitjà). El nivell de reserves d'energia de les mateixes se situa en el 36,6% d'ompliment a finals de 2011, tretze punts menys que en la mateixa data de 2010, si bé, des de mitjans de juny de 2010, les reserves es trobaven en el seu màxim històric dels últims deu anys.

La producció nuclear augmenta un 1,2% en el conjunt de l'any.

L'entrada en vigor del Reial Decret de Garantia de Subministrament, ha suposat per GAS NATURAL FENOSA que els grups d'Anllares, La Robla 2 i Narcea 3, afectats per aquest Reial Decret, funcionessin de manera continuada amb una producció de carbó en aquest any de 4.464 GWh enfront dels 772 GWh el 2010.

El 2011, la disminució de la producció amb cicles combinats a GAS NATURAL FENOSA és del 7,6%, afectada per la venda dels dos grups d'Arrúbal i de Plana de Vent. La producció nacional presenta una disminució del 21,6%.

La quota de mercat acumulada a 31 de desembre de 2011 de generació d'electricitat en Règim Ordinari és del 20,8%, 0,6 punts superior a la de 2010, tot això malgrat les esmentades desinversions.

En comercialització d'electricitat, les vendes del 2011 han arribat a la xifra de 35.905 GWh, incloent la comercialització en mercat liberalitzat i la comercialització d'últim recurs (TUR), un 11,5% menys que l'any passat. Aquesta reducció de la cartera de comercialització elèctrica es produeix d'acord al posicionament de maximització de marges, optimització de quota i el grau de cobertura que GAS NATURAL FENOSA desitja tenir enfront de les variacions de preu del mercat elèctric.

El 2011 les emissions de CO₂ consolidades de les centrals tèrmiques de carbó i cicle combinat de GAS NATURAL FENOSA afectades per la normativa que regula el règim del comerç d'emissions de gasos d'efecte hivernacle han estat de 13,4 milions de tones de CO₂. GAS NATURAL FENOSA realitza una gestió integral de la seva cartera de cobertura de drets d'emissió de CO₂ pel període 2008-2012 i post Kyoto, adquirint els drets i crèdits d'emissió necessaris a través de la seva participació activa tant en el mercat secundari com en projectes primaris i fons de carboni.

Com a part dels seus compromisos, en el transcurs del passat mes d'abril de 2011, GAS NATURAL FENOSA va remetre al Registre Nacional de Drets d'Emissió de Gasos d'Efecte Hivernacle (RENADE) els drets equivalents a les emissions de CO₂ verificades en les centrals tèrmiques i cicle combinat l'any 2010, ascendint aquestes a 9,7 milions de drets de CO₂ entre els quals es van incloure crèdits d'emissió generats en projectes de Mecanismes de Desenvolupament Net i d'Aplicació Conjunta.

En l'activitat de *trading* en el mercat ibèric d'electricitat, s'han negociat al llarg del 2011 prop de 50.000 GWh.

En els mercats elèctrics francès i alemany, l'activitat associada a *trading* d'energia durant 2011 s'ha desenvolupat a través de diferents mecanismes de mercat, com són l'origen a través de la participació en subhastes Virtual Power Plants (VPP), la venda d'energia en subhastes de pèrdues per als distribuïdors a França o la compravenda als mercats organitzats i OTC, gestionant en total un volum superior a 970 GWh.

A través de les interconnexions elèctriques Espanya-França i Alemanya-França, s'ha optimitzat i diversificat la posició elèctrica del grup, participant en els mercats organitzats d'aquests països i contractant capacitat d'intercanvi en subhastes a curt i mig termini, negociant un volum de 108 GWh en 2011.

Finalment, en l'àmbit de *trading* d'emissions de CO₂ durant l'any, s'ha gestionat un volum de 120 Mt a través de nombroses operacions de drets EUA i crèdits CER/ERU i VER, tant en mercats organitzats, com amb diferents contraparts amb una gran diversitat de productes.

Mitjançant les activitats anteriors en mercats de contractació spot i a termini, es realitza una gestió activa de la posició de GAS NATURAL FENOSA i l'optimització dels marges i de l'exposició al risc, així com el desenvolupament del propi negoci de *trading*.

En relació a l'activitat en règim especial, la potència instal·lada de GAS NATURAL FENOSA a 31 de desembre de 2011 recull un augment en la mateixa de 95,5 MW nets (110,4 MW consolidats) com a conseqüència de l'augment en la participació en diferents societats eòliques, com es detalla més endavant. En virtut de les adquisicions, GAS NATURAL FENOSA passa a tenir en operació un total de 1.061 MW consolidables en règim especial, dels quals 925 MW corresponen a tecnologia eòlica, 69 MW a minihidràulica i 67 MW a cogeneració.

La producció en règim especial ha estat un 5,9% inferior a la de l'any 2010 (2.380 GWh davant de 2.529 GWh). Aquesta variació en la producció és deguda principalment al fet que els primers mesos de 2010 es van caracteritzar per una gran eolicitat i especialment hidraulicitat, havent obtingut una producció un 7,1% inferior en la tecnologia eòlica i un 9,6% inferior en la minihidràulica. Per contra, la producció de la cogeneració va augmentar un 1,7%. L'Ebitda augmenta en un 5,3% i arriba als 140 milions d'euros.

GAS NATURAL FENOSA ha presentat al concurs eòlic d'Andalúcia un total de 340 MW en 12 parcs eòlics, estimant-se que la resolució de l'adjudicació d'aquest concurs eòlic es produirà previsiblement en el primer trimestre de 2012.

El mes de novembre de 2011 es va fer pública l'adjudicació del concurs eòlic d'Extremadura al que GAS NATURAL FENOSA havia presentat ofertes per un total de 185 MW en 5 parcs eòlics. En aquest concurs, GAS NATURAL FENOSA va ser adjudicatària d'una potència de 86 MW a un total de quatre parcs, el que la converteix en una de les principals empreses adjudicatàries.

Respecte als concursos ja adjudicats, a Canàries es continua amb la tramitació dels 102 MW bruts adjudicats en el concurs, avançant en l'obtenció dels permisos ambientals i urbanístics necessaris per a l'obtenció de l'autorització administrativa d'aquests.

Pel que fa a l'adjudicació del concurs eòlic de Catalunya, es continuen amb els treballs corresponents a la tramitació d'aquests projectes, una vegada s'ha presentat el passat mes d'agost de 2011 la documentació de sol·licitud d'aprovació de projecte d'execució i d'autorització administrativa dels parcs adjudicats.

Respecte al concurs de Galícia, s'està avançant en la gestió dels punts de connexió dels 285 MW corresponents a l'adjudicació, així com en el desenvolupament dels plans industrials associats a aquesta adjudicació.

El passat 13 de setembre de 2011 es va signar el contracte de compra-venda amb ACS d'un paquet de 95,5 MW nets en 5 parcs eòlics, corresponent a la seva participació en 6 societats participades al costat de GNF Renovables. Aquest acord ha permès passar a tenir el control i participació majoritària en les mateixes, augmentant així la presència de GAS NATURAL FENOSA a les comunitats autònomes d'Andalúcia, Catalunya i Galícia.

Finalment, s'ha finalitzat la redacció dels projectes corresponents als tres parcs eòlics, que van ser adjudicats a GAS NATURAL FENOSA en el concurs eòlic d'Aragó, i que es presentaran en el primer trimestre de 2012.

Es continuen segons el pla establert, els treballs de construcció dels projectes minihidràulic de Belesar II i Peares II a Galícia, i de la planta de cogeneració de J. García Carrión a Castilla La Mancha.

El passat 28 de desembre de 2011, es va signar el contracte de compravenda amb Gamesa del parc eòlic Altos do Seixal, situat a Galícia, i amb una potència instal·lada de 30 MW, els quals seran incorporats a la potència de GAS NATURAL FENOSA el 2012.

Electricitat Amèrica Llatina

Aquest negoci agrupa els actius de generació a Mèxic, Puerto Rico, Panamà i República Dominicana.

Actualment, els actius en operació a Mèxic són la central d'Hermosillo de 270 MW i la central de Naco Nogales de 300 MW en l'estat de Sonora, la central de Tuxpan III i IV de 1.000 MW en l'estat de Veracruz, i la central de Norte Durango de 450 MW a l'estat de Durango, també al nord-oest del país.

El 24 de desembre de 2009, GAS NATURAL FENOSA va assolir un acord per a la desinversió de part del seu negoci de generació d'electricitat a Mèxic i que va suposar una desinversió de 2.233 MW de capacitat instal·lada. L'operació es va completar el 3 de juny de 2010 per la qual cosa la informació corresponent a l'any 2010 inclou aquests actius, els quals van ser desconsolidats a partir de maig de 2010.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	865	954	(9,3)
Aprovisionaments	(548)	(607)	(9,7)
Despeses de personal, net	(15)	(19)	(21,1)
Altres despeses/ingressos	(57)	(65)	(12,3)
Ebitda	245	263	(6,8)
Dotació a l'amortització	(101)	(105)	(3,8)
Dotació a provisions	-	(4)	-
Beneficis d'exploració	144	154	(6,5)

L'Ebitda del període arriba als 245 milions d'euros, xifra un 6,8% inferior a la registrada l'any anterior i que suposaria un augment del 8,7% sense considerar els actius venuts el 2010.

A Mèxic, sense considerar l'efecte desinversió, el creixement de l'Ebitda seria del 21,8% a causa principalment de l'efecte de l'entrada en explotació de la central de Norte Durango, que no va estar operativa fins al tercer trimestre de l'any 2010. El passat 14 d'octubre de 2011 es va produir un incident durant els treballs de manteniment del bloc 3 de la central de cycle combinat de Tuxpan. El pla de reposició va permetre la recuperació del 50% de la potència de l'1 de desembre de 2011, arribant al 75% el 15 de desembre de 2011, preveient recuperar el 25% restant el proper 14 de febrer de 2012.

L'Ebitda de Panamà decreix un 11,6%, i aïllant l'efecte tipus de canvi, disminuiria un 7,3%, mantenint els nivells de producció però amb preus inferiors als registrats l'any anterior.

L'Ebitda de República Dominicana decreix un 16,6%, i aïllant l'efecte del tipus de canvi disminuiria un 12,1%, ja que en aquest període s'han realitzat major nombre de manteniments majors en les centrals.

Principals magnituds

Les principals magnituds en l'activitat són les següents:

	2011	2010	%
Capacitat de generació elèctrica (MW)	2.520	2.505	0,6
Mèxic	2.035	2.020	0,7
Puerto Rico (CC)	254	254	–
Panamà (hidràulica)	22	22	–
Panamà (tèrmica)	11	11	–
República dominicana (fuel)	198	198	–
Energia elèctrica produïda (GWh)	17.506	19.147	(8,6)
Mèxic	14.662	16.182	(9,4)
Puerto Rico (CC)	1.700	1.803	(5,7)
Panamà (hidràulica)	118	116	1,7
Panamà (tèrmica)	19	16	18,8
República dominicana (fuel)	1.007	1.030	(2,2)

La menor producció a Mèxic respon a la generació de les centrals venudes el 2010. Sense considerar aquest efecte, la producció de les centrals en operació s'incrementa en 1.770 GWh a causa fonamentalment de la posada en operació de la central de Norte Durango.

Les centrals de Panamà registren un augment de disponibilitat del 9% a causa de l'operació de la central hidràulica de Los Algarrobos al 100% de la seva capacitat.

La disponibilitat a Puerto Rico presenta una millora del 7,9% com a conseqüència de la parada per revisió major del grup II en el primer trimestre de l'any 2010. La producció no s'ha incrementat a causa d'un menor despatx per les reparacions realitzades en les línies de transmissió.

La producció a la República Dominicana s'ha vist afectada pels incidents produïts a la central de La Vega el 21 de juliol de 2011 i posteriorment, el 25 de setembre, els quals van limitar la seva capacitat al 60% de la potència. El Pla de Rehabilitació va permetre la recuperació fins al 80% a tancament de l'any, i es preveu el restabliment total de la central durant el primer trimestre de 2012.

Electricitat resta (Kenya)

Inclou la generació d'electricitat a Kenya.

Les condicions meteorològiques dominants a la zona (molt seques) la major part de l'any 2011, comporten l'augment del funcionament de les centrals tèrmiques, de manera que s'ha incrementat notablement la producció d'electricitat.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	126	96	31,3
Aprovisionaments	(102)	(71)	43,7
Despeses de personal, net	(2)	(2)	–
Altres despeses/ingressos	(8)	(8)	–
Ebitda	14	15	(6,7)
Dotació a l'amortització	(5)	(6)	(16,7)
Dotació a provisions	–	–	–
Beneficis d'exploració	9	9	–

L'Ebitda arriba als 14 milions d'euros l'any 2011 gràcies a l'alta producció ja comentada així com a l'elevat nivell de disponibilitat, proper al 88%, com a indicador determinant dels ingressos per capacitat. El notable increment del preu del combustible en els mercats internacionals al llarg de l'exercici, així com els manteniments programats duts a terme, provoquen una lleugera disminució de l'Ebitda respecte al de l'any anterior.

Principals magnituds

Les principals magnituds en l'activitat són les següents:

	2011	2010	%
Capacitat de generació elèctrica (MW)	112	112	–
Energia elèctrica produïda (GWh)	767	645	18,9

Durant l'any 2011, la producció amb fuel a Kenya s'ha incrementat un 18,9% respecte l'any anterior, arribant als 767 GWh. Aquest augment es deu a l'alta demanda de producció tèrmica al país, fruit de la baixa hidraulicitat durant la major part de l'any i, conseqüentment, a la disminució dels nivells d'aigua embassada.

Infraestructures

Aquest negoci inclou l'operació del gasoducte del Magrib-Europa, la gestió del transport marítim, el desenvolupament dels projectes integrats de gas natural liquat (GNL) i l'exploració, desenvolupament, producció i emmagatzematge d'hidrocarburs.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	289	264	9,5
Aprovisionaments	(58)	(12)	383,3
Despeses de personal, net	(8)	(6)	33,3
Altres despeses/ingressos	(39)	(55)	(29,1)
Ebitda	184	191	(3,7)
Dotació a l'amortització	(65)	(50)	30,0
Dotació a provisions	-	-	-
Beneficis d'exploració	119	141	(15,6)

L'import net de la xifra de negocis de l'activitat d'infraestructures l'exercici 2011 arriba als 289 milions d'euros, amb un augment del 9,5%.

L'Ebitda de 2011 s'eleva fins als 184 milions d'euros, un 3,7% inferior al de l'any anterior a causa principalment de l'efecte negatiu del tipus de canvi en transport internacional el 2011. Addicionalment, hi ha menors ingressos comptabilitzats pel menor nivell d'ocupació de la flota, derivat dels problemes polítics a Líbia.

Principals magnituds

Les principals magnituds en l'activitat de transport internacional de gas són les següents:

	2011	2010	%
Transport de gas-Empl (GWh)	111.855	109.792	1,9
Portugal-Marroc	31.286	29.052	7,7
Gas Natural Fenosa	80.569	80.740	(0,2)

L'activitat de transport de gas desenvolupada al Marroc a través de les societats EMPL i Metragaz ha representat un volum total de 111.855 GWh, un 1,9% superior al de l'any anterior. D'aquesta xifra, 80.569 GWh han estat transportats per GAS NATURAL FENOSA a través de la societat Sagane, xifra similar a la de l'any anterior, i 31.286 GWh per a Portugal i Marroc, amb un creixement del 7,7%.

El mes d'octubre, EMPL va signar un contracte amb l'Office National de l'Electricité (ONE) del Marroc per transportar 0,6 bcm/any de gas lliurats per Sonatrach a ONE, a la frontera entre Algèria i el Marroc fins a les centrals elèctriques d'aquesta mateixa.

D'altra banda, i en relació a les activitats d'exploració i producció de gas, en el projecte de Tànger-Larache (Marroc), on GAS NATURAL FENOSA participa amb un 24%, s'estan estudiant alternatives de desenvolupament pel primer sondeig.

Pel que fa al projecte integrat que GAS NATURAL FENOSA està duent a terme a Angola, on participa conjuntament amb Repsol amb un 20%, i després de la perforació del sondeig de Garoupa II amb resultat positiu, s'ha iniciat la perforació d'un nou pou per continuar amb la fase d'exploració.

En el permís d'investigació de Villaviciosa, al nord d'Espanya, en el qual GAS NATURAL FENOSA és operador amb un 70% de participació, s'estan realitzant una sèrie d'estudis geològics addicionals que permetran concloure l'avaluació del seu potencial.

D'altra banda, s'ha continuat amb la tramitació dels cinc projectes que conformen les actuacions d'exploració, producció i emmagatzematge que GAS NATURAL FENOSA te previst realitzar durant els propers anys en l'àrea de la vall del Guadalquivir (àrees de Marismas, Aznalcázar i Romeral). El 30 de setembre de 2010 es va obtenir la Declaració d'Impacte Mediambiental pel primer dels cinc projectes. Posteriorment, el 15 de novembre de 2010, la Junta d'Andalusia va emetre l'Autorització Ambiental Unificada per a aquest projecte, com a pas previ per a l'aprovació del mateix pel Ministeri d'Indústria Turisme i Comerç. El 15 de juliol de 2011, el Consell de Ministres va aprovar un Reial Decret per adaptar les concessions de l'àrea de Marismas, autoritzant les activitats d'emmagatzematge i fixant les condicions operatives i econòmiques bàsiques derivades de la seva explotació. El 14 de novembre de 2011, l'Espai Natural de Doñana va autoritzar els 2 projectes que tenen lloc en aquest àrea.

Pel que fa als dos projectes de terminals de regasificació d'Itàlia, tots dos es troben en procés d'obtenció de les corresponents autoritzacions. El projecte de Trieste - Zaule va culminar el juliol 2009 el procés d'aprovacions a nivell nacional amb la consecució del Decret VIA i, després de l'obertura de la Conferència de Serveis en l'últim trimestre del 2011, es troba a l'espera de l'emissió de l'Autorització Única per part de l'administració regional per iniciar la fase de construcció; s'espera obtenir aquesta autorització al llarg de la primera meitat de l'any 2012. Respecte al projecte de Taranto, continua el procés d'obtenció de les diferents autoritzacions d'acord amb el que estableix la normativa italiana.

Ambdós projectes són on-shore, estan ubicats a la zona portuària dels municipis, tenen una capacitat de regasificació prevista de 8 bcm/any i representen unes inversions de prop de 500 milions d'euros per terminal. El desenvolupament d'aquestes infraestructures contribuirà a la diversificació de les fonts d'aprovisionament de gas natural del país i a donar continuïtat al subministrament d'aquesta energia, un dels objectius de la política energètica del govern d'Itàlia.

Aprovisionament i comercialització

Aquest negoci agrupa les activitats d'aprovisionament i comercialització de gas (majorista i minorista) tant a Espanya com a l'exterior, i la comercialització d'altres productes i serveis relacionats amb la comercialització minorista a Espanya, i la comercialització de gas a tarifa d'últim recurs a Espanya.

Resultats

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	8.603	7.678	12,0
Aprovisionaments	(7.945)	(7.345)	8,2
Despeses de personal, net	(46)	(64)	(28,1)
Altres despeses/ingressos	(168)	(212)	(20,8)
Ebitda	444	57	678,9
Dotació a l'amortització	(14)	(14)	–
Dotació a provisions	(47)	(31)	51,6
Beneficis d'explotació	383	12	–

L'import net de la xifra de negocis arriba als 8.603 milions d'euros, fet que suposa un increment del 12,0% respecte l'any anterior. L'Ebitda registra uns resultats de 444 milions d'euros, amb un increment significatiu respecte al 2010, ja que en aquest exercici es va incloure l'efecte net de diverses partides no recurrents per import de 305 milions d'euros, entre les quals destaca, entre altres, la provisió addicional a la ja realitzada fins ara pels riscos derivats del contenciós amb Sonatrach. Sense considerar aquest efecte, l'increment de l'Ebitda arribaria al 22,7%.

La diversificació de la cartera de *commodities* així com la gestió conjunta del risc de *commodity* i del dòlar, unit a un major volum de vendes a l'exterior, han contribuït a millorar l'Ebitda en un context de significativa volatilitat en els mercats energètics i de divisa.

Principals magnituds

Les principals magnituds en l'activitat d'aprovisionament i comercialització són les següents:

	2011	2010	%
Subministrament de gas (GWh)	308.635	305.704	1,0
Espanya	236.902	250.885	(5,6)
Comercialització GAS NATURAL FENOSA ⁽¹⁾	169.204	184.744	(8,4)
Aprovisionament a tercers	67.698	66.141	2,4
Internacional	71.733	54.819	30,9
Europa	25.088	21.122	18,8
Resta exterior	46.645	33.697	38,4
Contractes manteniment, en milers (a 31/12)	1.682	1.521	10,6
Contractes per client (a 31/12)	1,35	1,32	2,3

(1) No inclou operacions d'intercanvi amb empreses energètiques..

La comercialització de GAS NATURAL FENOSA al mercat gasista espanyol aconsegueix els 169.204 GWh amb una disminució del 8,4% respecte a la de l'any anterior, fonamentalment per una menor comercialització a clients residencials a causa de les desinversions efectuades. D'altra banda, l'aprovisionament a tercers al mercat espanyol arriba als 67.698 GWh, amb un augment del 2,4%.

Amb la finalitat de garantir les seves exportacions de gas amb origen a Espanya i destí a Portugal, GAS NATURAL FENOSA utilitza les entrades dels gasoductes Campomaior (sud-est) i Valença do Minho (nord).

Gas Natural Europe (filial francesa de comercialització a Europa), compta a França amb 499 clients de diversos àmbits, que van des d'empreses del sector industrial (químiques, papereres, etc.) fins a autoritats locals i del sector públic, el que equival a una cartera de 13,7 TWh.

Igualment, la filial francesa compta amb 213 punts de subministrament a Bèlgica i Luxemburg, que representen una cartera contractada de 1,9 TWh anuals. GAS NATURAL FENOSA pretén potenciar les activitats de comercialització de gas a Europa. Per a això, ha obert el setembre de 2011 una oficina a Holanda. Així mateix, està estudiant també entrar a curt termini en altres mercats centreeuropeus basant els seus serveis en una relació d'assessorament energètic personalitzat i en l'avantatge de comptar amb un subministrament energètic diversificat i segur.

Gas Natural Vendita ha aconseguit sumar nous clients en el mercat majorista d'Itàlia i la cartera contractada arriba als 2.382 GWh l'any. També subministra a clients residencials en l'activitat minorista de la filial amb més de 2.700 GWh comercialitzats.

GAS NATURAL FENOSA ha participat en la subhasta TURGAS gestionada per OMEL per a la venda de gas natural amb destinació als comercialitzadors d'últim recurs per al període des de l'1 de juliol de 2011 al 30 de juny de 2012. La quantitat adjudicada a subhasta va ser de 510 GWh.

Així mateix, es continua avançant al mercat portuguès, aconseguint el 2011 una cartera contractada de 3,4 TWh, la qual cosa suposa un 12,4% de quota de mercat industrial i més del 5% de la quota total de mercat, continuant així amb els objectius de creixement en el mercat portuguès.

En relació al mercat exterior, destaca l'increment de la diversificació de mercats amb vendes de gas a Amèrica Llatina, Àsia, i Amèrica del Nord, entre d'altres. Destaca també el paper de GAS NATURAL FENOSA al mercat argentí, adjudicant-se el darrer concurs convocat per Enarsa realitzat aquest quart trimestre de 2011 pel subministrament de gas el 2012 i reforçant així la seva presència i consolidant la seva posició com a primer subministrador de gas a l'Argentina.

Continua l'impuls al desenvolupament a Espanya d'alternatives energètiques en el transport vehicular, tant en el sector públic com privat, gràcies a la posició de lideratge en l'ús del gas natural per a vehicles (GNV), línia de negoci que ja té desenvolupada en països d'Amèrica Llatina i Itàlia, on l'ús del gas natural per automoció està molt arrelat.

GAS NATURAL FENOSA ofereix la gestió completa del projecte de construcció de l'estació de càrrega (inversió econòmica i posterior manteniment i gestió) i el subministrament de gas natural ja comprimit, assegurant d'aquesta manera la màxima disponibilitat de les instal·lacions. Té instal·lades 23 estacions de subministrament, amb una capacitat de càrrega de 684 GWh, a més de comptar amb 11 clients pendents de posada en marxa que suposaran un increment en el consum potencial de 225 GWh/any.

El quart trimestre de l'any es van posar en servei quatre noves estacions públiques de càrrega a Madrid, Villaba (Pamplona), Salt (Girona), i Múrcia, i aquestes dues últimes proporcionen a més servei als camions de recollida de residus de l'entorn. El consum potencial d'aquestes quatre estacions és de 75,2 GWh/any.

Així mateix, GAS NATURAL FENOSA està treballant en el desenvolupament d'actuacions que fomenten l'eficiència energètica i l'ús racional de l'energia a l'àmbit de la mobilitat. Per fer arribar l'eficiència energètica als nostres clients, treballem en el desenvolupament de propostes de valor que completen els productes i serveis que oferim.

A la Comunitat de Galícia s'estan realitzant les actuacions de gestió de la xarxa urbana de recàrrega de vehicles elèctrics instal·lats a la ciutat d'A Coruña i s'estan adaptant els punts de càrrega per a possibilitar la connexió de vehicles elèctrics amb diferents sistemes de connexió.

En l'àmbit de l'empresa privada, i dins l'apartat de 'Projectes singulars', GAS NATURAL FENOSA ha conclòs l'any 2011 amb 4 contractes nous amb més de 55 GWh d'energia primària i una cartera de més de 40 ofertes realitzades per una energia primària superior als 350 GWh i amb potencial d'efectuar sengles contractes en el primer semestre de 2012.

En l'apartat de projectes d'eficiència energètica dirigits a un segment de clients més estandarditzat (comunitats de propietaris i mercats terciari i industrial), GAS NATURAL FENOSA ha conclòs l'any amb 198 nous clients, que, sumats a la cartera ja existent, suposen un total de 1.829 clients.

Al llarg de l'any 2011, GAS NATURAL FENOSA ha captat més d'1,04 milions contractes nous de gas i electricitat, s'han activat 469.000 contractes de serveis i s'han incrementat els clients duals en més de 180.000. S'ha superat la xifra d'1,68 milions de contractes actius de serveis de manteniment pels clients domèstics, desenvolupant una plataforma pròpia d'operacions amb més de 164 empreses associades i connectades mitjançant un sistema de mobilitat en línia que ha permès incrementar les prestacions i qualitat d'aquest servei, arribant a ser el servei de la companyia més ben valorat pels nostres clients.

GAS NATURAL FENOSA continua apostant per la incorporació de funcionalitats i usuaris a l'oficina virtual. S'han assolit durant l'any 2011, 4,7 milions de visites al web, un 20% més que el 2010. El nombre de clients amb factura *online* contractada supera ja els 340.000.

El 2011 s'han comercialitzat tots els productes i serveis a totes les zones del territori nacional, en el mercat residencial s'han activat 926.000 nous contractes i continuant amb l'activitat d'expansió en el mercat de la petita i mitjana empresa, s'han assolit més de 107.000 nous contractes.

GAS NATURAL FENOSA ha tancat el 2011 amb més de 10,4 milions de contractes actius. S'han augmentat els esforços comercials, arribant a aconseguir una activació de contractes un 82% superior respecte al 2010. Aquest exercici ha fet créixer la cartera de contractes en el segment minorista en un 4% respecte al 2010.

Unión Fenosa Gas

Aquest negoci agrupa les activitats d'aprovisionament i comercialització de gas realitzades per Unión Fenosa Gas, i inclou les infraestructures de liqüefacció a Damietta (Egipte), de regasificació de Sagunt i la gestió de la flota de vaixells.

Resultats

Unión Fenosa Gas està participada al 50% per GAS NATURAL FENOSA i s'incorpora als resultats consolidats per integració proporcional.

	2011	2010	%
Import net de la xifra de negocis	1.011	849	19,1
Aprovisionaments	(694)	(580)	19,7
Despeses de personal, net	(11)	(12)	(8,3)
Altres despeses/ingressos	(29)	(33)	(12,1)
Ebitda	277	224	23,7
Dotació a l'amortització	(157)	(146)	7,5
Dotació a provisions	-	-	-
Beneficis d'explotació	120	78	53,8

L'Ebitda acumulat a tancament de l'exercici 2011 registra uns resultats de 277 milions d'euros, registrant un augment del 23,7% respecte l'exercici 2010. Aquest augment s'ha generat amb uns volums de venda al mercat espanyol inferiors en un 4,3%, gràcies a una gestió d'aprovisionaments, logística i infraestructures més eficient. Així mateix, s'ha desenvolupat una intensa activitat al mercat internacional generant un elevat marge anual.

Principals magnituds

Les principals magnituds en l'activitat d'Unión Fenosa Gas són les següents:

	2011	2010	%
Comercialització de gas Espanya (GWh)	56.937	59.518	(4,3)
Comercialització de gas Internacional (GWh)	26.503	27.774	(4,6)
Liqüefacció (GWh)	42.831	35.851	19,5
Regasificació (GWh)	42.845	56.092	(23,6)

El gas subministrat a Espanya durant l'any 2011 ha assolit un volum de 56.937 GWh, el que suposa un descens del 4,3% respecte l'any anterior. Els descensos en els volums de vendes de l'últim trimestre han generat una disminució de la demanda final de l'any en tots els segments de venda: cicles combinats -2,5%, industrial -5,6% i vendes a comercialitzadora -19,2%.

Addicionalment s'ha gestionat una energia de 26.503 GWh en 28 operacions de vendes internacionals al Japó, Índia, Taiwan, Corea, Argentina, França i Portugal.

El gas adquirit en els contractes a llarg termini amb Egipte i Oman ha cobert l'any 2011 la gran majoria (86%) de les necessitats de gas al mercat espanyol.

Les infraestructures principals del negoci de gas (liqüefacció, transport marítim i regasificació) han mantingut els seus paràmetres operatius de disponibilitat i eficiència en línia amb l'any anterior.

La planta de liqüefacció de Damietta (Egipte) ha registrat majors nivells de producció respecte l'any anterior. El nombre de vaixells carregats en l'exercici ha estat de 48, enfront de les 39 càrregues de l'exercici 2010, dels quals, 29 van correspondre a Unió Fenosa Gas i la resta a altres operadors.

La planta de regasificació de Sagunt va produir 42.845 GWh, que corresponen a la descàrrega de 65 Vaixells, 22 dels quals van ser per a Unió Fenosa Gas, que van representar un 43,8% del volum total.

El mes de novembre de 2011 Saggas ha posat en operació comercial el seu quart tanc d'emmagatzematge de GNL. D'aquesta manera, es culmina amb èxit la construcció del nou tanc iniciada el 2009, que li permet incrementar un 33% la capacitat actual d'emmagatzematge (fins a 600.000 m³ de GNL). Amb la capacitat de regasificació actualment instal·lada, 1.000.000 m³/h, Saggas pot atendre fins al 25% de la demanda de gas natural d'Espanya.

2. Factors de risc lligats a l'activitat de Gas Natural Fenosa

a) Incertesa del context macroeconòmic

Durant els passats mesos, l'economia i el sistema financer global han experimentat un període de turbulències significatives i incertesa, i en particular una incertesa en els mercats financers que va començar l'agost de 2007, i que ha empitjorat de forma substancial des del setembre de 2008. Aquesta incertesa ha impactat severament en els nivells generals de liquiditat, en la disponibilitat de crèdit, així com en els termes i condicions per disposar del mateix, el que ha contribuït a incrementar la càrrega financera de llars i clients industrials de GAS NATURAL FENOSA, reduint la seva capacitat de compra i afectant negativament a la seva demanda.

GAS NATURAL FENOSA no pot predir quina serà la tendència del cycle econòmic en els propers anys ni si es produirà un agreujament encara més gran de la fase recessiva actual del cycle econòmic global.

b) Desenvolupament de la estratègia de negoci

Donats els riscos als quals està exposat i les incerteses inherents al seu negoci, GAS NATURAL FENOSA no pot assegurar que pugui implementar amb èxit la seva estratègia de negoci. Labast i compliment dels seus objectius estratègics estan sotmesos, entre altres factors de risc a:

- La manca d'increment del nombre de punts de subministrament a Europa i Amèrica Llatina, a causa de la impossibilitat de GAS NATURAL FENOSA d'augmentar la xarxa de distribució.
- El no increment del nombre de clients a causa de la manca d'èxit de les campanyes de màrqueting destinades als consumidors del mercat liberalitzat.
- L'activació de les clàusules *take or pay* dels contractes d'aprovisionament, el que implicaria l'obligació de pagar per un volum de gas superior a les necessitats de GAS NATURAL FENOSA.
- La manca d'èxit en la consolidació del negoci de generació d'electricitat a Espanya condicionat pels incentius a tecnologies subvencionades.
- La incapacitat de consolidar l'estratègia del negoci de multiserveis o d'augmentar el nombre de contractes multiproducte per client.

c) Risc regulatori

GAS NATURAL FENOSA i les seves societats filials estan obligades a complir amb la normativa legal aplicable als sectors de gas natural i d'electricitat. En especial, els negocis de distribució gasista i elèctric responen a activitats regulades en la major part dels països on GAS NATURAL FENOSA realitza aquesta activitat.

La normativa legal aplicable als sectors de gas natural i d'electricitat en els països on opera GAS NATURAL FENOSA es troba típicament subjecta a revisió periòdica per part de les autoritats competents. La introducció de les referides modificacions podria incidir en l'esquema de retribució actual de les activitats regulades, afectant de manera adversa al negoci, beneficis, subvencions i situació financera de GAS NATURAL FENOSA.

En cas que els organismes públics o privats a qui pogués correspondre, interpretessin o apliquessin dita normativa de manera diferent al criteri de GAS NATURAL FENOSA, això podria qüestionar-se o ser recorregut, però de resultar provat qualsevol incompliment, podria afectar d'una manera material adversa al negoci, perspectives, beneficis, subvencions i situació financera de GAS NATURAL FENOSA.

d) Risc operacional

Les activitats de GAS NATURAL FENOSA estan exposades a diversos riscos operatius, tals com avaries en la xarxa de distribució, a les instal·lacions de generació d'electricitat i en els vaixells metaners, explosions, emissions contaminants, abocaments tòxics, incendis, condicions meteorològiques adverses, incompliments contractuals, sabotatges o accidents a la xarxa de distribució de gas o actius de generació d'electricitat, així com altres desperfectes i supòsits de força major que podrien tenir com a resultat danys personals i/o materials, deterioraments de les instal·lacions o propietats de GAS NATURAL FENOSA o la destrucció de les mateixes.

Esdeveniments com aquests, o altres de similar naturalesa, són impredecibles i poden causar interrupcions en el subministrament de gas i la generació d'electricitat. En aquest tipus de situacions, tot i existir les pertinents cobertures a través de la contractació d'assegurances de riscos, com assegurances davant potencials pèrdues de benefici i danys materials, la situació financera i els resultats de GAS NATURAL FENOSA poden veure's afectats en la mesura que les pèrdues que es poguessin produir no estiguessin assegurades, la cobertura fos insuficient, o es generessin pèrdues econòmiques com a conseqüència de limitacions de cobertura o evolució al alça de franquícies assumides, així com per potencials encaraments de les primes satisfetes al mercat assegurador.

Així mateix, cal esmentar que GAS NATURAL FENOSA podria ser objecte de reclamacions de responsabilitat civil per danys personals i/o altres danys causats en el desenvolupament ordinari de les seves activitats. La interposició d'aquestes reclamacions podria comportar el pagament d'indemnitzacions d'acord amb la legislació aplicable en aquells països on GAS NATURAL FENOSA opera, el que podria donar lloc, en la mesura que les pòlisses d'assegurances de responsabilitat civil contractades no cobreixin l'import d'aquestes indemnitzacions, a un efecte material advers en el negoci, perspectives, situació financera i resultats.

e) Riscos de preu de gas i electricitat

GAS NATURAL FENOSA està exposat a variacions en els preus del cru, del gas natural i de l'electricitat.

Una part important de les despeses operatives de GAS NATURAL FENOSA està vinculada a la compra de gas natural i de gas natural líquid (GNL) per a la seva comercialització en el mercat lliure i el subministrament a mercats regulats. Igualment les seves plantes de cycle combinat utilitzen com a combustible el gas natural.

Encara que els preus que GAS NATURAL FENOSA aplica en la venda de gas als seus clients es corresponen generalment amb els preus de mercat, en entorns de molta volatilitat, les fluctuacions dels seus preus de venda poden arribar a no reflectir d'una manera proporcional les fluctuacions del cost de la matèria primera. A més dels costos associats al negoci del gas, les pujades en els preus del gas natural podrien provocar un increment dels costos de generació d'electricitat, atès que les plantes de cicle combinat de GAS NATURAL FENOSA utilitzen com a combustible el gas natural.

El negoci de GAS NATURAL FENOSA inclou, entre altres activitats, la venda a l'engròs de gas natural a generadors elèctrics i altres clients. Pel que fa a aquestes operacions, els ingressos i resultats de GAS NATURAL FENOSA acostumen a dependre, en gran mesura, dels preus de mercat imperants en els mercats regionals en què opera i en altres mercats competitius. Com a conseqüència, el negoci de venda a l'engròs de gas natural està exposat al risc de fluctuació de les matèries primeres i del preu de l'electricitat.

Les variacions en el preu de la matèria primera podrien afectar d'una manera adversa als resultats de GAS NATURAL FENOSA, en la mesura que l'augment en els costos de generació no es recuperi a través del preu de venda de l'electricitat generada, o en general en l'àmbit gasista no s'aconsegueixi un grau d'eficiència en la gestió de la cartera comercial que permeti la recuperació a través de la comercialització de les oscil·lacions de l'escenari energètic.

f) Risc de volum de gas

La major part de les compres de gas natural i gas natural líquid (GNL) es realitzen a través de contractes a llarg termini, que inclouen clàusules d'acord amb les quals GAS NATURAL FENOSA té l'obligació de comprar anualment determinats volums de gas (conegudes com clàusules *take or pay*). D'acord amb aquests contractes, tot i que GAS NATURAL FENOSA no necessiti adquirir el volum de gas compromès per a un moment determinat, estarà obligat contractualment a pagar la quantitat mínima compromesa de conformitat amb les clàusules *take or pay*.

Els esmentats contractes contenen uns volums de gas que es corresponen amb les necessitats estimades de GAS NATURAL FENOSA. No obstant, les necessitats reals poden ser inferiors a les previstes en el moment de subscripció dels contractes. En cas de produir-se variacions significatives en aquestes estimacions, GAS NATURAL FENOSA està obligat a adquirir un major volum de gas del que efectivament necessita o, si no, a pagar per la quantitat de gas mínima compromesa, amb independència que no adquireixi l'excés sobre les seves necessitats, el que podria afectar d'una manera adversa i significativa als costos operatius de GAS NATURAL FENOSA.

g) Exigències mediambientals

Les activitats de GAS NATURAL FENOSA estan sotmeses al compliment d'una normativa extensa en matèria de protecció mediambiental.

GAS NATURAL FENOSA i les seves societats filials estan sotmeses a un estricte compliment de normativa extensa en matèria de protecció mediambiental que exigeix, entre altres aspectes, l'elaboració d'estudis d'avaluació d'impacte mediambiental, l'obtenció de les pertinents autoritzacions, llicències i permisos, així com el compliment de determinats requisits. Entre d'altres:

- Que les autoritzacions i llicències ambientals podrien no ser atorgades o ser revocades per l'incompliment de les condicions que en elles s'imposin;
- Que el marc regulador o la seva interpretació per les autoritats podria patir modificacions o canvis, el que podria provocar un augment dels costos o terminis per tal de complir amb el nou marc regulatori.

h) Riscos de tipus de canvi i tipus d'interès

Les variacions dels tipus d'interès modifiquen el valor raonable d'aquells actius i passius financers que acrediten un tipus d'interès fix, així com els fluxos d'efectiu dels actius i passius financers indexats a un tipus d'interès variable, per la qual cosa afecten tant el patrimoni com el resultat, respectivament.

D'altra banda, GAS NATURAL FENOSA està exposat als riscos lligats a les variacions en els tipus de canvi de divises. Aquestes variacions poden afectar, entre altres coses, al deute de GAS NATURAL FENOSA denominat en moneda diferent de l'euro, a les operacions que GAS NATURAL FENOSA realitza en altres divises que generen ingressos denominats en altres divises, així com al contravalor dels fluxos d'efectiu associats a compravendes de matèries primeres denominades en moneda diferent de l'euro. Les fluctuacions en el tipus de canvi entre l'euro i el dòlar nord-americà, la divisa en què les compres de gas realitzades per GAS NATURAL FENOSA estan denominades o a la qual estan indexades, poden afectar també els resultats i situació financera de GAS NATURAL FENOSA.

Tot i que GAS NATURAL FENOSA porta a terme polítiques proactives de gestió dels anteriors riscos amb l'objecte de minimitzar el seu impacte en els seus resultats, en alguns casos, aquestes polítiques poden resultar ineficaces per mitigar els efectes adversos inherents a les fluctuacions del tipus d'interès i dels tipus de canvi, el que pot afectar de forma adversa i significativa als resultats i situació financera de GAS NATURAL FENOSA.

i) Impacte de les condicions meteorològiques

La demanda d'electricitat i de gas natural està lligada al clima. Una part important del consum de gas durant els mesos d'hivern depèn de la producció d'electricitat i del seu ús com a calefacció, mentre que durant els mesos d'estiu, el consum depèn de la producció d'electricitat destinada a les instal·lacions d'aire condicionat, fonamentalment. Els ingressos i resultats de GAS NATURAL FENOSA derivats de les activitats de distribució i comercialització de gas natural podrien veure's afectats de forma adversa en el cas que es produïssin tardors temperades o hiverns menys freds. Igualment, la demanda d'electricitat podria baixar si es produeixen estius menys calorosos a causa d'una menor demanda d'aire condicionat. Així mateix, el nivell d'ocupació de les plantes de generació hidroelèctrica depèn del nivell de precipitacions del lloc on es trobin aquestes instal·lacions, i es pot veure afectat en èpoques de sequera.

j) Desenvolupament de les activitats en el sector elèctric

Els nous projectes de GAS NATURAL FENOSA en el sector elèctric estan sotmesos a diferents factors que van més enllà del control de GAS NATURAL FENOSA, entre els quals, cal esmentar:

- Incrementos en el cost de generació, incloent-hi els increments en el preu del combustible;
- Pèrdua de competitivitat en relació amb altres tecnologies, per increment relatiu del cost de generació amb gas natural;
- Una possible disminució de la taxa de creixement de consum d'electricitat a causa de diferents factors, com ara condicions econòmiques o la implementació de programes d'estalvi d'energia;
- Riscos inherents a l'operació i manteniment de les plantes de generació;
- La creixent volatilitat dels preus causada per la liberalització del sector i pels canvis en el mercat;

- Una situació de sobrecapacitats de generació en el mercats en els que GAS NATURAL FENOSA és propietari de plantes de generació o té una participació en les mateixes;
- L'aparició de fonts energètiques alternatives a causa de les noves tecnologies i el creixent interès per les energies renovables i la cogeneració.

k) Exposició a Amèrica Llatina

Una part important del resultat operatiu de GAS NATURAL FENOSA és generat per les seves filials llatinoamericanes. Les operacions a Amèrica Llatina estan exposades a diferents riscos inherents a la inversió a la regió. Entre els factors de risc lligats a la inversió i negoci a Amèrica Llatina, cal esmentar els següents:

- Important influència en l'economia per part dels governs locals;
- Significativa fluctuació en la taxa de creixement econòmic;
- Alts nivells d'inflació;
- Devaluació, depreciació o sobrevaloració de les divises locals;
- Controls o restriccions relatius a la repatriació de guanys;
- Entorn canviant dels tipus d'interès;
- Canvis en les polítiques financeres, econòmiques i fiscals;
- Canvis inesperats en els marcs regulatoris;
- Tensions socials; i
- Inestabilitat política i macroeconòmica.

GAS NATURAL FENOSA no pot predir la manera com afectaria qualsevol empitjorament futur de la situació política i econòmica d'Amèrica Llatina, o qualsevol altre canvi en la legislació o normativa en els països on opera.

3. Medi ambient i activitats d'innovació tecnològica

La informació relativa a medi ambient s'inclou a la nota 37 de la memòria.

GAS NATURAL FENOSA destina una part important dels seus recursos i dels seus esforços a les activitats de R+D+i, tractant de buscar una optimització dels recursos, de desenvolupar noves tecnologies i de mantenir-se al corrent dels avenços tecnològics en els sectors on opera.

GAS NATURAL FENOSA participa en organitzacions sectorials i empresarials nacionals i internacionals. La col·laboració en institucions d'aquest tipus ajuda a la societat a romandre a l'avantguarda del coneixement sectorial i li permet ser identificada com a referent en els seus diferents àmbits d'actuació.

4. Perspectives de futur

GAS NATURAL FENOSA va publicar el 27 de juliol de 2010 el nou Pla Estratègic 2010-2014, que ha substituït el Pla Estratègic 2008-2012 de Gas Natural i el Pla Bigger d'Unión Fenosa.

Sota el lema "Creixem integrant mercats", els quatre eixos bàsics en què es basa el nou pla estratègic són consolidar la posició actual de GAS NATURAL FENOSA a Espanya i Amèrica Llatina, integrar-se verticalment en *up & midstream*, entrar en nous mercats replicant el seu model de negoci a Espanya, especialment en mercats desenvolupats de la conca atlàntica i mediterrània i, finalment, apostar de manera decidida per fer un èmfasi continu en matèria d'eficiència.

Aquest pla estratègic permetrà situar a GAS NATURAL FENOSA com a companyia líder mundial en distribució de gas, líder en eficiència a la Península Ibèrica i a Amèrica Llatina, tercera *utility* de la Península Ibèrica, tercer operador mundial de GNL i tercer operador mundial de cicles combinats.

L'adquisició d'Unión Fenosa, S.A. per part de Gas Natural SDG S.A. va ser aprovada pel Consell de la Comisión Nacional de la Competencia (CNC) en la seva reunió de l'11 de febrer de 2009, subjecta a diversos compromisos. Des de llavors, GAS NATURAL FENOSA ha dut a terme diverses transaccions i acords gràcies als quals aconseguiria el compliment de la majoria dels compromisos imposats per la CNC:

- El 31 de desembre de 2009 es va materialitzar la venda dels actius de distribució de gas en baixa pressió a la comunitat autònoma de Cantàbria i a la regió de Múrcia.
- El 30 d'abril de 2010, GAS NATURAL FENOSA va signar la venda de diferents actius de distribució i comercialització de gas natural a la comunitat autònoma de Madrid.
- El 12 de juliol de 2010, GAS NATURAL FENOSA va arribar a un acord de venda del cicle combinat de Plana del Vent amb una societat espanyola del grup energètic suís Alpiq.
- El 17 de desembre de 2010, GAS NATURAL FENOSA va executar la venda de la seva participació del 35% a Gas Aragón, S.A. a Endesa Gas, S.A.U.
- En data 30 de juny de 2011, GAS NATURAL FENOSA va tancar la venda amb una companyia del grup Madrileña Red de Gas d'aproximadament 300.000 punts addicionals de distribució de gas a la zona de Madrid.
- En data 28 de juliol de 2011, GAS NATURAL FENOSA va tancar la venda de la central de cicle combinat d'Arrúbal (La Rioja), amb una capacitat instal·lada de 800 MW, amb una companyia del grup ContourGlobal.
- En data 30 de juny de 2011, GAS NATURAL FENOSA va acordar la venda d'aproximadament 245.000 clients de gas addicionals i altres contractes associats a la zona de Madrid al grup Endesa. Aquesta operació completa el compliment dels nous compromisos adquirits per GAS NATURAL FENOSA amb la CNC per a la compra d'Unión Fenosa i es troba subjecta a l'obtenció de les autoritzacions pertinents.

A més de les desinversions per tal de complir els compromisos de la CNC, durant els exercicis de 2010 i 2011, es va arribar a diferents acords per a la venda d'altres actius:

- El 14 d'abril de 2010, GAS NATURAL FENOSA va anunciar la finalització del procés de col·locació privada del 5% d'Indra Sistemas, S.A. (INDRA) i la seva venda final.
- El 3 de juny de 2010, GAS NATURAL FENOSA va completar la desinversió de part del seu negoci de generació d'electricitat a Mèxic.
- El 30 de novembre de 2010, GAS NATURAL FENOSA va executar la venda de determinats actius integrants de la xarxa de transport d'energia elèctrica a Red Eléctrica de España per 46,9 milions d'euros.

- El 19 de maig de 2011, GAS NATURAL FENOSA va acordar amb companyies pertanyents al fons d'inversió Actis la venda de les participacions en les distribuïdores elèctriques a Guatemala.
- En data 2 d'agost de 2010, GAS NATURAL FENOSA i Enel Green Power van acordar finalitzar la col·laboració en energies renovables que mantenien a través d'Enel Unión Fenosa Renovables, S.A. (EUFER), societat en la qual cada un era accionista amb un 50%. Una vegada obtingudes les corresponents autoritzacions, l'operació es va realitzar el 27 de maig de 2011. Després de l'operació acordada, cada un dels accionistes va rebre aproximadament la meitat dels actius d'EUFER.

La combinació entre Gas Natural i Unión Fenosa va permetre la identificació d'importants sinergies operatives i fiscals. El 31 de juliol de 2008 es va comunicar la identificació de sinergies operatives per 300 milions d'euros/any a partir de 2011.

Al llarg de 2009 es van millorar aquestes estimacions inicials i les darreres previsions anunciades el novembre 2009 contemplaven les següents sinergies:

- 350 milions d'euros de sinergies operatives anuals, de les quals 260 milions d'euros serien estalvis de costos i 90 milions d'euros ingressos per sinergies.
- 200 milions d'euros de sinergies de CAPEX.

Al llarg de 2010 es van tornar a millorar aquestes estimacions i les últimes previsions anunciades el novembre de 2010 contemplen les següents sinergies:

- 475 milions d'euros de sinergies operatives anuals, de les quals 343 milions d'euros serien estalvis de costos i 132 milions d'euros ingressos per sinergies.
- 275 milions d'euros de sinergies de CAPEX.

S'han realitzat i posat en marxa plans d'acció detallats per assolir l'objectiu de sinergies en 2011.

El creixement orgànic i la integració i aprofitament de sinergies operatives a partir de la integració dels actius de Gas Natural i Unión Fenosa, una gestió del risc equilibrada i moderada, una optimització del pla d'inversions conjunt, i una minoració del risc d'execució de l'estratègia de creixement del grup resultant, hauria de generar valor pels accionistes d'ambdues companyies.

Pel que fa a la disciplina financera, GAS NATURAL FENOSA té com a objectiu l'optimització de la seva estructura financera i el manteniment d'un balanç sòlid. GAS NATURAL FENOSA està reduint el seu endeutament gràcies a les desinversions i a la generació de caixa dels seus negocis i es preveu que el palanquejament segueixi disminuint. Per tal d'optimitzar l'estructura financera, s'han dut a terme diverses emissions de bons per un import total de 8.050 milions d'euros emesos entre 2009 i 2011. Gas Natural seguirà acudint als mercats financers per continuar optimitzant la seva estructura financera.

5. Informe Anual de Govern Corporatiu

S'inclou com a annex a aquest Informe de Gestió, i formant part integrant del mateix, l'Informe Anual de Govern Corporatiu de l'exercici 2011, tal com requereix l'article 526 de la Llei de Societats de Capital.

A. Estructura de la propietat

A.1 Completi el següent quadre sobre el capital social de la societat:

Data de la darrera modificació	capital social (€)	Nombre d'accions	Nombre de drets de vot
09-08-2011	991.672.139	991.672.139	991.672.139

Indiqui si existeixen diferents classes d'accions amb diferents drets associats:

Sí No

A.2 Detalli els titulars directes i indirectes de participacions significatives, de la seva entitat a la data de tancament d'exercici, exclosos els consellers:

Nom o denominació social de l'accionista	Nombre de drets de vot directes	Nombre de drets de vot indirectes	% sobre el total de drets de vot
Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona	0	349.806.340	35,274
Repsol YPF, S.A.	236.226.786	61.376.057	30,010
Société Nationale pour la Recherche, la Production, le Transport, la Transformation et la Commercialisation des Hydrocarbures, S.p.A. (Sonatrach)	38.183.600	0	3,850

(*) A través de:

Nom o denominació social del titular indirecte de la participació	Nom o denominació social del titular directe de la participació	Nombre de drets de vot directes	% sobre el total de drets de vot
Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona	Criteria CaixaHolding, S.A.U.	349.806.340	35,274
Repsol YPF, S.A.	Repsol Exploración, S.A.	15.675.352	1,581
Repsol YPF, S.A.	Repsol Petróleo, S.A.	45.700.706	4,608

Indiqui els moviments en l'estructura accionarial més significatius esdevinguts durant l'exercici:

Nom o denominació social de l'accionista:	Data de l'operació	Descripció de l'operació
Société Nationale pour la Recherche, la Production, le Transport, la Transformation et la Commercialisation des Hydrocarbures, S.p.A. (Sonatrach)	09-08-2011	S'ha superat el 3% del capital social.

A.3 Completi els quadres següents sobre els membres del Consell d'Administració de la societat, que posseïxin drets de vot de les accions de la societat:

Nom o denominació social del conseller	Nombre de drets de vot directes	Nombre de drets de vot indirectes (*)	% sobre el total de drets de vot
Sr. Salvador Gabarró i Serra	3.107	0	0,000
Sr. Antonio Brufau i Niubó	77.276	0	0,008
Sr. Rafael Villaseca i Marco	12.434	0	0,001
Sr. Carlos Kinder Espinosa	5.391	0	0,001
Sr. Carlos Losada Morradán	1.924	12.541	0,001
Sr. Demetrio Carceller Arce	2.692	0	0,000
Sr. Emiliano López Achurra	1.046	0	0,000
Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui	7.942	20.714	0,003
Sr. Felipe González Márquez	1.812	0	0,000
Sr. Juan María Nin Génova	149	0	0,000
Sr. Juan Rosell Lastortras	0	2.000	0,000
Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla	18.156	0	0,002
Sr. Miguel Valls Maseda	6.530	0	0,001
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	1	0	0,000
Sr. Ramon Adell Ramon	1.000	0	0,000
Sr. Santiago Cobo Cobo	652	0	0,000

Nom o denominació social del titular indirecte de la participació	A través de: nom o denominació social del titular directe de la participació	Nombre de drets de vot directes	% sobre el total de drets de vot
Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui	Bufete Alcántara S.L.P.	20.714	0,002
Sr. Carlos Losada Morradán	Sra. Mercedes Cavestany de Dalmases	12.541	0,001
Sr. Juan Rosell Lastortras	Sr. Juan Rosell Codinachs	2.000	0,000
% total de drets de vot en poder del Consell d'Administració			0,018

Completi els quadres següents sobre els membres del Consell d'Administració de la societat que posseïxin drets sobre accions de la societat:

A.4 Indiqui, si s'escau, les relacions d'índole familiar, comercial, contractual o societària que hi hagi entre els titulars de participacions significatives, en la mesura que siguin conegudes per la societat, llevat que siguin escassament rellevants o derivin del gir o tràfic comercial ordinari:

Tipus de relació:

COM CON SOC

Breu descripció:

Les relacions comercials, contractuals o societàries existents entre “la Caixa” i Repsol YPF, S.A es detallen en la informació elaborada per dits grups. Així mateix, veure pacte parasocial de l'apartat A.6.

Nom o denominació social relacionades

Repsol YPF, S.A.

Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona

A.5 Indiqui, si s'escau, les relacions d'índole comercial, contractual o societària que hi hagi entre els titulars de participacions significatives, i la societat i/o el seu grup, llevat que siguin escassament rellevants o derivin del gir o tràfic comercial ordinari:

A.6 Indiqui si han estat comunicats a la societat pactes parasocials que l'afectin segons el que estableix l'art. 112 de la LMV. En el seu cas, descrigui breument i relacioni els accionistes vinculats pel pacte:

Sí No

% de capital afectat:

65,284

Breu descripció del pacte:

Acord d'11 de gener de 2000, novació de 16 de maig de 2002 i addendes de 16 de desembre de 2002 i 20 juny 2003. (I) Repsol YPF i “la Caixa” preservaran en tot moment els principis de transparència, independència i professionalitat en la gestió de Gas Natural mitjançant el manteniment del control conjunt sobre aquesta companyia. (II) El Consell estarà constituït per disset (17) membres, cinc (5) nomenats a proposta de Repsol YPF, cinc (5) més nomenats a proposta de “la Caixa”, un (1) conseller en representació de Caixa Catalunya i sis (6) consellers independents proposats de manera conjunta per “la Caixa” i Repsol YPF. Repsol YPF i “la Caixa” votarien, a més, a favor dels nomenaments proposats per l'altre. (III) D'entre els consellers proposats per cadascuna de les parts, “la Caixa” proposarà a qui hagi d'ostentar la condició de president del Consell i Repsol YPF al conseller delegat. Els consellers de Repsol YPF i “la Caixa” votarien a favor dels nomenaments proposats per cada un per a aquests càrrecs. (IV) La Comissió Executiva estarà composta per vuit (8) membres, dels quals tres (3) seran elegits d'entre els consellers proposats per Repsol YPF, incloent el conseller delegat, tres (3) d'entre els proposats per “la Caixa” incloent-hi el president i els altres dos (2) d'entre els consellers independents. (V) D'acord amb els principis assenyalats en l'apartat (I) anterior, les parts, de bona fe i atenent exclusivament a l'interès de Gas Natural, consensuaran, prèviament a la seva submissió al Consell d'Administració, el Pla Estratègic de Gas Natural, que inclourà totes les decisions que afecten les línies fonamentals de l'estratègia de la societat: la seva estructura organitzativa, el pressupost anual, les operacions de concentració i l'alienació i l'adquisició d'actius que siguin substancials en les línies de desenvolupament estratègic de Gas Natural.

Intervinents del pacte parasocial

Repsol YPF, S.A.

Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona

Indiqui si la societat coneix l'existència d'accions concertades entre els seus accionistes. En el seu cas, descrigui breument:

Sí No **% de capital afectat:**

35,274

Breu descripció del concert:

Acord d'11 de gener de 2000, novació de 16 de maig de 2002 i addendes de 16 de desembre de 2002 i 20 juny 2003. En virtut dels pactes referits en el punt anterior, "la Caixa" i Repsol YPF, que per separat són titulars cada un d'una participació de control de conformitat amb la normativa d'ofertes públiques d'adquisició, ostenten una posició de control conjunt sobre Gas Natural a efectes regulatoris i de competència, disposant conjuntament d'una participació en la societat superior al 50% i havent designat entre elles a més de la meitat dels membres de l'òrgan d'administració. D'acord amb la normativa actualment en vigor, aquests pactes donen lloc a una acció concertada entre "la Caixa" i Repsol a Gas Natural. Fets rellevants: Núm. 20320 de data 12-01-2000, Núm. 35389 de data 22-05-2002 i Núms. 42788, 42785, 42790 i 42784 de data 20-06-2003.

Intervinents acció concertada

Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona

% de capital afectat:

30,010

Breu descripció del concert:

Acord d'11 de gener de 2000, novació de 16 de maig de 2002 i addendes de 16 de desembre de 2002 i 20 juny 2003. En virtut dels pactes referits en el punt anterior, "la Caixa" i Repsol YPF, que per separat són titulars cada un d'una participació de control de conformitat amb la normativa d'ofertes públiques d'adquisició, ostenten una posició de control conjunt sobre Gas Natural a efectes regulatoris i de competència, disposant conjuntament d'una participació en la societat superior al 50% i havent designat entre elles a més de la meitat dels membres de l'òrgan d'administració. D'acord amb la normativa actualment en vigor, aquests pactes donen lloc a una acció concertada entre "la Caixa" i Repsol a Gas Natural. Fets rellevants: Núm. 20320 de data 12-01-2000, Núm. 35389 de data 22-05-2002 i Núms. 42788, 42785, 42790 i 42784 de data 20-06-2003.

Intervinents acció concertada

Repsol YPF, S.A.

En el cas que durant l'exercici s'hagi produït alguna modificació o ruptura d'aquests pactes, acords o accions concertades, indiqui expressament:

-

A.7 Indiqui si hi ha alguna persona física o jurídica que exerceixi o pugui exercir el control sobre la societat d'acord amb l'article 4 de la Llei del Mercat de Valors. En el seu cas, identifiqui-la:

Sí No

A.8 Completi els següents quadres sobre l'autocartera de la societat:

A data de tancament de l'exercici:

Nombre d'accions directes	Nombre d'accions indirectes (*)	% total sobre capital social
0	0	0,000

(*) A través de:

Total	0

Detalli les variacions significatives, d'acord amb el que disposa el Reial Decret 1362/2007, realitzades durant l'exercici:

Plusvàlua / (Minusvàlua) de les accions pròpies alienades durant el període (milers d'euros)	0

A.9 Detalli les condicions i termini del mandat vigent de la Junta al Consell d'Administració per dur a terme adquisicions o transmissions d'accions pròpies.

La Junta General d'Accionistes de 20 d'abril de 2010, al punt vuitè de l'Ordre del Dia, va acordar el següent:

Vuitè. Autorització al Consell d'Administració per a l'adquisició derivativa d'accions pròpies, directament o a través de societats del grup de Gas Natural SDG, S.A., en els termes que acordi la Junta General i amb els límits legalment establerts, deixant sense efecte l'autorització acordada per la Junta General Ordinària de 26 de juny de 2009.

Vuitè 1. Deixar sense efecte l'autorització atorgada al Consell d'Administració per la Junta General celebrada el 26 de juny de 2009, per adquirir a títol oneros accions de la societat.

Vuitè 2. Autoritzar el Consell d'Administració perquè en un termini no superior als cinc anys pugui adquirir a títol oneros, en una o diverses vegades, fins a un màxim del 10% del capital subscrit o la xifra màxima que resulti d'aplicació conforme a la normativa vigent en el moment d'adquisició, accions de la societat que estiguin totalment desemborsades, sense que el valor nominal de les accions adquirides mai no superi, directa o indirectament, afegint-lo al de les que ja posseeixi la societat o les seves filials, el 10% del capital subscrit o qualsevol altre percentatge que legalment s'estableixi. El preu mínim i màxim d'adquisició serà el de cotització al Mercat Continu de les Borses de Valors espanyoles amb una oscil·lació en més o en menys d'un 5%. En el cas que les accions no cotitzessin, el preu màxim i mínim d'adquisició s'assenyala entre una vegada i mitja i dues vegades el valor comptable de les accions, d'acord amb el darrer balanç consolidat auditat. El Consell d'Administració queda facultat per delegar la present autorització a la persona o persones que cregui convenient. La present autorització s'entén que és extensiva a l'adquisició d'accions de la societat per part de societats dominades.

Així mateix, la Junta General de 20 d'abril de 2010, en el seu punt novè de l'Ordre del Dia va adoptar el següent acord:

Novè. Autorització al Consell d'Administració, d'acord amb el que disposa l'article 153.1.b) de la Llei de Societats Anònimes, per tal que, dins el termini màxim de cinc (5) anys, si ho estima convenient, pugui augmentar el capital social, fins a la quantitat màxima corresponent al 50% del capital social de la societat a la data de l'autorització, amb previsió de subscripció incompleta, emetent accions ordinàries, privilegiades o rescatables, amb vot o sense vot, amb prima o sense prima, en una o diverses vegades i en l'oportunitat i quantia que consideri adequades, inclosa la facultat de suprimir, si s'escau, el dret de subscripció preferent, donant nova redacció al vigent Article Transitori dels Estatuts Socials i deixant sense efecte l'autorització acordada per la Junta General Ordinària de 26 de juny de 2009.

Novè 1. Tenint en compte la xifra actual del capital social, autoritzar el Consell d'Administració per augmentar el capital social en quatre-cents seixanta milions vuit-cents setanta-vuit mil quatre-cents setanta-cinc euros (460.878.475 euros) dins el termini de cinc anys, a partir d'aquesta data, mitjançant desemborsament dinerari, en una o diverses vegades, en l'oportunitat i quantia que el mateix decideixi, emetent accions ordinàries, privilegiades o rescatables, amb vot o sense vot, amb prima o sense prima, sense necessitat de nova autorització de la Junta General, amb la possibilitat d'acordar en el seu cas l'exclusió, total o parcial, del dret de subscripció preferent, així com per modificar els articles dels Estatuts Socials que calgui pel augment o augments de capital que realitzi en virtut de la indicada autorització, amb previsió de subscripció incompleta, tot això de conformitat amb el que estableix l'article 153.1.b) de la Llei de Societats Anònimes i deixant sense efecte l'autorització acordada per la Junta General Ordinària de 26 de juny de 2009.

Novè 2. D'acord amb el que estableix l'article 159.2 de la Llei de Societats Anònimes, s'atribueix expressament al Consell d'Administració la facultat d'excloure, en tot o en part, el dret de subscripció preferent en relació amb totes o qualsevol de les emissions que acordés segons el que s'indica en aquesta autorització.

Novè 3. Com a conseqüència de l'acord precedent, modificar l'Article Transitori dels Estatuts Socials, que quedarà redactat de la següent manera:

"Article Transitori. Delegació al Consell d'Administració.

El Consell d'Administració de la societat, per acord de la Junta General Ordinària d'Accionistes celebrada el 20 d'abril de 2010, ha estat autoritzat per augmentar el capital social en quatre-cents seixanta milions vuit-cents setanta-vuit mil quatre-cents setanta-cinc euros (460.878.475 euros), dins el termini de cinc anys, mitjançant desemborsament dinerari, en una o diverses vegades, en l'oportunitat i quantia que el mateix decideixi, emetent accions ordinàries, privilegiades o rescatables, amb vot o sense vot, amb prima o sense prima, sense necessitat de nova autorització de la Junta General, amb la possibilitat d'acordar en el seu cas l'exclusió, total o parcial, del dret de subscripció preferent, així com per modificar els articles dels Estatuts Socials que calgui pel augment o augments de capital que realitzi en virtut de la indicada autorització, amb previsió de subscripció incompleta, tot això de conformitat amb el que estableix l'article 153.1.b) de la Llei de Societats Anònimes."

Darrera modificació de l'Article Transitori, juny 2011.

L'autorització, en part, va ser utilitzada pel Consell d'Administració de la companyia en la sessió de 17 de juny de 2011, ampliant el capital en 38.183.600 euros, de manera que l'autorització vigent és de 422.694.875 euros i el redactat de l'Article Transitori el següent:

"Article Transitori. Delegació al Consell d'Administració.

El Consell d'Administració de la societat, per acord de la Junta General Ordinària d'Accionistes celebrada el 20 d'abril de 2010, amb vigència de cinc anys des de la seva adopció, va ser autoritzat per augmentar el capital social en quatre-cents seixanta milions vuit-cents setanta-vuit mil quatre-cents setanta-cinc euros (460.878.475 euros), dels quals i mitjançant acord del Consell d'Administració de data 17 de juny de 2011, s'ha executat dita delegació en la quantitat de 38.183.600 euros, de manera que en virtut de la delegació que encara es manté vigent, el Consell d'Administració de la societat, per l'indicat acord de la Junta General Ordinària d'Accionistes celebrada el 20 d'abril de 2010, està facultat per augmentar el capital social en la quantitat no executada fins al límit màxim autoritzat, és a dir, en quatre-cents vint-i-dos milions sis-cents noranta-quatre mil vuit-cents setanta-cinc euros (422.694.875 euros), dins el termini de cinc anys a partir del 20 d'abril de 2010, mitjançant

desemborsament dinerari, en una o diverses vegades, en l'oportunitat i quantia que el mateix decideixi, emetent accions ordinàries, privilegiades o rescatables, amb vot o sense vot, amb prima o sense prima, sense necessitat de nova autorització de la Junta General, amb la possibilitat d'acordar si s'escau la exclusió, total o parcial, del dret de subscripció preferent, així com per modificar els articles dels Estatuts Socials que calgui per l'augment o augments de capital que realitzi en virtut de l'esmentada autorització, amb previsió de subscripció incompleta, tot això de conformitat amb el que estableix l'article 297.1.b) de la Llei de Societats de Capital."

A.10 Indiqui, si s'escau, les restriccions legals i estatutàries a l'exercici dels drets de vot, així com les restriccions legals a l'adquisició o transmissió de participacions en el capital social. Indiqui si hi ha restriccions legals a l'exercici dels drets de vot:

Sí No

Percentatge màxim de drets de vot que pot exercir un accionista per restricció legal

0

Indiqui si hi ha restriccions estatutàries a l'exercici dels drets de vot:

Sí No

Percentatge màxim de drets de vot que pot exercir un accionista per restricció estatutària

0

Indiqui si hi ha restriccions legals a l'adquisició o transmissió de participacions en el capital social:

Sí No

Descripció de les restriccions legals a l'adquisició o transmissió de participacions en el capital social

Com a societat que integra en el seu grup determinats actius i activitats regulades i quasi-regulades, l'adquisició de Gas Natural SDG, S.A. pot estar subjecta al que disposa la Disposició Addicional 11.3.1.14 de la Llei 34/1998 del Sector d'Hidrocarburs.

Pel seu caràcter d'operador principal en els mercats de gas i electricitat, la tinença de les seves accions està subjecta a les restriccions que estableix l'article 34 del Decret-Llei 6/2000 de Mesures Urgents d'intensificació de la competència en els mercats de béns i serveis.

A.11 Indiqui si la Junta General ha acordat adoptar mesures de neutralització davant d'una oferta pública d'adquisició en virtut del que disposa la Llei 6/2007.

Sí No

En el seu cas, expliqui les mesures aprovades i els termes en què es produirà la ineficiència de les restriccions:

-

B. Estructura de l'administració de la societat

B.1 Consell d'Administració

B.1.1 Detalli el nombre màxim i mínim de consellers previstos als estatuts:

Nombre màxim de consellers	20
Nombre mínim de consellers	10

B.1.2 Completi el següent quadre amb els membres del Consell:

Nom o denominació social del conseller	Representant	Càrrec en el Consell	Data primer nomenament	Data darrer nomenament	Procediment d'elecció
Sr. Salvador Gabarró i Serra	–	President	23-06-2003	26-06-2009	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Antonio Brufau i Niubó	–	Vicepresident	16-06-1989	20-04-2010	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Rafael Villaseca i Marco	–	Conseller delegat	20-04-2005	21-05-2008	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Carlos Kinder Espinosa	–	Conseller	20-04-2005	21-05-2008	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Carlos Losada Marrodán	–	Conseller	16-12-2002	21-05-2008	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Demetrio Carceller Arce	–	Conseller	21-05-2008	21-05-2008	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Emiliano López Achurra	–	Conseller	23-06-2003	26-06-2009	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui	–	Conseller	27-06-1991	20-04-2010	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Felipe González Márquez	–	Conseller	17-12-2010	14-04-2011	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Juan María Nin Génova	–	Conseller	21-05-2008	21-05-2008	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Juan Rosell Lastortras	–	Conseller	26-06-2009	26-06-2009	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Luís Suárez de Lezo Mantilla	–	Conseller	20-04-2010	20-04-2010	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Miguel Valls Maseda	–	Conseller	20-04-2005	21-05-2008	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	–	Conseller	28-01-2011	14-04-2011	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Ramon Adell Ramon	–	Conseller	18-06-2010	14-04-2011	Votació en Junta d'Accionistes
Sr. Santiago Cobo Cobo	–	Conseller	16-12-2002	21-05-2008	Votació en Junta d'Accionistes
Nombre total de consellers					16

Indiqui els cessaments que s'hagin produït durant el període en el Consell d'Administració:

Nom o denominació social del conseller	Condicció del conseller en el moment del cessament	Data de baixa
Sr. Narcís Serra i Serra	Dominical	28-11-11

B.1.3 Completi els següents quadres sobre els membres del Consell i la seva diferent condició:**Consellers executius**

Nom o denominació del conseller	Comissió que ha proposat el seu nomenament	Càrrec en l'organigrama de la societat
Sr. Salvador Gabarró i Serra	Comissió de Nomenaments i Retribucions	President
Sr. Rafael Villaseca i Marco	Comissió de Nomenaments i Retribucions	Conseller delegat
Nombre total de consellers executius		2
% total del Consell		12,5

Consellers externs dominicals

Nom o denominació del conseller	Comissió que ha proposat el seu nomenament	Nom o denominació de l'accionista significatiu a qui representa o que ha proposat el seu nomenament
Sr. Antonio Brufau i Niubó	Comissió de Nomenament i Retribucions	Repsol YPF, S.A.
Sr. Carlos Kinder Espinosa	Comissió de Nomenament i Retribucions	Criteria CaixaHolding, S.A.U.
Sr. Demetrio Carceller Arce	Comissió de Nomenament i Retribucions	Repsol YPF, S.A.
Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui	Comissió de Nomenament i Retribucions	Criteria CaixaHolding, S.A.U.
Sr. Juan María Nin Génova	Comissió de Nomenament i Retribucions	Criteria CaixaHolding, S.A.U.
Sr. Juan Rosell Lastortras	Comissió de Nomenament i Retribucions	Criteria CaixaHolding, S.A.U.
Sr. Luís Suárez de Lezo Mantilla	Comissió de Nomenament i Retribucions	Repsol YPF, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Comissió de Nomenament i Retribucions	Repsol YPF, S.A.
Nombre total de consellers dominicals		8
% total del Consell		50,0

Consellers externs independents

Nom o denominació del conseller	Perfil
Sr. Carlos Losada Marrodán	Director general d'ESADE. Acadèmic. Llicenciat en Dret i Doctor en Direcció i Administració d'Empreses
Sr. Emiliano López Achurra	Advocat. Diplomant en Estudis Internacionals (I.E.P.). Diplomant en Dret Comunitari (Col·legi d'Europa)
Sr. Felipe González Márquez	President del Govern d'Espanya de 1982 a 1996
Sr. Miguel Valls Maseda	Llicenciat en Ciències Econòmiques, Màster per EADA i Diplomant en Direcció d'Empreses per IESE
Sr. Ramon Adell Ramon	Catedràtic d'Economia Financera i Comptabilitat de la Universitat de Barcelona
Sr. Santiago Cobo Cobo	Empresari. Diplomant en Alta Direcció d'Empreses
Nombre total de consellers independents	6
% total del Consell	37,5

Altres consellers externs

Detalli els motius pels quals no es puguin considerar dominicals o independents i els seus vincles, ja sigui amb la societat o els seus directius, ja sigui amb els seus accionistes.

Indiqui les variacions que, en el seu cas, s'hagin produït durant el període en la tipologia de cada conseller:

B.1.4 Expliqui, si s'escau, les raons per les quals s'han nomenat consellers dominicals a instància d'accionistes la participació accionarial dels quals és inferior al 5% del capital.

Indiqui si no s'han atès peticions formals de presència en el Consell procedents d'accionistes la participació accionarial dels quals és igual o superior a la d'altres a la instància dels quals s'haguessin designat consellers dominicals. Si s'escau, expliqui les raons per les quals no s'hagin atès:

Sí No

B.1.5 Indiqui si algun conseller ha cessat en el seu càrrec abans de la finalització del seu mandat, si el mateix ha explicat les seves raons al Consell, i a través de quin mitjà, i, en cas que ho hagi fet per escrit a tot el Consell, expliqui a continuació, almenys els motius que el mateix ha donat:

Sí No

Nom del conseller

Sr. Narcís Serra i Serra

Motiu del cessament

Motius professionals explicats mitjançant carta de data 28-11-2011

B.1.6 Indiqui, en el cas que hi hagin, les facultats que tenen delegades el o els conseller/s delegat/s:

Nom o denominació social del conseller

Sr. Rafael Villaseca i Marco

Breu descripció

Té delegades àmplies facultats de representació i administració d'acord amb les característiques i necessitats del càrrec de conseller delegat

B.1.7 Identifiqui, si s'escau, els membres del Consell que assumeixin càrrecs d'administradors o directius en altres societats que formin part del grup de la societat cotitzada:

Nom o denominació social del conseller	Denominació social de l'entitat del grup	Càrrec
Sr. Rafael Villaseca i Marco	Gas Natural Aprovisionamientos SDG, S.A.	Conseller
Sr. Rafael Villaseca i Marco	Repsol-Gas Natural LNG, S.L.	President
Sr. Luís Suárez de Lezo Mantilla	Repsol-Gas Natural LNG, S.L.	Conseller
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol-Gas Natural LNG, S.L.	Vicepresident

B.1.8 Detalli, si s'escau, els consellers de la seva societat que siguin membres del Consell d'Administració d'altres entitats cotitzades en mercats oficials de valors a Espanya diferents del seu grup, que hagin estat comunicades a la societat:

Nom o denominació social del conseller	Denominació social de l'entitat cotitzada	Càrrec
Sr. Salvador Gabarró i Serra	Caixabank, S.A.	Conseller
Sr. Antonio Brufau i Niubó	Repsol YPF, S.A.	President
Sr. Demetrio Carceller Arce	Deoleo, S.A.	Conseller
Sr. Demetrio Carceller Arce	Sacyr-Vallehermoso, S.A.	Conseller
Sr. Demetrio Carceller Arce	Sociedad Anónima Damm	President
Sr. Juan María Nin Génova	Repsol YPF, S.A.	Conseller
Sr. Juan María Nin Génova	Caixabank, S.A.	Vicepresident i conseller delegat
Sr. Juan Rosell Lastortras	Caixabank, S.A.	Conseller
Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla	Repsol YPF, S.A.	Secretari conseller

B.1.9 Indiqui i, si s'escau, expliqui si la societat ha establert regles sobre el nombre de consells dels que poden formar part els seus consellers:

Sí No

B.1.10 En relació amb la recomanació número 8 del Codi Unificat, assenyali les polítiques i estratègies generals de la societat que el Consell en ple s'ha reservat aprovar:

La política d'inversions i finançament	Sí
La definició de l'estructura del grup de societats	Sí
La política de govern corporatiu	Sí
La política de responsabilitat social corporativa	Sí
El Pla estratègic o de negoci, així com els objectius de gestió i pressupost anuals	Sí

La política de retribucions i avaluació de l'acompliment dels alts directius	Sí
La política de control i gestió de riscos, així com el seguiment periòdic dels sistemes interns d'informació i control	Sí
La política de dividendes, així com la d'autocartera i, en especial, els seus límits	Sí

B.1.11 Completi els següents quadres respecte a la remuneració agregada dels consellers meritada durant l'exercici:

a) En la societat objecte del present informe:

Concepte retributiu	Dades en milers d'euros
Retribució fixa	1.012
Retribució variable	966
Dietes	4.074
Atencions estatutàries	0
Opcions sobre accions i altres instruments financers	0
Altres	1.728
Total	7.780

Altres beneficis	Dades en milers d'euros
Bestretes	0
Crèdits concedits	0
Fons i plans de pensions: aportacions	263
Fons i plans de pensions: obligacions concretes	0
Primes d'assegurances de vida	0
Garanties constituïdes per la societat en favor dels consellers	0

b) Per la pertinença dels consellers de la societat a altres consells d'administració i/o a l'alta direcció de societats del grup:

Concepte retributiu	Dades en milers d'euros
Retribució fixa	0
Retribució variable	0
Dietes	0
Atencions estatutàries	0
Opcions sobre accions i/o altres instruments financers	0
Altres	0
Total	0

Altres beneficis	Dades en milers d'euros
Bestretes	0
Crèdits concedits	0
Fons i plans de pensions: aportacions	0
Fons i plans de pensions: obligacions contretes	0
Primes d'assegurances de vida	0
Garanties constituïdes per la societat en favor dels consellers	0

c) Remuneració total per tipologia de conseller:

Tipologia consellers	Per societat	Per grup
Executius	5.059	0
Externs dominicals	1.671	0
Externs independents	1.050	0
Altres externs	0	0
Total	7.780	0

d) Respecte al benefici atribuït a la societat dominant:

Remuneració total consellers (en milers d'euros)	7.780
Remuneració total consellers/ benefici atribuït a la societat dominant (expressat en %)	0,6

B.1.12 Identifiqui els membres de l'alta direcció que no siguin al seu torn consellers executius, i indiqui la remuneració total meritada a favor seu durant l'exercici:

Nom o denominació social	Càrrec
Sr. Manuel Fernández Álvarez	Director general de Negocis Majoristes d'Energia
Sr. José María Egea Krauel	Director general de Planificació Energètica
Sr. José Antonio Couso López	Director general de Negocis Regulats d'Electricitat
Sr. José Javier Fernández Martínez	Director general de Generació
Sr. Antoni Peris Mingot	Director general de Negocis Regulats de Gas
Sr. Daniel López Jordà	Director general de Negocis Minoristes d'Energia
Sr. Sergio Aranda Moreno	Director general d'Amèrica Llatina
Sr. Antoni Basolas Tena	Director general d'Estratègia i Desenvolupament
Sr. Antonio Gallart Gabás	Director general de Recursos
Sr. Jordi Garcia i Tabernero	Director general de Comunicació i Gabinet de Presidència
Sr. Carlos Javier Álvarez Fernández	Director general Econòmic-Financer
Sr. Manuel García Cobaleda	Direcció general de Serveis Jurídics
Remuneració total alta direcció (en milers d'euros)	10.573

B.1.13 Identifiqui de manera agregada si existeixen clàusules de garantia o blindatge, per a casos d'acomiadament o canvis de control a favor dels membres de l'alta direcció, inclosos els consellers executius, de la societat o del seu grup. Indiqui si aquests contractes han de ser comunicats i/o aprovats pels òrgans de la societat o del seu grup:

Nombre de beneficiaris			13
	Consell d'Administració	Junta General	
Òrgan que autoritza les clàusules	No	No	
S'informa a la Junta General sobre les clàusules?			Sí

B.1.14 Indiqui el procés per establir la remuneració dels membres del Consell d'Administració i les clàusules estatutàries rellevants al respecte:

Procés per establir la remuneració dels membres del Consell d'Administració i les clàusules estatutàries

L'article 22 del Reglament del Consell d'Administració estableix el següent:

"1. El càrrec de conseller de Gas Natural SDG, S.A. serà retribuït en la forma prevista en els Estatuts Socials, a la vista de l'informe emès per la Comissió de Nomenaments i Retribucions, segons es preveu a l'article 31 d'aquest Reglament.

La Comissió de Nomenaments i Retribucions proposarà al Consell d'Administració els criteris que consideri adequats per donar compliment a les finalitats d'aquest article, essent competència del propi Consell la seva aprovació així com la definitiva distribució de la suma global, dins dels límits estatutàriament establerts a aquest fi. Dins de cada exercici el Consell podrà acordar, amb la periodicitat que estimi oportuna, pagaments a compte de les quantitats que corresponguin a cada conseller pel treball realitzat en aquest període.

2. El Consell haurà de definir la política de retribucions als seus consellers, determinant (i) l'import dels components fixos, amb desglossament dels que corresponguin a la participació en el Consell i en les seves Comissions i (ii) els conceptes de caràcter variable, en cas d'haver-los, especificant la seva importància relativa respecte dels fixos. Llevat motius fundats, la retribució per mitjà del lliurament d'accions, opcions sobre accions o instruments referenciats al valor de l'acció es circumscriurà als Consellers Executius.

3. La retribució dels Consellers serà transparent. La Memòria, com a part integrant dels Comptes Anuals, contindrà tota la informació que s'estimi oportuna sobre la retribució percebuda pels membres del Consell d'Administració."

Complementant l'anterior, l'article 31, en el seu Apartat 2, explicita: "La Comissió (Comissió de Nomenaments i Retribucions) té funcions d'estudi i de proposta sobre les matèries següents: proposar els criteris de retribució dels Consellers de la societat, així com vetllar per la transparència de les retribucions..."

Per la seva banda, el vigent article 44 dels Estatuts Socials, en la seva nova redacció, d'acord amb allò recollit a la Junta General d'Accionistes de 14 d'abril de 2011, indica textualment:

"El Consell d'Administració percebrà una retribució del 4% del benefici que resulti, un cop deduïdes les despeses generals, interessos, impostos i altres quantitats que procedís assignar al sanejament i amortització, llevat que el mateix Consell acordi reduir la quantitat a

percebre en els anys en què ho consideri oportú. La xifra resultant serà per retribuir el Consell d'Administració i les seves comissions delegades així com als membres d'aquest que exerceixin funcions executives i es distribuirà en la forma que estimi més oportuna el Consell, tant pel que fa a la distribució entre els membres, en especial al president, en atenció a les funcions i dedicació de cada un d'ells, com en la forma a través de dietes, retribucions estatutàries, compensació de funcions executives, etc.

Els administradors que tinguin atribuïdes funcions executives en la societat, sigui quina sigui la naturalesa de la seva relació jurídica amb aquesta, tenen dret a percebre una retribució per la prestació d'aquestes funcions que pot consistir en una quantitat fixa, una quantitat complementària variable, i també sistemes d'incentius així com una part assistencial que pot incloure sistemes de previsió i assegurances oportuns i, si s'escau, la Seguretat Social. En cas de cessament no a causa d'incompliment de les seves funcions, podrà tenir dret a una indemnització.

La quantitat que ha de percebre pel Consell, d'acord amb allò que s'ha assenyalat, només podrà ser tret després d'haver reconegut als accionistes un dividend mínim del 4% del capital desemborsat acord amb el que disposa l'article 218 de la Llei de Societats de Capital.

Així mateix, els consellers, dins dels límits dels apartats anteriors, podran ser retribuïts amb el lliurament d'accions de la societat o d'una altra companyia cotitzada del grup al qual pertanyi, d'opcions sobre les mateixes o d'instruments vinculats a la seva cotització. Aquesta retribució haurà de ser acordada per la Junta General d'Accionistes. L'acord expressarà, si s'escau, el nombre d'accions que s'han de lliurar, el preu d'exercici dels drets d'opció, el valor de les accions que es prengui com a referència i el termini de durada d'aquesta forma de retribució."

Assenyali si el Consell en ple s'ha reservat l'aprovació de les següents decisions:

A proposta del primer executiu de la companyia, el nomenament i eventual cessament dels alts directius, així com les seves clàusules d'indemnització.	Sí
La retribució dels consellers, així com, en el cas dels executius, la retribució addicional per les seves funcions executives i altres condicions que els seus contractes hagin de respectar.	Sí

B.1.15 Indiqui si el Consell d'Administració aprova una detallada política de retribucions i especifiqui les qüestions sobre les quals es pronuncia:

Sí No

Import dels components fixos, amb desglossament, si s'escau, de les dietes per participació en el Consell i les seves Comissions i una estimació de la retribució fixa anual a la que donin origen	Sí
Conceptes retributius de caràcter variable	Sí
Principals característiques dels sistemes de previsió, amb una estimació del seu import o cost anual equivalent	Sí
Condicions que hauran de respectar els contractes d'aquells que exerceixin funcions d'alta direcció com a consellers executius	Sí

B.1.16 Indiqui si el Consell sotmet a votació de la Junta General, com a punt separat de l'ordre del dia, i amb caràcter consultiu, un informe sobre la política de retribucions dels consellers. En el seu cas, expliqui els aspectes de l'informe respecte a la política de retribucions aprovada pel Consell pels anys futurs, els canvis més significatius d'aquestes polítiques sobre aquella aplicada durant l'exercici i un resum global de com es va aplicar la política de retribucions en l'exercici. Detalli el paper exercit per la Comissió de Retribucions i si ha utilitzat assessorament extern, la identitat dels consultors externs que l'hagin prestat:

Sí No

Questions sobre les quals es pronuncia la política de retribucions:

L'Informe sobre la Remuneració dels Consellers corresponent a l'exercici 2010, va ser aprovat, com a punt separat de l'Ordre del Dia i amb caràcter consultiu, a la Junta General celebrada el passat dia 14 d'abril de 2011.

La retribució dels consellers dels òrgans d'administració durant l'exercici de 2011 s'ha fixat tenint en compte els criteris de dedicació, qualificació i responsabilitat, sense que en cap cas la quantia comprometi la seva independència en l'exercici de les seves funcions.

En particular s'ha considerat convenient mantenir els seus valors en els de l'exercici anterior que, al seu torn, es mantenen sense variació des de l'any 2007.

En conseqüència, el Consell d'Administració ha percebut les següents retribucions per l'exercici de 2011:

- President del Consell d'Administració 550.000,00 euros/anuals.
- Conseller: 126.500,00 euros/anuals.
- President de la Comissió Executiva: 550.000,00 euros/anuals.
- Membre de la Comissió Executiva: 126.500,00 euros/anuals.
- Membre de la Comissió de Nomenaments i Retribucions: 12.650,00 euros/anuals.
- Membre de la Comissió d'Auditoria i Control: 12.650,00 euros/anuals.

La retribució derivada de la pertinença als òrgans de govern de la societat consisteix en una assignació fixa anual. Els consellers no han percebut dietes d'assistència.

La política de retribucions pel que fa als consellers executius per l'exercici de les seves funcions executives, diferents de les de supervisió i decisió col·legiada, inherents a la seva pertinença a l'òrgan d'administració, es fonamenten en les següents premisses:

- Tenir un nivell retributiu global competitiu en relació amb entitats comparables del sector energètic.
- Mantenir un component variable anual vinculat a la consecució d'objectius mesurables alineats amb els interessos dels accionistes, amb sistemes de control i mesura, que determinen la percepció de la retribució variable en funció d'avaluacions que mesuren l'acompliment a nivell individual, de la unitat de negoci i del conjunt de l'entitat.

- Incorporar sistemes de retribució variable a mig/llarg termini de caràcter plurianual que fomentin la consecució d'objectius sostinguts en el temps i la retenció de les persones crítiques vinculades a aquests objectius.

Cal indicar que durant l'exercici de 2011 no s'han produït canvis significatius en la política de remuneracions respecte a l'aplicada durant l'exercici de 2010.

Els criteris seguits per establir la política de remuneració han estat la moderació, la compensació per la dedicació i la correspondència amb l'evolució dels resultats.

Paper de la Comissió de Retribucions:

Per a futurs exercicis, la Comissió de Nomenaments i Retribucions ha informat favorablement el Consell d'Administració sobre el manteniment de la política de retribucions seguida fins ara, basada en els principis de moderació, compensació per la dedicació i correspondència amb l'evolució dels resultats.

En exercici de les competències que atorga el Reglament del Consell a la Comissió de Nomenaments i Retribucions, aquesta va proposar els criteris de retribució dels consellers de la societat, els quals van ser adoptats pel Consell d'Administració en la sessió de 25 febrer de 2011.

Ha utilitzat assessorament extern? –

Identitat dels consultors externs –

B.1.17 Indiqui, si s'escau, la identitat dels membres del Consell que siguin, al seu torn, membres del Consell d'Administració, directius o empleats de societats que tinguin participacions significatives en la societat cotitzada i/o en entitats del seu grup:

Nom o denominació social del conseller	Denominació social de l'accionista significatiu	Càrrec
Sr. Salvador Gabarró i Serra	Caja de Ahorro y Pensiones de Barcelona	Vicepresident primer
Sr. Antonio Brufau i Niubó	Repsol YPF, S.A.	President
Sr. Juan María Nin Génova	Caja de Ahorro y Pensiones de Barcelona	Director general
Sr. Juan María Nin Génova	Repsol YPF, S.A.	Conseller
Sr. Juan María Nin Génova	Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Vicepresident
Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla	Repsol YPF, S.A.	Secretari conseller
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Director general <i>Upstream</i>

Detalli, si s'escau, les relacions rellevants diferents de les contemplades en l'epígraf anterior, dels membres del Consell d'Administració que els vinculin amb els accionistes significatius i/o en entitats del seu grup:

Nom o denominació social del conseller vinculat	Nom o denominació social de l'accionista significatiu vinculat	Descripció relació
Sr. Salvador Gabarró i Serra	Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona	Conseller de CaixaBank, S.A.
Sr. Antonio Brufau i Niubó	Repsol YPF, S.A.	President de YPF, S.A.
Sr. Juan María Nin Génova	Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona	Vicepresident i conseller delegat de CaixaBank, S.A.
Sr. Juan María Nin Génova	Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona	Conseller Vidacaixa Grupo, S.A.U.
Sr. Juan Rosell Lastortras	Caja de Ahorros y Pensiones de Barcelona	Conseller de CaixaBank, S.A.
Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla	Repsol YPF, S.A.	Conseller de YPF, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	President de Repsol Exploración, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Administrador solidari de Repsol Investigaciones Petrolíferas, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Administrador solidari de Repsol Exploración Guinea, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Administrador solidari de Repsol Exploración Argèlia, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Administrador solidari de Repsol Exploración Murzuq, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol Exploración Irlanda, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol Exploración Suriname, S.L.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol YPF OCP de Ecuador, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol YPF Ecuador, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Administrador solidari de Repsol YPF Oriente Medio, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	President de Repsol Sinopec Brasil, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Administrador solidari de Repsol Exploración Sierra Leona, S.L.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol Exploración Perú, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol Exploración Colombia, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol Exploración Atlas, S.A.

Nom o denominació social del conseller vinculat	Nom o denominació social de l'accionista significatiu vinculat	Descripció relació
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol Exploración Kazakhstan, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol Exploración Tobago, S.A.
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S.A.	Representant persona física de Repsol Exploración, S.A., Administrador únic de Repsol YPF OCP de Ecuador, S.A.

B.1.18 Indiqui, si s'ha produït durant l'exercici alguna modificació en el reglament del consell:

Sí No

Descripció modificacions

Durant l'exercici 2011, s'ha modificat el Reglament del Consell d'Administració en dues ocasions, mitjançant acords de 25 de febrer i 30 de setembre.

25 de febrer de 2011

Harmonització i adaptació del Reglament del Consell a les modificacions introduïdes per la Llei 12/2010 per la qual es modifica la Llei 19/1988, de 12 de juliol, d'Auditoria de Comptes, la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors, i el text refós de la Llei de Societats Anònimes aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1564/1989, de 22 de desembre, així com al Reial Decret Legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Societats de Capital.

30 de setembre de 2011

Fixació d'un límit econòmic a partir del qual qualsevol garantia que s'atorgui a favor d'entitats no pertanyents al grup o que pertanyent-hi tinguin socis externs amb una participació superior al 25% hagi de ser prèviament aprovat pel Consell d'Administració o la Comissió Executiva.

B.1.19 Indiqui els procediments de nomenament, reelecció, avaluació i remoció dels consellers. Detalli els òrgans competents, els tràmits que cal seguir i els criteris a emprar en cadascun dels procediments.

1. Nomenament:

És competència de la Junta General el nomenament dels consellers i la determinació del seu nombre, dins els límits fixats per l'article 41 dels Estatuts Socials.

Si durant el termini pel qual van ser nomenats els consellers es produïssin vacants, el Consell podrà designar pel sistema de cooptació, entre els accionistes, les persones que hagin d'ocupar-les fins que es reuneixi la següent Junta General d'Accionistes.

No es requereix la qualitat d'accionista per ser nomenat conseller, excepte en el cas de nomenament per cooptació al qual s'ha fet referència abans.

No poden ser designats administradors els que es trobin en qualsevol dels supòsits de prohibició o incompatibilitat establerts per la llei.

El nomenament haurà de recaure en persones que, a més de complir els requisits legals i estatutaris que el càrrec exigeix, gaudeixin de reconegut prestigi i posseïxin els coneixements i experiència professionals adequats per a l'exercici de les seves funcions.

El nomenament i reelecció de consellers està subjecte a un procediment formal i transparent, previ informe de la Comissió de Nomenaments i Retribucions.

Totes les propostes de nomenament de consellers que sotmeti el Consell d'Administració a la Junta General i les decisions de nomenament per cooptació que adopti, hauran de ser prèviament informades per la Comissió de Nomenaments i Retribucions. Quan el Consell s'aparti de les recomanacions de l'esmentada Comissió, haurà de motivar les raons del seu procedir i deixar constància en acta de les seves raons. Els consellers afectats per propostes de nomenament, reelecció o cessament s'abstindran d'assistir i intervenir en les deliberacions i votacions del Consell o de les Comissions que tractin d'elles.

D'acord amb el Reglament del Consell, no podran ser proposats o designats com a consellers externs independents aquells que:

- a) Hagin estat empleats o consellers executius de societats del grup, llevat que haguessin transcorregut 3 o 5 anys, respectivament, des del cessament d'aquesta relació.
- b) Percebin de la societat, o del grup, qualsevol quantitat o benefici per un concepte diferent de la remuneració de conseller, llevat que no sigui significativa.

No es tindran en compte, a efectes d'allò disposat en aquest apartat, els dividendes ni els complements de pensions que rebi el conseller en raó de la seva anterior relació professional o laboral, sempre que tals complements tinguin caràcter incondicional i, en conseqüència, la societat que els satisfaci no pugui de forma discrecional, sense que hi hagi incompliment d'obligacions, suspendre, modificar o revocar la seva meritació.

- c) Siguin, o hagin estat durant els darrers 3 anys, socis de l'auditor extern o responsable de l'informe d'auditoria, ja es tracti de l'auditoria durant aquest període de la societat o de qualsevol altra societat del grup.
- d) Siguin consellers executius o alts directius d'una altra societat diferent en la qual algun conseller executiu o alt directiu de Gas Natural SDG, S.A. sigui conseller extern.

e) Mantinguin, o hagin mantingut durant el darrer any, una relació de negocis important amb la societat o amb qualsevol societat del grup, ja sigui en nom propi o com a accionista significatiu, conseller o alt directiu d'una entitat que mantingui o hagués mantingut aquesta relació.

Es consideraran relacions de negocis les de proveïdor de béns o serveis, inclosos els financers, la d'assessor o consultor.

f) Siguin accionistes significatius, consellers executius o alts directius d'una entitat que rebí, o hagi rebut durant els darrers tres (3) anys, donacions significatives d'alguna de les societats del grup.

No es consideraran inclosos en aquesta lletra aquells que siguin mers patrons d'una fundació que rebí donacions.

g) Siguin cònjuges, persones lligades per anàloga relació d'afectivitat, o parents fins a segon grau, d'un conseller executiu o alt directiu de la societat.

h) No hagin estat proposats, ja sigui pel seu nomenament o renovació, per la Comissió de Nomenaments i Retribucions.

i) Es trobin, respecte d'algun accionista significatiu o representat en el Consell, en algun dels supòsits assenyalats en les lletres a), e), f) o g) d'aquest apartat. En el cas de la relació de parentiu assenyalada a la lletra g), la limitació s'aplicarà no tan sols respecte a l'accionista, sinó també respecte als seus consellers dominicals a la societat participada.

Els consellers dominicals que perdin aquesta condició com a conseqüència de la venda de la seva participació per l'accionista al qual representaven només podran ser reelegits com a consellers independents quan l'accionista al qual representaran fins aquell moment hagi venut la totalitat de les seves accions en la societat.

Un conseller que posseeixi una participació accionarial en la societat podrà tenir la condició d'independent, sempre que satisfaci totes les condicions establertes en aquest article i, a més, la seva participació no sigui significativa.

2. Reelecció:

La durada del càrrec de conseller serà de tres (3) anys, si bé els consellers cessants poden ser reelegits una o diverses vegades. En cap cas els consellers independents romandran en el seu càrrec com a tals per un període superior a dotze anys.

3. Avaluació:

Conforme a l'article 4.5 del Reglament del Consell, anualment s'avalua la qualitat i funcionament del propi Consell, així com el de les seves Comissions, previ informe de les mateixes.

4. Cessament o remoció:

Els consellers cessaran en el seu càrrec pel transcurs del període per al qual van ser nomenats, llevat reelecció i quan ho decideixi la Junta General en ús de les atribucions que ostenta. Així mateix, cessaran en els altres supòsits en què sigui procedent d'acord amb la llei, els Estatuts i el Reglament del Consell d'Administració.

Segons l'article 15.4 del Reglament del Consell d'Administració, quan un conseller independent cessi en el càrrec amb antelació a l'acabament del mandat per al qual va ser elegit, haurà d'explicar les raons en carta adreçada als restants consellers. El cessament serà comunicat com informació rellevant.

B.1.20 Indiqui els supòsits en què estan obligats a dimitir els consellers.

A més dels supòsits d'incompatibilitat o prohibició legalment establerts, l'article 15 del Reglament del Consell estableix:

"... 2. Els consellers hauran de posar el seu càrrec a disposició del Consell d'Administració i formalitzar, si aquest ho considera convenient, la dimissió corresponent en els casos següents:

- a) Quan els consellers interns cessin en els llocs executius aliens al Consell als quals estigués associat el seu nomenament com a conseller.
- b) Quan es vegin sotmesos a algun dels supòsits d'incompatibilitat o prohibició previstos a les Lleis, Estatuts Socials o en aquest reglament.
- c) Quan infringeixin greument les seves obligacions com a consellers, posant en risc els interessos de la societat.
- d) Quan desaparegui la causa per la qual van ser nomenats com a consellers independents, executius o dominicals.

3. Un cop produït el cessament en l'exercici del seu càrrec, no podrà prestar serveis en una entitat competidora durant el termini de dos anys, llevat que el Consell d'Administració li dispensi d'aquesta obligació o disminueixi la seva durada."

B.1.21 Expliqui si la funció de primer executiu de la societat recau en el càrrec de president del Consell. En el seu cas, indiqui les mesures que s'han pres per limitar els riscos d'acumulació de poders en una única persona:

Sí No

Indiqui i, si s'escau, expliqui si s'han establert regles que faculden a un dels consellers independents per demanar la convocatòria del Consell o la inclusió de nous punts en l'ordre del dia, per coordinar i fer-se ressò de les preocupacions dels consellers externs i per dirigir l'avaluació pel Consell d'Administració:

Sí No

B.1.22 S'exigeixen majories reforçades, diferents de les legals, en algun tipus de decisió?:

Sí No

Indiqui com s'adopten els acords en el Consell d'Administració, assenyalant almenys, el mínim quòrum d'assistència i el tipus de majories per adoptar els acords:

Descripció de l'acord	Quòrum	%	Tipus de Majoria	%
Acords societaris diversos.	Articles 47 Estatuts Socials i 10 Reglament del Consell. Meitat més un dels seus components presents o representats.	52,94	Articles 49 i 50 Estatuts Socials i 10 Reglament del Consell. Majoria absoluta dels presents o representats. Majoria de 2/3 en cas de delegació de facultats.	52,94

B.1.23 Expliqui si hi ha requisits específics, diferents dels relatius als consellers, per ser nomenat president.

Sí No

B.1.24 Indiqui si el president té vot de qualitat:

Sí No

B.1.25 Indiqui si els estatuts o el reglament del Consell estableixen algun límit a l'edat dels consellers:

Sí No

Edat límit president	Edat límit conseller delegat	Edat límit conseller
0	0	0

B.1.26 Indiqui si els estatuts o el reglament del Consell estableixen un mandat limitat per als consellers independents:

Sí No

Nombre màxim d'anys de mandat

12

B.1.27 En el cas que sigui escàs o nul el nombre de conselleres, expliqui els motius i les iniciatives adoptades per corregir aquesta situació.

Explicació dels motius i de les iniciatives

Vid. Apartat F. Recomanació 15.

En particular, indiqui si la Comissió de Nomenaments i Retribucions ha establert procediments perquè els processos de selecció no comportin filtres implícits que obstaculitzin la selecció de conselleres, i es busquin deliberadament candidates que reuneixin el perfil exigít:

Sí No

Assenyali els principals procediments

El Reglament del Consell d'Administració estableix a l'article 31.2 l'obligació de la Comissió de Nomenaments i Retribucions que "...en la cobertura de noves vacants es vetllarà perquè s'utilitzin processos de selecció que no comportin filtres implícits que obstaculitzin la selecció de conselleres, incloent, en les mateixes condicions, entre els potencials candidats, dones que reuneixin el perfil professional buscat."

B.1.28 Indiqui si hi ha processos formals per a la delegació de vots en el Consell d'Administració. En el seu cas, detalli-ho breument.

Segons el que estableix l'article 47 dels Estatuts Socials: "... Els consellers que no puguin assistir podran delegar la seva representació en un altre conseller, sense que hi hagi límit al nombre de representacions que pugui tenir cada conseller. La representació s'haurà de conferir per qualsevol mitjà escrit, essent vàlida també per teleograma, tèlex o telefax".

D'altra banda, l'article 10.3 del Reglament del Consell indica: "Cada conseller podrà conferir la seva representació a un altre conseller, sense que estigui limitat el nombre de representacions que cada un pot ostentar per a l'assistència al Consell. La representació dels consellers absents es podrà conferir per qualsevol mitjà documental escrit, sent vàlid el teleograma, correu electrònic, tèlex o telefax adreçat a la Presidència o a la Secretaria del Consell amb la suficient antelació."

B.1.29 Indiqui el nombre de reunions que ha mantingut el Consell d'Administració durant l'exercici. Així mateix, assenyali, si s'escau, les vegades que s'ha reunit el Consell sense l'assistència del seu president:

Nombre de reunions del Consell	13
Nombre de reunions del Consell sense l'assistència del president	0

Indiqui el nombre de reunions que han mantingut en l'exercici les diferents comissions del Consell:

Nombre de reunions de la Comissió Executiva o Delegada	9
Nombre de reunions del Comitè d'Auditoria	5
Nombre de reunions de la Comissió de Nomenaments i Retribucions	8
Nombre de reunions de la Comissió de Nomenaments	0
Nombre de reunions de la Comissió de Retribucions	0

B.1.30 Indiqui el nombre de reunions que ha mantingut el Consell d'Administració durant l'exercici sense l'assistència de tots els seus membres. En el còmput es consideraran no assistències les representacions realitzades sense instruccions específiques:

Nombre de no assistències de consellers durant l'exercici	12
% de no assistències sobre el total de vots durant l'exercici	5,454

B.1.31 Indiqui si els Comptes Anuals Individuals i Consolidats que es presenten per a la seva aprovació al Consell estan prèviament certificats:

Sí No

Identifiqui, si s'escau, la/les persona/es que ha o han certificat els comptes anuals individuals i consolidats de la societat, per a la seva formulació pel Consell:

Nom	Càrrec
Sr. Carlos Javier Álvarez Fernández	Director general Econòmico-Financer

B.1.32 Expliqui, si n'hi ha, els mecanismes establerts pel Consell d'Administració per evitar que els comptes anuals individuals i Consolidats formulats per ell es presentin a la Junta General amb excepcions en l'informe d'auditoria.

D'acord amb l'article 7 del Reglament del Consell:

"1. Una vegada en el seu poder els Informes emesos per la Direcció general Econòmico-Financera i per la Comissió d'Auditoria i Control, i després dels pertinents aclariments, el Consell d'Administració formularà en termes clars i precisos, que facilitin l'adequada comprensió del seu contingut, els Comptes Anuals i l'Informe de Gestió, tant individuals com consolidats. El Consell d'Administració vetllarà per que aquests mostrin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats de la societat, d'acord amb el que preveu la llei.

2. Llevat manifestació en contrari que expressament es faci constar en acta, s'entendrà que abans de subscriure la formulació dels Comptes Anuals exigida per la llei, el Consell d'Administració i cadascun dels seus vocals, ha disposat de la informació necessària per la realització d'aquest acte podent fer constar en el seu cas les salvetats que estimi pertinents.

3. El Consell d'Administració procurarà formular els comptes de manera que no hi hagi lloc a salvetats per part de l'auditor de comptes de la societat. No obstant això, quan el Consell d'Administració consideri que ha de mantenir el seu criteri, explicarà públicament el contingut i abast de la discrepància."

L'article 32 del Reglament del Consell regula les competències i funcions del Comitè d'Auditoria i Control i, entre altres, li assigna les relacionades amb el procés de desenvolupament de l'Auditoria de Comptes.

B.1.33 El secretari del Consell té la condició de conseller?

Sí No

B.1.34 Expliqui els procediments de nomenament i cessament del secretari del Consell, indicant si el seu nomenament i cessament han estat informats per la Comissió de Nomenaments i aprovats pel ple del Consell.

Procediment de nomenament i cessament

L'article 26 del Reglament del Consell d'Administració estableix, en aquest sentit, el següent:

"El secretari del Consell d'Administració serà nomenat i cessat per aquest últim, previ informe de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, i no cal que sigui conseller. A ell correspon l'exercici de les funcions que en la citada condició li atribueixen la legislació mercantil i el present reglament."

La Comissió de Nomenaments informa del nomenament?	Sí
La Comissió de Nomenaments informa del cessament?	Sí
El Consell en ple aprova el nomenament?	Sí
El Consell en ple aprova el cessament?	Sí

Té el secretari del Consell encomanada la funció de vetllar, de forma especial, per les recomanacions de bon govern?

Sí No

Observacions

L'article 26 del Reglament del Consell d'Administració en el seu punt tercer estableix el següent:

"El secretari tindrà cura en tot cas de la legalitat formal i material de les actuacions del Consell i garantirà que els seus procediments i regles de govern siguin respectats i regularment revisats."

B.1.35 Indiqui, si n'hi ha, els mecanismes establerts per la societat per preservar la independència de l'auditor, dels analistes financers, dels bancs d'inversió i de les agències de qualificació.

Segons el 32.2 del Reglament del Consell, correspon a la Comissió d'Auditoria i Control mantenir les relacions amb els auditors externs per rebre informació sobre aquelles qüestions que puguin posar en risc la independència d'aquests i qualsevol altra relacionada amb el procés de desenvolupament de l'auditoria de comptes, així com aquelles altres comunicacions previstes en la legislació d'auditoria de comptes i en les normes tècniques d'auditoria.

També, el Consell d'Administració està obligat pel seu propi Reglament (article 6.4) a mantenir una relació directa amb els membres del primer nivell de direcció de la societat i amb els auditors. El caràcter objectiu, professional i continu d'aquesta relació respectarà al màxim la independència dels auditors.

Els principis que fonamenten la relació de la companyia amb analistes financers i bancs d'inversió estan basats en la transparència, simultaneïtat i no discriminació, a més de l'existència d'interlocutors específics i diferents per a cada col·lectiu.

Així mateix, la companyia presta especial atenció a no comprometre ni interferir en la independència dels analistes financers al respecte dels serveis prestats pels bancs d'inversió, d'acord amb els codis interns de conducta establerts per ells mateixos i orientats a la separació dels seus serveis d'anàlisi i d'assessorament.

B.1.36 Indiqui si durant l'exercici la societat ha canviat d'auditor extern. En el seu cas, identifiqui l'auditor entrant i sortint:

Sí No

Auditor sortint

Auditor entrant

-

-

En el cas que haguessin existit desacords amb l'auditor sortint, expliqui el contingut dels mateixos:

Sí No

B.1.37 Indiqui si la firma d'auditoria realitza altres treballs per a la societat i/o el seu grup diferents dels d'auditoria i en aquest cas declari l'import dels honoraris rebuts per aquests treballs i el percentatge que suposa sobre els honoraris facturats a la societat i/o el seu grup:

Sí No

	Societat	Grup	Total
Import d'altres treballs diferents dels d'auditoria (milers d'euros)	784	415	1.199
Import treballs diferents dels d'auditoria/ Import total facturat per la firma d'auditoria (en %)	49,970	10,880	22,270

B.1.38 Indiqui si l'informe d'auditoria dels Comptes Anuals de l'exercici anterior presenta reserves o excepcions. En el seu cas, indiqui les raons donades pel president del Comitè d'Auditoria per explicar el contingut i abast d'aquestes reserves o salvetats.

Sí No

B.1.39 Indiqui el nombre d'anys que la firma actual d'auditoria porta de forma ininterrompuda realitzant l'auditoria dels comptes anuals de la societat i/o el seu grup. Així mateix, indiqui el percentatge que representa el nombre d'anys auditats per l'actual firma d'auditoria sobre el nombre total d'anys en què els comptes anuals han estat auditats:

	Societat	Grup
Nombre d'anys ininterromputs	21	21
Nombre d'anys auditats per la firma actual d'auditoria/ Nombre d'anys que la societat ha estat auditada (en %)	100,0	100,0

B.1.40 Indiqui les participacions dels membres del Consell d'Administració de la societat en el capital d'entitats que tinguin el mateix, anàleg o complementari gènere d'activitat al que constitueixi l'objecte social, tant de la societat com del seu grup, i que hagin estat comunicades a la societat. Així mateix, indiqui els càrrecs o funcions que en aquestes societats exerceixin:

Nom o denominació social del Conseller	Denominació de la societat objecte	% participació	Càrrec o funcions
Sr. Salvador Gabarró i Serra	Iberdrola, S. A.	0,001	–
Sr. Salvador Gabarró i Serra	Enagás, S. A.	0,006	–
Sr. Salvador Gabarró i Serra	Red Eléctrica Corporación, S. A.	0,008	–
Sr. Antonio Brufau i Niubó	Repsol YPF, S. A.	0,019	President
Sr. Rafael Villaseca i Marco	Repsol YPF, S. A.	0,000	–
Sr. Rafael Villaseca i Marco	Iberdrola, S. A.	0,000	–

Nom o denominació social del Conseller	Denominació de la societat objecte	% participació	Càrrec o funcions
Sr. Rafael Villaseca i Marco	Enagás, S. A.	0,000	–
Sr. Rafael Villaseca i Marco	Endesa, S. A.	0,000	–
Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui	Iberdrola, S. A.	0,000	–
Sr. Juan María Nin Génova	Repsol YPF, S. A.	0,000	Conseller
Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla	Repsol YPF, S. A.	0,001	Secretari conseller
Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	Repsol YPF, S. A.	0,002	Director general <i>Upstream</i>

B.1.41 Indiqui i, si s'escau, detalli si hi ha un procediment perquè els consellers puguin comptar amb assessorament extern:

Sí No

Detalli el procediment

Conforme a la normativa interna, els consellers tenen la facultat de proposar al Consell, a través del secretari i mitjançant comunicació dirigida al president, la contractació amb càrrec a la societat dels assessors externs (assessors legals, comptables, tècnics, financers, comercials o de qualsevol altre tipus) que considerin necessaris per als interessos de la societat amb la finalitat de ser auxiliats en l'exercici de les seves funcions quan es tracti de problemes concrets de cert relleu i complexitat lligats a l'exercici del seu càrrec. (article 21.2 del Reglament del Consell i primer paràgraf de l'article 21.3).

El Consell d'Administració podrà vetar l'aprovació de la proposta per la seva innecessarietat, per la seva quantia o bé per estimar que dit assessorament pot ser prestat per experts i tècnics de la pròpia societat (article 21.3 del Reglament del Consell).

B.1.42 Indiqui i, si s'escau, detalli si hi ha un procediment perquè els consellers puguin comptar amb la informació necessària per preparar les reunions dels òrgans d'administració amb temps suficient:

Sí No

Detalli el procediment

Segons l'article 9.2. del Reglament del Consell:

"2. La convocatòria de les sessions ordinàries es realitzarà pel president, o pel secretari o vicesecretari per ordre del president, i s'efectuarà per qualsevol dels mitjans estatutàriament previstos, de forma semblant a la carta, la remissió de la documentació per correu electrònic, sempre que el conseller receptor hagi donat la seva adreça en dit correu. La convocatòria inclourà el lloc de celebració i l'ordre del dia de la mateixa i, es cursarà, llevat de casos excepcionals, amb una antelació mínima de 48 hores a la celebració de la reunió. Amb caràcter previ a cada reunió, els consellers disposaran de la informació i documentació considerades convenients o rellevants sobre els temes a tractar en el Consell. A més, als consellers se'ls lliurarà l'acta de la sessió anterior, hagi estat o no aprovada..."

Serà vàlida la constitució del Consell, sense prèvia convocatòria, si es troben presents o representats tots els consellers i accepten per unanimitat la celebració del Consell."

No obstant, segons l'article 2.3 del Reglament del Consell d'Administració, quan l'acord a adoptar sigui la modificació del Reglament del Consell d'Administració, "el president del Consell d'Administració, la Comissió d'Auditoria i Control o un nombre d'almenys, quatre consellers, podran proposar al Consell aquestes modificacions, quan concorrin circumstàncies que ho facin, al seu judici, convenient o necessari, acompanyant en aquest cas una memòria justificativa de les causes i l'abast de la modificació que es proposa. El Consell haurà de ser convocat mitjançant notificació individual remesa a cadascun dels membres amb una antelació superior als quinze dies de la data de la reunió."

D'altra banda, l'article 21.1 i 3 del citat Reglament, en relació al dret d'informació dels consellers estableix:

“1. Els consellers tindran accés, a través del president, i si s’escau, del secretari, a tots els serveis de la societat i podran demanar, amb les més àmplies facultats, la informació i assessorament que precisin sobre qualsevol aspecte de la societat. El dret d’informació s’estén a les societats filials i es canalitzarà a través del president o del secretari del Consell d’Administració o de les Comissions corresponents del Consell, facilitant directament la informació, oferint-li els interlocutors apropiats o arbitrants totes les mesures que siguin necessàries per a l’examen sol·licitat.

(...)

3. Tant la petició d’accés com la proposta a què es refereixen els números 1 i 2 d’aquest article, hauran de ser comunicades al president de la societat a través del secretari del Consell.”

És pràctica habitual remetre als consellers, juntament amb la convocatòria de la reunió, tota aquella informació que pugui resultar útil per a un més exacte coneixement dels assumptes a tractar en la sessió del Consell. En la nostra opinió la informació traslladada es considera completa i suficient per a conformar l’opinió i criteri dels consellers.

Així mateix, durant la reunió i, amb posterioritat a la mateixa, es proporciona als consellers aquella informació o aclariments considerin pertinents en relació amb els punts inclosos en l’Ordre del Dia, o que, sense estar inclosos, es van tractar en la sessió.

B.1.43 Indiqui i si s’escau, detalli si la societat ha establert regles que obliguin els consellers a informar i, si s’escau, dimitir en aquells supòsits que puguin perjudicar el crèdit i reputació de la societat:

Sí No

Expliqui les regles

L’article 15.2 del Reglament del Consell d’Administració estableix, en aquest sentit, el següent:

“Els consellers hauran de posar el seu càrrec a disposició del Consell d’Administració i formalitzar, si aquest ho considera convenient, la dimissió corresponent en els casos següents:

- Quan els consellers interns cessin en els llocs executius aliens al Consell als quals estigués associat el seu nomenament com a conseller.
- Quan es vegin sotmesos a algun dels supòsits d’incompatibilitat o prohibició previstos a les Lleis, Estatuts Socials o en aquest reglament.
- Quan infringeixin greument les seves obligacions com a consellers, posant en risc els interessos de la societat.
- Quan desaparegui la causa per la qual van ser nomenats com a consellers independents, executius o dominicals.”

B.1.44 Indiqui si algun membre del Consell d’Administració ha informat a la societat que ha resultat processat o s’ha dictat contra ell acte d’obertura de judici oral, per algun dels delictes assenyalats a l’article 124 de la Llei de Societats Anònimes:

Sí No

Indiqui si el Consell d’Administració ha analitzat el cas. Si la resposta és afirmativa, expliqui de forma raonada la decisió presa sobre si procedeix o no que el conseller continuï en el seu càrrec.

Sí No

Decisió presa

Explicació raonada

–

–

B.2 Comissions del Consell d'Administració

B.2.1 Detalli totes les comissions del Consell d'Administració i els seus membres:

Comissió Executiva o Delegada

Nom	Càrrec	Tipologia
Sr. Salvador Gabarró i Serra	President	Executiu
Sr. Antonio Brufau i Niubó	Vicepresident	Dominical
Sr. Carlos Kinder Espinosa	Vocal	Dominical
Sr. Carlos Losada Morradán	Vocal	Independent
Sr. Demetrio Carceller Arce	Vocal	Dominical
Sr. Emiliano López Achurra	Vocal	Independent
Sr. Juan María Nin Génova	Vocal	Dominical
Sr. Rafael Villaseca i Marco	Vocal	Executiu

Comissió d'Auditoria i Control

Nom	Càrrec	Tipologia
Sr. Carlos Losada Morradán	President	Independent
Sr. Carlos Kinder Espinosa	Vocal	Dominical
Sr. Luís Suárez de Lezo Mantilla	Vocal	Dominical

Comissió de Nomenaments i Retribucions

Nom	Càrrec	Tipologia
Sr. Miguel Valls Maseda	President	Independent
Sr. Antonio Brufau i Niubó	Vocal	Dominical
Sr. Santiago Cobo Cobo	Vocal	Independent

B.2.2 Assenyali si corresponen al Comitè d'Auditoria les següents funcions:

Supervisar el procés d'elaboració i la integritat de la informació financera relativa a la societat i, si s'escau, al grup, revisant el compliment dels requisits normatius, la correcta delimitació del perímetre de consolidació i la correcta aplicació dels criteris comptables	Si
Revisar periòdicament els sistemes de control intern i gestió de riscos, perquè els principals riscos s'identifiquin, gestionin i donin a conèixer adequadament	Si

Vetllar per la independència i eficàcia de la funció d'auditoria interna; proposar la selecció, nomenament, reelecció i cessament del responsable del servei d'auditoria interna; proposar el pressupost d'aquest servei; rebre informació periòdica sobre les seves activitats, i verificar que l'alta direcció té en compte les conclusions i recomanacions dels seus informes	Sí
Establir i supervisar un mecanisme que permeti als empleats comunicar, de forma confidencial i, si es considera apropiat, anònima, les irregularitats de potencial transcendència, especialment financeres i comptables, que adverteixin el si de l'empresa	Sí
Elevat al Consell les propostes de selecció, nomenament, reelecció i substitució de l'auditor extern, així com les condicions de la seva contractació	Sí
Rebre regularment de l'auditor extern informació sobre el pla d'auditoria i els resultats de la seva execució, i verificar que l'alta direcció té en compte les seves recomanacions	Sí
Garantir la independència de l'auditor extern	Sí
En el cas de grups, afavorir que l'auditor del grup assumeixi la responsabilitat de les auditories de les empreses que l'integren	Sí

B.2.3 Realitzi una descripció de les regles d'organització i funcionament, així com les responsabilitats que tinguin atribuïdes cada una de les comissions del Consell.

Denominació comissió	Breu descripció
Comissió de Nomenaments i Retribucions	Comissió de Nomenaments i Retribucions (article 31 del Reglament del Consell). Funcions: La Comissió té funcions d'estudi i de proposta al Consell sobre les següents matèries: • Proposar els criteris de retribució dels consellers de la societat, així com vetllar per la transparència de les retribucions. • Proposar la política de remuneració dels directius del grup. • Proposar les directrius relatives al nomenament, selecció, carrera, promoció i acomiadament dels membres integrants del primer nivell de direcció, per tal d'assegurar que el grup disposa, en tot moment, del personal d'alta qualificació adequat per a la gestió de les seves activitats. • Revisar l'estructura i composició del Consell d'Administració, els criteris que hagin d'informar la renovació estatutària dels consellers, les aptituds necessàries dels candidats que hagin de cobrir cada vacant, el compliment dels requisits exigits per a cada categoria de consellers i el procés d'incorporació de nous membres, elevat al Consell els oportuns informes quan procedeixi. En la cobertura de noves vacants es vetllarà per tal que es facin servir processos de selecció que no impliquin cap filtre implícit que obstaculitzi la selecció de conselleres, incloent en les mateixes condicions, entre els potencials candidats, dones que reuneixin el perfil professional buscat. • Emetre informe sobre les transaccions que impliquin o puguin implicar conflictes d'interessos i particularment les transaccions amb parts vinculades que se sotmetin al Consell. • Emetre informe sobre els nomenaments i cessaments dels membres del primer nivell de direcció.

Organització i funcionament:

La Comissió de Nomenaments i Retribucions estarà constituïda per un mínim de tres i un màxim de cinc consellers, designats pel Consell d'Administració d'entre els consellers externs, tenint presents els seus coneixements i aptituds. Els seus membres cessaran quan ho facin en la seva condició de consellers, quan així ho acordi el Consell d'Administració o pel transcurs del termini de tres anys a partir del seu nomenament, podent ser reelegits.

D'entre els membres de la Comissió, el Consell d'Administració elegirà al president de la mateixa, qui no tindrà vot de qualitat. La secretaria de la Comissió correspondrà a la secretaria del Consell d'Administració.

La Comissió es reunirà totes les vegades que calgui per emetre els informes de la seva competència o quan ho consideri necessari el seu president o prèvia sol·licitud de dos dels seus membres i, almenys, quatre vegades l'any. Serà convocada pel president, amb una antelació mínima de dos dies a la data assenyalada per la reunió, excepte causa especial justificada. La convocatòria inclourà l'Ordre del Dia juntament amb la documentació rellevant per al millor desenvolupament de la sessió. Les reunions tindran lloc normalment en el domicili social.

Denominació comissió**Breu descripció**

Comissió Executiva o Delegada

Comissió Executiva (articles 50 i 51 dels Estatuts Socials i article 30 del Reglament del Consell):

1.1. Facultats.

El Consell d'Administració podrà designar en el seu si una o més Comissions Executives i nomenar un o diversos consellers delegats i delegar en ells, amb caràcter temporal o permanent, totes o part de les funcions, excepte aquelles que, legalment, o per acord de la Junta General, fossin de l'exclusiva competència d'aquesta, o indelegables del Consell.

Mitjançant acord del Consell d'Administració de 20 de febrer de 1992 es van delegar les següents facultats a la Comissió Executiva:

- Organitzar, dirigir, i inspeccionar tots els serveis i instal·lacions de la companyia.
- Nomenar, suspendre i separar els empleats i operaris de la companyia i fixar els sous, així com la garantia que hagin de donar als empleats que s'acordi que hagin de prestar.
- Assenyalar les remuneracions que s'hagin de satisfer per serveis extraordinaris.
- Verificar arqueigs dels fons de la societat.
- Rebre, dirigir i contestar requeriments i íntimes, i instar l'aixecament d'actes de tota mena.
- Lliurar, endossar, acceptar, cobrar i descomptar lletres de canvi i altres documents de gir, formular comptes de ressaca i requerir protestos per manca d'acceptació o pagament.

- Seguir, obrir i cancel·lar en el Banco de España, en qualsevol localitat, o en qualsevol altre banc, caixa d'estalvis o establiment, comptes corrents i de crèdit signant a l'efecte talons, xecs, ordres, pòlisses i altres documents; demanar i conformar o rebutjar extractes i saldos de comptes.
- Efectuar pagaments i cobraments per qualsevol títol i quantitat fins i tot fer efectius lliuraments de l'Estat o de les comunitats autònomes, província o municipi, signar rebuts i cartes de pagament.
- Retirar de les oficines de correus cartes, certificats, despatxos, paquets, girs i valors declarats i de les companyies ferroviàries, navilieres i de transport en general, duanes i agències, gèneres i efectes remesos, fer protestes i reclamacions, deixacions de compte i abandonament de mercaderies.
- Obrir, contestar i signar la correspondència i portar els llibres de comerç d'acord amb la llei.
- Contractar assegurances de tota mena, signant les pòlisses i documents corresponents i cobrant en el seu cas les indemnitzacions pertinents.
- Representar la societat en quites i esperes, suspensions de pagaments, concursos, fallides dels seus deutors, assistir a les juntes, nomenar síndics i administradors, acceptar o rebutjar les proposicions del deutor i portar tots els tràmits fins al terme del procediment.
- Comprar, vendre, arrendar, retreure, permutar pura o condicionalment, amb preu confessat, ajornat o pagat al comptat, tota classe de béns mobles i immobles, drets reals i personals, fer declaracions d'edificació i plantació, delimitacions, fitacions, agrupacions i segregacions i atorgar contractes de tota mena.
- Constituir, acceptar, modificar, adquirir, alienar, posposar i cancel·lar, total o parcialment, abans o després del seu venciment, s'hagi o no complert l'obligació assegurada, hipoteques, penyores, prohibicions, condicions i tota mena de limitacions o garanties, així com servituds i altres drets reals.
- Constituir, fusionar, transformar, dissoldre i liquidar tota mena de societats, associacions, agrupacions d'interès econòmic, agrupacions europees d'interès econòmic i unions temporals d'empreses, assistir o intervenir en tota classe de juntes, aportar a les companyies mercantils tota classe de béns, rebent en pagament les participacions, quotes, drets o accions que procedeixin i, en cas de dissolució, l'haver que correspongui.
- Prendre part en concursos i subhastes, fer propostes i acceptar adjudicacions.
- Comprar, vendre, bescanviar i pignorar valors i cobrar els seus interessos, dividendes i amortitzacions.
- Modificar, transferir, cancel·lar, retirar i constituir dipòsits d'efectiu o valors, provisionals o definitius.
- Concertar i disposar crèdits bancaris amb garantia personal o amb pignoració de valors, amb bancs, caixes d'estalvis i establiments de crèdit, fins i tot el Banco de España, signant les pòlisses i documents corresponents.
- Instar actes notariais de tota mena, promoure i seguir expedients de domini i alliberament de càrregues; demanar assentaments en registres de la propietat i mercantils.

- Comparèixer davant centres i organismes de l'Estat, de les comunitats autònomes, província o municipi, jutges, tribunals, magistratures, fiscalies, sindicats, delegacions, comitès, juntes, jurats i comissions i, en general, davant qualsevol persona física o jurídica, pública o privada, i en ells instar, seguir i acabar com a actor, demandat o en qualsevol altre concepte, tota classe d'expedients, judicis i procediments, civils, penals, administratius, contenciós-administratius, governatius, laborals i fiscals, de tots els graus, jurisdiccions i instàncies, elevant peticions i exercint accions i excepcions en qualsevol procediments, tràmits i recursos, fins i tot el de cassació i revisió i altres extraordinaris; prestar, quan es requereixi, la ratificació personal, absoldre posicions i confessió en judici, sota jurament decisor i indecisor.
- Nomenar apoderats i assignar les facultats pertinents, tant amb caràcter general com per a un acte o ocasió determinats, així com revocar els poders concedits en tot moment.

De la mateixa manera, el vigent article 5 del Reglament del Consell indica que els acords contemplats en els punts cinquè a vuitè, desè al tretzè i setzè del propi article 5 poden ser adoptats, indistintament, pel Consell d'Administració o la Comissió Executiva. Veure article 5 del Reglament del Consell.

Així mateix, l'article 30.4 del Reglament del Consell indica que serà competència específica de la Comissió Executiva el seguiment continu de la gestió del primer nivell de direcció de la companyia, així com qualsevol altra funció que li correspongui d'acord amb els estatuts o al present reglament o la que li assigni el Consell d'Administració.

1.2 Organització i funcionament:

- La Comissió Executiva estarà composta pel president del Consell d'Administració i per un màxim d'altres set consellers, pertanyents als grups previstos en l'article 3 del Reglament, en la mateixa proporció existent en el Consell d'Administració. La designació dels membres de la Comissió Executiva requerirà el vot favorable d'almenys dos terços dels membres del Consell amb nomenament vigent.
- Actuarà com a president de la Comissió Executiva el president del Consell d'Administració i exercirà la seva secretaria el secretari del Consell, que podrà ser assistit pel vicesecretari.
- La Comissió Executiva s'entendrà vàlidament constituïda quan concorrin a la reunió, presents o representats, la meitat més un dels seus components.
- Els membres de la Comissió Executiva cessaran quan ho facin en la seva condició de conseller o quan així ho acordi el Consell. Les vacants que es produeixin seran cobertes a la major brevetat pel Consell d'Administració.
- La Comissió Executiva celebrarà les seves sessions ordinàries almenys amb periodicitat mensual. El secretari aixecarà acta dels acords adoptats en la sessió, dels quals es donarà compte al següent ple del Consell d'Administració.
- En aquells casos en què, segons el parer del president o de la majoria dels membres de la Comissió Executiva, la importància de l'assumpte així ho aconsellés, els acords adoptats per la Comissió se sotmetran a ratificació del ple del Consell.

El mateix serà d'aplicació en relació amb aquells assumptes que el Consell hagués remès per al seu estudi a la Comissió Executiva reservant-se la decisió última sobre els mateixos.

En qualsevol altre cas, els acords adoptats per la Comissió Executiva seran vàlids i vinculants, sense necessitat de ratificació posterior pel ple del Consell.

- Seran d'aplicació a la Comissió Executiva, en la mesura que puguin ser-ho, les disposicions del reglament relatives al funcionament del Consell d'Administració.

Denominació comissió

Breu descripció

Comitè d'Auditoria

Comissió d'Auditoria i Control (articles 51 bis dels Estatuts Socials i 32 del Reglament del Consell).

Funcions:

Article 51 bis dels Estatuts Socials:

1. Informar en la Junta General d'Accionistes sobre les qüestions que hi plantegin els accionistes en matèries de la seva competència.
2. Proposar al Consell d'Administració, per a la submissió a la Junta General d'Accionistes, el nomenament dels auditors de comptes externs a què es refereix l'article 264 de la Llei de Societats de Capital.
3. Supervisar l'eficàcia de control intern de la societat, els serveis d'auditoria interna, si s'escau, i els sistemes de gestió de riscos, així com debatre amb els auditors de comptes o societats d'auditoria les debilitats significatives del Sistema de Control Intern detectades en el desenvolupament de l'auditoria.
4. Supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera regulada.
5. Establir les oportunes relacions amb els auditors de comptes o societats d'auditoria per rebre informació sobre aquelles qüestions que puguin posar en risc la independència d'aquests, per al seu examen pel Comitè, i qualsevol altra relacionada amb el procés de desenvolupament de la auditoria de comptes, així com aquelles altres comunicacions previstes en la legislació d'auditoria de comptes i en les normes d'auditoria. En tot cas, han de rebre anualment dels auditors de comptes o de societats d'auditoria la confirmació escrita de la seva independència enfront de l'entitat o entitats vinculades a la societat directament o indirectament, així com la informació dels serveis addicionals de qualsevol classe prestats a aquestes entitats pels esmentats auditors o societats, o per les persones o entitats vinculats a aquests, d'acord amb el que disposa la Llei 19/1988, de 12 de juliol, d'Auditoria de Comptes.
6. Emetre anualment, amb caràcter previ a l'emissió de l'informe d'auditoria de comptes, un informe en què s'expressarà una opinió sobre la independència dels auditors de comptes o societat auditora. Aquest informe s'ha de pronunciar, en tot cas, sobre la prestació dels serveis addicionals a què fa referència el punt anterior.
7. Qualsevol altra funció que li sigui encomanada pel Consell d'Administració amb caràcter general o particular.

El Comitè es reunirà amb la periodicitat que es determini i cada cop que el convoqui el president o ho sol·licitin dos dels seus membres, adoptant les seves decisions o recomanacions per majoria de vots.

Pel que fa al funcionament del Comitè d'Auditoria seran d'aplicació directa les regles que estableixi el Reglament del Consell d'Administració. A falta de previsió a l'efecte, s'aplicaran, en la mesura que ho permeti la seva naturalesa, les regles de funcionament del Consell d'Administració.

Organització i funcionament:

La Comissió d'Auditoria i Control estarà constituïda per un mínim de tres i un màxim de cinc consellers, designats pel Consell d'Administració d'entre els consellers externs, tenint en compte els coneixements i experiència en matèria de comptabilitat, auditoria i gestió de riscos. Els seus membres cessaran quan ho facin en la seva condició de consellers, quan així ho acordi el Consell d'Administració o pel transcurs del termini de tres anys a partir del seu nomenament, podent ser reelegits.

Al menys un dels membres de la Comissió tindrà la categoria d'independent.

El Consell d'Administració escollirà al president de la Comissió, qui no tindrà vot de qualitat i que haurà de ser substituït segons el previst en els Estatuts Socials (article 51 bis) i en la Llei, i podrà ser reelegit un cop transcorregut el termini d'un any des del seu cessament. La secretaria de la Comissió correspondrà a la Secretaria del Consell d'Administració.

La Comissió, convocada pel seu president, es reunirà, quan sigui necessari per l'emissió dels informes que li competeixen o quan ho consideri convenient el seu president o quan ho sol licitin dos dels seus membres i, almenys, quatre vegades l'any. La convocatòria inclourà l'Ordre del Dia juntament amb la documentació rellevant per a un millor desenvolupament de la sessió i haurà de ser feta amb una antelació mínima de dos dies, excepte causa especial justificada, per qualsevol mitjà escrit. Les reunions tindran lloc normalment en el domicili social. La Comissió podrà convidar a les reunions qualsevol directiu o empleat que consideri convenient."

Article 32 del Reglament del Consell:

"2. La Comissió té competència sobre les següents matèries:

- Informar en la Junta General d'Accionistes sobre les qüestions que hi plantegin els accionistes en matèries de la seva competència.
- Proposta al Consell d'Administració per a la submissió a la Junta General d'Accionistes del nomenament dels auditors de comptes externs a què es refereix l'article 264 de la Llei de Societats de Capital.
- Supervisió dels serveis d'auditoria interna, vetllant per la seva independència i proposant el nomenament, reelecció i cessament del seu responsable. Per a aquest efecte, el responsable de la funció d'auditoria interna li presentarà anualment el pla de treball, l'informarà de les incidències rellevants que es produeixin en el seu desenvolupament, i sotmetrà, al final de l'exercici, un informe sobre les seves activitats.
- Coneixement i supervisió del procés d'elaboració i presentació de la informació financera regulada, vetllant per la correcta aplicació dels principis comptables i per la inclusió de totes les societats que s'hagin d'incloure en el perímetre de consolidació.
- Coneixement i supervisió dels sistemes i la eficàcia del control intern i dels sistemes de gestió dels riscos de la societat, vetllant perquè aquests identifiquin els diferents tipus de risc que afronta la societat i les mesures previstes per mitigar-los i per abordar-los cas que es materialitzin en un dany efectiu. Debatre amb els auditors de comptes les debilitats significatives del Sistema de Control Intern detectades en el desenvolupament de l'auditoria.
- Elevar al Consell les propostes de selecció, nomenament, reelecció i substitució d'auditor extern, així com les condicions de la seva contractació.

- Relacions amb els auditors externs per rebre informació sobre aquelles qüestions que puguin posar en risc la seva independència i qualsevol altra relacionada amb el procés de desenvolupament de l'auditoria de comptes, així com aquelles altres comunicacions previstes en la legislació d'auditoria de comptes i en les normes d'auditoria.
- Seguiment del desenvolupament de l'auditoria anual.
- Servir de canal de comunicació entre el Consell d'Administració i els auditors i avaluar els resultats de cada auditoria. En tot cas, haurà de rebre anualment dels auditors de comptes de la societat la confirmació escrita de la seva independència enfront de l'entitat o entitats vinculades a aquesta directa o indirectament, així com la informació dels serveis addicionals de qualsevol classe prestats a aquestes entitats pels esmentats auditors, o per les persones o entitats vinculades a aquests d'acord amb el que disposa la Llei d'Auditoria de Comptes.
- Emetre anualment, amb caràcter previ a l'emissió de l'informe d'auditoria de comptes, un informe on s'expressarà una opinió sobre la independència dels auditors de comptes. Aquest informe s'ha de pronunciar, en tot cas, sobre la prestació dels serveis addicionals a què fa referència el punt anterior.
- Revisió de la informació sobre activitats i resultats de la companyia que s'elaborin periòdicament en compliment de les normes vigents en matèria borsària, assegurant que es formulen seguint els mateixos criteris comptables que els comptes anuals i vetllant per la transparència i exactitud de la informació.
- Adoptar les mesures que consideri convenientes en l'activitat d'auditoria, sistema de control financer interior i compliment de les normes legals en matèria d'informació als mercats i transparència i exactitud de la mateixa.
- Examinar el compliment del Reglament Intern de Conducta en els Mercats de Valors vigent en cada moment, del present Reglament i, en general, de les regles de govern de la societat i fer les propostes necessàries per a la seva millora.
- Informar durant els tres primers mesos de l'any, i sempre que ho demani el Consell d'Administració sobre el compliment del present Reglament.
- Establir i supervisar un mecanisme que permeti als empleats comunicar, de forma confidencial i, si es considera adequat, anònima, les irregularitats de potencial transcendència, especialment financeres i comptables, que adverteixin en el si de l'empresa."

B.2.4 Indiqui les facultats d'assessorament, consulta i, si s'escau, delegacions que tenen cadascuna de les comissions:

Denominació comissió	Breu descripció
Comissió de Nomenaments i Retribucions	Ja detallat en apartat B.2.3 d'aquest Informe
Comissió Executiva o Delegada	Ja detallat en apartat B.2.3 d'aquest Informe
Comitè d'Auditoria	Ja detallat en apartat B.2.3 d'aquest Informe

B.2.5 Indiqui, si s'escau, l'existència de regulació de les comissions del Consell, el lloc on estan disponibles per a la seva consulta, i les modificacions que s'hagin realitzat durant l'exercici. A la seva vegada, s'indicarà si de forma voluntària s'ha elaborat algun informe anual sobre les activitats de cada comissió.

Denominació comissió	Breu descripció
Comissió de Nomenaments i Retribucions	No s'han aprovat reglaments propis de les Comissions del Consell. El seu funcionament està regulat en el Reglament d'Organització i Funcionament del Consell d'Administració i les seves Comissions, que està disponible al lloc web de la companyia. Aquest reglament ha estat modificat l'any 2011. Aquesta Comissió ha aprovat un informe sobre la qualitat i eficiència del seu funcionament durant l'exercici 2011. Val a dir que el Reglament del Consell d'Administració es troba degudament inscrit en el Registre Mercantil de Barcelona.

Denominació comissió	Breu descripció
Comissió Executiva o Delegada	No s'han aprovat reglaments propis de les Comissions del Consell. El seu funcionament està regulat en el Reglament d'Organització i Funcionament del Consell d'Administració i les seves comissions, que està disponible al lloc web de la companyia. Aquest reglament ha estat modificat l'any 2011. Aquesta Comissió ha aprovat un informe sobre la qualitat i eficiència del seu funcionament durant l'exercici 2011. Val a dir que el Reglament del Consell d'Administració es troba degudament inscrit en el Registre Mercantil de Barcelona.

Denominació comissió	Breu descripció
Comitè d'Auditoria	No s'han aprovat reglaments propis de les Comissions del Consell. El seu funcionament està regulat en el Reglament d'Organització i Funcionament del Consell d'Administració i les seves comissions, que està disponible al lloc web de la companyia. Aquest reglament ha estat modificat l'any 2011. Aquesta Comissió ha aprovat un informe sobre la qualitat i eficiència del seu funcionament durant l'exercici 2011. Val a dir que el Reglament del Consell d'Administració es troba degudament inscrit en el Registre Mercantil de Barcelona. D'altra banda, la Comissió d'Auditoria i Control elabora un informe anual sobre les seves pròpies activitats, que és posat a disposició dels accionistes abans de la Junta General Ordinària anual i es publica al lloc web de la companyia.

B.2.6 Indiqui si la composició de la comissió executiva reflecteix la participació en el Consell dels diferents consellers en funció de la seva condició:

Sí No

C. Operacions vinculades

C.1 Assenyali si el Consell en ple s'ha reservat aprovar, previ informe favorable del Comitè d'Auditoria o qualsevol altre al que s'hagués encomanat la funció, les operacions que la societat realitzi amb consellers, amb accionistes significatius o representats al Consell, o amb persones a ells vinculades:

Sí No

C.2 Detalli les operacions rellevants que suposin una transferència de recursos o obligacions entre la societat o entitats del seu grup, i els accionistes significatius de la societat:

Nom o denominació social de l'accionista significatiu	Nom o denominació social de la societat o entitat del seu grup	Naturalesa de la relació	Tipus de l'operació	Import (milers d'euros)
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Arrendaments	353
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Dividends i altres beneficis distribuïts	97.755
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Venda de béns (finalitzats o en curs)	687.624
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Acords de finançament: crèdits i aportacions de capital (prestatarí)	9.918
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Recepció de serveis	69.586
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Compra de béns (finalitzats o en curs)	884.397
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Compra d'actius materials, intangibles i altres actius	3.340
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Venda d'actius materials, intangibles o altres actius	518
Repsol YPF, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Prestació de serveis	31.159
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Altres despeses	24.950
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Altres ingressos	760
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Ingressos financers	15.617
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Garanties i avals rebuts	112.500
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Dividends i altres beneficis distribuïts	118.885
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Contractes de gestió o col·laboració	1.010.004
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Despeses financeres	12.601
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Acords de finançament: crèdits i aportacions de capital (prestador)	1.040.631
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Acords de finançament: crèdits i aportacions de capital (prestatarí)	550.088
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Venda d'actius materials, intangibles o altres actius	623.570
Criteria CaixaHolding, S.A.U.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Arrendaments	590

C.3 Detalli les operacions rellevants que suposin una transferència de recursos o obligacions entre la societat o entitats del seu grup, i els administradors o directius de la societat:

–

C.4 Detalli les operacions rellevants realitzades per la societat amb altres societats pertanyents al mateix grup, sempre que no s'eliminin en el procés d'elaboració d'estats financers consolidats i no formin part del tràfic habitual de la societat pel que fa al seu objecte i condicions:

–

C.5 Indiqui si els membres del Consell d'Administració s'han trobat al llarg de l'exercici en alguna situació de conflictes d'interès, segons el que preveu l'article 127 ter de la LSA.

Sí No

Nom o denominació social del conseller

Descripció de la situació de conflicte d'interès

Sr. Antonio Brufau i Niubó Sr. Carlos Kinder Espinosa Sr. Demetrio Carceller Arce Sr. Enrique Alcántara-García Irazoqui Sr. Juan Rosell Lastortras Sr. Juan María Nin Génova Sr. Luis Suárez de Lezo Mantilla Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena	En les operacions amb parts vinculades que s'han sotmès a l'aprovació del Consell, després de l'informe favorable de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, s'han abstingut de votar, en cada cas, aquell o aquells consellers que representaven a la part vinculada implicada. Veure apartat C.2.
Sr. Narcís Serra i Serra	En les operacions amb parts vinculades que s'han sotmès a l'aprovació del Consell, després de l'informe favorable de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, s'han abstingut de votar, en cada cas, aquell o aquells consellers que representaven a la part vinculada implicada. Veure apartat C.2. i C.6.

C.6 Detalli els mecanismes establerts per detectar, determinar i resoldre els possibles conflictes d'interessos entre la societat i/o el seu grup, i els seus consellers, directius o accionistes significatius.

1. Consellers:

Els conflictes d'interès estan regulats en l'article 16 del Reglament del Consell d'Administració que conté, al respecte, les següents estipulacions:

- El conseller s'haurà d'abstenir d'intervenir en les deliberacions i de votar en els assumptes en els que es trobi directament o indirectament interessat i es plantegi un conflicte d'interès.
- Es considerarà que també hi ha interès del conseller quan l'assumpte afecti a un membre de la seva família, o una societat, entitat, o els seus respectius grups, no pertanyents al grup, en la qual exerceixi càrrecs o funcions de representació, direcció o assessorament, o tingui una participació significativa en el seu capital o hagi estat proposat per aquelles com a conseller dominical en Gas Natural Fenosa.

- Els consellers hauran de revelar al Consell les situacions personals, les dels seus familiars més propers i fins i tot de les societats controlades per ells relatives a participacions, càrrecs i activitats, pactes de sindicació i, en general, qualsevol fet, situació o vincle que pugui resultar rellevant per la seva lleial actuació com a administrador de la societat. Així mateix, els consellers dominicals han d'informar al Consell de qualsevol situació de conflicte d'interès entre la societat i l'accionista que va proposar el seu nomenament, o que pogués comprometre el seu deure de lleialtat.
- El conseller no podrà realitzar directament o indirectament transaccions professionals o comercials amb la companyia o societats del seu grup, llevat que informi anticipadament de la situació de conflicte d'interessos, i el Consell, previ informe de la Comissió de Nomenaments i Retribucions, aprovi la transacció. Tractant-se d'operacions ordinàries, n'hi haurà prou amb l'autorització genèrica de la línia d'operacions i de les seves condicions d'execució. En tot cas, les situacions de conflicte d'interessos en què es trobin els administradors de la societat seran objecte d'informació en l'Informe Anual de Govern Corporatiu.
- En la seva condició de representant lleial de la societat haurà d'informar a aquesta darrera de les accions de la mateixa, de les quals sigui titular, directament o a través de societats en les quals tingui una participació significativa, seguint el procediment i altres tràmits que s'estableixin sobre inversió en accions de Gas Natural SDG, S.A. i societats participades.
- Les votacions sobre les propostes de nomenament, reelecció o cessament de consellers seran secretes, i en elles, així com en les seves deliberacions, s'hauran d'abstenir d'intervenir els consellers afectats.
- El conseller haurà de notificar a la societat els canvis significatius en la seva situació professional i els que afectin el caràcter o condició en virtut hagués estat designat com a conseller.
- El conseller informará a la societat sobre qualsevol tipus de reclamació judicial, administrativa o sobre fets de qualsevol índole en els que es trobi implicat que, per la seva importància, poguessin incidir greument en la reputació de la societat. El Consell examinarà la qüestió i adoptarà les mesures adients en interès de la societat amb la urgència requerida.
- El Consell d'Administració procurarà evitar en tot moment que els consellers dominicals facin ús de la seva posició per obtenir avantatges patrimonials sense contrapartida adequada, en benefici de l'accionista que els va proposar per al càrrec.

2. Consellers i directius:

D'altra banda, el Codi Intern de Conducta en matèries relatives als Mercats de Valors de Gas Natural SDG, S.A. disposa, en el seu apartat 6, la informació que els consellers i directius de l'entitat han de facilitar en matèria de conflictes d'interessos:

"6.1. Les persones incloses en l'àmbit subjectiu del present Codi Intern de Conducta, estaran obligades a comunicar al secretari del Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A. sobre els possibles conflictes d'interès que puguin sorgir amb les relacions societàries en les quals tingui interès o amb la titularitat del seu patrimoni personal o familiar, o amb qualsevol altra causa que interfereixi en l'exercici de les activitats que són objecte d'aquesta norma.

En cas de dubtes sobre l'existència o no d'un conflicte d'interessos, les persones obligades han de consultar-ho al secretari del Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A., qui resoldrà per escrit. El secretari podrà elevar l'assumpte a la Comissió de Nomenaments i Retribucions, quan per la seva especial transcendència ho consideri convenient.

Les persones afectades per possibles conflictes d'interessos hauran de mantenir actualitzada la informació, donant compte de qualsevol modificació o cessament de les situacions prèviament comunicades.

6.2. Les persones afectades s'han d'abstenir de participar en l'adopció de qualsevol decisió que pugui quedar afectada pel conflicte d'interessos amb la societat..."

3. Accionistes significatius:

En relació a aquest apartat, l'article 16 in fine, del Reglament del Consell estableix:

"A tal efecte, tota transacció directa o indirecta entre la societat i un accionista significatiu s'haurà de sotmetre a l'aprovació del Consell d'Administració, previ dictamen de la Comissió de Nomenaments i Retribucions del Consell, que haurà de valorar des del punt de vista de la igualtat de tracte i de les condicions de mercat. Els consellers dominicals afectats s'hauran d'abstenir d'intervenir en les deliberacions i votacions del Consell. Tractant-se d'operacions ordinàries, es podrà atorgar una autorització genèrica de la línia d'operacions i de les seves condicions d'execució"

L'article 31 del Reglament del Consell contempla, entre les funcions encomanades a la Comissió de Nomenaments i Retribucions, la d'informar al Consell sobre les transaccions que impliquin o puguin implicar conflictes d'interessos i particularment les transaccions amb parts vinculades que se sotmetin al Consell.

Per últim, l'article 6.5 del referit reglament, imposa al Consell d'Administració l'obligació d'incloure en la Memòria Anual i en l'Informe Anual de Govern Corporatiu, informació sobre les transaccions realitzades amb accionistes significatius (volum global de les operacions i naturalesa de les més rellevants), a fi que els altres accionistes puguin conèixer el seu abast i importància.

Fins el 28 de novembre de 2011 també es considera accionista significatiu a Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa, en proposar un dels membres del Consell d'Administració. En aquesta data, el conseller designat per ella, va presentar la seva dimissió, que va ser ratificada pel Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A. el 16 de desembre de 2011.

Les operacions realitzades (en milers d'euros) amb Catalunya Banc, S.A., filial de Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa, són:

Catalunya Banc, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Despeses financeres	1.850
Catalunya Banc, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Altres despeses	274
Catalunya Banc, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Ingressos financers	433
Catalunya Banc, S.A.	Gas Natural SDG, S.A.	Comercial	Dividends i altres beneficis distribuïts	11.992

C.7 Cotitza més d'una societat del grup a Espanya?

Sí No

Identifiqui les societats filials que cotitzen:

–

D. Sistemes de control de riscos

D.1 Descripció general de la política de riscos de la societat i/o el seu grup, detallant i avaluant els riscos coberts pel sistema, juntament amb la justificació de l'adequació d'aquests sistemes al perfil de cada tipus de risc.

L'estratègia de Gas Natural Fenosa es basa en els principis bàsics de creixement, integració, rendibilitat i qualitat transmesos de forma reiterada als seus grups d'interès en els informes emesos recurrentment, tals com informes anuals, informes trimestrals de resultats i informes diversos de naturalesa estratègica.

Aquesta estratègia comprèn bàsicament els àmbits d'exploració i producció de reserves de gas, proveïment i transport de gas, comercialització majorista i minorista de gas i electricitat, generació elèctrica i distribució de gas i electricitat.

Tot això amb presència tant a Espanya com a diversos països d'Europa, Àfrica i Amèrica. Això situa a Gas Natural Fenosa en un context sotmès a factors de risc de diversa naturalesa inherents a la seva activitat.

La política general de riscos està orientada a la salvaguarda del patrimoni de Gas Natural Fenosa, concretada en els següents aspectes

- Expansió controlada de les activitats, garantint el compliment dels estàndards de qualitat.
- Creixement rendible dins de les pautes de risc establertes pels òrgans de govern.
- Agilitat de resposta davant els canvis de l'entorn.
- Alta professionalitat dels directius i de la resta de membres de l'organització.
- Dinamització dels processos de decisió.
- Flexibilitat de l'estructura organitzativa orientada als objectius.
- Estructura normativa orientada a garantir un adequat funcionament dels processos i subprocessos crítics per Gas Natural Fenosa, permetent garantir la seva eficiència, eficàcia i el control adequat dels riscos operacionals.

Gas Natural Fenosa entén que els riscos que han de ser gestionats en major mesura de forma proactiva són aquells que, atenent la seva severitat en cas de materialitzar-se, poden incidir negativament en el compliment del seu Pla Estratègic i/o en la seva solidesa financera, a curt, mig i llarg termini. Encara que Gas Natural Fenosa realitza amb prudència i diligència l'administració dels seus negocis, molts dels riscos esmentats són inherents a la gestió de les seves activitats, motiu pel qual en certes ocasions no estan dins del seu control, i no és factible preveure i/o evitar les seves conseqüències.

La dilatada experiència de Gas Natural Fenosa en l'enteniment i control de riscos, es concreta en una gestió dels mateixos sota un enfocament integrat. La gestió global del risc té com a objectiu principal garantir que els riscos més rellevants siguin correctament identificats, avaluats i gestionats per les diferents unitats de negoci. Tot això amb la finalitat d'assegurar que el nivell d'exposició al risc assumit per Gas Natural Fenosa en el desenvolupament dels seus negocis, sigui congruent amb el perfil global de risc objectiu. Aquest perfil de risc respon al nivell d'incertesa que necessàriament ha d'assumir per a la consecució dels objectius anuals i estratègics establerts pels seus òrgans de govern. El perfil de risc objectiu es plasma a través de diferents límits d'incertesa en funció de la categoria de risc rellevant, aprovats pels òrgans de govern pertinents.

El seguiment i avaluació de l'exposició al risc sota un enfocament integrat, permet funcionar com un suport a l'eficiència en la presa de decisions permetent optimitzar el binomi risc – rendibilitat i garantint en cada moment la consecució d'uns nivells de qualitat creditícia consistents amb el posicionament estratègic de Gas Natural Fenosa i compromesos amb els seus grups d'interès.

Mapa de Riscos Corporatiu de Gas Natural Fenosa

El procés d'identificació i avaluació dels riscos de Gas Natural Fenosa és governat a través del Mapa de Riscos Corporatiu. La confecció i actualització d'aquest mapa és responsabilitat de l'àrea Econòmico-Financera en estreta col·laboració amb l'àrea d'Auditoria Interna i les unitats de negoci.

Aquest és un instrument orientat a la identificació i avaluació de les principals categories de risc a les quals està afecta Gas Natural Fenosa, que de forma esquemàtica són:

a) Risc de negoci:

- a.1) Preu
- a.2) Volum
- a.3) Regulatori
- a.4) Estratègic

b) Risc financer:

- b.1) Tipus de canvi
- b.2) Tipus d'interès
- b.3) Liquiditat

c) Risc de crèdit:

- c.1) Minorista
- c.2) Majorista

d) Risc operacional:

- d.1) Legal/contractual
- d.2) Recursos humans
- d.3) Fraus
- d.4) Processos
- d.5) Sistemes d'informació

Amb la confecció del Mapa de Riscos es pretén analitzar la incidència de les diverses categories de risc dins de cada un dels processos/activitats bàsics de Gas Natural Fenosa. Per a això, es té en compte:

- a) Posició en risc: definició i característiques.
- b) Variables d'impacte.
- c) Severitat qualitativa i quantitativa en cas de materialització del risc.
- d) Probabilitat d'ocurrència.
- e) Controls i mecanismes de mitigació empleats i efectivitat d'aquests.

Una vegada definit aquest mapa, és posat en coneixement del Comitè de Riscos, del conseller delegat i de la Comissió d'Auditoria i Control, establint-se periòdicament les directrius bàsiques d'actuació en matèria de riscos orientades a mitigar l'exposició en aquelles activitats amb un risc residual amb major incidència per Gas Natural Fenosa.

Sistema Integral de Control i Gestió de Riscos

Gas Natural Fenosa té establert un Sistema Integral de Control i Gestió de Riscos que permet identificar, avaluar i controlar els riscos als quals està exposat. Els pilars bàsics sobre els quals descansa aquest sistema són:

- a) Definició de política general i perfil de risc.
- b) Dotació de recursos organitzatius.
- c) Polítiques, procediments i normativa interna d'índole diversa.
- d) Controls adequats i metodologies de mesura.
- e) Infraestructura tecnològica i sistemes d'informació.

Aquests pilars són calibrats a través d'un procés de millora contínua, sent el seu acompliment permanentment regulat de forma conjunta per les diferents comissions, òrgans de govern i direccions de Gas Natural Fenosa, així com per l'àrea d'Auditoria Interna.

En l'àmbit normatiu, destaca la Norma General de Riscos, l'objectiu principal de la qual és l'establiment dels principis generals i pautes de comportament per garantir d'adequada identificació, informació, avaluació i gestió de l'exposició al risc de Gas Natural Fenosa. La norma tracta d'assegurar que tota l'organització compregui i accepti la seva responsabilitat en la identificació, avaluació i gestió dels riscos. A tal efecte, es planteja una assignació de diferents responsables en la gestió, mesura, control i fixació de límits per a cadascuna de les categories de risc tipificades.

El principi fonamental en el qual es basa Gas Natural Fenosa per avaluar, mitigar o reduir els principals riscos existents, és el de raonable prudència empresarial en totes les seves actuacions, amb estricte i fidel compliment de la legalitat vigent.

Com a part integrant del Sistema Integral de Control i Gestió destaca, especialment, la contribució del Sistema de Mesura de Riscos. L'objectiu del mateix és quantificar en base recurrent i probabilística quina és la posició de risc assumida globalment i per part de cadascun dels negocis rellevants, davant factors de risc relacionats amb la fluctuació dels preus de mercat.

D.2 Indiqui si s'han materialitzat durant l'exercici, algun dels diferents tipus de risc (operatius, tecnològics, financers, legals, reputacionals, fiscals, etc.) que afectin a la societat i/o el seu grup:

Sí No

En cas afirmatiu, indiqui les circumstàncies que els han motivat i si han funcionat els sistemes de control establerts.

Risc materialitzat en l'exercici	Circumstàncies que l'han motivat	Funcionament dels sistemes de control
Els riscos han evolucionat sense impactes significatius en els comptes anuals consolidats.	Totes les circumstàncies que han incidit en la materialització dels riscos, responen a casuístiques exògenes, inherents a les activitats desenvolupades per Gas Natural Fenosa.	Els sistemes de control intern han funcionat de manera adequada.

D.3 Indiqui si hi ha alguna comissió o un altre òrgan de govern encarregat d'establir i supervisar aquests dispositius de control:

Sí No

En cas afirmatiu detalli quines són les seves funcions.

Nom de la comissió o òrgan	Descripció de funcions
Àrea d'Auditoria Interna	La missió principal de l'àrea d'Auditoria Interna és la de garantir la supervisió i avaluació contínua de l'eficàcia del Sistema de Control Intern en tots els àmbits del grup, aportant un enfocament sistemàtic i rigorós per al seguiment i millora dels processos i per l'avaluació dels riscos i controls operacionals associats als mateixos. Tot això orientat al compliment dels objectius estratègics del grup, així com a l'assistència a la Comissió d'Auditoria i Control i al primer nivell de direcció de Gas Natural Fenosa en el compliment de les seves funcions en matèria de gestió, control i govern corporatiu. Amb aquesta finalitat, l'àrea d'Auditoria Interna, en dependència de la Comissió d'Auditoria i Control, i reportant al seu torn al president i conseller delegat de Gas Natural Fenosa, elabora i executa el Pla Estratègic d'Auditoria de Processos i els Plans d'Auditoria Interna Anual, d'acord amb una metodologia de valoració dels riscos operacionals alineada amb les millors pràctiques de govern corporatiu basada en el Marc Conceptual de l'Informe COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) i prenent com a punt de partida la tipologia dels riscos definits al Mapa de Riscos Corporatiu de Gas Natural Fenosa. D'acord amb la esmentada metodologia, els riscos operacionals associats als processos són prioritzats valorant la seva incidència, importància relativa i grau de control. En funció dels resultats obtinguts en l'avaluació esmentada, es dissenya un pla d'acció orientat a implantar les mesures correctives que permetin mitigar els riscos residuals identificats amb un impacte potencial superior al risc tolerable o acceptat establert. Finalment, cal assenyalar que les funcions i activitats de l'àrea d'Auditoria Interna queden detallades en l'Informe Anual d'Activitats de la Comissió d'Auditoria i Control.

**Nom de la comissió
o òrgan**
Descripció de funcions

Àrea de Recursos

Té com a responsabilitat gestionar de manera integrada serveis comuns en matèries tan rellevants com Sistemes d'Informació, Compres, Enginyeria i Tecnologia, Qualitat, Seguretat, Salut i Medi Ambient. El paper exercit per aquestes unitats és fonamental en la gestió i mitigació de riscos de naturalesa operacional. En concret:

La unitat de Sistemes d'Informació es responsabilitza de la gestió integral dels sistemes d'informació a nivell grup, definint l'estratègia i planificació tecnològica, assegurant les condicions de qualitat de servei, cost i seguretat requerides pel grup. Destaca especialment la unitat de Govern de Sistemes d'Informació, responsable de la definició i seguiment dels paràmetres de govern dels sistemes d'informació, així com del llançament, implantació i seguiment de la normalització del model de sistemes d'informació en l'àmbit del grup.

La unitat de Compres es responsabilitza de la definició, planificació i implantació de les polítiques de compres de béns i serveis. També és responsable la gestió, licitació, adjudicació i contractació de proveïdors, responsabilitzant-se de la seva homologació així com de la certificació d'equips i materials.

La unitat de Tecnologia i Enginyeria es responsabilitza del desenvolupament i implantació de solucions tecnològiques que millorin l'eficiència, qualitat i seguretat dels processos del grup.

La unitat de Qualitat, Seguretat, Salut, Medi Ambient i Serveis Generals és responsable de la planificació i gestió de la qualitat, seguretat, protecció de la salut i el medi ambient. Així mateix, també gestiona la seguretat industrial, patrimonial i personal.

**Nom de la comissió
o òrgan**
Descripció de funcions

Àrea Econòmico-Financera

L'àrea Econòmico-Financera assumeix les responsabilitats globals sobre els riscos, finances, fiscalitat, comptabilitat i administració, així com el control de gestió i les relacions amb inversors. La unitat de Riscos és responsable de la determinació conceptual del risc inherent als negocis del grup, així com de l'avaluació del perfil de risc global del grup i del seu seguiment. Desenvolupa la normativa, política i eines per a la gestió i seguiment del risc, així com la proposta de nivells d'autorització, responsabilitats i límits d'operacions. També és responsable de l'avaluació dels riscos potencials de danys materials, responsabilitat civil i pèrdues de benefici, així com de la contractació i administració de les assegurances industrials i de la flota de vehicles. Addicionalment, realitza la gestió dels sinistres.

La unitat de Finances és responsable de realitzar la gestió financera del grup a curt, mig i llarg termini, així com de proposar la política financera del grup en termes de distribució de resultats, nivells de palanquejament, criteris financers sobre tipus d'interès i estructura financera de societats.

**Nom de la comissió
o òrgan****Descripció de funcions**

Àrea de Planificació
Energètica

A través de la unitat de Balanç es responsabilitza de consolidar el balanç energètic integrat del grup i proposar senyals per a la millor assignació de l'energia.

**Nom de la comissió
o òrgan****Descripció de funcions**

Àrea de Serveis Jurídics

L'àrea de Serveis Jurídics és responsable d'assessorar en els aspectes legals i gestiona els assumptes de naturalesa civil, penal i administrativa en els diferents àmbits del grup. Destaca especialment la unitat de *Compliance*, responsable de vetllar per la normativa legal que resulta d'aplicació al grup, així com de promoure el bon govern corporatiu. En aquest sentit, la unitat d'Assumptes de Govern Corporatiu, adscrita a *Compliance*, es responsabilitza de definir els aspectes bàsics de govern corporatiu en l'àmbit del grup, així como de col·laborar en l'elaboració de la normativa interna que ha de recollir aquests aspectes i garantir el compliment de les normes de govern corporatiu.

**Nom de la comissió
o òrgan****Descripció de funcions**

Comissió d'Auditoria
i Control

Les competències de la Comissió d'Auditoria i Control estan establertes en els Estatuts Socials de la societat i el Reglament del Consell d'Administració. Entre aquestes es troben les funcions d'estudi, informe, suport i proposta al Consell d'Administració en les seves tasques de vigilància, mitjançant la revisió periòdica del compliment del procés d'elaboració de la informació econòmica financera, del procés d'identificació i avaluació de riscos inclosos en el Mapa de Riscos Corporatiu, del Sistema de Control Intern i Normatiu de la societat (normes, lleis, polítiques, codis, procediments comptables i de control intern, etc.), del procés d'auditoria de comptes i independència de l'auditor extern i del compliment de les polítiques establertes en matèria de govern corporatiu. La Comissió també té assignada la competència d'establir i supervisar un mecanisme que permeti als empleats comunicar, de forma confidencial i, si es considera apropiat, anònima, les irregularitats de potencial transcendència, especialment financeres i comptables, que adverteixin en el si de la empresa.

En l'Informe Anual d'Activitats de la Comissió d'Auditoria i Control s'estableixen, entre altres, les principals activitats de la Comissió durant l'exercici 2011 relacionades amb la revisió dels sistemes de control intern i gestió de riscos de Gas Natural Fenosa.

Les funcions i activitats realitzades per la Comissió d'Auditoria i Control de Gas Natural SDG, S.A. donen compliment a les exigències legals introduïdes per la Llei 12/2010, per la qual es modifica la Llei 19/1988, de 12 de juliol, d'Auditoria de Comptes, la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors, i el text refós de la Llei de Societats Anònimes, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1564/1989, de 22 de desembre, així com a les exigències legals introduïdes pel Reial Decret Legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Societats de Capital.

Així mateix, les funcions i activitats de la Comissió compleixen amb les recomanacions de bon govern corporatiu publicades per la Comissió Nacional del Mercat de Valors, recollides en el Codi Unificat de Bon Govern Corporatiu de les Societats Cotitzades, de 19 de maig de 2006, aprovat el 22 maig 2006 (Codi Conthe) i en el document publicat al juny de 2010 sobre els Sistemes de Control Intern sobre la Informació Financera (d'ara endavant, SCIF) en les societats cotitzades.

**Nom de la comissió
o òrgan**
Descripció de funcions

Comissió Executiva

La Comissió Executiva, en la seva condició d'òrgan delegat del Consell d'Administració, obtenint així mateix en cada cas els informes i assessoraments necessaris, examina i autoritza totes les operacions importants que, bé per la seva habitual concurrència a la companyia o bé per la seva quantia econòmica, no autoritza el Consell. La Comissió Executiva informa habitualment al Consell sobre les decisions adoptades instant, quan s'escau, la seva ratificació o aprovació pel màxim òrgan de govern.

La Comissió Executiva és, també, l'encarregada de proposar al Consell d'Administració el Pla Estratègic, els objectius del grup i el pressupost anual.

**Nom de la comissió
o òrgan**
Descripció de funcions

Comitè de Qualitat

Els seus objectius principals són els de proposar el Pla Estratègic de Qualitat per a la seva aprovació per part de l'alta direcció i, es responsabilitza de coordinar i impulsar la implantació del que estableix dit pla en cadascuna de les unitats organitzatives afectades, corresponent a aquestes la responsabilitat final de la implantació. Així mateix, a través de la unitat de Qualitat, Seguretat, Salut i Medi Ambient i Serveis Generals informa sobre l'evolució de les mesures realitzades de forma recurrent i sistemàtica del grau de satisfacció dels clients de Gas Natural Fenosa i de l'alineació entre els objectius de qualitat i els riscos de negoci intrínsecs.

**Nom de la comissió
o òrgan**
Descripció de funcions

Comitè de Direcció

El Comitè de Direcció, format pels primers executius de la companyia, concretament pel conseller delegat, els directors generals i els restants directors que conformen l'alta direcció, segons és de veure en el quadre de l'apartat B.1.9. anterior, és l'òrgan que porta a terme la coordinació de les àrees de negoci i corporatives. Entre les seves funcions principals estan les d'estudiar i proposar els objectius, el pla estratègic i el pressupost anual, així com elevar als màxims òrgans de govern les propostes de les actuacions que puguin afectar a la consecució del Pla Estratègic de la companyia.

Així mateix, tots els membres del Comitè de Direcció participen en la confecció del Mapa de Riscos Corporatiu, a través de reunions de treball en les que aporten la seva visió sobre les principals incerteses i eventuais efectes en els negocis.

**Nom de la comissió
o òrgan**
Descripció de funcions
Comitè de Protecció
de Dades

El seu objectiu és el de promoure, coordinar i impulsar la implantació de les mesures organitzatives i tècniques en totes les societats del grup, que garanteixin la seguretat i confidencialitat de les dades de caràcter personal proporcionades per clients, proveïdors i empleats, complint al seu torn amb que estableix la Llei Orgànica de Protecció de Dades de Caràcter Personal i el seu Reglament de Seguretat i assegurant la cobertura dels riscos inherents al seu àmbit d'actuació.

**Nom de la comissió
o òrgan****Descripció de funcions**

Comitè de Regulació

El seu objectiu és la definició del desenvolupament de l'estratègia integrada de regulació de Gas Natural Fenosa, garantint que la incertesa associada a l'àmbit regulatori és gestionada adequadament.

**Nom de la comissió
o òrgan****Descripció de funcions**

Comitè de Riscos

Té la missió de vetllar per la correcta determinació i revisió del perfil de risc objectiu de Gas Natural Fenosa, assegurant que tota l'organització compregui i accepti la seva responsabilitat en la identificació, avaluació i gestió dels riscos més rellevants.

L'esmentat comitè compta com a membres permanents amb l'àrea Econòmico-Financera, l'àrea de Planificació Energètica, l'àrea de Negocis Majoristes d'Energia, l'àrea de Negocis Minoristes d'Energia i l'àrea d'Auditoria Interna. Addicionalment, com a membres no permanents per al tractament de casuístiques concretes, són susceptibles de participar en el comitè la resta de membres del Comitè de Direcció. L'aplicació de l'estratègia en gestió de riscos dissenyada per part del comitè es porta a terme per part del Subcomitè de Riscos.

**Nom de la comissió
o òrgan****Descripció de funcions**

Conseller delegat

El conseller delegat autoritza aquelles operacions que, pel seu import econòmic o naturalesa, es troben directament sotmeses a la seva competència i li han estat proposades pels directors de la companyia, amb els informes necessaris. En el cas que aquestes operacions superin els límits preestablerts, són sotmeses pel conseller delegat a la Comissió Executiva o al Consell d'Administració, segons correspongui.

El conseller delegat, com a funció primordial i principal, té al seu càrrec l'execució i instrumentació dels acords adoptats pel Consell d'Administració i la Comissió Executiva, podent apoderar per això als directius de la companyia que en cada cas resultin més adequats, atenent a la naturalesa i importància de l'assumpte.

Així mateix, és destacable la participació del conseller delegat en la discussió de les conclusions més rellevants del Mapa de Riscos Corporatiu. Aquestes conclusions permeten complementar i contextualitzar la presa de decisions en termes del risc assumit per Gas Natural Fenosa.

**Nom de la comissió
o òrgan****Descripció de funcions**

Consell d'Administració

Gas Natural Fenosa ve practicant una política empresarial en què l'anàlisi i la gestió dels riscos constitueixen un punt nuclear en els processos de presa de decisió. Els sistemes de control establerts en la gestió de riscos s'articulen al voltant dels següents nivells:

Consell d'Administració:

Correspon al Consell d'Administració la realització de tots aquells actes que resultin necessaris per al compliment de l'objecte social previst als Estatuts. El criteri que ha de prevaldre en tot moment és la maximització de manera sostinguda del valor de l'empresa. Per aquest motiu i amb aquesta finalitat serà de la seva competència la determinació de les orientacions estratègiques i els objectius econòmics de Gas Natural Fenosa, la supervisió i verificació del compliment de l'estratègia i objectius per part del primer nivell de direcció, respectant l'objecte i interès social. Tot això assegurant la viabilitat futura de Gas Natural Fenosa i la seva competitivitat quedant el desenvolupament de l'activitat empresarial expressament sotmès al seu control.

En el desenvolupament de les seves funcions el Consell d'Administració establirà aquells sistemes de supervisió que siguin necessaris per garantir el control de les decisions dels seus membres.

Per tal de dur a terme les funcions comentades anteriorment, el Consell d'Administració compta amb les següents facultats, especialment rellevants en l'àmbit del control i la gestió dels riscos.

Aprovació del Pla Estratègic de Gas Natural Fenosa, dels pressupostos anuals, del Pla de Finançament Anual i de la política d'inversions i finançament.

Aprovació de la política de control i gestió de riscos i seguiment periòdic dels indicadors i sistemes de control intern.

Aprovació de les polítiques de govern corporatiu i de responsabilitat social corporativa.

Aprovació de la política en matèria de dividends i d'autocartera.

**Nom de la comissió
o òrgan**
Descripció de funcions

Secretaria del Consell
d'Administració

En virtut de l'article 26 del Reglament del Consell d'Administració, correspon a la Secretaria del Consell, a través del secretari o, si s'escau, vicesecretari, auxiliar al president en les seves tasques, promovent el bon funcionament del Consell, ocupant-se, molt especialment, de prestar als consellers l'assessorament i la informació necessàries, de conservar la documentació social, així com de reflectir degudament en els llibres d'actes el desenvolupament de les sessions i de donar fe dels acords dels òrgans de govern de la societat.

La Secretaria del Consell tindrà cura en tot moment de la legalitat formal i material de les actuacions del Consell i de la resta de comissions, garantint que els seus procediments i regles de govern siguin regularment revisats, minimitzant en conseqüència els riscos societaris existents.

D.4 Identificació i descripció dels processos de compliment de les diferents regulacions que afecten la seva societat i/o al seu grup.

Les activitats de Gas Natural Fenosa es veuen condicionades de forma significativa per la incidència de les diverses regulacions rellevants relacionades amb l'activitat gasista, elèctrica i d'índole mediambiental en tots els països on opera Gas Natural Fenosa. Amb l'objecte de garantir el compliment d'aquestes regulacions, hi ha una assignació de responsabilitats oportuna dins de cadascuna de les unitats de negoci, orientada a garantir l'observació i compliment dels aspectes regulatoris rellevants. Addicionalment, i tal com s'ha descrit en l'apartat D.3, el Comitè de Regulació, recolzant-se especialment en matèria mediambiental, en l'àrea de Recursos a través de la unitat de Qualitat, Seguretat, Salut i Medi Ambient i Serveis Generals, s'encarrega de controlar amb visió global i integradora el compliment de les exigències d'índole regulatòria, tractant d'evitar l'assumpció de riscos en aquest àmbit. Finalment, reiterar la funció de serveis jurídics, en particular a través de la unitat de *Compliance*, com a responsable i supervisora del compliment de la normativa legal d'aplicació al grup.

E. Junta General

E.1 Indiqui i, si s'escau, detalli si hi ha diferències amb el règim de mínims previst a la Llei de Societats Anònimes (LSA) respecte al quòrum de constitució de la Junta General.

Sí No

	% de quòrum diferent a allò establert a l'art. 193 LSA per als supòsits generals	% de quòrum diferent a allò establert a l'art. 194 LSA per als supòsits especials de l'art. 194
Quòrum exigít en 1a convocatòria	0	0
Quòrum exigít en 2a convocatòria	0	0

E.2 Indiqui, i si s'escau, detalli si hi ha diferències amb el règim previst a la Llei de Societats Anònimes (LSA) per al règim de presa d'acords socials:

Sí No

Descrigui en què es diferencia del règim previst a la LSA.

-

E.3 Relacioni els drets dels accionistes en relació amb les juntes generals, que siguin diferents als establerts a la LSA.

Els drets dels accionistes en relació amb la Junta General són els que estableix la Llei de Societats de Capital i la resta de normativa legal aplicable:

- Dret d'informació.
- Dret d'assistència.
- Dret de representació.
- Dret de vot.

En relació al dret d'assistència, podran assistir a la Junta General els accionistes que, de manera individualitzada o conjuntament amb d'altres accionistes, siguin titulars de 100 accions, sempre que constin inscrites al corresponent registre comptable amb cinc dies d'antelació a la seva celebració i es proveeixin, en la forma prevista a la convocatòria, de la corresponent targeta d'assistència acreditativa del compliment dels esmentats requisits que s'expedirà amb caràcter nominatiu per part de les entitats a les quals legalment correspongui (article 33 dels Estatuts Socials).

E.4 Indiqui, si s'escau, les mesures preses per fomentar la participació dels accionistes a les juntes generals.

La mesura adoptada més destacable és l'aprovació per la mateixa Junta del seu reglament, ja que, com s'indica en la seva introducció, aquest reglament constitueix una referència obligada per a la millor informació dels accionistes sobre el contingut dels acords a adoptar i per a la seva activa participació en les reunions de les Juntes Generals.

El reglament va ser aprovat per la Junta General Ordinària celebrada el 14 d'abril de 2004, modificat el juny de 2006 i, posteriorment, l'abril de 2011.

Cal destacar que, tant als exercicis 2007 com 2008, es va habilitar el vot electrònic al lloc web de la companyia, amb la voluntat d'assolir el major grau de compliment possible dels postulats de govern corporatiu. No obstant això, a causa de l'apreciable desproporció entre la utilització efectiva de l'eina (5 accionistes el 2007 i 7 accionistes el 2008) i el cost econòmic que va suposar la seva implantació, tant en l'exercici de 2009, com en el de 2010 i en el de 2011, no es va habilitar. En conclusió, en l'actualitat, la minsa utilització del vot electrònic no justifica el cost econòmic que suposa la seva implantació.

Si en un futur, canviessin les circumstàncies, s'analitzarà la conveniència de la seva reposició.

Des de la data de la publicació de la convocatòria de la Junta General, la societat donarà a conèixer, a través del seu lloc web, el text de totes les propostes d'acords formulats pel Consell d'Administració en relació amb els punts de l'ordre del dia, a no ser que, tractant-se de propostes per a les quals legal o estatutàriament no se'n exigeixi l'exhibició als accionistes des de la data de la convocatòria, el Consell d'Administració consideri que hi concorre causa justificada per no fer-ho.

Així mateix, des de la data de l'anunci de la convocatòria, s'incorporarà al lloc web de la societat, a més, tota aquella informació que es consideri convenient per facilitar l'assistència dels accionistes a la Junta i la seva activa participació, incloent-hi:

- Informació sobre el lloc de celebració de la Junta, descrivint si s'escau la forma d'accés a la sala habilitada a tal efecte.
- Model de targeta d'assistència i del document de delegació de vot, amb indicació del procediment per a l'obtenció dels originals.
- D'estar disponible, descripció dels sistemes de delegació o de votació electrònica que puguin ser emprats.
- Informació, si s'escau, sobre sistemes o procediments que facilitin el seguiment de la Junta (traducció simultània o difusió a través de mitjans audiovisuals).

Així mateix, des de la data de la publicació de la convocatòria de la Junta General, s'habilitarà un fòrum electrònic d'accionistes al qual podran accedir tant els accionistes individuals com les associacions voluntàries que es puguin constituir, amb la finalitat de facilitar la comunicació entre els mateixos amb caràcter previ a la celebració de la Junta General. En aquest fòrum es poden publicar:

- Propostes que pretenguin presentar com a complement a l'ordre del dia anunciat en la convocatòria.
- Sol·licituds d'adhesió a aquestes propostes.
- Iniciatives per assolir el percentatge suficient per exercir un dret de minoria previst a la llei.
- Ofertes o peticions de representació voluntària.

A més, els accionistes podran demanar per escrit al Consell d'Administració, amb anterioritat a la Junta General, els informes o aclariments que creguin necessaris sobre els assumptes compresos a l'ordre del dia. El Consell d'Administració, excepte en els supòsits especialment previstos (perjudici per als interessos socials, assumptes no compresos en l'ordre del dia, informació irrellevant o quan així resulti de disposicions legals o reglamentàries) està obligat a proporcionar aquesta informació.

Durant la celebració de la Junta, el president convidarà als accionistes que desitgin intervenir perquè s'identifiquin davant del secretari de la mesa. Exposats els informes que la presidència consideri oportuns i, en qualsevol cas, abans de la votació sobre els assumptes inclosos a l'Ordre del Dia, s'obrirà el torn d'intervenció dels accionistes. Durant el torn d'intervencions, els accionistes podran sol·licitar verbalment els informes o aclariments que creguin escaients sobre els assumptes de l'ordre del dia. Els administradors, llevat dels supòsits esmentats en el paràgraf anterior, o quan la informació sol·licitada no es trobi disponible durant el propi acte de la Junta, estan obligats a facilitar la informació demanada. Aquesta informació serà proporcionada per part del president o, si s'escau, i per indicació seva, pel president de la Comissió d'Auditoria i Control, o d'una, altra comissió del Consell que sigui competent per raó de la matèria, el secretari, un administrador o, si fos convenient, qualsevol treballador o expert en la matèria.

E.5 Indiqui si el càrrec de president de la Junta General coincideix amb el càrrec de president del Consell d'Administració. Detalli, si s'escau, quines mesures es prenen per a garantir la independència i bon funcionament de la Junta General:

Sí No

Detalli les mesures

El Reglament de la Junta General, que conté un conjunt detallat de mesures per garantir la independència i bon funcionament de l'assemblea, es pot consultar al lloc web de la societat.

Les mesures preses més significatives són les següents:

- Es publiquen major nombre d'anuncis de les Juntes Generals (ordinàries i extraordinàries) dels requerits legalment.
- S'emeten targetes d'assistència per facilitar el vot dels accionistes.
- Poden assistir a la Junta General els accionistes que, de manera individualitzada o conjuntament amb d'altres, siguin titulars d'un mínim de 100 accions, sempre que les tinguin inscrites en el corresponent registre comptable amb cinc dies d'antelació a la seva celebració i es proveeixin, en la forma prevista en la convocatòria, de la corresponent targeta d'assistència acreditativa del compliment dels esmentats requisits, que s'expedirà amb caràcter nominatiu per les entitats a les que legalment correspongui.
- Amb caràcter general, es facilita l'accés dels mitjans de comunicació a la Junta, a fi de donar a conèixer públicament el desenvolupament de la reunió i els acords adoptats.
- Així mateix, es disposa l'enregistrament audiovisual de la Junta per la seva posterior difusió.
- Per garantir la seguretat dels assistents i el bon ordre en el desenvolupament de la Junta General, s'adopten les mesures de vigilància, protecció i sistemes de control d'accés que resultin més adients.
- Amb caràcter general, es disposarà també dels mitjans necessaris per a la traducció simultània de les intervencions a la Junta.

- Amb caràcter previ a la celebració de la Junta i després de la publicació de la seva convocatòria, els accionistes que representin, almenys, el cinc per cent del capital social, poden demanar que es publiqui un complement a la convocatòria de la Junta incloent un o més punts en l'ordre del dia. L'exercici d'aquest dret s'ha de fer mitjançant notificació fefaent que haurà de rebre al domicili social dins dels cinc dies següents a la publicació de la convocatòria.
- Els accionistes tenen dret a intervenir a la Junta General demanant en les seves intervencions les informacions i aclariments que creguin necessaris i el president de la Junta, en exercici de les seves facultats d'ordenació del seu desenvolupament, i sense perjudici d'altres actuacions:
 - I) Podrà demanar als intervinents que aclareixin qüestions que no hagin estat compreses o que no hagin quedat prou explicades durant la intervenció.
 - II) Podrà cridar a l'ordre els accionistes intervinents per tal que circumscriuïn la seva intervenció als assumptes propis de la Junta i s'abstinguin de fer manifestacions improcedents o d'exercitar d'una manera abusiva o obstruccionista el seu dret.
 - III) Podrà anunciar als intervinents que és a punt d'acabar el temps de la seva intervenció per tal que puguin ajustar el seu discurs i, si persisteixen en les conductes descrites a l'epígraf anterior, podrà retirar-los l'ús de la paraula; i
 - IV) Si considerés que la seva intervenció altera o pot alterar el normal desenvolupament de la reunió, els podrà cominar per tal que abandonin el local i, si s'escau, prendre les mesures necessàries per al compliment d'aquesta previsió.
- Cal destacar que, sense perjudici de la possibilitat de formular un complement a la convocatòria acord amb l'article 176 LSC i propostes d'acords a l'empara de l'article 168 LSC amb anterioritat a la convocatòria de la Junta General, els accionistes poden, durant el torn d'intervencions, formular propostes d'acords a la Junta General sobre extrems de l'ordre del dia que legalment no requereixin la seva posada a disposició dels accionistes en el moment de la convocatòria i sobre aquells assumptes en relació als que la Junta pugui deliberar sense estar inclosos en l'ordre del dia.

E.6 Indiqui, si s'escau, les modificacions introduïdes durant l'exercici en el reglament de la Junta General.

En l'exercici 2011, s'han modificat els següents articles del Reglament de la Junta General:

"Article 2.- Apartat V Competències de la Junta General d'Accionistes.

V. Autoritzar el Consell d'Administració per augmentar el capital social, d'acord amb el que preveu l'article 297.1b) de la Llei de Societats de Capital.

Apartat 1 de l'Article 12.- Celebració de la Junta General.

La Junta General quedarà vàlidament constituïda en primera convocatòria sempre que hi concorrin, presents o representats, accionistes titulars del percentatge mínim de capital subscrit amb dret a vot que, en cada cas, correspongui d'acord amb la Llei de Societats de Capital o als Estatuts Socials. Si no concorre quòrum suficient, la Junta General se celebrarà en segona convocatòria.

Article 19. Propostes

Sense perjudici de la possibilitat de formular propostes d'acords a l'empara del que preveu l'article 168 de la Llei de Societats de Capital amb anterioritat a la convocatòria de la Junta General i del que preveu l'article 172 de l'esmentat text legal, els accionistes podran, durant el

torn d'intervencions, formular propostes d'acords a la Junta General sobre qualsevol extrem de l'ordre del dia que legalment no requereixi la seva posada a disposició dels accionistes en el moment de la convocatòria i sobre aquells assumptes en relació amb els quals la Junta pugui deliberar sense estar inclosos en l'ordre del dia.

Article 4.1. Paràgraf 2n.- Convocatòria de la Junta General.

Així mateix, el Consell d'Administració convocarà la Junta General Extraordinària sempre que ho estimi convenient per als interessos socials. Obligatòriament, ha de convocar-la quan ho sol·licitin accionistes que siguin titulars d'almenys un cinc per cent del capital social, expressant en la sol·licitud els assumptes que s'hagin de tractar a la Junta. En aquest cas, la Junta General Extraordinària d'Accionistes haurà de ser convocada perquè se celebri dins del termini legal. Els administradors han de confeccionar l'ordre del dia, incloent necessàriament els assumptes que hagin estat objecte de sol·licitud.

Article 6.- Informació disponible desde la data de la convocatòria.

1. Des de la data de la publicació de la convocatòria de la Junta General, la societat donarà a conèixer, a través del seu lloc web el text de totes les propostes d'acords formulats pel Consell d'Administració en relació amb els punts de l'ordre del dia, a no ser que, tractant-se de propostes per a les quals legal o estatutàriament no se'n exigeixi l'exhibició als accionistes des de la data de la convocatòria, el Consell d'Administració consideri que hi concorre causa justificada per no fer-ho.
2. Des de la data de l'anunci de la convocatòria, s'incorporarà al lloc web de la societat, a més, tota aquella informació que es consideri convenient per facilitar l'assistència dels accionistes a la Junta i la seva activa participació, incloent-hi:
 - I) Informació sobre el lloc de celebració de la Junta, descrivint, si s'escau, la forma d'accés a la sala habilitada a tal efecte.
 - II) Model de targeta d'assistència i del document de delegació de vot, amb indicació del procediment per a l'obtenció dels originals.
 - III) D'estar disponibles, descripció dels sistemes de delegació o de votació electrònica que puguin ser emprats.
 - IV) Informació, si s'escau, sobre sistemes o procediments que facilitin el seguiment de la Junta (traducció simultània o difusió a través de mitjans audiovisuals).
3. Així mateix, des de la data de la publicació de la convocatòria de la Junta General, la societat habilitarà un Fòrum Electrònic d'Accionistes, al qual podran accedir tant els accionistes individuals com les associacions voluntàries que es puguin constituir, amb la finalitat de facilitar la comunicació entre els mateixos amb caràcter previ a la celebració de la Junta General. Al fòrum es poden publicar:
 - I) Propostes que pretenguin presentar com a complement de l'ordre del dia anunciat en la convocatòria.
 - II) Sol·licituds d'adhesió a aquestes propostes.
 - III) Iniciatives per assolir el percentatge suficient per exercir un dret de minoria previst a la llei.
 - IV) Ofertes o peticions de representació voluntària.

El Fòrum Electrònic d'Accionistes es regeix pel que disposen les normes del Fòrum Electrònic d'Accionistes de Gas Natural SDG, S.A., degudament aprovades pel Consell d'Administració”

E.7 Indiqui les dades d'assistència en les juntes generals celebrades en l'exercici al que es refereix el present informe:

Data Junta General	Dades d'assistència				Total
	% de presència física	% en representació	% vot a distància		
			Vot electrònic	Altres	
14/04/2011	68,700	8,000	0,000	0,000	76,700

E.8 Indiqui breument els acords presos a les juntes generals celebrades en l'exercici al qual es refereix el present informe i percentatge de vots amb els quals s'ha pres cada acord.

Durant l'any 2011 Gas Natural SDG, S.A. ha celebrat una Junta General Ordinària el dia 14 d'abril de 2011. Tot seguit, es resumeixen els acords presos a la Junta, així com el percentatge de vots respectius, sobre el capital present i representat.

Junta General Ordinària de Gas Natural SDG, S.A., celebrada el 14 d'abril de 2011.

Primer. Examen i aprovació, si s'escau, dels Comptes Anuals i de l'Informe de Gestió de Gas Natural SDG, S.A. corresponents a l'exercici tancat el 31 de desembre de 2010.

Vots en contra: 0,0015%

Abstencions: 0,0030%

Vots a favor: 99,9955%

Segon. Examen i aprovació, si s'escau, dels Comptes Anuals Consolidats i de l'Informe de Gestió del Grup Consolidat de Gas Natural SDG, S.A. corresponents a l'exercici tancat el 31 de desembre de 2010.

Vots en contra: 0,0015%

Abstencions: 0,0030%

Vots a favor: 99,9955%

Tercer. Examen i aprovació, si s'escau, de la proposta d'aplicació del resultat de l'exercici 2010.

Vots en contra: 0,0022%

Abstencions: 0,0020%

Vots a favor: 99,9958%

Quart. Aprovació, per a l'assignació gratuïta d'accions ordinàries als accionistes de la societat, d'un augment de capital social alliberat per un import determinable i amb un valor de mercat de referència de quatre-cents dotze milions nou-cents quaranta-set mil cent catorze euros amb cinc cèntims (412.947.114,05 euros). Assumpció de compromís davant dels accionistes d'adquisició dels seus drets d'assignació gratuïta a un preu garantit. Previsió expressa d'assignació incompleta. Delegació d'execució de l'augment de capital en el Consell d'Administració, amb expressa facultat de substitució i facultat de donar nova redacció als articles 5 i 6 dels Estatuts Socials. Sol·licitud d'admissió a negociació de les accions resultants en les Borses de Valors de Barcelona, Madrid, Bilbao i València, a través del Sistema d'Interconnexió Borsària.

Vots en contra: 0,9172%

Abstencions: 0,0028%

Vots a favor: 99,9800%

Cinquè. Examen i aprovació, si s'escau, de la gestió del Consell d'Administració durant l'exercici 2010.

Vots en contra: 0,0024%

Abstencions: 0,0124%

Vots a favor: 99,9852%

Sisè. Reelecció dels auditors de comptes de la societat i del seu grup consolidat per l'exercici 2011.

Vots en contra: 0,3198%

Abstencions: 0,0665%

Vots a favor: 99,6137%

Setè. Reelecció, ratificació i, si s'escau, nomenament de membres del Consell d'Administració..

7.1 Ratificació i, si s'escau, nomenament del Sr. Ramon Adell Ramon.

Vots en contra: 0,0684%

Abstencions: 0,0040%

Vots a favor: 99,9276%

7.2 Ratificació i, si s'escau, nomenament del Sr. Nemesio Fernández-Cuesta Luca de Tena.

Vots en contra: 0,5381%

Abstencions: 0,0040%

Vots a favor: 99,4579%

7.3 Ratificació i, si s'escau, nomenament del Sr. Felipe González Márquez.

Vots en contra: 0,0731%

Abstencions: 0,0042%

Vots a favor: 99,9227%

Vuitè. Modificació de determinats articles dels Estatuts Socials i refosa en un sol text del seu contingut, incorporant les modificacions acordades per la Junta General.

8.1 Article 28.- Convocatòria de la Junta General, Article 29.- Facultat i obligació de convocar, Article 51 bis.- Comitè d'Auditoria, Article 57.- Informe de Gestió i Article 66.- Dipòsit dels Comptes Anuals.

Vots en contra: 0,0128%

Abstencions: 0,0676%

Vots a favor: 99,9196%

8.2. Article 18.- Emissió d'obligacions i Article 44.- Retribució.

Vots en contra: 0,0128%

Abstencions: 0,1160%

Vots a favor: 99,8712%

8.3. Article 12.- Copropietat i drets reals sobre les accions, Article 34.- Representació, Article 37.- Deliberació i adopció d'acords, Article 39.- Acta de la Junta, Article 41.- Consell d'Administració, Article 51.- Composició de la Comissió Executiva, Article 62.- Reserva legal, Article 71.- Liquidació de la societat, Disposició Addicional i Article Transitori.

Vots en contra: 0,0128%

Abstencions: 0,0676%

Vots a favor: 99,9196%

8.4. Refosa dels Estatuts Socials.

Vots en contra: 0,0128%

Abstencions: 0,1199%

Vots a favor: 99,8673%

Novè. Modificació de determinats articles del Reglament de la Junta General.**9.1.- Article 2.- Competències de la Junta General d'Accionistes, Article 12.- Celebració de la Junta General i Article 19.- Propostes.**

Vots en contra: 0,0023%

Abstencions: 0,0591%

Vots a favor: 99,9386%

9.2.- Article 4.- Convocatòria de la Junta General i Article 6.- Informació disponible des de la data de la convocatòria.

Vots en contra: 0,0022%

Abstencions: 0,0592%

Vots a favor: 99,9386%

Desè. Vot consultiu en relació amb l'Informe Anual sobre les remuneracions dels membres del Consell d'Administració.

Vots en contra: 1,1569%

Abstencions: 0,0718%

Vots a favor: 98,7713%

Onzè. Delegació de facultats per a complementar, desenvolupar, executar, interpretar, resoldre i formalitzar els acords adoptats per la Junta General.

Vots en contra: 0,0021%

Abstencions: 0,0027%

Vots a favor: 99,9952%

E.9 Indiqui si existeix alguna restricció estatutària que estableixi un nombre mínim d'accions necessàries per a assistir a la Junta General:Sí No **Nombre d'accions necessàries per a assistir a la Junta General**

100

E.10 Indiqui i justifiqui les polítiques seguides per la societat referents a les delegacions de vot en la Junta General.

Conforme a l'article 34 dels Estatuts Socials, tot accionista que tingui dret d'assistència pot fer-se representar a la Junta General per mitjà d'una altra persona, que haurà de ser accionista, amb el mateix dret d'assistència, donant compte a la societat de la representació conferida amb tres dies d'anticipació, si més no, a la data de celebració de la reunió.

La representació s'ha de conferir per escrit i amb caràcter especial per a cada Junta, llevat del que disposa article 187 de la Llei de Societats de Capital. La representació és sempre revocable. L'assistència personal a la Junta del representat tindrà valor de revocació.

Així mateix, l'article 8 del Reglament de la Junta General indica que el dret d'assistència a la Junta General serà delegable en favor d'un altre accionista que tingui dret d'assistència.

La representació s'ha de conferir per escrit o per mitjans de comunicació a distància, com la correspondència postal, la telefònica, el correu electrònic, el missatge de telefonia mòbil automàtica o qualsevol altra tècnica de comunicació electrònica o telemàtica admesa per la societat a aquests efectes.

La societat informará al lloc web corporatiu i en aquells altres mitjans que consideri oportuns sobre el sistema de representació per mitjans a distància i sobre les garanties que decideixi exigir respecte de la identitat i autenticitat de l'accionista que atorga la representació i la seguretat i la integritat del contingut de la comunicació a distància. A aquests efectes, la societat podrà exigir l'ús de la signatura electrònica reconeguda o qualsevol altre sistema que, segons el parer del Consell d'Administració o de l'òrgan o persones en qui el Consell delegui aquesta facultat, es consideri que reuneix les suficients garanties de seguretat.

Les persones físiques accionistes que no es trobin en ple gaudi dels seus drets civils i les persones jurídiques accionistes podran ser representades pels qui exerceixin la seva representació legal, degudament acreditada.

No serà vàlida ni eficaç la representació conferida a qui no pugui ostentar-la d'acord amb la llei. La representació és sempre revocable. L'assistència personal a la Junta General del representat tindrà valor de revocació.

En els casos en què els administradors de la societat tinguin la representació d'algun accionista, el document en què consti la delegació haurà de contenir l'ordre del dia de la Junta així com les instruccions per a l'exercici del dret de vot. Si no hi ha aquestes instruccions, s'entén el vot favorable a les propostes del Consell d'Administració.

E.11 Indiqui si la companyia té coneixement de la política dels inversors institucionals de participar o no en les decisions de la societat:

Sí No

E.12 Indiqui l'adreça i forma d'accés al contingut de govern corporatiu al seu lloc web.

La totalitat de la informació requerida es troba al lloc web www.gasnaturalfenosa.com. S'accedeix al contingut del govern corporatiu, a través de l'apartat Informació per a Accionistes i Inversors.

F. Grau de seguiment de les recomanacions de Govern Corporatiu

Indiqui el grau de seguiment de la societat respecte de les recomanacions del Codi Unificat de Bon Govern. En el supòsit de no complir-ne alguna, expliqui les recomanacions, normes, pràctiques o criteris, que aplica la societat.

1. Que els estatuts de les societats cotitzades no limitin el nombre màxim de vots que pugui emetre un mateix accionista, ni continguin altres restriccions que dificultin la presa de control de la societat mitjançant l'adquisició de les seves accions al mercat.

Veure epígrafs: A.9, B.1.22, B.1.23 i E.1, E.2.

Compleix

2. Que quan cotitzin la societat matriu i una societat dependent ambdues defineixin públicament amb precisió:

- a) Les respectives àrees d'activitat i eventuais relacions de negoci entre elles, així com les de la societat dependent cotitzada amb la resta d'empreses del grup;
- b) Els mecanismes previstos per resoldre els eventuais conflictes d'interès que es puguin presentar.

Veure epígrafs: C.4 i C.7

No aplicable

3. Que, malgrat que no ho exigeixin de forma expressa les lleis mercantils, es sotmetin a l'aprovació de la Junta General d'Accionistes les operacions que comportin una modificació estructural de la societat i, en particular, les següents:

- a) La transformació de societats cotitzades en companyies *holding*, mitjançant "filialització" o incorporació a entitats dependents d'activitats essencials desenvolupades, fins ara, per la pròpia societat, fins i tot encara que aquesta mantingui el ple domini sobre aquelles;
- b) L'adquisició o alienació d'actius operatius essencials, quan comportin una modificació efectiva de l'objecte social;
- c) Les operacions amb efecte equivalent al de la liquidació de la societat.

Compleix

4. Que les propostes detallades dels acords a adoptar a la Junta General, inclosa la informació a la qual es refereix la recomanació 28, es facin públiques en el moment de la publicació de l'anunci de la convocatòria de la Junta.

Compleix

5. Que a la Junta General es votin separatament aquells assumptes que siguin substancialment independents, per tal que els accionistes puguin exercir de forma separada les seves preferències de vot. I que aquesta regla s'apliqui, en particular:

- a) Al nomenament o ratificació de consellers, que s'hauran de votar de forma individual;
- b) En el cas de modificacions d'estatuts, a cada article o grup d'articles que siguin substancialment independents.

Veure epígraf: E.8

Compleix

6. Que les societats permetin fraccionar el vot per tal que els intermediaris financers que apareguin legitimats com a accionistes, però que actuïn per compte de clients diferents, puguin emetre els seus vots d'acord amb les instruccions d'aquests darrers.

Veure epígraf: E.4

Compleix

7. Que el Consell exerceixi les seves funcions amb unitat de propòsit i independència de criteri, dispensi el mateix tracte a tots els accionistes i es guiï per l'interès de la companyia, entès com a objectiu màxim, de forma sostinguda, i el valor econòmic de l'empresa.

I que vetlli també per tal que en les seves relacions amb els grups d'interès (*stakeholders*) l'empresa respecti les lleis i reglaments; compleixi de bona fe les seves obligacions i contractes; respecti els usos i bones pràctiques dels sectors i territoris on exerceixi la seva activitat; i observi aquells principis addicionals de responsabilitat social que hagués acceptat voluntàriament.

Compleix

8. Que el Consell assumeixi, com a nucli de la seva missió, aprovar l'estratègia de la companyia i l'organització necessària per a la seva posada en pràctica, així com supervisar i controlar que la direcció compleixi els objectius marcats i respecti l'objecte i interès social de la companyia. I que, per aquest motiu, el Consell en ple es reservi la competència d'aprovar:

a) Les polítiques i estratègies generals de la societat, i en particular:

- I) El Pla estratègic o de negoci, així com els objectius de gestió i pressupost anuals;
- II) La política d'inversions i finançament;
- III) La definició de l'estructura del grup de societats;
- IV) La política de govern corporatiu;
- V) La política de responsabilitat social corporativa;
- VI) La política de retribucions i avaluació de l'exercici dels alts directius;
- VII) La política de control i gestió de riscos, així com el seguiment periòdic dels sistemes interns d'informació i control;
- VIII) La política de dividends, així com la d'autocartera i, en especial, els seus límits.

Veure epígrafs: B.1.10, B.1.13, B.1.14 i D.3

b) Les decisions següents:

- I) A proposta del primer executiu de la companyia, el nomenament i eventual cessament dels alts directius, així com les seves clàusules d'indemnització.

Veure epígraf: B.1.14

- II) La retribució dels consellers, així com, en el cas dels executius, la retribució addicional per les seves funcions executives i altres condicions que els seus contractes hagin de respectar.

Veure epígraf: B.1.14

- III) La informació financera que, per la seva condició de cotitzada, la societat hagi de fer pública periòdicament.

- IV) Les inversions o operacions de tot tipus que, per la seva elevada quantia o especials característiques, tinguin caràcter estratègic, excepte quan la seva aprovació correspongui a la Junta General.

- V) La creació o adquisició de participacions a entitats de propòsit especial o domiciliades a països o territoris que tinguin la consideració de paradisos fiscals, així com qualssevol altres transaccions o operacions de naturalesa anàloga que, per la seva complexitat, poguessin menystenir la transparència del grup.

c) Les operacions que la societat realitzi amb consellers, amb accionistes significatius o representats al Consell, o amb persones que hi estiguin vinculades ("operacions vinculades").

Aquesta autorització del Consell no s'entendrà, no obstant, necessària en aquelles operacions vinculades que compleixin simultàniament les tres condicions següents:

1a Que es realitzin en virtut de contractes les condicions dels quals estiguin estandarditzades i s'apliquin massivament a molts clients;

2a Que es realitzin a preus o tarifes establerts amb caràcter general per qui actuï com a subministrador del bé o servei de què es tracti;

3a Que la seva quantia no superi l'1% dels ingressos anuals de la societat.

Es recomana que el Consell aprovi les operacions vinculades previ informe favorable del Comitè d'Auditoria o, si s'escau, d'aquell altre al qual s'hagués encomanat dita funció; i que els consellers afectats per les mateixes, a més de no exercir ni delegar el seu dret de vot, no estiguin presents a la sala de reunions mentre el Consell delibera i vota sobre aquesta.

Es recomana que les competències que aquí s'atribueixen al Consell ho siguin amb caràcter indelegable, excepte les esmentades a les lletres b) i c), que podran ser adoptades per raons d'urgència per la Comissió Delegada, amb posterior ratificació per part del Consell en ple.

Veure epígrafs: C.1 i C.6

Compleix parcialment

El grau de compliment és molt elevat, pels motius que s'exposen tot seguit:

D'acord amb l'article 4 del Reglament del Consell d'Administració:

"1. Correspon al Consell d'Administració la realització de tots aquells actes que resultin necessaris per al compliment de l'objecte social previst als Estatuts. El criteri que ha de presidir en tot moment l'actuació del Consell d'Administració és la maximització, de manera sostinguda, del valor de l'empresa. Serà de la seva competència, en particular:

- Determinar les orientacions estratègiques i els objectius econòmics de la societat i acordar, a proposta dels membres que integren el primer nivell de direcció, les mesures oportunes per al seu assoliment.
- Supervisar i verificar que els membres que integren el primer nivell de direcció compleixin l'estratègia i els objectius marcats i respectin l'objecte i interès social.
- Assegurar la viabilitat futura de la societat i la seva competitivitat així com l'existència d'una direcció i lideratge adequats, quedant el desenvolupament de l'activitat empresarial expressament sotmesa al seu control.
- Aprovar els codis de conducta de la societat així com desenvolupar les facultats previstes a l'article 5 d'aquest reglament.

En l'exercici de les seves funcions, el Consell d'Administració, establirà tots els sistemes de supervisió que calgui per garantir el control de les decisions dels seus membres, la seva conformitat amb l'integrés social i el fet de vetllar pels interessos dels accionistes minoritaris.

2. Al Consell d'Administració li correspon la realització de tots els actes de gestió, representació i control siguin necessaris o convenients per a la consecució de l'objecte i de la fi social previstos en els Estatuts. Del compliment d'aquesta obligació respondrà davant la Junta General. La delegació de facultats a favor d'un o més membres del Consell no priva aquest últim de la competència orgànica reconeguda per la Llei de Societats Anònimes i els Estatuts Socials.

3. El Consell d'Administració està facultat, dins dels límits legals i estatutaris o dels expressament establerts en aquest reglament, per:

- Procedir al nomenament d'un o més consellers, en cas de vacants, pel sistema de cooptació, fins que es reuneixi la primera Junta General.
- Acceptar, si s'escau, la dimissió de consellers.
- Designar i revocar al president, vicepresident, consellers delegats, secretari i vicesecretari del Consell d'Administració.
- Delegar funcions en qualsevol dels seus membres, en els termes establerts per la llei i els Estatuts, i la seva revocació.
- Nomenar als consellers que hagin d'integrar les diferents Comissions previstes en aquest reglament, i procedir a la revocació dels seus mandats.
- Formular els Comptes Anuals i l'Informe de Gestió.
- Presentar els informes i propostes d'acords que, d'acord amb allò que preveu la llei i els Estatuts, ha d'elaborar el Consell d'Administració pel coneixement i l'aprovació, si s'escau, per part de la Junta General, incloent l'Informe Anual de Govern Corporatiu.
- Establir els objectius econòmics de la societat i aprovar, a proposta del primer nivell de direcció, les estratègies, plans i polítiques destinades al seu assoliment, quedant sotmès al seu control el compliment d'aquestes activitats.

- Aprovar les adquisicions i alienacions d'aquells actius de la societat o de les seves filials que, per qualsevol circumstància, resultin especialment significatius.
 - Establir la pròpia organització i funcionament, així com el del primer nivell de direcció de la societat i, en especial, modificar el present reglament.
 - Exercitar les facultats que la Junta General hagi concedit al Consell d'Administració, que només podrà delegar si ho preveu de forma expressa l'acord de la Junta General, així com la resta de facultats que aquest reglament li atorga.
4. El Consell d'Administració és, també, titular de la representació orgànica de la societat en els termes legal i estatutàriament establerts. La delegació o atribució d'aquest poder de representació a favor d'un o més consellers comporta l'obligació d'aquests últims de notificar al Consell tots els actes que facin en execució d'aquest poder i que excedeixin de l'ordinària administració.
 5. El Consell d'Administració avaluarà periòdicament el seu propi funcionament, així com el funcionament de les seves comissions”

De la mateixa manera, l'article 5 d'aquest reglament relatiu a les facultats l'exercici de les quals es reserva expressament al Consell d'Administració indica:

“No obstant les facultats representatives i d'execució que els Estatuts atorguen al president i als consellers delegats, així com els efectes que enfront de tercers tinguin els apoderaments o delegacions directament conferits per la societat, serà necessària, respecte a l'autonomia legal dels òrgans de govern de les societats del grup, una prèvia decisió del Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A., en els casos següents:

1. Presentació a la Junta General Ordinària dels Comptes Anuals i l'Informe de Gestió, tant els de Gas Natural SDG, S.A., com les consolidades, així com de qualsevol altre proposta que hagi de procedir legalment dels administradors de la societat.
2. Aprovació del Pla Estratègic del grup i dels seus pressupostos anuals, del Pla de Finançament Anual i de la política d'inversions i finançament.
3. Definició de l'estructura societària i de l'estructura de delegacions i apoderaments.
4. Aprovació de les polítiques de govern corporatiu i de responsabilitat social corporativa.
5. Constitució de noves societats o entitats o participació en les ja existents quan suposi una inversió superior a deu milions d'euros que tingui caràcter estable per el grup o sigui aliena a l'activitat principal de la companyia.
6. Aprovació d'operacions de fusió, absorció, escissió, concentració o dissolució, amb o sense liquidació, en què estigui interessada qualsevol de les societats del grup, que tinguin rellevància pel mateix. En qualsevol cas, s'entendrà que tenen aquesta rellevància les operacions en les quals intervinguin societats amb socis externs al grup.
7. Alienació de participacions en el capital de societats o d'altres actius fixos per part de qualsevol societat del grup que per la seva quantia o naturalesa tinguin rellevància pel mateix. En qualsevol cas, s'entendrà que tenen aquesta rellevància les operacions de quantia superior als deu milions d'euros.
8. Aprovació dels projectes d'inversió a realitzar per qualsevol societat del grup que per la seva quantia o naturalesa tinguin rellevància pel mateix. En qualsevol cas, s'entendrà que tenen aquesta rellevància les operacions de quantia superior a quinze milions d'euros.

9. Aprovació dels programes d'emissió i renovació de pagarés en sèrie, d'obligacions o d'altres títols similars per Gas Natural SDG, S.A. o les seves filials majoritàriament participades o controlades.
10. Aprovació d'operacions financeres, a efectuar per qualsevol societat del grup, que per la seva quantia o naturalesa tinguin rellevància pel mateix i que no estiguin incloses al Pla de Finançament Anual. En qualsevol cas, s'entendrà que té aquesta rellevància qualsevol col·locació d'excedents a termini superior a un any o finançament a qualsevol tipus de termini de quantia superior a deu milions d'euros.
11. Concessió de fiances per part de societats que pertanyen al grup per garantir obligacions d'entitats que no hi pertanyen o que, pertanyent-hi, tinguin socis externs.
12. Cessió de drets sobre el nom comercial i marques, així com sobre patents, tecnologia i qualsevol modalitat de propietat industrial que pertanyi a Gas Natural SDG, S.A. o societats del grup i que tinguin rellevància econòmica.
13. Aprovació o ratificació del nomenament i cessament dels membres del primer nivell de direcció i dels administradors de les diferents societats que pertanyen al grup.
14. Aprovació del nomenament i cessament dels patrons i càrrecs de la Fundació Gas Natural, dels representants persones físiques de Gas Natural SDG, S.A. en els supòsits en els que aquesta ocupi el càrrec d'administrador en una altra societat, i dels administradors de les societats participades que no pertanyin al grup, quan la companyia tingui la facultat de proposar-ne el nomenament.
15. Constitució, inversió i supervisió de la gestió de plans de pensions del personal i qualsevol altre compromís amb el mateix que impliqui responsabilitats financeres a llarg termini de la companyia.
16. Celebració d'acords de caràcter comercial, industrial o financer d'importància rellevant o estratègica per el grup que suposin una modificació, canvi o revisió del Pla Estratègic o Pressupost Anual vigents.
17. Aprovació de qualsevol transacció rellevant de la societat amb un accionista significatiu, en els termes de l'article 19.
18. Aprovació de la informació financera que legalment correspongui.
19. Aprovació de la política de control i gestió de riscos i seguiment periòdic dels indicadors i sistemes interns de control.
20. Aprovació de la política en matèria de dividendes i d'autocartera.

Els acords contemplats en els punts cinquè a vuitè, desè al tretzè i setzè poden ser adoptats, indistintament, pel Consell d'Administració o per la Comissió Executiva.

El president, els consellers delegats o el secretari, executaran els acords que adopti el Consell d'Administració d'acord amb aquest article, notificaran l'autorització o aprovació en els termes que procedeixin i cursaran les instruccions d'actuació que requereixi allò acordat.

Per consegüent, hi ha determinades competències que per raons d'urgència, eficàcia i operativitat han estat atorgades indistintament al Consell d'Administració i a la Comissió Executiva.

9. Que el Consell tingui la dimensió precisa per assolir un funcionament eficaç i participatiu, cosa que fa aconsellable que la seva dimensió no sigui inferior a cinc ni superior a quinze membres.

Veure epígraf: B.1.1

Expliqui

Actualment, el Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A., dins del mínim de deu membres i màxim de vint membres que estableix l'article 41 dels Estatuts Socials, en virtut de l'acord adoptat a la Junta General d'Accionistes celebrada el 23 de juny de 2003, està format per 17 membres. Aquest nombre excedeix en dos la Recomanació 9 del Codi Unificat de Bon Govern, si bé entén la companyia que la dimensió actual del Consell és adequada i justa per a la correcta gestió i supervisió de la societat, sense que aquest nombre impedeixi, limiti o restringeixi, de cap manera, un funcionament eficaç i participatiu d'aquest òrgan de govern.

10. Que els consellers externs dominicals i independents constitueixin una àmplia majoria del Consell i que el nombre de consellers executius sigui el mínim necessari, tenint en compte la complexitat del grup societari i el percentatge de participació dels consellers executius en el capital de la societat.

Veure epígrafs: A.2, A.3, B.1.3 i B.1.14

Compleix

11. Que si hi hagués algun conseller extern que no pugui ser considerat dominical ni independent, la societat expliqui aquesta circumstància i els seus vincles, ja sigui amb la societat o els seus directius, o amb els seus accionistes.

Veure epígraf: B.1.3

No aplicable

12. Que dins dels consellers externs, la relació entre el nombre de consellers dominicals i el d'independents mostri la proporció existent entre el capital de la societat representat pels consellers dominicals i la resta del capital.

Aquest criteri de proporcionalitat estricta es podrà atenuar, de forma que el pes dels dominicals sigui més gran que el que correspondria al percentatge total de capital que representen:

1° En societats d'elevada capitalització en les quals siguin escasses o nul·les les participacions accionaries que tinguin legalment la consideració de significatives, però hi hagin accionistes, amb paquets accionaries d'elevat valor absolut.

2° Quan es tracti de societats en les que hi hagin una pluralitat d'accionistes representats al Consell, i que no tinguin vincles entre ells.

Veure epígrafs: B.1.3, A.2 i A.3

Compleix

13. Que el nombre de consellers independents representi com a mínim un terç del total de consellers.

Veure epígraf: B.1.3

Compleix

14. Que el caràcter de cada conseller s'expliqui pel Consell davant la Junta General d'Accionistes que hagi d'efectuar o ratificar-ne el nomenament, i es confirmi o, si s'escau, revisi anualment en l'Informe Anual de Govern Corporatiu, prèvia verificació per part de la Comissió de Nomenaments. I que en aquest informe també s'expliquin les raons per les quals s'hagi nomenat consellers dominicals a instància d'accionistes la participació accionarial dels quals sigui inferior al 5% del capital; i s'exposin les raons per les quals no s'haguessin atès, si s'escau, peticions formals de presència en el Consell procedents d'accionistes la participació accionarial dels quals sigui igual o superior a la d'altres a la instància dels quals s'haguessin designat consellers dominicals.

Veure epígrafs: B.1.3 i B.1.4

Compleix

15. Que quan sigui escàs o nul el nombre de conselleres, el Consell expliqui els motius i les iniciatives preses per corregir aquesta situació; i que, en particular, la Comissió de Nomenaments vetlli per a que en el moment de produir-se noves vacants:

a) Els procediments de selecció no comportin cap filtre implícit que obstaculitzi la selecció de conselleres.

b) La companyia busqui deliberadament, i inclogui entre els potencials candidats, dones que reuneixin el perfil professional buscat.

Veure epígrafs: B.1.2, B.1.27 i B.2.3

Compleix parcialment

L'article 31 del Reglament d'Organització i Funcionament del Consell d'Administració i les seves Comissions estableix que la Comissió de Nomenaments i Retribucions revisarà les aptituds necessàries en els candidats que hagin de cobrir cada vacant, el compliment dels requisits exigits per a cada categoria de consellers i el procés d'incorporació de nous membres, elevat al Consell els oportuns informes quan procedeixi. En la cobertura de noves vacants es vetllarà per tal que es facin servir processos de selecció que no impliquin cap filtre implícit que obstaculitzi la selecció de conselleres, incloent en les mateixes condicions, entre els potencials candidats, dones que reuneixin el perfil professional buscat.

En l'actualitat, no hi han conselleres en el Consell, tot i que en el passat, Gas Natural SDG, S.A. ha tingut conselleres al mateix. La companyia mai no ha limitat, vetat o restringit el possible nomenament d'un conseller per raó de sexe, circumstància que, de fet mai no ha estat tinguda en compte.

16. Que el president, com a responsable d'un eficaç funcionament del Consell, s'asseguri que els consellers rebin amb caràcter previ informació suficient; estimuli el debat i la participació activa dels consellers durant les sessions del Consell, salvaguardant-ne la lliure presa de posició i expressió d'opinió; i organitzi i coordini amb els presidents de les Comissions rellevants l'avaluació periòdica del Consell, així com, si s'escau, la del conseller delegat o primer executiu.

Veure epígraf: B.1.42

Compleix

- 17.** Que, quan el president del Consell també sigui el primer executiu de la societat, es faculti a un dels consellers independents per sol·licitar la convocatòria del Consell o la inclusió de nous punts en l'ordre del dia; per coordinar i fer-se ressò de les preocupacions dels consellers externs; i per dirigir l'avaluació per part del Consell del seu president.

Veure epígraf: B.1.21

No aplicable

- 18.** Que el secretari del Consell vetlli de forma especial per tal que les actuacions del Consell:

- a) S'ajustin a la lletra i a l'esperit de les lleis i els seus reglaments, inclosos els aprovats pels organismes reguladors;
- b) Siguin conformes amb els Estatuts de la societat i amb els Reglaments de la Junta, del Consell i altres que tingui la companyia;
- c) Tinguin presents les recomanacions sobre el bon govern que la companyia hagués acceptat contingudes en aquest Codi Unificat;

I que, per salvaguardar la independència, imparcialitat i professionalitat del secretari, el seu nomenament i cessament siguin informats per part de la Comissió de Nomenaments i aprovats pel ple del Consell; i que aquest procediment de nomenament i cessament consti al Reglament del Consell.

Veure epígraf: B.1.34

Compleix

- 19.** Que el Consell es reuneixi amb la freqüència necessària per exercir amb eficàcia les seves funcions, seguint el programa de dates i assumptes que estableixi al començament de l'exercici, podent cada conseller proposar altres punts de l'ordre del dia inicialment no previstos.

Veure epígraf: B.1.29

Compleix

- 20.** Que les inassistències dels consellers es redueixin a casos indispensables i es quantifiquin en l'Informe Anual de Govern Corporatiu. I que si la representació fos imprescindible, es confereixi amb instruccions.

Veure epígrafs: B.1.28 i B.1.30

Compleix

- 21.** Que quan els consellers o el secretari manifestin preocupacions sobre alguna proposta o, en el cas dels consellers, sobre la marxa de la companyia i aquestes preocupacions no quedin resoltes en el Consell, a petició de qui les hagués manifestat, se'n deixi constància a l'acta.

Compleix

22. Que el Consell en ple avaluï un cop a l'any:

- a) La qualitat i eficiència del funcionament del Consell;
- b) A partir de l'informe que li adreci la Comissió de Nomenaments, l'exercici de les seves funcions pel president del Consell i pel primer executiu de la companyia;
- c) El funcionament de les Comissions, partint de l'informe que aquestes li elevin.

Veure epígraf: B.1.19

Compleix

23. Que tots els consellers puguin fer efectiu el dret a demanar la informació addicional que creguin necessària sobre assumptes competència del Consell. I que, deixant de banda que els Estatuts o el Reglament del Consell estableixin una altra cosa, adrecin el seu requeriment al president o al secretari del Consell.

Veure epígraf: B.1.42

Compleix

24. Que tots els consellers tinguin dret a obtenir de la societat l'assessorament necessari per al compliment de les seves funcions. I que la societat arbitri les vies adequades per a l'exercici d'aquest dret, que en circumstàncies especials podrà incloure l'assessorament extern amb càrrec a l'empresa.

Veure epígraf: B.1.41

Compleix

25. Que les societats estableixin un programa d'orientació que proporcioni als nous consellers un coneixement ràpid i suficient de l'empresa, així com de les seves regles de govern corporatiu. I que ofereixin així mateix als consellers programes d'actualització de coneixements quan les circumstàncies ho aconsellin.

Compleix

26. Que les societats exigeixin que els consellers dediquin a la seva funció el temps i esforç necessaris per exercir-la amb eficiència i, en conseqüència:

- a) Que els consellers informin a la Comissió de Nomenaments de la resta de les seves obligacions professionals, per si poguessin interferir amb la dedicació exigida;
- b) Que les societats estableixin regles sobre el nombre de consells dels que puguin formar part els seus consellers.

Veure epígrafs: B.1.8, B.1.9 i B.1.17

Compleix parcialment

Atès l'alt nivell de participació i assistència a les sessions dels òrgans de govern per part dels membres del Consell, la societat encara no ha establert regles sobre el nombre de consells dels que puguin formar part aquests consellers, si bé i de forma expressa, s'estableix a l'article 18 del Reglament del Consell l'obligació de no competència.

Així, l'article 18 del Reglament del Consell diu:

“El conseller no podrà exercir, per si o per persona interposada, càrrecs de qualsevol ordre a les empreses o societats competidores de Gas Natural SDG, S.A. o de qualsevol empresa del seu grup, ni tampoc prestar a favor seu serveis de representació o d'assessorament. S'entén que una societat és competidora de Gas Natural SDG, S.A., quan, directament o indirectament, o a través de les societats del seu grup, es dediqui a qualsevol de les activitats incloses en l'objecte social d'aquesta.

El Consell d'Administració, previ informe de la Comissió de Nomenaments i de Retribucions, podrà dispensar el compliment d'aquesta obligació, quan hi hagi causes justificades i amb això no s'afecti de manera negativa els interessos socials.”

27. Que la proposta de nomenament o reelecció de consellers que s'elevi per part del Consell a la Junta General d'Accionistes, així com el seu nomenament provisional per cooptació, s'aprovi pel Consell:

- a) A proposta de la Comissió de Nomenaments, en el cas de consellers independents.
- b) Previ informe de la Comissió de Nomenaments, en el cas de la resta de consellers.

Veure epígraf: B.1.2

Compleix

28. Que les societats facin pública a través del seu lloc web, i mantinguin actualitzada, la següent informació sobre els seus consellers:

- a) Perfil professional i biogràfic;
- b) Altres Consells d'administració als quals pertanyi, es tracti o no de societats cotitzades;
- c) Indicació de la categoria de conseller a la qual pertanyi segons correspongui, assenyalant, en el cas de consellers dominicals, l'accionista al que representin o amb qui tinguin vincles;
- d) Data del seu primer nomenament com a conseller de la societat, així com dels posteriors, i;
- e) Accions de la companyia, i opcions sobre aquestes de les que en sigui titular.

Compleix

29. Que els consellers independents no romanguin durant un període continuat superior a 12 anys.

Veure epígraf: B.1.2

Compleix

30. Que els consellers dominicals presentin la dimissió quan l'accionista a qui representin vengui íntegrament la seva participació accionarial. I que també ho facin, en el nombre que correspongui, quan aquest accionista rebaixi la seva participació accionarial fins a un nivell que exigeixi la reducció del nombre dels seus consellers dominicals.

Veure epígrafs: A.2, A.3 i B.1.2

Compleix

- 31.** Que el Consell d'Administració no proposi el cessament de cap conseller independent abans del compliment del període estatutari pel qual hagués estat nomenat, excepte quan concorri justa causa, apreciada pel Consell previ informe de la Comissió de Nomenaments. En particular, s'entendrà que hi ha justa causa quan el conseller hagués incomplert els deures inherents al seu càrrec o incorregut en algunes de les circumstàncies descrites a l'epígraf 5 de l'apartat III de definicions d'aquest Codi.

També es podrà proposar el cessament de consellers independents com a resultat d'Ofertes Públiques d'Adquisició, fusions o altres operacions societàries similars que suposin un canvi en l'estructura de capital de la societat, quan aquests canvis en l'estructura del Consell vinguin propiciats pel criteri de proporcionalitat assenyalat a la Recomanació 12.

Veure epígrafs: B.1.2, B.1.5 i B.1.26

Compleix

- 32.** Que les societats estableixin regles que obliguin els consellers a informar i, si s'escau, dimitir en aquells supòsits que puguin perjudicar el crèdit i reputació de la societat i, en particular, estiguin obligats a informar al Consell de les causes penals en les quals apareguin com a imputats, així com de les seves posteriors vicissituds processals.

Que si un conseller resultés processat o es dictés contra seu interlocutòria d'obertura de judici oral per algun dels delictes assenyalats a l'article 124 de la Llei de Societats Anònimes, el Consell examini el cas tan aviat com li sigui possible i, a la vista de les seves circumstàncies concretes, decideixi si cal o no que el conseller romangui al càrrec. I que el Consell ho expliqui, tot plegat i de forma raonada, a l'Informe Anual de Govern Corporatiu.

Veure epígrafs: B.1.43, B.1.44

Compleix

- 33.** Que tots els consellers expressin clarament la seva oposició quan considerin que alguna proposta de decisió sotmesa al Consell pugui ésser contrària a l'interès social. I que també ho facin de forma especial els independents i altres consellers als quals no afecti el potencial conflicte d'interès, quan es tracti de decisions que puguin perjudicar als accionistes no representats al Consell.

I que quan el Consell adopti decisions significatives o reiterades sobre les que el conseller hagués formulat serioses reserves, aquest n'extregui les conclusions que procedeixin i, si optés per dimitir, n'expliqui les raons a la carta referida a la recomanació següent.

Aquesta recomanació també ateny al secretari del Consell, encara que no tingui la condició de conseller.

Compleix

- 34.** Que quan, ja sigui per dimissió o per un altre motiu, un conseller cessi en els seu càrrec abans del termini del seu mandat, n'expliqui les raons en una carta que enviarà a tots els membres del Consell. I que, sense perjudici que aquest cessament es comuniqui com a fet rellevant, el motiu del cessament s'expliqui a l'Informe Anual de Govern Corporatiu.

Veure epígraf: B.1.5

Compleix parcialment

La recomanació no s'aplica als consellers dominicals ni executius ja que aquests accedeixen al Consell de manera ben diferent en comparació als consellers independents. Els primers tenen l'origen del seu nomenament en la proposta d'un titular de participacions significatives estables al capital de la societat; els segons accedeixen al Consell d'Administració en virtut de les seves competències executives o funcions de primer nivell. Els consellers independents són els designats en virtut de les seves condicions personals i professionals, essent persones que poden exercitar les seves funcions sense veure's condicionats per relacions amb la societat, els seus accionistes significatius o els seus directius. Per això, només a aquests consellers se'ls demana que, quan per qualsevol motiu, deixin el càrrec abans que acabi el seu mandat, expliquin els motius a la resta de consellers. Veure, no obstant, la nota d'aclariment de l'apartat B.1.4.

35. Que la política de retribucions aprovada pel Consell es pronunciï com a mínim sobre les següents qüestions:

- a) Import dels components fixos, amb desglossament, si s'escau, de les dietes per participació en el Consell i les seves Comissions i una estimació de la retribució fixa anual a la que donin origen;
- b) Conceptes retributius de caràcter variable, incloent-hi, en particular:
 - I) Classes de consellers als quals s'apliquin, així com explicació de la importància relativa dels conceptes retributius variables respecte als fixos;
 - II) Criteris d'avaluació de resultats en què es basi qualsevol dret a una remuneració en accions, opcions sobre accions o qualsevol component variable;
 - III) Paràmetres bàsics i fonament de qualsevol sistema de primes anuals (bonus) o d'altres beneficis no satisfets en efectiu; i
 - IV) Una estimació de l'import absolut de les retribucions variables a les quals donarà origen el pla retributiu proposat, en funció del grau de compliment de les hipòtesis o objectius que prengui com a referència.
- c) Principals característiques dels sistemes de previsió (per exemple, pensions complementàries, assegurances de vida i figures anàlogues), amb una estimació del seu import o cost anual equivalent.
- d) Condicions que hauran de respectar els contractes dels qui exerceixin funcions d'alta direcció com a consellers executius, entre les quals s'inclouran:
 - I) Durada;
 - II) Terminis de preavís; i
 - III) Qualsevol altres clàusules relatives a primes de contractació, així com indemnitzacions o blindatges per resolució anticipada o acabament de la relació contractual entre la societat i el conseller executiu.

Veure epígraf: B.1.15

Compleix

- 36.** Que es circumscriguin als consellers executius les remuneracions mitjançant lliurament d'accions de la societat o de societats del grup, opcions sobre accions o instruments indexats al valor de l'acció, retribucions variables lligades al rendiment de la societat o sistemes de previsió.

Aquesta recomanació no afectarà al lliurament d'accions quan es condicioni al fet que els consellers les mantinguin fins al seu cessament com a conseller.

Veure epígrafs: A.3, B.1.3

Compleix

- 37.** Que la remuneració dels consellers externs sigui la necessària per retribuir la dedicació, qualificació i responsabilitat que el càrrec exigeixi; però no tan elevada com per comprometre la seva independència.

Compleix

- 38.** Que les remuneracions relacionades amb els resultats de la societat tinguin en compte les eventuais excepcions que constin a l'informe de l'auditor extern i minorin aquests resultats.

No aplicable

- 39.** Que en cas de retribucions variables, les polítiques retributives incorporin les cauteles tècniques necessàries per assegurar que aquestes retribucions guarden relació amb l'exercici professional dels seus beneficiaris i no deriven simplement de l'evolució general dels mercats o del sector d'activitat de la companyia o d'altres circumstàncies similars.

Compleix

- 40.** Que el Consell sotmeti a votació de la Junta General d'Accionistes, com a punt separat de l'ordre del dia, i amb caràcter consultiu, un informe sobre la política de retribucions dels consellers. I que aquest informe es posi a disposició dels accionistes, ja sigui de forma separada o de qualsevol altra forma que la societat consideri convenient.

Aquest informe es centrarà especialment en la política de retribucions aprovada pel Consell per a l'any ja en curs, així com, si s'escau, la prevista pels anys futurs. Abordarà totes les qüestions a les quals es refereix la Recomanació 35, excepció feta d'aquells extrems que puguin suposar la revelació d'informació comercial sensible. Posarà èmfasi en els canvis més significatius d'aquestes polítiques sobre d'aplicada durant l'exercici passat al qual es refereixi la Junta General. Inclourà també un resum global de com es va aplicar la política de retribucions en el citat exercici passat.

Que el Consell informi, també, del paper exercit per la Comissió de Retribucions en l'elaboració de la política de retribucions i, si hagués estat assessorada per un agent extern, de la identitat dels consultors externs encarregats de fer-ho.

Veure epígraf: B.1.16

Compleix

41. Que la Memòria detalli les retribucions individuals dels consellers durant l'exercici i inclogui:

a) El desglossament individualitzat de la remuneració de cada conseller, que inclourà, en el seu cas:

- I) Les dietes d'assistència o altres retribucions fixes com a conseller;
- II) La remuneració addicional com a president o membre d'alguna comissió del Consell;
- III) Qualsevol remuneració en concepte de participació en beneficis o primes, i la raó per la qual es van atorgar;
- IV) Les aportacions a favor del conseller a plans de pensions d'aportació definida; o l'augment de drets consolidats del conseller, quan es tracti d'aportacions a plans de prestació definida;
- V) Qualsevol indemnitzacions pactades o pagades en cas d'acabament de les seves funcions;
- VI) Les remuneracions percebudes com a conseller d'altres empreses del grup;
- VII) Les retribucions per l'exercici de funcions d'alta direcció dels consellers executius;
- VIII) Qualsevol altre concepte retributiu diferent dels anteriors, sigui quina sigui la naturalesa o l'entitat del grup que el satisfaci, especialment quan tingui la consideració d'operació vinculada o la seva omissió distorsioni la fidel imatge de les remuneracions totals percebudes pel conseller.

b) El desglossament individualitzat dels lliuraments eventuais a consellers d'accions, opcions sobre accions o qualsevol altre instrument referenciat al valor de l'acció, amb detall de:

- I) Nombre d'accions o opcions concedides durant l'any, i condicions per al seu exercici;
- II) Nombre d'opcions exercides durant l'any, amb indicació del nombre d'accions afectes i el preu d'exercici;
- III) Nombre d'opcions pendents d'exercitar a final d'any, amb indicació del seu preu, data i altres requisits d'exercici;
- IV) Qualsevol modificació durant l'any de les condicions d'exercici d'opcions ja concedides.

c) Informació sobre la relació, en aquest exercici passat, entre la retribució obtinguda pels consellers executius i els resultats o altres mesures de rendiment de la societat.

Compleix parcialment

A la memòria dels Comptes Anuals s'individualitzen els imports meritats pels membres del Consell d'Administració pel fet de pertànyer a aquest òrgan de govern, a la Comissió Executiva, a la Comissió d'Auditoria i Control i a la Comissió de Nomenaments i Retribucions de la societat, indicant de forma agregada la resta de retribucions, amb desglossament dels diferents conceptes retributius.

- 42.** Que quan hi hagi Comissió Delegada o Executiva (en endavant, "Comissió Delegada"), l'estructura de participació de les diferents categories de consellers sigui similar a la del propi Consell i el seu secretari sigui el del Consell.

Veure epígrafs: B.2.1 i B.2.6

Compleix

- 43.** Que el Consell tingui sempre coneixement dels assumptes tractats i de les decisions preses per la Comissió Delegada i que tots els membres del Consell rebin còpia de les actes de les sessions de la Comissió Delegada.

Expliqui

El president del Consell, alhora president de la Comissió Executiva de la companyia, informa als membres del Consell d'Administració d'aquells assumptes tractats a la Comissió que no tenen la condició de recurrents, ordinaris o habituals. Així mateix, quan la Comissió Executiva, en ple exercici de les seves competències, entén que ha d'informar o posar en coneixement del Consell d'Administració determinat assumpte sotmès a la seva consideració, per la seva importància estratègica, quantitativa o qualitativa, li adreçarà per a la corresponent presa de raó.

- 44.** Que el Consell d'Administració constitueixi en el seu si, a més del Comitè d'Auditoria exigida per la Llei del Mercat de Valors, una Comissió, o dues Comissions separades, de Nomenaments i Retribucions.

Que les regles de composició i funcionament del Comitè d'Auditoria i de la Comissió o Comissions de Nomenaments i Retribucions figurin al Reglament del Consell, i incloguin les següents:

- a) Que el Consell designi els membres d'aquestes Comissions, tenint presents els coneixements, aptituds i experiència dels consellers i comeses de cada Comissió; deliberi sobre les seves propostes i informes; i davant seu hagin de retre compte, en el primer ple del Consell posterior a les seves reunions, de la seva activitat i respondre del treball realitzat;
- b) Que aquestes Comissions estiguin compostes exclusivament per consellers externs, amb un mínim de tres. Això anterior s'entén sense perjudici de l'assistència de consellers executius o alts directius, quan així ho acordin de forma expressa els membres de la Comissió.
- c) Que els seus presidents siguin consellers independents.
- d) Que puguin demanar assessorament extern, quan ho considerin necessari per a l'exercici de les seves funcions.
- e) Que de les seves reunions s'aixequi acta, de la qual es remetrà còpia a tots els membres del Consell.

Veure epígrafs: B.2.1 i B.2.3

Compleix parcialment

Els presidents i membres de les diferents comissions formen part del Consell d'Administració i aquestes, alhora i en exercici de les seves competències, formulen les diferents propostes i informes que, després, li són sotmeses, motiu pel qual i a fi d'evitar-ne la remissió duplicada de documentació, no s'envien les actes de les comissions.

- 45.** Que la supervisió del compliment dels codis interns de conducta i de les regles de govern corporatiu s'atribueixi a la Comissió d'Auditoria, a la Comissió de Nomenaments, o, si existissin de forma separada, a les Comissions de Compliment o de Govern Corporatiu.

Compleix

- 46.** Que els membres del Comitè d'Auditoria, i de forma especial el seu president, es designin tenint en compte els seus coneixements i experiència en matèria de comptabilitat, auditoria o gestió de riscos.

Compleix

- 47.** Que les societats cotitzades disposin d'una funció d'auditoria interna que, sota la supervisió del Comitè d'Auditoria, vetlli pel bon funcionament dels sistemes d'informació i control intern.

Compleix

- 48.** Que el responsable de la funció d'auditoria interna presenti al Comitè d'Auditoria el seu pla anual de treball; l'informi directament de les incidències que es presentin en el seu desenvolupament; i li sotmeti al final de cada exercici un informe d'activitats.

Compleix

- 49.** Que la política de control i gestió de riscos identifiqui com a mínim:

- a) Els diferents tipus de risc (operatius, tecnològics, financers, legals, reputacionals, etc.) als quals s'enfronta la societat, incloent-hi entre els financers o econòmics, els passius contingents i altres riscos fora de balanç;
- b) La fixació del nivell de risc que la societat consideri acceptable;
- c) Les mesures previstes para mitigar l'impacte dels riscos identificats, en cas que s'arribessin a materialitzar;
- d) Els sistemes d'informació i control intern que es faran servir per controlar i gestionar els esmentats riscos, inclosos els passius contingents o riscos fora de balanç.

Veure epígraf: D

Compleix

- 50.** Que correspongui al Comitè d'Auditoria:

1° En relació amb els sistemes d'informació i control intern:

- a) Supervisar el procés d'elaboració i la integritat de la informació financera relativa a la societat i, si s'escau, al grup, revisant el compliment dels requisits normatius, la correcta delimitació del perímetre de consolidació i la correcta aplicació dels criteris comptables.
- b) Revisar periòdicament els sistemes de control intern i gestió de riscos, per tal que els principals riscos s'identifiquin, gestionin i donin a conèixer adequadament.

- c) Vetllar per la independència i eficàcia de la funció d'auditoria interna; proposar la selecció, nomenament, reelecció i cessament del responsable del servei d'auditoria interna; proposar el pressupost d'aquest servei; rebre informació periòdica sobre les seves activitats; i verificar que l'alta direcció té en compte les conclusions i recomanacions dels seus informes.
- d) Establir i supervisar un mecanisme que permeti als treballadors comunicar, de forma confidencial i, si es considera adequat, anònima, les irregularitats de potencial transcendència, especialment financeres i comptables, que adverteixin en el si de l'empresa.

2ⁿ En relació amb l'auditor extern:

- a) Elevar al Consell les propostes de selecció, nomenament, reelecció i substitució de l'auditor extern, així com les condicions de la seva contractació.
- b) Rebre regularment de l'auditor extern informació sobre el pla d'auditoria i els resultats de la seva execució, i verificar que l'alta direcció tingui en compte les seves recomanacions.
- c) Assegurar la independència de l'auditor extern i, en aquest sentit:
 - I) Que la societat comuniqui com a fet rellevant a la CNMV el canvi d'auditor i l'acompanyi d'una declaració sobre una eventual existència de desacords amb l'auditor sortint i, si haguessin existit, del seu contingut;
 - II) Que s'asseguri que la societat i l'auditor respectin les normes vigents sobre prestació de serveis diferents als d'auditoria, els límits a la concentració del negoci de l'auditor i, en general, la resta de normes establertes per assegurar la independència dels auditors;
 - III) Que en cas de renúncia de l'auditor extern examini les circumstàncies que l'haguessin motivat.
- d) En el cas de grups, afavorir que l'auditor del grup assumeixi la responsabilitat de les auditories de les empreses que l'integren.

Veure epígrafs: B.1.35, B.2.2, B.2.3 i D.3

Compleix

51. Que el Comitè d'Auditoria pugui convocar qualsevol treballador o directiu de la societat, i fins i tot disposar que compareguin sense presència de cap altre directiu.

Compleix

52. Que el Comitè d'Auditoria informi al Consell, amb caràcter previ a la presa per part d'aquest de les corresponents decisions, sobre els següents assumptes assenyalats a la Recomanació 8:

- a) La informació financera que, per la seva condició de cotitzada, la societat hagi de fer pública periòdicament. El Comitè s'hauria d'assegurar que els comptes intermedis es formulen amb els mateixos criteris comptables que els anuals i, per aquest motiu, considerar la procedència d'una revisió limitada de l'auditor extern.

b) La creació o adquisició de participacions a entitats de propòsit especial o domiciliades a països o territoris que tinguin la consideració de paradisos fiscals, així com qualssevol altres transaccions o operacions de naturalesa anàloga que, per la seva complexitat, poguessin menystenir la transparència del grup.

c) Les operacions vinculades, excepte que aquesta funció d'informe previ hagi estat atribuïda a una altra Comissió diferent de les de supervisió i control.

Veure epígrafs: B.2.2 i B.2.3

Compleix

53. Que el Consell d'Administració procuri presentar els comptes a la Junta General sense reserves ni excepcions en l'informe d'auditoria i que, en els supòsits excepcionals en què hi siguin, tant el president del Comitè d'Auditoria com els auditors expliquin amb claredat als accionistes el contingut i l'abast d'aquestes reserves o excepcions.

Veure epígraf: B.1.38

Compleix

54. Que la major part dels membres de la Comissió de Nomenaments - o de Nomenaments i Retribucions, si fossin una sola - siguin consellers independents.

Veure epígraf: B.2.1

Compleix

55. Que corresponguin a la Comissió de Nomenaments, a més de les funcions indicades a les Recomanacions precedents, les següents:

a) Avaluar les competències, coneixements i experiència necessàries en el Consell; definir, en conseqüència, les funcions i aptituds necessàries dels candidats que hagin de cobrir cada vacant; i avaluar el temps i dedicació necessaris per a que puguin exercir bé la seva comesa.

b) Examinar o organitzar, de la forma que s'entengui adequada, la successió del president i del primer executiu i, si s'escau, fer propostes al Consell, per tal que aquesta successió es produeixi de forma ordenada i ben planificada.

c) Informar els nomenaments i cessaments d'alts directius que el primer executiu proposi al Consell.

d) Informar al Consell sobre les qüestions de diversitat de gènere assenyalades a la Recomanació 14 d'aquest Codi.

Veure epígraf: B.2.3

Compleix parcialment

L'única qüestió que es considera en aquest epígraf seria la relativa a la diversitat de gènere i de la que la Comissió de Nomenaments i Retribucions en té encomanada la revisió de les aptituds necessàries dels candidats que hagin de cobrir cada vacant, el compliment dels requisits exigits per a cada categoria de consellers i el procés d'incorporació de nous membres, elevant al Consell els oportuns informes quan calgui. En la cobertura de noves vacants és vetlla per tal que s'emprin processos de selecció que no impliquin filtres implícits que obstaculitzin la selecció de conselleres, incloent-hi en les mateixes condicions

entre els potencials candidats, dones que reuneixin el perfil professional buscat. Aquesta obligació la mostra l'article 31.2 del Reglament del Consell d'Administració.

56. Que la Comissió de Nomenaments consulti el president i el primer executiu de la societat, especialment en referència a matèries relatives als consellers executius.

I que qualsevol conseller pugui sol·licitar de la Comissió de Nomenaments que prengui en consideració, per si els considerés idonis, potencials candidats per cobrir vacants de conseller.

Compleix

57. Que correspongui a la Comissió de Retribucions, a més de les funcions indicades a les Recomanacions precedents, les següents:

a) Proposar al Consell d'Administració:

- I) La política de retribució dels consellers i alts directius.
- II) La retribució individual dels consellers executius i la resta de condicions dels seus contractes.
- III) Les condicions bàsiques dels contractes dels alts directius.

b) Vetllar per l'observança de la política retributiva establerta per la societat.

Veure epígrafs: B.1.14 i B.2.3

Compleix

58. Que la Comissió de Retribucions consulti al president i al primer executiu de la societat, especialment quan es tracti de matèries relatives als consellers executius i alts directius.

Compleix

G. Altres informacions d'interès

Si considera que hi ha algun principi o aspecte rellevant relatiu a les pràctiques de govern corporatiu aplicat per la societat, que no ha estat abordat pel present informe, tot seguit, mencioni-ho i expliqui'n el contingut.

Nota aclaridora a l'apartat B.1.2

El Sr. Narcís Serra i Serra va presentar, mitjançant carta de data 28 de novembre de 2011, la seva dimissió al càrrec de conseller del Consell d'Administració.

Nota aclaridora a l'apartat B.1.4

El Sr. Narcís Serra i Serra, proposat per Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa, entitat de reconegut prestigi, ha ocupat el càrrec de conseller fins a la data de la seva dimissió, presentada per carta el 28 de novembre de 2011 i que va ser notificada com fet rellevant el dia 2 de desembre de 2011.

Nota aclaridora a l'apartat B.1.30

El número 12 reflectit en el quadre superior, indica el nombre d'inassistències dels consellers a les 13 sessions del Consell d'Administració celebrades durant l'exercici 2011, d'acord amb la definició donada a l'incís final d'aquest apartat.

Nota aclaridora a l'apartat B.1.40

En el % de participació s'han tingut en compte tant les accions directes com les indirectes que té cada conseller en entitats que tinguin el mateix, anàleg o complementari gènere d'activitat.

Nota en relació amb el Codi de Bones Pràctiques Tributàries

El Consell d'Administració, en la sessió de 17 de setembre de 2010, va acordar l'adhesió de Gas Natural Fenosa al Codi de Bones Pràctiques Tributàries.

D'acord amb el que preveu el Codi de Bones Pràctiques Tributàries, es manifesta expressament que Gas Natural Fenosa ha complert efectivament amb el contingut del mateix i, en particular, que en la reunió celebrada el dia 27 de gener de 2012, el Consell d'Administració de Gas Natural Fenosa ha estat informat sobre les polítiques fiscals seguides pel grup durant l'exercici de 2011.

Dins d'aquest apartat es podrà incloure qualsevol altra informació, aclariment o matís, relacionats amb els anteriors apartats de l'informe, en tant en quant siguin rellevants i no reiteratius.

En concret, indiqui si la societat està sotmesa a legislació diferent a l'espanyola en matèria de govern corporatiu i, si s'escau, inclogui aquella informació que estigui obligada a subministrar i que sigui diferent a allò exigint en el present informe.

Definició vinculant de conseller independent:

Indiqui si algun dels consellers independents té o ha tingut alguna relació amb la societat, els seus accionistes significatius o els seus directius, que d'haver estat prou significativa o important, hauria determinat que el conseller no pogués ser considerat com a independent de conformitat amb la definició recollida en l'apartat 5 del Codi Unificat de Bon Govern:

Sí No

Data i signatura:

Aquest informe anual de govern corporatiu ha estat aprovat pel Consell d'Administració de la societat, en la sessió de data

27-01-2012

Indiqui si hi ha hagut consellers que hagin votat en contra o s'hagin abstingut en relació amb l'aprovació d'aquest Informe.

Sí No

Annex. Document complementari a l'Informe Anual de Govern Corporatiu de Gas Natural SDG, S.A. corresponent a l'exercici de 2011 en relació a l'article 61 bis de la Llei del Mercat de Valors

Informació dels valors que no es negociïn en un mercat regulat comunitari, amb indicació, si s'escau, de les diferents classes d'accions i, per a cada classe d'accions, els drets i obligacions que confereixin, així com el percentatge del capital social que representi l'autocartera de la societat i les seves variacions significatives (art. 61 bis 4, a, 3r LMV).

La societat no té valors que no es negociïn en un mercat regulat comunitari.

La societat no té autocartera.

Informació relativa a les normes aplicables a la modificació dels estatuts de la societat (art. 61 bis 4, a, 4t LMV).

Quant a la modificació dels Estatuts Socials es regulen en els articles 24, 32 i 68 dels Estatuts Socials i 2 del Reglament de la Junta General d'Accionistes.

Junta General.

- Els accionistes constituïts en Junta General, degudament convocada, decidiran per majoria en els assumptes propis de la competència de la junta.
- Tots els socis, fins i tot els dissidents i els que no hagin participat en la reunió, queden sotmesos als acords de la Junta General (art. 24 Estatuts Socials).

Acords especials i majories. Constitució.

- Perquè la Junta General ordinària o extraordinària, pugui acordar vàlidament l'emissió d'obligacions, l'augment o la reducció del capital, la supressió o la limitació del dret de subscripció preferent de noves accions o obligacions convertibles, així com la transformació, la fusió, l'escissió o la cessió global d'actiu i passiu, el trasllat del domicili a l'estranger, i, en general, qualsevol modificació dels Estatuts Socials, serà necessària, en primera convocatòria, la concurrència d'accionistes presents o representats que posseeixin, almenys, el cinquanta per cent (50%) del capital subscrit amb dret a vot. En segona convocatòria, serà suficient la concurrència del 25 per cent (25%) del capital esmentat (art. 32 dels Estatuts Socials).

Modificació d'estatuts.

- La modificació dels estatuts haurà de ser acordada per la Junta General i exigeix la concurrència dels requisits següents:
 - 1) Que el Consell d'Administració o, si s'escau, els accionistes autors de la proposta formulin un informe escrit, amb la justificació de la mateixa.
 - 2) Que s'expressin en la convocatòria, amb la deguda claredat, els extrems de la modificació que es proposa, així com el dret que correspon a tots els accionistes d'examinar, al domicili social, el text íntegre de la modificació proposada i l'informe sobre la mateixa i el de demanar el lliurament o l'enviament gratuït d'aquests documents.
 - 3) Que l'acord sigui adoptat per la Junta General, de conformitat amb el que es disposa en aquests Estatuts.
 - 4) En tot cas, l'acord es farà constar en escriptura pública, que s'inscriurà en el Registre Mercantil i es publicarà al Butlletí Oficial del mateix (art. 68 Estatuts Socials).

Competències de la Junta General d'Accionistes.

- La Junta General d'Accionistes, com a màxim òrgan de decisió de la societat, té facultats per a l'adopció de tota classe d'acords referents a la societat i, en particular, li correspon:
 - I. Aprovar, si s'escau, els comptes anuals de la societat i resoldre sobre l'aplicació del resultat, així com aprovar, si s'escau, els Comptes Anuals Consolidats.
 - II. Nomenar i separar els membres del Consell d'Administració, així com ratificar o revocar els nomenaments per cooptació efectuats pel propi Consell i aprovar la seva gestió.
 - III. Nomenar i, si s'escau, reelegir als Auditors de Comptes.
 - IV. Acordar l'emissió d'obligacions, l'augment o reducció de capital, la transformació, fusió, escissió o dissolució de la societat i, en general, qualsevol modificació dels Estatuts Socials.
 - V. Autoritzar el Consell d'Administració per augmentar el capital social, d'acord amb el que preveu l'article 297.1.b) de la Llei de Societats de Capital.
 - VI. Autoritzar l'adquisició derivativa d'accions pròpies de la societat en els termes legalment previstos.
 - VII. Atorgar al Consell d'Administració les facultats que, per a casos no previstos, estimi oportunes.
 - VIII. Decidir sobre els assumptes que li siguin sotmesos per acord del Consell d'Administració.
 - IX. Decidir sobre l'aplicació de sistemes de retribució consistents en el lliurament d'accions o de drets sobre elles, així com de qualsevol altre sistema de retribució que estigui referenciat al valor de les accions, amb independència de qui resulti ser beneficiari d'aquests sistemes de retribució.
 - X. Decidir el procedent sobre totes aquelles qüestions que no es determinin especialment en els Estatuts i no siguin de l'exclusiva competència del Consell d'Administració (art. 2 Reglament de la Junta General).

Qualsevol restricció a la transmissibilitat de valors i qualsevol restricció al dret de vot (art. 61 bis 4, b LMV).

No hi ha restriccions a la transmissibilitat de valors. Segons l'article 11 dels Estatuts Socials de Gas Natural SDG, S.A. les accions són transmissibles en la forma en que les disposicions vigents ho regulin. Tot això, sense perjudici de l'aplicació de determinades normes, que s'exposen a continuació.

Com a entitat cotitzada, l'adquisició de participacions significatives està subjecta a comunicació a l'emissor i a la Comissió Nacional del Mercat de Valors, d'acord amb l'article 53 de la Llei 24/1988 del Mercat de Valors, a l'article 23.1 del Reial Decret 1362/2007, de 19 d'octubre i Circular 2/2007 de 19 de desembre, de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, que preveuen com a primer llindar de notificació el 3% dels drets de vot.

També, quant a societat cotitzada i llevat l'excepció continguda en la Disposició Addicional Primera del Reial Decret 1066/2007, l'adquisició d'un percentatge igual o superior al 30% dels drets de vot de la societat, determina l'obligació de formular una Oferta Pública d'Adquisició de Valors en els termes que estableix l'article 60 de la Llei 24/1988 del Mercat de Valors.

Adicionalment, són rellevants les normes sectorials per l'entitat energètica del grup a Espanya:

- Com a societat que integra en el seu grup determinats actius i activitats regulats i quasi-regulats, l'adquisició de les seves accions pot estar subjecta al que disposa la Disposició Addicional 11.3.1.14 de la Llei 34/1998 del Sector d'Hidrocarburs.
- Pel seu caràcter d'operador principal en els mercats de gas i electricitat, la tinença de les seves accions està subjecta a les restriccions que estableix l'article 34 del Decret-Llei 6/2000 de Mesures Urgents d'intensificació de la competència en els mercats de béns i serveis.

Informació dels poders dels membres del Consell d'Administració i, en particular, els relatius a la possibilitat d'emetre o recomprar accions (art. 61 bis 4, c, 3r LMV).

La companyia ha atorgat a favor del president del Consell d'Administració i del conseller delegat àmplies facultats de representació i gestió que els permeten atendre els assumptes ordinaris de la societat, exceptuant les indelegables que per llei, estatuts o reglaments corresponen a la Junta General, el Consell d'Administració o les seves comissions.

Per a l'execució de determinats acords que, per qüestions diverses, requereixen un mandat específic, el Consell d'Administració o la Comissió Executiva han atorgat poders especials a favor del president o del conseller delegat que s'exhaureixen, en un sol acte, amb el seu exercici.

La Junta General d'Accionistes de 20 d'abril de 2010, al punt vuitè de l'Ordre del Dia, va acordar el següent:

Vuitè. Autorització al Consell d'Administració per a l'adquisició derivativa d'accions pròpies, directament o a través de societats del grup Gas Natural SDG, S.A., en els termes que acordi la Junta General i amb els límits legalment establerts, deixant sense efecte l'autorització acordada per la Junta General Ordinària de 26 juny 2009.

Vuitè 1. Deixar sense efecte l'autorització atorgada al Consell d'Administració per la Junta General celebrada el 26 de juny de 2009, per adquirir a títol oneros accions de la societat.

Vuitè 2. Autoritzar el Consell d'Administració perquè en un termini no superior als cinc anys pugui adquirir a títol oneros, en una o diverses vegades, fins a un màxim del 10% del capital subscrit o la xifra màxima que resulti d'aplicació conforme a la normativa vigent en el moment d'adquisició, accions de la societat que estiguin totalment desemborsades, sense que mai el valor nominal de les accions adquirides directament o indirectament, sumant-se al de les que ja posseeixin la societat i les seves filials superi el 10% del capital subscrit, o qualsevol altre que legalment s'estableixi. El preu mínim i màxim d'adquisició serà el de cotització al Mercat Continu de les Borses de Valors espanyoles amb una oscil·lació en més o en menys d'un 5%. En el cas que les accions no cotitzessin, el preu màxim i mínim d'adquisició s'assenyala entre una vegada i mitja i dues vegades el valor comptable de les accions, d'acord amb el darrer balanç consolidat auditat. El Consell d'Administració queda facultat per delegar la present autorització a la persona o persones que cregui convenient, La present autorització s'entén que és extensiva a l'adquisició d'accions de la societat per part de societats dominades.

Així mateix, la Junta General de 20 d'abril de 2010, al punt novè de l'Ordre del Dia, va adoptar l'acord:

Novè.- Autorització al Consell d'Administració, conforme al que disposa l'article 153.1.b) de la Llei de Societats Anònimes, perquè, dins el termini màxim de cinc (5) anys, si ho estima convenient, pugui augmentar el capital social, fins a la quantitat màxima corresponent al 50% del capital social de la societat en la data de l'autorització, amb previsió de subscripció incompleta, emetent accions ordinàries, privilegiades o rescatables, amb vot o sense vot, amb prima o sense prima, en una o diverses vegades, i en l'oportunitat i quantia que consideri adequades, incloent la facultat de suprimir, si s'escau, el dret de subscripció preferent, donant nova redacció al vigent Article Transitori dels Estatuts Socials i deixant sense efecte l'autorització acordada per la Junta General Ordinària de 26 juny de 2009.

Novè 1. Tenint en compte la xifra actual del capital social, autoritzar el Consell d'Administració per augmentar el capital social en quatre-cents seixanta milions vuit-cents setanta-vuit mil quatre-cents setanta-cinc euros (460.878.475 euros) dins el termini de cinc anys, a partir d'aquesta data, mitjançant desemborsament dinerari, en una o diverses vegades en l'oportunitat i quantia que el mateix decideixi, emetent accions ordinàries, privilegiades o rescatables, amb vot o sense vot, amb prima o sense prima, sense necessitat de nova autorització de la Junta General, així com per modificar els articles dels Estatuts Socials que siguin necessaris per l'augment o augments de capital que realitzi en virtut de l'esmentada autorització, amb previsió de subscripció incompleta, tot això de conformitat amb el que estableix l'article 153.1.b) de la Llei de Societats Anònimes, deixant sense efecte l'autorització acordada per la Junta General Ordinària de 26 de juny de 2009.

Novè 2. D'acord amb el que estableix l'article 159.2 de la Llei de Societats Anònimes, s'atribueix expressament al Consell d'Administració la facultat d'excloure, en tot o en part, el dret de subscripció preferent en relació amb totes o qualsevol de les emissions que acordés segons aquesta autorització.

Novè 3. Com a conseqüència de l'acord precedent, modificar l'Article Transitori dels Estatuts Socials, el qual quedarà redactat de la manera següent:

"Article Transitori. Delegació al Consell d'Administració.

El Consell d'Administració de la societat, per acord de la Junta General Ordinària d'Accionistes celebrada el 20 d'abril de 2010, ha estat autoritzat per augmentar el capital social en quatre-cents seixanta milions vuit-cents setanta-vuit mil quatre-cents setanta-cinc euros (460.878.475 euros) dins el termini de cinc anys, mitjançant desemborsament dinerari, en una o diverses vegades, en l'oportunitat i quantia que el mateix decideixi, emetent accions ordinàries, privilegiades o rescatables, amb vot o sense vot, amb prima o sense prima, sense necessitat de nova autorització de la Junta General, amb la possibilitat d'acordar si s'escau l'exclusió, total o parcial, del dret de subscripció preferent, així com per modificar els articles dels Estatuts Socials que calgui per l'augment o augments de capital que realitzi en virtut de l'esmentada autorització, amb previsió de subscripció incompleta, tot això de conformitat amb el que estableix l'article 153.1.b) de la Llei de Societats Anònimes."

Darrera modificació de l'Article Transitori.

Aquesta autorització, en part, va ser utilitzada pel Consell d'Administració de la companyia en la sessió de 17 de juny de 2011, ampliant el capital en 38.183.600 euros, de manera que l'autorització vigent és de 422.694.875 euros i el redactat de l'Article Transitori el següent:

"Article Transitori.- Delegació al Consell d'Administració.

El Consell d'Administració de la societat, per acord de la Junta General Ordinària d'Accionistes celebrada el 20 d'abril de 2010, amb vigència de cinc anys des de la seva adopció, va ser autoritzat per augmentar el capital social en quatre-cents seixanta milions vuit-cents setanta-vuit mil quatre-cents setanta-cinc euros (460.878.475 euros), dels quals i mitjançant acord del Consell d'Administració de data 17 de juny de 2011, s'ha executat la dita delegació en la quantitat de 38.183.600 euros, de manera que en virtut de la delegació que es manté vigent, el Consell d'Administració de la societat, per l'indicat acord de la Junta General Ordinària d'Accionistes celebrada el 20 d'abril de 2010, està facultat per augmentar el capital social en la quantitat no executada fins al límit màxim autoritzat, és a dir, en quatre-cents vint-i-dos milions sis-cents noranta-quatre mil vuit-cents setanta-cinc euros (422.694.875 euros), dins el termini de cinc anys a partir del 20 d'abril de 2010, mitjançant desemborsament dinerari, en una o diverses vegades, en l'oportunitat i quantia que el mateix decideixi, emetent accions ordinàries, privilegiades o rescatables, amb vot o sense vot, amb prima o sense prima, sense necessitat de nova autorització de la Junta General, amb la possibilitat d'acordar si s'escau la exclusió, total o parcial, del dret de subscripció preferent, així com per modificar els articles dels Estatuts Socials que calgui per l'augment o augments de capital que realitzi en virtut de l'esmentada autorització, amb previsió de subscripció incompleta, tot això de conformitat amb el que estableix l'article 297.1.b) de la Llei de Societats de Capital."

Informació dels acords significatius que hagi celebrat la societat i que entrin en vigor, siguin modificats o concloguin, en cas de canvi de control de la societat arran d'una oferta pública d'adquisició, i els seus efectes, excepte quan la seva divulgació resulti seriosament perjudicial per la societat. Aquesta excepció no s'aplicarà quan la societat estigui obligada legalment a donar publicitat a aquesta informació (art. 61 bis 4, c, 4t LMV).

L'Acord d'Actuació Industrial entre Repsol YPF, S.A. i Gas Natural SDG, S.A., comunicat com a fet rellevant a través de la Comissió Nacional del Mercat de Valors el 29 d'abril de 2005 i l'Acord de Socis entre Repsol YPF, S.A. i Gas Natural SDG, S.A., relatiu a Repsol-Gas Natural LNG, S.L., contemplen com a causa de terminació el canvi en l'estructura de control de qualsevol de les parts.

Més de la meitat del deute viu del grup té clàusula de canvi de control, ja sigui per adquisició de més del 50% de les accions amb vot o per obtenir el dret a nomenar la majoria de membres del Consell de Gas Natural SDG, S.A., si bé la major part d'aquestes clàusules tenen unes condicions addicionals com: reducció important de la qualificació creditícia (*rating*) provocada pel canvi de control, perjudici material per al creditor, canvi material advers en la solvència o en la capacitat de complir el contracte.

La majoria d'aquestes clàusules suposen el reemborsament del deute en un termini més llarg al concedit en els supòsits de resolució anticipada; en algunes es contempla l'atorgament de garanties com a alternativa al reemborsament.

Informació dels acords entre la societat i els seus càrrecs d'administració i direcció o empleats que disposin indemnitzacions quan aquests dimiteixin o siguin acomiadats de manera improcedent o si la relació laboral arriba al final amb motiu d'una oferta pública d'adquisició (art. 61 bis 4, c, 5t LMV).

El contracte del conseller delegat conté una clàusula que estableix una indemnització que triplica la compensació anual prevista per a determinats supòsits d'extinció de la relació i una indemnització equivalent a una anualitat de retribució pel pacte de no competència post-contractual per un període d'un any.

Els contractes subscrits amb els membres del Comitè de Direcció contenen una clàusula que estableix una indemnització mínima de dos anualitats de retribució en determinats casos d'extinció de la relació i una indemnització equivalent a una anualitat de retribució fixa per no competència post-contractual per un període de dos anys.

Addicionalment, hi ha acords d'indemnització amb vint-i-un directius, els imports donen dret als mateixos a percebre una indemnització mínima d'una anualitat en determinats casos d'extinció de la relació. Així mateix, s'estableix una indemnització equivalent a una anualitat de retribució fixa per no competència post-contractual per un període de dos anys.

Descripció de les principals característiques dels sistemes interns de control i gestió de riscos en relació amb el procés d'emissió de la informació financera. (art. 61 bis, 4, h).

1. Entorn de Control de l'Entitat

1.1. Quins òrgans i/o funcions són els responsables de: (I) l'existència i manteniment d'un adequat i efectiu SCIIF, (II) la seva implantació, i (III) la seva supervisió.

Gas Natural Fenosa ha definit el seu Sistema de Control Intern d'Informació Financera (d'ara endavant SCIIF) en la "Norma General del Sistema de Control Intern d'Informació Financera (SCIIF) de Gas Natural Fenosa".

Com a part del SCIIF, Gas Natural Fenosa ha definit, en l'esmentada norma general, el model de responsabilitats del mateix. Aquest model s'articula al voltant dels següents cinc àmbits de responsabilitat:

- **Consell d'Administració:** és responsable de l'existència d'un SCIIF adequat i eficaç, la supervisió té delegada en la Comissió d'Auditoria i Control.

El Reglament del Consell d'Administració, en l'article 5 apartat 19, estableix que l'aprovació de la política de control i gestió de riscos i seguiment periòdic dels indicadors i sistemes interns de control és una de les facultats l'exercici de les quals es reserva expressament el Consell.

- **Comissió d'Auditoria i Control:** aquesta comissió té, entre altres, la responsabilitat en la supervisió del SCIIF. El Reglament del Consell d'Administració en l'article 32 apartat 2, indica que la Comissió té, entre altres, les següents competències:
 - Coneixement i supervisió del procés d'elaboració de la informació financera regulada, vetllant per la correcta aplicació dels principis comptables i per la inclusió de totes les societats que s'hagin d'incloure en el perímetre de consolidació.
 - Coneixement i supervisió dels sistemes i de l'eficàcia del control intern i gestió de riscos de la societat, vetllant perquè aquests identifiquin els diferents tipus de risc que afronta la societat i les mesures previstes per mitigar i per abordar-los cas que es materialitzin en un dany efectiu. Discutir amb els auditors de comptes les debilitats significatives del Sistema de Control Intern detectades en el desenvolupament de l'auditoria.
 - Revisió de la informació sobre activitats i resultats de la companyia que s'elaborin periòdicament en compliment de les normes vigents en matèria borsària, assegurant que es formulen seguint els mateixos criteris comptables que els comptes anuals i vetllant per la transparència i exactitud de la informació.
 - Adoptar les mesures que consideri convenients en l'activitat d'auditoria, sistema de control financer interior i compliment de les normes legals en matèria d'informació als mercats i transparència i exactitud de la mateixa.

Per al desenvolupament de part d'aquestes funcions, la Comissió d'Auditoria i Control compta amb la unitat d'Auditoria Interna.

- **Direcció General Econòmico-Financera.** És responsable del disseny, implantació i funcionament del SCIIF. Per al desenvolupament d'aquesta funció disposa de la unitat de Control Intern.
- **Àrea d'Auditoria Interna.** En general és responsable de donar suport a la Comissió d'Auditoria i Control en la supervisió i avaluació contínua de l'eficàcia del Sistema de Control Intern en tots els àmbits de Gas Natural Fenosa, aportant un enfocament sistemàtic i rigorós per al seguiment i millora dels processos i per a l'avaluació dels riscos i controls operacionals associats a aquests, inclosos els corresponents al SCIIF.
- **Unitats de negoci i unitats corporatives** implicades en el procés d'elaboració d'informació financera. Són responsables d'executar els processos i mantenir l'operativa diària, assegurant que es realitzen les activitats de control implantades.

1.2. Si hi ha, especialment pel que fa al procés d'elaboració de la informació financera, els següents elements:

- **Departaments i/o mecanismes encarregats:** (I) del disseny i revisió de l'estructura organitzativa, (II) de definir clarament les línies de responsabilitat i distribució de tasques i funcions; i (III) que hi hagi autoritat, amb una adequada procediments suficients per a la correcta difusió a la entitat.

El disseny i revisió de l'estructura organitzativa del primer nivell de direcció, així com la definició de les línies de responsabilitat és realitzat pel Consell d'Administració, per mitjà del conseller delegat i de la Comissió de Nomenaments i Retribucions.

Per garantir l'adequada gestió de la informació econòmica i financera del grup, la Direcció General Econòmico-Financera ha desenvolupat, com a part del SCIF, una instrucció tècnica consistent en un mapa d'interrelacions (fluxos d'informació) del procés d'elaboració d'informació financera, en què documenta les comunicacions entre la Direcció General Econòmico-Financera, els diferents responsables dels processos i els responsables que són origen o destinació de la informació financera, i que s'anomena "Mapa d'interrelacions de la informació financera de Gas Natural Fenosa".

En aquest sentit, sis són els eixos que Gas Natural Fenosa ha tingut en compte per a l'elaboració del mapa d'interrelacions dels processos d'elaboració de la informació financera:

- (I) la informació necessària per elaborar la informació financera;
- (II) els responsables que siguin origen o destinació de la informació financera i
- (III) la distribució de tasques entre les diferents unitats organitzatives;
- (IV) l'abast d'aquesta distribució a totes les empreses del grup;
- (V) la periodicitat de la transmissió de la informació;
- (VI) els sistemes d'informació que intervenen en el procés d'elaboració i emissió de la informació financera.

D'aquesta manera, mitjançant el mapa d'interrelacions de Gas Natural Fenosa, queden definits clarament els processos que impacten en l'elaboració de la informació financera, tant els processos operatius amb impacte rellevant sobre la informació financera, com els processos lligats a l'àrea Administrativa i Comptable, i els responsables implicats en aquesta.

- **Codi de conducta, òrgan d'aprovació, grau de difusió i instrucció, principis i valors inclosos (indicant si hi ha mencions específiques al registre d'operacions i elaboració d'informació financera), òrgan encarregat d'analitzar incompliments i de proposar accions correctores i sancions.**

Dins dels compromisos de l'Alta Direcció de Gas Natural Fenosa es troba orientar els seus esforços a que les operacions es desenvolupin en un entorn de pràctiques professionals ètiques, no només amb la implantació de mecanismes encaminats a prevenir i detectar frau comesos per empleats o pràctiques inapropiades que puguin suposar sancions, multes o danyar la imatge de Gas Natural Fenosa, sinó també reforçant la importància dels valors ètics i d'integritat entre els seus professionals.

En aquest sentit, Gas Natural Fenosa compta amb un Codi de Conducta (d'ara endavant, Codi Ètic), el qual va ser aprovat pel Consell d'Administració en sessió celebrada el 31 de març de 2005, que és d'obligat compliment per a tots els empleats de Gas Natural SDG, S.A. i de totes les empreses participades en les quals Gas Natural Fenosa té el control de la gestió. Les actualitzacions i modificacions del Codi Ètic són realitzades pel Consell d'Administració de Gas Natural SDG, S.A.

Des de la seva aprovació, s'ha modificat en tres ocasions, l'última de les quals va tenir lloc el 19 de maig de 2009, a fi d'actualitzar i incorporar els nous compromisos adquirits per Gas Natural Fenosa en matèria de Bon Govern i Responsabilitat Corporativa, incorporar les millors pràctiques internacionals en aspectes ètics i socials, i de complir amb les exigències regulatòries derivades de la integració del Grup Gas Natural i Unión Fenosa.

El Codi Ètic recull els principis ètics generals per al conjunt de Gas Natural Fenosa, que es concreten en els valors seguir en la pràctica en tota l'organització i en el qual s'inclou: (I) àmbit d'aplicació (implicació a tots els membres de Gas Natural Fenosa), (II) criteris rectors de la conducta a Gas Natural Fenosa (declaració de l'estil de govern del grup); (III) pautes de conducta (declaració dels valors clau de Gas Natural Fenosa, (IV) acceptació i compliment del codi, (IV) Comissió del Codi Ètic i (V) vigència.

El Codi Ètic considera com a criteris generals rectors de la conducta a Gas Natural Fenosa la integritat i la responsabilitat professional. Específicament, estableix una sèrie de pautes d'actuació en poc o molt relacionades amb la fiabilitat de la informació financera i el compliment de la normativa aplicable. En concret:

- Respecte a la legalitat (apartat 4.1):

“Gas Natural Fenosa assumeix el compromís d'actuar en tot moment d'acord amb la legislació vigent i les pràctiques ètiques internacionalment acceptades, amb total respecte envers els drets humans i les llibertats públiques (...)”

- Tractament de la informació i del coneixement (apartat 4.11):

“Tots els empleats que introdueixin qualsevol tipus d'informació en els sistemes informàtics del grup, han de vetllar perquè aquesta sigui rigorosa i fiable.

En particular, totes les transaccions econòmiques del grup han de ser reflectides amb claredat i precisió en els registres corresponents. Especialment, tots els comptes han de ser reflectits correctament en els registres, així com totes les operacions realitzades i tots els ingressos i despeses incorregudes.

Els empleats de Gas Natural Fenosa s'abstindran de qualsevol pràctica que contravingui el compromís de reflectir amb claredat i precisió totes les transaccions econòmiques en els comptes del grup”

Addicionalment, Gas Natural Fenosa disposa d'un Codi Intern de Conducta en matèries relatives als Mercats de Valors, que també és aprovat pel Consell d'Administració de la companyia.

El juliol de 2005, es va constituir la Comissió del Codi Ètic de Gas Natural Fenosa amb la missió principal de promoure la seva difusió i aplicació en tot el grup i facilitar un canal de comunicació a tots els empleats per recollir consultes i notificacions d'incompliments del codi.

Per tal que la Comissió del Codi Ètic pugui executar les seves funcions de forma objectiva i independent, la Comissió està presidida per l'unitat d'Auditoria Interna i està formada per representants de diferents àrees i unitats implicats en el seguiment del Codi Ètic.

La Comissió reporta regularment a l'alta direcció i trimestralment a la Comissió d'Auditoria i Control. La seva naturalesa és d'informe i recomanació, proposant accions correctores a les unitats encarregades de donar solució als problemes que planteja l'aplicació pràctica del Codi Ètic i actuant, al seu torn, d'enllaç entre aquestes i els empleats. El règim sancionador, en els casos que sigui necessari, és establert per la unitat de Recursos Humans. Així mateix, la Comissió del Codi Ètic pot proposar, i així ho ha fet en diverses ocasions, actualitzacions dels continguts del codi. Aquestes actualitzacions són, en primera instància, aprovades per la Comissió d'Auditoria i Control i, posteriorment, ratificades pel Consell d'Administració.

A més s'han establert comissions locals del Codi Ètic que s'encarreguen de promoure la difusió i aplicació del codi en alguns dels països en què Gas Natural Fenosa es troba present, en concret, Argentina, Brasil, Mèxic, Colòmbia, Panamà, Nicaragua, Itàlia i Moldàvia.

Per afavorir, no només l'exercici d'aquesta responsabilitat, sinó també el coneixement i difusió del Codi Ètic, aquest es troba disponible en nou idiomes:

- Des de l'exterior: web corporativa de Gas Natural Fenosa.

- Internament, a la plataforma del grup La Nostra Energia i en NaturalNet.

Addicionalment, s'han desenvolupat cursos de formació *online* a través de la Universitat Corporativa de Gas Natural Fenosa, que són obligatoris per a tots els empleats de Gas Natural Fenosa.

A finals de l'exercici 2010, Gas Natural Fenosa va iniciar, a través de la comissió, la campanya de declaració de Compliment del Codi Ètic, per tal de donar a conèixer les pautes de conducta que s'esperen de tots els empleats, difondre els mecanismes existents per fer consultes i notificacions, així com formalitzar periòdicament el compromís per part de tots els empleats del grup amb l'ètica i la integritat. En una primera fase, la Declaració de Compliment s'ha enviat a, aproximadament, 7.400 empleats de les societats de Gas Natural Fenosa a Espanya. En fases posteriors, està previst l'enviament d'aquesta declaració a la resta de treballadors de les societats d'àmbit internacional. Aquesta declaració serà requerida de forma periòdica.

Finalment, Gas Natural Fenosa, per fomentar el coneixement del Codi Ètic entre els seus proveïdors i empreses col·laboradores recull en les condicions generals de les comandes una clàusula en la qual s'informa als mateixos on poden trobar el Codi Ètic del grup.

- **Canal de denúncies, que permeti la comunicació al Comitè d'Auditoria d'irregularitats de naturalesa financera i comptable, en addició a eventuais incompliments del codi de conducta i activitats irregulars en l'organització, informar, si s'escau si aquest és de naturalesa confidencial.**

L'ètica professional a Gas Natural Fenosa es centra en la integritat i la responsabilitat professional, entenent la integritat com l'actuació ètica, honrada i de bona fe, i la responsabilitat professional, com l'actuació proactiva, eficient i enfocada a l'excel·lència, qualitat i la voluntat de servei.

Tal com s'estableix en l'article 32.2 del Reglament del Consell i les seves Comissions, la Comissió d'Auditoria i Control té com a competències "establir i supervisar un mecanisme que permeti als empleats comunicar de manera confidencial i, si es considera apropiat, anònima, les irregularitats de potencial transcendència, especialment financeres i comptables, que adverteixen al si de l'empresa".

Així mateix, el Consell d'Administració, en la reunió de data 31 de març de 2006, va establir que aquelles notificacions rebudes a través del procediment de notificació d'incompliments del Codi Ètic de Gas Natural Fenosa relacionades amb frau, auditoria o errades en la comptabilitat i control intern, siguin transmeses directament a la Comissió d'Auditoria i Control.

Com s'ha comentat en l'apartat anterior i com a mecanisme per obtenir un major grau de control intern sobre el compliment dels principis inclosos en el Codi Ètic, el juliol de 2005 es va constituir la Comissió del Codi Ètic de Gas Natural Fenosa, sent una de seves principals funcions la de facilitar i supervisar un canal de comunicació a tots els empleats per recollir consultes i notificacions d'incompliments del codi, i facilitar així la resolució de conflictes relacionats amb l'aplicació del Codi Ètic i la de realitzar informes als òrgans de govern de Gas Natural Fenosa sobre la difusió i compliment del Codi Ètic, així com de les activitats de la mateixa Comissió.

Aquest canal de comunicació correspon a un canal obert (correu electrònic, fax, correu postal i correu intern) entre la Comissió del Codi Ètic i tots els empleats de Gas Natural Fenosa per tractar matèries relacionades amb el codi. Aquest canal permet a tots els empleats del grup, proveïdors i empreses col·laboradores recollir o proporcionar informació sobre qualsevol qüestió relacionada amb el Codi Ètic. També poden posar-se en contacte amb la Comissió del Codi Ètic per comunicar de bona fe i confidencialment conductes contràries al codi. Tot això, aliè a la jerarquia de l'operativa habitual dels empleats.

Totes les comunicacions entre la Comissió del Codi Ètic i els empleats de Gas Natural Fenosa són absolutament confidencials, respectant les limitacions establertes en la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal. En aquest sentit, el president de la comissió (director d'Auditoria Interna) és l'únic membre, en primera instància, autoritzat per conèixer el conjunt de la informació de totes les consultes i notificacions rebudes del grup a través del procediment de consulta i notificació. Així mateix, les notificacions relacionades amb frau, l'auditoria o errades en els processos comptables o de control intern són transmeses directament a la Comissió d'Auditoria i Control.

Aquestes consultes i notificacions són tractades i resoltes per la Comissió del Codi Ètic.

En l'Informe de Responsabilitat Corporativa 2011 de Gas Natural Fenosa es dona més informació de detall sobre el Codi Ètic, les activitats de la Comissió del Codi Ètic i la utilització del canal de comunicació.

- **Programes de formació i actualització periòdica per al personal involucrat en la preparació i revisió de la informació financera, així com en l'avaluació del SCIIF, que cobreixin com a mínim, normes comptables, auditoria, control intern i gestió de riscos.**

La necessitat de comptar amb una qualificació suficient i, sobretot, actualitzada, del personal involucrat en la preparació i revisió de la informació financera, així com en l'avaluació del SCIIF, fa que sigui imprescindible desenvolupar un pla de formació adequat, de manera que les persones responsables de cada àrea puguin comptar amb els coneixements necessaris per poder dur a terme les diferents funcions incloses en el procés de preparació i revisió de la informació financera.

Per a això, Gas Natural Fenosa té una Universitat Corporativa que és responsable d'elaborar l'estratègia de formació i el pla anual de formació de tot el personal del grup. La Universitat Corporativa compta amb la certificació ISO 9001-2008.

Per a l'any 2011, s'han programat 794.000 hores de formació, distribuïdes entre setze països on Gas Natural Fenosa és present.

Els objectius de la Universitat Corporativa són els següents: (I) assegurar la gestió del coneixement en una organització multinacional i multicultural; (II) posicionar a l'organització com a referent en formació en el sector energètic; (III) garantir la integració cultural del nou grup.

Els plans de formació s'engloben en les categories següents:

- Formació de directius: lideratge, plans de formació individual, habilitats.
- Formació transversal: coneixements necessaris perquè els diferents negocis exerceixin la seva activitat (reciclatge constant).
- Formació especialitzada: focalitzada en aspectes tècnics i d'alt valor per a la companyia.
- Escola de Lideratge: dirigida a tot Gas Natural Fenosa amb independència dels negocis (comptabilitat, idiomes, sistemes, habilitats).

Dins de la formació transversal es troba l'"Aula Ecofin", que té com a principals objectius:

- Homogeneïtzar els processos econòmico-financers després de la fusió, dirigit a professionals de les unitats econòmico-financeres del grup, i professionals interessats d'altres àrees.
- Actualització dels coneixements comptables i de la normativa internacional.
- Actualització dels coneixements tècnics de l'àrea Fiscal.
- Proporcionar coneixements sobre valoració d'empreses, derivats financers i anàlisi d'estats financers.

Des del mes de novembre de 2010, i al llarg de 2011, s'ha desenvolupat, en col·laboració amb la Universitat Pompeu Fabra, el curs d'Expert Econòmico-Financer, amb 396 participants i 25.000 hores de formació.

Així mateix, durant l'exercici 2011, s'han dut a terme diversos programes de formació i actualització del personal involucrat en la preparació i revisió de la informació financera, el detall dels quals, juntament amb el nombre d'empleats de l'àrea Econòmico-Financera que els han rebut i nombre de hores impartides, és el següent:

Programes de formació	Nombre d'empleats assistents	Nombre d'hores impartides
Comptabilitat	190	40
Finances	192	24
Fiscalitat	219	20
Riscos	214	16
Total hores		100

Adicionalment, segons les necessitats de la unitat d'Auditoria Interna, durant l'exercici 2011, el personal de l'àrea ha assistit a cursos (de 16/21 hores de durada) i altres activitats formatives organitzades per l'Institut d'Auditors Interns.

2. Avaluació de riscos de la informació financera

2.1. Quines són les principals característiques del procés d'identificació de riscos, incloent els d'error o frau, en allò referit a:

- Si el procés existeix i està documentat;
- Si el procés cobreix la totalitat d'objectius de la informació financera, (existència i ocurrència; integritat; valoració; presentació, desglossament i comparabilitat, i drets i obligacions), si s'actualitza i amb quina freqüència;
- L'existència d'un procés d'identificació del perímetre de consolidació, tenint en compte, entre altres aspectes, la possible existència d'estructures societàries complexes, entitats instrumentals o de propòsit especial;
- Si el procés té en compte els efectes d'altres tipologies de riscos (operatius, tecnològics, financers, legals, reputacionals, mediambientals, etc.) en la mesura que aquests afecten els estats financers.
- Què òrgan de govern de l'entitat supervisa el procés.

L'enfocament seguit per Gas Natural Fenosa per dur a terme el procés d'identificació i anàlisi dels riscos de la informació financera, es mostra en el següent esquema:

La matriu de definició d'abast de la informació financera té per objecte identificar els comptes i els desglossaments que tenen un risc significatiu associat, l'impacte potencial en la informació financera dels quals és material i requereix, per tant, especial atenció. En aquest sentit, en el procés d'identificació dels comptes i desglossaments significatius, s'han considerat una sèrie de variables quantitatives (saldo i variació del compte) i qualitatives (complexitat de les transaccions; canvis i complexitat en la normativa; necessitat d'utilitzar estimacions o projeccions; aplicació de judicis i importància qualitativa de la informació). La metodologia per l'elaboració de la matriu d'abast s'ha descrit en una instrucció tècnica denominada "Matriu de definició d'abast de la informació financera de Gas Natural Fenosa".

Per a cada un dels comptes/desglossaments significatius s'han definit els processos i sub processos crítics associats als comptes/desglossaments significatius recollits en la matriu de definició d'abast, i s'han identificat els riscos que poguessin generar errors en la informació financera, cobrint els objectius de control d'existència i ocurrència; integritat; valoració; presentació, desglossament i comparabilitat; i drets i obligacions, en la "Matriu de riscos de la informació financera de Gas Natural Fenosa".

Finalment, les activitats de control consistents en les polítiques i procediments incorporades en totes les etapes del procés de la informació financera, que garanteixen la seva fiabilitat, es recullen en la "Matriu d'activitats de control de la informació financera de Gas Natural Fenosa".

Tant la Matriu de Definició d'Abast, com la Matriu de Riscos, com la Matriu d'Activitats de Control, s'actualitzen anualment.

Així mateix, en la Matriu de Riscos s'han identificat els riscos associats a l'assoliment dels objectius de la informació financera, tenint en compte en aquesta identificació els efectes d'altres tipologies de riscos (per exemple: operatius, tecnològics, financers, reputacionals, etc.) que formen part del Mapa de Riscos Corporatiu de Gas Natural Fenosa.

Com a part dels processos crítics identificats, es troba el procés d'identificació del perímetre de consolidació de Gas Natural Fenosa i s'ha descrit en una instrucció tècnica anomenada "Cicle de Tancament Consolidat de Gas Natural Fenosa".

Dins el procés d'identificació de riscos definit per Gas Natural Fenosa en el seu SCIIF, s'ha considerat la problemàtica relacionada amb el frau com un element molt rellevant. En aquest sentit, la política de control del risc del frau de Gas Natural Fenosa es centra en tres pilars bàsics:

- Prevenció del frau.
- Detecció del frau.
- Recerca i gestió de les situacions de frau.

S'han definit controls antifrau preventius que es classifiquen en dues categories. Els anomenats controls actius, considerats barreres per restringir o impedir l'accés als actius valuosos a aquells que puguin intentar cometre un frau. D'altra banda, els controls passius, pretenen aturar la realització del frau a través de mesures dissuasòries.

La supervisió de l'eficàcia del SCIIF és responsabilitat de la Comissió d'Auditoria i Control. Per al desenvolupament d'aquesta funció, la Comissió d'Auditoria i Control compta amb la unitat d'Auditoria Interna i la d'Auditoria Externa (veure apartat F.5).

3. Activitats de control

3.1. Procediments de revisió i autorització de la informació financera i la descripció del SCIIF, a publicar en els mercats de valors, indicant els seus responsables, així com de documentació descriptiva dels fluxos d'activitats i controls (incloent els relatius a risc de frau) dels diferents tipus de transaccions que puguin afectar de manera material als estats financers, incloent el procediment de tancament comptable i la revisió específica dels judicis, estimacions, valoracions i projeccions rellevants.

Gas Natural Fenosa realitza revisions periòdiques de la informació financera elaborada, així com de la descripció del SCIIF, d'acord amb diferents nivells de responsabilitat que garanteixen la qualitat de la mateixa.

Com a primer nivell de revisió, els responsables del tancament comptable de cada societat de Gas Natural Fenosa revisen la informació financera elaborada per garantir la seva fiabilitat.

Així mateix, la informació financera de Gas Natural Fenosa és revisada periòdicament pel responsable de la Direcció General Econòmico-Financera, identificant possibles desviacions. En aquest sentit, la Direcció General Econòmico-Financera reporta a la Comissió d'Auditoria i Control la informació financera regulada, vetllant per la transparència i exactitud de la informació i fent esment als sistemes interns de control i als criteris comptables aplicats. Així mateix, informa sobre els principals procediments comptables, judicis, estimacions, valoracions i processos utilitzats en l'elaboració de la informació econòmica i financera i els estats financers, sobre els principals riscos i contingències i la seva cobertura mitjançant provisions, i sobre les Polítiques i Sistemes de Gestió i Control de Riscos a Gas Natural Fenosa.

Al final, el director general Econòmico-Financer certifica els comptes anuals individuals i consolidats que es presenten al Consell d'Administració perquè l'aprovi.

D'altra banda, tal com es recull en la "Norma General del Sistema de Control Intern d'Informació Financera (SCIIF) de Gas Natural Fenosa", les activitats de control definides pel grup en el seu SCIIF compleixen amb l'objectiu fonamental d'assegurar que la informació financera de Gas Natural Fenosa representi la imatge fidel del grup.

Les activitats de control definides en el SCIIF inclouen, tant controls generals, com controls en els processos crítics.

Els controls generals són mecanismes que, si bé no permeten obtenir un grau de control suficient en els processos del grup, permeten la consecució d'una sèrie d'objectius claus per a la consecució d'un SCIIF eficaç, és a dir, són aquells que descriuen les polítiques i directrius dissenyades per protegir el SCIIF de Gas Natural Fenosa en conjunt.

D'altra banda, tots els processos crítics identificats han estat documentats mitjançant la matriu d'activitats de control, així com per les corresponents instruccions tècniques descriptives dels processos. En aquest sentit, Gas Natural Fenosa ha identificat tots els processos necessaris per a l'elaboració de la informació financera, en què s'han utilitzat judicis, estimacions, valoracions i projeccions rellevants, considerant tots ells com a crítics. De forma periòdica, s'informa a la Comissió d'Auditoria i Control de les principals hipòtesis emprades per estimar la informació financera que depèn de judicis, valoracions i projeccions rellevants.

En la documentació dels processos crítics i activitats de control s'ha inclòs la informació següent:

- Descripció del procés
- Diagrama de flux d'informació del procés.
- Mapa de sistemes que interactuen en el procés.
- Descripció dels riscos d'informació financera associats als diferents processos i objectius de control.

- Definició d'activitats de control per a la mitigació dels riscos identificats i els seus atributs.
- Descripció dels responsables dels processos i de les activitats de control.

Així mateix, en la definició de les activitats de control, s'han identificat les següents classificacions d'activitats de control, atenent a cinc criteris següents:

- Abast: en funció de l'abast de les activitats de control, aquestes es poden dividir en:
 - Activitats de control generals.
 - Activitats de control de processos.
- Implementació: les activitats de control s'han classificat en implementades i no implementades.
- Nivell d'automatització: en funció del nivell d'automatització de les activitats de control, aquestes es poden dividir en automàtiques i manuals.
- Naturalesa de l'activitat: en funció de la naturalesa de les activitats de control, aquestes es poden dividir en preventives o detectives.
- Freqüència: en funció de la recurrència que tingui l'activitat en el temps, per exemple, anual, setmanal, mensual, diària, etc.

Finalment, en el SCIF de Gas Natural Fenosa s'ha definit el model de certificació interna anual dels controls identificats en els processos crítics que han de realitzar les unitats de negoci i corporatives implicades en el procés d'elaboració de la informació financera. El llançament i seguiment d'aquest procés de certificació és responsabilitat de la unitat de Control Intern. Per la seva banda, la unitat d'Auditoria Interna s'encarrega de revisar i avaluar les conclusions sobre el compliment i efectivitat resultant del procés anual de certificacions internes de les unitats responsables dels controls, d'identificació de les debilitats i dels plans d'acció.

3.2. Polítiques i procediments de control intern sobre els sistemes d'informació (entre d'altres, sobre seguretat d'accés, control de canvis, operació dels mateixos, continuïtat operativa i segregació de funcions) que suporten els processos rellevants de l'entitat en relació a l'elaboració i publicació de la informació financera.

Per als processos crítics associats a l'elaboració i publicació de la informació financera de Gas Natural Fenosa que han estat definits en el SCIF del grup, s'han identificat les activitats de control que operen en els sistemes d'informació, tant pels utilitzats de forma directa en la seva preparació d'informació financera, com pels que resulten rellevants en el procés o control de les transaccions que es reflecteixen en ella.

A nivell general, dins del mapa de sistemes d'informació de Gas Natural Fenosa, s'han definit i implantat una sèrie de polítiques per garantir els següents aspectes:

- La seguretat d'accés, tant a les dades, com a les aplicacions.
- El control sobre els canvis en les aplicacions.
- La correcta operació de les aplicacions.
- La disponibilitat de les dades i la continuïtat de les aplicacions.
- Una adequada segregació de funcions.

a) Seguretat d'accés:

S'han definit una sèrie de mesures a diferents nivells per evitar l'accés no autoritzat, tant a les dades, com a les aplicacions.

Els servidors es troben allotjats en dos CPD principals (Barcelona i Madrid) i únicament el personal autoritzat pot accedir a aquestes sales. Addicionalment, tots aquests accessos queden registrats.

Les comunicacions amb aquests sistemes es fan sempre sota protocols xifrats per evitar possibles accessos no autoritzats. S'inclouen sistemes com IDS i antivirus per reforçar internament el control davant aquest tipus d'amenaques.

Finalment, a nivell d'aplicatiu, sistema operatiu i base de dades, s'utilitza el parell usuari-contrasenya com a control preventiu. A nivell de dada, s'han definit perfils que limiten l'accés a aquests, però no s'ha desenvolupat una matriu de segregació de funcions que assegurí que les funcions no són incompatibles.

b) Control de canvis:

S'ha desenvolupat i implantat una metodologia de gestió dels canvis, la qual estableix les cauteles i validacions necessàries per limitar el risc en aquest procés.

Entre els principals aspectes que es recullen, s'inclouen els següents:

- Aprovació per part de l'àrea de negoci.
- Realització de proves previ pas a producció.
- Entorns específics per a les tasques de desenvolupament i proves.
- Procediments de marxa enrere.
- Segregació de funcions, ja que l'equip de desenvolupament no té accés a producció.

c) Operació:

Per garantir que les operacions es realitzen de forma correcta es porta a terme un monitoratge a tres nivells:

- Totes les interfícies entre sistemes són analitzades per assegurar la seva correcta execució.
- A nivell perimetral, es disposa de diferents indicadors de disponibilitat per evitar talls en les comunicacions.
- Validacions automàtiques sobre les dades introduïdes de manera que siguin acords als esperats en base a la seva naturalesa, rang, etc.

Addicionalment, hi ha un servei intern de "Help Desk" al qual els usuaris finals poden dirigir-se en cas de detectar qualsevol tipus d'incidència.

d) Disponibilitat i continuïtat:

La companyia compta amb dos CPD replicats que permeten assegurar la disponibilitat dels sistemes d'informació en cas de contingència. Tot això ve recolzat a més per un DRP amb les tasques i passos que s'han de seguir per aixecar de nou els sistemes en aquest cas.

Adicionalment, s'està realitzant de forma periòdica una còpia de seguretat de les dades, que es manté en un lloc segur, temporalment. Per restaurar aquestes dades hi ha un procediment específic, si bé no es duen a terme proves de forma periòdica.

e) Segregació de funcions:

L'accés als Sistemes d'Informació està definit a partir d'una sèrie de perfils que defineixen les funcionalitats a les que un usuari ha de tenir accés. S'utilitzen aquests perfils per limitar l'accés dels usuaris als Sistemes d'Informació.

Així mateix, Gas Natural Fenosa ha desenvolupat una instrucció tècnica específica on es recullen els mapes de sistemes dels cicles crítics, així com les interfícies entre sistemes i les activitats de control a nivell aplicació que permeten que la informació es reculli de forma completa i precisa.

3.3. Polítiques i procediments de control intern destinats a supervisar la gestió de les activitats subcontractades a tercers, així com d'aquells aspectes d'avaluació, càlcul o valoració encomanats a experts independents, que puguin afectar de manera material als estats financers.

Gas Natural Fenosa ha desenvolupat una sèrie de polítiques i procediments destinats a supervisar la gestió de les activitats subcontractades a tercers, totes elles aprovades pels nivells establerts en el grup, entre els quals destaquen l'existència d'una "Norma General de Contractació Externa", una "Norma General de Qualitat de Proveïdors" i els procediments que les desenvolupen.

En aquest context, Gas Natural Fenosa estableix, en la "Norma General de Contractació Externa", els principis generals de necessària aplicació a tota adjudicació i contractació d'obres, béns i serveis duts a terme pel grup, garantint un model homogeni i eficient per a la gestió del procés de compres a Gas Natural Fenosa.

Aquesta norma també estableix, amb caràcter general, les responsabilitats de les diferents unitats en el procés de contractació, entre les quals s'inclou a l'àrea de Compres com a responsable d'establir requisits i garantir la correcta homologació, si s'escau, l'avaluació tècnica dels proveïdors, i assegurar la qualitat dels béns i serveis que s'adquireixin, en col·laboració amb les unitats de negoci.

Així mateix, Gas Natural Fenosa ha desenvolupat, a la "Norma General de Qualitat de Proveïdors" i en el procediment que la desenvolupa, els principis bàsics que regeixen el procés d'avaluació de la qualitat dels proveïdors del grup, entre els quals destaquen l'establiment de procediments i controls que garanteixin el compliment de les especificacions per part dels proveïdors adjudicatari i, d'altra banda, la necessitat de mesurar el resultat del procés de qualitat de proveïdors sobre el funcionament dels processos del negoci, establint en cas necessari les mesures correctores oportunes en qualsevol etapa del procés.

En aquest context, l'àrea de Compres defineix els indicadors de control i seguiment del procés d'homologació i d'avaluació de la qualitat dels productes i serveis adquirits per Gas Natural Fenosa.

Així mateix, les unitats de negoci realitzen la supervisió i el control de qualitat dels seus proveïdors per determinar si ofereixen els nivells de qualitat requerida. En cas contrari, envien les propostes de retirada de l'homologació/acreditació a subministradors/productes/persones, com a conseqüència de deficiències en l'acompliment dels serveis o productes.

Adicionalment, els proveïdors que desenvolupen activitats o subministren productes que necessiten homologació, s'han de sotmetre a aquest procés previ al començament de la seva activitat o subministrament.

Per a això, es defineixen tres tipologies principals d'homologació (A, B o C). Per a la primera categoria (A), el proveïdor ha de complir amb els requisits exigits per Gas Natural Fenosa per a l'activitat a realitzar i posseir, per a elles, Certificat de Registre d'Empresa ISO 9001 vigent i emès per un organisme certificador acreditat. En la categoria B, el proveïdor compleix els requisits exigits per Gas Natural Fenosa per a l'activitat a realitzar, però no disposa d'un sistema de gestió de qualitat certificat. La tercera de les categories (C) és provisional i són supòsits de proveïdors amb no conformitats en el procés d'homologació, però que han presentat un Pla d'Accions

Correctives acceptat per Gas Natural Fenosa. Transcorregut el termini d'1 any per a la implantació d'aquest pla, aquests proveïdors obtindran la categoria requerida.

Les principals àrees que afecten a processos crítics de la informació financera que Gas Natural Fenosa té subcontractades a tercers són:

- Determinats processos de l'àrea de Sistemes.
- Processos de lectura i mesurament.
- Determinats processos del servei al client.
- Operador logístic.
- Determinats processos de l'àrea de Tresoreria.
- Gestió d'obres i manteniment del negoci de distribució.

L'exigència d'una o altra categoria d'homologació es determina en funció de la importància quantitativa o qualitativa en relació al servei prestat.

Gas Natural Fenosa utilitza a experts en treballs que serveixen de suport a valoracions, judicis o càlculs comptables, únicament quan aquests estan inscrits en els corresponents col·legis professionals o acreditació equivalent, manifesten la seva independència i són empreses de prestigi reconegut en el mercat.

4. Informació i comunicació

4.1. Una funció específica encarregada de definir, mantenir actualitzades les polítiques comptables (àrea o departament de polítiques comptables) i resoldre dubtes o conflictes derivats de la seva interpretació, mantenint una comunicació fluïda amb els responsables de les operacions en l'organització, així com un manual de polítiques comptables actualitzat i comunicat a les unitats a través de les quals opera l'entitat.

La Direcció general Econòmico-Financera, a través de la unitat de Planificació i Control Comptable, és, entre d'altres funcions, la responsable de mantenir actualitzades les polítiques comptables aplicables al grup, en aquest sentit, és el responsable de l'actualització del "Pla Comptable de Gas Natural Fenosa", que inclou els criteris comptables i el pla de comptes del grup, així com l'anàlisi dels canvis comptables que poguessin tenir un impacte en la informació financera de Gas Natural Fenosa.

L'actualització del "Pla Comptable de Gas Natural Fenosa" es realitza amb periodicitat anual, havent-se realitzat la seva última actualització el desembre de 2011. En les actualitzacions, es revisen, tant els criteris comptables sobre la base dels canvis en la normativa NIIF-UE aplicable, com l'estructura comptable del grup, assegurant la traçabilitat entre els plans de comptes individuals de les filials del grup i el pla de comptes de Gas Natural Fenosa, que serveix com a base per elaborar els diferents reports de la informació financera a subministrar a organismes externs i de la informació de control de gestió.

Un cop el pla comptable es troba actualitzat, és difós a tot el personal de l'organització a través de la intranet de Gas Natural Fenosa. Addicionalment, i després de ser publicat a la intranet el pla comptable actualitzat, s'envia una alerta *online* als usuaris que accedeixen a la intranet, comunicant així aquesta actualització a tot el personal.

D'altra banda, la unitat de Planificació i Control Comptable s'encarrega d'analitzar els canvis normatius en NIIF-UE que puguin tenir impacte significatiu en els estats financers i informar els responsables de Gas Natural Fenosa afectats per aquests canvis normatius. També s'encarreguen de resoldre dubtes sobre el tractament comptable de determinades transaccions que puguin plantejar els responsables de la informació financera de Gas Natural Fenosa.

4.2. Mecanismes de captura i preparació de la informació financera amb formats homogenis, d'aplicació i utilització per totes les unitats de l'entitat o del grup, que suporten els estats financers principals i les notes, així com la informació que es detalla sobre el SCIIF.

El model integral de gestió econòmico-financera de Gas Natural Fenosa garanteix la uniformitat dels processos administratius i comptables per mitjà de la centralització de la comptabilitat i l'administració econòmica en Centres de Serveis Compartits (CSCs) i la utilització de SAP com a sistema de suport en la majoria de les societats que formen part del grup. La resta de societats que no utilitzen SAP estan obligades a seguir els criteris fixats pel grup per assegurar la uniformitat d'aquests processos.

Aquest model es caracteritza, fonamentalment, per:

- ser únic per a tots els països i negocis;
- incorporar els requisits legals, fiscals, mercantils i regulatoris de cada un dels països;
- incorporar els requeriments de control intern;
- ser base per a l'obtenció de la informació que se subministra a l'alta direcció i organismes oficials;
- recolzar-se en un determinat model organitzatiu i en uns processos i sistemes informàtics econòmico-financers únics per a tots els països i negocis.

Els estats financers NIIF-UE de cada país s'obtenen directament a través de l'assignació compte local-compte grup i el registre dels ajustos NIIF-UE en el propi aplicatiu SAP.

Com a part del SCIIF del grup s'ha definit el mapa d'interrelacions del procés d'elaboració de la informació financera de Gas Natural Fenosa. En aquest mapa, es detallen, entre altres coses, els sistemes d'informació que intervenen en el procés d'elaboració i emissió de la informació financera, tant des d'un punt de vista del tancament comptable individual, com del tancament comptable consolidat.

En aquest sentit, en el procés d'elaboració de la informació financera i els seus desglossaments de Gas Natural Fenosa, s'utilitza l'aplicatiu EC-CS, que és una eina de SAP per a la gestió del procés de consolidació. Addicionalment, també s'utilitza l'aplicatiu SAP SEM per donar suport a l'elaboració d'informes de consolidació.

La càrrega de la informació en aquest sistema de consolidació es realitza de forma automàtica i directa, un cop tancat el mes.

Aquestes dues eines ajuden en la gestió del procés de consolidació en tasques com:

- Estandardització de la informació.
- Validació de la informació.

Així mateix, Gas Natural Fenosa compta amb plans de comptes locals per a complir els requisits comptables, fiscals, mercantils i regulatoris establerts per les diferents legislacions dels països en què es troba present. Aquests plans de comptes locals conflueixen en un pla de comptes de grup, unificat i homogeni a efectes de consolidació i report de la informació financera.

D'altra banda, tota la documentació del SCIIF es troba recollida i documentada en una aplicació corporativa gestionada per la unitat de Control Intern.

5. Supervisió del funcionament

5.1. Les activitats de supervisió del SCIIF realitzades pel Comitè d'Auditoria, així com si l'entitat compta amb una funció d'auditoria interna que tingui entre les seves competències la de suport al comitè en la seva tasca de supervisió del sistema de Control Intern, incloent el SCIIF. Així mateix s'informarà de l'abast de l'avaluació del SCIIF realitzada en l'exercici i del procediment pel qual l'encarregat d'executar l'avaluació comunica els seus resultats, si l'entitat compta amb un pla d'acció que detalli les eventuais mesures correctores, i si s'ha considerat el seu impacte en la informació financera.

Les funcions de la Comissió d'Auditoria i Control estan establertes en l'article 32 apartat 2 del Reglament del Consell d'Administració i les seves Comissions, tenint entre les seves competències les següents:

- Coneixement i supervisió del procés d'elaboració de la informació financera regulada, vetllant per la correcta aplicació dels principis comptables i per la inclusió de totes les societats que s'hagin d'incloure en el perímetre de consolidació.
- Coneixement i supervisió dels sistemes de control intern i gestió de riscos de la societat, vetllant perquè aquests identifiquin els diferents tipus de risc que afronta la societat i les mesures previstes per mitigar i per abordar-los cas que es materialitzin en un dany efectiu. Discutir amb els auditors de comptes les debilitats significatives del Sistema de Control Intern detectades en el desenvolupament de l'auditoria.
- Revisió de la informació sobre activitats i resultats de la companyia que s'elaborin periòdicament en compliment de les normes vigents en matèria borsària, assegurant que es formulen seguint els mateixos criteris comptables que els comptes anuals i vetllant per la transparència i exactitud de la informació.
- Informar en la Junta General d'Accionistes sobre les qüestions que hi plantegin els accionistes en matèries de la seva competència.
- Proposta al Consell d'Administració per al seu sotmetiment a la Junta General d'Accionistes del nomenament dels auditors de comptes externs a què es refereix l'article 264 de la Llei de Societats de Capital.
- Elevar al Consell les propostes de selecció, nomenament, reelecció i substitució d'auditor extern, així com les condicions de la seva contractació.
- Relacions amb els auditors externs per rebre informació sobre aquelles qüestions que puguin posar en risc la seva independència i qualsevol altra relacionada amb el procés de desenvolupament de l'auditoria de comptes, així com aquelles altres comunicacions previstes en la legislació d'auditoria de comptes i en les normes tècniques d'auditoria.
- Emetre anualment, amb caràcter previ a l'emissió de l'informe d'auditoria de comptes, un informe en què s'expressarà una opinió sobre la independència dels auditors de comptes.
- Supervisió dels serveis de l'àrea d'Auditoria Interna, vetllant per la seva independència i proposant el nomenament, reelecció i cessament del seu responsable. A aquest efecte, el responsable de la funció d'auditoria interna li presentarà anualment el seu pla de treball, l'informarà de les incidències rellevants que es produeixin en el seu desenvolupament i el sotmetrà, a final d'exercici un informe sobre les seves activitats.
- Seguiment del desenvolupament de l'auditoria anual.
- Servir de canal de comunicació entre el Consell d'Administració i els auditors, i avaluar els resultats de cada auditoria. En tot cas, haurà de rebre anualment dels auditors de comptes de la societat la confirmació escrita de la seva independència enfront de l'entitat o entitats vinculades a aquesta, directament o indirectament, així com la informació dels serveis addicionals de qualsevol classe prestats a aquestes entitats pels esmentats auditors o per les persones o entitats vinculades a aquests, d'acord amb el que disposa la Llei d'Auditoria de Comptes.

- Adoptar les mesures que consideri convenients en l'activitat d'auditoria, sistema de control financer interior i compliment de les normes legals en matèria d'informació als mercats i transparència i exactitud de la mateixa.

La Comissió d'Auditoria i Control compta, per poder complir amb les seves competències, amb la informació i documentació facilitada per les Unitats d'Auditoria Interna i Econòmico-Financera.

La funció d'auditoria interna s'ha establert a Gas Natural Fenosa com una activitat de valoració independent i objectiva, i per aquest motiu, l'àrea d'Auditoria Interna reporta, al seu torn, a la Comissió d'Auditoria i Control, al president i al conseller delegat de Gas Natural SDG, S.A.

El Pla Estratègic d'Auditoria de Processos (amb un horitzó temporal de 5 anys) i els Plans d'Auditoria Interna Anuals estan orientats a garantir la supervisió i avaluació contínua de l'eficàcia del Sistema de Control Intern (inclòs el SCIIF) en tots els àmbits de Gas Natural Fenosa, aportant un enfocament metòdic i rigorós per al seguiment i millora dels processos i per a l'avaluació dels riscos i controls operacionals que té associats. Tot això orientat al compliment dels Objectius Estratègics de Gas Natural Fenosa, així com a l'assistència a la Comissió d'Auditoria i Control i al primer nivell de direcció del grup en el compliment de les seves funcions en matèria de gestió, control i govern corporatiu.

El Pla Estratègic d'Auditoria de Processos i els Plans d'Auditoria Interna Anuals s'elaboren considerant principalment el pla estratègic del grup, les àrees de risc incloses en el Mapa de Riscs Corporatiu de Gas Natural Fenosa, la matriu d'abast del SCIIF, la valoració dels riscos operacionals de cada un dels processos (Mapes de Riscos Operacionals), els resultats de les auditories d'anys anteriors i les propostes de la Comissió d'Auditoria i Control i del primer nivell de direcció.

L'àrea d'Auditoria Interna ha establert una metodologia de valoració dels riscos operacionals basada en el marc conceptual de l'Informe COSO i prenent com a punt de partida la tipologia dels riscos definits al Mapa de Riscs Corporatiu de Gas Natural Fenosa.

D'acord amb la esmentada metodologia, els riscos operacionals associats als processos són prioritzats valorant la seva incidència, importància relativa i grau de control. En funció dels resultats obtinguts en dita avaluació, es dissenya un pla d'acció orientat a implantar les mesures correctives que permetin mitigar els riscos residuals identificats amb un impacte potencial superior al risc tolerable o acceptat establerts.

Així mateix, cal assenyalar que la funció es desenvolupa d'acord amb les Normes Internacionals per a la Pràctica d'Auditoria Interna i que part dels auditors interns són o estan en procés d'obtenció del Certified Internal Auditor (CIA), que avala l'excel·lència en la prestació de serveis d'auditoria interna.

En el desenvolupament de la seva activitat, l'àrea d'Auditoria Interna verifica de forma recurrent el compliment de totes aquelles polítiques, normes i controls dels processos establerts en el SCIIF amb la finalitat de supervisar el seu adequat funcionament i prevenir i identificar successos de frau, corrupció o suborn. Per a això, tots els programes de treball de revisió de cada un dels processos de Gas Natural Fenosa contempnen un apartat específic destinat a verificar el correcte disseny i funcionament de les esmentades polítiques, normes i controls. D'acord amb el Pla Estratègic d'Auditoria de Processos, està previst que el SCIIF es supervisi per part d'Auditoria Interna, de forma completa, en un període de 5 anys.

En concret, i en referència al Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera (SCIIF), l'àrea d'Auditoria Interna es responsabilitza de supervisar:

- El correcte disseny del SCIIF i el compliment dels requisits normatius.
- L'adequació de les polítiques i procediments de control implantats.
- L'adequada delimitació del perímetre de consolidació.
- La correcta aplicació dels principis comptables.

Els principals processos revisats per l'àrea d'Auditoria Interna durant 2011 van ser els relacionats amb:

- Processos de negoci:
 - Distribució de gas: construcció de xarxes de distribució, posada en servei, lectura i mesurament, operacions domiciliàries i urgències.
 - Distribució d'electricitat: desenvolupament mitja i baixa tensió, desenvolupament alta tensió, operacions de tall i reconexió.
 - Comercialització de majoristes i minoristes: gestió impagats industrials, captació i contractació.
 - Generació: facturació i cobrament generació cicles, operació i manteniment actiu generació, seguiment d'actius.
 - Exploració i producció: *joint ventures* Angola i Casablanca-Montanazo.
 - Gestió de l'energia: balanç de gas, balanç d'electricitat, *trading* d'energia.
 - Proveïments: gestió tècnica de gasoductes.

- Processos de suport:
 - Servei al client: cobrament minorista i majorista, gestió d'impagats.
 - Gestió dels sistemes d'informació: atenció al client, gestió manteniments evolutius, migració sistemes comercials majoristes i gestió de l'explotació.
 - Gestió dels recursos financers i físics: gestió de compres i contractació de serveis, comptabilitat, gestió jurídica i legal.
 - Gestió dels recursos humans: gestió de processos i servei recursos humans.

El 47% dels processos revisats corresponen a l'àmbit d'Espanya i el 53% restant, a l'àmbit internacional.

Els controls dels processos anteriors relacionats amb la informació financera van ser revisats d'acord amb la metodologia de treball descrita anteriorment.

5.2. Si té un procediment de discussió mitjançant el qual, l'auditor de comptes (d'acord amb el que estableixen les NTA), la funció d'auditoria interna i altres experts, poden comunicar a l'alta direcció i al Comitè d'Auditoria o administradors de la entitat les debilitats significatives de control intern identificades durant els processos de revisió dels comptes anuals o aquells altres que els hagin estat encomanats. Així mateix informará de si disposa d'un pla d'acció que tracti de corregir o mitigar les debilitats observades.

Tal i com s'estableix en l'article 6.4 del Reglament del Consell i les seves Comissions:

"El Consell d'Administració mantindrà una relació directa amb els membres del primer nivell de direcció de la societat i amb els auditors de la mateixa. El caràcter objectiu, professional i continu d'aquesta relació respectarà al màxim la independència dels auditors."

Així mateix, l'article 9 d'aquest reglament s'estableix que:

"El consell es reunirà almenys una vegada cada dos mesos i, a iniciativa del president, totes les vegades que aquest ho estimi oportú per al bon funcionament de la companyia. En les sessions ordinàries del Consell, es tractarà de les qüestions generals relacionades amb la marxa del grup, els resultats econòmics, el balanç, la situació de tresoreria i la seva comparació amb els pressupostos aprovats, els assumptes esmentats en l'article 5, si així procedeix, i, en tot cas, els punts inclosos en l'ordre del dia confeccionat d'acord amb el que estableix aquest reglament. En aquestes reunions periòdiques, el Consell també rebrà informació puntual sobre els èxits i problemes operacionals més significatius, així com de les situacions previsibles que puguin ser crítiques pels assumptes socials i de les accions que la direcció proposi per afrontar-les, si és el cas (...)."

En aquest sentit, els membres del Consell d'Administració, per obtenir la informació necessària per a l'exercici de les seves funcions, compten amb la Comissió Executiva, la competència específica de la qual és el seguiment continu de la gestió de primer nivell de direcció del grup, així com amb la Comissió d'Auditoria i Control, entre les funcions de la qual hi ha el coneixement i supervisió del procés d'elaboració de la informació financera regulada, així com l'eficàcia del Sistema de Control Intern.

La Comissió Executiva té com a competència el seguiment continu de la gestió del primer nivell de direcció de la companyia, així com qualsevol altra funció que li correspongui d'acord amb els estatuts, al Reglament del Consell i les seves Comissions, o la que li assigni el Consell d'Administració. Aquesta comissió celebrarà les seves sessions ordinàries, almenys, amb periodicitat mensual.

D'acord amb els Estatuts Socials de la companyia i el Reglament del Consell d'Administració i les seves Comissions, la Comissió d'Auditoria i Control estarà constituïda per un mínim de tres i un màxim de cinc consellers, designats pel Consell d'Administració d'entre els consellers externs, tenint en compte els coneixements i experiència en matèria de comptabilitat, auditoria i gestió de riscos. Els seus membres cessaran quan ho facin en la seva condició de consellers, quan així ho acordi el Consell d'Administració o pel transcurs del termini de tres anys a partir del seu nomenament, podent ser reelegits. Almenys un dels membres de la Comissió tindrà la categoria de conseller independent. El 31 de desembre de 2011, la Comissió està constituïda per tres consellers, dos dominicals i un independent. Aquest últim és, al seu torn, president de la Comissió.

El Consell d'Administració elegirà al president de la comissió, qui no tindrà vot de qualitat i que haurà de ser substituït segons el previst en els Estatuts Socials (art. 51 bis) i en la Llei, podrà ser reelegit un cop transcorregut el termini d'un any des del cessament. La Secretaria de la comissió correspondrà a la Secretaria del Consell d'Administració.

La comissió, convocada pel seu president, es reuneix, quan és necessari, per a l'emissió dels informes que li competeixen o quan ho estimi convenient el seu president o ho sol·licitin dos dels seus membres i, almenys, quatre vegades l'any. La comissió podrà convidar a les reunions qualsevol directiu o empleat que consideri convenient.

Les funcions i activitats realitzades per la Comissió d'Auditoria i Control de Gas Natural SDG, S.A. donen compliment a les exigències legals introduïdes per la Llei 12/2010 per la qual es modifica la Llei 19/1988, de 12 de juliol, d'Auditoria de Comptes, la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de Valors, i el text refós de la Llei de Societats Anònimes aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1564/1989, de 22 de desembre, així com al Reial Decret Legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Societats de Capital.

Així mateix, les funcions i activitats de la Comissió compleixen amb les recomanacions de bon govern corporatiu recollides en la legislació actual i al Codi Unificat de Bon Govern Corporatiu de les Societats Cotitzades, de 19 de maig de 2006, aprovat el 22 maig 2006 i publicat per la Comissió Nacional del Mercat de Valors (Codi Conthe).

L'àmbit d'actuació de la Comissió d'Auditoria i Control s'estén a:

- Gas Natural SDG, S.A.
- Societats participades majoritàriament per Gas Natural SDG, S.A.
- Altres entitats i societats participades, en les quals, de qualsevol forma correspongui a Gas Natural SDG, S.A. el control efectiu o la responsabilitat en la seva gestió o operació.

Durant el període comprès entre l'1 de gener de 2011 i el 27 de gener de 2012 (data de formulació dels Comptes Anuals Consolidats i Individuals de l'exercici 2011 de Gas Natural Fenosa) s'han celebrat sis sessions de la Comissió d'Auditoria i Control amb una taxa d'assistència del 94%.

La unitat d'Auditoria Interna reporta a la Comissió d'Auditoria i Control, de forma recurrent, les accions preses per assegurar que Gas Natural Fenosa compleix amb totes aquelles polítiques, normes i controls dels processos establerts pel primer nivell de direcció del grup. Així mateix, també presenten:

- El Pla d'Auditoria Interna Anual per aprovació de la Comissió.
- El grau d'execució d'aquest, així com les principals conclusions i recomanacions incloses en els Informes d'Auditoria Interna.

- L'avaluació de l'eficàcia del Sistema de Control i avaluació de riscos operacionals i de Control Intern de Gas Natural Fenosa (inclosos els corresponents al SCIIF), que inclou els plans d'acció corresponents per millorar el nivell de control intern
- El grau d'implementació per part de les unitats auditades de les mesures correctores que apareixen en els informes d'auditoria, especialment les proposades per la Comissió d'Auditoria i Control.

Així mateix, la Direcció General Econòmico-Financera reporta a la Comissió d'Auditoria i Control la informació comptable o financera regulada, vetllant per la transparència i exactitud de la informació i fent esment als sistemes interns de control i als criteris comptables aplicats. Així mateix, informa sobre els principals procediments comptables i processos utilitzats en l'elaboració de la informació econòmica i financera i els estats financers, sobre els principals riscos i contingències i la seva cobertura mitjançant provisions, i sobre les polítiques i sistemes de gestió i control de riscos en gas Natural Fenosa, així com dels aspectes rellevants associats a la confecció i definició i conclusions del Mapa de Riscos Corporatiu de Gas Natural Fenosa.

Finalment, l'auditor extern comunica a la Comissió d'Auditoria i Control les debilitats de control intern detectades durant el desenvolupament de l'auditoria. Addicionalment, els auditors externs informen de les principals conclusions extretes a partir de la revisió del control intern, l'avaluació de riscos i els plans d'acció.

6. Altra informació rellevant

Tal com es descriu en l'apartat F.3.1 anterior, com a part del model d'avaluació del Sistema de Control Intern de la Informació Financera de Gas Natural Fenosa, s'ha definit la realització d'un procés de certificació interna anual mitjançant el qual les unitats de negoci i corporatives implicades en el procés d'elaboració de la informació financera garanteixen que, dins dels seus processos, s'apliquen els controls identificats i que aquests són vàlids i suficients. A més, informen a la unitat de Control Intern les debilitats i/o mancances que detectin, així com dels canvis que es produeixen en els seus processos per tal de valorar si aquests suposen la necessitat de desenvolupar nous controls o la modificació dels existents.

Durant l'exercici 2011, Gas Natural Fenosa ha dut a terme la primera certificació interna anual, i com a resultat de la qual s'han identificat canvis en un nombre limitat de processos, destacant que els canvis no han suposat la modificació de les activitats de control prèviament identificades, motiu pel qual es consideren coberts els riscos associats a l'elaboració i report de la informació financera en els processos crítics afectats. Les principals magnituds d'aquest procés han estat les següents:

	Espanya	Internacional	Total
Unitats de negocis corporatives	79	72	151
Processos identificats	54	88	142
Controls certificats	968	2.117	3.085

Així mateix, s'han identificat plans d'acció per debilitats en l'evidència de controls que ascendeixen a 139, dels quals, 34 són a Espanya. En qualsevol cas, els subprocessos afectats per aquests plans d'acció no afecten de forma significativa la qualitat de la informació financera.

7. Informe de l'auditor extern

7.1. Si la informació del SCIIF remesa als mercats ha estat sotmesa a revisió per l'auditor extern, i en aquest cas, si l'entitat ha inclòs l'informe corresponent com a annex. En cas contrari, hauria d'informar dels seus motius.

Gas Natural Fenosa ha considerat pertinent sol·licitar a l'auditor extern l'emissió d'un informe referit a la informació relativa al Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera (SCIIF).

Barcelona, 27 de gener de 2012

dades consolidades 2007-2011

informe **anual** 2011

339 Estadístiques d'exploració.

340 Estadístiques financeres.

341 Estadístiques borsàries.

Estadístiques d'exploració

Estadístiques d'exploració

	2011	2010	2009	2008	2007
Distribució de gas (GWh)	395.840	411.556	402.691	481.414	453.172
Espanya	201.231	207.174	229.586	270.073	271.058
Vendes de gas a tarifa	–	–	26	14.177	38.288
ATX	201.231	207.174	229.559	255.896	232.770
Amèrica Llatina	191.031	200.995	169.612	208.408	179.314
Vendes de gas a tarifa	114.559	128.141	107.196	144.065	115.132
ATX	76.472	72.854	62.416	64.343	64.182
Itàlia	3.578	3.387	3.494	2.933	2.800
Vendes de gas a tarifa	2.730	2.741	2.974	2.632	2.635
ATX	848	646	521	301	165
Subministrament de gas (GWh)	308.635	305.704	286.152	292.629	292.730
Espanya ⁽¹⁾	236.903	250.885	234.230	239.090	245.566
Internacional	71.732	54.819	51.922	53.539	47.164
Unión Fenosa Gas (GWh)⁽²⁾					
Comercialització	56.937	59.518	34.854	–	–
Trading	26.503	27.774	10.785	–	–
Transport de gas/EMPL (GWh)	111.855	109.792	109.230	133.497	124.150
Xarxa de distribució de gas (Km)	116.438	115.272	118.658	115.295	109.759
Espanya	43.871	44.931	50.697	48.578	45.429
Amèrica Llatina	65.831	64.492	62.315	61.196	59.555
Itàlia	6.736	5.849	5.645	5.521	4.775
Inc. punts subministrament distribució de gas (milers)	316	335	298	377	453
Espanya	81	84	112	161	246
Amèrica Llatina	217	243	169	176	170
Itàlia	18	8	17	40	37
Punts subministrament de gas (milers) a 31/12	11.372	11.361	11.790	11.492	11.115
Espanya	5.050	5.274	5.954	5.842	5.681
Amèrica Llatina	5.882	5.665	5.422	5.253	5.077
Itàlia	440	422	414	397	357
Contractes per client a Espanya a 31/12	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4
Empleats a 31/12	17.769	18.778	19.346	6.842	6.953
Energia elèctrica produïda (GWh)	56.616	58.389	52.752	31.451	18.700
Espanya	38.081	38.338	28.728	18.130	16.975
Internacional	18.535	20.051	24.024	13.321	1.725
Distribució d'electricitat (GWh)	54.067	54.833	34.973	–	–
Europa	36.361	36.831	22.919	–	–
Internacional	17.706	18.002	12.054	–	–
Punts subministrament distrib. electricitat (milers) a 31/12	8.133	9.436	9.136	–	–
Europa	4.568	4.535	4.497	–	–
Internacional	3.565	4.901	4.639	–	–

(1) No inclou operacions d'intercanvi.

(2) Magnituds al 100%.

Estadístiques financeres

Magnituds del Balanç

(en milions d'euros)

	2011	2010	2009(*)	2008(*)	2007
Immobilitzat material i intangible brut	37.147	36.194	34.320	16.274	15.638
Fons de comerç de consolidació	5.876	6.002	6.056	546	541
Provisions i amortitzacions	(9.199)	(7.767)	(5.620)	(5.397)	(4.838)
Immobilitzat material i intangible net	33.824	34.429	34.756	11.423	11.341
Immobilitzat financer	1.123	799	811	2.862	757
Patrimoni net atribuït a la societat dominant	12.792	11.384	10.681	6.376	6.070
Interessos minoritaris	1.649	1.590	1.496	345	357
Subvencions	803	657	520	424	543
Passius financers no corrents	17.539	18.176	18.658	4.451	3.075
Passius financers corrents	2.853	2.130	2.849	934	1.004

(*) En data 1 de gener de 2010 Gas Natural Fenosa ha aplicat la CINIIF 12 "Acords de concessió de serveis" de forma retrospectiva, tornant a expressar els balanços de Situació consolidats a 1 de gener de 2009 i a 31 de desembre de 2009 a efectes comparatius.

Magnituds del Compte de Pèrdues i Guanys

(en milions d'euros)

	2011	2010	2009(*)	2008	2007
Import net de la xifra de negocis	21.076	19.630	14.873	13.544	10.093
Altres ingressos d'exploració i imputació de subvencions	298	289	238	95	81
Ingressos de l'exploració	21.374	19.919	15.111	13.639	10.174
Resultat brut de l'exploració	4.645	4.477	3.923	2.564	2.277
Resultat net de l'exploració	2.947	2.893	2.445	1.794	1.567
Despeses i ingressos financers, variacions de valor raonable en instruments financers i diferències de canvi netes	(934)	(1.059)	(814)	(263)	(224)
Resultat per alienacions d'instruments financers	2	44	101	14	64
Resultat financer	(932)	(1.015)	(713)	(249)	(160)
Resultat abans d'impostos	2.022	1.883	1.791	1.551	1.415
Resultat consolidat de l'exercici	1.526	1.415	1.351	1.172	1.056
Resultat consolidat de l'exercici atribuïble la societat dominant	1.325	1.201	1.195	1.057	959

(*) En data 1 de gener de 2010 Gas Natural Fenosa ha aplicat la CINIIF 12 "Acords de concessió de serveis" de forma retrospectiva, tornant a expressar el Compte de Pèrdues i Guanys consolidat de l'exercici 2009 a efectes comparatius.

Magnituds de L'Estat de Fluxes D'Efectiu

(en milions d'euros)

	2011	2010	2009	2008	2007
Fluxes d'efectiu de les activitats d'exploració	2.137	2.746	2.512	2.023	1.829
Pagaments per inversions en immobilitzat material i actius intangibles	1.456	1.545	1.792	1.088	1.135
Pagaments per resta d'inversions	1.294	788	14.362	1.741	1.041
Cobraments per desinversions	2.521	2.216	2.068	66	176
Pagaments per dividendes	445	858	756	580	521
Cobraments/(pagaments) per instruments de passiu financer	(166)	(1.272)	9.039	1.286	730

Estadístiques borsàries

Estadístiques borsàries

	2011	2010	2009	2008	2007
Nombre d'accions negociades (milions)	844	1.064	737	376	407
Efectiu negociat (milions d'euros)	10.827	13.258	9.777	11.833	15.649
Darrera cotització (euros)	13,27	11,49	15,09	19,29	40,02
Darrera cotització ajustada (euros) ⁽¹⁾	–	11,09	14,56	15,86	32,91
Màxim (euros)	15,00	15,67	22,28	42,45	45,76
Màxim ajustat (euros) ⁽¹⁾	–	15,13	21,51	34,90	37,63
Mínim (euros)	10,20	10,07	8,39	18,51	29,00
Mínim ajustat (euros) ⁽¹⁾	–	9,72	8,10	15,22	23,85
Valor comptable per acció (euros)	15,15 ⁽²⁾	14,08	15,04 ⁽²⁾	15,01	14,35
Ebitda per acció (euros)	4,87 ⁽²⁾	4,86	4,85 ⁽²⁾	5,73	5,09
Benefici net per acció (euros)	1,39 ⁽²⁾	1,30	1,48 ⁽²⁾	2,36	2,14
Relació capitalització borsària-valor comptable	0,9	0,8	1,1	1,3	2,8
Relació valor empresa-Ebitda	6,6	6,6	8,9	5,3	9,5
Relació capitalització borsària-benefici	9,9	8,8	11,6	8,2	18,7
Relació dividend-capitalització borsària (%)	6,2	7,0	5,3	7,7	2,8
Relació dividend-benefici (%)	62,0 ⁽³⁾	61,8 ⁽³⁾	61,1	62,7	53,2
Capital social (nombre d'accions a 31/12)	991.672.139	921.756.951	921.756.951	447.776.028	447.776.028
Nombre mitjà d'accions	953.425.915	921.756.951	809.485.236	447.776.028	447.776.028
Capitalització borsària (milions d'euros)	13.155	10.591	13.905	8.638	17.920
Dividend (milions d'euros)	821 ⁽³⁾	742 ⁽³⁾	730	663	510

(1) Considerant l'ajust derivat de l'ampliació de capital amb drets de subscripció preferent realitzada el març de 2009.

(2) Considerant el nombre mitjà d'accions de l'exercici.

(3) Considerant l'import total equivalent destinat a la remuneració al accionista.

Domicili social:

Plaça del Gas, 1
08003 Barcelona
Tel.: 902 199 199

Seu a Madrid:

Avenida de San Luis, 77
28033 Madrid
Tel.: 902 199 199

Edició:

Direcció General de Comunicació
i Gabinet de Presidència
www.gasnaturalfenosa.com

Disseny gràfic:

Global Diseña S.L.
www.globaldis.com

Accessibilitat pdf:

Global Diseña S.L.

www.gasnaturalfenosa.com